T 11095

ALMANAH TURISTIC 1961

ALMANAH TURISTIC 1961

ALMANAH TURISTIC 1961

ALMANAH TURISTIC

EDITAT DE

ONT CARPATI

IUL. 2005

AGENŢII ŞI FILIALE O.N.T. CARPAŢI

I 11095

2014

2022

Factura 22558/1960

4004

ALMANAH TURISTIC 1961

BIBLIOTECA CENTRALA SIBIU

EDITAT DE

OFICIUL NAȚIONAL DE TURISM „CARPAȚI"

1954

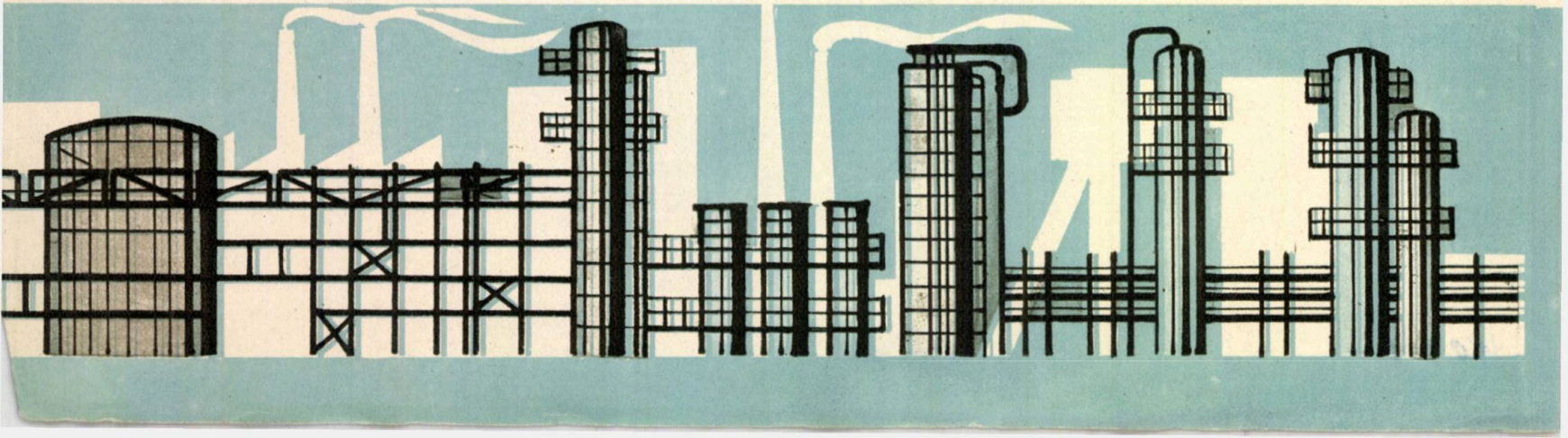

Păşim într-o etapă nouă de dezvoltare, care deschide poporului nostru perspectiva luminoasă a victoriei depline a socialismului şi trecerii treptate la comunism, cauză pentru care au luptat şi s-au jertfit cei mai buni fii ai clasei muncitoare şi ai întregului popor romîn.

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ
PRIM SECRETAR AL C.C. AL P.M.R.

DIN DIRECTIVELE CONGRESULUI AL III-LEA AL P.M.R.

Se vor aloca fonduri materiale și bănești din ce în ce mai însemnate pentru dezvoltarea învățămîntului, ocrotirii sănătății, extinderii instituțiilor de educație și recreație a copiilor (grădinițe și creșe), serviciilor culturale (cinematograf, radio, televiziune, teatru), serviciilor pentru odihnă, sport, turism și recreație.

DIN RAPORTUL C.C. AL P.M.R. LA CONGRESUL AL III-LEA AL P.M.R.

Republica Populară Romînă va extinde și pe viitor schimburile cu toate țările, aducînd prin aceasta contribuția sa la dezvoltarea relațiilor pașnice între popoare prin promovarea comerțului mondial.

Țara noastră acordă o mare atenție dezvoltării schimburilor culturale, obștești, tehnico-științifice, turistice, sportive cu toate țările.

Tudor Arghezi TABLETĂ DE TURIST

În viaţa socială de odinioară dacă privilegiile aparţineau arbitrar unei clase solidară pînă la cruzime şi dincolo de ea, repetată în forma colonialismului de mai tîrziu acum în agonie şi nu prin preţuirea meritelor dovedite — cînd e vorba de popoare şi ţări, privilegiile vin de la natură.

Un teritoriu privilegiat e Romînia, ţară cu un popor favorizat şi el, în firea căruia se oglindesc harurile marilor ei belşuguri, generoasă şi prietenească.

Uimiţi de bogăţiile ei, francezii, popor totuşi al unei regiuni destul de bogate, pripăşiţi pe la noi, denumiseră Romînia „le pays de cocagne", ţară a marilor belşuguri. O altă zicală populară romînească spune „Dîmboviţă apă dulce cin-te bea nu se mai duce"...

O atracţie, ca de fatalităţi, a împins din primele vechimi ale istoriei şi din marile depărtări ale lumii, popoarele constrînse să-şi trăiască în condiţii aspre existenţa. Goţii, Ostrogoţii, Gepizii, Avarii, Tătarii şi alţii cum i-or mai fi chemat, ispitiţi de bunurile noastre şi dornici de un trai mai omenesc, au dat, rînd pe rînd năvală peste noi, pricină din care poporul şi-a şi numit ţara, nu fără un accent de blestem, „răspîntia dracului".

Năvălitorii erau aşa zişii de către Romani „barbari". Ce era un barbar? S-a căutat etimologia cuvîntului şi nu-i exclus ca barbar să fi venit chiar dela *barbă*, întrucît imperiul roman, de la care l-am moştenit, era atacat în periferiile lui, întinse pînă la noi şi peste noi, pînă departe, de triburi şi cete, cu chică şi barbă, asemuiţi în invazii cu nişte oştiri de urangutani înarmaţi cu bîte groase. Spilcuiţi, îmbăiaţi, eleganţi, frecaţi cu parfume, Romanii tunşi cu breton, bărbieriţi pe toată faţa, erau nişte coconaşi eleganţi...

De cîte ori m-am înapoiat din ţările de civilizaţie blazată m-au emoţionat formele pămîntului cu poienile legănate în atitudini, aş zice, voluptoase.

Ici ţara dansează în hore, dincolo visează aţipind în sensualitatea zărilor de crînguri, de ape şi codri.

Nu e locul să facem lista şi a numeroaselor şi variatelor frumuseţi care sporesc intens de 15 ani încoace, zi de zi cu aspecte şi realizări noi în iniţiative şi muncă, admirabil organizate. De-a lungul cîmpiilor, în şesurile, văile şi munţii ţării noastre, din loc în loc, din punct în punct, se înalţă fabrici şi combinate, pentru ca locuitorii regiunii să aibă oricînd asigurată munca şi pîinea. Ieri orizontul era gol, acoperit azi de clădiri industriale uriaşe. Drumurile modernizate, asfaltate, fac şi circulaţia automobilă uşoară. Zeci de mii de turişti ne vizitează continuu transportaţi cu vehicule proprii, încrucişate la răspîntii cu camioanele greu încărcate de materiale de construcţii.

Litoralul Mării Negre, totuşi albastră, e un vast bulevard de plantaţii, hoteluri şi restaurante, ivite ca-ntr-o poveste fermecată, pe neaşteptate, lucrate în tonuri dulci şi nuanţe de catifea, pastel şi acuarelă, în faţa undelor de mătase şi a parcurilor de dantelă.

E incalculabil numărul şantierelor, neîntrerupt sporite cu alte şi tot alte clădiri, precum şi al celor de arheologie, în toată ţara, mai nouă şi mai expresivă, dela an la an. Giuvaerele îngropate de veacuri ies la suprafaţă pretutindeni, mărturii ale mai multor civilizaţii suprapuse. La Constanţa tîrnăcopul şi lopata au dat la lumină în consternarea generală un splendid mozaic milenar monumental. Pe măsură cu edificarea nouă se înnoiesc întinerind şi antichităţile romane şi elenice adevărate comori uitate şi ascunse.

Şcolile de toate gradele, profesiile şi artele, teatrele, bibliotecile, căminele culturale, conservatoriile, înfloresc în toate regiunile. Unele după altele oraşele sînt reclădite, pe tăcute, fără zarvă, fără laudă, fără reclamă.

Toate aceste miracole subite puteau să fie măcar încercate cel puţin în ultima sută de ani? Regimurile trecute, deprinse să sugă şi la primejdie să fugă, nu s-au gîndit la nimic altceva decît să adune depus în străinătăţi aurul din sînge. Era trăită în lene şi destrăbălare, desfrîu, nedreptate şi abuz, nu putea nici concepe o renaştere şi o înviere.

Organizaţia O.N.T. — Oficiul Naţional de Turism „Carpaţi" — întocmind prezentul almanah, invită străinii, care vor avea mult de văzut şi de simţit la noi, cît şi pe romînii, tîrzielnici în a-şi cunoaşte ţara, să viziteze Romînia, făcîndu-le toate înlesnirile trebuincioase unei călătorii.

Şi le urează tuturora un an 1961 fericit.

Noiembrie 1960

D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

IANUARIE

Numele lunii provine din latinescul *Ianuarius*, după numele zeului Ianus, înfățișat cu două fețe pentrucă—zicé-se—știa trecutul și viitorul. Templul lui se zăvorea în timp de pace, dar în 1000 de ani n-a fost închis decît de nouă ori! Popular i se spune *gerar* (de la ger) sau regional *carindariu* (de la calendar).

Soarele răsare la 7^h 52^m și apune la 16^h 47^m

EXCURSII DE IARNĂ LA ÎNDEMÎNA TUTUROR

Stațiunile climaterice și cabanele de joasă altitudine sînt pregătite să primească excursioniștii lunii ianuarie. Atenția acestora — confirmată de altfel și de recomandările noastre — este îndreptată spre stațiunile de pe Valea Prahovei sau spre complexele turistice Poiana Stalin, Plaiul Foii de la piciorul Pietrei Craiului, Păltiniș de lîngă Sibiu, Muntele Mic din vecinătatea Caransebeșului și Borșa din munții Rodnei.

Din puzderia de centre turistice prielnice pentru excursii în luna ianuarie, reținem aceste cîteva puncte mai ușor accesibile și total corespunzătoare pentru oricare tip de excursionist. Schiorii avansați sînt așteptați de pîrtii dificile pe gustul lor, începătorii au la îndemînă piste de dificultate scăzută, iar vilegiaturiștii necunoscători în arta schiului vor găsi liniște, odihnă, atmosferă reconfortantă, distracții ca spectatori la concursurile de schi și, la cerere, materiale și instructori care să le permită pătrunderea în taina alunecării pe zăpadă.

Aceste centre sînt în egală măsură recomandabile pentru excursiile de durată mai lungă ca și pentru cele de sfîrșit de săptămînă, accesul făcîndu-se fără efort (excepții: Muntele Mic și Plaiul Foii, care necesită un drum de cîteva ore).

CALENDARUL VÎNĂTORULUI ȘI PESCARULUI SPORTIV

Este permisă vînătoarea la iepuri, mistreți, fazani (numai cocoși), porumbei, turturele, sitari, gîște, rațe mari și alt vînat de apă. Pînă la 15 ianuarie, în baza unei autorizații speciale, mai pot fi vînați urșii. Toată luna, cu autorizație specială, pot fi vînați rîșii și jderii. Ca în tot cursul anului, pot fi vînate răpitoarele cu păr și pene: lupii, vulpile, pisicile sălbatice, vidrele, nurcile, dihorii, nevăstuicile, bursucii, bizamii, cormoranii, stîrcii cenușii, ciorile grive și coțofenele.

Pescuitul se mai poate practica în apele dezghețate, la văduviță, roșioară și uneori chiar la crap. Un pescuit plăcut, cu multiple satisfacții, este pescuitul la copcă. Lacurile noastre oferă posibilități nebănuite în perioada înghețului.

LUNA CRIVĂȚULUI

Prin formarea, în bazinul central al Mării Mediterane, a unor zone ciclonice și prin creșterea presiunii aerului deasupra teritoriului est-european, se stabilește, în țara noastră, o circulație violentă a aerului din NE spre SV, cunoscută sub denumirea de crivăț. Viteza lui mijlocie e de 15 m/sec. (50 km/oră) dar poate atinge în timpul rafalelor și 100 km/oră. Obișnuit suflă cîte 3 zile consecutiv, atît cît face ciclonul din Italia pînă în Caucaz. Cînd e însoțit de ninsoare, crivățul dă fenomenul de viscol în Bărăgan, Dobrogea și sudul Moldovei.

FEBRUARIE

Numele lunii se trage din latinescul *Februarius* provenit la rîndul său din verbul *februare* care înseamnă a purifica. În această lună aveau loc la romani serbările în cinstea morților, precum și ceremoniile de purificare (lustrațiuni). Popular poartă numele de *faur* sau *făurar*, fiind luna meșterilor fierari ce pregătesc uneltele pentru muncile de primăvară (după V. Alecsandri).

LUNA GERURILOR ÎN MUNȚI

Luna cea mai geroasă în munți nu este ianuarie, așa cum se întîmplă în zona de cîmpie sau cea de deal, ci luna februarie. În munți e valabilă zicătoarea: „în făurar crapă ouăle corbului". La 2500 m înălțime temperatura medie a lunii ianuarie e de —10°, iar în februarie de —11°. La această înălțime temperaturile minime oscilează între —12° și —18°, iar cele maxime între —7° și —11°. Gerul din februarie, în munți, e datorit circulației aerului care se face la înălțime dinspre platoul Groenlandei sau mările polare.

Soarele răsare la 7^h 34^m și apune la 17^h 25^m

CALENDARUL VÎNĂTORULUI ȘI PESCARULUI SPORTIV

În această lună, vînătoarea la mistreți rămîne cea mai interesantă: vînătorile la goană dau rezultate bune. Se pot vîna: turturele, porumbei, cocoșari, cocori, gîște și rațe mari, ca și toate răpitoarele cu păr și pene, în afara celor ocrotite prin lege. Cu autorizație specială, jderi și rîși.

Pescarul sportiv se poate îndeletnici cu pescuitul știucii, în bălți. În apele dezghețate se pot prinde mrene, cleni, scobari. Pe îngheț, pescuitul la copcă rămîne singurul care poate fi practicat.

PATINOAR LA LACUL ROȘU, SCHILIFT ÎN PARÎNG...

În orice colț al țării o călătorie de cîteva ore cu trenul sau autobuzul și aproape de loc cu piciorul, ne poartă la o cabană turistică, amenajată să primească oaspeți și iarna, oferindu-le confort și în împrejurimi locuri minunate pentru schi și săniuș.

S-ar cuveni să recomandăm pentru această lună aproape toate stațiunile de munte și cabanele din țară, accesibile pe unul sau chiar pe mai multe drumuri. Totuși ne vom opri la:

— Lacul Roșu, centru surprinzător de puțin vizitat în lunile de iarnă, deși autobuzele din Gheorghieni și Bicaz poartă turiștii pînă la ușa cabanelor. În plus, stațiunea, spre deosebire de semenele ei din restul țării, oferă o minunată pistă pentru patinatori.

— Noua pîrtie de schi de pe Parîng, situată la o jumătate de oră de mers de la cabana cu același nume. La rîndul ei, cabana este ușor accesibilă dinspre Petroșani pe un drum carosabil deservit de autobuze pînă la stînca lui Rusu. De aici, urmînd marcajul „bandă roșie", se ajunge într-o oră la cabana Parîng (1574 m). Un alt punct de atracție pentru excursia în Parîng: schiliftul care deservește pîrtia.

În nordul Transilvaniei, Borșa, Stîna de Vale și Mogoșa monopolizează excursiile de sfîrșit de săptămînă, ca și cabanele din Bucegi și Ciucaș care rămîn și în această perioadă favoritele obișnuiților turiști ai Văii Prahovei.

M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28

M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

DRUMEȚIE ÎN ISTORIE

În programul tuturor agențiilor O.N.T. Carpați sînt prevăzute excursii — cu trenul sau cu autocarele — la diversele monumente istorice și arhitectonice din țară.

Obiectivul principal îl constituie muzeul Doftana, simbol al eroismului comuniștilor, situat la 4 km depărtare de Cîmpina, între dealurile Teleajenului. Un drum în serpentină, accesibil cu mașina, urcă spre clădirea cenușie a fostei închisori...

Pornit de la Orăștie cu autobuzul sau cu trenul forestier, turistul va urca vreo 18 km în lungul apei Grădiștea pînă la Costești, sub dealul Cetățuia, în inima vechiului stat dac. Aci era reședința permanentă a regilor daci, aici a trăit și a luptat vestitul Decebal. Nu departe de cetățuia Costeștilor se ridică cetatea Blidarul, iar ceva mai sus, la 803 m altitudine, pe stînca uriașă a Pietrii Roșii se înalță o altă cetate dacică, adevărat cuib de vulturi.

În nordul Moldovei, în regiunea Sucevei, stau înșirate sumedenie de nestemate ale arhitecturii și picturii romînești, create cu secole în urmă: mănăstirile Sucevița, Gura Humorului, Vatra Moldoviței, Arbora etc. ale căror picturi murale exterioare, de un colorit impresionant, au stîrnit admirația întregii lumi. Istorie, artă, peisaj, pitoresc — iată elemente atractive în aceste obiective turistice inegalabile, ușor accesibile chiar cu mașina din Rădăuți, Suceava, Gura Humorului sau Cîmpulung Moldovenesc.

MARTIE

Numele lunii provine din latinescul *Martius*, adică luna zeului Marte, pentru că primăvara începeau la romani campaniile militare. Luna era însă consacrată lui Mercur, zeul comerțului și reprezentată printr-un om în piele de lup. Popular i se spune *mart* sau *mărțișor* și pe alocuri *germănare*, de la latinescul *germino* (a încolți).

Soarele răsare la 6^h 54^m și apune la 18^h 02^m

CALENDARUL VÎNĂTORULUI ȘI PESCARULUI SPORTIV

Vînătorul pune accent pe distrugerea răpitoarelor. Din vînatul util, vînătorul poate recolta gîște și rațe mari (numai pînă la 20 martie), cocori, porumbei, turturele, sturzi și cocoșari. Cu autorizație specială pot fi vînați urși și jderi.

Pescarul își încearcă dibăcia la știucă, biban, avat și șalău. Cînd temperatura apei este mai ridicată, începe și crapul să apuce momeala.

LUNA FRĂMÎNTĂRILOR ATMOSFERICE

În această lună regimul atmosferic de deasupra Europei, format din fuziunea marelui vîrtej aerian, numit anticiclonul siberian, cu marele vîrtej de pe Oceanul Atlantic, numit anticiclonul azoric, începe să se distrugă în spațiul Europei Centrale. Din această cauză aspectul vremii e foarte schimbător la noi, după cum acționează masele de aer împinse de anticiclonul siberian sau de cel azoric. De aceea, zile reci și cu ninsoare alternează cu zile calde și însorite.

LUNA BRUMELOR TÎRZII

Cînd pomii sînt în plină floare în țara noastră, se formează deasupra Groenlandei un puternic vîrtej aerian, care, deplasîndu-se spre Marea Nordului și Germania, azvîrle pînă în regiunile noastre mase de aer polar uscat, care dau nopțile senine din aprilie. Prin radiație nocturnă, solul, plantele și obiectele se răcesc atît de mult, încît puținii vapori de apă din aer se transformă în cristale de brumă, pudrînd totul în alb strălucitor. În nopțile de 1—11 aprilie frecvența brumelor e mai mare de 60% și ea scade la 30% în ultima noapte a lunii.

Soarele răsare la 5^h 58^m și apune la 18^h 42^m

CALENDARUL VÎNĂTORULUI ȘI PESCARULUI SPORTIV

De obicei, pasajul sitarului este în toi. Se mai pot vîna becaține, duble, cocori și răpitoarele cu păr și pene amintite. O vînătoare frumoasă și interesantă o oferă cocoșul de munte. De la 10 aprilie, cu autorizație specială, se pot vîna dropioi. Tot cu autorizație specială se pot vîna urși și rîși. Este perioada în care iepuroaicele fată, iar potîrnichile și făzănițele încep ouatul. În terenurile de vînătoare este nevoie de liniște.

Pescuitul se poate practica cu succes la toate speciile, mai cu seamă la știucă și biban, dintre răpitoare — și crap, roșioară, plătică și caras, dintre speciile pașnice.

APRILIE

Numele lunii provine de la latinescul *Aprilis* provenit din verbul *aperio* care înseamnă a deschide, pentru că în această lună natura își deschide sînul bogat al vegetației. Luna era închinată lui Venus, zeița iubirii și reprezentată printr-un bărbat dansînd acompaniat de flaut. Popular i se spune *prier* (derivat de la april), de unde probabil și proverbul „April și prieste și pîrleste"

FLORI SAU ZĂPADĂ

În această lună, sub 1000 m altitudine încep să apară florile primăverii, iar peste 1000 m se menține zăpadă bună pentru schi. Alegeți, după preferință! Ciucașul, Bucegii, Făgărașul, Sebeșul, Zarandul, Călimanii — vă oferă, în același timp, flori și zăpadă.

Munții Ciucașului, ușor de abordat fie pe la mănăstirea Cheia legată de Valea Prahovei prin șosea și cale ferată, fie prin pasul Bratocea, punct culminant al șoselei Ploiești-Văleni-Orașul Stalin, prezintă un peisaj extraordinar de întins și variat. Drumul dintre cele două puncte de acces străbate întreg masivul, putînd fi parcurs fără dificultate în 8—9 ore. La intrare și ieșire vă întîmpină cabanele Muntele Roșu și Babarunca, iar la mijlocul drumului refugiul Ciucaș.

În munții Sebeșului se poate ajunge la lacul și cabana Șurianul pornind din Petroșani sau Lunca cu trenul forestier pînă la Cheile Toia. De aici, în 4 ore, pe la stîna Auțel și curmătura Șurianului se ajunge la lacul alpin Șurianul (1734 m) și la cabana cu același nume. În continuare, pe un drum de creastă splendid, marcat cu „bandă albastră", atingem cabana Obîrșia Lotrului, iar de aici, continuînd drumul, ajungem în 3 ore la cabana Oașa. De la Oașa, urmînd cea mai înaltă șosea din țară, Sebeș-Novaci, ieșim din nou la Obîrșia Lotrului (drum recomandabil pentru motociclești).

La sud-vest de Vatra-Dornei se află munții vulcanici ai Călimanului, a căror creastă se întinde pe 45 km fiind marcată de nenumărate vîrfuri de peste 2000 m. Sîntem într-un masiv pe cît de frumos pe atît de necercetat de turiști. De ce ?

S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

MAI

EXCURSII PRINTRE FLORI

În Poiana Vadului au înflorit milioane de narcise; în lungul Porților de Fier liliacul crește-n voie, împodobind stîncile din Cazane cu niște covoare animate, liliachii; poienile fără număr ale Ceahlăului sînt zmălțuite de flori cu mii și mii de vesele sclipiri...

Spre vestita Poiană cu narcise de la poalele Făgărașului, agențiile O.N.T. Carpați organizează excursii de sfîrșit de săptămînă. O călătorie agreabilă cu elegantele autocare, cîțiva kilometri de drum pe jos și veți ajunge într-o admirabilă grădină cu narcise, unică în lume ca întindere și pitoresc. O recomandație în plus: respectați acest splendid monument al naturii!

De la Orșova la Cazane, prin Porțile de Fier, cu popas în fermecătoarea insulă Ada-Kaleh, este o călătorie ce trebuie să fie înscrisă în programul dvs. anual. Realizarea ei este posibilă oricînd. Vă recomandăm însă să profitați de excursiile organizate în luna mai de agențiile O.N.T. Carpați (cu trenul sau autocarul pînă la Orșova și cu vase NAVROM în continuare), pentru că maiestuosul decor al Porților de Fier este completat acum de priveliștea și mireasma pădurii de liliac răsărite din stîncă.

Vizitînd monumentala construcție socialistă de la Bicaz, abăteți-vă pe drumul carosabil — marcat cu „bandă roșie" — ce urmează valea Izvorul Muntelui și, în jurul cabanei cu același nume aflată la 2 ore de mers, sau ceva mai sus spre Poiana Maicilor și cabana Dochia (3—4 ore de mers), veți poposi în poiene ce transformă Ceahlăul într-o veritabilă grădină.

Numele lunii provine de la latinescul *Majus* comparativul adjectivului *magnus* = mare. I se spunea astfel pentru că acum vegetația crește mai mare, se dezvoltă. Romanii au dedicat-o lui Apolo, înfățișînd-o ca un om cu un coș de flori pe cap. Popular i se spune *florar*, *frunzar* și uneori *prătar*, de la *pratum*, care însemna la romani cîmp, recoltă.

CALENDARUL VÎNĂTORULUI ȘI PESCARULUI SPORTIV

Pînă la 15 mai, după ierni mai lungi, vînătoarea la cocoși de munte dă bune rezultate. Tot pînă la 15 mai, cu autorizație specială, se mai pot vîna dropioi. Toată luna, dar cu autorizație, urși și rîși. Desigur se mai pot vîna toate răpitoarele cu păr și pene amintite. În această lună, vînatul cu pene se află în perioada clocirii.

*

De obicei, în luna mai, pescuitul este interzis în apele dulci de șes: este perioada „bătăii" peștelui. În schimb, în apele de munte se deschide pescuitul la păstrăv.

Soarele răsare la 5^h 08^m și apune la 19^h 19^m

LUNA MUSONULUI ATLANTIC

Începînd cu luna mai, solul Europei se încălzește simțitor și presiunea aerului scade apreciabil, în timp ce apele reci ale Oceanului Atlantic mențin o presiune ridicată. Ca o consecință a acestei denivelări barice între ocean și uscat, se produc deasupra continentului invazii de aer umed care dau marile ploi de primăvară din țara noastră. Această circulație e denumită musonică după numele vîntului ce bate vara de pe Oceanul Indian spre interiorul Indiei, unde cauzează ploi torențiale.

LUNA ORAJELOR ȘI GRINDINEI

Aerul umed de pe Oceanul Atlantic, ajuns în țara noastră, e ziua ridicat la mari înălțimi de curenții ascendenți, formați prin încălzirea accentuată a solului în cursul dimineții. Ajuns în altitudine, aerul se răcește prin destindere, iar prin răcire vaporii de apă condensează în picături de apă care prin aglomerare formează norii albi în formă de munți uriași de zăpadă, încărcați cu electricitate și greloni. Acești nori, numiți cumulonimbus, dezlănțuie furtunile electrice sau orajele, precum și căderile de grindină, caracteristice lunii iunie.

Soarele răsare la 4^h 35^m și apune la 19^h 52^m

CALENDARUL VÎNĂTORULUI ȘI PESCARULUI SPORTIV

Începe vînătoarea la căpriori (numai țapi), cu autorizație specială. În aceleași condiții se vînează ursul și rîsul. Se continuă acțiunea de combatere a răpitoarelor amintite.

*

După ridicarea prohibiției, se poate pescui la toate speciile de pești. Rezultate bune dau: crapul, plătica, linul, caracuda, șalăul, avatul și bibanul.

IUNIE

Numele lunii derivă de la latinescul *Junius*. Era luna Junonei, zeița femeilor. Se crede că poartă și numele lui Lucius Junius Brutus care a alungat pe regi fondînd Republica Romană. Popular i se spune *cireșar* pentru că în această lună se coc cireșile.

O SĂPTĂMÎNĂ ÎN DELTĂ

De fapt excursiile O.N.T. în Delta Dunării nu mai trebuie nici recomandate, nici popularizate. Ele și-au căpătat o asemenea faimă — binemeritată din toate punctele de vedere — încît obținerea unui loc într-una din excursii stă sub semnul incertitudinii, mai cu seamă pentru cei ce nu se grăbesc să-și rețină biletul de călătorie.

Delta nu-i însă nici cînd mai frumoasă ca-n iunie. Iunie în Deltă înseamnă întoarcerea păsărilor, flori de primăvară și vară, belșug de pește, atmosferă stabilă ideală pentru navigație, plaje și... absența țînțarilor!

O.N.T. Carpați oferă turiștilor din toată țara posibilitatea de a vizita această regiune unică în felul ei, petrecînd o săptămînă pe apele Dunării risipite pe 5.000 de kilometri pătrați.

Înscrierile se primesc la toate agențiile și filialele O.N.T. În program: vizitarea principalelor porturi dunărene Brăila, Galați, Tulcea; călătorie pe canalul Sulina, pe un braț al Dunării Vechi și pe brațul Sf. Gheorghe cu ieșire în Marea Neagră; vizitarea renumitelor cherhanale Sulina și Sf. Gheorghe; excursii la lacurile Trei Iezere și Matița și pe canalele Dranov spre uriașa lagună a Razelmului; focuri de tabără și mese cu specialități pescărești.

J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

IULIE

Luna îşi trage numele de la *Julius*, în latineşte luna lui Julius. La început purta numele *Quintilis*, adică luna a V-a, pentru că la romani anul începea la 1 martie. Antoniu îi schimbă numele în cinstea lui Julius Cezar care se născuse în această lună (anul 100 î.e.n.). Popular se numeşte *luna lui cuptor* sau a *fierbinţelilor*, pentru căldurile mari din această lună.

EXCURSII MICI, SATISFACŢII MARI...

Concediul dvs. proiectat pentru această lună într-una din staţiunile balneoclimaterice de pe litoral sau de la munte va fi cu atît mai plăcut cu cît — în afara distracţiilor oferite din belşug de gospodarii staţiunilor — vă veţi completa programul zilnic cu excursii scurte, pline de satisfacţii mari.

Pentru cei aflaţi în concediu pe litoral recomandăm:

- *excursie în lungul litoralului, după preferinţă cu maşina, folosind linia neîntreruptă de autobuze sau troleibuze, sau cu costierele, elegantele vase turistice NAVROM ce poposesc din port în port de la Mangalia pînă la Mamaia;*
- *incursiune în largul Mării Negre pe bordul vasului „Neptun", oferindu-vă în egală măsură satisfacţia unei plimbări pe mare şi perspectiva de ansamblu a întregului litoral;*
- *turul de noapte al litoralului deservit de elegantele autocare O.N.T. Carpaţi, care vă va da viziunea de basm a şiragului de perle fluorescent de la marginea mării;*
- *vizitarea recentelor descoperiri arheologice de la Mangalia şi Constanţa, a muzeului „Marea Neagră" din Constanţa şi, eventual, chiar o excursie mai îndepărtată pînă la antica cetate Istria.*

Programe similare ca varietate şi interes sînt posibile în oricare staţiune balneoclimaterică din restul ţării. Agenţiile şi filialele O.N.T. Carpaţi vă stau la dispoziţie pentru organizarea unor astfel de incursiuni prin împrejurimi.

CALENDARUL VÎNĂTORULUI ŞI PESCARULUI SPORTIV

Ca şi în luna mai, se pot vîna — cu autorizaţie specială — căpriori, urşi şi jderi. Se continuă combaterea răpitoarelor. Vînătorii se îngrijesc de strîngerea şi depozitarea hranei suplimentare pentru vînat.

Pescuitul sportiv se practică intens în apele de munte, la şes şi la mare. În Dunăre începe pescuitul la crap şi la somn. În general, ca şi în lunile următoare (august şi mai ales septembrie), pescuitul sportiv oferă depline satisfacţii.

Soarele răsare la 4^h 36^m şi apune la 20^h 02^m

LUNA CANICULEI ŞI A VIJELIILOR

În această lună se stabileşte peste nordul Africei un regim de mare presiune atmosferică, alcătuit din aer uscat şi foarte cald, care, în unele zile, cînd presiunea e scăzută în Europa, ajunge pînă la noi sub forma unor valuri de căldură numită caniculă. Temperatura urcă zilnic la peste 35°. Fiecare canicule se termină prin producerea unor vijelii care schimbă aspectul vremii prin răcire bruscă.

AUGUST

Numele lunii provine din latinescul *Augustus*, luna lui August. I se spunea la început *Sextilis* — a şasea, dar a luat numele împăratului Octavian August care în această lună a ajuns prima dată consul şi tot în luna aceasta a obţinut mai multe victorii militare. Popular i se spune *gustar*, un derivat de la August şi pe alocuri *măsălar*, adică luna secerişului.

LUNA ÎNCEPUTULUI DE SECETĂ

În această lună apele Oceanului Atlantic şi ale Mării Mediterane se încălzesc apreciabil, astfel că diferenţele de temperatură dintre uscat şi mare sînt foarte mici, de asemenea şi deosebirile de presiune sînt mici. Ca o consecinţă a acestei nivelări de presiune atmosferică, circulaţia aerului în vecinătatea solului scade, transportul de aer maritim încetează şi cu aceasta începe perioada de secetă atît în Europa Centrală cît şi în ţara noastră. Seceta în august începe cu atît mai devreme, cu cît Oceanul Atlantic a fost mai însorit în lunile anterioare.

Soarele răsare la 5^h 03^m şi apune la 19^h 41^m

CALENDARUL VÎNĂTORULUI ŞI PESCARULUI SPORTIV

La început pot fi vînaţi porumbei, turturele, sturzi, cocoşari şi cocori. De la 1 august se deschide vînătoarea la gîşte. De la 15 august se deschide vînătoarea la prepeliţe, raţe mari şi alt vînat de apă. Tot de la 15 august începe vînătoarea la pîndă a mistreţilor, acolo unde se constată că produc pagube culturilor agricole. Se mai pot vîna, cu autorizaţie specială, căpriori, urşi şi rişi. Se continuă combaterea răpitoarelor cu păr şi pene.

În Dunăre şi rîuri, pescarul sportiv obţine bune rezultate la clean, mreană, scobar, somn şi avat. Pentru pescarii care-şi petrec vacanţa pe litoral, pescuitul guvizilor formează o preocupare plăcută. În apele de munte se pescuieşte păstrăvul.

TRASEE LA PESTE 2000 m (I)

În această lună — în care este posibilă orice excursie — vom ridica altitudinea traseelor recomandate, înşiruind cîteva itinerarii la peste 2000 m, destul de uşor realizabile de către cei care au început să se obişnuiască cu mersul pe munte. (Nu este însă rău ca ei să fie însoţiţi de un cunoscător al locurilor, de un turist experimentat).

Piatra Craiului (2239 m), întinsă ca o spinare gigantică de peste 20 km între Zărneşti (accesibil cu trenul sau autobuzul de la Oraşul Stalin) şi Podul Dîmboviţei, oferă trasee admirabile ca varietate şi surpriză. Masivul poate fi atins pornind din Zărneşti prin Valea Rîului şi prin Prăpăstii, de la Dîmbovicioara prin Cheile Brusturetului sau dinspre sud prin valea Dîmboviţei.

Drumul de creastă ce trece peste vîrfurile Grind, Piscul Baciului (2244 m — cel mai înalt din masiv), Zbirii, Ţimbalele (Mare şi Mic) şi vîrful Ascuţit, ne menţine la o altitudine de peste 2000 m oferindu-ne un peisaj de necuvîntată măreţie.

În vecinătate, unind parcă creasta Făgăraşului de cea a Pietrei Craiului, se înalţă masivul Iezer-Păpuşa. Pornind de la cabana Voina, principalele vîrfuri ale masivului pot fi colindate într-o excursie în circuit de 2 zile, cu înnoptare la refugiul Iezer din vecinătatea lacului cu acelaşi nume. În prima zi: cabana Voina — vf. Văcarea (2067 m) — Crucea Ateneului (2273 m) — refugiul Iezer; a doua zi: vf. Iezerul Mare (2463 m) — vf. Roşu (2469 m) — vf. Piscanu (2383 m) — vf. Bătrîna (2341 m) — vf. Păpuşa (2391 m) — cabana Voina.

M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

TRASEE LA PESTE 2000 m (II)

Făgăraşul este cea mai grandioasă regiune alpină din lanţul Carpaţilor, dispunînd de o creastă ce se întinde pe 70 km şi de un şirag de lacuri alpine care de care mai spectaculos. Pornind din valea Oltului, de la halta Valea Fratelui putem coborî după cîteva zile (în funcţie de program) la Plaiul Foii în apropiere de Zărneşti (Oraşul Stalin) după ce-am parcurs toată creasta Făgăraşului (marcată cu „bandă roşie"), trecînd peste: Surul (2282 m), Scara (2513 m), Negoiul (2535 m), Laiţa (2397 m), Moldoveanul (2543 m), Urlea (2475 m), Berivoiul (2300 m) etc., pe lîngă lacurile Avrig, Călţun, Bîlea, Capra, Podragul ş.a., cu popas la cabanele Surul, Negoiul, Bîlea Lac, Podragul, Arpaşul, Sîmbăta şi Urlea.

O săptămînă în masivul Retezat este o propunere ideală pentru organizarea unui concediu puţin obişnuit, însă foarte plăcut.

Masivul Retezat este accesibil dinspre Sarmisegetuza pe valea Rîului Mare, dinspre gara Băieşti prin comuna Nucşoara, dinspre gara Pui prin comuna Hobiţa dinspre Petroşani — Uricani prin Făgeţele sau prin comuna Cîmpul lui Neag, ca şi dinspre Herculane (traversînd muntele Godeanu), sau Caransebeş — Muntele Mic (pe la Tăul Ţarcului).

În afara celor 15 vîrfuri cu înălţimi de peste 2000 m masivul ne dezvăluie 80 de lacuri glaciare, iezere şi tăuri de un aspect impresionant. În jurul lacului Lia, din apropierea Bucurei, ONT Carpaţi a organizat o tabără de corturi care permite popas îndelungat în însăşi inima masivului.

SEPTEMBRIE

Numele lunii derivă din latinescul *September*, adică luna a şaptea după cum era împărţit anul de la Romulus încoace. Numele popular este *răpciune* sau *răpciuni*. I se mai spune *vinicer* sau *viniţel*, căci acum se culeg viile.

CALENDARUL VÎNĂTORULUI ŞI PESCARULUI SPORTIV

Se continuă vînarea mistreţilor la pîndă. Este permisă vînătoarea la prepeliţe, cîrstei, sitari, porumbei, turturele, cocori, gîşte, raţe mari şi alt vînat de apă. De la 15 septembrie pot fi vînate ierunci. Toată luna pot fi vînate răpitoarele cu păr şi pene amintite. În baza autorizaţiilor speciale pot fi vînaţi cerbi carpatini, cerbi lopătari, căpriori, ţapi de capră neagră, urşi şi rîşi. În luna septembrie începe boncănitul cerbilor.

Pescarul sportiv obţine rezultate satisfăcătoare la toate speciile de peşti. În Delta Dunării, în a doua jumătate a lunii, se pot pescui cu succes peştii răpitori, mai ales ştiuca. La 15 septembrie se închide pescuitul păstrăvului.

Soarele răsare la 5^h 38^m şi apune la 18^h 52^m

LUNA CALMULUI

Deasupra Europei se stabileşte în această lună un cîmp de presiune uniformă. Neexistînd diferenţe importante de presiune între diferitele regiuni, nu se stîrnesc nici vînturi tari şi de aceea septembrie e luna cea mai liniştită din an. Circulaţia slabă a maselor de aer face ca seceta din august să se continue şi în luna septembrie. Numai cînd vara este secetoasă, septembrie e o lună ploioasă.

LUNA PRIMELOR NINSORI

Noaptea polară, acoperind tot mai mult din nordul Europei, crează mari discordanţe termice între regiunile nordice şi cele sudice ale continentului nostru. Prin răcirea solului, în nordul munţilor Urali sau al Scandinaviei se formează anticicloni, alcătuiţi din aer polar. Treptat, treptat, aceste uriaşe vîrtejuri aeriene se deplasează spre zonele calde din sudul Europei, determinînd la noi vînturile de nord şi nord-est, precum şi primele ninsori care obişnuit cad în a treia decadă a lui octombrie.

Soarele răsare la 6^h 13^m şi apune la 17^h 58^m

OCTOMBRIE

CALENDARUL VÎNĂTORULUI ŞI PESCARULUI SPORTIV

Vînătorii merg la mistreţi, prepeliţe, cîrstei, sitari (de obicei, pasajul sitarilor este în toi), porumbei, turturele, sturzi, cocori, gîşte, raţe mari şi alt vînat de baltă. Se continuă combaterea răpitoarelor cu păr şi pene. Cu autorizaţie specială se pot vîna: cerbi, cerbi lopătari, căpriori, ţapi de capră neagră, urşi şi rîşi.

În octombrie, pescarul sportiv obţine rezultate slabe la pescuitul peştilor paşnici. Pentru crap şi somn, pescarul trebuie să insiste în locurile adînci din apele curgătoare. Pescuitul ştiucii cu lanseta dă rezultate bune.

Numele lunii provine din denumirea latină *October*, luna a opta. Abia în 1564, Carol al IX-lea al Franţei a stabilit printr-un edict începutul anului la 1 ianuarie. În popor i se spune *brumărel*, luna brumelor mici, cînd începe să cadă bruma.

IN JURUL ŢĂRII

Un concediu inedit, deplin ca satisfacţii, care ne ţine într-o permanentă activitate fără să ne oboseasca, putem petrece călătorind — cu maşina (autobuz, turism sau motocicletă), cu trenul sau (combinat) cu trenul şi maşina — în jurul ţării, poposind în locuri de interes turistic deosebit.

Pentru cei care au mijloace proprii de transport un circuit al ţării pornind şi începînd la Bucureşti ar trebui să parcurgă: valea Oltului (Rm. Vîlcea — Sibiu) — Sibiu — Simeria — Petroşani — Valea Jiului (Petroşani — Tg. Jiu) — Tr. Severin — Lugoj — Timişoara — Arad — Deva — Brad — Abrud — oraşul Dr. Petru Groza — Oradea — Cluj — Baia-Mare — Sighet — Borşa — pasul Prislop — Iacobeni — Cîmpulung-Moldovenesc — Suceava — Iaşi — Bacău — P. Neamţ — Bicaz — Lacul Roşu — Gheorghieni — Oraşul Stalin — Valea Prahovei. Un astfel de itinerar răspunde la toate cerinţele unei excursii plăcute (diversitate de peisaj, bogăţie de obiective turistice, drumuri corespunzătoare, condiţii de găzduire la capetele etapelor), necesitînd 2—3 săptămîni pentru a fi parcurs în chip „turistic" cu vizitarea unor muzee, monumente istorice, cu scurte incursiuni prin peşterile din Apuseni, cu popas pe la mănăstirile din nordul Moldovei, cu contemplarea în linişte a hidrocentralei de la Bicaz, ş.a. În funcţie de timp, călătoria poate fi scurtată prin eliminarea unor bucle sau completată cu scurte incursiuni adiacente. O anumită parte din acest itinerar poate fi parcursă, în acelaşi interval de timp, şi cu trenul (folosind bilete de călătorie în circuit cu 50% reducere) şi prin excursiile organizate de agenţiile ONT Carpaţi cu autobuzele proprii.

D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

VIZITAŢI ORAŞELE PATRIEI

Există oare cetăţean al ţării noastre care să nu dorească să cunoască inima patriei; Capitala? Provincialii sînt plini de curiozitate să vadă „cu ochii lor" noile minunăţii ale Bucureştiului. Venind în întîmpinarea acestei dorinţe fireşti de a admira primul oraş al ţării, agenţiile O.N.T. Carpaţi organizează numeroase deplasări la Bucureşti cu felurite mijloace de transport şi cu diverse ocazii: manifestări sportive, expoziţii etc. Dar sînt destui bucureşteni care nu-şi cunosc oraşul aşa cum se cuvine; pentru ei, O.N.T. Carpaţi organizează vizitarea Capitalei în circuite de cîteva ore cu autocarul.

Dar cîte oraşe nu mai sînt în ţara noastră care merită cu prisosinţă să fie vizitate şi cunoscute? Pentru a cerceta monumentele de artă, muzeele şi expoziţiile citadine, obiectivele industriale şi culturale care merită să fie văzute într-un oraş, nu-i nevoie de eforturi speciale; în orice duminică, turul oraşului respectiv se poate efectua cu ajutorul ghizilor competenţi ai agenţiilor O.N.T.

Dragostea de patrie nu poate fi limitată însă, doar la oraşe. O seamă de obiective turistice ne cheamă în toată regiunea în care locuim. Apelînd la agenţiile O.N.T. Carpaţi vom avea posibilitatea de a le vizita, oricînd, pe cele mai interesante.

NOIEMBRIE

Luna îşi trage numele de la latinescul *November* ceea ce înseamnă luna a noua, după vechea împărţire a anului. Era închinată Dianei, zeiţa vînătorii şi reprezentată sub chipul unui preot.

Popular i se mai spune *brumar*, luna brumelor mari sau *promorar*, luna cînd cade promoroaca.

CALENDARUL VÎNĂTORULUI ŞI PESCARULUI SPORTIV

Se deschide vînătoarea la iepuri şi fazani (numai cocoşi). Se continuă vînătoarea la mistreţi, sitari, porumbei, turturele, cocori, ierunci, gîşte, raţe mari şi alt vînat de apă. Se continuă combaterea răpitoarelor cu păr şi pene. Cerbii carpatini şi cerbii lopătari, ţapii de capră neagră, jderii, urşii şi rîşii pot fi vînaţi cu autorizaţie specială.

Pescarul sportiv îşi îndreaptă atenţia spre ştiucă, biban şi avat. Pescuitul peştilor paşnici, din cauza răcirii apei, dă rezultate slabe.

Soarele răsare la 6^h 52^m şi apune la 17^h 07^m

LUNA PLOILOR MĂRUNTE

În această lună, zona de slabă presiune din spaţiul insulei Islanda se adînceşte puternic şi se extinde peste tot nordul Europei. În Marea Mediterană se formează de asemenea zone ciclonice care pătrund în aria de acţiune a celei din nordul continentului. Sub influenţa acestora timpul se menţine la noi mohorît şi închis cu ploi slabe, mărunte şi persistente care ţin zile în şir. Acestea sînt aşa zisele „ploi mocăneşti" de toamnă.

LUNA CEŢII ŞI A CHICIUREI

În spaţiul ţării noastre se stabileşte în această lună un regim atmosferic cu presiune înaltă şi cu circulaţia aerului dinspre est la sol şi dinspre vest în altitudine. La nivelul de interferare a acestor două circulaţii, se formează o pînză noroasă ce persistă aproape toată luna. Radiaţia nocturnă a solului răceşte aerul din vecinătatea lui, producînd ceţuri dese aproape zilnic. Cînd temperatura e sub 0° ceaţa îmbracă obiectele şi mai ales copacii, într-o mantie cristalină de chiciură.

Soarele răsare la 7^h 31^m şi apune la 16^h 38^m

CALENDARUL VÎNĂTORULUI ŞI PESCARULUI SPORTIV

În ultima lu ă a anului vînătoarea este deschisă la mistreţi, iepuri, fazani (numai cocoşi), porumbei, turturele, gîşte, raţe mari şi alt vînat de apă. Cu autorizaţie specială se pot vîna jderi, urşi şi rîşi.

Pescuitul sportiv mai poate fi practicat în băltile şi iazurile neînghetate, în care se mai pot obţine rezultate la ştiucă şi biban. Dacă apele au îngheţat temeinic, începe pescuitul la copcă.

AN NOU LA PESTE 1000 m ALTITUDINE...

În afara excursiilor specifice de iarnă prin staţiunile climaterice sau la cabanele cu pîrtii de schi prin împrejurimi, cea mai frumoasă „escapadă turistică" a acestei luni o oferă sărbătorirea noului an în cabanele situate în colţuri pitoreşti de munte. Agenţiile ONT Carpaţi organizează — an de an — tot mai multe asemenea programe, care, în afara excursiei propriu zise, prilejuiesc o noapte albă (la propriu şi la figurat), într-o atmosferă de veselie tinerească ce concurează cu cele mai superbe carnavaluri obişnuite în noaptea de revelion. Cadrul aparte, oferit de cabana ce apropie ca prin farmec pe toţi locatarii ei, lipsit de fast, însă pregătit cu „îndemînare turistică", vă oferă un început de an de neuitat.

... SAU ÎN ŢĂRILE VECINE ŞI PRIETENE

După preferinţă, puteţi alege în loc de revelion în vîrf de munte, o noapte de an nou la Praga, Sofia, Odessa etc., acolo unde ONT Carpaţi programează an de an asemenea excursii. Călătoriile sînt de durată diferită, avînd ca punct central noaptea de revelion petrecută într-un decor fastuos, modern, de adevărată sărbătoare.

N.R. *Inscrieţi-vă din timp la agenţiile ONT Carpaţi, cererile depăşind în general numărul locurilor stabilite.*

DECEMBRIE

Numele lunii vine de la latinescul *December*, luna a X-a, în vechea împărţire. Împăratul Comodus a încercat să-i schimbe numele în Amazoana, după o curtezană a sa al cărei chip îl purta în inel. Popular i se spune *îndrea* sau *andrea*, luna cînd femeile grăbesc împletitul cu andrelele. Local i se mai spune şi *netos* de la latinescul *netus* = ţesătură, fir.

V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Sărbători legale

1 MAI

2 MAI

23 AUGUST

24 AUGUST

7 NOIEMBRIE

ANIVERSĂRI IMPORTANTE

1 ianuarie 1951 — 10 ani de cînd a intrat în vigoare primul plan cincinal al R.P.R.

24 ianuarie 1859 — Unirea Țărilor Romîne

15—16 februarie 1933 — Eroicele lupte ale muncitorilor de la Atelierele C.F.R. Griviţa, conduse de P.C.R.

23 februarie — Ziua Armatei Sovietice

3—5 martie 1949 — A avut loc şedinţa plenară a C.C. al P.M.R. care a adoptat rezoluţia asupra sarcinilor partidului în lupta pentru întărirea alianţei clasei muncitoare cu ţărănimea muncitoare şi pentru transformarea socialistă a agriculturii

6 martie 1945 — Instaurarea puterii democrat-populare

8 martie — Ziua internaţională a femeii

21 martie 1922 — Întemeierea organizaţiei revoluţionare de tineret din Romînia — U.T.C.

22 aprilie 1870 — S-a născut V.I. Lenin

1 Mai — Ziua solidarităţii internaţionale a oamenilor muncii

5 mai 1818 — S-a născut Karl Marx

8 mai 1921 — 40 de ani de la constituirea Partidului Comunist din Romînia

9 mai 1877 — Ziua proclamării independenţei de stat a Romîniei

9 mai 1945 — Ziua Victoriei

1 iunie — Ziua internaţională pentru apărarea copilului

11 iunie 1948 — Naţionalizarea principalelor mijloace de producţie

23 August 1944 — Ziua eliberării patriei noastre de sub jugul fascist

24 septembrie 1952 — Ziua Constituţiei R.P.R.

4 octombrie 1957 — U.R.S.S. lansează primul satelit artificial al pămîntului

25 octombrie — Ziua forţelor armate ale R.P.R.

7 noiembrie — Ziua aniversării Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie

10 noiembrie — Ziua mondială a tineretului

28 noiembrie 1820 — S-a născut F. Engels

30 decembrie 1947 — Ziua proclamării Republicii Populare Romîne

M-a interesat totdeauna orice peisagiu...

MIHAIL SADOVEANU

Se înşeală cine crede că o privelişte e aceeaşi văzută în aceleaşi condiţiuni; că răsăriturile, amiezile şi amurgurile se repetă; că clipele curg monoton. Cine e atent vede şi aude pururi altceva; fiecare fracţiune a vieţii îşi schimbă perspectivele necontenit — şi în sine şi în raport cu noi. Noi înşine sîntem alţii întruna, pînă în clipa nesimţită cînd trecem în altă zonă, şi urmăm a fi şi atunci cînd nu mai avem conştiinţa celorlalte stări succesive ce ne sînt hărăzite. Enunţ aici nu o constatare logică, ci o constatare intuitivă şi experimentală. M-a interesat totdeauna orice peisagiu în orice împrejurare şi în orice clipă a vieţii, fără să mă obosească, fără să mă plictisească; m-a interesat nu cu voinţa mea, ci numai printr-un fenomen de participare, osmoză şi simbioză. Mă încorporez lucrurilor şi vieţii, am simţirea că totul trăieşte în felul său particular; brazdă, stîncă, ferigă, tufiş de zmeură, arbore şi tot ce pare nemişcător: faptul de a avea asemenea cunoaştere mă face să iau parte la viaţa tainică a stîncii, arborelui, zmeurei şi ferigii. Cu atît mai vîrtos alianţa aceasta a vieţii nenumărate se manifestă între mine şi sălbăticiuni — zburătoare, gîze şi fiare; între mine şi apele care curg, palpită ori întind luciuri neclintite în soare şi primesc în afundul lor rumeneala lunii pline. Iepurele care porneşte de pe un hat, cu urechile date pe spate, şi se salvează în spinării şi-n rîpă, aruncîndu-mi o privire piezişă, a luat cu scînteia acelei priviri ceva din fiinţa mea pentru totdeauna. În înfăţişarea unică a dezgheţului de primăvară de care mi-am adus aminte, am rămas fixat şi eu însumi pentru totdeauna: constat asta în imaginea indelebilă pe care o păstrez în mine şi am încredinţarea că toate, împreună cu mine cel de altădată, s-au păstrat în sine, în fracţiunea de timp şi de lumină care continuă să călătorească în infinit.

U.R.S.S. — ȚARA CELUI MAI DEZVOLTAT TURISM

Imensul continent al U.R.S.S. oferă iubitorilor drumeției posibilități nelimitate de practicare a turismului, de cunoaștere a frumuseților patriei socialismului, cu mărețul său peisaj în care natura generoasă capătă cu fiecare zi podoaba nouă a construcțiilor comunismului. Din nordul îndepărtat și pînă în veșnic însoritele ținuturi ale sudului se desfășoară prin fața ochilor turistului privelişti uimitoare prin varietatea și grandoarea lor. Munți, cîmpii, ghețuri veșnice, deșerturi devenite fertile, stepă fără de sfîrșit, tundră și taiga, fluvii largi și lacuri de dimensiunea unor mări, orașe cu arhitectură semeață, locuri istorice amintind lupta glorioasă a poporului rus pentru libertate și progres social, iată tot atîtea puncte de atracție pentru cei îndrăgostiți de călătorii.

În anii puterii sovietice turismul a luat un avînt uriaș în U.R.S.S. Această formă minunată de odihnă activă, de întărire a sănătății, se bucură de un larg sprijin din partea Partidului și Guvernului. Turismul este practicat în Țara Sovietelor de peste zece milioane de oameni ai muncii. Acestora li se adaugă alte milioane de pionieri, școlari și studenți, pasionați ai drumeției.

La dispoziția amatorilor de turism stau mii și mii de cabane, modern utilate, nenumărate tabere turistice, adevărate orășele de corturi. Cele mai populare trasee turistice sînt cele care duc printre munții Crimeei și Caucazului, în regiunile industriale ale Uralului, plămînul de oțel și fontă al Uniunii Sovietice, în locurile de neasemuită frumusețe ale Altaiului, pe malurile scăldate de valuri ale Mării Negre, în regiunile păduroase ale Carpaților de nord, în Orientul îndepărtat, pentru a admira gheizerele din Kamciatka sau decorul multicolor al Primoriei...

De o largă răspîndire se bucură turismul local, cu scurte călătorii intreprinse la sfîrșit de săptămînă în împrejurimile pitorești ale orașelor, în parcuri naturale de dimensiunile unor păduri care înconjoară de obicei marile centre. Nu mai puțină popularitate cunoaște turismul nautic și cel cu automobile sau motociclete, care are de asemenea numeroși aderenți în rîndurile populației de la orașe și sate.

A intrat în programul obișnuit de activitate al secțiilor de turism de pe lîngă fabrici și uzine, ca și al școlilor și universităților, organizarea de excursii de-a lungul întregului an. Odată cu venirea iernii, schiurile devin parte componentă a bagajului cu care drumeții pornesc pe ruta călătoriei lor. Numeroase instituții își organizează

propriile lor tabere turistice, care au la dispoziție echipament din abundență, instructori și ghizi calificați.

Turiștii vin adeseori în sprijinul cercetătorilor ținuturilor îndepărtate, ai adîncurilor încă necunoscute oamenilor de știință, ai piscurilor cele mai semețe cărora meteorologii și geografii vor să le smulgă tainele.

În școala turismului sovietic cresc milioane de tineri în spiritul celui mai fierbinte patriotism, oameni care-și pun întreaga lor capacitate fizică și intelectuală în slujba necontenitei dezvoltări a marii Uniunii Sovietice.

Frumusețile naturale ale Uniunii Sovietice, precum și uriașele succese pe care oamenii muncii din această țară le obțin pe calea construirii comunismului, atrag în fiecare an tot mai mulți turiști de peste hotare.

În perioada 1959-60 U.R.S.S. a fost vizitată de mai bine de 580.000 de turiști din peste 90 de țări. Peste 700.000 de turiști sovietici au vizitat în aceeași perioadă 70 de țări ale lumii. Anul trecut, U.R.S.S. a fost vizitată de 11.000 de turiști din S.U.A., de două ori și ceva mai mult decît în 1958. De trei ori mai mulți turiști au sosit din R.F. Germană, iar numărul celor veniți din Anglia s-a dublat de asemenea. Pentru anii ce urmează se prevede o și mai largă activitate turistică internațională în U.R.S.S. Iată urmarea firească a politicii de pace și coexistență pe care o duce cu consecvență Guvernul sovietic, a dorinței sale nestrămutate de a lărgi permanent contactele dintre cetățenii diferitelor țări, mijloc important de cunoaștere și prietenie.

În scopul îmbunătățirii necontenite a deservirii oaspeților Uniunii Sovietice este transpus în viață un plan vast de lărgire a rețelei hotelurilor turistice. În perioada 1960-65 în peste 50 de puncte vor fi ridicate hoteluri și pensiuni cu o capacitate de 42.000 persoane. Pe șoselele importante ale țării se vor construi noi garaje, baze de alimentare a mașinilor și ateliere de reparat. Se lărgește în mod considerabil amenajarea locurilor de camping. Anul acesta minunate hoteluri balneare așteaptă pe turiști la Soci, Yalta, Suhumi și Batumi. Vizitatorilor le vor fi propuse noi itinerarii, ducînd la Krasnodar, Piatigorsk, Vladimir, Pskov, Tallin etc. Pentru turiștii automobiliști se deschid trasee noi : Kiev-Odessa și Kiev-Ujgorod.

În aceste zile de iarnă pe uriașul teritoriu al Uniunii Sovietice, nenumărați iubitori de drumeție aplecați deasupra hărților studiază noi trasee, cu gîndul la cărările înzăpezite de munte, sau la plaiurile cu veșnică primăvară dinspre miazăzi.

Țara Sovietică este pe drept cuvînt țara celui mai dezvoltat turism !

CHEIA URIAŞELOR TRANSFORMĂRI

CEZAR PETRESCU

Mii şi mii de călători străini din toate ungherele Europei şi ale planetei cutreieră patria noastră de la un capăt la altul, minunîndu-se de uriaşele şi rapidele transformări. În fiecare zi, la fieştece pas, un prilej de uimire.

Oraşe, sate, mine, gospodării colective, hidro şi termocentrale, localităţi de odihnă şi de vilegiatură, staţii balneare şi climaterice, ca să nu mai pomenim de litoralul mării, care astăzi rivalizează cu cele mai faimoase şi mult cîntate regiuni de pe ţărmul Atlanticului şi Mediteranei, cu investiţii şi cu un trecut de sute de ani. Da, fără nici o exagerare, la fieştece pas, un alt şi nou prilej de uimire. Cînd s-au desăvîrşit toate? Şi cum? Într-un timp atît de scurt, care nu înfăţişează nici primul pătrar al unei vieţi omeneşti, vîrsta copilăriei şi criza de creştere a adolescenţei?

Aceste întrebări mi le punea mai deunăzi un asemenea călător de pe plaiuri străine.

Mai străbătuse ţara noastră acum un sfert de veac. Atunci l-am însoţit de cîteva ori. Mărturisesc că o făcusem cu oarecare stinghereală. Consultasem împreună o hartă turistică, presărată cu felurite imagini de circumstanţă în datina acestor soiuri de hărţi; vechi şi ruinate cetăţi, cîteva catedrale, porturi, naţionale şi pitoreşti după regiuni, cîteva locuri de bătălii istorice. Încolo, nimic. Faţa şi harta întoarse către trecut. Trecutul amar şi zbuciumat; dar desuet, consumat. Îmi făceam mie impresia de epigon fără rost, într-o lume care se supravieţuia lînced şi sceptic, sub apăsarea şi mustrările acelui trecut.

— Atîta tot? mă întrebase atunci drumeţul cu o legitimă deziluzie.

— Atîta tot! am răspuns, ocolindu-i privirea. Nici n-ai ce face şi ce vedea în mai mult de trei zile.

De astă dată călătorul de-atunci a venit să mă caute acasă după un sfert de veac, cu neastîmpărul uimirilor ce-i radiau din ochi, din mişcări, din gesturile febrile. Nu-şi găsea loc pe scaun. Cutreiera încăperea dintr-o parte în alta, parcă-l contaminase şi pe dînsul fervoarea poporului din patria mea.

— Te rog să mă ierţi... m-am scuzat. Interdicţiile medicilor foarte severe pentru moment m-au împiedicat să te însoţesc, să-ţi arăt, să-ţi explic.

— Dar eu n-am ochi de văzut, fără să-mi mai arate nimeni? — zîmbi prietenul meu, călătorul cărturar de acum un sfert de veac. Am văzut tot şi toate. Am văzut şi nu mi-am crezut ochilor. Toată ţara dumitale, fericita dumitale ţară, îndreptată cu privirile spre viitor. Şi hărţile turistice la fel: au abandonat ruinele. O hidrocentrală în lucru. Un combinat în construcţie. O plantaţie în curs. Pretutindeni viitorul în devenire. Bătăliile se dau acum, la faţa locului; monumente şi locuri istorice pentru viitor... Sînt pur şi simplu uluit! Ce s-a întîmplat? Ce se întîmplă cu ţara şi cu poporul dumitale? Nu vă mai recunosc... Aşa că de-o explicaţie tot am nevoie. De asta chiar am venit să te caut şi să-mi explici. Care e cheia acestor uriaşe şi rapide transformări? Ce mister? Ce miracol?

A fost rîndul meu să zîmbesc:

— Nici un mister şi nici un miracol. Cheia e omul! Pur şi simplu omul, cu energiile lui însfîrşit descătuşate.

*

Poporul nostru eliberat de vechile spectre, de cătuşele vechilor alcătuiri şi despotisme oligarhice, a purces la construirea patriei începînd prin valorificarea omului. Prin eliberarea lui de prejudecăţi, de rutină, de lestul individualismului negativ şi anarhic, care în condiţiile istorice şi sociale ale trecutului apăreau adesea ca o reacţie a unui organism bolnav. Omul trudnic îşi are astăzi cuvîntul în mijlocul celor ai săi, oriunde, în fabrici, în mine, în gospodăriile colective, în marile planificări de-o viziune şi de-un interes general depăşind orizontul restrînsului său orizont de muncă. Oriunde: în reconstruirea satelor şi oraşelor, în reconstruirea cartierelor lăsate pradă prafului, beznelor, mocirlelor şi hoiturilor de cîini pînă mai deunăzi, în administrarea blocurilor; în tot ce-i legat de viaţă, de strictul necesar al vieţii ca şi de desfătările vieţii la care are dreptul cîştigat prin muncă, în artă, în literatură, în muzică, în spectacole, în dans. Căci socialismul se construieşte cu bucuria de a trăi şi cu fruntea ridicată limpede în lumina trandafirie a zorilor.

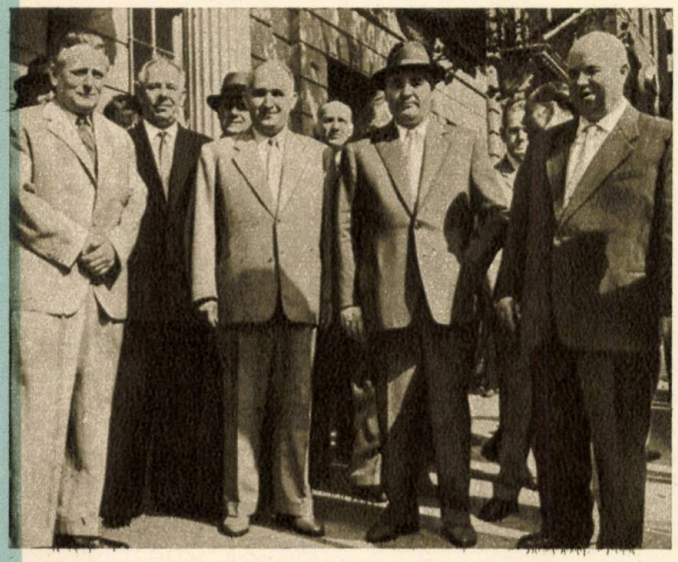

OMENIREA MERGE ÎNAINTE SPRE SOCIALISM, SPRE PACE

Un sfert de veac constituie o epocă întreagă în viaţa omenirii. Aceasta a fost o perioadă furtunoasă. În acest răstimp, ţara noastră şi-a schimbat complet înfăţişarea: a fost lichidat regimul burghezo-moşieresc, s-a instaurat puterea populară, socialismul triumfă în toate sectoarele economiei şi vieţii sociale.

Romînia anului 1935 a fost o ţară a înapoierii economice şi culturale; comuniştii şi ceilalţi luptători pentru democraţie, pentru progres, pentru independenţă naţională şi prietenie cu Uniunea Sovietică erau supuşi unor represiuni sălbatice. Pentru mine personal anul acela este legat de amintirea anilor îndelungaţi petrecuţi la închisoare, împreună cu alţi participanţi la mişcarea muncitorească. La 27 septembrie 1935 mă aflam între zidurile Doftanei, pe care poporul nostru o poreclise „Bastilia romînească".

Astăzi ruinele acestei închisori sînt prefăcute în muzeu, iar în împrejurimile Doftanei, ca şi în întreaga ţară, clocoteşte munca creatoare a poporului nostru liber. La 27 septembrie 1960 noi ne aflăm la New York unde delegaţia Republicii Populare Romîne, alături de delegaţia Uniunii Sovietice şi ale altor ţări socialiste, face să răsune chemarea la pace, la înfăptuirea dezarmării generale şi totale, la abolirea ruşinii secolului nostru — sistemul colonial.

Acum un sfert de veac, U.R.S.S. era singura ţară socialistă. Azi în lume fiinţează puternicul lagăr socialist, a cărui existenţă exercită o înrîurire determinantă asupra evoluţiei contemporane. Omenirea nu stă pe loc, ea merge înainte, spre socialism, spre bună stare, spre pace şi nu există forţă în lume care să poată opri acest mers irezistibil înainte.

GH. GHEORGHIU – DEJ

(Declaraţia făcută corespondenţilor ziarului „Izvestia" la New York)

Aspecte de la cea de a 15-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.

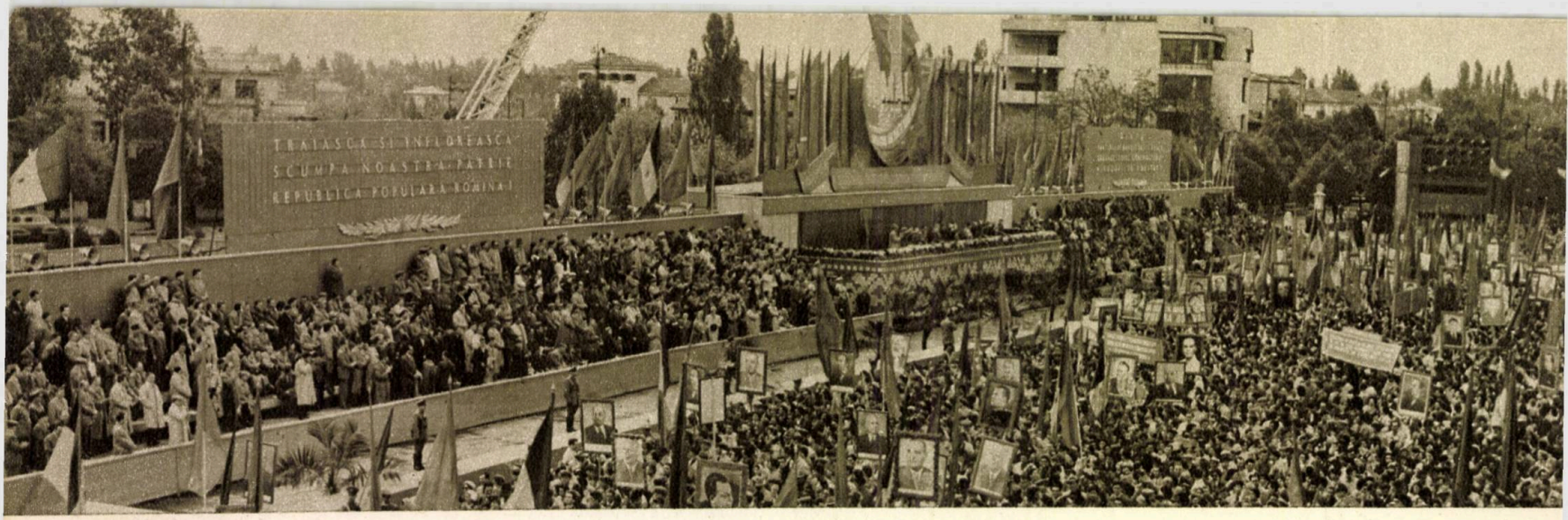

SINT PATRUZECI DE ANI DE ATUNCI...

MIHAIL CRUCEANU

Sărbătorim în 1961 aniversarea unui eveniment de hotărîtoare importanţă nu numai în viaţa muncitorimii din ţara noastră ci şi a întregului popor romîn. Se împlinesc, la 8 mai, 40 de ani de la înfiinţarea Partidului Comunist din Romînia, partid marxist-leninist care a condus la victorie clasa muncitoare şi sub al cărui steag poporul nostru desăvîrşeşte astăzi construirea socialismului.

Încă în perioada avîntului revoluţionar care a cuprins şi Romînia după Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie, experienţa acumulată în focul marilor bătălii de clasă din acei ani a arătat cu claritate muncitorilor necesitatea de a-şi făuri un partid de avangardă. De aceea, îndată după greva generală din octombrie 1920, aripa revoluţionară a organizaţiilor socialiste, în frunte cu grupurile comuniste, a trecut la o serie de acţiuni practice pentru pregătirea nemijlocită a creării partidului de tip nou, partidul comunist.

În mişcarea muncitorească, greu încercată prin trădarea liderilor reformişti în timpul grevei generale din 1920, se crease un nou raport de forţe. În partidul socialist, o arată cu claritate tov. Gh. Gheorghiu-Dej „...grupurile comuniste cîştigă teren în favoarea afilierii la Internaţionala Comunistă, reuşind să înfrîngă tezele oportuniste şi reformiste ale reprezentanţilor curentului socialist de dreapta şi ai curentului centrist revoluţionar în vorbe şi trădător în fapte". Această cucerire a elementelor revoluţionare comuniste în partidul socialist şi în afara lui permit ca, sub conducerea Comitetului Central al grupurilor comuniste, să se pregătească congresul partidului socialist, convocat pentru 8 mai 1921 la Bucureşti.

Clasa muncitoare, pregătindu-se asiduu, a aşteptat cu încredere acest eveniment de mare însemnătate. Astfel, congresul a fost precedat de o atmosferă generală de însufleţire revoluţionară, de entuziasm. Muncitorimea, conştientă de marele act care avea să se înfăptuiască, duce o intensă activitate propagandistică. Se editează şi se răspîndesc zeci de mii de manifeste, se tipăresc în tiraje de masă broşuri ilegale şi legale, apeluri ale Internaţionalei Comuniste, tezele şi apelul Internaţionalei Roşii Sindicale, lucrări ale lui Vladimir Ilici Lenin.

Concludent pentru această atmosferă este felul cum a fost sărbătorită ziua de 1 Mai 1921. Ziarul „Socialismul" a publicat la loc de frunte Manifestul Internaţionalei Comuniste pentru 1 Mai 1921 şi chemarea Partidului Socialist din Romînia. „Comunismul — iată nădejdea copiilor noştri, iată icoana adevăratei ordini sociale care va stîrpi din omenire ruşinoasa exploatare a omului de către om". În ciuda interzicerii manifestaţiilor, muncitorimea a participat la adunările de 1 Mai purtînd lozincile „Trăiască 1 Mai", „Trăiască revoluţia rusă", „Trăiască Internaţionala Comunistă". De la tribuna adunărilor muncitoreşti, comuniştii au subliniat însemnătatea deosebită a congresului care avea să înceapă peste o săptămînă, muncitorimea dovedind odată mai mult, cu prilejul „Zilei muncii", hotărîrea de a urma pe comunişti.

Congresul partidului socialist s-a deschis la 8 mai 1921, iar în a şasea zi a lucrărilor sale s-a votat, cu o majoritate zdrobitoare, înfiinţarea Partidului Comunist din Romînia şi afilierea lui la Internaţionala a III-a, eveniment de cea mai mare însemnătate pentru mişcarea muncitorească din Romînia în această

etapă istorică. „Crearea Partidului Comunist din Romînia — arată tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej — a constituit o victorie istorică a leninismului împotriva oportunismului şi reformismului în mişcarea muncitorească din Romînia". Partidul Comunist din Romînia reunea pentru prima oară în istoria ţării toate elementele cele mai înaintate din mişcarea muncitorească romînă în cadrul unui partid unic de tip nou şi anume în cadrul unui partid consecvent revoluţionar, ce îşi punea la baza activităţii sale principiile marxism-leninismului.

La Congres au fost adoptate o serie de moţiuni de însemnătate istorică pentru mişcarea muncitorească din Romînia. În prima moţiune congresul a exprimat profunda admiraţie a muncitorimii din ţara noastră faţă de proletariatul rus, care „formează astăzi avangarda proletariatului mondial în războiul său de dezrobire de sub jugul capitalist".

Astfel, de la primii săi paşi, Partidul Comunist Romîn s-a călăuzit după principiile internaţionalismului proletar şi a fost pătruns de dragoste nepărmurită pentru muncitorimea Rusiei Sovietice, care înfăptuise prima revoluţie socialistă victorioasă. Luînd atitudine împotriva războaielor imperialiste, congresul a arătat că înainte de toate se cere asigurată pacea cu ţara primei revoluţii proletare victorioase, stabilirea unor strînse legături de prietenie cu popoarele Rusiei Sovietice. În acelaşi timp, congresul a trimis un salut de îmbărbătare comuniştilor deţinuţi în temniţele regimului burghezo-moşieresc şi un salut de luptă muncitorilor aflaţi în grevă. Printr-o altă moţiune a fost înfierată politica guvernanţilor Romîniei, exprimată în starea de asediu, cenzură şi măsurile anti-populare în urma grevei din octombrie 1920.

Congresul nu a reuşit însă să dezbată toate documentele importante menţionate pe ordinea de zi, deoarece guvernul reacţionar a trecut la măsuri represive. Burghezia şi moşierimea au încercat să anihileze rezultatele congresului prin cele mai brutale mijloace de represiune aplicate delegaţilor. Votul congresului pentru afilierea la Internaţionala a III-a a fost calificat drept „crimă şi complot contra siguranţei statului". Chiar în ziua cînd a avut loc istoricul vot al delegaţilor la Congres, localul în care aveau loc lucrările a fost înconjurat de jandarmi. Poliţiştii şi jandarmii pătrund în săli şi arestează pe delegaţii care votaseră pentru crearea partidului comunist şi afilierea la Internaţionala a III-a. Astfel, lucrările congresului au fost întrerupte şi majoritatea covîrşitoare a delegaţilor au fost întemniţaţi.

Dar nici teroarea dezlănţuită de guvernanţii burghezo-moşieşti şi nici crima pusă la cale împotriva mişcării muncitoreşti revoluţionare, nu au putut îngenunchia proletariatul, nu au reuşit să curme avîntul revoluţionar al maselor populare. Încă în 1918, Lenin numea Romînia printre ţările pe care revoluţia începe să le cucerească, iar mai tîrziu, după greva generală din 1920, el sublinia că în Romînia „mişcarea revoluţionară a muncitorilor şi ţăranilor creşte mereu". Aceste aprecieri aveau să-şi găsească confirmarea în crearea Partidului Comunist Romîn, care — aşa cum subliniază tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej — „călăuzit în activitatea sa de teoria marxist-leninistă, şi-a luat asupra sa sarcina să îndrumeze clasa muncitoare şi întregul popor pe calea înfăptuirii unei societăţi în care să dispară exploatarea omului de către om... Tînărul partid muncitoresc, partidul comunist s-a impus chiar de la primii paşi făcuţi în arena luptei politice ca o forţă politică independentă producînd o serioasă deplasare în cursul vieţii politice a ţării noastre..."

Partidul Comunist din Romînia este rezultatul unui îndelungat proces de dezvoltare istorică a poporului nostru muncitor, rezultatul luptei de veacuri a poporului pentru dezrobirea sa socială şi naţională, luptă care a fost continuată şi ridicată pe o treaptă superioară de mişcarea muncitorească revoluţionară. Clasa muncitoare, masele populare exploatate şi asuprite din Romînia au găsit în Partidul Comunist un conducător şi călăuzitor sigur, devotat pînă la sacrificiu cauzei eliberării celor ce muncesc de sub jugul exploatării, cauzei independenţei patriei şi prosperităţii sale, democraţiei şi socialismului.

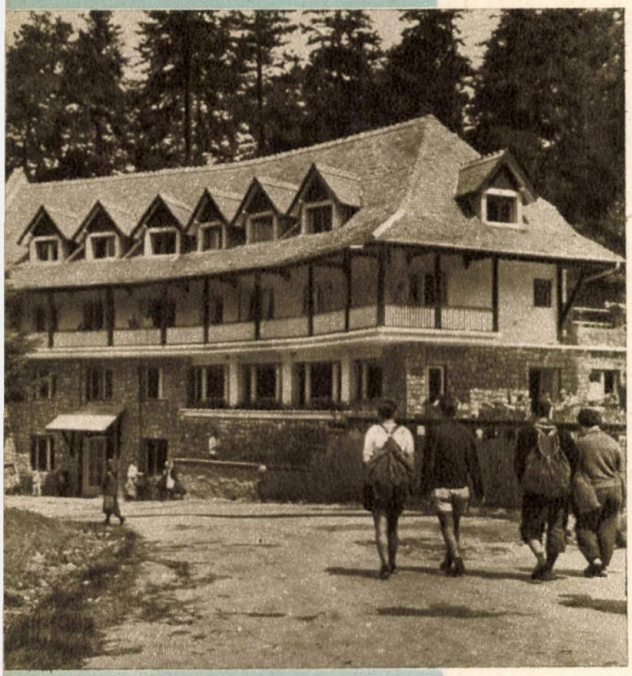

Spre cabane, la sfîrşit de săptămînă

Cu O.N.T. Carpaţi în strălnătate

TURISM: RECREAŢIE, CUNOAŞTERE, PRIETENIE

Omul a călătorit din cele mai îndepărtate timpuri şi cu greu s-ar putea face o demarcaţie precisă a momentului în care turismul a păşit pe scena istoriei, ca element de sine stătător. Aceasta tocmai pentru faptul că omul a călătorit şi pe propriile-i picioare, dar şi cu orice mijloc nou descoperit de mintea lui în permanentă căutare.

De aceea descoperitorii noilor pămînturi, corăbierii vestiţi ai antichităţii, piloţii distanţelor intercontinentale, cercetătorii polurilor terestre pot fi consideraţi drept strămoşii cei mai autentici ai turismului, tot astfel cum pionierii actuali ai spaţiilor interplanetare vor deveni cîndva precursorii unui gen nou de turism.

Este evident că pasiunea de a călători face parte, acum, din trăsăturile cele mai pregnante ale omului modern.

În epoca noastră, dominată de ideile marxist-leniniste, turismul s-a îmbogăţit şi el prin lărgirea considerabilă a sferei sale, prin sensul nou şi profund pe care i-l acordă lumea noastră socialistă.

Într-adevăr, turismul cel mai modern, acela pe care îl îmbrăţişează astăzi milioane de oameni, nu mai este sinonim cu pierderea de timp, cu alungarea „spleenului", ori sfidarea bunului simţ, cu dispreţul faţă de natură, al plictisiţilor şi parveniţilor de tot soiul, ci o noţiune complexă. Turismul a devenit un mijloc eficace de apropiere între popoare, de stabilire a relaţiilor de prietenie între oameni, de comunicare a ideilor; el prilejuieşte pe lîngă cunoaşterea tezaurului natural şi istoric al fiecărei ţări, preţioase şi utile schimburi de experienţă; turismul este o cale spre destinderea relaţiilor internaţionale, spre pace.

În ţara noastră, transformările de însemnătate istorică petrecute în ultimii 16 ani sub conducerea partidului, au inclus şi turismul.

Concepţia socialistă despre turism, insuflată maselor, a fost însoţită şi de crearea acelor condiţii necesare dezvoltării turismului pe noile sale baze. Astfel, partidul şi guvernul au fundamentat organizatoric mişcarea noastră turistică şi au consolidat-o sub aspect material, astfel ca ea să poată răspunde cerinţelor educative şi de întărire a sănătăţii maselor celor ce muncesc în patria noastră.

Turismul — o necesitate pentru cei ce muncesc — a devenit un drept al poporului.

Oficiul Naţional de Turism „Carpaţi", înfiinţat în 1955, este menit să răspundă sarcinilor trasate de partid şi guvern în domeniul turismului. De aceea, pe baza experienţei acumulate de mişcarea noastră turistică, O.N.T. „Carpaţi", urmînd indicaţiile partidului şi sprijinit pe linie de stat, activează în sensul transformării turismului într-o mişcare de mase, în vederea punerii în valoare a bogăţiilor generoasei naturi romîneşti, pentru cunoaşterea pe scară largă a trecutului glorios de luptă al poporului nostru, a frumuseţilor sale folclorice, a realizărilor cu adevărat epocale, săvîrşite sub conducerea partidului comuniştilor.

Cîteva cifre sînt suficiente pentru a oglindi dezvoltarea turismului nostru în ultimii ani: în 1949 existau 30.000 de

turiști, iar în următorii șapte ani numărul lor atinsese cifra de 2.500.000; în 1948 cele 88 de cabane puteau găzdui 4.400 de oameni, iar în 1957 se dublase și capacitatea și totalul numărului de cabane.

Circulația turistică la munte și la mare s-a intensificat simțitor. Noi și interesante obiective, trasee variate și inedite, au fost puse la îndemîna amatorilor de drumeție, la prețuri accesibile. În elegantele și rapidele autocare, la mare, în București sau în stațiunile de munte, în trenuri speciale, la fiecare sfîrșit de săptămînă, pe litoral ori spre cabanele Bucegilor, pe vasele strecurate în liniștea Deltei Dunării, au călătorit în anul trecut zeci și sute de mii de turiști veniți nu numai din marile uzine industriale, din birouri de instituții ori de pe băncile școlilor, ci și din formațiunile socialiste ale agriculturii.

Rețeaua de agenții a instituției noastre s-a extins, formele de practicare a turismului s-au înmulțit, o viață ritmică s-a înfiripat în jurul agențiilor, inițiativele locale au adus, de multe ori, un suflu nou activității turistice.

Numeroși turiști din țările lagărului socialist vin să-și petreacă pe plaja ori în cabanele noastre vacanțele, efectuînd cu aceste prilejuri utile schimburi de experiență în diverse domenii de activitate. Din U.R.S.S. ne sosesc oaspeți atrași în special de traseele în circuit care trec printr-o serie de mari centre industriale, prin regiuni vestite pentru autenticitatea folclorului; bine cunoscute sînt și croazierele Vasului Prieteniei, ori caravanele aeriene ale turiștilor din R. D. Germană, coloanele policrome ale autoturismelor venite la noi din R. S. Cehoslovacă sau trenurile cu turiști polonezi.

Pentru toți acei turiști occidentali care vor să cunoască frumusețea naturii romînești, ospitalitatea vrednicului nostru popor, adevărul despre marile sale realizări înfăptuite în anii puterii populare, s-au creat condiții dintre cele mai avantajoase: formalități reduse la maximum, tarife convenabile, prime turistice la schimbul valutei etc.

Făcînd bilanțul ultimilor ani, vom întîlni și la capitolul schimbului de turiști cu străinătatea creșteri impresionante: în 1955 primisem mai puțin de 200 de oaspeți pentru ca în 1959 cifra lor să se apropie de 70.000!

În privința călătoriilor întreprinse de turiștii romîni peste hotare, se știe că excursiile organizate de O.N.T. „Carpați", în U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, ca și în celelalte țări de democrație populară, la tîrgurile internaționale ori la competițiile sportive cele mai importante, cu toate mijloacele moderne de transport, cunosc un desăvîrșit succes de participare. Astfel, de la cei 172 de turiști romîni plecați în străinătate în 1955 s-a ajuns la peste 14.000 în anul ce s-a încheiat.

În ceea ce-l privește, Oficiul Național de Turism „Carpați" se străduiește să răspundă cerințelor complexe ale turismului modern, năzuind ca eforturile sale să se înscrie ca o modestă contribuție la desăvîrșirea accepției celei mai avansate și actuale acordată turismului: aceea de factor activ, în marea acțiune de cunoaștere și colaborare a popoarelor, de stabilire a unui climat de încredere, chezașe ale păcii în lumea întreagă.

Em. VALERIU

Vacanțe plăcute la mare

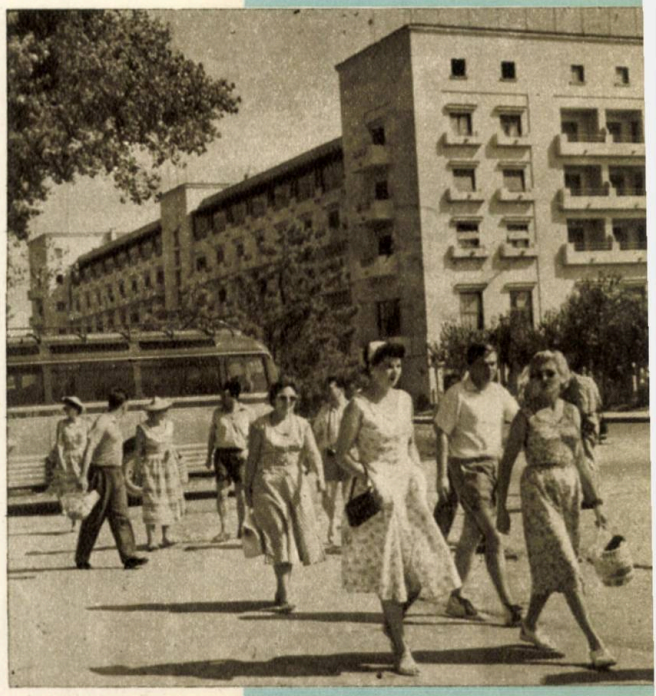

Turiști străini în țara noastră

PORUMBELUL PĂCII ESTE ȘI TURIST

— Poftiți, vă rog! Veți fi excelent serviți!

Prietenii mei, soția, eu, ne-am uitat foarte mirați unii la alții. Ne plimbam degajat, cu mîinile în buzunare, hainele noastre numai de seară nu erau, n-aveam deloc aer de milionari.

— N-aș fi crezut niciodată — a spus cineva din grupul nostru — că tocmai pe *Promenade des Anglais* o să fim poftiți înăuntru de la ușa unuia din cele mai mari restaurante ale lumii.

Am mai mers vreo cincizeci de metri și, din nou, în dreptul altui restaurant, un chelner — sau majordom, sau ce-o fi fost; în orice caz, avea un grad înalt în ierarhia ospătarilor — ne-a poftit cu gesturi mărețe să-i trecem pragul. Ne aflam la Nissa, în inima Coastei de Azur, principalul centru turistic al Franței și al șaselea oraș al ei; umblam pe celebra *Promenadă a Englezilor*, numită astfel pentru că pe vremuri aci pîndeau cerșetorii trecerea englezilor bogați care descoperiseră primii că locul e potrivit pentru plimbare. Pe o parte a promenadei se întindea, albastră, Mediterana, iar pe cealaltă, multicolore, mese, umbrele, flori, învălmășeala pitorească a celor mai renumite restaurante și cafenele. Acel care știe ce eforturi trebuie să faci cîteodată ca să-ți reții aci un loc, va înțelege cît de mirați am fost noi văzînd că sîntem poftiți din pragul acestor restaurante simandicoase, după obiceiul negustorilor de altă dată din Lipscani sau Gabroveni. Un prieten francez, excelent cunoscător a tot ce se întîmplă pe acolo — a fost crupier alături, la Monte — Carlo, a fost chelner, mozaicar și tot ce vreți — avea să ne dea, a doua zi, explicația acestei ciudățenii:

— O criză neașteptată a lovit industria noastră hotelieră și alimentară. În majoritatea lor, turiștii, mai toți cei veniți în vacanță, au plecat în mare grabă, imediat după debarcarea americanilor în Liban. Alții, care rezervaseră camere, aflînd de evenimentele din Mediterana, au anunțat că nu mai vin.

Ne-am amintit cum, cu cîteva zile înainte, văzusem pe străzile Genovei smulgîndu-se din mîna vînzătorilor ziarele care anunțau debarcarea în Liban și mișcările flotei a 6-a americane prin Mediterana. Eram înclinați să credem că-i vorba de o manifestare a temperamentului italienesc, dar curînd aveam să pricepem că tot ce se referea la *Mare Nostrum* afecta în mod adînc viața tuturor oamenilor de pe malurile mediteraneene.

A doua zi, într-o dimineață radioasă, mi-am luat costumul de baie și, invidiat de alți cîțiva turiști de pe „Transilvania", am sărit în valurile albastre. Majoritatea înotătorilor înaintează cu gura deschisă în apă, iau apă în gură, fără s-o înghită; curînd m-am pomenit cu gura plină de unsoare, cu umerii și mîinile mînjite de ceva scîrbos.

— E flota a șasea americană, mi-a spus rîzînd francezul. Acum, majoritatea vaselor sînt plecate, de obicei lasă uleiuri mai multe. Toată ziua îi înjurăm.*)

Mi-am amintit atunci de înjurăturile unui italian din Napoli. Mergeam cu un vaporaș spre insula Capri (pe care aveam s-o găsim nu prea aglomerată); pe bord se aflau niște marinari americani bărboși, care înghesuiseră sub banca pe care dormeau o grămadă de sticle de bere. Vasul lor — un portavion foarte mare — izbutise să ne întunece, la sosire, o parte a panoramei celebre a Neapolului, iar beculețele multicolore cu care era împodobit — ca o platformă de dans și nu de război — însemnau o despăgubire de care napolitanii s-ar fi lipsit cu dragă inimă. În ciuda solidarității marinărești, mateloții micului vas pe care ne aflam roteau ochi furioși și, stînd de vorbă cu noi, îi înjurau de zor pe pasagerii lor bărboși.**)

O întreagă croazieră O.N.T., vreo 19 zile dintr-o vară, a fost parcă o demonstrație a cît de străine sînt unul de altul două fenomene contemporane care se numesc: război rece și turism. Războiul rece e din familia lui Marte, pe cînd turismul e un supus al zeiței păcii; între arme tac nu numai muzele, ci și activitățile turistice. Am văzut pustiu de turiști Iraklionul, principalul oraș al Cretei, care găzduiește faimosul palat al Minotaurului, Labirintul; am văzut coloane pe jumătate terminate la cioplitorie și părăsite în mare grabă, acum cîteva mii de ani, în urma celei de a treia invadări a cetății labirintice; părea însă că lucrurile s-au petrecut abia alal-

*) Mai apoi am aflat că acum marea e infectată și mai bine: în ciuda protestelor opiniei publice din Franța, se aruncă aci reziduuri atomice!

**) Libanezii, în amintirea debarcării americane în țara lor, au trecut de la înjurături la fapte: recent i-au izgonit cu pietre pe niște marinari ai flotei a 6-a care se plimbau pe străzile Beirutului.

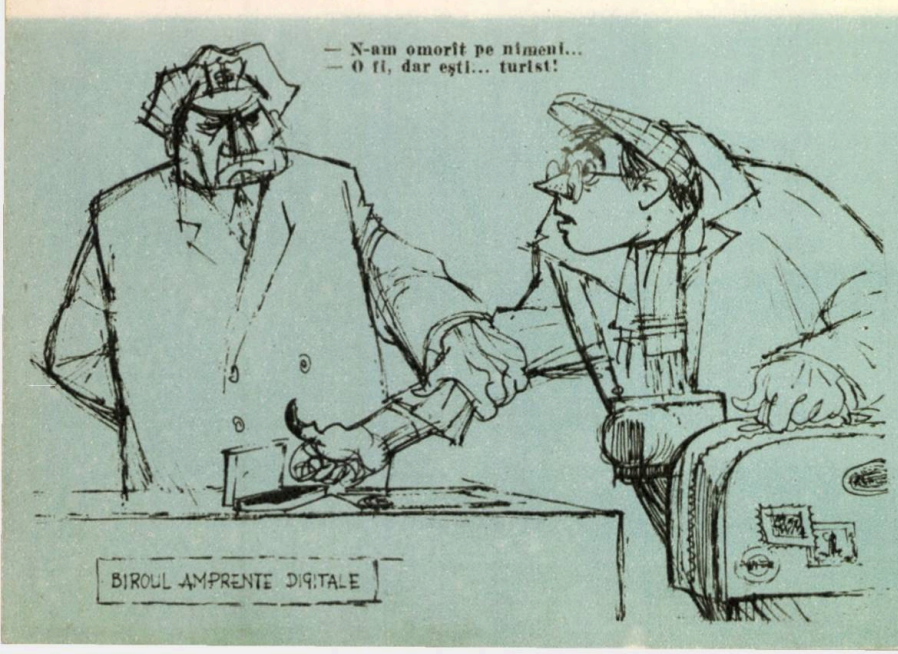

CURIOZITĂȚI „TURISTICE" ÎN LUMEA OCCIDENTALĂ

Peste 35 milioane tone cărbune nevîndut în R. F. Germană

(Ziarele)

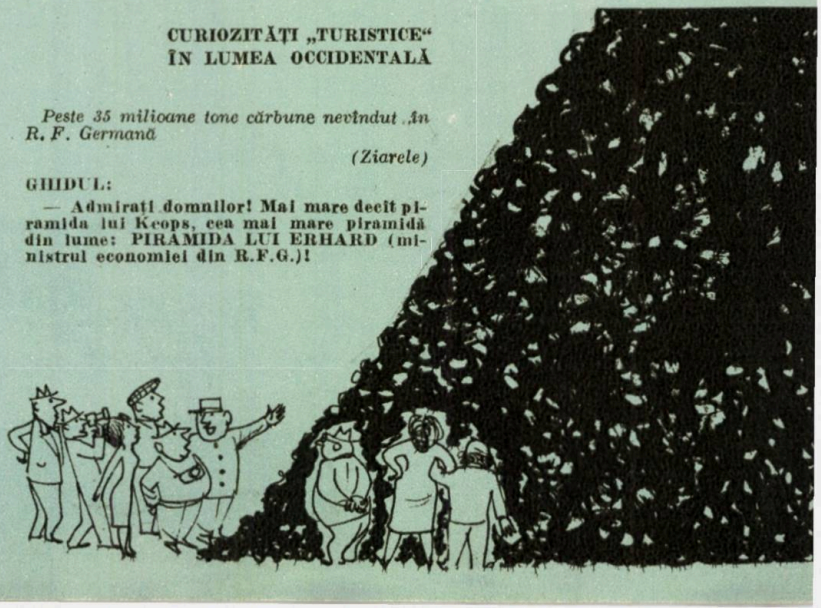

tăieri și că supușii regelui Minos au fugit nu din fața unui norod antic, ci a NATO-iștilor care și-au făcut în Creta bază militară; în centrul orașului, taxiurile stăteau încremenite și te mirai din ce or fi trăind acești oameni. Am văzut minunățiile Bosforului, dar turnurile aurii ale minaretelor erau și ele umbrite de flota a 6-a. La Pireu ne-au întîmpinat cenușii aceleași mașini de război, odihnindu-se în apele albastre ca niște fiare de pradă care ar sta întinse într-un parc destinat copiilor.

Mai pretutindeni în Mediterana, aceste fiare de război strică atmosfera cu duhoarea lor, spurcă apele curate, peisajele cristaline, amintesc de înarmări, încordare, războaie și, între altele, izgonesc turiștii, lovesc în industria hotelieră, de restaurante, în mulțimea de oameni cinstiți ai muncii sau misiți suspecți sau negustori mari sau mici, ghizi, etc., care trăiesc într-un fel sau altul de pe urma turismului.

Dar parcă numai în Mediterana e așa? Cuba, altădată principala țară turistică a continentelor americane, e acum supusă blocadei, bombardamentelor clandestine, iar americanii care ar vrea totuși s-o viziteze sînt sfătuiți de Departamentul de Stat să nu se „aventureze" pe acolo: blocadă antituristică.

Africa era un continent rezervat — din punct de vedere turistic — bogătașilor care pleacă la vînătoare. Azi, cînd continentul negru se eliberează de colonialism, locurile pînă nu de mult exotice ar putea deveni un bun turistic dacă nu s-ar produce acolo mereu comploturi colonialiste de felul celui din Congo. Nu leii și tigrii sînt piedica, ci imperialismul și „războiul rece". Spre sfîrșitul anului trecut, americanul Thomas Sterling a publicat o carte în care a zugrăvit călătoria făcută de el în 1958 exact pe traseul străbătut de ziaristul-explorator Stanley în secolul trecut. Recenzîndu-i cartea, o revistă de mare tiraj, „Newsweek", a observat, nu fără oarecare dreptate: „Denumirile care încă mai erau exotice atunci cînd Stanley le-a scris și cînd editorii săi le-au citit în manuscrise sînt acum prea familiare. Tradiționala hartă anexată de obicei la cartea de aventuri nu ne mai spune nimic. Nimeni nu mai are nevoie să i se spună unde e Katanga sau Ruanda Urundi".

Să i se spună, nu mai are poate nevoie, dar să le vadă cu ochii proprii — asta are nevoie. Mai ales că harta lumii se schimbă cu o repeziciune de nebănuit: de acum cinci veacuri n-a mai existat un asemenea sezon pentru cartografi. În secolul XV harta, pe jumătate goală, a lumii, a început să se umple cu profilul Africii, la 1486 a fost desenat Capul Bunei Speranțe, iar numai după șase ani e desenată drept coastă indiană porțiunea Americii unde ajunsese Columb. Pe urmă se află că-i alt continent, apucă-te și schimbă iar, pe urmă marchează căi noi spre India — vă închipuiți că sărmanii cartografi nu apucau să scoată de sub teasc o hartă, că date noi o și făceau învechită.

Acum, în secolul XX, iarăși, deandoaselea: tot ce au marcat pe vremuri conchistadorii pe harta fizică a lumii, se schimbă acum pe cea politică. Așa ca altă dată, după depășirea Capului Bunei Speranțe, acum, după marele Octombrie, țările marcate drept colonii devin independente, culoarea metropolei cedează loc culorilor naționale. Aceste culori noi de pe hartă corespund unor pămînturi „noi", unor popoare și state noi, care se cer văzute cu ochii; dar pentru asta nu e nevoie numai de O.N.T. Carpați, ci și — mai ales — de pace, de o atmosferă prielnică schimburilor culturale și călătoriilor.

Mai e însă ceva care schimbă harta, ceva minunat, care te face să te simți turist în propriul tău oraș natal, în propriul tău cartier. Mergi pe străzile Bucureștiului și vezi străzi noi, case noi, te „aventurezi" pe șoselele din preajma orașului și vezi uzine de anvelope, fabrici de mobile, industria. În țară, la fel. Deplasarea noastră în timp e atît de rapidă, încît fiecare locuitor al Romîniei socialiste devine călător în propria sa țară. Dar ca să devenim mai des și mai intens asemenea călători — și făptași — ai construcției socialiste e nevoie, iar și iar, de pace. Dacă propunerile de dezarmare făcute la O.N.U. de țările socialiste ar fi fost acceptate și dacă doar 1% din ce se cheltuiește la înarmări, ar fi mers pentru turism, apoi turismul ar face, cu forțe însutite, cel mai uriaș salt înainte pe care l-a făcut vreodată.

În fiecare țară există formalități diferite, pașapoarte de format diferit, vize și ștampile diferite, bani diferiți și condiții diferite pentru a putea călători; în toate însă, deopotrivă, e nevoie de una și aceeași mare viză nevăzută — a păcii. Zeitatea care protejează turiștii nu e Mercur-Hermes, patronul călătorilor, ci albul porumbel al păcii.

Iată de ce, la început de an, dorim ca pe fruntea tuturor amatorilor de călătorii, ghizilor și turiștilor, mateloților, aviatorilor și pasagerilor, să se răsfrîngă lumina albă a aripei porumbelului.

SERGIU FĂRCĂȘAN

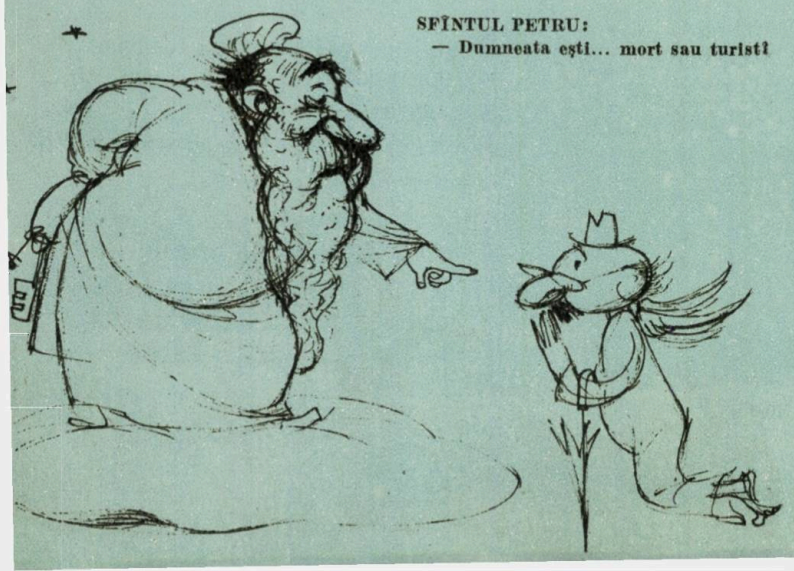

SFÎNTUL PETRU:
— Dumneata ești... mort sau turist?

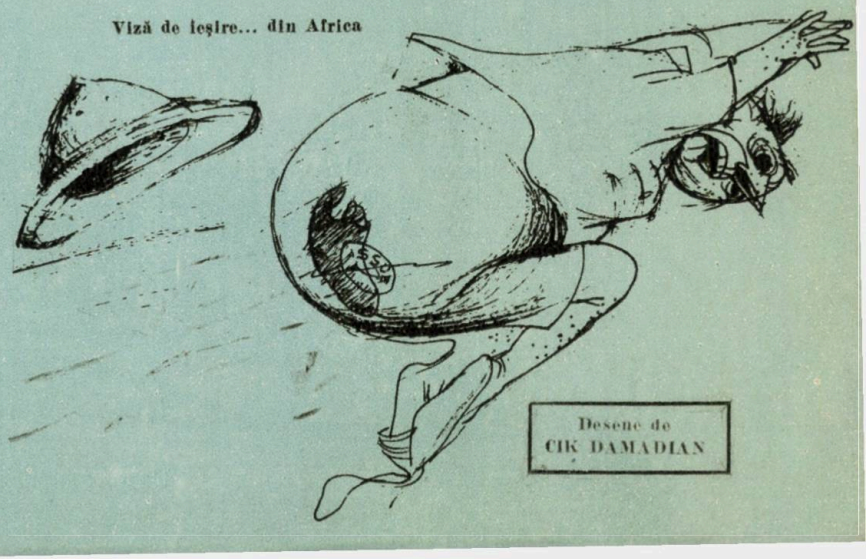

Viză de ieșire... din Africa

Ţara

MIHAI BENIUC

De vrei să ştii, nepoate, cine-am fost,
Istoria învaţ-o pe de rost
Şi află că mă trag din ţara
Peste care luminează para
Coroanei de fier înroşit
Pe fruntea lui Doja cel vestit.
În ţara ceea au zdrobit c-o roată
Pe Horea, c-a pornit flămînda gloată
Să sloboadă omul de sub jug
Şi să strice blăstămatul nemeşug.
În codrii ţării prin frunziş răsună
Fluiera lui Iancu cea nebună,
Pe care l-a minţit şi l-a-nşelat
Mincinosul de-mpărat.

Acolo, fiecare colţ de stîncă
Povesteşte încă
De cumplite răzvrătiri
A celor mulţi, sătui de stăpîniri.
Fiecare val trecut pe piatră
Scrîşneşte parcă mînios şi latră
Ca la un duşman ce dă tîrcoale
Noaptea, pe furiş, prin vale.
Şi unde mişti, unde te duci,
Morminte-s peste tot, şi cruci.
Iar spicele din ţarină, cînd cresc,
Sug sînge omenesc.
De-aceea pînea tăinuie vîrtute
Şi mari puteri necunoscute,
Şi apa cînd o bei e vie,
Cu duh şi cu fiori de bătălie.
De-aceea, măi nepoate, cînd mă-ndemn
Să scriu, îmi pare că fac semn
Cu coasa dreaptă: Înainte!
De-aceea grunţuroasele-mi cuvinte
Nu-s duioşii dulcege, ci porunci
Ori arme de omor cu care-arunci
În cei ce ni s-au pus de-a curmezişul
Şi-au vrut să lege-n lanţuri munţii, Crişul.
Nepoate, ca să-mi fii moştean
Eu am să-ţi las o carte, două,
Dar tu să ştii că-n ele-i viaţa nouă
Ce-a frînt şi doborît-a pe duşman!

Invitaţie la drum...

TOAMNA

MIRON RADU PARASCHIVESCU

Între toate anotimpurile, Toamna se laudă cu cele mai mîndre podoabe, că ea-i deopotrivă mamă născătoare şi mireasă petrecută prin taină pentru rodul de apoi. Frunza şi ramul ei pălesc şi se scutură goale, dar pămîntul se dezveleşte ca să primească holda viitoare strînsă-n pumnul cu grăunţe al plugarului.

Grea şi despletită îşi desface Toamna subsuorile pline, într-o molatecă şi aromită desfătare.

Altminteri decît a zveltei şi gingaşei Primăveri, muzica ei cîntă acordurile pline, desăvîrşirea.

Poate, unde vesteşte iarna îngheţată, ea lasă în inimă o grea tristeţe după ce-a îmbătat ochiul cu mii de culori. Poeţii doar pe ea au ştiut-o cînta între toate feţele timpului, ca pe o împodobită şi nestatornică iubită.

Nu e o Toamnă, sînt mai multe. Feţele-i schimbătoare trec de la galbenul de aur şi rugină pînă la purpura imperială şi vînătul rece, de oţel, şi cuprind în desfăşurarea lor o aprigă risipă de baccantă.

Un drum prin Toamna noastră romînească evocă paletele măiestre, îmbie şi ameţeşte. De la pădurile roşii ca şi vulpile subţiri ce le străbat, pînă la viile cu zăcători şi crame, iar de aci la parcurile-n care vîntul suflă-n alama candelabrelor aprinse în pomi, se întind miriştile răsturnate de plug, întru hodină, clinele domoale ale dealurilor ori povîrnişurile repezi ale muntelui.

Moile oi, pietre ovale, coboară spre satele strînse-n vîlcele peste care fumul albastru se-ntinde tremurat ca pînza apelor, înfiorată.

...Auziţi? În Apuseni, prin cîntece despletite, nevestele-şi aşteaptă holoangării întorşi după aproape un an de călătorie prin ţară.

Şoselele răsună de toaca măruntă a leucilor de la căruţele de cojani, pornite din Bărăganuri spre tîrguri, pline cu păpuşoi şi grîu, pe cînd în deltă pescarii-şi trag domol năvoadele, spre cherhanale.

Pitit, vînătorul îşi cercetează oţelele şi, odată cu luceafărul mai palid acum, cînd strălucirea toată a coborît în grădini, ţipă-n văzduhul depărtării seminţia sitarilor, pribegi spre un alt Canaan.

Fiindcă toamna e un anotimp al călătoriilor nesfîrşite, în ea totul se zămisleşte, se frămîntă şi se preschimbă, trecînd de la un capăt de lume la altul, într-o procesiune legendară.

De la transhumanţa păstorească pînă la drumurile neguţătoreşti ale tîrgoveţilor, de la acelea ale zidarilor şi dulgherilor pînă la cele ale şcolarilor, sînt tot atîtea fire de poteci tainice şi vii pe care a crescut şi rodit, odată cu toamna, deprinderea bătrînească ce astăzi se cheamă turism.

Octombrie 1960

DE LA PODUL CALICILOR LA MAGISTRALA GRIVIȚEI

Bucureșteanul contemporan cu începutul veacului nostru și chiar cel de acum mai trei decenii, nu avea nevoie să se adreseze arhivei sau istoriei lui Ionescu-Gion ca să evoce o „Capitală de demult". Această excursie îndărăt nu necesita eforturi documentare sau de imaginație. În peisajul municipal, în care arhaismul predomina inovațiile încă firave ale urbanismului modern, Bucureștiul „patriarhal" dăinuia cu vestigiile sale specifice: arhitectonice, edilitare și, implicit, sociale. Monografistul nu avea decît să ridice ochii de la masa pe care scria, pentru ca strada să-i ofere prin fereastră decorul călătoriei în trecut.

Așa se explică de ce monografiile apărute în preajma și după primul război mondial, oglindesc același neschimbat tablou de străzi ancestrale și acareturi „boierești", prin care se perindă aceleași umbre de-a lungul veacurilor scurse de la decretarea Bucureștilor „cetate de scaun" prin hrisovul din 15 septembrie 1459 al lui Vlad Țepeș. Umbre cuișlic și pe urmă cu joben. Ele personificau protipendada, negustorimea și politicianismul, succedîndu-se între zidurile caselor înconjurate de întinse parcuri seculare situate în cartierele centrale. Dincolo de acest decor cuprins în orbita viziunii sale retrospective, mai departe, unde începea geografia periferiei înțepenită (cu osebire) în haosul genezei, acolo nu catadicsea curiozitatea memorialistului. Sau, cînd o cinstea cu o privire, o făcea pentru a o transforma bucolic, de la distanță, găsind-o plină de „pitoresc". „Ulițe pitorești", „căsuțe pitorești", „grădini pitorești", „mahalale și mahalagii pitorești", „puțuri pitorești", „meșteșuguri pitorești" etc. etc. „Pitoresc" — pentru memorialistul de care vorbim, echivala cu „arhaic", cu „atractiv", cu „șarmant" și alte noțiuni din aceeași familie.

Pentru cine posedă o imagine de odinioară a cartierelor Ferentari, Tei, Colentina, Vergului, Grand, Tudor Vladimirescu — confruntarea ei cu imaginea actuală e generatoare de uluitoare surprize. O concentrare de memorie declanșează tabloul acelui București spuzit de maidane sălbatice, vaste locuri virane acoperite cu mortăciuni, suburbii mizerabile înecate în noroi și întuneric. Evocarea lor nu prea străbună, bunăoară aceea a Gropilor lui Ouatu, trezește un tablou jalnic, valabil pentru toate cartierele mărginașe: ulițe glodoase, căsuțe pleoștite, porci rîmînd gunoaie puturoase, cîini vagabonzi etc. Aceste elemente constituiau „pitorescul" pomenit.

*

În epoca pe care o amintim și de care ne despart doar cîteva zeci de ani, Bucureștiul continua a fi un oraș hibrid, în trunchiul căruia altoiul arhitecturii „cubiste" distona grotesc cu caracterul oriental al străzilor înguste, înțesate unele cu pră-

Blocul turn din noua piață a Palatului Republicii

văllii boltite, prevăzute cu porţi grele de fier, spuzite altele de maidane încadrînd căsuţe ponosite. Oraşul a crescut de izbelişte pe făgaşurile pe care pîrjolurile şi vitregiile veacurilor războinice le-au bătătorit. Moravuri, ritm de viaţă, tehnicitate în faşă, populaţie numericeşte redusă, salubritatea publică încă empirică, — marcau un stadiu urbanistic înapoiat.

Toate acestea nu constituiau încă probleme. Unele din ele, doar, simple preocupări edilitare, de circumstanţă, ca să se dea un rost bugetului municipal, să introducă în vocabularul electoral al primarilor cuvinte mirifice ca „modernizare", „occidentalism", menite să-l aiurească pe locuitorul din mahalaua Calicilor (denumirea generică şi atît de simbolică a tuturor cartierelor mărginaşe bucureştene).

În noul cartier Ferentari

Chiar şi această politică a tichiei de mărgăritar, era concentrată, în genere, în zona centrală a oraşului. Numai acolo se circumscria geniul „modernizării". Dincolo de un cerc tras în jurul Căii Victoriei şi arterelor imediat vecine, în restul imens al Capitalei, unde problema urbanistică se despopoţona, se simplifica, pentru a deveni doar un deziderat strict de igienă şi edilitate, peisajul era aproape virgin. Într-atît moravurile electorale, venalitatea, au hotărît şi asupra destinului urbanistic al Capitalei, încît pînă şi exproprierile de interes obştesc erau anume create — pentru a servi nesaţurilor proprietarilor politicieni. Ei fixau preţul — fireşte exorbitant — şi pînă nu-l obţineau, tramvaiul era nevoit să facă un brusc viraj în punctul unde casa potentatului ieşea din aliniere pînă la şine, un loc viran îngrădit întrerupea circulaţia pietonilor pe trotuar, o magherniţă veche se permanentiza între un „zgîrie-nori" şi un monument istoric.

Pe aceste racile şi-a mulat Capitala anatomia, şi asta-i explicaţia înfăţişării dizgraţioase (linii strîmbe, colţuroase) a unor străzi centrale şi îndeosebi a Căii Victoriei.

*

Toate acestea dispar într-un ritm vertiginos. De cîţiva ani numai, din anul din urmă îndeosebi, Capitala e în plină transformare. Grandioasele construcţii realizate în toate raioanele, inclusiv Calea Victoriei şi arterele adiacente — bd. 6 Martie, str. Brezoianu, bd. Magheru, str. Ştirbey Vodă

Blocuri noi pe bd. Magheru

etc. — radicala reconstruire a Căii Griviţei — au dat un obraz nou, tînăr şi frumos Bucureştiului. Lucrările minunat efectuate, cele în curs, tind nu numai să înlăture şi să îndrepte erori urbanistice, ci să înzestreze Capitala cu construcţii care să ilustreze prestigiul epocii noastre, îmbinînd în aceeaşi imagine frumuseţea arhitectonică cu succesul social şi economic al clasei muncitoare, beneficiara acestor roade.

*

Mahalaua Calicilor incarnează un lung şi mizerabil trecut. Au trebuit dîrzele lupte ale poporului muncitor, în frunte cu Partidul Comunist Romîn, pe urmă 23 August 1944, şi de atunci osîrdia lui constructivă, ca să se estompeze şi în amintire denumirea periferiei de odinioară. În ima-

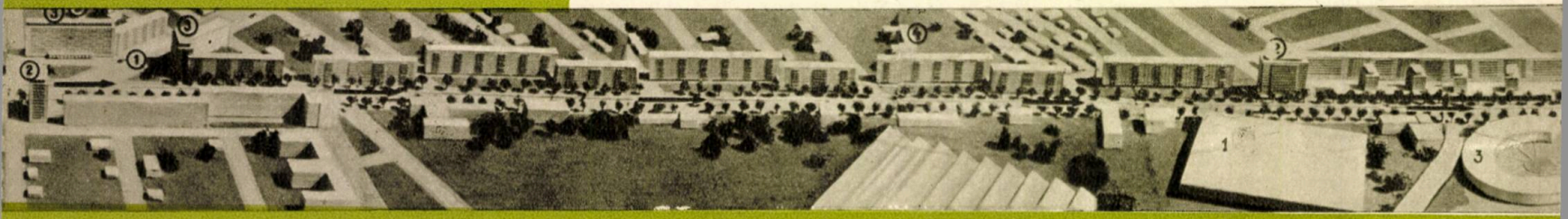

Macheta magistralei Griviţa

ginea nouă a cartierelor, în acea a Griviței, înzestrată, pe o porțiune de 6 km cu zeci de blocuri noi, somptuoase, ce vor scînteia în vesela și luminoasa lor policromie, se întruchipează prezentul, ea anunță dimensiunile și mai ample ale imaginii viitorului strălucit.

Căci pentru cine mai păstrează în minte configurația Capitalei de altădată, înfățișarea ei nouă de astăzi nu prilejuiește doar un examen comparativ de imagini, ci și reflecții legate de progresul urbanistic realizat în vremea din urmă. Acest progres se oglindește în aspectul străzilor și bulevardelor, în înfăptuirile arhitectonice, în orînduirea spațiilor de verdeață, care n-au retușat numai portretul vetust al Capitalei, ci l-au creat din nou pe un model modern.

În special el se oglindește în viața de fiecare ceas, în ritmul viu al activității ce imprimă acea notă dinamică din mișcarea orașului. E orașul oamenilor. Al oamenilor care sînt călăuziți de o destinație precisă și constructivă. Al oamenilor care au transformat prin mobilitatea și vioiciunea lor aspectul oarecum static al metropolei de ieri.

Firește, procesul de prefacere și înfrumusețare nu-i isprăvit, ci dimpotrivă în plină desfășurare. Dar am speranța că și generația vîrstnică, căreia îi aparțin, generația martoră și participantă la atîtea performanțe revoluționare de la 23 August încoace, va avea prilejul să admire încă o operă terminată.

În această cadență a muncii îmboldită de avîntul și conștiința creatoare a clasei muncitoare, Capitala de mîine se integrează vertiginos în prezent.

F. BRUNEA-FOX

DECANA CLĂDIRILOR BUCUREȘTENE

Dealul pe care se află fosta mănăstire „Mihai-Vodă" a fost locuit încă din timpuri preistorice. Aci s-au găsit silexuri și ceramică aparținînd epocii neolitice timpurii și epocii bronzului, dar mai ales epocii fierului, care corespunde vieţuirii geto-dacilor. De la aceștia s-a găsit în curtea fostei mănăstiri și un bordei, cu o vatră de cult, adăpostit acum sub un acoperiș de sticlă; de asemenea, bucăți din vase romane, de unde rezultă că așezarea dacă a continuat să existe și în sec. I. e.n.

Din epoca medievală cele mai vechi piese găsite sînt din sec. XII—XIII. În sec. XIV exista la poalele dealului o mănăstire, care s-a ruinat din cauza revărsărilor Dîmboviței. De aceea, Mihai Viteazul, clădi la 1591 mănăstirea pe locul unde se află acum; la 1595 Sinan Pașa o ocupă și o întări; în 1711 și, apoi, în 1834, mănăstirea a fost refăcută.

În decursul secolului al XVIII-lea mănăstirea Mihai Vodă a fost în mai multe rînduri reședință domnească.

Chiar cînd nu era locuită de vreun domnitor, mănăstirea era folosită totuși uneori, dat fiind marele său număr de încăperi. Domnitorul Constantin Ipsilanti dădu aci, în anul 1806, o recepție în onoarea generalului francez Sebastiani, ambasador al lui Napoleon pe lîngă sultanul Turciei, atunci cînd acesta trecu prin București spre a-și lua postul în primire la Constantinopole.

Actuala clădire a „Arhivelor Statului", ridicată pe temeliile vechii mănăstiri și — în partea dinspre bd. 1907 — pe vechiul subsol, păstrat întreg, este deci cea mai veche clădire din București.

Noua piață a Palatului Republicii, noaptea

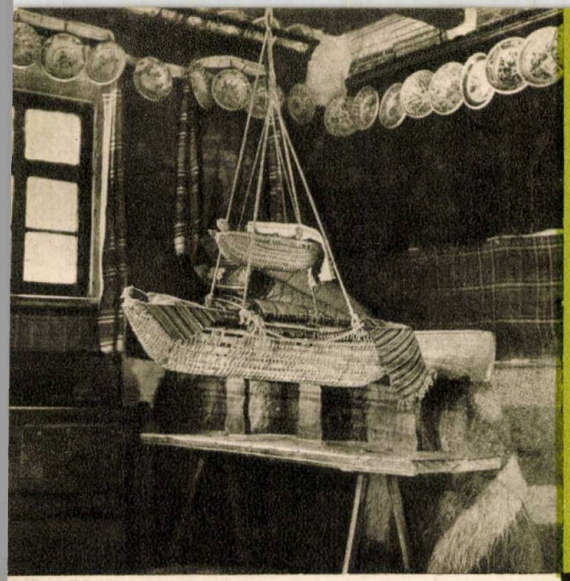

„S-A MUTAT ŢARA LA BUCUREŞTI!"

— O vizită la Muzeul Satului —

Ades vin aici, într-o singură zi, mai bine de o mie de vizitatori. Îi vezi cutreierînd, cu o plăcere întipărită pe faţă, acest original domeniu, întins pe o suprafaţă de mai multe hectare. Lacome de pitoresc, aparatele de fotografiat, spînzurate la gîtul acestor turişti, încearcă un tur de forţă matematic: poate să încapă în cele 30 şi nu ştiu cîte imagini alefilmului toată comoara folclorică a muzeului? Această întrebare nu e de loc lipsită de rost. Căci Muzeul satului, splendid breviar de arhitectură rurală, este şi un document etnografic şi este şi o enciclopedie de artizanat romînesc; iar aici nu numai fotograful amator, dar şi economistul sau psihologul, au un cîmp de

observaţie bogat, inedit, plin de farmec.

„S-a mutat ţara la Bucureşti" — făcea, cuprins de o sinceră încîntare, un vizitator ardelean. Prima mare virtute a acestui muzeu este că izbuteşte să dea impresia de autentic, încît aproape nici nu-ţi dai seama că te afli într-un sat care nu e cu putinţă în viaţa reală. Acest lucru se datoreşte, desigur, faptului că puzderia de căsuţe nu sînt opera unor arhitecţi diplomaţi avînd cîtă iscusinţă vreţi, cît talent şi cîtă imaginaţie, ci sînt făurite de marele arhitect care este poporul; ele au fost transportate aici din părţile de obîrşie şi adesea montate chiar de proprii lor făurari.

Pe măsură ce te apropii de o căsuţă sau alta, pătrunzi cu o curiozitate mereu înnoită, într-o anumită zonă folclorică. Ţara

întreagă a încăput, nu ştiu cum, pe acest petecuţ de pămînt. Sculptura porţilor, alura acoperişului, migăloasa ornamentaţie a stîlpilor sau croiala cerdacului, variază, fără încetare, pe aceeaşi temă majoră a arhitecturii rurale, şi anume armonia desăvîrşită dintre sat şi natura înconjurătoare. Poporul nostru, care a ştiut să asculte cu un suflet însetat de muzică freamătul frunzelor sau clipocitul apelor limpezi, a privit codrul ca pe un frate, muntele sau cîmpia ca pe nişte strămoşi înţelepţi. Apucînd fierăstrăul sau dalta, meşterul popular n-a făcut o simplă treabă utilitară, căci, sensibil la frumuseţe şi la tîlcuri poetice, el a fost întotdeauna dublat de un mare artist.

N.V.

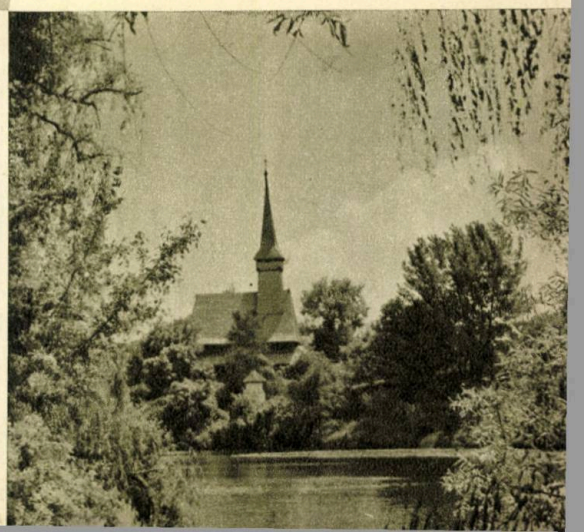

COMBINATUL CULTURII

Şi ce frumoasă-i dincolo de lacuri
Casa menită ca să-nfrunte veacuri,
Cu turnuri care poartă-n vîrfuri astre
Arzînd în seară roşii—ale noastre.

Mihai Beniuc

Sala luminoasă a linotipelor

De departe, încă înainte de a pune piciorul în Bucureşti, călătorul face cunoştinţă cu unul din cele mai impunătoare monumente de cultură ale Capitalei: Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Imaginea grandioasă, zărită din goana trenului sau avionului, se întregeşte, devine şi mai semnificativă, de aproape. Într-adevăr, marele edificiu bucureştean este o ultramodernă uzină a tiparului, cum puţine se pot întîlni în această parte a Europei, o uzină care stîrneşte admiraţia nu numai a oamenilor muncii din ţara noastră, ci şi a turiştilor din ţări cu îndelungată şi recunoscută tradiţie poligrafică.

Obiectiv turistic de prim ordin, admirabil amplasat în cel mai încîntător decor al capitalei, „Casa Scînteii" adăposteşte majoritatea redacţiilor bucureştene. Ea a fost concepută şi realizată pe coordonate colosale: suprafaţa desfăşurată a combinatului este de 144.000 mp, volumul construit s-a ridicat la 731.000 mc, lungimea spaţiilor de circulaţie întrece 7 km, suprafaţa construită este de 37.769 mp. Au fost necesare săpături cu un volum de aproape 500.000 mc, iar totalul betoanelor se apropie de 130.000 mc.

La combinatul „Casa Scînteii", în modernele sale ateliere, impresionînd prin dimensiuni, utilaj şi luminozitate, se tipăresc lunar peste 50.000.000 de ziare, 3.000.000 de cărţi, 1.500.000 de reviste şi 10.000.000 de coli hîrtie pentru diverse lucrări. Producţia combinatului este egală cu producţia a patru întreprinderi poligrafice fruntaşe. El realizează astăzi 90% din producţia de ziare, peste 70% din producţia de cărţi şi o bună parte din producţia de imprimate în culori pe întreaga ţară. Datorită condiţiilor tehnice superioare, aci se produc — pe minut — 2.000 de exemplare de ziare, 125 exemplare de cărţi şi 65 de exemplare de reviste. Deosebit de aceasta combinatul execută cărţi poştale ilustrate şi o mare parte în culori, precum şi numeroase articole de larg consum care ţin de specificul industriei poligrafice. În marea sală de marmură a „Casei Scînteii", splendid ornamentată şi cu un aspect deosebit de elegant, au loc recepţii, festivităţi şi congrese, precum şi expoziţii de artă. Muncitorii combinatului au asigurate condiţii din cele mai bune. Aci se află un modern grup social, cuprinzînd o vastă cantină, policlinică, creşă etc.

Deasupra acestei clădiri, cea mai înaltă la ora actuală din Bucureşti, a fost instalată antena emiţătoare a postului de televiziune.

De curînd „Casa Scînteii" a fost îmbogăţită cu statuia lui V.I. Lenin, operă a sculptorului Boris Caragea, ridicată la intrarea pe teritoriul impunătoarei clădiri. De asemenea, prin deschiderea unor noi şi largi căi de circulaţie care înconjură combinatul, călătorul are prilejul de a admira din mai multe unghiuri această cetate a culturii.

„Casa Scînteii" — care sărbătoreşte în 1961 zece ani de activitate — reprezintă nu numai un măreţ edificiu cu care se mîndreşte Capitala noastră, ci şi o dovadă concretă a grijii partidului şi guvernului pentru răspîndirea culturii în masele cele mai largi ale poporului.

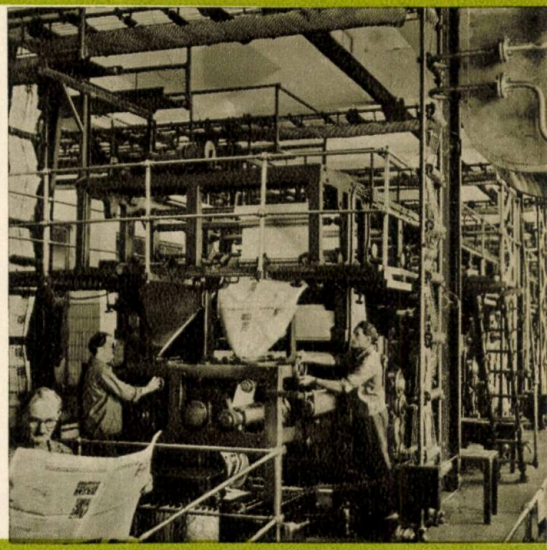

Legătoria de cărţi

Rotativa mare

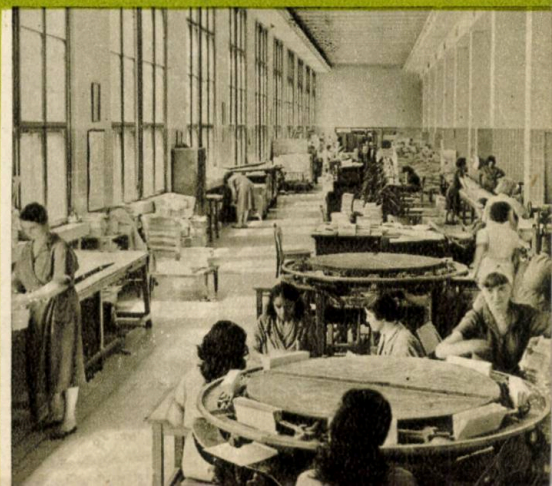

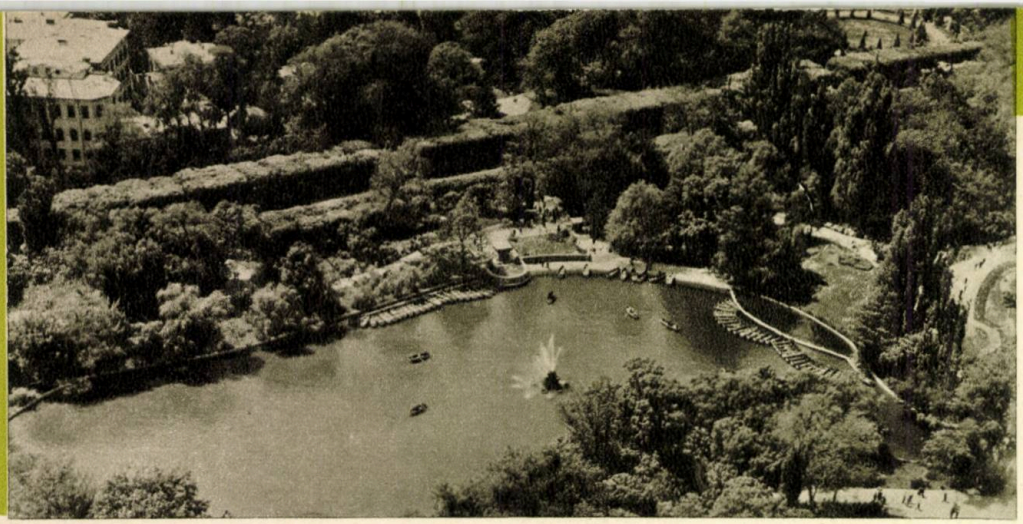

Capitala parcurilor

Privit pe hartă sau din avion, Bucureştiul apare ca un oraş cu multe spaţii verzi. Avem într-adevăr o capitală înverzită, înconjurată de păduri naturale şi îmbogăţită de parcuri şi grădini publice create de mîna omului. Urbaniştii afirmă chiar că, din punct de vedere al spaţiilor verzi, sîntem printre cele mai privilegiate capitale din lume.

Parcurile din jurul Bucureştiului — Băneasa, Mogoşoaia, Snagov, Pustnicul, Andronache, Pantelimon, Pasărea (pentru a menţiona pe cele mai importante şi mai frecventate de public) — exercită o influenţă binefăcătoare asupra microclimatului bucureştean, oferind în acelaşi timp locuri de recreaţie locuitorilor Capitalei noastre.

Dar mîna harnică a celor ce gospodăresc urbea lui Bucur, a creat zone verzi şi în interiorul oraşului. Avem zeci de parcuri şi grădini, mari şi mici, cu nume şi fără nume. E greu să spui care e mai frumos: fiecare îşi are specificul lui şi, prin urmare, farmecul lui. Dacă am face un chestionar pentru bucureşteni cu o unică întrebare: „Care parc vă place cel mai mult?", probabil că unora le-ar place Cişmigiul pentru că e mai „aranjat", altora parcul Libertăţii cumva mai sălbatic, altora parcul Stalin ca fiind mai deschis şi mai aerat, altora Grădina Botanică pentru bogăţia de flori pe care o etalează...

Cel mai bătrîn parc e, fără îndoială, Cişmigiul, care se întinde pe 14 ha în plin centrul Capitalei. Grădina a fost amenajată în jurul lacului natural pe vremea lui Vodă Ştirbey care-şi avea palatul lîngă Cişmigiu, pe strada ce-i poartă azi numele. Asta se întîmpla pe la mijlocul secolului trecut. Totuşi, chiar şi mai înainte, pe acolo se găsea apă şi verdeaţă. (O stradă de acces către Cişmigiu se numeşte „Şipotul Fîntînilor"; pe placa indicatoare stă scrisă precizarea: „Denumirea acestor locuri la sfîrşitul secolului al XVII-lea"). Cişmigiul place în special prin arhitectura sa. El are multe colţuri devenite foarte familiare şi foarte dragi bucureştenilor: băncile de piatră de sus, de lîngă biserica Schitu Măgureanu, de unde avem o panoramă asupra grădinii pînă în bulevardul 6 Martie; localul al cărui mic adăpost arată ca un trunchi uriaş de copac; porumbeii; colţul zoologic cu păsări de apă; lacul cu bărci; rotonda de piatră cu statuile marilor scriitori romîni...

Despre Cişmigiu s-ar putea spune atîtea! Dar să mai vizităm şi alte parcuri. Iată de pildă parcul Libertăţii, alt parc vechi, situat în regiunea dealurilor Filaretului, odinioară pline de livezi şi vii. În ultimii ani, parcul este transformat şi reamenajat.

În parc se găsesc cunoscutele arene, construcţie sobră în stil clasic destinată spectacolelor şi întrunirilor în aer liber.

În ultimii ani, pe baza concepţiilor urbanistice moderne, socialiste, Capitala a fost dotată cu parcuri noi, mari şi bine amenajate, adevărate complexe de odihnă, cultură şi sport, aşezate la marginea oraşului. Aşa sînt parcurile „I.V. Stalin" în jurul lacului Herăstrău, parcul „23 August" (în vecinătatea uzinelor cu acelaşi nume, avînd în mijloc faimosul stadion de aproape 100.000 de locuri), parcul „N. Bălcescu" în cartierul Griviţa şi parcul Tei, pe malul lacului respectiv.

Trecerea în revistă a parcurilor Capitalei nu poate fi încheiată fără a vorbi de Grădina Botanică. Acest splendid parc de peste 17 ha, frumos conceput şi bine îngrijit, oferă satisfacţii nebănuite iubitorilor de flori. De la primele tresăriri ale primăverii, pînă toamna tîrziu, ochiul vizitatorului este încîntat de frumuseţea florilor de tot soiul. Plante din flora romînească şi din flora tuturor meridianelor şi paralelelor — mii de soiuri şi varietăţi — sînt cultivate cu grijă şi dragoste, în aer liber sau în sere, sub supravegherea ştiinţifică a unui colectiv de specialişti: margarete romîneşti şi saleimi japonezi, palmieri africani şi cactuşi mexicani, coniferi din munţii Romîniei şi portocali de pe valea Iordanului, levănţică mediteraneană şi cafea braziliană...

Grădina Botanică trăieşte în prezent febra aniversărilor: 100 de ani de existenţă a instituţiei şi 60 de ani de cînd a fost amenajată în actualul parc de sub dealul Cotrocenilor. Aceste două aniversări vor prilejui, în primăvara anului 1961 mari serbări horticole în aer liber (floralii).

...Nu-i aşa că parcurile Capitalei fac din Bucureşti o capitală a parcurilor?

M. PETRE

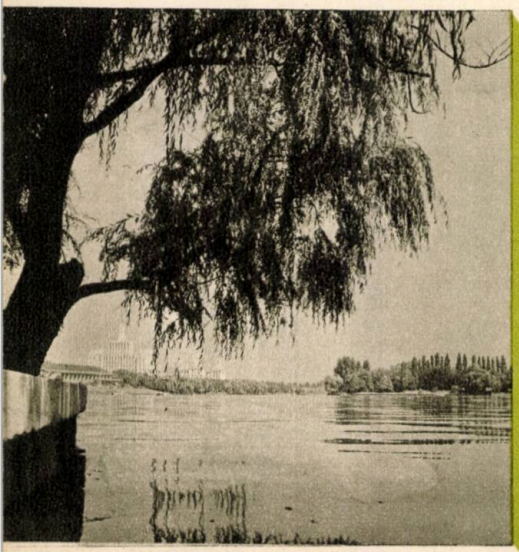

Parcul de cultură şi odihnă „I. V. Stalin"

Colţ din Grădina Botanică

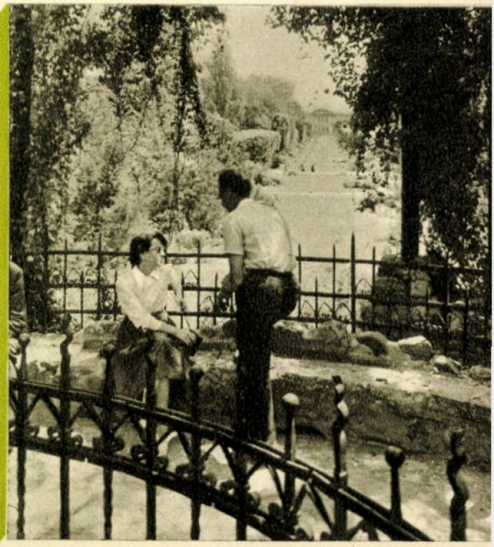

Vedere din Cişmigiu

O CASĂ A INTRAT ÎN ISTORIE

O STRADĂ CA TOATE STRĂZILE, PE DREAPTA CĂII DOROBANȚI. ÎN CAPUL EI, O ȘCOALĂ: ȘCOALA FLOREASCA, DE LA CARE ÎȘI TRAGE NUMELE ȘI STRADA. ÎN FUND STRADA SE ÎNLOAIE UN PIC LA DREAPTA, DAR ÎNAINTE DE A AJUNGE ACOLO, TRECĂTORUL SE OPREȘTE ÎN FAȚA CASEI CU NUMĂRUL 34.

O CASĂ CA TOATE CASELE, ȘI TOTUȘI ALTFEL. SÎNT CASE PE CARE EȘTI ISPITIT SĂ LE ASOCIEZI CU TRANȘEEA, CU BARICADA, CU AVANPOSTUL. ÎN INTERIORUL LOR VIAȚA S-A DESFĂȘURAT EXPLOZIV ȘI INCANDESCENT. ÎNTRE ZIDURILE LOR S-AU PUS LA CALE FAPTE MARI, AU ARS VĂPĂI, A IRADIAT LUMINĂ. ÎN LINIȘTEA LOR APARENTĂ, ÎN CONFIDENȚIALUL LOR ANONIMAT, PULSUL ISTORIEI A MARCAT VREMEA CU RITMURI DE FOC.

O ASTFEL DE CASĂ ESTE CASA DE LA NUMĂRUL 34.

ÎN CEL MAI NEGRU RĂSTIMP DE ASUPRIRE ȘI EXPLOATARE BURGHEZO-MOȘIEREASCĂ, ÎN ANII DICTATURII LEGIONARO-ANTONESCIENE, AICI A FUNCȚIONAT TIPOGRAFIA ILEGALĂ A PARTIDULUI COMUNIST DIN ROMÎNIA. AICI S-A TIPĂRIT CUVÎNTUL PARTIDULUI. PATRU ANI DE ZILE, DIN 1941 PÎNĂ ÎN 1944, ÎN ȚĂCĂNEALĂ DE ZAȚURI AȘEZATE ÎN CULEGAR, ÎN BĂTAIA REGULATĂ A MAȘINII „BOSTON", ÎN FOȘNETUL HÎRTIEI MIROSIND A CERNEALĂ TIPOGRAFICĂ, A PALPITAT AICI, ÎN LITERĂ ȘI CUVÎNT, INIMA POPORULUI MUNCITOR. ÎN CASA DE LA NUMĂRUL 34, 23 AUGUST 1944 A VENIT CU PATRU ANI MAI DEVREME. SE PLĂSMUIAU IMNURI REPUBLICII, ÎN TIMP CE ȚARA SÎNGERA SUB MONARHIE. DINTR-O ANUME ÎNCĂPERE A CASEI ACESTEIA SE VEDEA VIITORUL, CA PRINTR-O FERMECATĂ LUNETĂ TELESCOPICĂ. CÎND VIAȚA MUNCITORULUI DEVENISE UN COȘMAR DE LACRIMI ȘI SÎNGE, AICI SE FĂUREAU CHEMĂRI LA LUPTĂ, ORDINE DE ATAC, CÎNTECE DE VIAȚĂ NOUĂ, VISE. IAR VISELE ACESTEA SE NUMEAU PÎINE, LIBERTATE, PACE, OȚEL, BICAZ, SĂVINEȘTI, GALAȚI, TELEVIZIUNE, POEZII. ÎNTR-UN CUVÎNT — SOCIALISM. SAU, CU ALTE CUVINTE, VIAȚĂ, BELȘUG, FERICIRE.

O CASĂ CA TOATE CASELE, ȘI TOTUȘI ALTFEL. TRECĂTORUL SE OPREȘTE ÎN FAȚA EI, CONTEMPLÎND-O CU DRAGOSTE ȘI RESPECT. ÎN CURTE, SUB LUMINOASA SOBRIETATE A PLĂCII COMEMORATIVE FIXATE PE ZID, RÎD CRISTALIN DOI COPII CÎT ALUNA.

ÎN TIMPUL ACESTA ALȚI COPII, MAI MARI ACEȘTIA, PIONIERI, CONDUȘI DE INSTRUCTOAREA LOR, SÎNT ÎN VIZITĂ LA MUZEUL DE ISTORIE A PARTIDULUI DE PE ȘOSEAUA KISELEFF, 3. PĂȘESC MAI MULT ÎN VÎRFUL PICIOARELOR, VORBESC MAI MULT ÎN ȘOAPTĂ. PRIVESC TRANSFIGURAȚI DE O EMOȚIE CĂREIA CU DRAGĂ INIMĂ I SE SUPUN. TOT CE VĂD AICI LE VORBEȘTE DESPRE ANI ASPRI, DESPRE LUPTĂ ȘI EROISM. IATĂ DOUĂ GOARNE CARE AU CHEMAT LA RĂSCOALĂ ÎN 1907. IATĂ ȘI SIRENA LÎNGĂ CARE A CĂZUT VASILE ROAITĂ. O CELULĂ ÎN CARE AU STAT ÎNCHIȘI CONDUCĂTORI AI PARTIDULUI. INSTRUMENTE DE TORTURĂ DE LA DOFTANA... OBIECTE LUCRATE DE DEȚINUȚI POLITICI ANTIFASCIȘTI... O SCRISOARE TRIMISĂ DE TOVARĂȘUL GHEORGHIU-DEJ, DIN LAGĂRUL DE LA TG. JIU...

PIONIERII IAU CUNOȘTINȚĂ DE VIAȚA ȘI LUPTA ACELORA CARE, ÎNFRUNTÎND CELE MAI SĂLBATICE PRIGONIRI, S-AU STRĂDUIT PENTRU CA EI SĂ POATĂ FI ASTĂZI FERICIȚI, SĂ ÎNVEȚE PE MANUALE ȘCOLARE DISTRIBUITE GRATUIT DE CĂTRE STATUL DEMOCRAT-POPULAR, SĂ-ȘI PETREACĂ VACANȚELE LA MUNTE SAU LA MARE, ÎN TABERE ȘI COLONII. UNUL DINTR-ÎNȘII ÎȘI CHEAMĂ COLEGII:

— IA UITAȚI-VĂ!

E MACHETA UNEI CASE DE LOCUIT. O CASĂ CA TOATE CASELE, ÎNTR-O CURTE UMBRITĂ DE COPACI MINIATURALI. ȘI TOTUȘI NU-I O CASĂ CA TOATE CASELE. PE UȘA LARG DESCHISĂ A MARCHIZEI SE VĂD TREPTE COBORÎND ADÎNC ÎNTR-UN FEL DE PIVNIȚĂ SPAȚIOASĂ, ASEMENEA UNUI ADĂPOST SUBTERAN. ÎN PIVNIȚĂ, MACHETA UNEI MAȘINI TIPOGRAFICE, CEVA-CEVA MAI MARE DECÎT UN BOB DE PORUMB. SPONTAN, OCHII TUTUROR SE ÎNDREAPTĂ SPRE „BOSTON"-UL EXPUS PE UN POSTAMENT, LÎNGĂ PERETE.

AICI—PRIMESC EXPLICAȚII COPIII—E MACHETA UNEI CASE DE PE STRADA „ȘCOALA FLOREASCA", NUMĂRUL 34. AICI A FUNCȚIONAT, ÎN ANII GREI DE TEROARE FASCISTĂ, TIPOGRAFIA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST DIN ROMÎNIA. AICI S-A TIPĂRIT CUVÎNTUL PARTIDULUI. DE AICI SE ÎMPRĂȘTIA ÎN MASE, FOLOSINDU-SE CELE MAI SUBTILE MIJLOACE DE ACTIVITATE CONSPIRATIVĂ, LUMINA ÎNVĂȚĂTURII MARXIST-LENINISTE.

CAPETELE SE PLEACĂ PENTRU A VEDEA MAI BINE. O TĂCERE SOLEMNĂ ȘI RESPECTUOASĂ ÎNVEȘMÎNTĂ MUZEUL. S-AR ZICE CĂ ȘI RESPIRAȚIILE AU ÎNCETAT. DOAR AUZUL SE ÎNCORDEAZĂ. E ÎNSĂ UN ALTFEL DE AUZ. UN AUZ AL INIMII ȘI AL CONȘTIINȚEI. IAR AUZUL ACESTA ÎNREGISTREAZĂ PARCĂ, REPERCUTAT DE PESTE ANI, UN ȚĂCĂNIT DE MAȘINĂ TIPOGRAFICĂ ILEGALĂ, ZVÎCNETUL INCANDESCENT AL UNEI INIMI CARE A BĂTUT PENTRU INIMILE MUNCITOARE.

ÎN ACEASTĂ CADENȚĂ EROICĂ, CASA DE PE STR. „ȘCOALA FLOREASCA" NR. 34 A INTRAT ÎN ISTORIE. DE LA EA ȘI PÎNĂ LA ULUITOAREA GRĂDINĂ DE BLOCURI DIN CARTIERUL FLOREASCA SÎNT DOAR DOI PAȘI. PAȘII ACEȘTIA MĂSOARĂ ÎNSĂ O DIMENSIUNE NOUĂ, SOCIALISTĂ, O DIMENSIUNE AL CĂREI ETALON ÎL CONSTITUIE TIMPUL, ENERGIA ȘI VISUL.

M. SÎRBU

Interior din Muzeul de istorie a partidului

Un monument de artă brîncovenească

Vara, dragostea de locuri pitoreşti, îi mînă pe bucureşteni şi dincolo de bariera strictă a oraşului. Un obiectiv turistic este şi Mogoşoaia, unde, în afară de aerul curat şi de o baie în lacul tivit cu sălcii argintii, ei au prilejul să viziteze şi străvechiul lăcaş brîncovenesc.

Între alte monumente care ne oferă primele manifestări ale unui stil naţional în arhitectură şi în artă decorativă, în genere, palatul Mogoşoaiei, datînd de la sfîrşitul veacului al XVII-lea, poate fi socotit printre cele mai caracteristice şi mai frumoase. E aşezat la puţini kilometri de Bucureşti, într-o pădure seculară acoperind aproape 20 de hectare, pe malurile unui lac alimentat de apele Colentinei.

Cînd te opreşti pe malul lacului, zăreşti, din toate părţile, un orizont de verdeaţă. Pe celălalt mal, ieşind din stufăriş şi dominînd de la înălţime apele lacului, răsar cîteva căsuţe albe.

Dar dacă te îndrepţi într-acolo pe şoseaua care duce la Buftea, o apuci pe aleea principală, mai scurtă, care se termină cu un zid de cărămizi roşietice, acoperite de patina anilor: este zidul care înconjură palatul. Aleea străbate vastul portic al turnului ieşit din acest zid împrejmuitor şi intră în curtea de onoare, la capătul căreia se profilează palatul ce se oglindeşte pe strălucitoarea suprafaţă a lacului. Tabloul Mogoşoaiei este integrat de turnul şi bisericuţa, construite către sfîrşitul secolului al XVII-lea de domnitorul Constantin Brîncoveanu, decapitat la Constantinopol, împreună cu fiii săi, în 1715. În acest turn, altădată din lemn, ulterior construit din piatră, Brîncoveanu şi familia sa s-ar fi refugiat — aşa spune legenda — cînd ienicerii sultanului veniseră să-i aresteze.

De numele lui Brîncoveanu este legată o perioadă de cultură romînească, care s-a exprimat, îndeosebi, prin opere arhitectonice şi de pictură. Liberate de confuzia de stiluri ale epocii anterioare, dar păstrînd reminiscenţe bizantine, arhitectura şi decoraţia au introdus în compoziţia lor un element nou, naţional, caracterizîndu-se prin realismul motivelor care compun, fie capitelurile galeriilor, fie decoraţia pilaştrilor, fie cizelurile uşilor, fie imaginile frescelor.

Palatul ne apare ca o piramidă joasă, cu vîrful secţionat, ţîşnit, ca prin minune, în cadrul acestui peisaj încîntător. Ziduri cu cărămizi aparente — cu toate că palatul a fost restaurat în interior — i-au păstrat un caracter de vechime, evocator. Faţada cu linii oblice, simetrice, are un portal şi colonete subţiri, deasupra cărora, pe fronton, se deschide galeria; dintr-un unghi porneşte o scară largă ce duce la intrarea principală. În interior, sălile sînt decorate cu sculpturi în stuc şi fresce. Podelele din piatră sînt împodobite cu mici dale în aur, de un efect admirabil.

Palatul Mogoşoaiei — vechi lăcaş al istoriei poporului nostru, dar şi loc de huzur şi de dezmăţ al ultimilor proprietari, Bibeştii — este astăzi un muzeu de artă feudală. Arta brîncovenească nu-şi putea găsi, mai bine decît aici, cadrul. Muzeul, pus la dispoziţia marelui public, poate fi vizitat şi iarna — peisajul înveşmîntat în zăpadă constituind, de asemenea, un element de atracţie.

În aceste locuri istorice, viaţa şi arta nu au încremenit. Pe stînga, cum ieşi din aleea de plopi, se află, armonioasă în arhitectura ei romînească, Casa de creaţie a oamenilor de cultură şi artă din zilele noastre. De aici pornesc spre edituri şi mai departe, spre inimile cititorilor, nenumărate opere cu care se mîndreşte poporul nostru muncitor.

P. MARIN

CUM AM DEVENIT DRUMEŢ

„Atenţiune, atenţiune! Sîmbătă la orele 14,30 se organizează o excursie pe valea Prahovei. Plecarea cu autobuzele O.N.T..."

În fiecare săptămînă, staţia de amplificare a uzinei transmite asemenea anunţuri. Zeci şi sute de tineri şi vîrstnici din fabrica noastră au devenit astfel drumeţi, pe cît de neobosiţi, pe atît de veseli, cunoscători ai neasemuitelor frumuseţi ale patriei.

Şi totuşi, pînă anul trecut anunţurile repetate ale staţiei de amplificare, ca şi comentariile însufleţite ale tovarăşilor mei de muncă asupra uneia sau alteia din excursii, nu le puneam la inimă. Socoteam că aveam destule mijloace să mă recreez după o săptămînă de muncă, pentru a nu mai risca „oboseala" unui drum pe munte. Pot spune că, de fapt, nu-mi cunoşteam ţara decît din fuga trenului, sau din ilustrate. La invitaţiile turiştilor pasionaţi din uzină—muncitori ca şi mine—răspundeam mereu la fel: „N-am timp... Urmez liceul seral... Am de cîtit, de învăţat..."

Probabil că nu eram singurul care gîndeam astfel. De aceea gazeta de perete a cercului turistic din întreprindere publica numeroase articole şi fotografii despre excursiile organizate cu salariaţii uzinei, despre multiplele avantaje ale „odihnei active" etc. S-a organizat şi o expoziţie de fotografii turistice, cu sprijinul fotografilor amatori din uzină, îndrăgostiţi de natură. La cercul U.T.M. „Frumuseţile patriei", propagandiştii vorbeau adesea despre faptul că, în vremea blestematului regim burghezo-moşieresc, doar un pumn de îmbuibaţi aveau putinţa să plece la munte sau la mare. Astăzi, ţara noastră — stat al oamenilor muncii — a devenit casa noastră; de frumuseţile ei, de bogăţiile ei, se bucură fiecare muncitor de la oraşe şi sate.

Firesc, cunoşteam toate acestea. Şi într-o bună zi, m-am hotărît: săptămîna aceasta plec şi eu pe munte! Cred că la hotărîrea mea a contribuit şi activitatea însufleţită a tovarăşului E. Hening, care, deşi mai vîrstnic, este un entuziast şi neobosit drumeţ şi propagandist al turismului.

...Am făcut de atunci nenumărate excursii, dar n-am să uit nici cînd puternica impresie pe care mi-a dăruit-o în inimă prima mea cunoştinţă cu muntele.

Excursia fusese organizată la Poiana Stalin. Ce să vă spun? Descoperisem că soarele poate străluci altfel, că verdele brazilor şi albastrul cerului au nuanţe de o unică frumuseţe, că... Desigur, nu spun nimic nou. Dar am înţeles atunci, mai plin şi mai limpede, paginile de o înaltă măiestrie în care au cîntat patria Vlahuţă, Sadoveanu, Bogza... Şi am simţit cum creşte în mine mîndria pentru faptul că sînt cetăţean al Republicii Populare Romîne.

Aşa cum am spus, am făcut de atunci nenumărate excursii. Am colindat Bucegii şi Făgăraşii, împreună cu alţi tovarăşi din întreprinderea noastră ca, de pildă, Cristian Zarzaliu, muncitor la telefonie, Georgeta Stoenescu, contabilă, Ana Dealcu, muncitoare la secţia conloare. Mi-ar trebui multe pagini ca să pot scrie numele tuturor tovarăşilor din uzină care la sfîrşit de săptămînă, colindă ţara, prin intermediul excursiilor organizate de O.N.T. Carpaţi. Mulţi dintre noi am început, treptat, să gustăm din frumuseţile unui nou sport, înrudit cu turismul, dar, firesc, ceva mai greu: alpinismul.

Şi oare această nouă pasiune a mea mă face să-mi neglijez îndatoririle celelalte? Desigur că nu! Dimpotrivă, pot spune că acum muncesc mai cu spor, mă simt mai odihnit, mai puternic. Cît despre învăţătură, ei bine: am trecut în clasa a IX-a la liceul seral!

Şi acum, mă grăbesc să încheie: trebuie să-mi pregătesc sacul de excursie. Sîmbătă avem o nouă întîlnire la Vîrful cu Dor...

CONSTANTIN KRICH
montor la secţia centrale a uzinei
„Grigore Preoteasa" — Bucureşti

COMORI DE ARTĂ

— obiectiv turistic —

MUZEUL DE ARTĂ AL R.P.R.

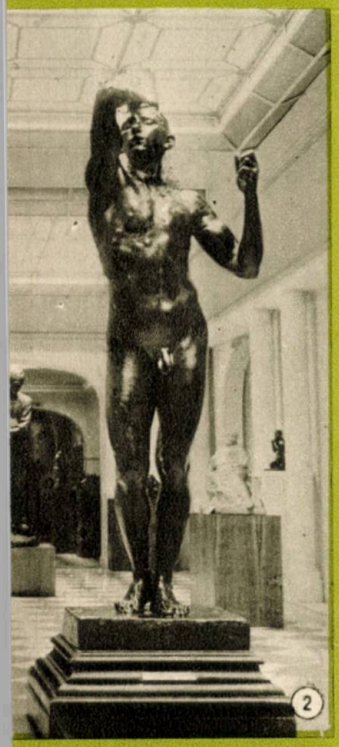

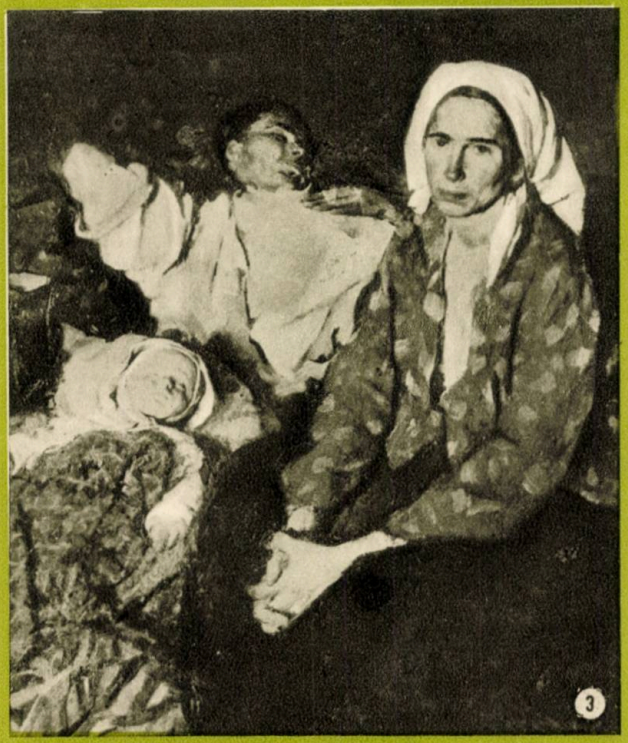

① Privind celebrul tablou al lui Grigorescu: „Carul cu boi"

② Statuie a renumitului sculptor francez Rodin

③ Tabloul „Odihnă la cîmp" de C. Baba

④ Una din piesele de mare valoare ale muzeului: un tablou de Rembrandt

⑤ Într-una din sălile muzeului

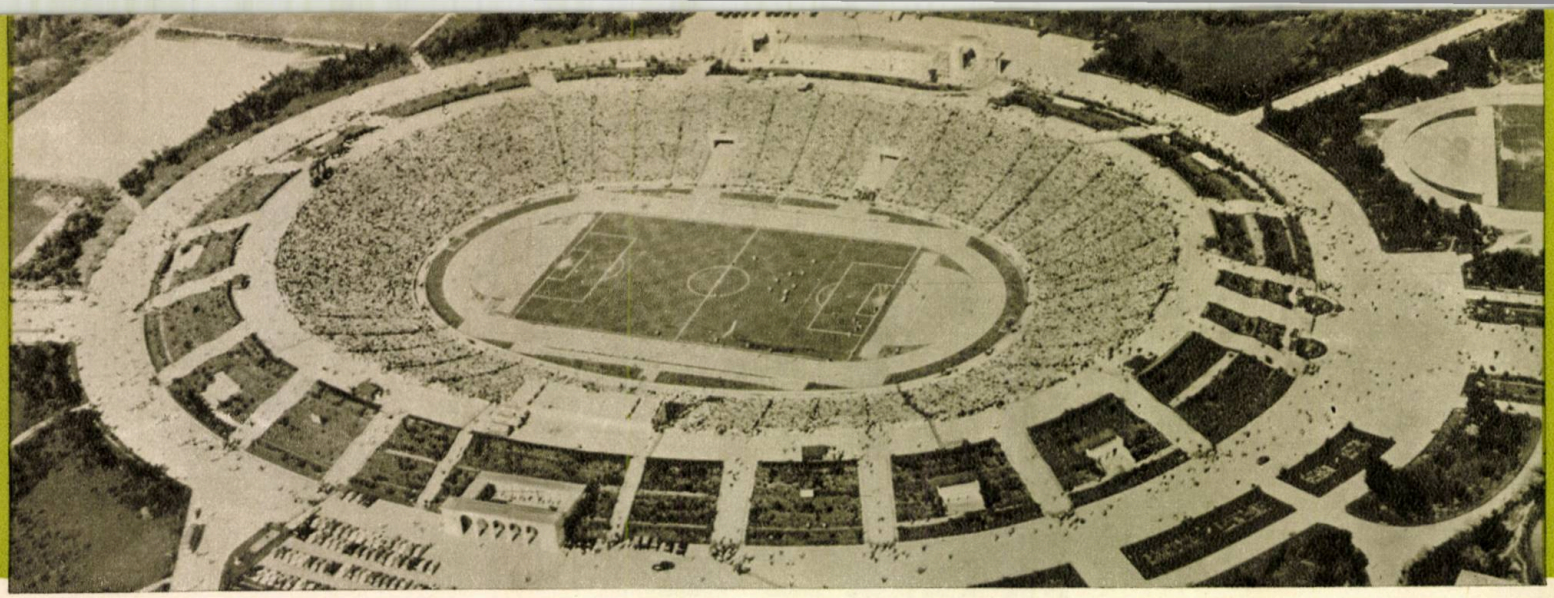

Orașul stadioanelor

Haide, prietene, mai repede! În fața hotelului, un elegant „Chausson", strălucind în lumina proaspătă a dimineții te așteaptă gata de plecare, nerăbdător parcă să te poarte cît mai de grabă prin frumoasa noastră Capitală. Cu ani în urmă, pentru tine, pasionat al sportului din Baia Mare, Caransebeș sau Rădăuți, o întrecere sportivă internațională nu însemna altceva decît o nouă întîlnire cu aparatul de radio. Învîrtind butonul, te aflai deodată în contact auditiv cu stadionul de la București, dar tare ți-ar fi plăcut să te găsești și tu acolo, în tribună, să urmărești cu ochii tăi și nu cu cei ai crainicului-reporter, drumul capricios al mingii și, desigur, să ai posibilitatea să-ți arunci în sus pălăria la marcarea golului mult așteptat! Dorința s-a transformat în realitate. Se anunță o mare competiție sportivă? O.N.T. Carpați organizează de îndată excursii speciale pentru oamenii muncii din toată țara! Acum, situația s-a inversat: bucureșteanul asudă din greu pînă își procură un bilet de meci, dar clujeanul doarme liniștit, fiindcă știe că biletul lui e pus deoparte, din clipa cînd s-a înscris la excursia specială organizată de O.N.T.-Carpați.

La București sînt, desigur, multe de văzut. Bulevardele largi și animate, noile construcții înălțîndu-și siluetele grațioase, monumentele istorice și culturale, nenumăratele fabrici și uzine, parcurile și grădinile îți solicită din plin atenția. Firește, pentru tine, sportiv pasionat, mai există încă un punct de atracție: stadioanele bucureștene. Iată, autobusul nostru a făcut primul popas sportiv: privește și încîntă-ți ochii cu splendida panoramă a marelui stadion „23 August". Nu-i așa că nu-ți vine să crezi că această imensă cupă de beton scăldată în soare a fost ridicată în cîteva luni de zile? Și totuși, e adevărat! Acum, stadionul este gol. Ochii se odihnesc pe verdele crud al gazonului. În tăcerea matinală trăiești o clipă solemnă. Mîine însă, mîine va fremăta, va palpita, va trepida întregul decor. Privindu-l, te bucuri că Bucureștiul, care n-avea pînă mai ieri decît arene sărăcăcioase, are acum, în ierarhia capacității și importanței, al 9-lea stadion din Europa! Ceva mai încolo, se înalță turnul de parașutism, stranu obelisc destinat antrenamentului curajoșilor sportivi ai văzduhului, dreptunghiurile ordonate ale terenurilor de volei, baschet și tenis, monumentalul teatru în aer liber, adevărată punte stabilită între sport și cultură, și — să nu uităm — modernul patinoar artificial, cronologic, cea mai recentă construcție sportivă de amploare din București. Încă un motiv de mîndrie: patinoarul nostru artificial nu are rival în tot sud-estul european!

Dar pitorescul parc sportiv „Dinamo"? Scăldate într-o mare de flori și verdeață, înconjurate cu statui, terenurile de fotbal și tenis, de volei și baschet, velodromul, poligonul, cocheta sală de sport — încîntă privirile. Odinioară, aci se întindea un maidan năpădit de bălării. Regimul democrat popular l-a transformat într-un parc sportiv fermecător, pe aleile căruia se plimbă, uimiți, turiști din multe țări cu veche tradiție în ale sportului. Și tot regimul democrat-popular i-a dăruit o nouă tinerețe „bătrînului" stadion din Dealul Spirii. Devenit neîncăpător pentru marile meciuri de fotbal, Stadionul Republicii nu s-a resemnat: în fiecare an, cînd frunzele ruginesc și copacii se pregătesc pentru lungul somn al iernii, el trăiește clipele măreției la „internaționalele" de atletism. În anotimpul gerurilor și zăpezii, sportivii se „refugiază" la Floreasca. Acolo, în cartierul care a căpătat o nouă înfățișare în anii din urmă, se ridică una din primele construcții de seamă ale sportului nostru nou: sala și bazinul acoperit Floreasca. Dar celelalte baze sportive bucureștene? Stadionul Giulești, „fief-ul" rapidiștilor, pe care l-ai zărit, desigur, atunci cînd trenul intra în Gara de Nord, are nu numai un excelent gazon și tribune care asigură o remarcabilă vizibilitate a cîmpului de joc, dar și un merit istoric: este primul stadion cu tribune de beton din București! Și fiindcă ne-am oprit la considerente istorice, să mai notăm ceva: pe str. dr. Staicovici, în vecinătatea Stadionului Republicii, se întinde încîntătoarea bază sportivă a asociației sportive „Progresul", exact pe locul unde, cu aproape 100 de ani în urmă, fusese primul teren de sport bucureștean: poligonul de tir de „13.000 de stînjeni pătrați" al „Societății de dare la semn".

Da, prietene din Baia Mare, Caransebeș sau Rădăuți! Bucureștiul nostru drag este orașul marilor bulevarde, al marilor monumente, al marii industrii, dar și un „oraș al stadioanelor", al acestor adevărate uzine de călire fizică puse în slujba celor ce muncesc!

G. M.

Campioana olimpică Larisa Latinină în sala Floreasca

Stadionul Republicii

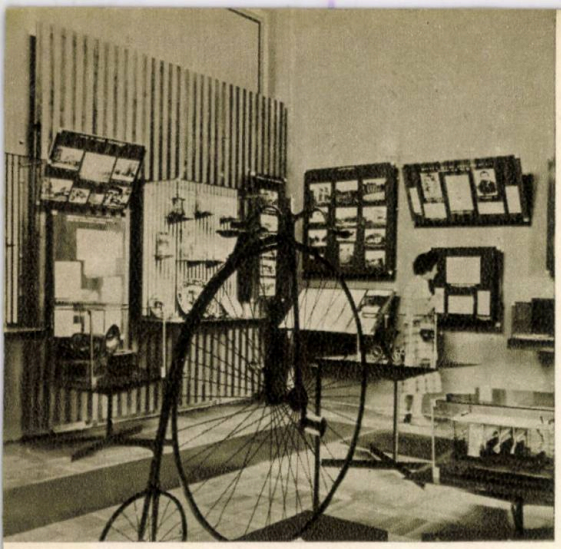

SENSUL DINAMIC AL MUZEULUI

Interpretată în spiritul definiției de dicționar, noțiunea de muzeu are — într-un fel — un înțeles static. Realitatea — cel puțin în ceea ce privește Muzeul de istorie a orașului București — este cu totul alta.

Vizitatorul grăbit poate parcurge în 10 minute istoria Bucureștiului sau, mai precis, istoria de pe aceste locuri din epoca paleolitică și pînă în zilele noastre. Cel mai puțin grăbit, poate examina fosile, documente, hărți, reconstituiri, costume, ziare din diverse momente istorice, vederi panoramice, machete, cărți, publicații etc.

Nu este, însă, vorba numai de munca migăloasă și plină de abnegație a specialiștilor, datorită cărora capitala țării are astăzi un muzeu cu care se poate mîndri. Este vorba, mai ales, de formele de activitate ale muzeului, de sistemul de antrenare a maselor largi de cetățeni la cunoașterea și la permanenta lui îmbogățire, de nenumăratele inițiative care-l fac să fie în pas cu actualitatea.

În primul rînd, muzeul se deplasează! Primindu-și oaspeții cu toată cinstirea, el le întoarce vizita. Numeroase sînt întreprinderile din Capitală unde au fost trimise expoziții volante. Printre acestea se numără: „Străvechi așezări omenești pe teritoriul orașului București", „Orașul București în anii democrației populare", „Orașul București în stampe, litografii și desene" etc.

E firesc ca de pe urma acestor vizite reciproce să se lege prietenii. O dovadă: a fost inițiat un „Cerc al prietenilor Muzeului de istorie a orașului București", un cerc în toată regula, cu regulament de funcționare, cu drepturi și îndatoriri. După numai două luni de la înființare, peste șase sute de elevi, studenți, ingineri, tehnicieni, profesori, pensionari, au devenit membri ai acestui cerc, dăruind muzeului diferite obiecte de valoare istorică sau ținîndu-l la curent cu lucrările de orice fel care se întreprind în oraș și care pot prezenta un cît de mic interes.

Bineînțeles că pe lîngă descoperirile întîmplătoare, muzeul își are șantierele sale de specialitate: în comunele Roșu, Ciurel, Militari (unde s-au descoperit urme din sec. III e.n.).

Colaborarea cu S.R.S.C., cu Radiodifuziunea — în organizarea concursurilor „Drumeții veseli" și „Cine știe cîștigă", — cu muzeele din țară și străinătate — iată alte căi (și încă nu le-am epuizat) care ne permit să vedem muzeul nostru într-o perspectivă dinamică.

Muzeul Municipiului București, care a funcționat între cele două războaie mondiale și care se baza în special pe colecții de curiozități, a avut în total cîteva mii de vizitatori. Muzeul de istorie a orașului București a avut într-un singur semestru al anului 1960, peste 100.000 de vizitatori!

N. CORNEA

EXPOZIȚIA DE NUMISMATICĂ

Expoziția de numismatică din București — un adevărat muzeu — cuprinde felurite piese foarte interesante și instructive în legătură cu viața economică a omenirii și a țării noastre.

Într-o vitrină specială sînt expuse „inele monetare dacice", care erau tăiate din foi subțiri de aur: primele monede din Dacia. Tot aci se află greutăți pentru cîntărit din Asiria și Babilon, făcute din metal, sticlă sau piatră dură. Printre aceste greutăți este și copia unui pund, găsit în palatul regelui Sargon, din sec. VIII î.e.n., mulat după originalul aflat la British Museum.

O serie de gravuri din evul mediu arată cum lucrau pe atunci monetarii, zarafii și falsificatorii de bani. O frumoasă gravură în culori ne arată cum se făcea transportul în țările noastre cu căruțe acoperite cu covilțire, trase de cîte 8 cai slabi, pe drumuri desfundate, mînați de surugii purtînd costume vechi, cu chimire late și pălării mari, negre, rotunde. O gravură de pictorul francez Doussault ne arată poșta moldo-valahă, iar altele pe zarafii din București și Iași, precum și portul Galați, cu multe corăbii.

Poșta organizată de generalul rus Kiseleff este redată într-o gravură de Raffet din anul 1837, denotînd progresul față de „olacul" descris și desenat de François de Pavie la 1585. Trei piese originale atrag privirile: lădița de fier acoperită cu piele, cu care se trimitea birul la Stambul; casa de bani a lui Constantin Brîncoveanu și o sabie a lui Iancu Jianu.

Numeroase vitrine cuprind sute de monede din toate țările; mai interesante pentru noi sînt monedele dace, diferite, după cum au fost găsite în Muntenia, Moldova sau Transilvania, ceea ce lasă să se presupună că dacii aveau organizații separate în aceste teritorii. Deosebite sînt monedele coloniilor grecești de la Marea Neagră, opere ale artei cline. Monedele primilor noștri voievozi poartă însemnele feudalismului, cu scuturi și steme. Foarte frumoase sînt medaliile de aur ale lui Mihai Viteazul, Constantin Brîncoveanu și Hangerli-Vodă.

Muzeul are și o bogată colecție de bancnote străine și romîne, între care se remarcă o frumoasă colecție de „asignate" franceze.

P. V.

LA DOI PAȘI DE BUCUREȘTI

LA DOI PAȘI DE BUCUREȘTI, INIMA MEREU TÎNĂRĂ A PATRIEI NOASTRE, NUMEROASE OBIECTIVE TURISTICE NE ÎMBIE, ATÎT PENTRU VALOAREA LOR DE PITORESC SAU DE ARTĂ, CÎT ȘI PENTRU ROLUL CE-L DEȚIN ÎN PLANUL DE DEZVOLTARE A R. P. ROMÎNE.

SUTELE DE BLOCURI RECENT CONSTRUITE ÎN CAPITALĂ N-AU DISPĂRUT ÎNCĂ LA ORIZONT ȘI O CENTURĂ DE LACURI ȘI PĂDURI NE ÎNTÎMPINĂ. FRUMUSEȚE, PLIMBĂRI, SPORT, PESCUIT SAU VÎNĂTOARE... HERĂSTRĂUL, FLOREASCA, TEI, BĂNEASA, MOGOȘOAIA CU FRUMOSUL CASTEL BIZANTIN, COMANA, PUSTNICUL, PASĂREA SAU SNAGOV — VESTIT CENTRU AL SPORTURILOR NAUTICE, SÎNT NUMAI CÎTEVA DINTRE ELE.

MAI DEPARTE, CÎMPIA BĂRĂGANULUI, PRINCIPALUL GRÎNAR AL ȚĂRII PE CARE MUNCESC CU SPOR MULTE DIN CELE APROAPE TREI MILIOANE DE FAMILII DE ȚĂRANI COLECTIVIȘTI SAU ÎNTOVĂRĂȘIȚI, NE CONDUCE FIE SPRE STAȚIUNILE DE PE LITORALUL DOBROGEAN, FIE LA SUD CĂTRE GIURGIU ȘI „PODUL PRIETENIEI" DE PESTE DUNĂRE.

PUTEM VIZITA DOFTANA, ÎNCHISOAREA-MUZEU UNDE AU SUFERIT CEI MAI BUNI FII AI POPORULUI ȘI S-AU CĂLIT ÎN ANII NEGRI ÎNCERCATELE CADRE ALE PARTIDULUI, SAU NE PUTEM ÎNDREPTA CĂTRE NORD, ÎN REGIUNEA SUBCARPATICĂ UNDE O SALBĂ DE ORAȘE STRÎNS LEGATE DE TRECUTUL DE LUPTĂ A POPORULUI NE ATRAG PRIN AȘEZAREA LOR PITOREASCĂ, DAR ȘI PRIN OBIECTIVELE INDUSTRIALE, ROD AL CLASEI MUNCITOARE CONDUSĂ DE PARTID.

CURTEA DE ARGEȘ NE VORBEȘTE ÎN PIATRĂ ȘI LEMN SCULPTAT DESPRE ÎNCEPUTURILE ȚĂRII ROMÎNEȘTI, TÎRGOVIȘTE, FOSTĂ CETATE DE SCAUN, AZI CENTRU METALURGIC, CÎMPULUNG RISIPIT PE RÎUL TÎRGULUI, PITEȘTI, SLĂNIC CU MINELE LUI DE SARE CA ȘI PLOIEȘTII, PRINCIPALUL CENTRU AL INDUSTRIEI NOASTRE PETROLIFERE ÎMPREUNĂ CU BRAZI, CÎMPINA, BĂICOI, TOATE SE ÎNTIND ÎN LANȚ LA POALELE CARPAȚILOR.

MAI DEPARTE, MAI SUS, METEREZELE DE PIATRĂ ALE MUNȚILOR SE RIDICĂ SPRE CER.

PE VALEA PRAHOVEI, CĂTRE BUCEGI ȘI PIATRA MARE, DE LA MÎNECI CĂTRE CIUCAȘ ȘI ZĂGANUL, PRIN CUMPĂNA CĂTRE FĂGĂRAȘ, SAU DE LA CÎMPULUNG LA IEZER, PĂPUȘA ȘI PIATRA CRAIULUI, NICI NU ȘTII CÎND AI AJUNS. DRUMUL PĂRĂSEȘTE ORAȘUL STRECURÎNDU-SE PRINTRE COLINE ÎNFLORITE, PĂDURILE DE FAGI ȘI BRAZI IAU LOCUL SONDELOR ȘI TALANGA OILOR RĂSPUNDE CA UN ECOU ÎNDEPĂRTAT URUITULUI FABRICILOR PE CARE LE-AM LĂSAT ÎN URMĂ.

IAR SUS, DEASUPRA BRAZILOR ȘI A STÎNCILOR, NE AȘTEAPTĂ LINIȘTEA NESFÎRȘITĂ A CRESTELOR ȘI VATRA PRIMITOARE A CABANELOR.

ȘI TOATE ACESTEA, LE PUTEM VEDEA NUMAI LA CÎTEVA ORE DE BUCUREȘTI!...

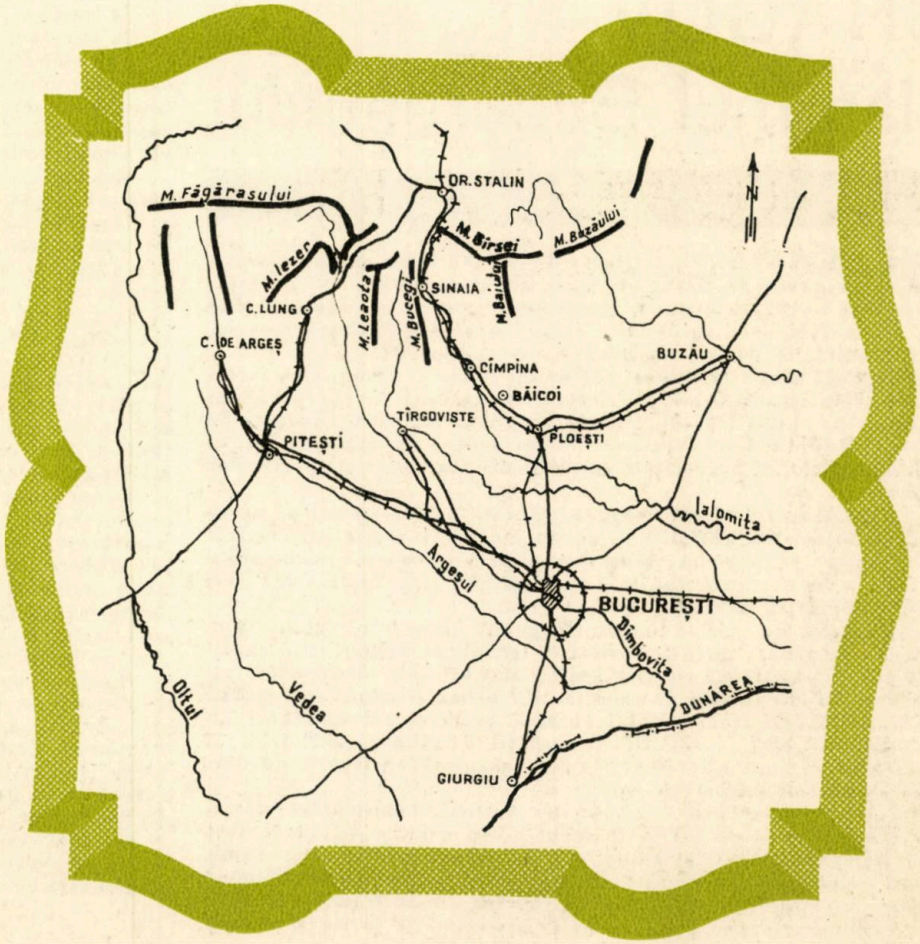

Masivul Ciucaș

SNAGOV
plămînul Bucureştiului

Rapidele şi modernele mijloace de locomoţie au apropiat considerabil Snagovul de Bucureşti şi de bucureşteni. Cei 37 de kilometri sînt acum un examen foarte uşor pentru un automobilist sau un motociclist; autobuzele ce-şi fac cu regularitate cursele, învinge ezitările celor mai năzuroşi excursionişti.

Snagovul cunoaşte în anii regimului democrat-popular o înflorire ce completează de minune decorul lui natural. Vilele sînt acum cu zecile pe malul lacului, fiindcă Snagovul înseamnă, înainte de orice, splendidul lac preţuit nu numai pentru frumuseţea lui, ci şi pentru unanim apreciatele condiţii de practicare a sporturilor nautice.

În momentul de faţă, Snagovul nu este înscris numai pe agendele organizaţiilor turistice — ca un loc de recreaţie rar întîlnit prin frumuseţea formelor naturale ca şi prin apropierea neobişnuită faţă de o importantă capitală — ci şi pe programul celor mai mari competiţii nautice.

Aprecierea de care se bucură Snagovul între bucureşteni, ploieşteni — în general printre turişti — trebuie în primul rînd explicată prin repeziciunea cu care aceştia pot schimba decorul activităţii lor. În cîteva zeci de minute, din larma şi trepidaţia străzii bucureştene, eşti transportat în lumea de basm a Snagovului, în tovărăşia soarelui, a liniştii, a verdeţii pomilor şi a florilor, a apei. Acestea sînt cadourile pe care Snagovul le oferă — cu dărnicie — tuturor oaspeţilor lui.

Omul a adăugat însă frumuseţilor naturii, nenumărate altele, meşteşugite de mîna lui: vile cochete, cu camere de un confort desăvîrşit, restaurante elegante, săli de lectură primitoare şi luminoase, debarcadere moderne, ambarcaţiuni întruchipînd ultimele noutăţi în materie — începînd cu graţioasele iole şi sfîrşind cu nervoasele „sprintere" ale pistelor de apă, bărcile cu motor. Toate aceste amenajări transformă şederile la Snagov în momente de totală odihnă, relaxare şi mulţumire.

Ce poţi face la Snagov, după ce te-ai săturat de baia de lumină şi de aer curat, după ce ochii s-au odihnit pe coama pomilor şi în tovărăşia multicolorelor flori? Atît de multe, de plăcute şi de instructive puncte de program ne stau la dispoziţie, încît nu avem posibilitatea să vi le înfăţişăm în totalitate, ci ne mulţumim să vă sugerăm cîteva.

Mai întîi, o baie bună în apele răcoritoare ale lacului — precedată şi urmată de o plajă dătătoare de sănătate. Apoi, o plimbare cu barca pe lac, legănat de valurile aşa de plăcute prin unduirea lor, sau o partidă de pescuit. Punctul terminus al plimbării poate fi o vizită la unul dintre monumentele de artă mult preţuite în ţara noastră: mănăstirea Snagov, construită în secolul al XVI-lea, pe vremea lui Vlad Ţepeş. Această mănăstire a adăpostit multă vreme una dintre primele tipografii din ţara noastră, tipografie întemeiată de Antim Ivireanu. La o distanţă nu prea mare, înspre sud-est, situat tot pe malul unui lac încîntător, se află un alt obiectiv interesant de vizitat, dacă timpul nu este prea înaintat, sau foamea nu vă îndeamnă la întoarcere: mănăstirea Căldăruşani, de pe vremea lui Matei Basarab. Aici puteţi admira picturile lui Nicole Grigorescu, prilejuite de refacerea mănăstirii.

Cum, poate vremea prînzului a sosit, poposiţi la frumosul restaurant de pe malul lacului, unde foamea vă va fi repede astîmpărată de delicioasele bucate. „Orchestra" neîntrecutelor cîntăreţe ale pădurii vă oferă — fără pauze — un concert de neuitat. Şi după amiază? Ei bine, după masă vă instalaţi comod în tribuna de pe marginea pistei internaţionale acvatice şi urmăriţi un concurs de mare anvergură. Prin faţa ochilor vor aluneca — în întrecere pe luciul apei — campioni renumiţi în lumea întreagă.

Seara se va lăsa, încet, peste ultimele probe ale concursului de canotaj. A sosit timpul plecării. Întunericul este străpuns de zeci, de sute de puncte luminoase: farurile automobilelor, motocicletelor şi bicicletelor locuitorilor de o zi ai Snagovului. Cele mai multe lumini iau direcţia Bucureştiului. Şoseaua — asfaltată, netedă ca în palmă — îi îndreaptă spre casele lor.

Săptămîna viitoare, şi alte săptămîni la rînd, un nou exod — din toate părţile — spre Snagov, acest centru renumit al turismului şi sportului. Nici nu se poate altfel, fiindcă Snagovul te prinde atît de uşor, atît de repede, în mrejele lui...

EF. IONESCU

SALBA DE LACURI A CAPITALEI

Nu există, probabil, bucureștean care să nu fi fost la „Expoziție", tînăr îndrăgostit care să nu se fi plimbat pe malul lacului, copil care să nu fi călătorit cu „vaporașul". În duminicile fierbinți de vară auzi mii de locuitori ai Capitalei spunînd că „ies la lac". E mica lor excursie săptămînală! Intr-adevăr, în ultimii ani, lacurile — cu tot ce oferă ele ca recreație și agrement — au intrat în viața Bucureștiului și a locuitorilor săi. Gîndiți-vă numai la numeroasele șranduri publice și cluburi sportive cu o capacitate de peste 50.000 de persoane, la sutele de bărci, la zecile de ambarcațiuni cu motor (șalupe și vaporașe). Cei ce au depășit vîrsta tinereții, își vor aminti că în locul lacului Herăstrău, de pildă, exista în trecut o mlaștină cu însoțitorii ei inevitabili: țînțarii.

Asanarea lacurilor, începută în urmă cu un sfert de veac, a continuat în ultimii ani și potrivit proiectelor existente, va fi extinsă și definitivată în anii ce vin. Prin asanare se înțelege adoptarea unui complex de măsuri cuprinzînd: adîncirea fundului, consolidarea malurilor, curățirea de plante de baltă și aprovizionarea lacului cu apă curată, curgătoare. Prin stabilirea unei adîncimi minime de circa 1,50 m, sînt lichidate plantele de baltă (care îngreuiază circulația apei și implicit atrag țînțarii); pe de altă parte se face posibilă navigația vaselor mici cu pescaj sub 1 m.

Sistemul de lacuri din nordul Capitalei se întinde de la vest-nord-vest spre est-sud-est pe albia și valea Colentinei. Colentina (izvorul lîngă Tîrgoviște) este, însă, o apă cu un debit mic, în verile secetoase luînd aspectul unui pîrîiaș. Apa din rîul Colentina este cu totul insuficientă pentru primenirea apei lacurilor asanate. Din punct de vedere tehnic, problema a fost soluționată prin amenajarea barajului de la Bilciurești pe Ialomița. O parte din apa Ialomiței este reținută și derivată printr-un canal lung de 10 km spre Colentina.

Să urmărim împreună pe hartă șirul de lacuri. Primul pe care-l întîlnim este lacul Buftea, situat lîngă comuna cu același nume. Ne aflăm în fața unui lac mare, neasanat, cu suprafață variabilă (de la 307 ha scade spre toamnă pînă la 150 de ha). Lacul Buftea nu este amenajat, el îndeplinind în prezent doar rolul de lac compensator (înmagazinează adică apa, pe care o oferă apoi pentru primenirea conținutului lacurilor asanate). Urmează în ordine lacurile Buciumeni și Mogoșoaia, acesta din urmă situat chiar lîngă palatul cu același nume, monument de arhitectură veche românească. Lacurile Buciumeni și Mogosoaia, prevăzute pentru asanare, oferă prilej de desfătare iubitorilor de peisaje rustice și amatorilor de pescuit.

Ieșind din comuna Mogoșoaia, apa mică a Colentinei se tîrăște agale spre est, prin nordul raionului Griviță Roșie. Aici proiectele prevăd amenajarea unui lac asanat care s-ar numi lacul Griviță și care ar urma să ofere locuitorilor cartierului feroviar un cadru plăcut pentru odihnă, șrand și sporturi nautice.

Primul lac asanat este Băneasa. O întindere de apă de 40 ha, mărginită de șranduri și de cluburi sportive. Stăvilarul de lîngă podul Băneasa marchează hotarul între lacul menționat și lacul Herăstrău. Acesta din urmă este cel mai mare și mai frumos. Se întinde pe o suprafață de 80 de ha, este complet asanat, bine îngrijit, avînd malurile consolidate cu pereuri de beton din prefabricate, în așa fel, încît specialiștii îl consideră ca fiind amenajat definitiv. În jurul lacului se găsesc restaurante și bufete, săli de expoziții și de spectacole în aer liber, debarcadere, locuri de odihnă, distracție și cultură. Lacul Herăstrău se află în centrul parcului de cultură și odihnă „I. V. Stalin", parc mare, variat și foarte frumos amenajat. Un centru de atracție din punct de vedere turistic este aici muzeul satului. Altul — „Insula trandafirilor", care, în lunile mai și iunie mai ales, este un adevărat rai de culori și parfumuri. Vaporașele moderne, iolele gingașe, pescărușii grațioși, plopii îngălbeniți de soarele de toamnă, aleele pline de flori multicolore — toate acestea întregesc imaginea pe care și-au făurit-o bucureștenii despre lacul Herăstrău, plin de un farmec deosebit.

„Domnia" lacului Herăstrău se sfîrșește la ecluza de lîngă podul „Bordei". Aici diferența de nivel între lacuri poate fi constatată cu ușurință de oricine. O cantitate uriașă de apă se revarsă aproape necontenit, cu zgomot și spumă, din lacul Herăstrău în lacul Floreasca, următorul în sistemul de lacuri de pe valea Colentinei. Floreasca este un lac mare, cu o suprafață de 70 ha, în curs de amenajare definitivă. Numeroasele șranduri și cluburi pot cuprinde zeci de mii de oameni.

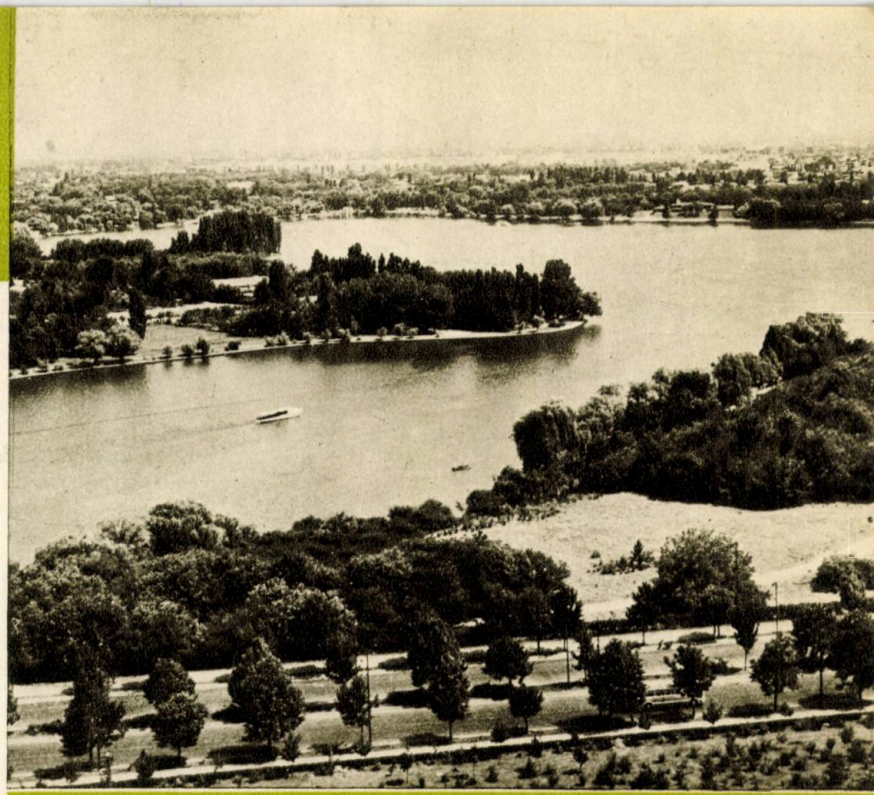

Lacul Herăstrău

Cele trei mari lacuri asanate — Băneasa, Herăstrău și Floreasca — conțin aproape 3.000.000 mc de apă. Apele par calme; totuși, zilnic (cu excepția perioadei de iarnă) peste 500.000 mc de apă primenesc conținutul acestor lacuri.

Urmează în ordine patru lacuri neamenajate: Tei, Fundeni, Pantelimon și Cernica. Aici sistemul de lacuri se încheie: din Cernica apa Colentinei se varsă în Dîmbovița și apoi în Argeș (întreg sistemul de lacuri face parte din bazinul hidrografic al Argeșului). S-ar părea că toate aceste lacuri prin excelență de cîmpie, se află la același nivel; eroare: între lacul Buftea și lacul Cernica există o diferență de cotă de 50 m!

Lacurile din nord influențează în chip pozitiv clima Bucureștiului.

Lacurile din interiorul Bucureștiului prezintă un interes turistic redus. Odinioară alimentate din izvoare naturale, lacurile din grădina Cișmigiu și din parcul Libertății au devenit, odată cu introducerea canalizării, lacuri artificiale, fiind alimentate de la rețeaua de apă a orașului.

Un lac mare (630 ha) este lacul Snagov, aflat la circa 35 de km de Capitală, alimentat din izvoare naturale și din apa lacului Tîncăbești. Face parte din bazinul hidrografic al Ialomiței. Prezintă mult interes din punct de vedere turistic, sportiv, piscicol și cinegetic. Proiecte îndrăznețe prevăd legarea lacului Snagov prin lacul Căldărușani cu sistemul de lacuri din nordul Capitalei. Alte proiecte au în vedere asanarea lacurilor din sud-vest, la sud de Cotroceni, lacuri care acum nici nu au nume. După cum se vede, aflat în plin Bărăgan, Bucureștiul este — și va fi și mai mult în anii ce vin — înconjurat de ape și lacuri asanate, spre satisfacția turiștilor și iubitorilor de sporturi nautice.

P. MARCOV

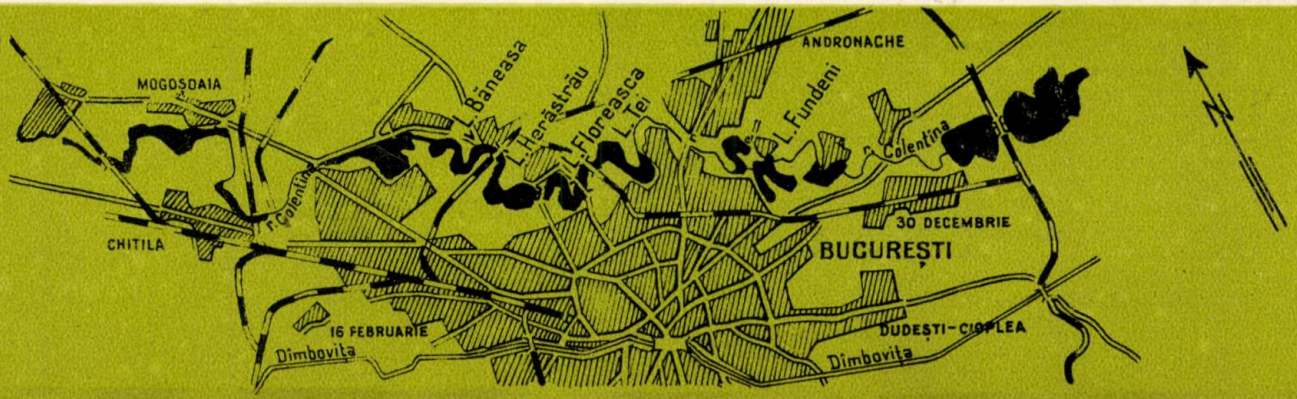

APA NEAJLOVULUI

„In lături s-azvîrle oştirea păgînă,
Căci Vodă o-mparte, cărare făcînd,
Şi-n urmă-i se-ndeasă, cu vuiet curgînd
Oştirea romînă.

Cu tropote roibii de spaimă pe mal
Rup frînele-n zbucium şi saltă;
Turcimea-nvrăjbită se rupe de-olaltă
Şi cade-n mocirlă, un val după val,
Iar fulgerul Sinan, izbit de pe cal,
Se-nchină prin baltă".

Versurile acestea le cunoaştem cu toţii. Sînt din poemul *Paşa Hassan* de Coşbuc. Dacă luăm din Bucureşti autobuzul 59 şi, după 32 km vom coborî în comuna Călugăreni, vom cunoaşte şi locurile istorice pe care le evocă poetul.

Situată pe malurile Neajlovului, comuna Călugăreni este strîns legată de istoria luptelor duse de poporul romîn împotriva cotropitorilor otomani. Dincolo de Neajlov, şoseaua e înghesuită între două dealuri ale căror margini — de sud şi de nord — se opresc în lunca rîului. Aici au înfrînt oştile romîne, conduse de Mihai Viteazul, armia turcească a lui Sinan Paşa, în număr de zece ori mai mare. Bătălia de la Vadul Neajlovului (13 august 1595) a înscris una din cele mai glorioase pagini în istoria poporului romîn.

Turiştii pot admira *Crucea lui Mihai Viteazul*, monument lucrat de sculptorul Oscar Spaethe şi basoreliefurile de pe pod, creaţie a maestrului C. Baraschi.

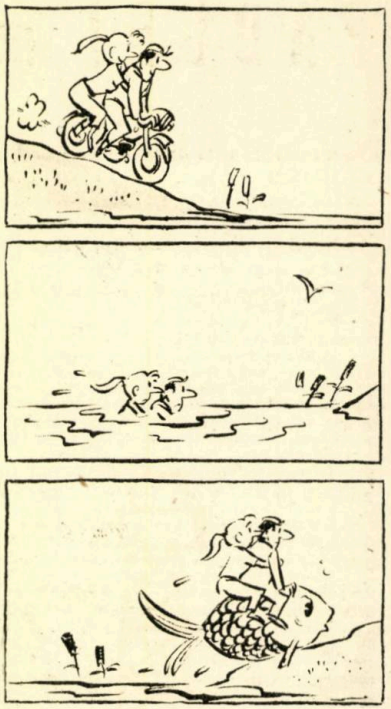

MATTY

TIGRII DIN PĂDUREA... BĂNEASA

De departe, din pădure, se aud răgete cumplite: leii se agită, cuprinşi de nelinişte. Iarba se îngălbeneşte de arşiţă, aerul a încremenit, nici o frunză nu se mişcă, iar cerul atîrnă greoi, cu albastrul său palid. Unde ne aflăm? În sudul Indiei? În nordul Saharei? Ei, bine, nu: ne aflăm în... pădurea Băneasa, în preajma grădinii zoologice.

Se cuvenea de mult ca Bucureştiul să aibe o grădină zoologică. Ceea ce a existat cîndva în parcul din dealul Filaret — cîteva jivine autohtone înghesuite în adăposturi de piatră, ca pe vremea romanilor — era un simulacru ridicol. Organizarea actualei grădini zoologice a început, de fapt, în 1958. Astăzi pot fi văzute peste 700 de exemplare din 70 de specii ale faunei romîneşti şi străine. Majoritatea animalelor sînt găzduite în interiorul grădinii zoologice din pădurea Băneasa. Tot în pădure, la circa 1 km distanţă de grădina propriu zisă, se află fazanii şi într-un mare parc natural îngrădit (rezervaţie), cerbii şi căprioarele. În centrul oraşului (da, da, în grădina Cişmigiu), grădina zoologică are ceea ce am putea numi o sucursală: secţia păsărilor, în special a păsărilor de apă, cu cîteva frumoase exemplare provenite din deltă, fără să lipsească bineînţeles renumiţii pelicani.

În grădina zoologică din pădurea Băneasa pot fi admirate tot felul de animale: mici şi mari, liniştite şi agresive, banale şi exotice, mîndre şi laşe, frumoase şi... nu tocmai frumoase. Trecerea lor în revistă s-ar cuveni s-o începem cu regele animalelor: chiar lîngă intrare facem cunoştinţă cu o familie de lei, din mijlocul căreia nu lipsesc, gingaşi şi jucăuşi, puii. Alături, tolănită la soare, se află o panteră cu o blană splendidă... Mergînd mai departe pe alei, întîlnim în ţarcuri şi cuşti, tot felul de animale aduse din străinătate, prin schimburi cu alte grădini zoologice: lama, capra de Camerun, ciinele Dingo (Australia), pisica roşie (Asia), yakul mongol etc. („Moneda de schimb" romînească cu cea mai mare putere circulatorie este pelicanul; în schimbul pelicanilor romîneşti au sosit de la Pekin — un leopard, de la Tel-Aviv — şacali, de la Amsterdam — un tigru, de la Barcelona — maimuţe etc.). Dintre animalele mai rare şi mai interesante menţionăm puiul de cameleon adus din Siria, animal care are capacitatea de a-şi modifica culoarea pielii în funcţie de culoarea mediului înconjurător (mimatism).

Dar, oricît ar părea de paradoxal, pentru toată lumea — şi mic şi mare — punctul de atracţie îl constituie nu leii cruntţi şi impunători — care, şi aici în captivitate, ingurgitează 8100 de calorii zilnic! — ci... puii de urs, drăguţi, răsfăţaţi şi jucăuşi. Joaca neîncetată, plină de agilitate şi de imaginaţie a puilor de urs este pareă o replică bucureşteană la faimoasa scenă a jocului maimuţelor din filmul documentar francez consacrat grădinii zoologice din Vincennes. Gata oricînd de joacă, cu instinctul agresivităţii tocit, puii de urs se caţără pe barele de fier ale cuştii, coboară cu îndeminare pe partea cealaltă şi vin în mijlocul vizitatorilor pe alei, lăsîndu-se mîngîiaţi de copii (şi de oameni mari...), pînă ce măturolul îngrijitoarei le indică autoritar calea de înapoiere spre domiciliu!

Fauna romînească, firesc, e bine reprezentată. Pe lîngă urşi, lupi, vulpi şi alte răpitoare, pot fi văzute numeroase varietăţi de iepuri şi porumbei, şerpi, şopîrle şi broaşte ţestoase, cocoşi de munte, păsări răpitoare (de la bufniţa pădurilor de cîmpie pînă la vulturul înălţimilor stîncoase), precum şi splendide exemplare de rîs (lynx), un adevărat tigru al zonei temperate.

Pentru copiii dumneavoastră, o surpriză plăcută: contra unei taxe modeste, ei pot face o plimbare într-o trăsurică trasă de un ponei.

...Dar ceea ce vedeţi la pădurea Băneasa este un modest început pe lîngă marea grădină zoologică ce se va construi în anii următori în răsăritul Capitalei, în regiunea de păduri şi lacuri Fundeni-Pantelimon-Colentina. Acolo se vor crea animalelor condiţii asemănătoare celor pe care le-au cunoscut în libertate. În ţară mai sînt locuri unde puteţi vedea animale din fauna autohtonă. Aceste locuri sînt: parcul zoologic din Sibiu (în pădurea Dumbrava), colţul zoologic din Buşteni (în spatele fabricii de hîrtie), crescătoria de animale cu blană din Tg. Mureş, renumitul acvariu din Constanţa, precum şi colţurile sau grădinile zoologice din Reşiţa, Turda-Băi, Piteşti şi Craiova.

A. B.

PĂDURI (de sonde) ȘI IZVOARE (de țiței)...

Itinerariul petrolifer trebuie să-l parcurgem cu ajutorul busolei. Fără hărți. Cele vechi nu mai sînt bune. Cele noi sînt în continuă prefacere.

Dar dacă din obișnuință țineți la hărți, vă prevenim că cele pe care le vom evoca în introducere, vor servi mai mult drept ghid istoric decît geografic.

Așa dar, să luăm busola. Iată și o hartă de acum 20 de ani. Nordul... sudul... estul... vestul. Cele patru puncte cardinale ale ei coincid cu vîrfurile unui romb: la sud, Ploiești... la nord, Cîmpina... la est, Gura Ocniței... la vest, Ceptura. Între laturile acestui romb se aflau schelele și rafinăriile, vilele și bordeiele, piscinele de înot și batalurile de păcură — întreaga lume a petrolului care era, pe atunci, romînesc doar cu numele. Pentru că, de cum depășea granițele acestui romb, aurul nostru negru devenea aur galben și intra complet în buzunare americane, belgiene, engleze, franceze, germane... Romînia, ignorată în restul suprafeței ei, era cotată pe harta — și la bursa — mondială a petrolului numai la dimensiunile acestui romb.

Cum arată harta de astăzi a petrolului romînesc? Greu de spus! Pentru a ne menține totuși pe linia comparațiilor geometrice, va trebui să admitem mai întîi că suprafața țării noastre se înscrie într-un cerc. Acest cerc mărginește și hotarele noii hărți a petrolului, care poate să coincidă azi cu însăși harta țării. Devenind, după eliberare, din „aur negru", „aur galben" în mîinile poporului romîn, țițeiul a spart granițele strîmte ale vechiului romb, împingîndu-le pînă la granițele țării.

...Și astfel, cele patru puncte cardinale au devenit o atotcuprinzătoare roză a vînturilor. Săgețile ei direcționale ne îndreaptă spre Ardeal și spre Muntenia, spre Oltenia ca și spre Moldova.

*

Peisajul petrolifer a avut din totdeauna darul să atragă turiști.

Vă amintiți de focul de la Moreni?...

A rămas de pomină în Romînia și pe glob tromba aceea colosală de foc și fum. Veneau s-o vadă nu numai oameni din țară, dar și turiști de peste hotare. Cu o mare deosebire de simțire însă. În vreme ce pentru băștinași erupția era un eveniment trist, dureros, pentru amatorii de spectacole tari, era un loc de amuzament exotic.

Și azi se mai văd urmele groaznicului pîrjol. De jur împrejur, pămînt ars. Pe alocuri, cruste de catran transformat de foc în ceva asemănător ca tărie cu betonul. Decor de crematoriu geologic.

*

Nu departe de aceste locuri se află Buștenarii. Sînt prima literă din alfabetul petrolului romînesc. Aici au apărut primele sonde, mai precis primele „hecne". Una se mai păstrează și azi, ca obiect de muzeu.

Trei pari grești de lemn închipuie, deasupra unei gropi adînci, o turlă. În fundul gropii, sclipește rece, țițeiul. Acesta e faimosul izvor de odinioară al „aurului negru". O oală, un „linguroi" cum îi spuneau păcurarii, coboară în adînc cu o funie ce se înfășoară pe un mosor. Lipsește doar calul — „calul putere"... Cel mai adesea era un cal bătrîn și orb, luat de la saca și pus să învîrtească mosorul pînă cînd își dădea duhul.

*

O călătorie prin schelele petrolifere prilejuiește azi vizitatorului o trecere în revistă — ca prin sălile unui muzeu natural — a întregii istorii centenare a petrolului romînesc.

Să ocolim Carpații. Iată-ne în Moldova. Schela Tazlău. Ciudat! Parcă am fi făcut un singur pas mare, dintr-o lume într-alta: atît de bruscă e trecerea, într-atît ne izbește contrastul. Păstrăm încă pe retină imaginea unui trepied abandonat la Buștenari și iată-ne acum, dintr-odată, surprinși în fața unui spectacol grandios: din munți, dintre brazi, țîșnesc înspre soare-răsare turlele zvelte ale sondelor. Avem în fața ochilor — la proporțiile Carpaților și ale industriei noastre grele — o panoramă epopeică. E ca și cum stema țării ar fi proiectată aici, ca pe fundalul unui amfiteatru în care munții și dealurile țin loc de trepte.

O nouă ediție a vestitei „Descriptio Moldaviae" ar trebui să consemneze: în locurile unde se știa că există „păcură amestecată cu apă de care se servesc țăranii să-și unga carele", au fost descoperite mari zăcăminte, iar acolo unde nici nu s-a pomenit vreodată de prezența țițeiului, s-au aflat altele și mai bogate.

*

Peisajul nou, inedit, atît de drag turistului, se află însă în Oltenia — cea mai tînără regiune petroliferă a țării.

Aici sondele se forează și se înalță atît de repede și atît de multe, încît, pînă de curînd, constructorii nu puteau ține pasul cu lucrările de montare a conductelor de gaze spre comune și sate, spre orașe și fabrici! În legătură cu acest ritm, voi face o evocare... Treceam acum 2—3 ani, într-o noapte, prin Oltenia. Din goana trenului, mi s-a oferit atunci cel mai fantastic decor ce-mi fusese dat să-l văd vreodată. Cerul părea incendiat. Norii treceau unul după altul ca niște cohorte purtătoare de făclii. Din spatele dealurilor, pădurile păreau să fi fost făcute din pomi de jar. În apele orizontului se scălda un „soare" straniu, ca un miez incandescent. Mi se părea că un electrod uriaș suda la orizont cerul cu pămîntul... Abia mai tîrziu am aflat că jocul acela fascinant de lumini, era provocat de flăcările gazelor de sondă, care erau arse ziua și noaptea în imense torțe pentru a nu otrăvi aerul. Și azi încă, răsăritul acela în plină noapte mi-a rămas în minte ca o imagine grandioasă a răsăritului noii regiuni petrolifere pe harta țării.

*

Iată-ne către sfîrșitul turului nostru de orizont. Ne aflăm din nou în Valea Prahovei. De astădată, la Ploiești — capitala petrolului romînesc.

Peisajul industrial al acestui oraș este format dintr-un impresionant conglomerat de giganți metalici, în care formele bizare ale coloanelor rafinăriilor se armonizează într-un fel unic, specific, cu liniile zvelte ale sondelor. În cadrul acestui peisaj, alături de coșurile înalte ce-și revarsă fără contenire fumul, de stîlpii liniilor de înaltă tensiune care își întind brațele pe cer, de rezervoarele în care se pot scufunda trenuri întregi cu cisterne, au apărut în ultimul timp contururile unui nou gigant industrial, care îi mărește grandoarea. Sînt instalațiile complexului industrial de fabricare a uleiurilor superioare — primul din Romînia și unul dintre cele mai mari din lume.

Este interesant faptul că, nu la intrarea în acest complex, ci la ieșirea din el, ai senzația că ai trecut pe sub porțile măreției. Pentru că, această senzație o acumulezi cu fiecare pas pe parcursul vizitei. Și o realizezi nu în mod imaginar, ci aproape fizic, ca o ultimă verigă a lanțului de reflexe pe care ți le provoacă atmosfera de înaltă tensiune în care are loc aici formidabila spargere a moleculei de țiței — ca aceea de dezintegrare a nucleului atomic în reactor.

*

...Cam asta-i tot ce vă pot spune. Restul rămîne să-l vedeți. Cînd oare a putut condeiul să înlocuiască ochiul?...

PAUL LAMPERT

CIUCAȘ

Drumeţii care ajung la Mîneci-Ungureni, punct în care ia sfîrşit calea ferată ce vine dinspre Ploieşti, se pot îndrepta către ultima aşezare de pe flancul sudic al Ciucaşului—satul Cheia — fie urmînd şoseaua naţională către nord (21 km), fie cu trenul forestier care însoţeşte cursul văii Teleajenului pe o lungime de 18 km. O a doua linie forestieră pleacă tot din Mîneci-Ungureni, pe valea Telejenelului, al cărei curs îl urmează pînă în larga deschidere a Poienii Stînii. Ambele linii suie pe alocuri deasupra apelor, pînă la aproape 200 m, trec pe podeţe îndrăzneţ azvîrlite peste vîlcele şi brăzdează în lung coaste repezi şi împădurite.

Din depresiunea Cheii se deschide către miazănoapte o minunată priveliişte de ansamblu asupra arcului culmilor Ciucaşului. La numai o oră şi 30 de minute de urcuş uşor, din satul Cheia, cabana de pe muntele Roşu (1260 m) îşi aşteaptă oaspeţii. Din şoseaua ce urcă pe muntele Balabanul, o ramificaţie recent construită porneşte spre nord-est, urmează piciorul împădurit al muntelui Roşu şi răzbeşte în vasta poiană a cabanei, care deschide o perspectivă largă asupra spinărilor golaşe ale Gropşoarelor şi cetăţii de piatră a Zăganului.

Aproape toate potecile ce împînzesc Ciucaşul pot fi parcurse cu uşurinţă.

Aria turistică a acestui masiv se întinde între izvoarele de obîrşie ale Buzăului Mare, şoseaua naţională, în curs de modernizare, ce traversează Carpaţii peste pasul Bratocea, şi valea Telejenelului. Către vest limitele se confundă cu valea Tîrlungului şi apa Teslei.

caleidoscop caleidoscop caleidoscop caleidoscop caleidoscop caleidoscop

● În apropierea oraşului Vera Cruz (Mexic) se află un vulcan, în al cărui crater s-a descoperit, nu de mult, o adevărată minune a naturii: un lac de mercur. El s-a născut, după cum se presupune, în urma unei erupţii de mercur din adîncurile pămîntului, care ar fi avut loc acum cîteva secole.

● *În centrul Romei, în vecinătatea celebrei cafenele Greco, se află casele în care au locuit un timp marii scriitori Gogol, Shelley, Keats şi Andersen.*

● **La palatul Schönbrunn din Viena, se află cea mai frumoasă caleaşcă din lume. Ea are forma unei coroane de aur, fiind împodobită cu picturi de o rară măiestrie. Caleaşca a fost construită acum 200 de ani.**

● *În Siria, lîngă localitatea Djeddah, călătorul descoperă un monument neobişnuit. Inscripţiile de pe monument arată că aci este mormîntul... Evei, consoarta lui Adam!*

● **La Rangoon, capitala Birmaniei, există o pagodă de 110 m înălţime. Acoperişul ei este confecţionat din foi de aur încrustate cu 4600 de pietre preţioase: diamante, rubine şi smaralde.**

● În limba albaneză, Albaniei i se spune Shqiperi, ceea ce înseamnă „Ţara Vulturilor".

● **Dacă sînteţi colecţionar de curiozităţi... muzicale, vizitaţi neapărat satul Natenebi (R.S.S. Gruzină). Aci activează un cor excelent alcătuit din cîntăreţi care au între 100 şi 120 de ani!**

● Pentru turiştii care vizitează celebrele piramide din Egipt, s-au instalat recent, în interiorul acestora, scări rulante. Tehnica modernă pătrunde chiar şi în edificiile multimilenare.

● *O noutate pentru schiori: în Elveţia s-au experimentat schiuri din... sticlă. Ele au avantajul de a fi mai uşoare, mai elastice şi mai rezistente. În plus, ele asigură o mai bună alunecare pe zăpadă decît schiurile de lemn.*

● 60 de oraşe de pe glob au peste un milion de locuitori. Cele mai multe sînt în Europa, Asia şi America: cîte 19!

— E ora 2. Nu uitaţi că la 6 dimineaţa plecăm în excursie!
— Fugi cu excursia! Noi am venit aici să ne odihnim.

Desen de **FRED GHENĂDESCU**

Munţii Ciucaş — masivul Bratocea

Intinsele poieni din regiunea subalpină sînt podite cu un bogat covor vegetal. Intîlnim prin aceste locuri minunatele brînduşe, „floarea cucului", „piciorul caprei", „nu mă uita", iar pe clinurile stîncoase „floarea de colţ".

Relieful Ciucaşului poartă pretutindeni, şi mai cu osebire în zonele înalte, pecetea puternicei acţiuni a curenţilor şi apelor. Astfel, în calea drumeţilor apar, în chip surprinzător, stînci de formele cele mai ciudate, ca sfinxul Bratocei, cetăţile şi turnurile Tigăilor Mari şi Mici, Colţii Natrei ş.a. Alte stînci străjuiesc şi linia de creastă a muntelui Zăganul unde vîrful cel mai dinspre sud, numit Colţul Vînătorului, domină această spinare masivă. Chei şi ganguri sălbatice ca cele ale Berii şi Văii Stînei, completează zestrea turistică a acestui masiv.

Privit dinspre nord, din valea Delghiului (distanţă 18 km de la Zizin), sau dinspre Vama Buzăului, abruptul Ciucaşului, cu ciudatele încrustări în stîncă şi feţele lui priporoase, prezintă aspecte ce contrastează izbitor faţă de peisajul liniştit al clinurilor lui sudice.

Cele mai importante trasee, care călăuzesc pe drumeţ către cabane şi cele mai atrăgătoare puncte din masiv, sînt: Cheia — Bratocea — vf. Ciucaş (marcaj „bandă albastră"; 5 ore); Cheia—Culmea Buzoianului — Zăganul — Gropşoarele (marcaj „bandă roşie"; 5 ore); cabana Muntele Roşu — Valea Berii — cabana Ciucaş — vf. Ciucaş (marcaj „bandă galbenă"; iar de la cabană la vîrf „cruce albastră"; 4 ore); Poiana Delghiului — Şaua Ciucaşului — vf. Ciucaş (marcaj „bandă roşie"; 4 ore).

O. MANU

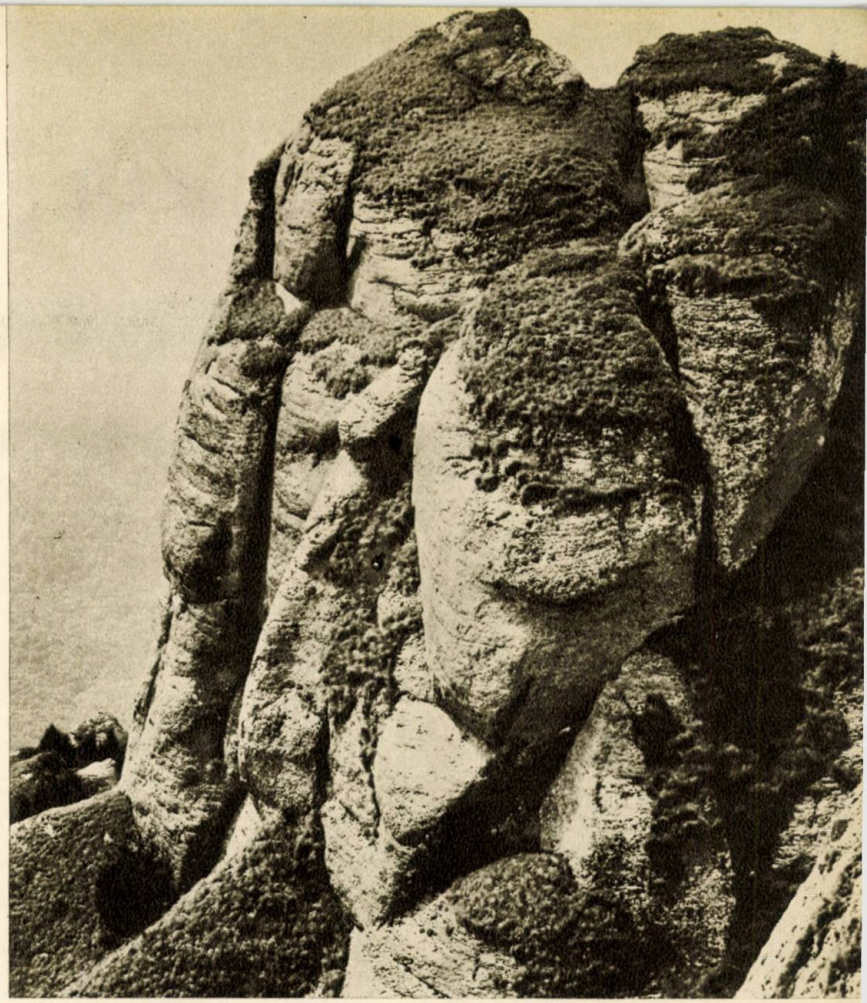

caleidoscop caleidoscop caleidoscop caleidoscop caleidoscop caleidoscop ca

— Nu vă supăraţi, cum mă pot întoarce mai scurt la peştera Dîmbovicioarei?

● **În R.S. Cehoslovacă, automobilul-liliputan „Vizitka" este foarte mult folosit în excursii. Deşi de proporţii minuscule, acest automobil, produs de industria cehoslovacă, atinge o viteză de 70 km pe oră.**

● *La Tassili el Ajjer, în Sahara, s-a descoperit cel mai bogat „muzeu" natural din lume: sute de desene, executate cu iscusinţă pe pereţii unei peşteri, avînd o vechime de cîteva mii de ani.*

● **La muzeul din Krasnodon se găseşte o neobişnuită ediţie a operelor lui Puşchin. Cartea, care are 400 de pagini şi a fost editată în 1833, este de patru ori mai mică decît o cutie de chibrituri!**

● **În oraşul Apolda (R.D. Germană) există un original muzeu al...** clopotelor, care conţine, între altele, o piesă rară: un clopot asirian din anul 65 î.e.n.

● *Cea mai bună orgă din lume este — după părerea specialiştilor — cea din oraşul Oliwa (R.P. Polonă). Ea a fost construită cu 200 de ani în urmă de un meşter căruia i-au trebuit 25 de ani pentru a o termina.*

● **Cele 12 izvoare de apă minerală de la Karlovy-Vary au un debit zilnic de 3.000.000 litri.**

● Pe zidul exterior al universităţii Lomonosov din Moscova, la etajul 25, se află un termometru gigantic care indică permanent temperatura aerului. Cadranul gradat are diametrul de 9 metri, iar acele indicatoare au lungimea de 5 metri.

AGENŢII O. N. T. CARPAŢI

BUCUREŞTI
Calea Victoriei, 100 tel. 14.62.35
Calea Victoriei 112, tel. 15.19.72
CÎMPINA
Str. Şt. Gheorghiu 1, tel. 227
PITEŞTI
Str. Victoriei 85, tel. 934
PLOIEŞTI
Str. Republicii 5, tel. 19.63
SINAIA
Bd. Lenin 19, tel. 315
TÎRGOVIŞTE
Str. 30 Decembrie 73, tel. 17.89

Muntele de sare

La poalele de sud ale masivului muntos ce se întinde între Bucegi şi Ciucaş, se află localitatea Slănic-Prahova. Împrejurimile deluroase cu înălţimi de peste 500 m, pline cu livezi de pruni şi alţi pomi fructiferi, se prelungesc pînă în regiunea petrolieră a Ploieştiului.

Aşezată pe valea cu acelaşi nume, comuna se întinde pe spinarea celui mai mare masiv de sare în exploatare din ţara noastră. Căsuţele albe cu balcon şi galerie, specifice regiunii, stau presărate de o parte şi cealaltă a văii, dominate de silueta măreaţă a muntelui de sare de pe dealul Ştefeştilor.

Cu multe milioane de ani în urmă, în epoca miocenă, sarea s-a depus în decursul veacurilor prin evaporarea apelor mării în retragere, care inundau golful miocen de la Slănic. Astfel s-a născut enormul masiv de sare de aici, care alături de celelalte masive ne situează printre ţările cu cele mai bogate rezerve de sare din lume.

Dar masivul nu a rămas ascuns sub pămînt, ci a apărut la suprafaţă acolo unde solul s-a erodat, sau alunecările de teren l-au dezgolit de stratul protector. Aceste dezgoliri au impus folosirea unor metode primitive de exploatare.

Primul document oficial, din timpul lui Constantin Brîncoveanu (1691), permite spătarului Mihail Cantacuzino deschiderea de ocne pentru exploatarea sării în Slănic. Ocnele deschise atunci aveau formă de clopot. Se săpau două sau patru puţuri verticale în masivul de sare, după care începea lărgirea în formă de clopot, exploatarea mergînd în jos atît cît permiteau mijloacele tehnice. Urme ale acestui sistem de exploatare se pot vedea şi azi, unele din ele fiind neinundate, ca „ocna din deal" şi „ocna din vale" care au diametrul de 60 m şi o adîncime de 90 şi 140 m.

În general la aceste exploatări părăsite, apele de infiltraţie dizolvau sarea de la suprafaţă, după care urma prăbuşirea tavanului, formîndu-se lacuri sărate. O astfel de prăbuşire de proporţii mai mari a avut loc pe dealul Ştefeştilor, formîndu-se lacul de la „Baia Baciului" străjuit în spate de un imens pinten de sare.

Astfel a luat naştere muntele de sare, natura dezvăluind una din tainele ei subpămîntene. Enormele stînci albe de sare înconjurate de poienile şi livezile de pruni din jur, reflectate în apele lacului de la poale, sînt impresionante.

Miezul muntelui poartă urma unei ocne în formă de clopot legată de exterior printr-un tunel. Tavanul acestei ocne s-a prăbuşit în anul 1914, iar apele au format în această grotă un lac. Apa verzuie a acestuia în care se reflectă cerul, înconjurată de pereţii din sare înalţi de zeci de metri, îţi dau impresia că te afli într-un palat fantastic.

Nicăieri nu se poate vedea mai bine decît pe aceşti pereţi, modul de depunere a sării în straturi timp de mii de ani şi mărturia frămîntărilor scoarţei pămîntului care au curbat dungile într-un labirint de arabescuri pe care măiestria nici unui pictor nu ar putea-o egala.

Pentru păstrarea neştirbită a acestui vestigiu, el a fost declarat „monument al naturii".

La cîţiva kilometri de grotă, peste piriul Slănicului, se află cea mai mare şi mai modernă saline din ţară. Vechiul sistem de exploatare în formă de clopot în care lucrau ocnaşii, este înlocuit azi prin salina modernă cu galerii etajate de secţiune trapezoidală, iar munca omului este înlocuită de maşini moderne.

„Drumul sării", care trecea prin Ploieşti şi Bucureşti şi ajungea pe malurile Dunării la Giurgiu şi Oltenița, drum pe care sarea era transportată de căruşi în mii de care cu boi, este azi înlocuit de calea ferată normală.

Pitorescul acestei regiuni, efectul terapeutic al lacurilor formate din prăbuşirile vechilor ocne, muntele de sare pe care apele l-au erodat în forme sculpturale, clima ferită de curenţi, au făcut ca Slănicul-Prahovei să fie o frecventată staţiune balneo-climatică.

C. SĂVULESCU

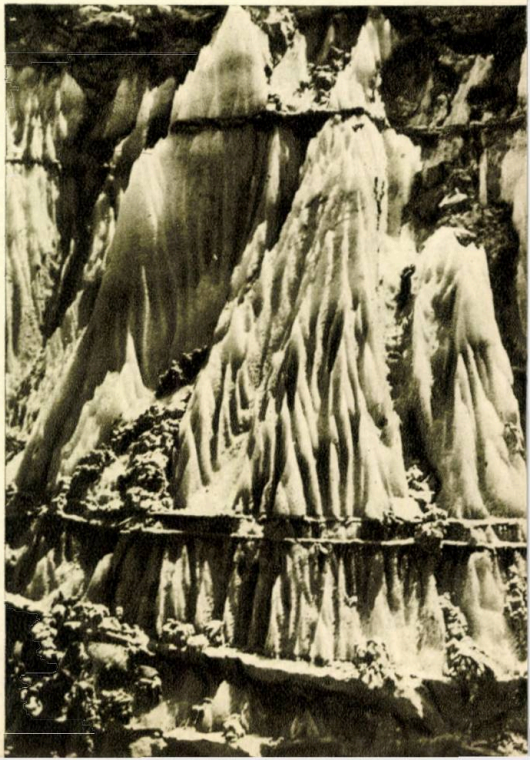

POPAS LA DOFTANA

„ŞI NU E DEPARTE CEA ZI CÎND CĂDEA-VA,
CU LANŢURI ŞI JUGUL CEL GREU.
PE LOCUL DOFTANEI ATUNCI SE-NĂLŢA-VA,
CA MARTOR, UN ROŞ MAUSOLEU".

Astfel glăsuieşte cîntecul „Legenda Doftanei", zămislit între zidurile cruntei temniţe de luptătorii clasei muncitoare, vremelnic încătuşaţi de duşmanul de clasă.

Şi într-adevăr, poporul nostru condus de partidul comuniştilor a măturat pentru vecie de pe scena istoriei ţării noastre, cumplita orînduire burghezo-moşierească, adeverind spusele cîntecului. Doftana, concepută ca mormînt al conducătorilor mişcării revoluţionare, a fost transformată într-un muzeu, menit să insufle celor ce astăzi — sub conducerea partidului — construiesc socialismul, tenacitate şi combativitate revoluţionară, vigilenţă şi încredere nestrămutată în victoria socialismului.

Alături de alte lăcaşuri ale groazei, Doftana va rămîne pe veci un act de acuzare împotriva monstruozităţii regimului burghezo-moşieresc, împotriva fascismului.

Crimele comise în aceste locuri, trebuie cunoscute de toţi: tineri şi bătrîni, bărbaţi şi femei, muncitori, ţărani şi intelectuali.

De aceea tu, drumeţ voios, care, liber de grija zilei de mîine, ai pornit să colinzi plaiurile minunate ale ţării, să-i cunoşti frumuseţile neasemuite, ce astăzi îţi aparţin din plin, abate-te negreşit pe valea Telegăi de lîngă Cîmpina şi urcă drumul spre Doftana, bătut odinioară de mii de ori de deţinuţii politici comunişti şi antifascişti, ferecaţi în lanţuri, mînaţi cu lovituri de paturi de armă, înjuraţi de gardieni.

Intrînd pe poarta odioasei Bastilii a reacţiunii romîneşti, chibzuieşte adînc la filele emoţionante ale istoriei partidului nostru, scrise cu sînge între zidurile sumbre ale acestei cetăţi a suferinţei.

Îndreaptă-te spre diferitele secţii ale temniţei, priveşte celulele întunecoase în care ani de-a rîndul au zăcut, expuşi exterminării fizice, sute şi mii dintre cei mai buni luptători pentru cauza poporului nostru. Gîndeşte-te că tovarăşilor

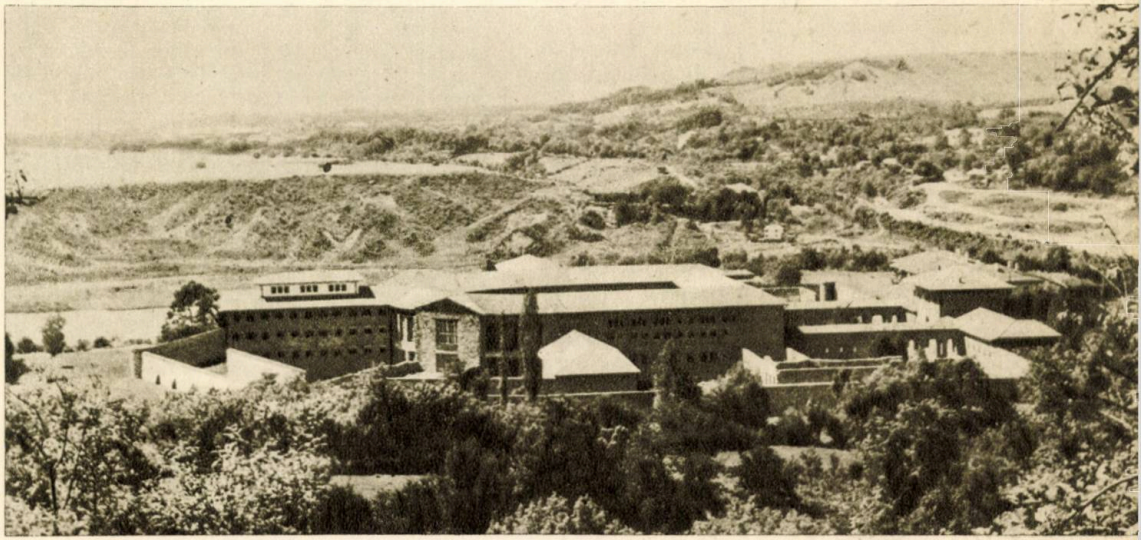

Oameni ai muncii în vizită la Doftana

închişi li se dădea drept hrană cîte un boţ de mămăligă mucegăită şi puţină zeamă de varză înăcrită, că îmbrăcămintea lor era o zeghe putrezită, că iarna ei degerau în celulele cu geamurile sparte şi că sub cele mai felurite pretexte erau bătuţi cu vîna de bou pînă la leşin şi apoi tîrîţi în secţia „H", unde lumina nu pătrundea niciodată, unde nu se putea sta decît în picioare, unde mişunau şobolanii.

Treci cu pioşie prin acest infern de odinioară, unde mulţi tovarăşi dintre cei mai buni şi-au lăsat viaţa, dar al căror exemplu a rămas o preţioasă moştenire pentru generaţiile viitoare.

Căci Doftana schingiuirilor, a foametei şi a „haşului" a fost totodată o înaltă şcoală de cadre, o adevărată universitate marxist-leninistă, unde, sub conducerea organizaţiei de partid, în frunte cu tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej, chiar şi în condiţiile celei mai sălbatice terori, s-au găsit metode potrivite de pregătire multilaterală a deţinuţilor comunişti, căliţi în lupte, hotărîţi la orice sacrificiu pentru interesele proletariatului.

Coboară apoi spre cimitirul temniţei din valea „Trei Pruni" şi reculege-te în faţa mormintelor celor căzuţi pentru fericirea poporului, în faţa monumentului eroilor clasei muncitoare, căzuţi în luptă la Doftana.

Şi cînd, profund zguduit de cele văzute, vei părăsi temniţa, priveşte cu nesaţ peste platoul „Paraschivei" spre munţii ce se conturează în zare şi răsuflă uşurat că era doftanelor, doborîtă de setea de libertate a poporului, a pierit pentru totdeauna în patria noastră.

E. VOICULESCU

CÎMPULUNG

Curînd după ce scapă din strîmtoarea munţilor, Rîul Tîrgului iese la sud de Voineşti în marea luncă a Cîmpulungului muscelean, de unde, despletindu-şi apele printre prundişuri de argint, curge pe sub dealuri îmbrăcate în livezi, fîneaţă şi în beteala albelor coloane ale mestecenilor.

De-o parte, se înalţă în trepte domoale colinele ce preced culmea prelungă a Măţăului, dincolo de care curg apele Dîmboviţei; de alta, Gruiul îşi adînceşte întinsurile plane şi monotone pînă în marginea munţilor ce se revarsă către sud din culmea pleşuvă a Iezerului.

De o parte şi de alta a Rîului Tîrgului, întretăiat de înguste podeţe de lemn, se aşterne Cîmpulungul.

Reşedinţă a celui dintîi principat muntean, întemeiat cu 700 de ani în urmă, Cîmpulungul alcătuieşte, dimpreună cu împrejurimile lui, un ţinut care, a păstrat cel mai bine frumuseţea portului şi datinilor poporului nostru.

În partea sudică şi centrală, oraşul se împlineşte din clădiri frumoase, din pieţe largi şi vile al căror ansamblu este dominat de turlele înalte şi severe ale vechii mănăstiri domneşti. În jumătatea de nord a oraşului şi pe uliţele lăturalnice se ascund printre pruni covîrşiţi de rod, căsuţe albe cu acoperişuri şindriluite şi pridvoare rezemate pe pălimare de lemn încrustat, sub care se deschid, în arcadă, intrările în beciurile gospodăriilor. Pe aceleaşi drumuri podite cu piatră de prund, biserici umile dezvăluie sub patina zidurilor umbrite de vremi, vechi picturi murale zugrăvite de meşteri anonimi.

În creaţia sa artistică, Cîmpulungul reprezintă, dimpreună cu satele din împrejurimi: Rucăr, Nămăeşti, Voineşti, Bughia etc., una din cele mai desăvîrşite manifestări ale geniului popular, cu deosebire în portul său, bogăţie de bun gust, strălucire şi colorit armonios.

Să părăsim însă oraşul îndreptîndu-ne spre ţelul călătoriei noastre, Dîmbovicioara. În apropiere de marginea dinspre nord a oraşului, din Schei, se desprinde, la dreapta, şoseaua naţională.

De la bifurcaţie, şoseaua străbate în lung comuna Valea Mare şi trece după un scurt interval pe lîngă satul Nămăeşti cu aşezări ascunse în umbra pădurilor Argeşelului. În

continuare, panglica albă a şoselei urcă în şerpuiri largi, coastele sudice ale Mateiaşului, vîrf singuratic, de o formă cu totul particulară, profilat pe fundalul de păduri ale Pravăţului; în dreapta, relieful uşor vălurit coboară spre albia Dîmboviţei ale cărei ape intră curînd în defileul Cetăţenilor.

Paralel cu apele Dîmboviţei care curg la mare adîncime, drumul continuă spre nord, trece prin Dragoslavele, iar după circa 5 km ajunge la Rucăr. Aci, apele Rîuşorului, care coboară de departe, de sub ponoarele Păpuşii, se revarsă în Dîmboviţa.

Părăsind Rucărul şoseaua se îndreaptă spre nord, iar după ce trece peste podul de piatră al Dîmboviţei, lasă în stînga drumul către Cheile Dîmbovicioarei.

Dar, înainte de a ne abate de-a lungul acestora, să urmăm şerpuirile dese ale şoselei principale ce urcă muntele Giuvala, pe linia de cumpănă a apelor Oltului (către nord) şi Dîmboviţei (către sud), la Fundata. Din punctul cel mai înalt al şoselei, de unde aceasta începe să coboare pe versantul opus

RUCĂR

spre Ţara Bîrsei, se deschide, deodată, una dintre cele mai impresionante privelişti din cîte întîlnim pe drumurile ţării. Spre răsărit Bucegii îşi conturează culmile prelungi, încununate de stîncării; spre apus arcul de argint al Pietrei Craiului se aşterne de-a curmezişul liniei generale a munţilor; către funduri, aşezările brănene par miniaturi risipite la întîmplare printre coline şi pe văi, iar la capătul său nordic, depresiunea Branului este străjuită de zidurile crenelate şi contraforturile vechiului castel (actualmente muzeu de artă feudală) dincolo de care se pierd la orizont holdele de aur ale Ţării Bîrsei.

Şi totuşi, aceste locuri de o singulară măreţie, sînt mai puţin cunoscute decît Valea Prahovei, deşi peisajul acesteia este limitat la decorul munţilor ce mărginesc marele său culoar, în timp ce drumul Cîmpulung-Bran, care traversează culmi şi creste inundate în lumină, urcînd pînă la 1200 m, oferă călătorului privelişti de o surprinzătoare varietate şi un orizont nemărginit peste vastele întinderi ale platoului Transilvaniei şi cîmpiei Munteniei.

Reîntorcîndu-ne la Podul Dîmboviţei drumul nostru trece prin spintecătura îngustă a cheilor mărginite de pereţi înalţi şi verticali, după care iese la lumină, în larga poiană a satului Dîmbovicioara.

Pe acelaşi drum şi la mică distanţă, întîlnim pe un prag stîncos din dreapta şoselei, intrarea în arcadă a peşterii Dîmbovicioara. Interiorul său aproape plan, alcătuit din cîteva domuri înalte, este aproape cu desăvîrşire lipsit de dantelăria concreţiunilor calcaroase, distruse în trecut de vizitatori. De la peşteră drumul continuă spre Cheile Brusturetului, mai mici însă, şi cu mult mai sălbatice decît ale Dîmbovicioarei. De-a lungul lor, sau pe o potecă lăturalnică ce pătrunde prin făgete, vom ajunge pe coama Pietrei Craiului, în Şaua Funduri, după un urcuş lung şi obositor; îndemnăm, totuşi, pe drumeţ să urce această potecă iar, în continuare, linia de creastă, spre nord pînă în vîrful Baciului — punct culminant al Pietrei — de unde va avea prilejul să descopere un peisaj de o necuvîntată măreţie, din îndepărtatele înălţimi ale munţilor Moldovei pînă în Făgăraş, iar peste cîmpia şi apele Oltului, de-a lungul întinsului platou al Transilvaniei, pînă în Mureş.

Către sud, dincolo de muscelele şi colinele ce se topesc în cîmpie, turistul va ghici aşezările Cîmpulungului şi ale împrejurimilor lui, din mijlocul cărora trîmbele de fum ce se înalţă din coşurile fabricilor, vor vădi că în aceste locuri, altă dată uitate, pulsează azi o viaţă nouă ce-şi croieşte drum biruitor, în ritmul uneltelor care duc la lumină tezaurele pămîntului.

C. PÎRVULESCU

DÎMBOVICIOARA

CERCUL TURISTIC ÎN ACŢIUNE

„Unde mergi duminică?".

„Nu m-am hotărît încă. Poate cu O.N.T. la munte, poate cu ai noştri la Argeş".

Discuţii de acest fel au loc, în fiecare săptămînă, între muncitorii fabricii de confecţii „Gh. Gheorghiu-Dej". Pentru că în fiecare săptămînă, responsabilul turistic pune afişul cu chemări îmbietoare: „Veniţi cu noi în excursie! La mare, la munte, în pădurile din jurul oraşului! Se organizează concursuri distractive!".

În aceste excursii fantezia se îmbină cu spiritul practic pentru ca drumeţia să se desfăşoare cît mai plăcut. Replica: „Plecăm? De abia am venit!" — a devenit ceva obişnuit. Cum să-ţi vină să pleci (deşi noaptea s-a lăsat), cînd încă hohotele de rîs nu s-au potolit? Spuneţi şi dvs.: e puţin lucru să participi la o cursă în saci? Sau la clasica probă „alergarea cu oul în lingură", ca să nu mai vorbim de „cursa pe cartoane"? Aici vom dezvălui un secret pe care nu-l cunosc nici măcar participanţii: cursele acestea — imaginate de instructorul sportiv profesorul I. Mazilu — nu au numai un caracter distractiv, ci şi unul practic, fiind menite să compenseze, prin exerciţii fizice speciale, efortul exclusiv depus în timpul procesului de producţie numai de anumite părţi ale corpului. Iată, deci, ce este cursa pe cartoane: fiecare participant trebuie să parcurgă o anumită distanţă, neatingînd pămîntul, servindu-se doar de două cartoane pe care şi le pune succesiv sub talpa fiecărui pantof. Prin mişcările pe care le implică acest exerciţiu, articulaţia cocso-femurală (şoldul) — puţin folosită datorită specificului de producţie — intră din plin în activitate. Cum s-ar spune: gimnastică în producţie transplantată în mijlocul naturii. Turismul nu se supără — ci dimpotrivă.

Nici premiile oferite concurenţilor nu sînt de lepădat: un pui fript învingătorilor şi insigna de... carton (cu desenul probei respective) primilor trei clasaţi.

Activitatea turistică din această mare întreprindere implică, fireşte, o muncă organizatorică bine pusă la punct. În fiecare secţie există un panou pe care sînt afişate date privind excursiile organizate. Staţia de radioficare îşi are partea de contribuţie la anunţarea acţiunilor turistice. În plus, participanţii primesc din partea asociaţiei bocanci, treninguri, anorace, rucsacuri, pantofi de tenis. În sfîrşit, o inovaţie: plata excursiilor se face în rate!

În aceste condiţii e firesc să auzi că într-o singură săptămînă magazionerul Dumitru Neamu a luat opt bilete plecînd cu... toate rubedeniile, sau că fruntaşe ca tricoteza Stanca Ganea, lenjereasa Margareta Băiţeanu (care e şi ghid), sau croitoreasa Elena Iordache, au luat parte pînă acum la multe excursii.

La fabrica „Gh. Gheorghiu-Dej" turismul e conceput ca o odihnă activă deosebit de utilă. Un amănunt în plus: aici nu există sezon turistic, ci an turistic!

S. DRUŢU

BUCUREŞTIUL IUBIT

ORIZONTAL: 1. Sediul ei este o mare realizare arhitectonică. — Fac parte din frumuseţea de nespus a Bucureştiului. 2. Artera principală pe care se dezvoltă acum oraşul. — Odinioară. 3. Mări bucureştene!—Evenimentul de la 1859 a dat nume nou unei vechi pieţe bucureştene. 4. Cea a Palatului R.P.R. este una dintre cele mai recente şi mai minunate creaţii arhitecturale. — Ornament în arhitectură. — A planta. 5. Constanţa. — Prilej de a cunoaşte frumuseţile Capitalei (pl.). 6. Bucureştiul socialist. — În orice raion... — ... şi în fiecare comună! 7. Iniţialele unui raion bucureştean. — Biroul care-ţi procură bilete cînd vrei să pleci din Bucureşti. — La telefon, la telegraf dar nu şi la radio! 8. Trust bucureştean. — Sandu Bucureşteanu! — Mic-mitilel şi înţeapă frumuşel. — Cartea lui a scris-o Geo Bogza. 9. Stadionul..., unul din cele mai mari din Bucureşti, amenajat pentru dispute nocturne şi pentru... cinematograf. 10. Revoluţionara de la 1848, al cărei nume îl poartă unul dintre cele mai frumoase bulevarde ale Capitalei. — Institut de învăţămînt superior în Bucureşti. 11. Dormitoare moldoveneşti. — Kilometrul din piaţa 1848. 12. La marginea drumului. — Cele de apă, pololesc pe bucureşteanul înselat (sing.). — La intervale mari. 13. Există şi unul al trenurilor cu orele plecărilor şi sosirilor în Bucureşti. — Cele prefabricate sînt întrebuinţate tot mai mult la noile clădiri ce se ridică în Capitală. — La început.

VERTICAL: 1. Oraş muncitoresc. — „Casa...", măreţul edificiu de cultură, simbol al Bucureştiului socialist. 2. Cel al Republicii adăposteşte un bogat şi interesant muzeu de artă. — Începuturile Bucureştiului. — Schimburi de mingi... 3....prin care restabilim echilibrul în meci. — O specialitate a bucătăriei bucureştene. 4. Nume feminin. — Aurel Vasilescu. — Închis ermetic. 5. Deasupra la mijloc!... — Prezentare sumară a Bucureştiului. 6. Mijloace moderne de transport, în număr tot mai mare pe străzile Capitalei. — 7. Eroic cartier bucureştean, în plină acţiune de modernizare. — În Bucureşti. — Jean Liviu. 8. Soare. — Dimineaţa. — Stor. 9. Insulă în arh. Solomon. — La margine de Bucureşti... — Dimpotrivă. — Şi celelalte. 10. Ceai în mişcare! — Terci. 11. Din nou. — Cel de foc a fost pe vremuri cea mai înaltă construcţie din Bucureşti. 12. Situat la capătul magistralei nord-sud... — Ciocîrlie. — Bucureştiul creşte acum într-unul, ca altă dată într-o sută! 13. Gînduri. — Organizează excursii şi plimbări prin Bucureşti. — Cel de cultură şi odihnă este una din frumuseţile Bucureştiului.

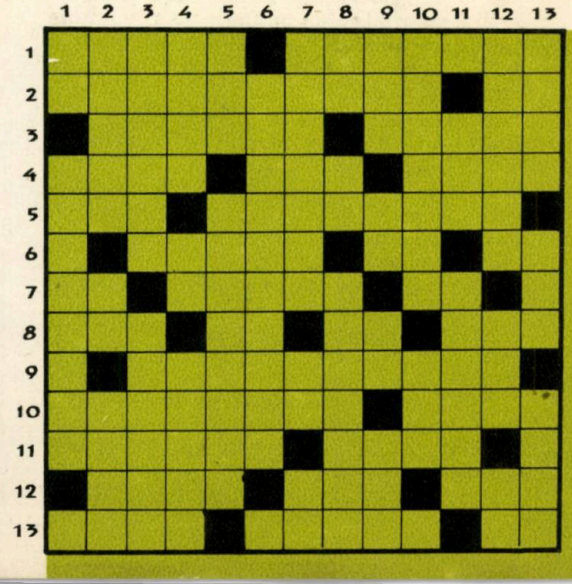

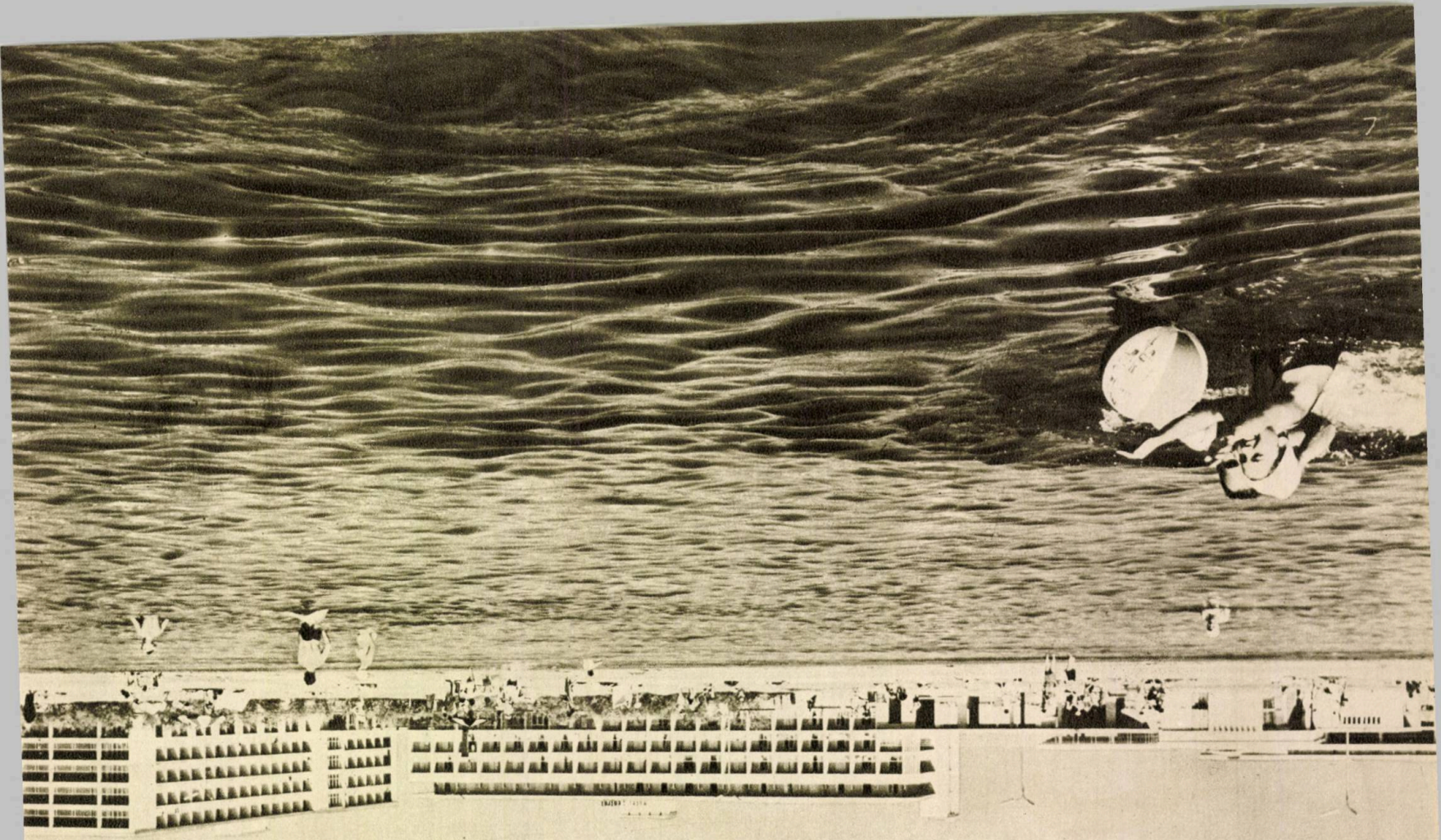

ȚARĂ NOUĂ ÎNTRE DUNĂRE ȘI MARE

CU MII DE ANI ÎN URMĂ, DOAR CRIVĂȚUL ÎNGHEȚAT RĂTĂCEA MÎNÎND TROIENELE CĂTRE CETĂȚILE DE PE ȚĂRMUL „MĂRII NEPRIMITOARE" CUM SE NUMEA PE ATUNCI MAREA NEAGRĂ. PUSTIU, VÎNT, USCĂCIUNE...

PENTRU ORICARE DIN SUTELE DE MII DE VILEGIATURIȘTI CARE TREC ASTĂZI PODUL STRĂJUIT DE DOROBANȚI DE LA CERNAVODĂ, E DESTUL DE GREU SĂ RECONSTITUIE IMAGINATIV PEISAJUL DEZOLANT AL DOBROGEI DE ALTĂ DATĂ. MAI GREU CHIAR DECÎT VECHEA CIVILIZAȚIE A SCIȚIEI MINOR A CĂREI AMINTIRE O PĂSTREAZĂ RUINELE GRECO-ROMANE.

CUM TRECI DUNĂREA, TRENUL ALEARGĂ PRINTRE HOLDELE STROPITE CU MACI ALE PRIMEI REGIUNI COMPLET COLECTIVIZATE DIN ȚARA NOASTRĂ, PE LÎNGĂ COȘURILE URIAȘEI FABRICI DE CIMENT DE LA MEDGIDIA ȘI POPOSEȘTE ÎN NOUA GARĂ CU CARE SE MÎNDREȘTE ORAȘUL CONSTANȚA. E VARĂ, SOARE, FRUMUSEȚE, BELȘUG. DE LA NĂVODARI, CUNOSCUT ȘI PRIN UZINA DE ÎNGRĂȘĂMINTE FOSFATICE, PRIN MAMAIA, CONSTANȚA, AGIGEA, EFORIE, TECHIRGHIOL, VASILE ROAITĂ ȘI PÎNĂ CĂTRE MANGALIA, STAȚIUNILE DE PE LITORAL SE APROPIE TOT MAI MULT TINZÎND SĂ DEVINĂ UN CENTRU UNIC ȘI UNITAR LA DISPOZIȚIA OAMENILOR MUNCII ȘI A TURIȘTILOR STRĂINI CARE VIN AICI LA ODIHNĂ ȘI CURĂ PENTRU AERUL PROASPĂT ADUS DE BRIZA MĂRII, PENTRU SOARE ȘI APĂ. DIN STÎNCA SMULSĂ MĂRII ALBASTRE, DIN BETON, FLORI ȘI STICLĂ, A RĂSĂRIT AICI O ADEVĂRATĂ PERLĂ ȘI ASTA NUMAI ÎN CÎȚIVA ANI. NU E DE MIRARE CĂ LITORALUL ROMÎNESC ESTE ACUM UN CENTRU DE ATRACȚIE PENTRU MAI TOATE ȚĂRILE DIN EUROPA. IAR VÎNTUL PORNIT DE PE ÎNĂLȚIMILE ROASE DE ANI ALE MĂCINULUI, DUPĂ CE LEAGĂNĂ LIVEZILE DE CAIȘI DIN VĂI, SE ÎMPLETEȘTE CU BRIZA SĂRATĂ A MĂRII... FRUMUSEȚE, SĂNĂTATE, BELȘUG.

TOAMNA ȘI PRIMĂVARA MAI ALES, TURIȘTII PREFERĂ DELTA DUNĂRII. ÎI ÎNTÎLNEȘTI ÎN GRUPURI COMPACTE, SPRE SULINA, PRIVIND VALURILE VERZI ALE STUFULUI ȘI ZĂVOAIELE UMBROASE, DE PE PUNTEA VAPORAȘELOR ALBE, SAU ÎN LOTCI PESCĂREȘTI PIERZÎNDU-SE ÎN LABIRINTUL CANALELOR. CINE SPUNE CĂ PARADISUL NU E DECÎT O ÎNCHIPUIRE, N-A VĂZUT ÎNCĂ DELTA DUNĂRII PRIMĂVARA, SAU N-A AȘTEPTAT NICIODATĂ CU ARMA DE VÎNĂTOARE ÎN MÎNĂ APUSUL SOARELUI DE TOAMNĂ ÎN DELTĂ.

PEȘTELE ȘI VÎNATUL SÎNT BOGĂȚII CUNOSCUTE AICI, DAR STUFUL TINDE ACUM SĂ LE-O IA ÎNAINTE. O DOVADĂ GRĂITOARE SÎNT COMBINATELE CHIMICE DE LA BRĂILA ȘI CHIȘCANI, BAZA ȘTIINȚIFICĂ DE LA MALIUC, RIDICATĂ ÎN INIMA DELTEI. PESTE TOT NATURA E DARNICĂ, IAR MUNCA ELIBERATĂ A OMULUI A FĂURIT COMORI NOI.

IAR DACĂ ASTĂZI BĂTRÎNUL PUBLIUS OVIDIUS NASO AR POPOSI DIN NOU PE ȚĂRMUL PONTULUI EUXIN, N-AR MAI SCRIE, CA ALTĂ DATĂ, „TRISTELE", CI UN IMN DE LAUDĂ ȘI ADMIRAȚIE PENTRU ȚARA NOUĂ DINTRE DUNĂRE ȘI MARE, CA UN TURIST MODERN.

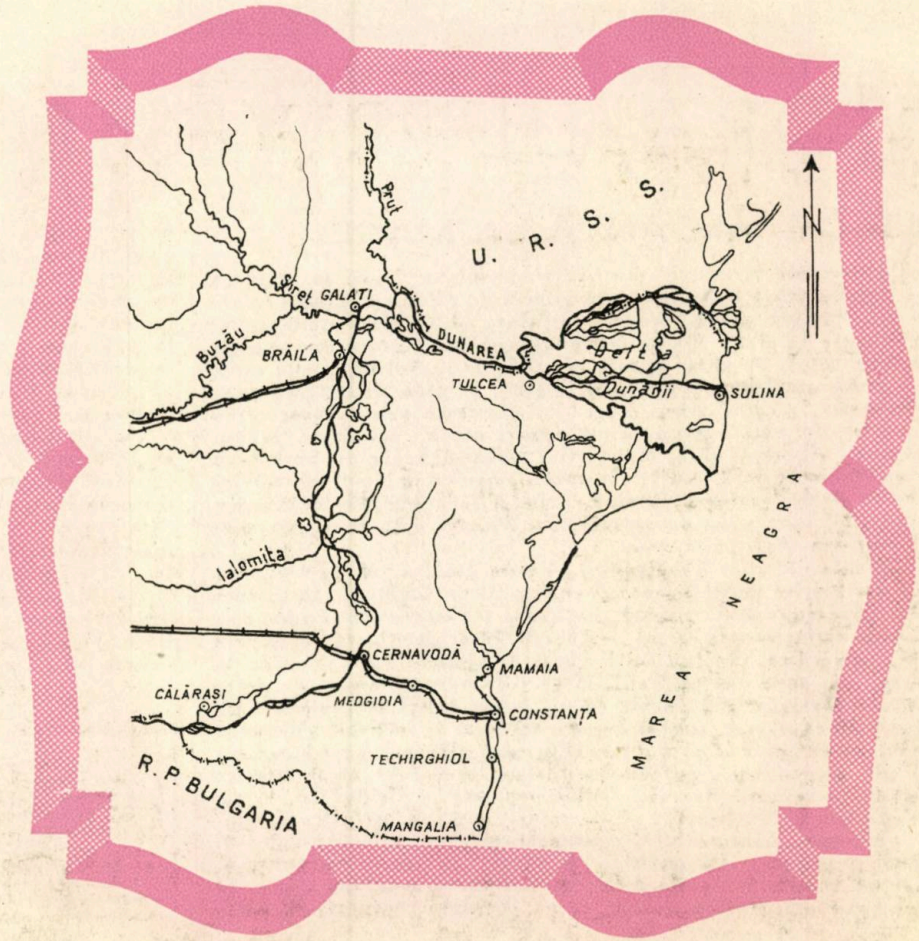

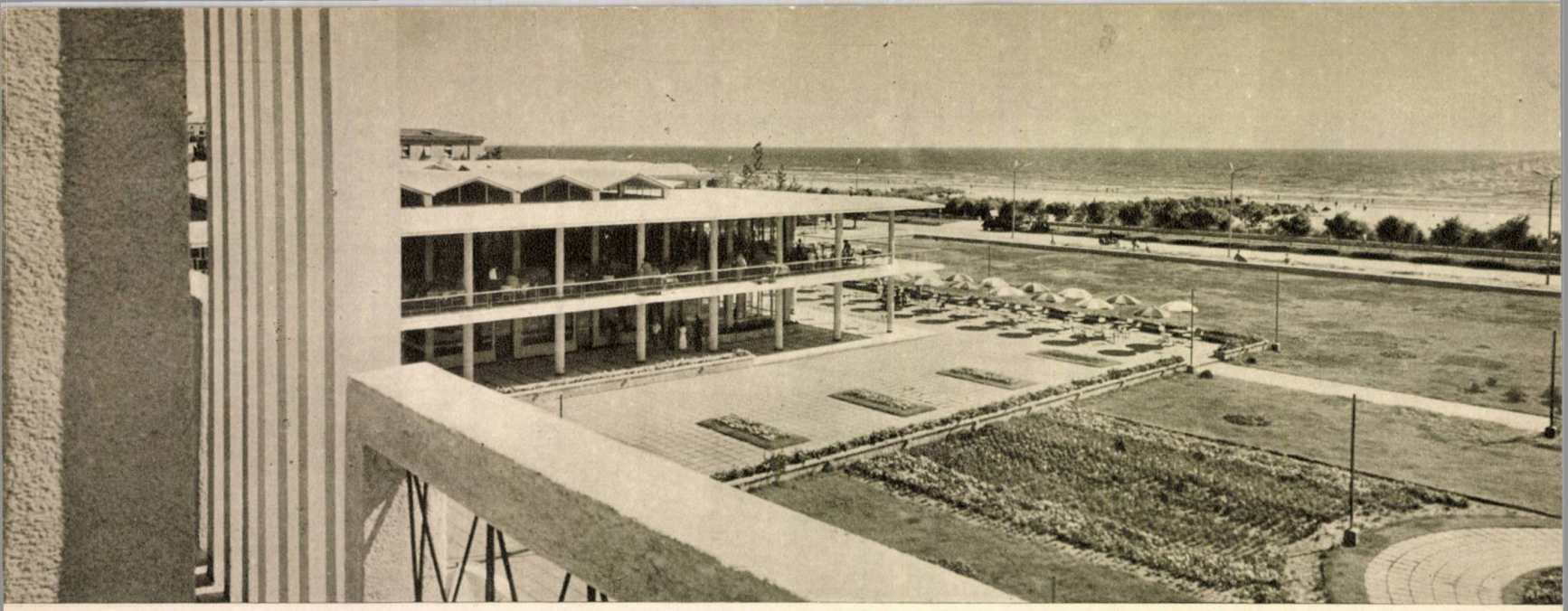

LITORALUL PRIVEȘTE SPRE SOARE

ZILE DE VACANȚĂ LA MARE

Puține sînt țărmurile mărilor și oceanelor lumii în stare să ofere omului peste două sute și cincizeci de kilometri pentru mare și soare, pentru plajă, pentru desfătare. Litoralul romînesc al Mării Negre le oferă. De la Năvodari, unde-i statornicită gureșa tabără de copii, ba chiar și mai la nord, de la Sulina, acolo unde apele dulci ale Dunării întîlnesc marea, și pînă departe în sud, la Mangalia, țărmul Mării Negre se dăruiește pentru petrecerea vacanțelor de vară, întîmpinînd pururi senin, din iunie pînă-n septembrie și uneori chiar mai tîrziu, răsăritul soarelui. Sînt două sute și cincizeci de kilometri de țărm, imens dar făcut iubitorilor de helio și thalasoterapie; sînt, prin grija regimului democrat-popular, un lung șirag de așezări care de care mai frumoase, mai confortabile, mai primitoare.

Mamaia, Eforie, Techirghiol, Vasile Roaită, Mangalia, sînt nume des rostite de la începutul verii pînă în toamnă. (În ultima vreme li se adaugă Costinești, cu tabăra studențească). Pomenirea lor, spre amintire ori ca un deziderat, este justificată: cine le-a văzut, nu le uită, cine nu s-a bucurat de agreabila lor primire, le dorește. Am cunoscut nu unul, ci zeci de oaspeți veniți de peste hotare la Mamaia; am vorbit cu ei, le-am solicitat impresii. La unison s-au exprimat, cehi și unguri, francezi și suedezi: „Minune! Nimeni nu-și poate dori un concediu mai plăcut!" Ce i-a cucerit pe acești oameni care puteau, ca turiști, prea bine alege Biaritz ori Dauville în locul Mamaiei ? Plaja însorită cu nisipul fin, — zic ei — soarele mereu prezent de la răsărit pînă la asfințit, hotelurile moderne, confortabile, restaurantele cu mîncare aleasă, cu borș pescăresc, cu mititei, frigărui și pește la proțap. Cercetînd condicile de impresii, la concluzia asta am ajuns. Și într-o bună măsură am socotit că au dreptate oaspeții de peste hotare: litoralul romînesc nu le oferă numai soare, mare, plajă, ci și un anume specific oglindit mai ales în ospitalitate.

Așa-i pentru stăinii pe care-i întîlnești pe plajă la Mamaia, ori cu aparatele fotografice de gît la Constanța, la moschee, pe dig, la muzeu și la acvariu. Dar pentru localnici, pentru oamenii de la noi, care-i farmecul litoralului ? Întrebarea ar putea pare, în șirul rîndurilor de față, o figură retorică. Creșterea de la an la an — de-ar fi numai atît! — a numărului de oameni veniți pe litoral — o justifică însă. La Techirghiol în anul 1896, cînd a fost înființată stațiunea, s-au numărat 65 de oameni veniți la tratament. În 1899 au fost 105. În acest an la Techirghiol și la Vasile Roaită, numărul vizitatorilor a fost de ordinul zecilor de mii. Nu alta e și starea Mangaliei, cîndva colbos sătuc dobrogean, unde o anumită poezie orientală solicita îndeosebi artiștii plastici însetați de lumină și de atmosfera creată de turcii cu fes, de turcoaicele cu șalvari, de casele cu acoperișuri de olane, ca niște valuri de cenușă pietrificată. Mangalia e azi stațiune modernă cu vastă faleză înflorată, străjuită de zvelte și elegante hoteluri, unde în camere și-n garsoniere, la robinete, curge apă caldă și rece și mobile comode își pun în valoare, în strălucirea încăperilor însorite, deplinul lor

LEGENDA

... că o dată trăia în Dobrogea un pașă muncit în cuget de o aprigă dorință: să aibă în haremul lui o mîndră femeie romîncă, cu ochi verzi ca marea și părul ca spicele holdelor; o femeie despre care auzise istorisiri suave ca susurul cernut îmbietor de apa din havuzuri.

Ars de nestinse doruri, cîntărind primejdiile în cumpăna cea totdeauna înșelătoare a patimei, el porunci într-o bună zi oamenilor de nădejde să i-o fure, să i-o aducă între cadine și, ca nimeni vreodată să nu-i știe nici locul nici făptura, să-i rînduiască undeva, nu departe de Kiustendje, așezămînt pe măsura frumuseții și tainei. Oamenii de încredere au împlinit porunca și frumoasa a aflat, mîhnită, sălaș împodobit cu scumpeturi în loc pustiu, pe țărmul mării. Dar nu numai dînsa. Și fiica ei, fragedă copilă, de care mama nu s-a putut despărți și pe care crunții ieniceri, din porunca strașnică a pașalei, au cruțat-o. Așa

LITORALUL PRIVEȘTE SPRE SOARE

confort. Tot la Mangalia, pentru cei ce au trebuință de îngrijire medicală, s-a dat în folosință, alături de complexul de hoteluri, unul din cele mai moderne și mai spațioase sanatorii balneare din țară. Capacitatea lui: 500 de locuri; utilajul: ultramodern (în acord cu cele mai noi descoperiri); personalul: un mănunchi de medici și surori, maseuri și asistenți aleși dintre cei mai buni. Noul sanatoriu poate fi folosit și vara și iarna avînd o mare piscină acoperită, plină cu apă de mare încălzită.

Nu alta e și atracția Eforiei, unde cu ani în urmă suma confortului și-a eleganței era hotelul „Bellona", stăruitor reprodus pe cărți poștale ilustrate ca o chintesență a rafinamentului pe litoralul romînesc. Astăzi Bellona e un vetust hotel care cu greu, în acest an, și-a înnoit învelișul de var și tencuială, acordîndu-l cu noile construcții.

O linie arhitectonică captînd fără oprelişti soarele, o linie a mobilierului eliminînd detalii ornamentale și rezolvînd confortul din linii nude, împlinesc, din oțel, cristal, beton și mase plastice, construcțiile stațiunilor de pe litoral — Eforie și Mangalia îndeosebi — integrîndu-le peisajului împlinit elementar din soare, nisip fierbinte și apă.

SPUNE...

trăiau cu slujitorii lor în palatul fărmurit de unda mării și de valuri de nisip, neștiute de nimeni decît de pașă și de credincioșii săi. Trăiau — zice povestea — pînă ce în zidurile lainei a scobit cu vicleșug, trădarea. Cineva, vînzînd pe aur vorba și stăpînul, șopti la urechea sultanului cuvînt despre minunea ascunsă în palatul dural pe țărmul dobrogean al Mării Negre. Sultanul porunci să-i fie adusă pe dată minunea, porni corăbii spre locul știut și într-o noapte, în odăile frumoasei cu ochi verzi și păr de aur, năvălirá eunucii. Au legat-o și, cu căluș în gură, au dus-o pe corabie, lăsînd pustiu palatul și gărzile lui măcelărite. Pe țărm o singură suflare omenească vie: copilul care, disperat, plîngea privind pînzele caicului umflate de vînt. „Mamaia!", „mamaia!" — plîngea copilul. Și plînsul lui a dat — zice-se — numele stațiunii din preajma Constanței.

În iureșul înnoitor care transformă stațiunile litoralului nostru în minunate centre de atracție, cu neputință să nu pomenim, alături de Eforie, de Vasile Roaită, de Mamaia și Mangalia, Costineștiul, altădată un sătuc uitat, cercetat de puțini vilegiaturiști iubitori de tihnă patriarhală. Din vara anului 1960, la Costinești, în satul de la țărmul mării, s-a rostuit o imensă tabără studențească unde și-au petrecut vacanța cinci mii de studenți romîni și oaspeți ai lor de peste hotare. Pentru această tabără s-au făcut nenumărate amenajări: s-au asfaltat drumuri, s-au construit trotuare, s-a instalat lumină, s-a radioficat satul, s-a construit un ultramodern și foarte spațios restaurant-cantină, s-au amenajat terenuri sportive pentru fotbal, pentru tenis, pentru volei și handbal.

Nu departe de Costinești, către Mangalia, sus pe un promontoriu, în vecinătatea unui golf cu unda mării calmă și plajă de argint, s-a deschis, tot anul trecut, o nouă stațiune, deocamdată mică (hotelul are numai 250 de locuri). Numele ei, Neptun, anul ăsta a fost prima dată rostit de vilegiaturiști, dar în scurt timp, fără îndoială, va deveni renume. Căci Neptunul se bucură de o admirabilă așezare la țărmul mării, de apropierea unui lac cu apă dulce, strașnic de bogat în pește, și-a unei păduri pline de fazani.

Pentru întregirea imaginei de confort și plăcută ambianță pe care noile construcții de pe litoral o împlinesc, se cuvine în mod obligatoriu adăugată înzestrarea cluburilor și a restaurantelor cu mobilier modern, cu kilometri întregi de benzi de magnetofon, cu mii și mii de discuri, a bibliotecilor cu mii de volume, a drumurilor (pe uscat și pe apă) cu mijloace de transport confortabile — autobuze, troleibuze, bărci cu motor, vaporașe, — a parcurilor și spațiilor verzi cu adevărate revărsări florale. Aceste amenajări și întregiri — și altele încă — constituie cadrul, de oameni făurit și adăugat frumuseții naturale a locurilor, în care vesele și parcă prea iute, trec zilele vacanței petrecute pe litoral.

O. D.

LITORALUL PRIVEȘTE SPRE SOARE

VASILE ROAITĂ

SUB UNDA MĂRII NEGRE

Lunguiață, cu capetele rotunjite, asemănătoare în contur cu un uriaș rinichi stilizat de capriciul sculptural atît de plin de imaginație al naturii, Marea Neagră este un element geografic „lichid", plin de personalitate. Ea ocupă un loc aparte în ansamblul scenei cartografice pe care evoluează și ceilalți membri ai familiei maritime.

La rubrica: „suprafață" natura a înscris 413.488 kmp, la cea a adîncimii maxime: 2246 m, iar la cea mijlocie: 1000 m. Pînă aici, nimic deosebit. Nici lungimea maximă de 782 km ori lățimea de 531 km, nu sînt elemente care să o așeze pe o treaptă specială în rîndul suratelor sale.

Lucrurile încep să se complice, cînd ajungem la rubrica „salinitate". Nu vrem să spunem că Marea Neagră e... nesărată, ci doar mai puțin sărată și în timp ce sora ei majoră, Mediterana, are o salinitate cuprinsă între 32 și 34‰, ea s-a mulțumit cu numai 17‰ — 18‰. Salinitatea Mării Negre nu este peste tot aceeași. Astfel, la gurile Bugului, Nistrului și Dunării gustul apelor ei e aproape dulce, cîștigînd în sărătură pe măsură ce se apropie de Bosfor. Nici pe verticală lucrurile nu stau într-altfel. Stratul de suprafață al mării, pînă la o adîncime de 100—180 m, are doar 17—18‰ salinitate, în timp ce mai înspre fund salinitatea crește pînă la 22,5‰, ca și cum ar exista în realitate două mări: una mai dulce deasupra și una mai sărată dedesubt.

Datorită acestui fapt și „populației" Mării Negre se prezintă la apelul naturaliștilor numai în apa mai dulce de deasupra, stratul inferior, neaerisit, lipsit de oxigenul fără de care nu se poate concepe măcar viața, fiind un adevărat cimitir marin, îmbîcsit de hidrogen sulfurat. Singura lui populație o constituie niște microbi ce pot trăi comod fără aer, procurîndu-și oxigenul necesar din reacțiile chimice pe care le produc prin activitatea lor vitală. Tot ei produc și hidrogenul sulfurat prezent.

Geografia explică celor curioși și nedumeriți de pozițiile celor „două mări" în același bazin, că situația se datorește formei mării și faptului că ploile și marile fluvii furnizează în permanență apa dulce, care, amestecată cu apele mării, alcătuiește stratul mai puțin sărat de deasupra, în timp ce un curent de adînc aduce apele din Marea Mediterană — îmbogățind stratul de ape sărate de la fund.

Dacă pe dedesubt apele din Mediterana trec în Marea Neagră, pe deasupra lucrurile se petrec invers, surplusul de apă al Mării Negre fiind vărsat în Marea Mediterană printr-un curent de suprafață. Iată de ce, dacă în Marea Neagră sînt două mări suprapuse, în Bosfor și Dardanele sînt de fapt două uriașe fluvii suprapuse și curgînd în sensuri inverse.

LEGENDA

...că o dată, de mult, trăia într-un amărît sat dobrogean din preajma mării, un biet sacagiu cu numele Tekir. În zile amare, tot cărînd apă dulce de băut, om și gloabă de saca au îmbătrînit. Și dacă Tekir, minte de om ce era, înțelegea povara și căla s-o biruie, măgarul, dobitoc, se puse de pricină: se împotrivea la drum odihnindu-și în prelungi addstări, bătrînele-i ciolane. Tekir cu milă pentru cel ce-i fusese ani la șir singur prieten și ajutor, se mînia uneori și-l croia zdravăn cu coada biciului, dar mai des îl ierta și aștepta resemnat să-și împlinească animalul toanele. Într-o zi de arșiță cumplită, cînd colbul drumului frigea tălpile, bietul măgar trase ostenit de la drum către apa unui ghiol, călînd în mîlul de la țărm milostenia răcorii. Intră în smîrc pînă la burtă și, vegheat de amărîtul Tekir, addstă un ceas și mai bine. A doua zi, purtat cine știe de ce

LITORALUL PRIVEȘTE SPRE SOARE

Cu aceasta, însă, nu s-a epuizat capitolul „semne particulare" din buletinul de identitate al Mării Negre. Ea prezintă unele dintre cele mai mari varietăţi de temperatură de la iarnă la vară, sau de la zi la zi. În unele ierni apa mării îngheaţă pînă la orizont; în unele veri temperatura apei de la suprafaţă atinge 26°C.

Ajungem acum la capitolul „avere". Marea Neagră nu este o mare săracă. Animalele, vegetaţia şi sărurile îi alcătuiesc bogăţiile. Peste 150 de feluri de peşti, dintre care aproape 40 cu valoare industrială, îi populează valurile. Pe fiecare hectar de suprafaţă a Mării Negre se pescuiesc anual, în medie, 2 kg peşte, adică de 4 ori mai mult decît în Marea Mediterană. Menţiune aparte: apele Mării Negre şi ale Mării Caspice sînt singurele din lume care mai găzduiesc azi preţioşii sturioni — morunul, nisetrul, păstruga. Deci, s-ar putea spune că icrele negre sînt astfel pentru că provin... din Marea Neagră! Altă menţiune (să nu vă speriaţi cînd plecaţi pe litoral): în Marea Neagră există rechini şi încă nu puţini. Mai mult chiar, ei se şi valorifică. Specia de rechin din Marea Neagră este mică (maximum 1,7 m lungime) şi trăieşte departe de ţărm. Cînd se apropie cel mai mult, în lunile aprilie şi noiembrie, nu părăseşte adîncimile mai mici de 40—45 m. Numiţi de pescari „cîini de mare", pentru că sînt peşti care se-nmulţesc prin pui vii, rechinii au fost mîncaţi şi de dvs., probabil, uneori, sub formă de batog!

Cît despre animalele Mării Negre — nu putem lăsa deoparte delfinul. În fiecare an se prind în toată marea peste 150.000 de bucăţi. Moluşte şi crustacee completează tabloul faunei Mării Negre a cărei floră este reprezentată prin alge verzi (54 de specii), iarbă de mare etc.

Bogăţia înseamnă, însă, şi rezerve. Iată, în final, cîteva din rezervele animale şi vegetale ale Mării Negre: delfini — 30.000 tone anual, midii — 6—7.000.000 tone anual, alge verzi (cystera) — 1.200.000 tone anual, alge verzi (phillophora) — 17.000.000 tone anual, iarbă de mare — 1.000.000 tone.

Atît delfinii, cît şi moluştele, ori algele verzi se pot valorifica. Primii pentru săpun, unsori, vitamina D, piei de marochinerie; midiile sînt comestibile, iar algele verzi, de la salata de mare (ulva) la cea din urmă dintre ele, se pot folosi unele în scopuri alimentare, altele în scopuri industriale.

Dar peste toate aceste bogăţii, Marea Neagră mai are o comoară care nu este cea mai mică dintre averile ei. E aurul soarelui, răsfirat în valurile ce-i scaldă ţărmurile şi care încălzeşte nisipul plajelor. Începînd din Crimeea cu maluri stîncoase şi-nsorite şi sfîrşind pînă dincolo de Burgasul bulgar — nenumărate sînt staţiunile de vară ale litoralului acestei mări pe coastele căreia omul modern îşi petrece vacanţele şi-şi întăreşte sănătatea.

C. D.

SPUNE...

îndemnuri, făcu la fel. A treia zi întocmai. Şi tot aşa cît ţinu vara, pînă aproape de septembrie. Tekir tăcea şi răbda, dar în inima lui se bucura, căci amărîtul dobitoc părea, după şederea în nămol, mereu mai sprinten şi mai zdravăn!

Ce-a fost în mintea lui Tekir în vremea iernii, nu se ştie, se spune însă că o dată cu căldura a prins şi el să intre în ghiol, să se nămolească şi să se scalde. Şi oasele nu l-au mai durut şi s-a simţit mai tînăr, mai în putere. În anul următor a mers iarăşi şi alături de el au venit şi alţii, căci Tekir n-a ţinut taină. Oamenii s-au simţit bine, înzdrăveniţi; i-au mulţumit şi-au început an de an să vie tot mai mulţi la ghiolul lui Tekir, să-şi ungă trupul cu nămol şi să facă baia care uşurează durerile şi dă sănătate. Aşa a devenit Tekir-ghiolul loc cu renume, căutat de medici şi de bolnavii de mai de departe.

LA DRUM — PE ORICE VREME!

Fie că pleci într-o cursă cu avionul sau zbori cu planorul, fie că pleci în croazieră pe Marea Neagră sau în excursii la munte, la mare ori în deltă, te interesezi de vreme ca de cel mai bun tovarăş de drum.

Vremea bună te îmbie la drum, ea te scoate din casă, din oraş, ea îţi dă bună dispoziţie, colorează şi măreşte orizontul peisajului.

Acesta este, în general, punctul de vedere al acelui turist care iese în natură odată pe an sau odată la mai mulţi ani, care renunţă cu greu la confortul citadin neavînd curajul să înfrunte natura.

A vedea natura în cadrul aceluiaşi tip de vreme, cu cer albastru şi soare dogoritor, înseamnă a nu cunoaşte decît un singur aspect al ei, a nu o înţelege integral şi a nu încerca decît un singur sentiment.

Ce aspecte variate ia însă peisajul cînd vremea se schimbă şi cîte senzaţii nu încearcă turistul în asemenea condiţii! Dacă verdele de vară al pădurii îţi dă un simţămînt de linişte, zecile de nuanţe de la verdele-galben la roşul-brun al pădurilor noastre, toamna, produc un sentiment de curiozitate şi de satisfacţie că ai putut vedea aşa ceva. O potecă prin pădurea liniştită poate deveni plictisitoare pe timp frumos, pe cînd altă dată, cînd pădurea vuieşte sub tumultul vîntului sau al furtunii, aceeaşi potecă devine o încîntare. Ce stepă aridă, subtropicală, par cîte odată platourile din Carpaţii noştri pe timp frumos şi liniştit, cînd razele toride ale soarelui te străpung ca nişte săgeţi de foc, şi ce banchize polare par ele iarna sub valurile de zăpadă sau vara cînd le acoperă un strat de măzăriche ori de grindină! Ce aspect de ruine au „Ferestrele Sîmbetei" din Făgăraş pe timp senin şi calm şi ce formaţiuni miraculoase de basm par ele pe timp agitat şi noros, cînd bancurile de ceaţă şerpuiesc printre arcadele şi coloanele lor ca nişte balauri uriaşi dirijaţi de un vrăjitor ascuns! Ce monotoni sînt stîlpii de marcaj vara şi ce spectaculoşi devin toamna sau iarna, cînd chiciura se depune pe ei în forme fantastice! Cîtă deosebire este între poiana verde-gălbuie pe care te-ai odihnit primăvara şi aceeaşi poiană acoperită toamna cu covorul diamantin al brumei! Cît de îngustă e creasta Pietrei Craiului sau Şaua Arpaşului vara şi cît de mult le lăţesc cornişele şi balcoanele de zăpadă iarna, încît îţi este foarte greu să le mai recunoşti! Cît de minunate sînt curcubeele circulare pe care le vezi pe timp ploios în văile de sub vîrful Moldoveanului, Ceahlăului, Pietrosului Rodnei, Lăcăuţilor sau Ţarcului! Ce impresionant este să-ţi vezi silueta proiectată pe un nor, înrămată într-un cerc colorat numit spectrul lui Brocken! Cît de năprasnic e un viscol pe crestele Carpaţilor; cît de albăstrui şi săltăreţ e un fulger globular ce dansează pe un fir telegrafic; cît de înfricoşătoare este căderea unei avalanşe; cît de măreţe sînt coloanele de gheaţă formate iarna pe litoralul Mării Negre; cît de impresionantă e ruperea zăporului ce se formează primăvara la Cotul Pisicii, pe Dunăre, şi cît de pipernicit e soarele iarna şi cît de mare e vara, cînd răsare deasupra pămîntului însetat al Bărăganului!...

Multe, foarte multe din fenomenele naturii nu se pot vedea pe timpul frumos ce ni-l dorim totdeauna cînd facem turism.

Lunile iulie, august şi septembrie au fost din cele mai vechi timpuri, chiar din vremea romanilor, epoca anului cînd începea canicula, care sufoca pe cei cu afecţiuni pulmonare şi contribuia la răspîndirea epidemiilor gastro-intestinale, ce făceau multe victime. Aşa a luat naştere exodul temporar al părţii avute a populaţiei de la şes spre pădurile cu aer curat şi ozonat din munte.

Măsurătorile moderne au verificat ştiinţific necesitatea acestei migraţii estivale — astăzi la îndemîna tuturor oamenilor muncii — întrucît, spre exemplu, un metru cub de aer de pe bulevardele aglomerate ale Bucureştiului sau din marile magazine conţine vara 5000—15.000 de germeni pernicioşi, pe cînd acelaşi volum de aer de pe coamele Carpaţilor, nu conţine decît 1—500 de exemplare. În această peregrinare îşi are origina turismul care se practică şi astăzi, de predilecţie, în lunile de vară cu timpul cel mai stabil şi mai frumos.

Trebuie făcută totuşi o deosebire între „curele de aer curat" şi turism. Turismul, care duce la cunoaşterea naturii şi a vieţii sub toate raporturile din regiuni mai mult sau mai puţin îndepărtate, trebuie practicat oricînd şi pe cele mai diferite aspecte ale vremii, întrucît aceasta, intrînd în complexul natural, schimbă decorul de la un moment la altul, fapt ce măreşte interesul turistic, multiplică senzaţiile şi îmbogăţeşte cunoştinţele turistului şi implicit ale ştiinţei. Marii naturalişti şi meteorologi au intrat pe căile ştiinţei, creînd discipline noi, în urma practicării unui turism total. Turismul a dus la marile explorări care se practică şi astăzi în zonele calotelor polare sau în ţinuturile ecuatoriale. Dacă aceşti turişti ar fi aşteptat numai timp frumos pentru a porni la drum, desigur că ştiinţa ar fi rămas mult în urmă. În munţi, norii, ploaia, grindina, fulgerul, chiciura, bruma etc. se formează sub ochii turiştilor; ele nu mai sînt considerate de mult — în lumea modernă — produse ale unei „voinţe divine".

Mii şi mii de fenomene ale naturii au fost descoperite de turişti pasionaţi care au înfruntat uneori greutăţi de neînvins. În adevăr, în unele împrejurări, vremea este un adevărat duşman al omului şi atît marea cît şi muntele au înghiţit destule trupuri eroice. Furtunile mării, avalanşele munţilor, trăznetul, viscolul sau ceaţa sînt fenomene meteorologice cu care omul luptă inegal, datorită marilor forţe energetice pe care ele le pun în joc şi pe care omul nu le are încă la îndemînă. De aceea, de acestea trebuie să ne păzim şi ne păzim cu atît mai uşor, cu cît cunoaştem mai bine legile după care se produc.

Capriciile vremii nu împiedică turismul, ci îi măresc farmecul. De aceea, îmi permit să vă îndemn: hai la drum pe orice vreme!

N. TOPOR

sfaturi practice

Petele de iarbă ies uşor dacă se spală locul pătat cu săpun şi se toarnă apoi peste ţesătură apă fierbinte.

În munţii cu o înălţime de circa 2000 m, la o înclinare a pantei de 5—10%, cea mai bună cadenţă de marş este de 100 de paşi pe minut şi cea mai bună viteză de înaintare de circa 3 km/oră, în care se include şi un repaos de 15 minute.

Petele de fructe trebuie scoase imediat ce s-au produs, căci cu cît sînt mai proaspete cu atît ies mai lesne; ele dispar foarte uşor cu apă caldă şi săpun. Dacă nu v-aţi grăbit, petele învechite le puteţi scoate cu permanganat şi acid oxalic. Se dizolvă o linguriţă de acid oxalic (sare de măcriş) într-un pahar cu apă; se pune la clocotit; se moaie pata cu soluţie rece de permanganat bine colorat şi apoi se moaie de mai multe ori în soluţie de acid oxalic în momentul clocotirii; se spală cu apă şi săpun şi se limpezeşte în cît mai multe ape. Dacă, după ce a fost tratată astfel, pata nu a dispărut complet, ţesătura încă udă de la limpezit se trece prin fum de pucioasă.

Dacă în drumul dvs. găsiţi flori de soc sau ricină, culegeţi-le! Atîrnînd aceste flori (după ce au fost uscate) în cameră, cabană sau cort, alungăm muştele.

Obiectele din policlorură de vinil se curăţă cu o cîrpă udă, curată, muiată în săpun.

Contra degerăturilor. O pomadă uşor de procurat cu efecte pozitive împotriva degerăturilor constă din: balsam de Peru 3 gr; oxid de zinc 4 gr; amidon 4 gr; vaselină 8 gr; lanolină 8 gr. Cu această pomadă se ung, seara, părţile degerate.

În timpul excursiei nu poţi găsi întotdeauna apă curată de izvor, sau apă potabilă, de aceea bea numai în timpul popasului şi numai apă fiartă. Încearcă să bei cît mai puţin şi vei vedea că mergi mai uşor.

Chiar dacă ajungi obosit la popasul de noapte, nu trebuie să te arunci imediat în aşternut; odihneşte-te puţin şi apoi spală-te.

5—10 minute de gimnastică executată dimineaţa înainte de marş (program G.M.A. sau transmis prin radio) oferă o bună pregătire organismului care va suporta mult mai bine efortul excursiei.

Petele de fructe dispar dacă sînt tratate imediat cu o soluţie de 75% alcool şi 25% apă. Numai în caz de nereuşită se va trece la decolorarea cu apă oxigenată.

Dacă ne înţeapă o albină sau o viespe trebuie să scoatem imediat acul din locul vătămat, avînd grijă să nu strîngem glanda cu venin care e prinsă adesori de ac; apoi se unge locul cu amoniac sau cu orice altă substanţă alcalină, după care se şterge cu un dezinfectant puternic (alcool, iod etc.).

Cititorul este avertizat, de la început, că în aceste rînduri nu va întîlni nimic din „extravaganțele" celor ce-și strîngeau milioanele de pe urma exploatării muncii altora. Dimpotrivă! Notele de față sînt culese tocmai din excursiile celor ce au fost cîndva săraci și umiliți, dar care azi fac parte din colective milionare!

Excursiile milionarilor

Turiștii în ițari și cămașă înflorată sub surtuc, care au reprezentat noutatea și poate cea mai semnificativă realizare a activității turistice din anul trecut, nu umblau astfel îmbrăcați datorită excentricității îngăduite bogăției, ci pentru că acesta e portul obișnuit în ținuturile de dincolo de Dunăre, spre mare, acolo unde s-a înfăptuit colectivizarea primei regiuni a țării și de unde plecaseră și ei în drumeție.

Itinerariile și programele excursiilor, stabilite cu grijă de agenția O.N.T. Carpați din Constanța, au risipit curînd sfiala cu care inediții turiști au întîmpinat ideea unei plimbări de două zile la sute de kilometri depărtare de vatră. Dorința de a cunoaște, de a vedea și de a înțelege, pătrunsă în anii din urmă în casele gospodarilor colectivizați odată cu lumina, cartea și bunăstarea, au înfrînt obiceiul înrădăcinat, din moș-strămoși, de a nu-și părăsi casa și satul decît numai pentru a vinde și cumpăra «o nimica toată» în cel mai apropiat tîrg, ori pentru a-și duce jalba-n proțap și gîsca-n traistă la mai marii zilei.

De aceea putem afirma că, odată cu primul tren de țărani excursioniști pornit spre București, străduințele activiștilor raioanelor de partid din Negru-Vodă, Hîrșova și Tulcea purtau cununa succesului: sămînța turistică era definitiv încolțită în sufletul colectiviștilor. Celelalte treisprezece excursii programate pînă la începerea campaniei agricole au reprezentat o simplă formalitate organizatorică.

*

Două luni de-a rîndul, duminică de duminică, 6000 de țărani dobrogeni au descins din luxoasele autocare pe străzile Capitalei. De fiecare dată figuri noi și totuși o siguranță vădită în comportarea lor. Primii excursioniști au prilejuit un spectacol emoționant, cu interpreți sfioși și oarecum neîndemînateci; următorii pășeau însă pe scena Capitalei cu încrederea celor care știau unde se află; iar oaspeții din al treilea grup priveau cu surprindere absența autocarelor de la gară cu 5 minute înainte de ora stabilită în program, așa cum ar face cel mai versat turist internațional.

Roadele educației turistice...

*

Instalați în confortabilele fotolii ale autocarelor O.N.T. colectiviștii se îndreaptă, pe Valea Prahovei, spre muzeul Doftana. În timpul drumului, comentarii asupra primei părți a programului. Unul este entuziasmat de picturile din Muzeul de artă, inima rămînîndu-i undeva lîngă un tablou al lui Grigorescu; altul nu-și poate alunga din minte monstrul — despre care i s-a spus că ne este strămoș — întîlnit la loc de cinste în muzeul Antipa; cîțiva bătrîni deapănă amintirile anului 1907 retrăite în fața documentelor răscoalei aflate la Muzeul de istorie a partidului; iar la întrebarea: «este noua piață a Palatului Republicii o soră mai mare a Eforiei noastre?» — se stîrnește o discuție generală atît de aprinsă, încît ghidul însoțitor încearcă să o curme cu un program de muzică redat de radioul din autocar.

La închisoarea-muzeu Doftana colectiviștii stau înmărmuriți în fața documentelor care ilustrează schingiuirile suferite aici de conducătorii clasei muncitoare. Pe fețele unora a reapărut sfiala, altora le-au dat lacrimile. Cîțiva ies și se întorc cu flori, adunate în grabă, pentru a «încălzi măcar acum celulele morții»... (În excursia următoare colectiviștii au pregătit de acasă buchetele cu flori, micul lor prinos de recunoștință pentru cei ce i-au adus la bunăstarea de azi).

*

În ultima parte a programului, colectiviștii iau loc în stalurile Teatrului Național asistînd la spectacolul «Cuza-Vodă». Artiștii, descoperind în asistență pe urmașii eroilor din piesă, se străduiesc să dea o cît mai bună interpretare. Aplauzele nu mai contenesc...

Programul turistic a fost plăcut și instructiv. Vom reveni ori de cîte ori vom avea prilejul! Sîntem cei mai noi turiști, dar și cei mai răspîndiți. Pregătiți-vă să organizați agenții O. N. T. și prin raioanele noastre!... Așa par a spune gesturile de despărțire din Gara de Nord.

R. ILIESCU

N.R. La ora cînd apar aceste rînduri, agenția O.N.T Carpați din Constanța, fruntașă pe țară în organizarea excursiilor pentru colectiviști, a început de mult reprogramarea acestor excursii (imediat după terminarea campaniei agricole), depășind cifra de **10.000** *de turiști-colectiviști antrenați într-un an!*

sfaturi practice

● *După ce ați stabilit itinerariul excursiei și tovarășii cu care plecați la drum, chibzuiți împreună ce și cum anume veți transporta. Limitați obiectele personale la strictul necesar, ținînd seama că nu există nici un festival al modei la care trebuie să participați în excursie! Obiectele de uz comun le repartizați între toți tovarășii de drum. Fiecare gram economisit este prețios! Zăbovind cîtăva vreme asupra „gramajului", care pare mărunt la prima vedere, veți constata că din economii vor rezulta kilograme!*

● **Unii turiști obișnuiesc să-și agațe în jurul mijlocului, mai cu seamă de curea, fel de fel de obiecte și ustensile (busolă, exponometru, bidon, tașcă, jachete, săculețe, plase etc.) care, bălăbănindu-se, dezechilibrează mersul și pot provoca mici traumatisme. Deci: toate obiectele în rucsac!**

● *Impermeabilizarea rucsacului.* Se scot părțile de metal și piele. Partea de pînză se îmbibă într-o soluție de: apă 88%; clei de tîmplărie 10%; acid acetic 1%; bicromat argint de potasiu 1%.

● **Un dop impermeabil se poate obține cu ușurință scufundînd dopul obișnuit într-o baie de parafină caldă.**

● *2—3 tablete de polivitamine supte în timpul zilei ne sînt de un real folos. Ele completează alimentația și ne susțin în timpul efortului.*

● Cînd plecați în excursie, o grijă deosebită trebuie acordată bocancilor. Una din cele mai frecvente erori, pe care le fac mulți turiști începători, este că abia așteaptă o excursie la munte pentru a-și pune perechea nouă de bocanci. Or, bocancii noi, nemulați pe picior, pot produce rosături care strică plăcerea excursiei.

● **O soluție de 4% acid boric pentru spălatul ochilor este strict indispensabilă turiștilor care folosesc bicicleta sau motocicleta, pentru a-și curăța ochii de impuritățile și praful depus pe parcurs. Aceeași soluție se recomandă și turiștilor care, la munte sau chiar la mare, au avut de înfruntat o furtună cu praf.**

● *Zahărul, care conține 95% glucide, se asimilează repede de organism și asigură un minunat „combustibil" pentru intensul travaliu mușchiular desfășurat în timpul unei excursii. Se recomandă ca fiecare turist să consume minimum 100 de grame și maximum 200—250 gr, fie în bucăți mestecate (excelent remediu împotriva oboselii), fie în siropuri, ceai etc.*

● O soluție făcută dintr-o parte glicerină și două părți camfor, cu care se ung porțiunile periferice ale corpului, slab alimentate cu sînge (degete, nas, gît, urechi), înlătură primejdia degerăturilor.

Motonava Transilvania în rada portului Constanța

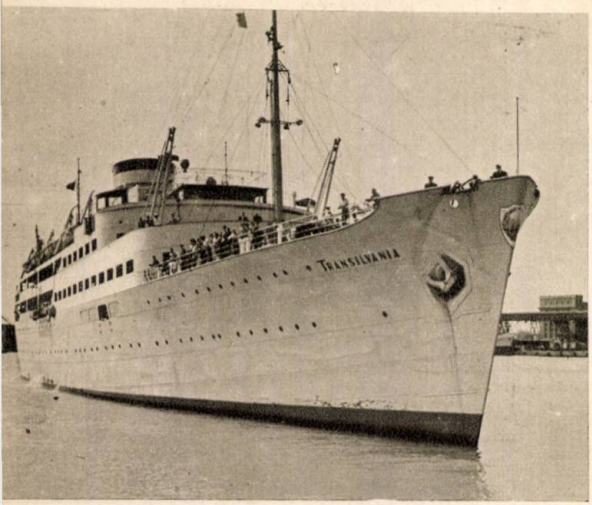

Portul țării: CONSTANȚA

— *Constanța?!*

...Unii se miră. Bine, dar aici era o biată gară oropsită, demodată și provincială. Dar gările, de obicei fără vocație pentru voiajuri, își iau uneori catrafusele și se mută și ele. Așa a făcut și gara Constanța. „Sezoniții" din 1960 au avut surpriza să coboare într-o gară modernă, pe care arhitecții au gîndit-o așa ca să fie în armonie cu întinderile de apă, cu văzduhurile sinilii și cu toată acea atmosferă de vrajă cu care, pe drept sau pe nedrept, imaginația înconjură locul în care uscatul și marea încep și sfîrșesc totodată.

Numai că soarta gărilor este să fie grabnic date uitării. Odată ajuns în oraș privirile cutreieră lacome încoace și încolo, iar picioarele dovedesc o vrednicie aproape nesperată. Foarte bine, lasă să aibă constănțenii troleibuze moderne, călătorul cel mai destoinic rămîne, totuși, piciorul. Primul punct în itinerar este, în mod obligatoriu, portul: chiar dacă l-ai văzut de o sută de ori, peste ritual nu poți trece. Printre siluetele pîntecoase ale cargoboturilor acostate la dană, ochiul caută, cu un fel de tandrețe, ceea ce știe el bine: „Transilvania". Dacă „Transilvania" a plecat în voiaj, vrei să vezi măcar bricul Mircea. Vapoarele elegante, ca și femeile frumoase, au admiratori statornici care le duc dorul, în taină, de la Satu-Mare sau Hunedoara.

Portul sportiv și turistic Tomis, vine la rînd în ierarhia curiozităților de sezon ale proaspătului venit. Aici o uriașă macara mai scufundă încă blocuri în apă, dar portul este, în linii mari, întocmai unei haine la ultima probă. Un vaporaș face curse la Mamaia și Eforie. Unii se întreabă, cu o îngrijorare care le dă parcă fiori de plăcere, dacă vor avea rău de mare sau nu. Un băiat blond, cu părul zbîrlit periat de briza mării, scoate o carte din sacoșa de plajă. Sînt „Însemnările unui marinar" ale lui Ionescu-Johnson. Scrie acolo că un oarecare căpitan de cursă lungă a avut toată viața lui rău de mare. „Dacă e să ai, ai" conchide, fatalistic, zbîrlitul. Adevărat, e cît se poate de clar...

...Este spre seară. La ora asta lumea iese la promenadă. În piața Ovidiu, statuia poetului privește gînditoare la valurile omenești care se scurg fără încetare. Nu trece pe lîngă cîntărețul iubirilor tinerești fără să dai ascultare epitafului său și fără ca buzele să-ți murmure:

„Nasonis moliter ossa cubent" *(odihnească-se în pace oasele lui Naso).*

Ovidiu a trăit la Tomis ultimii nouă sau zece ani ai vieții sale. A învățat limba geților, și în această limbă a cîntat osanale împăratului Augustus. Dar nici Augustus și nici urmașul său Tiberiu, nu se înduplecară să cruțe poetului exilul. Ovidiu rămase la Tomis și-și plînse soarta în scrisori trimise soției și prietenilor (Tristele și Ponticele) urmărind tot timpul cu privirea, așa cum o urmărește gînditor și astăzi de pe soclul statuii, întinderea nesfîrșită de apă care-l despărțea de țara lui caldă.

În piața Ovidiu s-au ridicat blocuri noi, cochete și primitoare. Stau în ele, pe lîngă mulți alții, și vreo treizeci de muncitori și tehnicieni de la fabrica de celuloză din paie aflată la Palas. Unul din ei este tînărul inginer tehnolog Gheorghe Asandei. Asandei a fost pe vremuri văcar și argat. Astăzi vorbește despre Verdi sau Wagner cu ușurința unui muzicolog. De la fereastra apartamentului său se vede statuia lui Ovidiu, portul și întinderea nesfîrșită de ape. Asandei, om al tehnicii, nu disprețuiește nici poezia, nici visul.

Subsolul Constanței e un pergament venerabil. În el poți să citești istoria zbuciumată a unor de mult răposate vieți. Este încă vie în amintire surpriza pricinuită de descoperirea admirabilului mozaic pe care un excavator sau un tîrnăcop norocos l-a întîlnit în adîncul falezei din fața portului. Acest imens covor de mozaic, de o rară frumusețe decorativă și coloristică, nu a fost singura surpriză pe care au avut-o arheologii. S-au mai descoperit acolo resturile unui edificiu care datează, probabil, de pe timpul lui Constantin cel Mare, epocă în care Dobrogea se bucura de o oarecare liniște. Absența pilaștrilor medieni lasă să se creadă că ar putea să fie vorba de o construcție în aer liber, poate de un monument portuar, poate de un soi de „bursă" a epocii, destinată, desigur, tranzacțiilor comerciale și maritime. Priveliștea acestui fermecător mozaic te duce cu gîndul mult înapoi, la timpurile cînd pe aceste meleaguri înfloreau civilizații străvechi. Căci cetatea Tomis, antică și prosperă colonie milesiană, figurează în mitologia greacă cu o crudă poveste. Legenda spune că pătimașa Medeea, fugită pe mare cu alesul inimii sale, n-a șovăit să-l ciopîrțească pe Absirt, propriul său frate, pentru a scăpa de urmărirea tatălui său. Acesta i-a lăsat pe fugari în seama lui Zeus și, adunînd ciosvîrtă cu ciosvîrtă tot ce-a mai putut să pescuiască din trupul fiului său, a îngropat rămășițele în cetatea care se numea Tomis.

După Ovidiu, numele Constanței nu mai apare în scrieri decît în chip episodic; după unii Constantin cel Mare ar fi botezat cetatea cu numele surorii sale, Constantina, cu prilejul unei radicale restaurări. Apoi după o foarte îndelungată perioadă de tăcere, către sfîrșitul evului mediu, niște călători pomenesc de o mică cetate turcă așezată pe malul mării și numită Kiustendje. În anul 1850 nu erau aici decît optzeci de case. Dar înfățișarea contemporană începe să nu mai fie aceea pe care au colportat-o, zeci și zeci de ani, cărțile poștale ilustrate.

Noua sală a sporturilor din Constanța

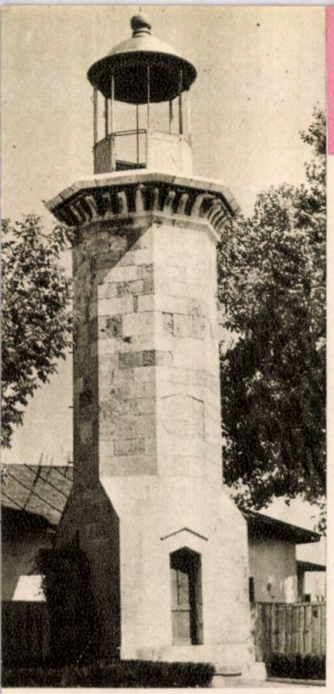

Farul genovez

Noul far maritim

Centrul de altădată al Constanței, înghesuit și meschin, începe să respire în voie briza întremătoare a mării. Orașul acesta, care înainte de război era otrăvit de promiscuitatea unor uliițe dosnice, și în mahalalele căruia — în Anadalchioi, în Coiciu, în cartierul Tăbăcăriei — singurul „pitoresc" accesibil turistului era, ades, acel al mizeriei, orașul acesta capătă tot mai multă frumusețe, spațiu și demnitate. Așezămînt a unei regiuni cu o înfloritoare agricultură socialistă așezată la încrucișarea drumurilor estivale ale însoritului litoral, milenara Constanță are, întocmai orașelor adolescente, toată tinerețea în față. Pe pămîntul acesta plin de relicve se pun astăzi temeliile orașului socialist, oraș cu alte dimensiuni, cu alte perspective și cu alte înțelesuri decît orașul de pînă mai ieri. Vîrcolacii mării rod, de milenii, coastele acestei așezări omenești, încercînd să robească urgiei apelor încă și încă o palmă de loc. Dar constănțenii au început să pună frîu poftelor apei, consolidînd temeinic malul orașului lor acolo unde el era amenințat cu surparea. Această lucrare tehnică are, poate, și un înțeles metaforic, dacă nu uiți că aici adversarul omului este un element al naturii care sugerează și infinitul și veșnicia. Dar nu, marea nu este un adversar al Constanței, ci este prietenul ei. Ea dă orașului un permanent și tulburător motiv de meditație, de poezie și vis.

N. VĂLMARU

ÎNTÎLNIRE CU LUMEA TĂCERII

Numeroși sînt oamenii muncii care-și petrec concediul de odihnă pe litoral, sau fac călătorii turistice pe aceste meleaguri înnoite ca în basm.

Puțini dintre ei cunosc, însă, unul din cele mai interesante și mai instructive obiective de pe litoral: acvariul „Prof. Ion Borcea", inaugurat la 1 mai 1958. Așezat în bătaia pașilor oricui se plimbă pe eleganta faleză a Constanței, peste drum de cazinou, acvariul este o neobișnuită adunare a faunei marine.

Talazurile veșnic mișcătoare ale Pontului Euxin adăpostesc 175 de specii de pești. Cu reprezentanții lor cei mai de seamă se poate face cunoștință privind vitrinele acvariului din Constanța. În aceste televizoare vii, care în semiîntunericul sălii apar într-o lumină fluorescentă săgetată de lunecările peștilor, se asigură, prin utilizarea rațională a unor serii de instalații, cele mai bune condiții de viață animalelor acvatice.

În afară de chefali, aterine, barbuni și de simpaticul Hippocampus Hippocampus Microscopicus (adică vestitul cal de mare care seamănă de fapt cu calul de șah), vom avea ocazia de a cunoaște lufarul și milacopul dacă nu am avut pînă atunci binecuvîntatul prilej de a-i cunoaște în farfurie!

În alte vitrine urîta și neastîmpărata pisică de mare își filfîie aripile de pasăre de pradă, deși, din punct de vedere strict științific, este clasificată în familia peștilor veninoși. Avînd oarecum același „format" cu pisica de mare, vulpea de mare nu e otrăvitoare. În schimb și-a împrumutat șiretenia de la surata ei terestră, uluind prin modul în care se ascunde în nisipul din fundul acvariului, unde cu greu o descoperim. Și alți pești de aci se identifică cu fundul mării: cambula, dragonul și hanusul cel cu figura urîtă și feroce ca a unui rechin, dar cu carne gustoasă. În altă vitrină privim calcanul stînd tolănit pe nisip, ca și cum ar face cură de helioterapie. Alături aprigii cocoșei de mare se războiesc crîncen și inutil.

Dediței și actinii ați văzut ? Seamănă cu un buchet de flori frumos colorate. E interesantă ora hrănirii lor. Florile acestea plăpînde și nevinovate, care de fapt sînt o coroană tentaculară, își rețin prada pe care o digeră apoi.

Neobosita și foarte gustoasa anghilă, care stă încolăcită ca un șarpe, ne privește cu ochii plini de nostalgie. O înțelegem: sufletul ei de pribeag obișnuit să facă o „plimbare" de vreo 8000 km pînă în dreptul insulelor Bermude și Bahama ca să-și depună icrele, trebuie să se mulțumească cu spațiul restrîns din vitrina acvariului de la capătul autobuzului 8 din Constanța...

În acvariul 15, creveta ne oferă o lecție de comportări alimentare submarine. Ea mănîncă pești, iar peștii mănîncă crevete! De admirat însă sistemul modern de... autodeservire în acest schimb de amabilități, pe lîngă care trec impasibili crabii cu aspectul lor grav, malestuos și timp. Crabii sînt utili, căci curăță fundul mării de animalele moarte.

După ce vom aprecia pe harnicii producători de caviar care sînt sturionii (nisetru, morun, păstrugă), o întîlnire ne deșteaptă amintiri legate de peripețiile lui Thor Heyerdahl și ale celor de pe Kon-Tiki: vedem dorada care i-a hrănit din abundență pe îndrăzneții „plutași". Dorada e un pește foarte rar în Marea Neagră.

Desigur că mai sînt și alți pești în secția de apă de mare. În secția de apă dulce găsim cunoștințe vechi ca: babușca, roșioara, crapul, linul, somnul, obletul, plătica, știuca, bibanul, șalăul, cega — pești pe care i-am prețuit... rasol, sau la tavă. Privindu-i însă, în cîmpul luminos al acvariului, unde li s-au creat cele mai prielnice condiții naturale de viață, mai învățăm cîte ceva.

Înainte de ieșire încă o încîntare: în 17 acvarii simfonii de culori încîntătoare ale orientului, ale extremului occident, ale tropicelor, game cromatice de la roșu incendiar pînă la argintiul transparent, curcubee cu nuanțe intermediare, — iată ce ne oferă peștișorii, dacă nu din toate colțurile pămîntului, probabil din mai toate cotloanele apelor. La acest „congres internațional ihtiologic" și-au trimis cei mai pitorești reprezentanți, peștii din China, India, Ceylon, Brazilia, America Centrală, Guiana, Malaya. Aici vedem pești din undele Amazonului, La Platei și altor fluvii de pe cele 5 continente.

Ore întregi se pot admira săgetările policrome ale acestor miniaturi, dintre care multe au fost create spre desfătarea ochiului omenesc prin încrucișări de laborator!

F. M.

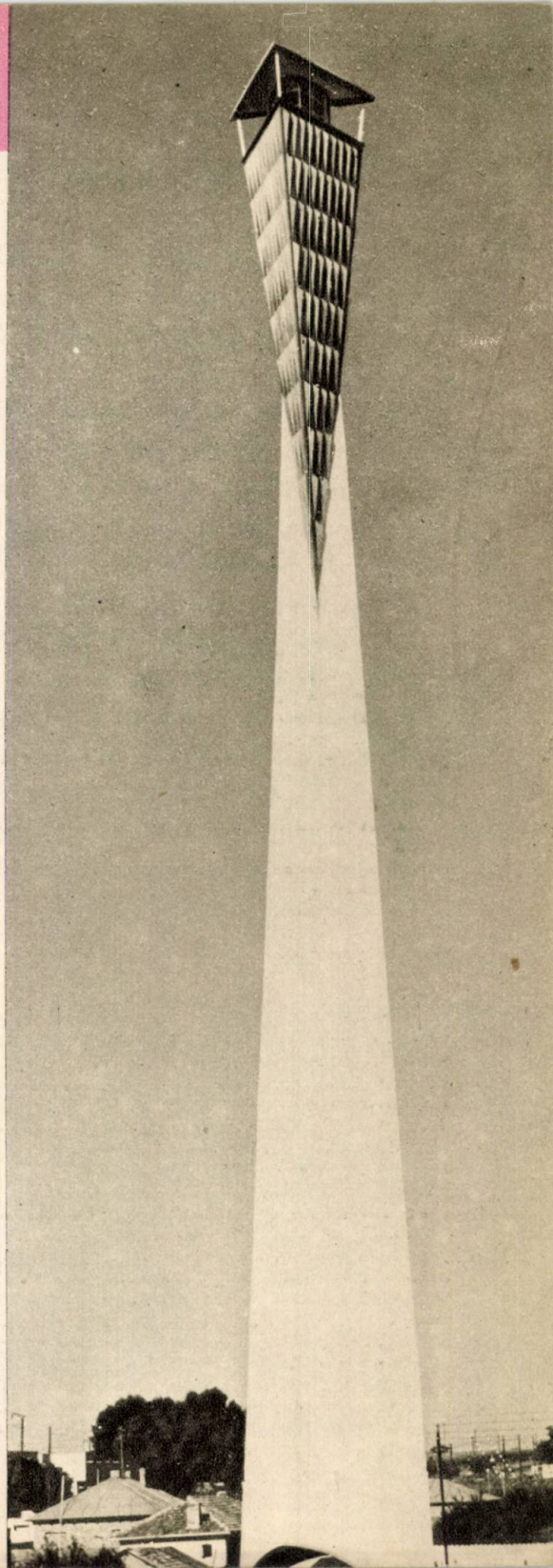

Ştiam pămîntul...

Ştiam pămîntul ăsta ceva mai înainte
Să-mi fi sunat pe buze întîiele cuvinte,
Să fi zărit pădurea, ca o cetate verde,
Şi ochii maicii mele privirea să-mi dezmierde...
Chemările de bucium, înfiorarea ierbii,
Pîraiele de gheaţă unde s-adapă cerbii
În timp ce luna doarme pe fierberea de spume,
Le ştiu de mai-nainte să fi venit pe lume...
Şi poate de aceea, oriîncotro m-aş duce
Am semne şi prieteni la fiece răscruce;
Cu muntele şi cîmpul mă înţeleg frăţeşte,
Căci piatra mă aude şi ţărna îmi vorbeşte,
Şi-un uriaş de codru, ce nu-şi mai ştie anii,
Aminte îmi aduce de vechile bejanii,
Şi-o creangă clătinată de vîntul primăverii,
Ci-că pe-aici tăiară şi-au spînzurat boierii,
Şi-o frunză verde în care doineşte pădurarul,
Cică de-aici ne tragem puterile şi harul!

DAN DEŞLIU

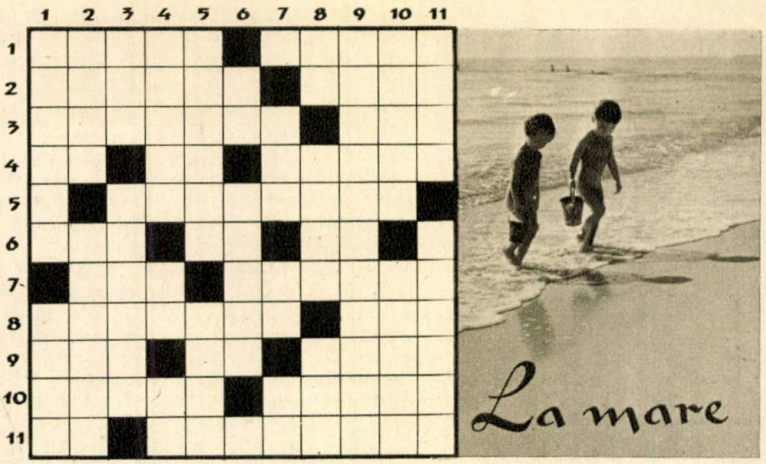

ORIZONTAL: 1) Hotel pe litoral — Covorul plajei. 2) Una din cele mai frumoase staţiuni de pe litoral — Vulcan în Europa. 3) De-a lungul mării, în permanentă înfrumuseţare — E apă... dar nu din Marea Neagră ci în Franţa 4) În sus — Unge! — Atirna. 5) O altă staţiune modernizată în ultimii ani. 6) Afabil, dar numai pe jumătate — În Constanţa, în Mangalia, în Mamaia, dar nu şi-n Eforie! — Numeral. 7) Bel-... de Guy de Maupassant — Aşezare, cum e de pildă Constanţa. 8) Numărul celor ce se ridică pe litoral e în permanentă creştere — Aproape (de) fărm ... 9) Animale ...de buzunar — În vale — Şi Constanţa are una în port (pl.). 10) Efect al întrebuinţării — Utilizat din plin la marile clădiri de pe litoral. 11) La margine de plajă — Ca străzile Constanţei.

VERTICAL: 1) Flori, flori peste tot, frumos aranjate (sing.) — Oraş în R.P.R. 2) Anunţă vizitatorilor spectacolele, în turneu, pe litoral — Loc de plimbare la mare. 3) Grup de sportivi selecţionaţi — Una din cele mai frumoase plaje din lume. 4) A-şi lua anumite drepturi necuvenite — Ion Dumitrescu ... — ... şi Radu Petrescu. 6) Locuitoare imaginară a mării — Ieşea din valuri. 7) Un „la" prelung — Rimă pe jumătate — Negaţie. 8) Cămaşă naţională — Pentru instruirea şi distracţia vilegiaturiştilor — Epitet, odinioară. 9) De aici sosesc numeroşi vizitatori pe litoral. 10) A se plimba direct pe mare! — Norei binefăcători la Techirghiol. 11) Pluteşte pe apă! — Referitoare la mare (pl.).

FOTOGRAFIAŢI RĂSĂRITUL ŞI APUSUL SOARELUI

Printre subiectele cele mai de efect pe care fotografii amatori le caută cu deosebire sînt răsăritul şi apusul soarelui. Pentru realizarea acestora se cuvine a cunoaşte cîteva condiţii, de a căror respectare depinde în mare măsură reuşita fotografiei.

Compoziţia fotografiei. În afara răsăritului sau apusului de soare propriu zis, cu efectul lor de nori, fotografia trebuie să cuprindă elemente înconjurătoare specifice locului pe care-l fotografiem: stînci, siluete de turişti sau ciobani la munte, puţ cu cumpănă la şes, sălcii, barcă sau vapor în deltă, sau persoane privind nesfîrşitul întins al mării — elemente care dau multă viaţă fotografiei.

Linia orizontului nu va fi plasată niciodată la mijlocul fotografiei. Ea va fi între 1/3 şi 1/5 din înălţime, sus sau jos, după cum socotim că efectul e mai plăcut.

Timpul şi lumina. Cele mai reuşite apusuri se fac toamna. Cerul e clar, lumina nu e atît de tare, iar culorile care abundă sînt galbenul, portocaliul şi roşul. Se va avea în vedere ca distribuirea maselor luminoase şi umbrite să fie făcută într-un mod armonios.

Fotografiat la 27 septembrie, orele 17, cu Rolleiflex, Tessar 1:3,8; diafragma 8; timp 1/50 s, fără filtru

Aparatul şi anexele. Cu orice aparat se poate fotografia răsăritul sau apusul soarelui. Sînt de preferat cele cu vizare prin oglindă (reflex) unde putem judeca uşor imaginea.

Nu se recomandă folosirea niciunui filtru. Foarte necesar este însă parasolarul, pentru a feri obiectivul de reflexele surselor de lumină plasate în afara cîmpului cuprins de obiectiv. În caz că ne lipseşte, putem umbri cu mîna sau cu un obiect.

Pentru ca razele soarelui să nu bată direct în aparat, vom aştepta ca soarele să fie ascuns după nor, sau îl vom ascunde noi după o creangă, după frunze, sau orice element care ne permite aceasta. Trepiedul nu e necesar.

Timpul de expunere, diafragmarea şi reglarea distanţei. Expunerea este determinată de amănuntele ce voim să le obţinem de la nori, sau de la reflexele din apă. De obicei vom lucra cu 1/25, 1/50 sau 1/100 sec, cu diafragma cuprinsă între 5,6 şi 11, aceasta depinzînd de intensitatea luminoasă a momentului, la care amatorul va folosi şi experienţa personală.

Vom regla distanţa pe infinit sau pe 20 m, elementele din primul plan fiind umbrite şi nefiind necesară punerea la punct pe ele.

ARHITECTURĂ TURISTICĂ

Dezvoltarea turismului cere o organizare complexă cu o amplă rețea de hoteluri, cabane, restaurante, cu un personal numeros și bine pregătit. Tot ceea ce am moștenit se numără pe degete: cîteva hoteluri de speculă amplasate în centrele comerciale mai importante, cîteva cabane lipsite de elementare condiții de confort, cîteva stațiuni balneare pe malul mării, în care apa de băut se aducea cu sacaua, iar canalul curgea pe marginea trotuarului.

Astăzi este suficient să viziteze cineva unul din hotelurile din București sau o stațiune de pe litoral și rămîne entuziasmat de ce s-a putut realiza sub îndrumarea partidului, într-un timp relativ scurt. La Eforie, de exemplu, numai în anii *1958—1959* s-au construit case de odihnă și hoteluri, cu toate deservirile necesare, cu o capacitate simultană de *8500* de locuri. În treipatru ani, pe țărmul Mării Negre s-a construit mai mult decît tot ceea ce exista ca rezultat al multor decenii de regim burghez.

Dezvoltarea turismului pune probleme importante de arhitectură și urbanism. Ele variază de la țară la țară, în funcție de condițiile specifice politice, sociale, economice și desigur geografice. Am lăsat intenționat la urmă cele geografice, pentru că ele, în cazurile fericite, influențează plastica construcțiilor. Primele condiții sînt, însă, determinante și precizează caracterul arhitecturii turistice dintr-o țară.

Priveam recent cîteva fotografii de la Miami-Beach, una din cele mai mari stațiuni balneare din Statele Unite. O fîșie de pămînt scăldată pe o parte de apele calde ale oceanului, de cealaltă de un rîu. Un drum la mijloc și parcele de o parte și alta. Pe fiecare, un hotel mai mic sau mai mare, după punga proprietarului. Fiecare cu o plastică exterioară diferită, expresie a imaginației arhitectului, dar mai ales a reclamei, „sufletul comerțului", armă importantă de luptă contra concurenților. Un șarpe boa sau un elefant de proporții gigantice, pictați în culorile cele mai vii, zidiți la intrarea unui hotel sau a altuia, încearcă să cîștige încrederea sau curiozitatea clientului; și curiozitatea lui va mai întîlni încă multe surprize, dacă banii îi ajung să poată locui într-un hotel de acest gen...

La noi o astfel de problemă se rezolvă cu totul altfel. Am dat acest exemplu, pentru că în prezent se realizează pe un teren similar, în ceea ce privește configurația geografică, la Mamaia, un mare complex hotelier cu o capacitate simultană de *10.000* de paturi. Desfășurat pe un teritoriu de peste *2* km lungime, el formează un complex unitar, armonios compus, gîndit și realizat dintr-odată. Hotelurile înalte de *10—12* nivele alternează cu restaurante joase, cu cluburi nautice, magazine, terenuri de sport și distracții, toate împletite într-un mare parc ce se desfășoară în lungul plajei pe malul lacului Siut-Ghiol.

O compoziție de volume simple, cu raporturi armonioase între ele, degajate în mari spații verzi valorificînd la maximum frumusețile naturale, cu circulațiile de vehicule separate de cele de pietoni, cu toate dotările amplasate cît mai la îndemîna vizitatorilor, cu o organizare administrativă și gospodărească unică, — acestea sînt cîteva principii urbanistice pe care le aplicăm.

Concediul sau excursia sînt o odihnă sau o recreație, însă și minunate prilejuri de educație, de îmbogățire a cunoștințelor, de formare a gustului, în probleme de plastică, de confort etc. De aici, deosebitele exigențe pe care le avem la construirea caselor de odihnă și hotelurilor; cele mai bune și mai noi materiale îmbinate în cele mai ingenioase soluții constructive. O arhitectură simplă, însă veselă și optimistă, cu un caracter estival, trebuie să-l întîmpine pe vizitator; o arhitectură care să-i creeze o atmosferă sărbătorească. Culorile și formele diferite să încînte ochiul celor ce le privesc, să dea variație și spontaneitate, să ofere surprize; să degaje, însă, un sentiment de echilibru, de logică sănătoasă, de siguranță.

Vizitatorii trebuie să găsească în noile hoteluri tot ceea ce exigențele confortului cer. Să simtă că totul este gîndit și construit pentru ca ei să aibă tot ce le trebuie ca să se simtă bine. Acest sentiment îi mulțumește și le crează premizele unei odihne sau vacanțe plăcute.

Omul zilelor noastre nu este bogătașul de altă dată, blazat și plictisit, care se retrage în apartamentul lui și coboară numai la bar sau sala de jocuri de noroc. El iubește viața și societatea și-i place să trăiască în mijlocul tovarășilor lui. Camera îi servește doar pentru odihnă. Ea trebuie să aibă tot confortul, însă nu reprezintă principalul. Toate camerele ansamblului de la Mamaia, de care am pomenit, ca și marea majoritate a celor cîteva mii care s-au realizat pînă acum, au fiecare duș, W. C. și birou, mobila cea mai confortabilă și rezistentă, însă au dimensiunile necesare petrecerii celor cîteva ore de odihnă.

Hotelul de astăzi, la noi, nu mai reprezintă un scop în sine, ci este unul din elementele bazei materiale a organizării turismului. Amplasat într-un peisaj frumos, într-un oraș nou, sau pe o plajă, el adăpostește pe cei ce vin să le cunoască; nu pentru hotel vin turiștii de azi, ci pentru ceea ce a creat necesitatea acelui hotel.

Acesta este un aspect deosebit de important, legat de problema costului acestor construcții; dezvoltarea rețelei hoteliere, de cabane și de construcții turistice în general, este cu atît mai favorizată, cu cît costul lor este mai scăzut — și nu numai costul investit inițial, cît mai ales întreținerea și diversele cheltuieli legate de funcționarea lor. Iată una din problemele cele mai importante ale arhitecturii turistice. Mijloacele de realizare sînt variate și complexe.

Pentru aceasta pe litoralul Mării Negre s-au realizat mari ansambluri, cu diversele funcțiuni separate pe clădiri, cu dotări culturale, comerciale și de deservire grupate pe ansambluri; fără să se scadă cu nimic confortul, se reduce însă, astfel, simțitor prețul de cost și de întreținere. Aceasta este posibil, însă, numai în cazul turismului de masă.

Pe munte, la cabane sau în alte locuri izolate, metodele de rezolvare sînt diferite, însă preocupările rămîn aceleași.

Țara noastră se poate mîndri cu realizări importante în dezvoltarea turismului: aprecierile deosebite ale celor ce beneficiază de ele, sînt o garanție a justeței liniilor de dezvoltare. Este necesară, însă, completarea lor cu noi sisteme și tipuri de cazare.

Organizarea taberelor de camping în locurile cele mai pitorești, în care tineretul în special să poată locui în cortul propriu sau al taberei, și să găsească lucrările edilitare și dotările necesare, — reprezintă una din soluțiile cele mai simple și economice. Ea este larg dezvoltată în multe țări și desigur că va fi foarte solicitată și la noi.

De asemenea, odată cu ridicarea continuă a standardului de viață, se va ivi foarte curînd nevoia unor moteluri, în care turiștii cu mijloace proprii de transport să poată beneficia de o cazare specifică, cu adăposturi pentru mașină lîngă camerele respective.

Completînd ceea ce am realizat, cu aceste rețele noi, cu mici cabane și puncte de atracție în zonele deosebite, vom ajunge la o amplă rețea turistică, variată și complexă, care să satisfacă toate exigențele amatorilor de turism din țara noastră.

arh. CEZAR LĂZĂRESCU

Maqueta viitoarelor construcții de la Mamaia

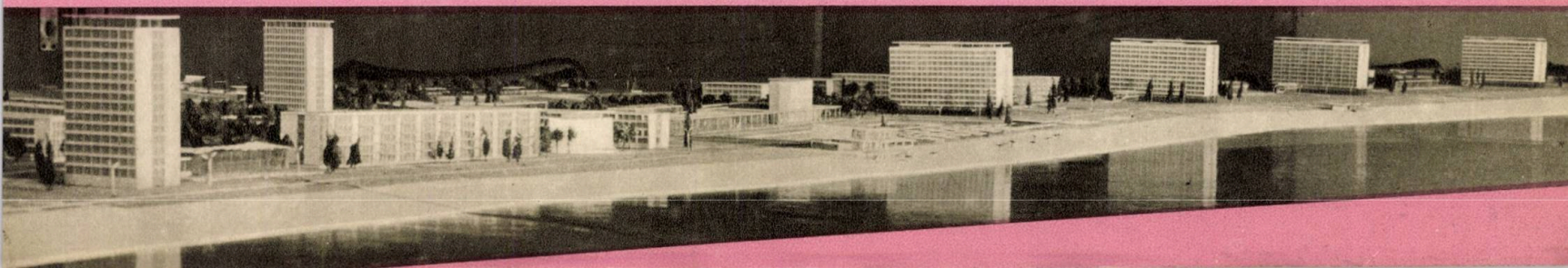

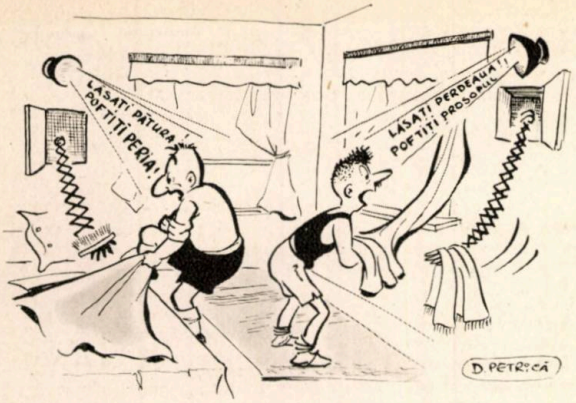

— Locul nu e rău ales. Trebuia însă, parcă, o idee mai la dreapta...

Desen de MATTY

CU ZÎMBETUL PE PLAJĂ

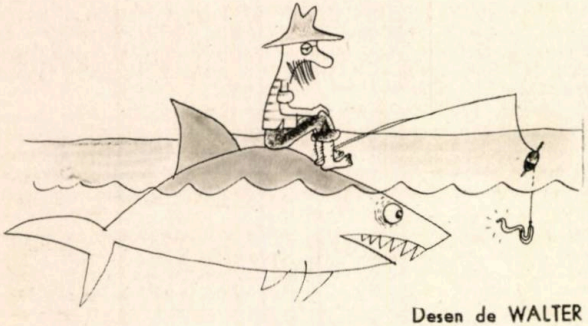

Desen de WALTER

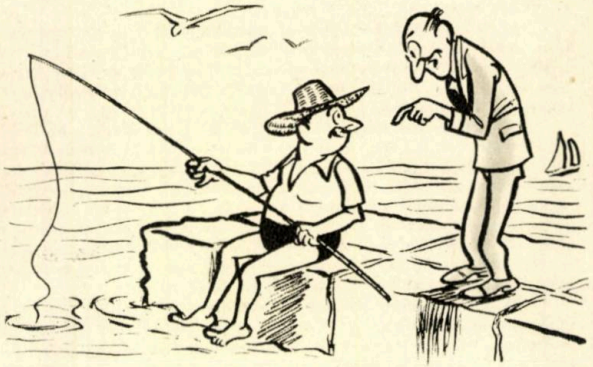

— Fac pariu că azi n-ai să mănînci pește!
— Pierzi! Are morun la restaurant...

Desen de F. GHENĂDESCU

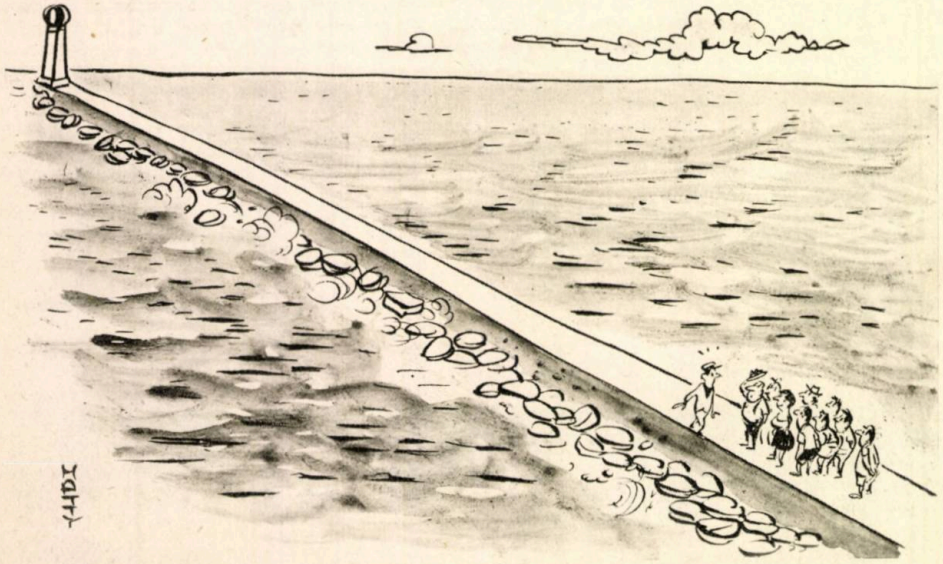

— Sînteți bun, vă rog, acesta e drumul spre far?

— Nu-i așa că-i mai plăcut să-ți petreci duminica la mare cu nevasta, decît să cești ochii la cine știe ce meci?

DIN ȘI PENTRU DELTĂ

AL. MIRODAN

Nu îndrăznesc să scriu cuvinte despre natura Deltei; Sadoveanu nu ne-a mai lăsat vorbe. Nu vreau să scriu despre Deltă ci pentru Deltă, adică două-trei fraze în favoarea cunoașterii de către toți a locurilor acestea unice în țară și, dacă nu greșesc, în lume.

Am fost nu de mult în Delta Dunării pentru cîteva zile cu O.N.T. și mă simt obligat să aduc (încă odată) un prinos ideii de turism.

Turismul înseamnă, înainte de toate, cunoaștere; el este unul dintre mijloacele cele mai sigure de înțelegere a lumii în care trăiești. Turismul e drum prin viață. Bineînțeles, turismul îți oferă mai întîi prilejul de a vedea colțuri de natură și așezări omenești. Sînt contemporani care nu știu ce este lumea contemporană, sînt cetățeni care nu-și cunosc țara, mai mult și mai trist: sînt citadini care nu-și cunosc orașul (cînd are peste 25.000 de locuitori). Marele, de neprețuit, poate, merit al O.N.T.-ului, este că ajută la spargerea inerției invitînd și incitînd oamenii la ieșirea din „cadru" și pătrunderea în „necunoscut". Publicitatea zilnică, organizarea bună (în general), tarifele accesibile, par și sînt de fapt un fel de tenace ofensivă împotriva neștiinței de lume, asemănătoare, în esență, cu activitatea (să nu-i spunem bătălie) S.R.S.C.-ului sau a căminelor culturale. A vorbi despre turism, nu înseamnă a pomeni despre rucsac, ci despre un act viu de cunoaștere. Călătorii pe care am avut prilejul să-i întovărășesc în Delta Dunării s-au întîlnit, mai toți, pentru prima oară în viață cu locurile acestea din apă și stuf. Ei au văzut soarele apunînd roșu la Tulcea, vase grecești cu miros de Mediterană acostînd la Sulina, pelicanii cei rari pe lacul Razelm, cherhanale și bărbi lipovenești la Mila 23, sturioni la Jurilofca, plaja sălbatică și imensă pînă la orizont de mare de la Sf. Gheorghe. Ei au umblat cu vaporul și cu ceamurile și cu barca prin canale, aflînd niște fapte pe care nu le știau și s-au întors acasă, cu un plus, îmbogățiți. Drumeția înseamnă acumulare: cînd ai coborît ostenit în Gara de Nord, ai mai multe în gînduri decît ai stăpînit la plecare.

Călătoria înseamnă, pe urmă, cunoașterea oamenilor. Cîtă revelație găsești la un popas între două cherhanale... La stația sturionicolă Litcov, am întîlnit un pescar mic de stat, ars de soare, cărunțit, pe numele său Petre Chei, care ne-a dat explicații despre chipul cum se înmulțesc aici, cu metode științifice, sturionii. Era singur în pustietate Petre Chei și avea un licăr de ironie și o replică fulgerîndă, de parc-ar fi fost el, pescarul, o stea pe un cer de apă albastră și nori de stuf. Medici pricepuți, aflați cu noi pe vas, au rămas impresionați de știința precisă întru biologie a fostului pescar, cu fostele sale patru clase primare; ingineri pricepuți, aflați cu noi pe vas, au rămas încremeniți de siguranța cu care omul din Deltă răspundea, polemizînd adesea și mai întotdeauna cu succes, la întrebările tehnice privind mecanismul stațiunii.

— Doriți să vedeți în eprubetă sturioni crescuți la noi? Poftim. Au mai rămas doi sau trei. Săptămîna trecută am dat cîțiva, în schimb de experiență, unor cercetători.

— Se abat pe aici savanți?

— S-au repezit săptămînile trecute niște profesori universitari din Uniunea Sovietică. Am discutat cu ei vreo cîteva ceasuri. Eu am spus la un moment dat: „Leonid Mihailovici, principalul în materie de sturioni este..."

Nu am înțeles care este principalul în materie de sturioni (adică nisetru, morun, cegă), dar principalul în materie de cunoaștere prin turism contemporan, este înțelegerea noilor realități. A călători în R.P.R. înseamnă a umbla prin construcția socialismului. A călători, deci, în Deltă, înseamnă a întîlni fapte care, altă dată, în asemenea loc (*mai ales* în asemenea loc) *eminamente* pustiu, sălbatic și sălbăticit prin sarcina de a fi „pitoresc" (adică malaric), erau de neînchipuit. A călători prin Deltă înseamnă, de pildă, a face cunoștință, precum călătorii

Peisaj din Deltă

vasului nostru, cu civilizația de la Maliuc și a înscrie pe carnet impresii nu despre baltă sau cocostîrci, ci pur și simplu, despre socialism.

Vasul nostru a acostat la Maliuc. Case noi, case noi, case noi. Ai impresia, după drumul lung între pelicani și tăcere, că aici n-a fost niciodată nimic și că, de curînd, cineva a spus să se zidească o așezare.

— Într-adevăr, aici n-a fost niciodată nimic, ne spune inginerul Ionescu, mecanizatorul-șef al stațiunii, un tînăr brun, tăios, ars de soare și vînturi.

— Nici măcar pămînt?

— Nici măcar pămînt. Nici un punct de sprijin pentru nici un fel de construcție. Aici a fost numai apă și stuf. Mlaștină. În 1956 cînd s-au pornit lucrările în Deltă, au venit mai întîi specialiștii întru îndiguire, au alungat apele, au așezat pămînt, au *creat* pămînt pentru orașul nostru.

Așa dar, întîi și întîi s-a construit pămîntul.

După ce s-a construit pămîntul, s-au ridicat cîteva cabane și după cabane, pas cu pas, au apărut casele. Locuințe (ca la București), laboratoare (ca la București), bibliotecă (ca la București). Civilizația a pus piciorul la Maliuc ca într-un avanpost al socialismului și, de aici, conduce lupta pentru transformarea revoluționară a stufului în mătase și a colibelor de lut în apartamente cu neon. A debarcat socialismul la Maliuc și a înfipt în mîl (neliniștind grav zborul rațelor sălbatice) caloriferul, aparatul de radio și un teren de volei.

— Anul acesta, ne încunoștințează șeful investițiilor, vrem să punem ceva bani deoparte și să cumpărăm un televizor.

La Maliuc nu se recoltează stuf, se recoltează experiență pentru recoltarea stufului. 120 de oameni, între care vreo 80 de specialiști în mecanizare, biologie, hidrologie, cercetează Delta, încearcă felurite mașini de tăiat stuf, observă reacția trestiei la recoltare. Maliucul este un sputnik-laborator, pe care industria chimică l-a lansat de la București, departe, să transmită prin radio, informații la bază.

E greu. Sînt țînțari și e pustiu și Bucureștiul (cea mai mare parte a cercetătorilor au ieșit din facultățile Capitalei) e departe.

E greu. Iarna, cînd îngheață Dunărea e și mai pustiu și nu mai plutesc vapoarele de la Tulcea la Sulina și sînt numai ghețuri albe și întuneric și Bucureștiul e și mai departe.

E greu. A fost un dentist, a stat cîtăva vreme, dar cînd a înghețat Dunărea, dentistul a urlat a pustiu și a fugit. Dar 119 au rămas.

— Tovarășe Ionescu, acuma e vară, merg vapoarele, prindeți pește, faceți baie în Dunăre, e mai plăcut, nu-i așa?

— Nu, nu-i așa. Adică este, pentru oameni, dar nu pentru cercetători. Pentru cercetători e mai bine din toamnă pînă-n primăvară, cînd stuful e uscat și îngheață apele și putem recolta. Pentru cercetare e mai bun înghețul. Noi ne rugăm, aproape că implorăm cerul, să vină înghețul...

Cu cît e mai greu, cu atîta e mai ușor.

A venit, cu o manta de ploaie și o servietă, profesorul Rudescu, doctor în chimie, consilier științific la minister și — cum ne atrage atenția cu admirație de ucenic, inginerul Ionescu — inițiator al cercetărilor în Deltă. Vine la Maliuc, studiază rezultatele, înnegrește fișe, pleacă, se întoarce. Sîntem cîțiva strînși într-un laborator și-l ascultăm vorbind despre stuf.

Laboratorul, are un dulap cu cărți. Cele mai multe însă — ciudat — sînt de literatură: roman, poezie, biografii. De știință, mai puține. Despre recoltarea stufului, mai puține. Cîteva doar.

— De ce?

— Nu există, în țară sau peste hotare, decît vreo cîteva lucrări despre stuf. Nu s-a făcut mare lucru în privința asta. Acum se face.

— Unde? — întreabă cineva.

— Aici. Și aici.

E o odaie cu o laborantă, doi cercetători, trei aparate și patru cărți. În camera asta se nasc tomurile care, legate în piele, vor fi învățate mîine la British Museum sau la Bibliothèque Nationale din Paris.

Bibliografia se scrie în Deltă.

UN DRUMEȚ PASIONAT: ENGELS

Se pare că Friedrich Engels a fost un pasionat drumeț. Există opere de tinerețe — ca „Peisaje" de pildă — în care ținuturile străbătute sînt descrise cu multă măiestrie.

Engels a fost un turist exigent. El pretindea omului pornit spre natură nu numai o participare fizică — exprimată în mersul pe jos — ci și simțire, multă și înălțătoare simțire față de măreția firii, cu tot ce trezește ea în noi.

În „Călătorii în Lombardia" Engels tratează cu obișnuitul său ton incisiv pe cei ce aștern platitudini sau de-a dreptul prostii în „cărțile de onoare" ale cabanelor. Fiind vorba de adevărate note de drum ale unui turist, ne vom permite a cita cîteva pasaje din textul amintit al marelui dascăl:

„Obosit de a tot privi, am intrat în cabana de pe pisc și am cerut de băut. Odată cu băutura mi se dădu și condica pentru vizitatori. Se știe ce se poate găsi în asemenea condici; orice filistin le consideră instituții de eternizare, în care poate transmite posterității numele său obscur și una din ideile sale ultra triviale, și cu cît este mai mărginit, cu atît mai lungi sînt observațiile care îi întovărășesc numele. Negustorii vor să arate că pe lîngă cafea, untură de pește sau bumbac mai există în inima lor și un locșor pentru frumoasa natură care a creat toate acestea și chiar aurul; femeile dau aici frîu liber simțămintelor lor exaltate, studenții veseliei și maniei de a persifla, iar dascălii savanți conferă naturii o pompoasă diplomă de bacalaureat. „Falnic Utli, rival periculos al Rigiului!" începuse un doctor al artelor nelibere discursul său ciceronian. Indispus am întors pagina, renunțînd să-i mai citesc pe toți germanii, francezii și englezii. Deodată dădui peste un sonet de Petrarca în limba italiană.

Cel care-l scrisese acolo se numea Joachim Triboni din Genova, și prin simplul fapt că-l scrisese, îmi și devenise prieten. Căci cu cît toate celelalte observații erau mai seci și mai insipide, cu atît acest sonet se distingea mai mult dintre ele, cu atît mă emoționa mai mult. Acolo unde natura își etalează întreaga ei splendoare, acolo unde ideea care dormitează în ea pare, dacă nu să se trezească, măcar să viseze un vis de aur, într-un asemenea loc acela care nu simte nimic, care nu are nimic de spus decît: Ce frumoasă ești tu, natură, acela nu are dreptul să se considere mai presus de masa comună, superficială, confuză. În schimb, o sensibilitate mai profundă își retrăiește durerile și suferințele personale, dar numai pentru a se simți una cu măreția naturii și a se lăsa cuprins de o blîndă împăciuire. Și această împăciuire n-ar fi putut fi exprimată mai frumos decît în acel sonet".

(ENGELS, Călătorii în Lombardia—I/II pag. 161—162)

VACANȚE...

„Vacanță" e un cuvînt care se încarcă, încă din copilărie, cu un timbru tulburător, cu presimțirea unor stări inedite, și rămîne așa pînă mai încolo, în adolescență, și mai departe la maturitate, cînd sensurile lui se amplifică și se adîncesc. De la o anumită vîrstă, vacanța capătă tot mai mult semnificația unei odihne active. Iar pentru un scriitor, aș putea spune că vacanța, concepută ca o stare de repaos indiferent, nici nu există.

În ultimele veri — petrecute într-un sat de pe litoral, am încercat să unesc meditația cu sportul și documentarea cu scrisul propriu zis. E drept că localitatea e fertilă sub toate raporturile. Satul e așezat între orașul Mangalia, cu noua lui înfățișare sclipitoare, și un alt sat de graniță. Seara, cînd treci de ograda și grădina casei de țară și te apropii de plaja adormită, Mangalia pare în zare o uriașă orgă orizontală de lumină. La trei, patru kilometri spre sud, e cherhanaua Vămii Vechi. Privite de pe faleza înaltă, bărcile care se întorc în amurg au un umblet tăcut pe marea nemișcată, de culoarea gheții. Descărcatul și săratul peștilor, năvoadele puse la uscat și cina pescarilor amintesc poezia violentă a pînzelor lui Van Gogh. Gospodăria colectivă care te întîmpină la intrarea în sat, culturile de legume, aria de treier — sînt semne ale marelui belșug dobrogean, ivit, prin grija partidului, pe o veche și îndărătnică ariditate. Populația satului și a împrejurimilor lui cuprinde, pe lîngă romîni — lipoveni, turci și tătari. Muncitori, țărani, ingineri agronomi, marinari, grăniceri — și mulți copii, copii blonzi și negricioși frecventînd școlile și dînd festivaluri la căminul cultural — toți pot și merită să fie cunoscuți. În astfel de vacanțe, se pot scrie cărți, pentru că liniștea nu exclude prezența umană, pentru că frumusețea are tîlcuri multiple.

Țara noastră, prin peisajele ei variate și fără cusur, m-a solicitat nu odată să-i cutreier munții. Fără să fiu foarte calificată în sportul acesta îndrăzneț și perseverent, am totuși o bună deprindere, căpătată încă din copilărie, cînd cutreieram împrejurimile montane ale Orașului Stalin. Într-un concediu destul de recent, am parcurs Bucegii, Piatra Craiului și Ciucașul — munți foarte deosebiți, cu personalitate puternică. Nu voi cădea niciodată de acord că Bucegii „s-au banalizat" pentru că unele căi de acces spre vîrfuri sînt relativ facile. Ultimele spirale spre Piatra Arsă, platoul cu înepeni, Babele, brîna spre crucea Caraimanului, valea Mălăiești sînt splendori memorabile care-și păstrează prospețimea la fiecare nouă întîlnire. Piatra Craiului o străbăteam, însă, pentru prima dată. Nu vreau să pomenesc despre redutabilul perete de vest, ci despre drumul blînd, dulce însorit, care urcă pe lîngă satele Măgura și Peștera. Iată că stînca albă și rebarbativă îți poate face, pe alocuri, o primire mai blajină. Totuși, a trebuit să fac cunoștință și cu agresivitatea Pietrei Craiului. La cabana Curmătura, alegînd un drum de coborîre, am citit, pe două indicatoare, aceste fioroase inscripții: „Prin prăpăstii" și „Valea Crăpătura". Decizîndu-ne a-l urma pe cel de al doilea, intuiția noastră de novici s-a dovedit eronată căci, așa cum scrie specialistul în monografia Pietrei Craiului,—...„toată valea este un imens depozit de bolovani ceea ce face ca urcușul, dar mai ales coborîșul, să-ți tăce pînă la epuizare forțele". Acestea toate, plus o izbitură zdravănă la picior urmată de un scurt leșin, m-au convins, odată mai mult, de necesitatea consultării ghiduriilor turistice, înainte și nu după excursie. Ciucașul ne-a odihnit și ne-a înveselit, după severa aventură a Pietrei Craiului. Spun „ne-a înveselit", pentru că, după străbaterea Satului-Lung și popasul la cabana Babarunca, urcușul se anunța destul de anodin. Deodată, însă, au apărut, ca într-o feerie grotescă, uriașe momîi de piatră, rezultatele sculpturii de veacuri a vîntului în roca ușoară. Recomand turiștilor să nu piardă prilejul de a cunoaște acest fantastic muzeu natural, conclavul acestor personaje ilare, încremenite ca sub o vrajă, într-un pietrificat bal de moșnegi.

Vacanțe au fost multe, mai rodnice și mai sterile; aș fi vrut să pomenesc Delta Dunării, o călătorie în Țara Oașului și altfel altele. Mă opresc însă la un tip de „vacanță" mai puțin exterior, dar, după părerea mea, nu mai puțin spectaculos: călătoria, pe care o poate oricine face, într-o carte. Propun celor care nu au citit-o, cartea mare, de profunde investigații și descoperiri etice, „Drumul spre Ocean" a scriitorului sovietic Leonid Leonov. Citind un astfel de roman, parcurgi vaste spații de gîndire, obții perspective splendide, navighezi în priveliștile comunismului și devii un corăbier demn, puternic, conștient.

Concluzia acestor note? Vacanța înseamnă, în primul rînd, activitate.

MARIA VENIAMIN

UN SAT DIN DELTĂ

Nu de mult am fost, ca oaspe, într-un sat care se numeşte Mila 23 şi se află în Delta Dunării. E un sat de pescari, la o depărtare de 5 ore — cu şalupa — de Tulcea. Am cunoscut satul îndeaproape, am stat de vorbă cu pescarii, am privit, către seară, întoarcerea pescarilor, în bărcile lor înguste, date cu catran. Erau nevoiţi să vîslească cu multă băgare de seamă, căci bărcile le erau bogat încărcate cu peşte. Şi-au dus peştele în coşuri la cîntar. Era — ca întotdeauna în aceste ape darnice — un rezultat îmbelşugat al muncii pescăreşti. Oamenii îşi mîngîiau mulţumiţi bărbile, îşi mutau căciulile şi beau cîte o ţuică înainte de a se întoarce pe la casele lor. Erau încîntaţi de această zi şi gustau anticipat bucuria serii care avea să-i adune iarăşi, pentru cîntec, joc şi sfat. Da, sătucul are şi cămin cultural. Aşa mic şi izolat cum este, satul are o şcoală nouă şi o grădiniţă de copii. Excavatoare robotesc în preajmă, ca să ferească aşezarea de inundaţii. Din satul acesta s-au ridicat în ultimii ani mulţi bărbaţi şi multe femei care îndeplinesc undeva, pe întinsul ţării, munci de răspundere. Satul e bogat.

Şi doar n-au trecut decît 15 ani de cînd satul întreg, pescarii, femeile şi copiii, trăiau în sărăcie şi erau în mare măsură lipsiţi de ştiinţă de carte. Cu mai puţin de cincisprezece ani în urmă, huzureau aici, în sat, cinci chiaburi care erau stăpîni peste toate bărcile şi peste toate uneltele, şi erau stăpîni şi peste bărbaţii şi femeile şi copiii din sat: doar în mîna lor era puterea de a-i înfometa pe cei ce nu li se supuneau. Copiii mureau ca muştele, iar părinţii nu aveau nici răgazul să-i plîngă. În schimb, cei cinci aveau vile elegante la Bucureşti, se îndopau şi beau, şi nu se oboseau cu munca.

De unde oare acea putere care a schimbat din temelii satul din Deltă şi i-a făcut pe oameni fericiţi, mulţumiţi, încrezători în ei înşişi? Se vor găsi unii care vor spune: toată fericirea vine de la dumnezeu. Dar sînt mulţi, tot mai mulţi, care cunosc răspunsul adevărat: acea putere transformatoare e socialismul.

HERBERT NACHBAR

(din revista „Wochenpost" — Berlin)

Recoltarea stufului cu mijloace moderne

În ţara stufului

Nu-i greu, aruncînd o privire pe hartă, să-ţi imaginezi factorii ce au determinat locul de aşezare ancestrală a Tulcei, ultim port fluvial la capătul răsăritean al Dunării. Ce alt loc se oferea mai ideal, sub raport comercial şi strategic, pentru corăbierii de demult, ispitiţi de bogăţiile aflătoare pe meleagurile aceştea?

Pătrunzînd dinspre mare, negrele nave feniciene, triremele eline, galerele romane, corăbiile bizantine şi, mai tîrziu, în era noastră, caravelele genoveze, galioanele veneţiene, bolozanele turceşti, şeicele căzăceşti — ancorau în punctul de îmbucătură a celor trei braţe danubiene. La această răscruce, cum pomeneşte Herodot care vizitase şi Delta, străjuia în antichitate străbunul port al Tulcei. Era un fel de factorerie, ca să folosim un termen modern, unde afluau şi se depozitau produsele cetăţilor din susul Danubiului.

Mănoase, nepreţuite avuţii, şi nu-i de mirare că în părţile astea legenda elină situează expediţia argonauţilor porniţi cu Jason după lîna de aur. Grîu, miei, miere, ceară, peşte sărat, piei, lînă, pulbere de aur, sclavi... Roade ale cetăţilor geto-scitice, ale coloniilor dace mai pe urmă, ele erau preschimbate aci cu mărfurile grecilor milesieni — arme, burdufuri de untdelemn, amfore cu vinuri dulci, podoabe. Acesta era vestitul port Aegysus al Moesiei, de care vorbesc istoricii bizantini. Pînă la stăpînirea turcilor, ce a ţinut cîteva secole, de la al cincisprezecelea pînă la începutul celui de al nouăsprezecelea, pe aci navigau şi poposeau corăbiile genoveze, veneţiene şi pisane, în drum spre oraşele întemeiate de navigatorii lor la gurile Dunării.

Această prielnică aşezare a Tulcei a fost folosită comercial şi în epoca contemporană. De aci porneau cargoboturile cu cherestea aduse de-a dreptul cu plutele pe Siret pînă la Galaţi, unde, încărcate în şlepuri, se depozitau la Tulcea în vederea exportului. De asemenea şi grînele, care luau acelaşi drum, poposeau vremelnic în vechile silozuri ale oraşului, populat cu un mozaic de neamuri — romîni, greci, turci, ruşi, bulgari, armeni.

Aşezat în amfiteatru pe un teren ce domină uşurel priveliştea fluviului, Tulcea păstrează în fizionomia modernă a arhitecturii ce se impune ochiului din port, ba chiar de pe puntea vaporului ajuns în rada sa — multe vestigii ale stilului oriental. Dacă partea din imediata vecinătate a Dunării — clădirea căpităniei, instalaţiile portuare, danele, antrepozitele, elevatoarele, dacă zona în prelungire spre inima oraşului cu clădirile administrative şi aşezămintele culturale oferă, în cadrul destul de larg al străzilor, o imagine urbanistică modernă, mai încolo, spre periferie, turistul amator de pitoresc întîlneşte desuete, dar interesante, mărturii ale îndelungatei prezenţe otomane. Case cu ferestre zăbrelite curbate în afară, geamia în minaretul căreia muezinul priveşte spre răsărit murmurîndu-şi litaniile, sau vechiul bazar susţinut pe coloane, alcătuit din alveole, bazarul în care pe vremuri funcţionau dugheni cu coloniale, textile şi covorărie de Levant — adăposteşte astăzi mici ateliere şi prăvălii alimentare.

•

Punerea în valoare, în anii din urmă, a bogăţiilor naturale ale Deltei, a dat prilej de mare propăşire Tulcei, vătămată de urgia celor două războaie, care au ruinat-o. Intensificarea cu mijloace moderne a pescuitului, a determinat crearea unei importante industrii pentru conservarea şi prelucrarea vînatului piscicol îmbelşugat în apele Deltei şi ale mării. O vastă fabrică destinată preparării feluritelor conserve din specii dunărene şi marine, asigură aprovizionarea cu astfel de produse, a pieţei interne. Pentru păstrarea peştelui proaspăt, s-au construit imense hale frigorifice — cea mai mare şi mai modernă realizare din Balcani — de unde crapul, şalăul, somnul, chefalii, scrumbiile se expediază la magazinele speciale de desfacere din Bucureşti şi alte oraşe ale ţării. Tot de aci, pe calea aerului, avioane transportă sturionii şi caviarul, destinaţi exportului, Tulcea fiind legată de Capitală — în afară de vapor şi tren — şi printr-un serviciu regulat aerian.

O altă bogăţie naturală în curs de exploatare pe scară industrială şi care a şi început să dea avînt activităţii tehnomecanice tulcene, este stuful. Două fabrici, una de celuloză rezervată hîrtiei, alta de transformare a materiei vegetale în numeroase produse pentru construcţie, folosesc nesecata abundenţă a stufului din Delta Dunării. Pe canalele Sulina şi Sfîntul Gheorghe, barcazele doldora de peşte, le întîlneşti plutind spre Tulcea, concomitent cu şlepurile încărcate cu maldăre de stuf.

•

Aspectul Tulcei e caracteristic prin animaţia oraşului, a portului. De-a lungul cheiului, vase mari şi mici aşteaptă să pornească în susul Dunării, sau spre porturile dinspre mare. Se încarcă lăzile cu peşte aglomerate în faţa depozitelor. Vaporul de pasageri părăseşte debarcaderul. Mai departe, printre lotci, se leagănă şalupa cu cinematograf, care desfăţă în inima Deltei populaţia năvodarilor. De la şantierul naval vine zvonul ciocanelor care repară barcazele negre ale pescarilor. Iar dinspre parcul apropiat de port, difuzoarele aduc efluvii de muzică radiofonică.

F. B.

POPAS TURISTIC LA ISTRIA

Istria poate fi vizitată, venind cu trenul de la Constanţa sau Medgidia (staţia de cale ferată Tariverde sau halta Istria). De aici, un drum de ţară duce spre ruinele cetăţii. Se poate veni însă nu numai din sud, ci şi din nord, fie călătorind de la Tulcea sau Babadag, pe calea ferată sau pe şosea, fie navigînd cu o şalupă pe apele Goloviţei şi apoi pe acelea ale lagunei Sinoe, de la Jurilofca pînă la zidurile cetăţii.

Cei care vizitează Istria, rămîn surprinşi de întinderea acestui oraş antic, de construcţiile realizate în diferite epoci, de viaţa care a fremătat aici timp de 1200 de ani — şi apoi de brusca ei dispariţie.

Istria nu a murit în urma unor catastrofale dezlănţuiri ale forţelor naturii. Oraşul a fost pur şi simplu părăsit de locuitorii săi. Dar cine au fost aceştia ?

În jurul anului 600 î.e.n. grecilor le era greu să trăiască în metropolă şi mai tîrziu chiar pe insulele foarte numeroase din Marea Egee. Unele colonii de pe coasta Asiei Mici, cum a fost aceea a Miletului, şi de pe insula Rhodos, au căutat să-şi găsească alte ţărmuri mai fericite. Acestea trebuiau căutate în nord, pe malurile unei mări declarată la început „neprimitoare". Apele ei sînt într-adevăr zbuciumate, adesea pline de primejdii, dar ţărmurile sînt fermecătoare şi bogate. Şi acesta este un fapt esenţial. În timp ce pe cei din Rhodos îi interesează ţărmurile sudice ale mării, milesienii arată o preferinţă deosebită pentru malurile ei nordice. Unii dintre ei sînt atraşi de gurile Istrului, unde se pot pescui peşti deosebit de gustoşi şi rari: moruni şi nisetri. În acelaşi timp, în susul fluviului, se poate naviga pentru a lega firele unui comerţ important cu locuitorii din interiorul teritoriului, şi el destul de bogat. Pe ţărmul unei mici peninsule viaţa e mai ferită de primejdii, iar aşezarea pe ţărmul golfului permite o activitate comercială şi de navigaţie mult mai prosperă. În afară de aceasta, gurile Istrului nu sînt chiar atît de îndepărtate. Numele localităţii nu a fost greu de ales. I s-a spus Istria, după denumirea fluviului vecin: Istros.

E greu să schimbi calea legilor imuabile ale istoriei! Imperiul roman agoniza. Popoarele migratorii trec acum cu uşurinţă peste graniţele unui imperiu altă dată de temut. Şi Istria se află chiar la graniţă.

Istrioţii, care veniseră aici pentru a pescui şi a face comerţ, îşi dau seama că vremurile s-au schimbat şi că viaţa în aceste locuri comportă riscuri prea mari. În jurul anului 640 al e.n., după o existenţă de douăsprezece secole, la Istria se aşterne tăcerea.

Ce puteţi vedea astăzi la Istria ?

Zidurile cetăţii se zăresc de departe. De sus, din turnul cel mare al zidului vă puteţi arunca privirea spre cartierul comercial, spre terme. Pe străzi bine pavate, se poate ajunge la cartierul oamenilor bogaţi, aşezat cu faţa spre lacul Sinoe. Se văd urmele templului închinat Afroditei, „zeiţa dragostei", semnele apeductului şi ale castelului de apă care alimenta cetatea. Pot fi văzute şi decretele săpate în piatră.

Oraşul antic, ale cărui ruine se află la aproximativ 50 km de Constanţa, lasă să se întrevadă crîmpeie din viaţa coloniei întemeiată acum 2600 de ani. Lucrările arheologice efectuate aci — care au permis transformarea Istriei în obiectiv turistic — mărturisesc interesul manifestat de regimul nostru pentru cercetarea trecutului patriei, sprijinul pe care partidul îl acordă oamenilor de ştiinţă pentru înzestrarea istoriei cu date mereu noi.

E. PANIGHIANŢ

Cadranul solar, prima piesă tehnică din antichitate găsită în împrejurimile vechiului Tomis (în comuna Cumpăna)

de DOBROGEA demult, de ieri, de azi

— COMENTARIU LA O LEGENDĂ —

Legenda spune că Dobrogea ar fi fost o fată frumoasă şi săracă pe care un principe hapsîn a cumpărat-o pe-o nimica toată din ţara sciţilor, a adormit-o şi-a urcat-o pe corabia sa pornind spre miazăzi.

Cînd s-a trezit biata fată şi a văzut în jurul ei numai mare şi cer şi oşteni de-ai principelui, deodată a simţit cum se strînge inima-n ea şi şi-a spus că mai degrabă se preface-n stană de piatră, decît să meargă mai departe. Şi voinţa ei a fost atît de crîncenă, încît încet, încet, corabia începu a se scufunda. O apăsa un trup de piatră care creştea pe puntea ei, se-ntindea, o acoperea vîrînd-o adînc în valuri şi împingea din calea creşterii ei, apele.

Aşa a apărut ţara de piatră albă asemenea trupului fetei, cu ochiuri de apă limpezi asemenea ochilor ei, cu lumină multă, asemenea visurilor ei.

Undeva, o pădure încîlcită, chinuită, a răsărit din mîinile corăbierilor care-ncercau să se agaţe, să se salveze.

Ţara e-nconjurată de apă aşa cum a împins-o creşterea nestăvilită a trupului de piatră, iar dobrogencele au voinţa îndîrjită ca şi cea care le-a dat numele. Dintre ele, Dobrogea cea frumoasă va renaşte iarăşi, cînd va veni omul bun pe care ea nu l-a mai putut aştepta din pricina hapsînului principe.

Aceasta e legenda. În ce măsură e adevărată, rămîne să vedem.

A fost Dobrogea frumoasă şi atrăgătoare?

Totul ne spune că da. Începînd de la corăbierii fenicieni, toţi au început s-o caute, să caute căile spre ea. Fenicienii veneau cu corăbiile lungi, cu provă coroiată ca ciocul de vultur, încărcate de lucruri preţioase şi de nimicuri, îi lăsau pe localnici să se suie pe punţile lor şi să admire marfa, apoi, deodată, ridicau ancora, porneau, iar cei rămaşi pe corabie erau făcuţi robi.

Aşa au ajuns la ţărmurile Dobrogei descoperind aici oameni harnici din marele neam al tracilor. Pămînturile erau bogate, grînele creşteau din belşug, vitele de-asemenea, mierea era dulce iar vinul din piatra albă a calcarului, puternic şi aromitor. Ca dovadă a tuturor acestora, e şiretlicul la care au recurs fenicienii spre a-şi alunga concurenţii: au numit marea ce scălda ţărmurile Dobrogei cu cuvîntul grecesc Axenos, ceea ce înseamnă ursuz, neprimitor.

Abia peste vreo sută de ani, cînd au ajuns aici primele corăbii greceşti şi au văzut că marea e ca toate celelalte, iar geţii ce locuiau malurile au larg dezvoltat sentimentul cinstei şi al ospitalităţii, au schimbat numele acesta spunîndu-i mării Euxinos, adică „primitoare".

A fost în continuare Dobrogea frumoasă şi atrăgătoare?

De n-ar fi fost, n-ar fi ridicat grecii atîtea cetăţi mari şi bogate în care ei să poată negustori cu localnicii produsele acestora şi apoi, în corăbii pîntecoase, să le trimită peste mare. Istros, Tomis, Calatis, Dionisopolis, au înflorit ca o ghirlandă pe malul mării, iar istoria ne-nvaţă clar că acolo unde nu se produce, acolo nimic nu înfloreşte. Priviţi astăzi marea bogăţie a vechiului Tomis pe care o sugerează toate vestigiile aflate la Constanţa şi vă veţi da seama că aşa ceva nu răsare din piatră seacă, priviţi eleganţa şi civilizaţia Istriei şi vă veţi da seama că nimeni nu construieşte aşa ceva numai de dragul peisajului înconjurător, priviţi zecile de gorgane pe care alt neam, mai puţin civilizat decît al grecilor, le-a ridicat pe malul celălalt al lacului, în faţa cetăţii, şi veţi presupune poate, că şi ei şi-au durat o aşezare tocmai pentru a-şi putea aduce aici produsele şi a le vinde negustorilor din cetate.

Prin ţara Dobrogei începuseră, în acea vreme, a se bătători drumuri care porneau sau duceau de la sau spre cetăţile de pe malul mării. Aşa au aflat-o romanii, şi urmele lor le aflăm astăzi peste tot, de la Valul lui Traian, la trofeul de la Adamclisi şi la dunăreana cetate Capidava.

Apoi Dobrogea a decăzut. A dispărut de pe firmamentul pieţii comerciale a omenirii. A

mozaic mozaic mozaic mozaic mozaic mozaic mozaic mozaic mozaic

— Află Nae că la mine s-a prins unul cît un zimbru!
— Fleacuri, la mine e cît un elefant!

● *Învăţatul grec Eratostenes (anul* **200** *î.e.n.) a măsurat cel dintîi lungimea unui grad terestru, în Egipt, între Syene şi Alexandria, calculînd apoi meridianul pămîntesc. Valoarea de* **250.000** *de stadii aflată prin calculul lui, nu este mult deosebită de valoarea reală.*

● **Compasul marin, cunoscut instrument de navigaţie, a fost inventat în anul 1302 de marinarul italian Flavio Gioja.**

● Cea dintîi traversare a Tibetului a fost întreprinsă, în anul 1328, de călătorul italian Ode Pardenone.

● Busola a fost inventată de împăratul chinez Hoang-Ti, în anul 2637 î.e.n. El a fost cel dintîi om care a descoperit însuşirea acului magnetic de-a arăta, cu unul din capetele sale, nordul.

● *Diligenţa, o trăsură specială, care transporta la început numai corespondenţa, iar apoi şi pasageri, a apărut în anul* **1464**.

● **Geamantanul intră în uzul curent, pentru transportat bagajele călătorilor, pe la mijlocul secolului al XV-lea, în Flandra şi Italia (1460).**

● Cea dintîi cale ferată din lume a fost construită de inginerul Vivian, în Anglia, între localităţile Wandswath şi Croydon în anul 1802.

● **Cea dintîi carte romînească despre balneologie a fost scrisă în anul 1821 de către medicul romîn ardelean Vasile Pop.**

● *Cel dintîi adăpost turistic în munţi a fost construit în Alpi, în anul* **1815**.

sărăcit, s-a istovit, sau fata săracă din legendă nu a vrut să dea nimic, nici un vîrf de deget, hapsînului principe? Cert este că s-a acoperit în mantia ei de calcar și a devenit țara săracă dintre Dunăre și mare. Cîteva forturi turcești, tabii cum le spuneau ei, dovedeau în cea de a doua jumătate a mileniului acestuia, stăpînirea otomană. Din vechiul negoț, ca o relicvă, a rămas numai bazarul de toamnă care se făcea pe valea Cara Su, în inima Dobrogei, acolo unde roca tînără a Balcanilor întîlnea roca bătrînă a Catenei himerice, cam pe unde se află astăzi Medgidia. Acolo, parcă trăgînd o graniță între nordul și sudul orientului european, drumul dintre Dunăre și mare îl tăia pe cel care pornea din Constantinopol, trecea Balcanii, intra în stepă, ajungea în Bugeacul tătărăsc și ducea tot mai sus, spre cazaci, spre kievani, spre moscoviți.

Fabrica „Cimentul păcii" din Medgidia

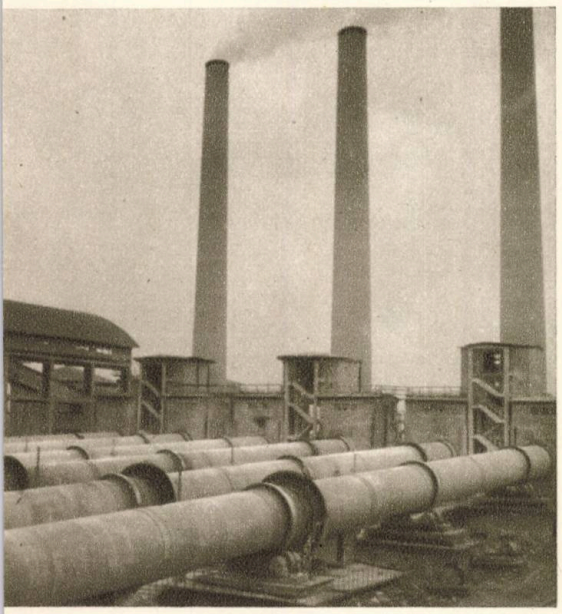

Bazarul își desfășura vreme de o lună viața lui gălăgioasă, zgomotoasă ca un dans drăcesc, în care se-amestecau culorile răsăritului cu ale apusului, limbile de miazănoapte cu cele de miazăzi, șiretenia orientului cu diplomația occidentului, trufia celor veniți pe mare cu neîncrederea și precauția celor care bătuseră lungi drumuri pe pămînt.

Cîndva, o dată cu primele semne ale iernii, bazarul s-a desfăcut ca-n fiecare an, dar s-a desfăcut pentru a nu se mai reface niciodată. Războaiele secolului trecut îl goneau.

Și, după 1877, Dobrogea a rămas fiica săracă a unei țări stăpînite de burghezi și moșieri. Spre pămîntul ei sărăcit se făceau, chipurile, concesii celor ce vroiau să vină. Statul vindea hectarul de pămînt cu prețul unei oi. Veneau țăranii din toate colțurile țării, și mocani, și cojani, să se căpătuiască datorită vreunui petec de pămînt mai ieftin.

Dar legile erau tot ale burghezo-moșierimii, impozitele au devenit atît de mari, încît întreceau cu mult prețul hectarului. Cine a putut să le plătească? Cei bogați, cei care veniseră cu turme întregi de oi spre pășunile Dobrogei.

Săracul venit după căpătuială a trebuit să renunțe, treptat, chiar și la bucata sa de pămînt, și să muncească moșierului. Astfel au apărut în Dobrogea cele mai mari moșii, de trei mii și de cinci mii de hectare.

O fi adevărată legenda? Dacă nu ea, măcar simbolul ei. Celui care n-a îngrijit-o, celui care a vrut doar să stoarcă tot ce se putea, Dobrogea i-a răspuns închistîndu-se în trup de piatră. Moșierii știau că pămîntul e sărac și compensau această sărăcie cu întinderea, storcîndu-l mereu cît de mult se putea. De investiții nici vorbă. În anul 1949 cînd s-au lichidat ultimele resturi moșierești și a fost preluat inventarul agricol, s-a constatat că în întregul județ Tulcea, exista un singur tractor.

Cine este omul bun din legendă pe care Dobrogea l-a așteptat atîta și căruia i-a rezervat toate bogățiile sale?

Călătorul care vizitează astăzi Dobrogea, își va da seama clar și imediat. Dobrogea astăzi înflorește, liniile întregi de irigație îi brăzdează trupul, pe cîmpul negru au răsărit niște palate albe, stațiunile de mașini și tractoare. Dealurile de cretă s-au acoperit cu spalierele viilor; numai producția de vin a Dobrogei, ca valoare, va ajunge în cîțiva ani să valoreze tot atît cît exportul nostru actual de petrol! În Dobrogea a înflorit o industrie bogată; Palas, Năvodari, Medgidia, Cernavodă, se înscriu cu cinste pe harta industrială a țării; în Dobrogea au înflorit orașe, în Dobrogea mai bine de o treime din casele satelor sînt noi, construite acuma; în Dobrogea, colectiviștii se duc cu camioanele la lucru, Dobrogea a ajuns din cea mai înapoiată, în frunte.

Pe ogoarele colectivizate ale regiunii Constanța

Și atunci, cine oare este omul despre care vorbește legenda?

Am putea spune, foarte clar, că este chiar omul care a făcut legenda. Omul sărman și muncitor, necunoscutul care-și istovea personalitatea și viața pe moșia boierului, omul care cunoștea, ca nimeni altul, frumusețea Dobrogei și-și dădea seama ce-ar putea face din ea. Iar cînd a venit partidul care l-a îndrumat și i-a dat posibilitatea să facă, nimic nu i-a mai stat în cale.

Legenda se pierde, o continuă însăși realitatea.

CORNELIU LEU

mozaic

● La vărsarea Tarcăului în Bistrița există mari cantități de rumeguș. Prin el și-a făcut apariția un oaspete puțin cunoscut: șarpele de rumeguș (natrix tesselata). Zoologii se străduiesc să găsească o explicație acestei neașteptate apariții. Numeroșii șerpi de rumeguș sînt foarte dăunători pisciculturii.

● *În anul* **1924**, *cunoscutul explorator sovietic V. I. Vize a descoperit la... masa de lucru, pe baza unor calcule în legătură cu naufragiul vasului Sfînta Ana (1913), în Arctica, existența unei insule necunoscute, indicîndu-i poziția pe hartă. Cu 6 ani mai tîrziu, la 13 august 1930, expediția arctică sovietică de pe spărgătorul de gheață „Sedov", a găsit într-adevăr, pe acele meleaguri, o insulă care a căpătat numele de insula „Vize".*

● Cîte așezări cu numele de „București" există? După istoria întocmită de G. I. Ionescu-Sion cităm: București din fostul județ Tecuci; București din părțile Vîlcei; București de pe apa Vedei; București din fosta plasă Grădiștea (lîngă Rîmnicu-Sărat); București din fostul județ Brăila; București din părțile Hușului. Se cunoaște de asemenea o comună București în Ardeal, lîngă Brad.

● **Cel care a avut primul ideea înființării unei grădini zoologice a fost scriitorul francez Bernardin de Saint-Pierre, autorul romanului „Paul și Virginia". El a propus, în anul 1792, să se organizeze grădini zoologice în jurul marilor orașe, în scopuri distractive și educative. La propunerea lui, guvernul revoluționar francez decretează, în anul 1793, înființarea grădinii zoologice din Paris.**

— Știam eu că trebuia să ne întîlnim la vînătoare, dar n-am înțeles dacă pe apă sau sub apă!

Desen de MATTY

1. Cea mai lungă cale ferată din lume: „Transiberianul", unește orașul Celiabinsk din Ural cu portul Vladivostok din Marea Japoniei. Lungimea totală: 7.416 km.
2. Cea mai „înaltă" cale ferată din lume este în Bolivia centrală, cu punctul culminant la 4.880 m.
3. Cel mai lung tunel de cale ferată din lume, în California (Huntington-Lake-Tunnel), măsoară 2¹,760 km.
4. Cea mai înaltă șosea din lume se află în Tibet (R. P. Chineză) unind Lhassa cu orașele Sinin și Thedu, la 5.330 m.
5. Cel mai lung pod din lume (39 km) unește malurile lacului Pontchartrain.
6. Cea mai mare deschidere din lume (1.260 m) o are podul care unește Poarta de Aur cu orașul San Francisco.
7. Cel mai mare pod pentru traficul de autovehicule din Europa, este în curs de construcție pe Volga în dreptul orașului Saratov.
8. Cel mai lung funicular din lume se găsește între Chamonix și Mont-Blanc în Franța (6 km).
9. Cea mai lungă traversare cu baeul (222 km) are loc în strimtoarea dintre Fusan și Simonaseki (între Coreea de Sud și Japonia).
10. Cel mai lung canal din lume: „Marele Imperial" (R. P. Chineză), între Pekin și Hanceu (1.700 km). Construit în sec. XII-XIII.
11. Cei dintîi cosmonauți reîntorși pe pămînt au fost doi câini: Strelka și Belka (august 1960).
12. Cea mai mare construcție a antichității: piramida lui Keops (146,5 m înălțime) din Republica Arabă Unită.
13. Cea mai mare clădire universitară din lume: universitatea Lomonosov din Moscova. Volum: 275.000 mc cuprinzînd 40.000 de încăperi.
14. Cea mai lungă construcție din lume: zidul chinezesc (peste 4.000 km), unește golful Liap Tung din Marea Galbenă cu extremitatea apuseană a provinciei Khen-Si. Ridicarea sa a durat zece secole.
15. Cel mai mare oraș din lume: New-York (14.066.000 locuitori).
16. Cea mai mică localitate din lume: cătunul Escalognon (Alpii francezi) care numără doar... 7 locuitori.
17. Cea mai „înaltă" localitate din lume: așezarea minieră de la Chupiquina din Chile (la 5.600 m).
18. Cel dintîi spărgător de gheață atomic, „Lenin", a fost lansat în U.R.S.S. (1959).
19. Cea mai mare insulă din lume: Groenlanda (suprafața 2.175.000 kmp).
20. Cea mai întinsă peninsulă din lume: Arabia (suprafața totală 2.730.000 kmp).
21. Cel mai lung fiord din lume: Hamilton Iulet din Labrador (Canada). Lungimea 240 km.
22. Cea mai joasă mare din lume: Marea Moartă, a cărei suprafață se află cu 392 m sub nivelul mării.
23. Cea mai lungă strimtoare marină: Malacca, lungă de 780 km (între sudul peninsulei Malaya și insula Sumatra).
24. Cea mai „largă" strimtoare marină numită Jucatan, desparte Mexicul de Cuba. Lățimea: 220 km. Ea este în același timp și cea mai adîncă (2.000 m).
25. Cea mai mare adîncime oceanică este în „groapa" Challenger, în sud-vestul insulelor Mariane. Aici Oceanul Pacific are o adîncime de 10.899 m.
26. Cea mai bogată regiune din lume în vulcani activi (95) se găsește în insulele Sonde.
27. Cel mai înalt și mai întins podiș din lume: Tibetul. Înălțimea mijlocie: 4.000 m, suprafață totală de peste 2.000.000 kmp.
28. Cel mai înalt munte din lume este Ciomolungma (Everest) în Himalaia, la frontiera dintre Nepal și R. P. Chineză.
29. Cel dintîi și unicul institut de speologie din lume se află în R.P.R., înființat de marele savant romîn Emil Racoviță.
30. Cel mai lung recif de corali (2.300 km) este „Marea barieră", situată de-a lungul coastei de nord-est a Australiei.
31. Cel mai „înalt" vulcan activ din lume este Tupungato din munții Anzi, la frontiera dintre Chile și Argentina. Altitudinea: 6.800 m.
32. Cel mai înalt con vulcanic: Kliucevski din Kamciatka (4.850 m). A erupt în ultimii 250 ani de 33 ori.
33. Cel mai activ vulcan: Kiluaca (1.247 m) din insula Hawai. În craterul său (diametru 4,51 km) clocotește în permanență un lac de lavă.
34. Cel mai mare vulcan submarin cunoscut (Amiralul Marcov) se află în partea cea mai adîncă a Oceanului Indian.
35. Cea mai lungă peșteră din lume se află în Kentucky (peste 40 km) și e numită „Peștera mamuților" datorită fosilelor aflate în ea.
36. Cea mai lungă peșteră din Europa se află în Iugoslavia la Postumia. Un tren subteran permite turiștilor să parcurgă 10 km în interiorul peșterii.

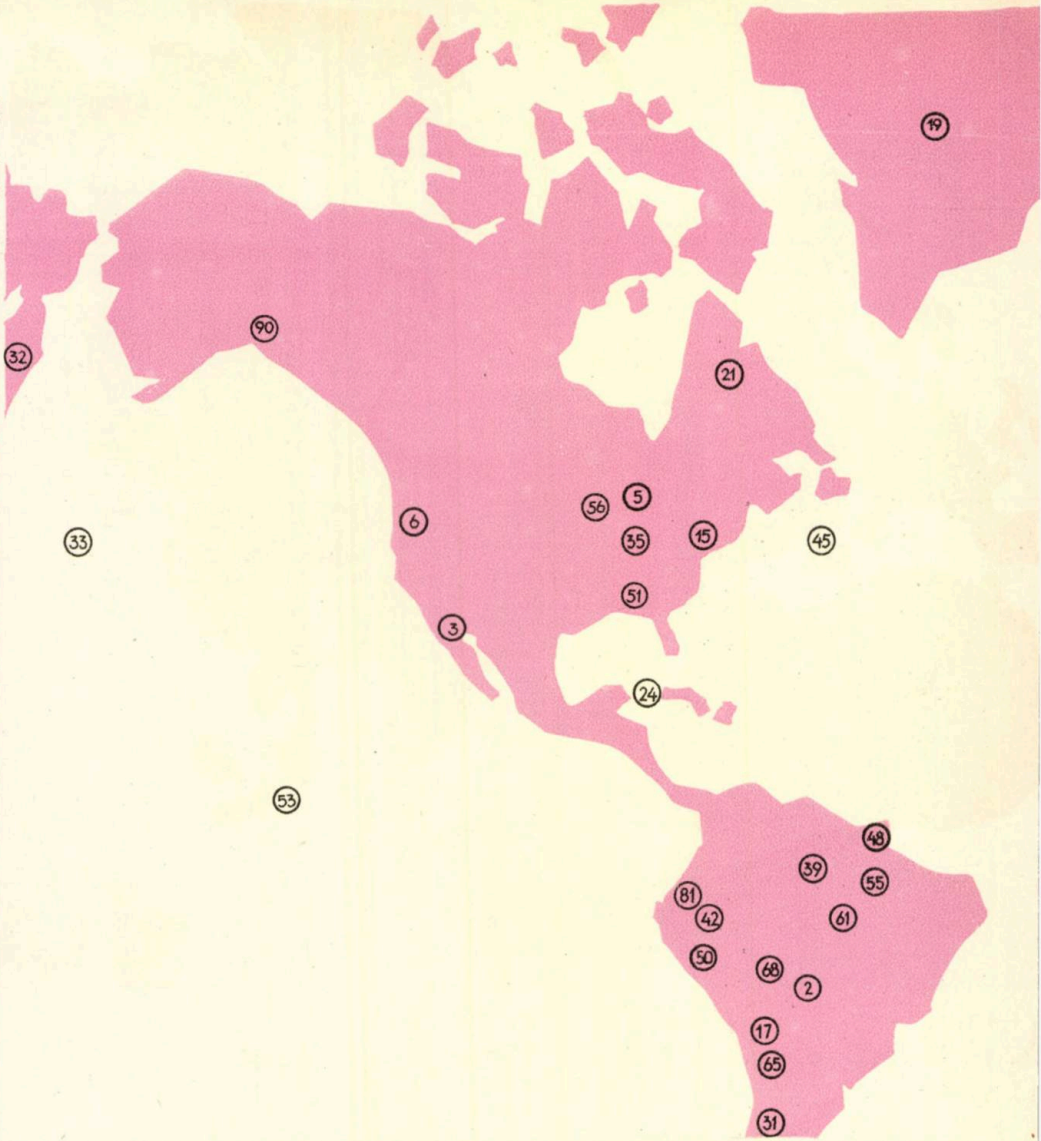

37. Cea mai adîncă peșteră din lume, aflată în munții Kosciuszko (Australia), prezintă abisuri de peste 1.220 m.
38. Cel mai lung fluviu din lume: Nilul; străbate 6.671 km trecînd prin trei țări.
39. Cel mai mare bazin fluvial din lume aparține fluviului Amazon (suprafața: 6.120.000 km p).
40. Cel mai întins lac din lume este, de fapt, Marea Caspică (suprafața: 424.300 kmp și adîncimea maximă: 975 m).
41. Cel mai întins ghețar din lume: Inlandsis din arhipelagul Spitzberg (suprafața: peste 20.000 kmp).
42. Cel mai lung lanț de munți din lume: Cordilierii (peste 15.000 km).
43. Cel mai vechi submarin care a funcționat este construit de mecanicul olandez Cornelius van Drebbel (1625). El face o călătorie pe sub valurile Tamisei, în cursul căreia îl însoțește regele englez Iacob al II-lea.
44. Cel mai lung ghețar din lume (415 km), se află pe insula de nord a arhipelagului Novaia-Zemlia (U.R.S.S.).
45. Cel mai puternic curent marin este Golfstreamul. Debit: 82 milioane mc de apă pe secundă.
46. Cea mai înaltă cascadă din lume: Utigardsfoss (Norvegia). Apa cade de la o înălțime de 610 m.
47. Cea mai mare cascadă cunoscută: Victoria, pe fluviul Zambezi (înălțimea 107 m).
48. Cel mai puternic val de maree este „Porosoka" pe Amazon, care se face simțită la 1.400 km de coastă și are o înălțime de 5 m.
49. Cea mai îngustă strîmtoare intercontinentală: Bosforul (lărgimea: 750—700 m, lungimea: peste 30 km).
50. Cea mai mare diferență de nivel din relieful globului este între vîrful Llullaillaco (6.710 m) din munții Anzi și groapa marină Fosa de Taltal din Oceanul Pacific (7.655 m adîncime).
51. Cel mai mare abis de pe pămînt: în Louisiana (S.U.A.); 6.542 m.
52. Cel mai întins deșert: Sahara (suprafața: peste 7.000.000 kmp, un sfert din continentul african).

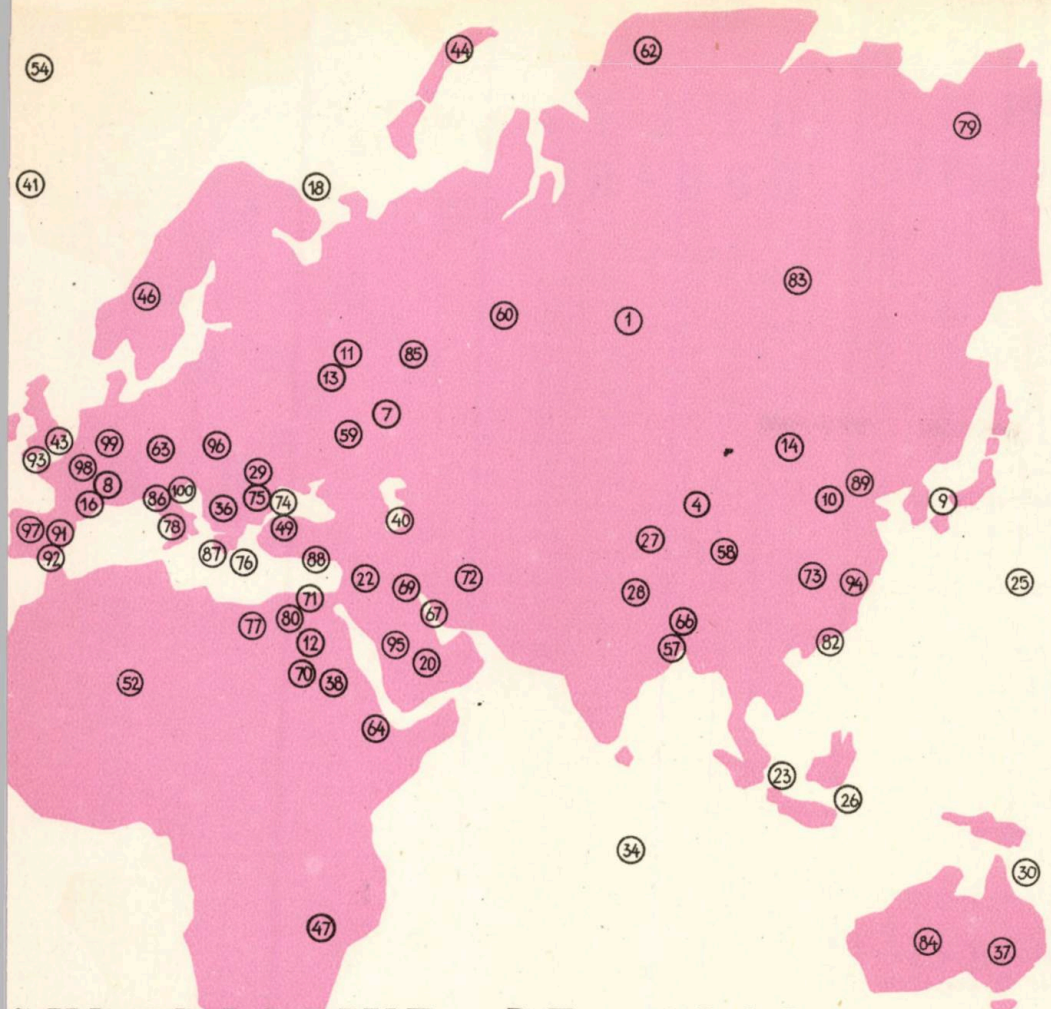

SUPERLATIVE PE GLOB

53. Cel mai întins ocean: Pacificul (suprafața: 165,7 milioane kmp, adîncimea mijlocie: 4.280 m).

54. Cea mai vastă mare de pe glob: Marea Înghețată de Nord (suprafața: peste. 14.000.000 kmp).

55. Cel mai mare debit de apă din lume: fluviul Amazoanelor (America de Sud); 120.000 mc apă pe secundă de 20 ori mai mult ca Dunărea.

56. Cel mai mare lac de pasaj: lacul Major (S.U.A.); suprafața: 82.000 kmp.

57. Cea mai întinsă deltă fluvială: aceea a Gangelui și a Brahmaputrei (suprafața: 82.000 kmp).

58. Cel mai „înalt" lac din lume: Arpot-tso în Tibet (5.465 m).

59. Cel mai mare lac artificial: Kuibîșev (U.R.S.S.); suprafața: 6.500 kmp.

60. Cea mai netedă cîmpie din lume se află în Siberia. Pe o distanță de 2.000 km de la nord la sud, diferența de nivel nu depășește 100 m.

61. Cea mai întinsă cîmpie din lume (peste 5.000.000 kmp suprafață) se află în bazinul Amazonului.

62. Cel mai „înghețat" pămînt este cel din Taimir (U.R.S.S.). Solul permanent înghețat pînă la o adîncime de 600 m.

63. Cea mai veche hartă a continentului american este redactată, la comanda lui Amerigo Vespucci, în anul 1501, de către un cartograf german rămas anonim. El înscrie pe harta noului continent numele „America" după numele celui ce-i comandase și plătise execuția.

64. Cel mai „cald loc de pe glob: Massaoa (Abisinia). Temperatura medie anuală: 30,2°C.

65. Cel mai „uscat" loc din lume: Pirados (Chile). A plouat pentru prima oară în 1936, după o pauză de 91 ani! Polul uscăciunii se găsește în Sudan, la Wadi-Halfa, unde plouă anual 0,3 milimetri cubi de apă pe mp!

66. Cea mai ploioasă regiune din lume: Cerunoți (India): 12.665 mmc pe mp anual.

67. Cea mai caldă apă marină: în golful Persic (35°C la suprafață)

68. Cel mai vechi document astronomic din lume, un calendar astral, de 20.000 ani, se află în capitala Boliviei, La Paz.

69. Cea mai veche bibliotecă scrisă pe cărămizi, descoperită pînă acum, datează din anul 2451 î.e.n. (Mesopotamia).

70. Cel mai vechi ziar din lume — scris pe papirus — publicat în Egipt, din porunca faraonului Tutmes III, cu 1750 ani î.e.n.

71. Cele mai vechi faruri au fost instalate pe coasta Egiptului cu 900 ani î.e.n.

72. Cele mai vechi șosele pietruite sînt construite de persani cu 520 ani î.e.n.

73. Cel mai mare schelet de mamut din lume (lung de 7 m și înalt de 4,88 m) descoperit și reconstituit la Gansian în provincia chineză Șensi.

74. Cea mai veche știre despre pămîntul romînesc și locuitorii săi datează din anul 512 î.e.n.: descrierea expediției din Dobrogea a împăratului persan Darius.

75. Cea mai prețioasă fosilă aflată în exemplar unic la muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa" din București, aparține unui „Dinotherium gigantissimum", strămoș al elefantului de azi.

76. Cele mai vechi hărți geografice, în înțelesul de azi al cuvîntului, sînt redactate cu 575 ani î.e.n. de geograful elin Hecaterios.

77. Cea mai ridicată temperatură de pe pămînt s-a înregistrat în Libia la El-Aziz (58 grade la umbră).

78. Cel mai vechi apeduct din Roma a fost construit cu 312 ani î.e.n.

79. Cea mai mare diferență de temperatură între vară și iarnă s-a înregistrat în Siberia la Oimiakom (de la +31° vara, la —71° iarna).

80. Cea mai veche chitanță cunoscută datează din anul 109 î.e.n. Descoperită în Egipt, este scrisă pe papirus, privește un împrumut de bani și în afară de o dobîndă de 100% prevede și garanții materiale lăsate în gaj de către debitor.

81. Cea mai mică diferență de temperatură între vară și iarnă, se înregistrează la Quito (Ecuador) și în insulele Marshall din Oceanul Pacific. Diferența maximă este de 0,4°.

82. Cea mai veche descoperire a Chinei de către europeni se datorează navigatorului grec Alexandros, care plecînd din Marea Roșie a izbutit să ajungă pe calea apei pînă la Canton cu 100 ani î.e.n.

83. Cel mai întins continent: Asia (suprafața: 44.093.000 kmp).

84. Cel mai mic continent: Australia (suprafața: 8.960.000 kmp).

85. Cel mai mare stat din lume: Uniunea Sovietică (suprafața: 22.403.000 kmp). U.R.S.S. depășește în suprafață America de Sud împreună cu Europa.

86. Cea mai veche hartă topografică este redactată în anul 1784 de către geograful italian Cassini.

87. Cel mai vechi ghid pentru turiști a fost alcătuit de către geograful grec Pauzanias în anul 174 al erei noastre.

88. Cel mai vechi mijloc de protecție împotriva arsurii soarelui și a uscării pielii datorită vîntului, a fost preparat în anul 200 e.n. de către celebrul medic Galien din Pergam (Asia Mică), utilizat și azi drept cremă de obraz, sub numele de „Ceratul lui Galien".

89. Cel mai vechi ziar tipărit a apărut în China în anul 400 al erei noastre, în timpul domniei împăratului Fin Kuang-fang. Ziarul e imprimat pe 6 foi de mătase galbenă.

90. Cea mai veche descoperire a Americii a avut loc în anul 499 și a fost săvîrșită de călugărul budist Hui-Sang. Cu 1000 de ani înainte de Columb, Hui-Sang călătorește din Alaska pînă în Mexic. El descrie locurile văzute, pe „localnicii" de culoare roșie și dă prima relatare despre folosirea plantei hgane.

91. Cel mai vechi dicționar cunoscut a fost redactat în anul 1095 de către călugărul Suidas.

92. Cele mai vechi oglinzi de sticlă, cu cositor, au fost inventate în Spania în anul 1237.

93. Cei mai vechi ochelari au fost inventați în anul 1280 de către Roger Bacon. Se pare că el s-a inspirat după o invenție mai veche a fizicienilor italieni Degali și Spirea din Pisa.

94. Cea mai veche hîrtie monedă a fost tipărită în China în anul 1350.

95. Cele mai vechi cafenele au fost înființate la Mocca, în Arabia, în anul 1530.

96. Cel mai vechi almanah cunoscut pînă acum a fost tipărit la Viena în anul 1469.

97. Cel mai vechi catalog de cărți cunoscut datează din anul 1498 (Spania).

98. Cea mai veche asociație sportivă din Europa: a maeștrilor de scrimă (Paris, 1554).

99. Cele mai vechi ghete, mult asemănătoare cu cele din zilele noastre, sînt confecționate pentru întîia oară în Flandra, în anul 1250.

100. Cea mai veche încercare de coborîre cu parașuta dintr-un turn are loc în anul 1617 la Veneția și este descrisă de fizicianul Fausti Vernazio.

DOUĂSPREZECE SFATURI PENTRU CAMPING

1. Alege locul pentru cort înainte de căderea serii, ca să-l poţi monta în linişte.

2. Alege un teren plat, ca să nu aluneci noaptea de sub cort.

3. Nu-ţi instala cortul sub copaci: furtunile te pot pune în primejdie!

4. Din pricina eventualelor ploi, nu e recomandabil să campezi pe pămînt argilos sau în adîncituri de teren.

5. Caută să ai deschiderea cortului către sud-est.

6. Verifică mereu starea frînghiilor cortului; pe timp de ploaie, lasă-le mai libere căci se vor scurta în urma umezelii; pe vreme de furtună însă, strînge-le cît mai tare.

7. Pe vreme de ploaie nu atinge cu mîna pînza de cort, căci locul atins îşi pierde impermeabilitatea.

8. Nu aprinde focul în livezi sau păduri. Ai grijă ca locul unde aprinzi focul să fie la o depărtare de cel puţin 50 m de liziera pădurii. Urmăreşte şi direcţia vîntului.

9. Nu-ţi procura lemne de foc rupînd crengi sau copăcei din pădure, ci strîngînd doar uscături.

10. Îngroapă resturile de alimente, cutiile de conserve etc. înainte de a părăsi locul de campare. Succesorul tău vrea şi el să găsească locul curat.

11. Nu e cuviincios să porneşti în costum de baie prin localităţi, după cumpărături sau la plimbare.

12. În timpul campingului comportă-te astfel încît să nu-ţi incomodezi vecinii. Fii politicos, prietenos şi gata să dai ajutor celorlalţi.

DELTA DUNĂRII

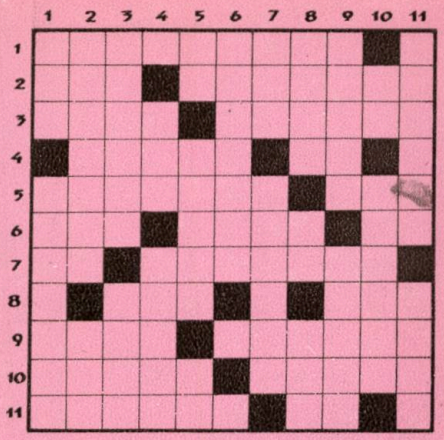

ORIZONTAL: 1) În „Ţara de dincolo de negură" are o măiastră descriere a Deltei. 2) Numărul Chiliei! — Ornamentează pereţii caselor de pescari îmbinînd sobrietatea cu sensibilitatea artistică. 3) Specialitate O.R.L. — Nu poţi pleca în Deltă fără ea ... 4) ... Neagră, hotar al Deltei — Abis! 5) Localitate istorică — Oraş în Belgia. 6) Zile fără de început. — Măsură tehnică (pl.) — Bile! 7) Depărtate la mistreţ, apropiate la nisetru! — Cocea. 8) Alchimie (abr.) — Cele mai vechi mărturii despre Deltă datează de acum 2500! 9) Păsări ale Deltei — ... sistematice şi procedee noi, iată ce caracterizează munca celor peste 5000 de pescari ai Deltei. 10) Începuturile formării Deltei datează din cea de bronz — Jucător de fotbal... 11) ...şi extremă la C.C.A. sau... ostrov în deltă! — A doua şi a cincea din deltă.

VERTICAL: 1) Blana ... — albăstrie a pisicii sălbatice e un trofeu de mare preţ. — Cel de baltă, care trăieşte în deltă, fără a fi o specie nouă, are unele caracteristici proprii. 2) În ultimul timp au apărut unele, altă dată necunoscute în aceste locuri: bizamul şi cîinele jder. — Canale, gîrle, iazuri, adică 80% din Deltă. 3) Poporul îi spune „apă viorea". — Prefix cu înţeles de total. 4) Ceasul din cormoran! — Verbul turistului... 5) În vest... — ...şi din est. — În Dunăre, în mare, dar nu şi în deltă! 6) Pădurile lui caracteristice le întîlneşti pe alocuri şi în deltă. 7) Nu-i afon că nu-l are pe f... — Cabană în deltă, de unde zeci de cărări şi drumuri de apă duc spre cele mai interesante locuri de pînă pentru vînători. 8) Auxiliar al pescarului — lute, pe jumătate — Moşul de la gene. 9) Cel de la cîmpie a dat titlul unei piese de M. Davidoglu — Hotel pe litoral. 10) Teşite! — Lejmicioare albastre şi liane felurite. 11) Se găseşte în braţul Chilia sau în altă piesă a aceluiaşi M. Davidoglu. — Ziua trecută.

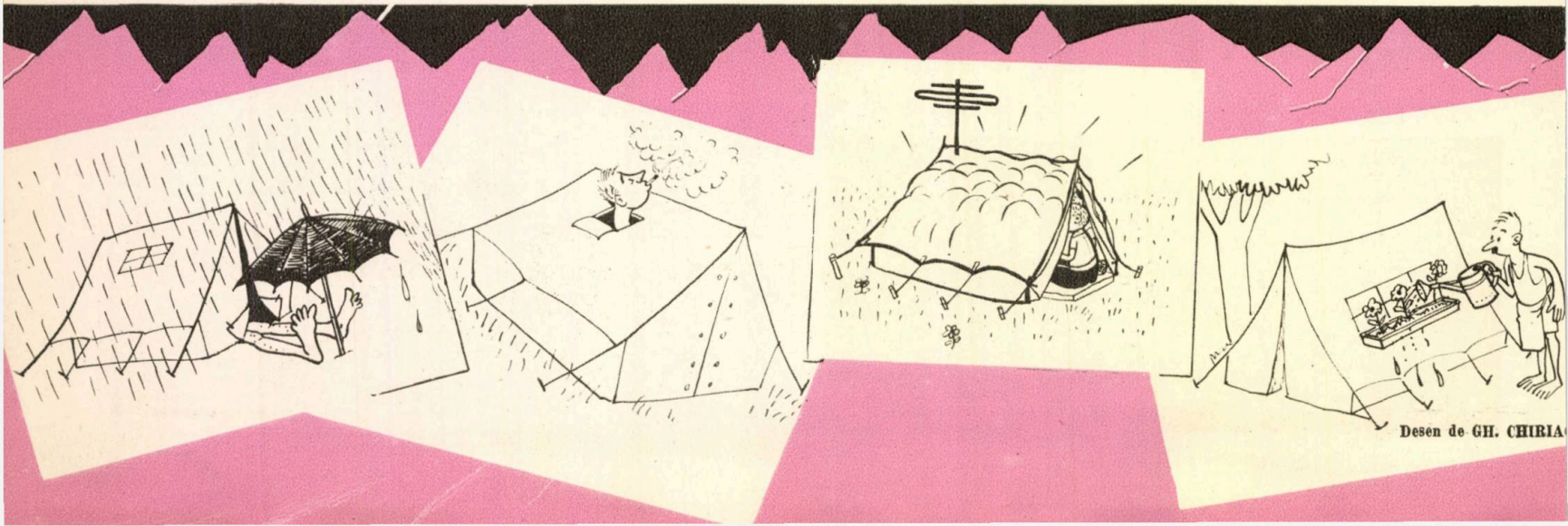

Desen de GH. CHIRIA

Briza la mare şi munte

Nu orice vînt ce bate pe litoralul Mării Negre e briză, ci numai acele vînturi slabe şi regulate cauzate de diferenţa de temperatură ce se produce ziua şi noaptea între suprafaţa uscatului şi a apei.

Pe litoralul nostru briza este mai evidentă vara şi aproape necunoscută iarna, din pricina vînturilor neregulate care au o intensitate mare şi tulbură mecanismul de formare a brizelor.

În zilele de vară plajele şi solul litoralului se încălzesc mult mai mult decît apa mării şi de aceea, către ora 9 dimineaţa, se produce un aflux de aer dinspre mare numit briza de mare. Intensitatea brizei creşte pînă la orele 14-15, cînd se produce şi maximul diurn de temperatură, apoi scade. Direcţia brizei marine nu se menţine aceeaşi, ci se roteşte cu mersul soarelui, astfel: la ora 9 bate dinspre est, iar la ora 15 dinspre sud.

În timpul nopţii, fenomenul se produce invers: uscatul se răceşte, prin radiaţie nocturnă, mai mult decît apa mării şi de aceea la cîteva ore după apusul soarelui se produce un aflux de aer de pe uscat spre mare, care devine din ce în ce mai intens pînă în momentul cînd răsare soarele şi cînd se produce şi minimul de temperatură. Aceasta e briza de uscat, care e mai slabă decît briza de mare şi care la ora 24 bate din vest, iar la ora 3 din nord.

Pe litoralul nostru brizele sînt slabe (2—4 m/sec) sau mici (4—6 m/sec).

Brizele de munte sînt tot vînturi diurne regulate care se produc astfel: seara, după apusul soarelui, vîrfurile şi platourile munţilor se răcesc repede şi mult în timp ce văile rămîn mai calde. Aerul rece de pe coamă se scurge lent în vale, unde în contact cu aerul cald şi umed de aici, produce o ceaţă sau un nor, „stratus", care acoperă valea ca o pînză. Aceasta e briza de munte ce ascunde cabanele şi stînele situate în văi şi pe care turiştii întîrziaţi le descoperă numai după lătratul cîinilor.

Dimineaţa, după răsăritul soarelui, vîrfurile şi platourile se încălzesc mai întîi, fiind bătute de razele solare cîteva ore în plus faţă de fundul văilor. Din cauza acestei diferenţe termice, aerul din văi urcă spre vîrf, la cîteva ore după răsăritul soarelui, sub forma unor bancuri de ceaţă care dispar după escaladarea vîrfului. Acest aflux matinal de aer din văi spre creastă, constituie briza de vale şi ea este mai tare în intensitate decît briza de munte.

Cînd creasta muntelui este acoperită cu zăpadă, ceaţa adusă de briza de vale staţionează mai multe ore pe coama muntelui, formînd un nor al cărui aspect variază cu relieful.

N. T.

AGENŢII O.N.T. CARPAŢI

BRĂILA:	Bd. Republicii, 20; tel. 20.48
CONSTANŢA:	Bd. Republicii, 20; tel. 18.18
GALAŢI:	Str. Republicii, 62; tel. 15.08
TULCEA:	Str. 23 August, 24; tel. 168

Vînătoare

Cobori, cu pas nesigur, un prag cioplit în bîrnă,
vîntoasele de baltă frîng zale în timpan,
din umerele bărcii lopeţile atîrnă, —
ciudată vietate, cu fulgii de catran.
Cu zvîcnituri egale, te-ndepărtezi de schele
— luntraşul, barbă deasă şi ochiul roş-prelins —
prin coridoare sumbre, cu-arcadele rebele,
ţinutul spirogiei te-aşteaptă, necuprins.
Aluneci, deodată, în limpezimi păzite,
sub care-abia mai mişcă frînghiile-n adînc,
doar broaşte-nfruntă plasa cu ochiuri răsucite
şi-un pescăruş pluteşte, cu ţipete de ţînc.
Sub plăcile de apă — bronz învechit de vreme —
trec turme lungi de cegă şi herghelii de-avat,
raci negri, printre pietre, întind subţiri antene
şi-n fund privesc calcanii, ironic şi blazat.

MIHU DRAGOMIR

CÎNTECE NOI PE PLAIURILE MIORIȚEI

TURISTUL CARE POPOSEȘTE LA IAȘI NU MAI E AZI UN TÎNĂR PALID CU LAVALIERĂ, PLETE ȘI MANȘETE ROASE. CHIAR DACĂ RĂMÎNE CÎTEVA ORE VISĂTOR PE COPOU ÎN TOVĂRĂȘIA AMINTIRILOR, AȘTEPTÎND PARCĂ O ÎNTÎLNIRE CU EMINESCU, CREANGĂ SAU ALECSANDRI, CĂLĂTORUL ACTUAL ESTE REPEDE CHEMAT CĂTRE ALTE REALITĂȚI PE CARE IAȘUL DE ALTĂ DATĂ LE-A VISAT POATE, DAR NU LE-A CUNOSCUT NICICÎND.

A FOST CÎNDVA UN IAȘI AL LUPTĂTORILOR VITEJI, ȘI DÎRZI. AU RĂMAS MĂRTURIE DOAR STATUILE ȘI LEGENDELE...

I-A URMAT UN IAȘI AL POEȚILOR CU VISURI MULTE ȘI BANI PUȚINI. A RĂMAS AMINTIREA ȘI O LUMINĂ BLÎNDĂ ÎN OCHII OAMENILOR...

EXPRESIE A TIMPURILOR NOASTRE, PENTRU CARE AU LUPTAT EROICII CEFERIȘTI DE LA NICOLINA, SE DEZVOLTĂ ACUM UN ORAȘ MODERN CU BLOCURI, TERENURI DE SPORT ȘI UZINE, DINTRE CARE CEA MAI VESTITĂ E FABRICA DE ANTIBIOTICE.

ÎN FOSTA „ȚARĂ DE JOS" ISTORIA A LĂSAT URME LA TOT PASUL: LA BRĂILA, MĂRĂȘEȘTI, LA FOCȘANII UNIRII SAU LA VASLUI ȘI STĂNILEȘTI. PE DRUMUL DE LA FOCȘANI ÎN SUS, DIN PANCIU ȘI ODOBEȘTI PARCĂ VEZI APĂRÎND CONVOAIELE CU BUȚI DE VIN.

CU TOTUL NOI ÎN „ȚARA DE JOS" SÎNT ÎNSĂ FABRICILE ȘI UZINELE, CREAȚIE A REGIMULUI DEMOCRAT-POPULAR: FABRICA DE RULMENȚI DE LA BÎRLAD, COMBINATELE DE LA BRĂILA ȘI FOCȘANI ȘI UZINELE GALAȚIULUI CARE VA DEVENI ÎN VIITORII 10 ANI CEL MAI IMPORTANT CENTRU DE SIDERURGIE.

ÎN „ȚARA DE SUS", CĂTRE OBCINELE SUCEVEI, ORICE ȚĂRAN E CRONICAR, ORICE MĂNĂSTIRE — MUZEU ȘI FIECARE STEJAR BĂTRÎN A SUPT SÎNGELE VĂRSAT DE PLĂIEȘI.

EXISTĂ ÎNSĂ ȘI O „ȚARĂ DE MIJLOC" NEPOMENITĂ ÎN CRONICI PENTRU CĂ ISTORIA EI S-A ÎNFIRIPAT ABIA DE CÎȚIVA ANI. AICI AMPLOAREA CONSTRUCȚIILOR MODERNE FACE SĂ PĂLEASCĂ UMBRELE TRECUTULUI. ÎN BAZINUL PETROLIFER DE LA ONEȘTI SE FOREAZĂ SONDE NOI, BACĂUL ACTUAL E DE NECONCEPUT FĂRĂ COȘURI DE FABRICĂ, IAR LA SĂVINEȘTI SE RIDICĂ CEL MAI MARE COMBINAT DE FIBRE ȘI FIRE SINTETICE, O ADEVĂRATĂ MÎNDRIE NAȚIONALĂ, CUM ESTE ȘI LAMINORUL DE LA ROMAN.

PE DRUMUL DE LA PIATRA NEAMȚ CĂTRE CEAHLĂU ȘI LACUL ROȘU, PEISAJUL S-A ÎMBOGĂȚIT CU UN LAC URIAȘ DE ZECI DE KILOMETRI. APELE BISTRIȚEI S-AU OPRIT ÎN FAȚA BARAJULUI ȘI PRIVESC UIMITE FURNICARUL DE OAMENI ȘI MAȘINI CARE AU RIDICAT HIDROCENTRALA „V. I. LENIN". AICI, MUNCITORII AU SPART MUNȚII DE PIATRĂ ȘI AU STĂVILIT TORENTELE, ÎNĂLȚÎND ÎN SCHIMB MUNȚI DE BETON ȘI SLOBOZIND TORENTE DE ENERGIE ȘI LUMINĂ.

ȘI TOATE ACESTEA NE CHEAMĂ STĂRUITOR PE PLAIURILE MOLDOVENE, ACOLO UNDE S-A CREAT MIORIȚA, A CRESCUT EMINESCU ȘI UNDE ASTĂZI S-A RIDICAT SĂVINEȘTIUL ȘI BICAZUL. CÎND PORNIM LA DRUM?

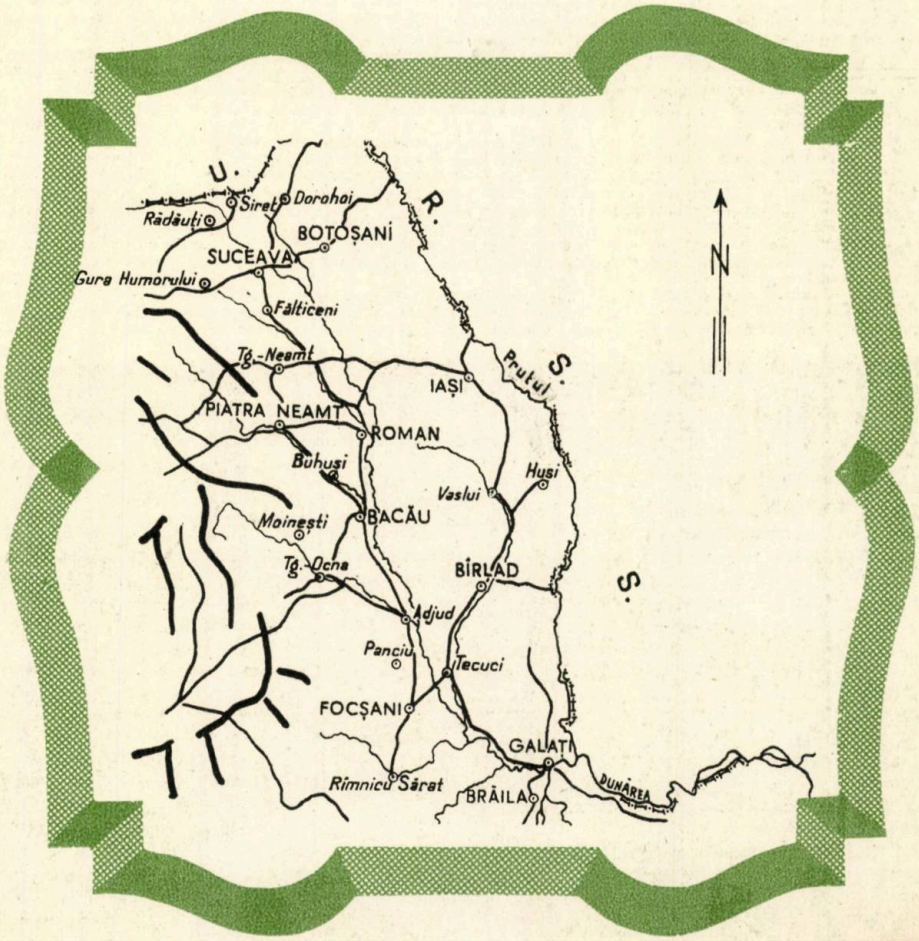

TREI CONDEIE LA DRUM

Se cunoaşte strînsa prietenie ce a legat, din tinereţe, pe marii noştri scriitori Alexandru Vlahuţă şi Barbu Delavrancea.

S-au apropiat unul de altul şi s-au înţeles, ca unii ce aveaua celeaşi gînduri şi năzuinţe spre progres social. Colaborînd, începînd din 1884, la ziarul „Romînia Liberă", s-au cunoscut şi s-au apreciat reciproc.

După ce Vlahuţă şi-a făcut casa din satul Dragosloveni, aşezat pe valea Rîmnei, în raionul Focşani, Delavrancea l-a vizitat adeseori, pornind apoi să colinde împreună prin munţii Rîmnicului din apropiere, admirînd frumuseţea acestor locuri şi cercetînd bogăţiile poeziei nescrise a poporului.

Uneori erau însoţiţi şi de pictorul Nicolae Grigorescu, cu care erau de asemenea buni prieteni.

Unul din primele popasuri l-au făcut la schitul Recea, care este în apropiere de Dragosloveni, dincolo de apa Rîmnei, clădit pe malul înalt al acesteia; schitul este vechi şi mic, dar are ceva rar în Muntenia: picturi în frescă pe zidul de afară de la intrare, adăpostite sub streaşina largă de lemn, mărturie a măiestriei picturale a „zugravilor" de odinioară, al căror secret s-a pierdut.

Mai sus de aci, pe podişul înalt pe care se află satul Bordeşti, s-au oprit cîndva şi în faţa bisericii, ctitorie din epoca artei brîncoveneşti, împodobită cu chenare de piatră frumos sculptate, în stilul renaşterii veneţiene, în felul celor de la biserica Colţei din Capitală şi al acelora de la mănăstirea lui Brîncoveanu din Rîmnicul-Sărat.

Aci au admirat şi frumosul autoportret al pictorului vechilor fresce Pîrvu-Mutu Zugravul, ce se află pe zidul de la intrare, şi a cărui copie se găseşte la Muzeul de artă din Bucureşti.

Drumul îi duce apoi peste coama dealurilor înalte, în valea Rîmnicului Sărat, pe „plaiul" Dumitreştilor. Aici, un prieten care i-a găzduit, i-a fotografiat stînd împreună la sfat pe iarba verde a plaiului: Delavrancea, cu fruntea largă, ţinînd ţigara în mîna stîngă, iar Vlahuţă, cu ochii zîmbitori, fumînd şi dînsul, cu o floare prinsă în butoniera hainei.

De aci au pornit mai departe, călări pe vestiţii cai mici, de munte, din rasa renumită de la Bisoca, spre acest sat şi spre culmile munţilor Rîmnicului, despre care a scris Odobescu unele din cele mai frumoase pagini din literatura descriptivă romînească, în faimosul său „Pseudokinegheticos".

Iată-i ajunşi în satul Chiojdeni, apoi la mănăstirea Poiana-Mărului, aşezată pe plaiul Rîmnicului, într-o poiană înconjurată de o mare pădure seculară. Cea dintîi biserică a acestei mănăstiri datează din anul 1464.

De aci, au trecut apa Rîmnicului prin vad, şi urcînd pe malul acestuia „de o uimitoare înălţime" (!) au mers mai departe. După o noapte poposită la Jitia, au pornit spre satele Neculele şi Pietrele-Fetei, numit astfel din pricina a „două stînci mari ce răsar ca din senin ,în mijlocul pajiştii", după cum scrie Vlahuţă în „Romînia Pitorească". Aci a auzit el de la moş Gheorghe, călăuza lor, frumoasa legendă a copiilor de uriaşi, ce s-au luat la întrecere care va zvîrli mai departe, din vîrful muntelui pietrele, ce aşa ar fi ajuns tocmai aici...

Altă dată, prietenii au plecat pe alt drum şi au poposit la schitul Rogoz, întemeiat în secolul al XVIII-lea de cţiva călugări ruşi, de la care a rămas şi numele de „Poiana Ruşilor" dat de localnici poienii în care se află schitul.

Drumeţind zile întregi prin munţi şi sate, cei trei prieteni petreceau zile rodnice în munca lor de artişti: Delavrancea şi Vlahuţă scriau, iar Grigorescu picta. Multe din faimoasele tablouri ale acestuia au fost lucrate în timpul excursiilor făcute împreună. Astfel, poposind la un sătean din Bisoca, Grigorescu rugă pe soţia acestuia să-i facă mămăligă, care le-a fost trimisă cu o fetiţă, în poiana unde lucra pictorul. Fetiţa, după ce le-a pus masa, s-a aşezat pe pajişte şi-i privea. Cum sta acolo pe iarba verde, în lumina puternică a soarelui de vară, cu fota desfăcută şi cămaşa albă strălucitoare, era o apariţie ce încîntă într-atît pe artist, încît acesta uitînd de masă, îşi desfăcu lădiţa cu uneltele de lucru şi începu s-o picteze. Aşa a fost creat tabloul intitulat „Fetiţa pe pajişte", aflat azi la Muzeul de artă al R.P.R.

Delavrancea şi Vlahuţă la Dumitreşti

În această plăcută tovărăşie, Vlahuţă a scris inspiratele pagini în care descrie frumoşii munţi ai Rîmnicului, care îl atrăgeau şi pe Delavrancea prin vecinătatea lor cu munţii Vrancei, de unde-şi trage obîrşia şi al căror nume şi l-a luat ca pseudonim literar.

Şi astfel, din spusele celor ce erau tineri de tot pe atunci, din documentele rămase, se reface icoana unor zile de drumeţie şi de legături cu poporul ale acestor trei mari maeştri ai artei romîneşti.

Astăzi, casa iubită de la Dragosloveni, punct de întîlnire a celor trei artişti şi pasionaţi drumeţi, a fost transformată în muzeu memorial.

Dintre lucrurile sale, ce au putut fi readuse aci, atrage privirile vizitatorilor, în primul rînd, dulapul-bibliotecă, în care se păstrează manuscrise şi o parte din cărţile ce i-au aparţinut, unele cu însemnări autografe. Sînt de asemenea aci şi cîteva tablouri pictate de N. Grigorescu şi dăruite lui Alexandru Vlahuţă.

Muzeul memorial din Dragosloveni a devenit o adevărată „casă a amintirilor" despre marele scriitor care a fost Alexandru Vlahuţă şi poate fi uşor vizitată, aflîndu-se pe şoseaua Rîmnicul Sărat-Focşani, lîngă comuna Suvorov.

P. VOICULEŢ

DIN DECALOGUL UNUI GHID

Călătorind, nu de mult, prin Delta Dunării cu un grup de excursioniști O.N.T., am avut prilejul să studiez mai îndeaproape chipul, caracterul şi structura nervoasă a unui ghid. După cum se ştie, el are sarcina să ia în primire grupul de turişti (să zicem, cum a fost cazul la noi, în gara Brăila), să-l conducă pe drumul înscris în prospectul elegant tipărit la Bucureşti şi să-l aducă îndărăt la staţia terminus (să zicem, cum a fost cazul la noi, în gara Galaţi). Sarcina e simplă şi la îndemîna oricui. Ce poate fi într-adevăr mai lesne (şi, bineînţeles, mai plăcut) decît să porneşti sîmbătă cu vaporul pe Dunăre, să te plimbi şase sau şapte zile prin stufărişurile sublime ale locurilor cîntate de Sadoveanu şi după ce te odihneşti cîteva ore, să o iei de la capăt şi pe urmă încăodată şi încăodată, o vară întreagă...

Şi în timpul acesta, să stai rezemat cu coatele de bara vasului şi trăgînd din ţigară să arăţi pasagerilor, cu degetul întins molatic:

— Ăştia-s pelicani!

— Ăştia-s lipoveni!

— Ăsta-i morun!

Iată o îndeletnicire demnă de invidia tuturora. Greutăţile profesiei? Cîteva doar, se pot număra pe degete. Observînd cu atenţie activitatea unui asemenea om am ajuns la concluzia că el trebuie să înveţe a se descurca iute în cinci-şase chestiuni:

1. Să împartă cele 4 (patru) cabine de clasa I-a pentru o persoană la cele 9 (nouă) persoane care au, toate, motive temeinice să nu poată călători decît singure suferind, de la caz la caz, de insomnie, somnambulism, astenie nervoasă în formă exhaustivă sau hemoptizie.

2. Să convingă conducerea restaurantului TAPL-Brăila de pe vas, folosind în acest scop argumentele caracteristice modului de viaţă civilizat, că în general este de dorit ca ciorba de peşte să fie fierbinte, iar borvizul rece şi nu viceversa.

3. Să vegheze ca băieţelul turistului ginditor de la nr. 14 să nu se balanseze cu un picior pe bordura vasului şi cu celălalt deasupra lacului Razelm, pentru a constata dacă izbuteşte să imite o figură de gimnastică a Elenei Leustean.

4. Să dea drumul seara la magnetofon satisfăcînd astfel cerinţa naturală a celor 20 de tineri de la Tg. Mureş de a dansa fox-trott pe canalul Sf. Gheorghe şi în acelaşi timp, să închidă magnetofonul satisfăcînd astfel cerinţa naturală a celor 20 de pensionari de la Iaşi de a petrece în chip liniştit ultimii ani ai vieţii.

5. Să citească zilnic, un ceas dimineaţa şi unul după amiază, pagini dintr-o lucrare temeinică asupra situaţiei geografice, geofizice, hidrologice, istorice şi literare a Deltei, să amintească stăruitor pasagerilor că vineri seara va avea loc, pe baza lecturilor de mai sus, un concurs „Drumeţii veseli" dotat cu zece premii şi în clipa începerii concursului să constate, că nu s-au prezentat în faţa juriului decît doi candidaţi, primul — doctor în geografie, al doilea — soţia lui.

6. Şi, în sfîrşit, să fie pregătit de la 5,40 a.m. la 1 noaptea a da răspuns la următoarele întrebări: de ce nu s-au servit fructe la masa de seară; dacă socoate că va ploua mîine; dacă este căsătorit; de ce nu se găsesc icre negre la bufet; dacă nu este de părere că femeia de serviciu de la clasa a II-a a răspuns obraznic doamnei ingîner; dacă nu se găseşte pe vas un specialist în oto-rino-laringologie pentru fetiţa de la nr. 5 care a răcit azi-noapte; dacă mititeii sînt proaspeţi; dacă nu s-ar putea include în programul excursiei cetatea antică Istria care este monument istoric; de ce este încruntat căpitanul; dacă nu se poate face ceva împotriva tăunilor; de ce nu joacă şah; de ce nu dansează cha-cha; de ce nu s-a însurat — precum şi alte întrebări din domeniul istoriei R.P.R., pescuitului, artei culinare, medicinei şi astrofizicei.

AL. M.

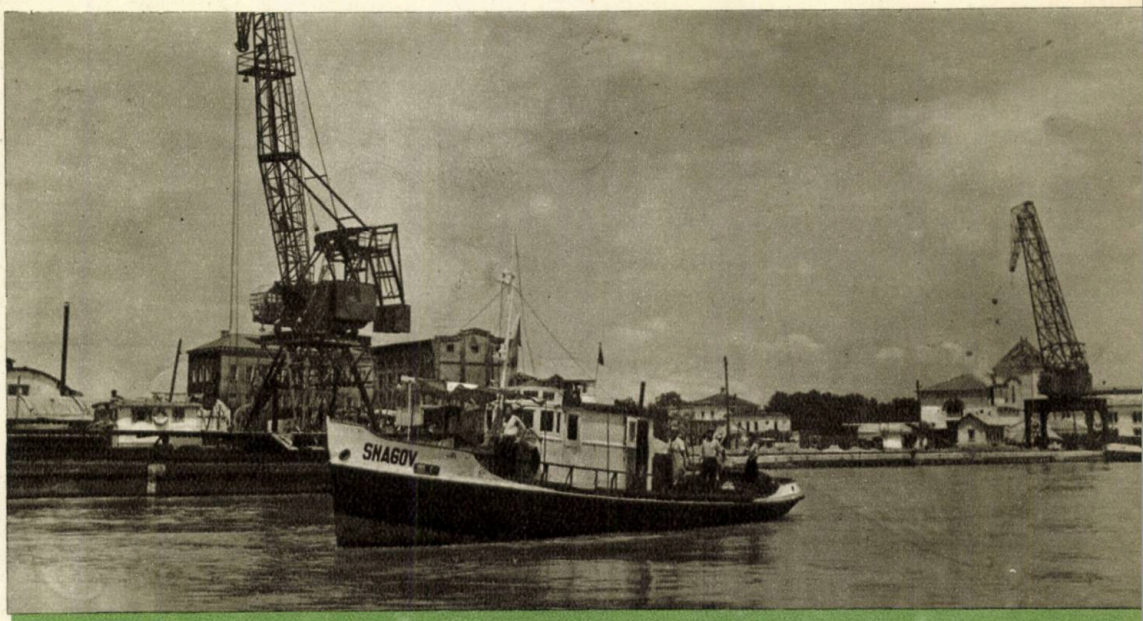

GALAȚI - orașul viitorului

Anevoie de concentrat într-un medalion monografic — utilizînd chiar iscusința legendară a meșterului care ar fi scris, zice-se, un capitol de biblie pe un bob de orez — istoria unui oraș. A unui oraș nou. Fiindcă Galații s-au găsit, după eliberare, în fața unei duble și stringente probleme: reconstruirea cartierelor distruse de război; crearea de surse productive proprii, industrii felurite (vă amintim marele combinat siderurgic, în perspectivă foarte apropiată, conform hotărîrii celui de al III-lea Congres al Partidului), care au și integrat în chip rodnic urbea dunăreană în economia regiunii, în aceea a țării — asigurînd din plin viața populației muncitoare, altă dată subordonată dureros fluctuațiilor survenite, frecvent, în organismul portului.

Așezat pe o peninsulă între Dunăre, Prut și Siret, în punctul unde marele fluviu se îndreaptă spre răsărit, Galații are îndărătul lui o lungă și agitată istorie. Se pare că numele de Galați e de origine celtică. Unii învățați susțin că ar fi fost aci o colonie a Kalaților, fugiți de sub stăpînirea bizantinilor. Oraș milenar, precum se vede, el a cunoscut toate vicisitudinile unui destin ce l-a situat în calea nesaturilor conchistadorilor. În cîteva rînduri a fost pîrjolit de incendii.

Prin numărul locuitorilor (150.000 suflete, potrivit recensămîntului din 1955), Galații fac parte din mănunchiul marilor orașe ale țării. Cifra marchează, față de cuantumul populației dinainte de război, un procent ascendent, depășind 50 la sută. Cu titlu documentar, menționăm că în 1863 Galații nu aveau decît 18.000 de locuitori.

„Epoca de aur a Galaților" fusese etichetat acel frenetic răstimp cînd grînele Moldovei, cheresteaua venită cu plutele pe Siret pînă la Dunăre — unde se varsă rîul acesta în vecinătatea orașului, — luau, pe șlepuri și cargouri, drumul Orientului și al Occidentului. Da, epocă de mare profit pentru angrosiștii importatori de mărfuri fără vamă, de care nu beneficia populația, deoarece plecau de-a dreptul din port, nedescărcate, spre a fi revîndute aiurea, în alte țări.

Galații e azi un oraș nou. Pentru opera de reconstruire, de cîțiva ani șantierele lucrează fără odihnă, ridicînd imobile, croind străzi și bulevarde acolo unde bombele nimicitoare au răvășit adînc și pe un vast spațiu, anatomia bătrînei urbe. Zecile de blocuri elegante, cu mii de apartamente, au transformat radical înfățișarea orașului, cu osebire centrul, lărgindu-i perspectiva, modernizîndu-l. Pentru cine l-a cunoscut înainte (acele străzi înguste, cu prăvălii boltite, case vechi cu fațade cenușii, hoteluri interlope; acele ulițe hopuroase ce coborau în pantă spre port printre antrepozitele cu uși ruginite de fier ale „bumbăcarilor" angrosiști) — e explicabilă uimirea puternică ce o resimte azi.

La rîndul său portul a fost înzestrat și amenajat cu lucrări moderne, construindu-se docuri noi, silozuri, lărgindu-se cel de al doilea bazin. Șantierul naval, care utilizează cîteva mii de muncitori, posedă trei cale noi de lansare a navelor de 4500 de tone, a șlepurilor, șalupelor, vaselor de pescuit, remorcherelor, ce se construiesc într-un ritm din ce în ce mai mare. Un institut naval pregătește elementele tinere de ingineri și tehnicieni, care vor fi afectate șantierului ce-și sporește neîncetat capacitatea productivă.

A doua problemă a fost soluționată prin dotarea Galaților cu o industrie ce folosește un numeros contingent de muncitori. Astfel, a luat ființă un mare laminor ce întrebuințează ca materie primă minereu adus pe Dunăre din U.R.S.S. E cea mai importantă fabrică din țară în acest gen, producătoare de tablă. De asemenea, funcționează o fabrică textilă, alta de piese de schimb, o vastă uzină destinată conservelor de pește. În ordinea culturală, Galații posedă un teatru cu o trupă artistică proprie, o orchestră filarmonică, un teatru muzical propriu, muzeu etc. Un stadion modern împlinește deziderateele sportive ale tineretului local și regional.

Privind imaginea sa actuală, ne vine în minte o stampă, veche de un secol, ce înfățișează portul Galaților, rudimentar, un simplu chei de lemn peste care se înalță o pădure de catarge. Pe atunci, cum menționează cu ifos documentele vremii, orașul avea 31 de hanuri, 8 zărafii, 5 mori, o cramă de bere și o fabrică de lumînări.

Ne-ar place ca cititorii să facă o confruntare între această imagine și o panoramă a Galaților văzuți, în 1961, din helicopter!

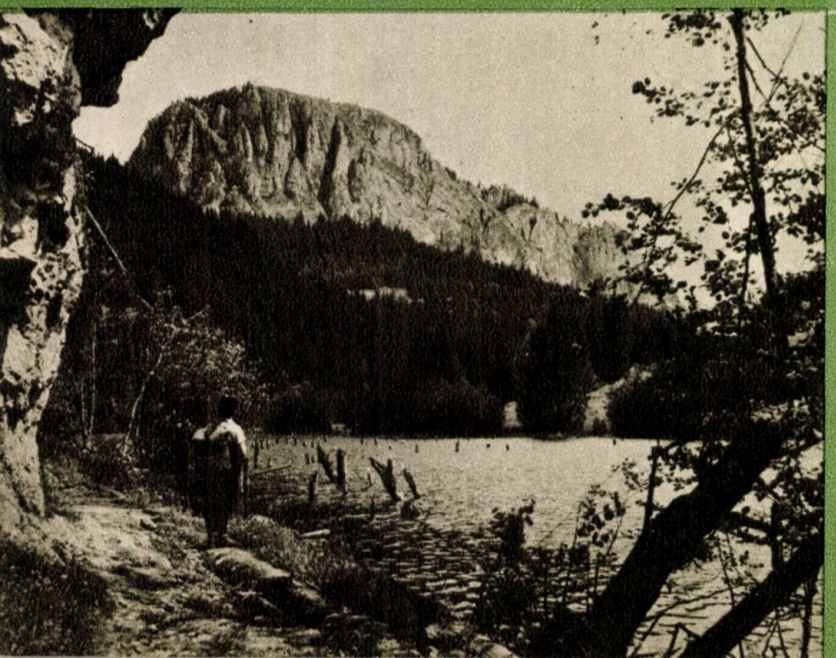

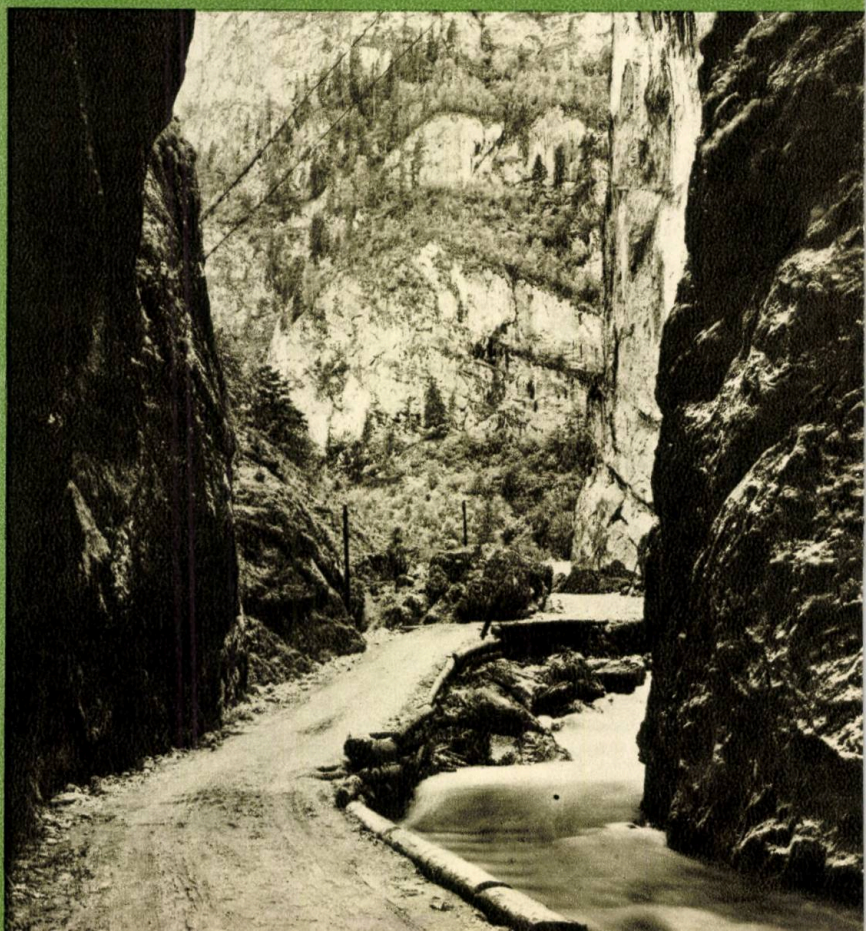

Frumuseţi între Bicaz şi Lacul Roşu

În zilele noastre, pentru o excursie pe valea Bicazului este necesar un timp mai îndelungat decît în alte dăţi. Astăzi, după coborîrea din tren în gara Bicaz, nu mai poţi porni direct în susul pîrîului şi spre minunatele chei ale văii. Trebuie să te abaţi neapărat către Dodeni, ca să poţi vedea cu ochii tăi, la Izvorul Muntelui, lacul de acumulare al hidrocentralei „V.I. Lenin". Deplasarea aceasta este un prilej de aleasă încîntare pentru rosturile de drumeţ îndrăgostit de frumos şi, mai ales, de legitimă mîndrie faţă de una din numeroasele realizări ale regimului nostru democrat-popular.

Reîntors de la barajul hidrocentralei, chiar la plecarea în drumul de străbatere a văii pîrîului Bicaz, trebuie să începi totuşi cu ... un popas. Ţi-l cere complexul celor două fabrici de sub Piatra Corbului: cea de ciment şi cea de azbociment. Nu e cu putinţă ca masivitatea clădirilor, pădurea coşurilor de fabrică şi freamătul muncii desfăşurată aci să nu te uimească, să nu te încînte. Sentimentul cu care părăseşti locurile acestea este, şi de data aceasta, tot un sentiment de mîndrie, de putere şi de încredere în viitorul nostru luminos.

Prima parte a excursiei pe valea Bicazului este bine s-o realizezi folosind un mijloc oarecare de transport (vehicule ocazionale sau curse de autobuse). Vei putea ajunge astfel, cu puterile cruţate, la cariera de calcar din amonte de Bicazul Ardelean. De aci înainte însă, numai mersul cu piciorul se potriveşte atît cu frumuseţea locurilor cît şi cu pretenţiile de adevărat drumeţ.

Şoseaua şi undele pîrîului sînt acum nedespărţite şi aşa vor rămîne pînă aproape de izvoare. La început însoţirea se face mai în larg; apa susură încă molcom; pereţii de stîncă sînt numai o făgăduinţă a uriaşilor de piatră ce străjuiesc semeţ valea, de-o parte şi de alta a ei. Pe nesimţite apoi, şoseaua s-a lipit cu totul de malul apei. Pîrîul a ajuns să se zbuciume ca un armăsar focos strunit în scurt de oţelul rece al zăbalei. Munţii s-au apropiat şi, pereţi înalţi de piatră acum, stau să se bată cap în cap deasupra „apei vii" pe care Bicazul o mînă vijelios devale. Siniliul de peruzea al cerului e sus de tot, dincolo de creştetul munţilor, şi goana clăbucilor de nori fugăriţi de vînt te ameţeşte: norii stau parcă pe loc dîndu-ţi impresia că prăvălesc deasupra ta, unul peste altul, cei doi înalţi pereţi de stîncă atît de apropiaţi, că par spintecaţi cu paloşul.

Sfîrşitul cheilor, acel întuncat „Gît al Iadului", este o cunună de aleasă frumuseţe.

Dincolo de Gîtul Iadului, valea îşi îngăduie o clipă de răgaz, schimbîndu-şi înfăţişarea. Locurile sînt mai largi dar tot neasemuit de frumoase: dinspre stînga coboară valea Bicăjelului cu ademenitoare îndemnuri pentru hoinăreli turistice, pe care ţi le făgăduieşti împlinite cu alt prilej; în faţă, prin spintecătura văii pe care pare că o zăgăzuieşte, Piatra Altarului ţîşneşte avîntat în sus, străpungînd semeţ oceanul nemărginit al văzduhului. Ceva mai departe, şoseaua fuge de apă şi, în vîrtej de serpentine multe şi încolăcite scurt în loc, suie voinicește pe versantul drept al văii dar, nevolnică să-i încalece creasta, trece dincolo de munte, furişîndu-se prin tunelul sfredelit de om.

Nici după tunel urcuşul n-a ajuns încă la capăt. Şoseaua suie mereu, dar priporul s-a domolit aproape cu totul. O buclă largă a drumului îţi apropie paşii de cochetele vile ale grupului de cabane Floarea Republicii. Nu te-au ajuns însă din urmă umbrele amurgului şi nici valea nu s-a terminat, astfel încît ispita unui mas peste noapte aici este uşor de înlăturat.

Să mergem deci înainte! Nici nu simţi că urci; foşnetul acelor brazilor din jur şi susurul molcom al undelor Bicazului, care se odihneşte aici căpătînd puteri noi pentru prăvălirea peste pragurile de stîncă împlîntate în albia de deasupra cheilor, îţi sînt tovarăşi credincioşi de drum pînă în staţiunea Lacul Roşu.

Fără de veste ai ajuns între alte splendori peisajistice, pe care bucuria de a trăi a oamenilor muncii veniţi aci la odihnă, le întregeşte armonios. Clădirile elegant realizate ca arhitectură, sînt risipite cu gust printre copaci sau în vecinătatea stîncilor.

Ceva mai departe, în dreapta, la poalele muntelui sau sus, către vîrf, două cabane te aşteaptă cu îmbietoare îndemnuri la odihnă. Îţi laşi la una dintre ele sacul şi, după ce ţi-ai răcorit faţa în zglobiile unde ale pîraielor de munte, sau ţi-ai reîmprospătat forţele spălîndu-te în şuvoiul rece al izvorului de lîngă cabană, porneşti hoinar mai departe. Încă astăzi trebuie să ajungi la lac, unde, tolănit pe iarba deasă a malurilor lui, să aştepţi înserarea cu mreaja stropilor de argint ai razelor lunii, ascultînd zvonul de legendă al unor întîmplări de peste veac, de-atunci de cînd o uriaşă prăbuşire de stînci a zăgăzuit Bicazul şi a creat pe pămîntul patriei noastre încă un colţ de rai.

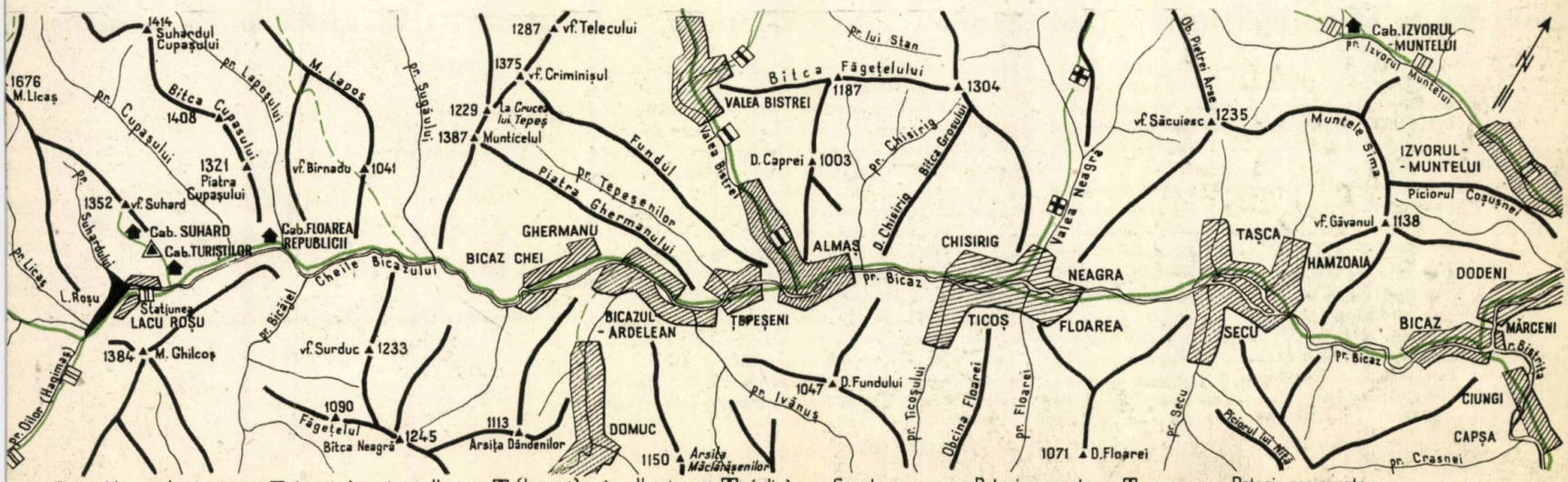

LEGENDĂ : Marcajele în roşu= ▯ (contur), în galben = ▯ (haşuri), în albastru = ▯ (plin), Şosele —— Poteci marcate —▯— Poteci nemarcate - - - - -

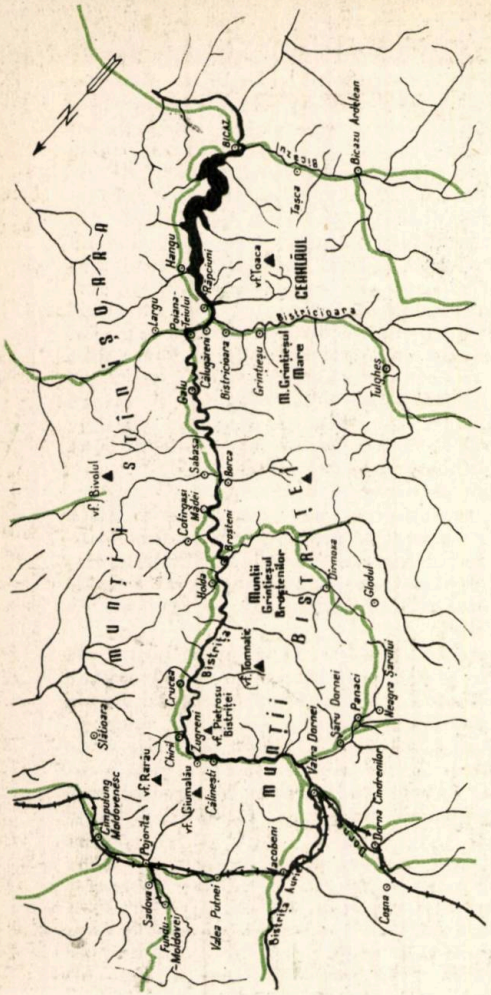
munții Vrancei
munții Bistriței
Munții Grohotișul Broștenilor
M. Grohotișul Mare
CEAHLĂUL
Bistrița
Bicaz
Ineu
Tașca
Bicazu Ardelean
Hangu
Poiana-Teiului
Bistricioara
Grințieșu
Tulgheș
Sabasa
Borca
Dorna
Dornei
Vatra Dornei
Pașcani
Negre Șarului
Cîrlibaba
Poienile de sub Munte
Pojorîta
Sadova
Fundu-Moldovei
Valea Putnei
Iacobeni
Cacica
Cotu Dornei
Cîmpulung Moldovenesc
Sîrbeni
Cîlinești
Pietrosu Bistriței
Lucina
Ceahlău
Tomnatic
Bistrița
Bistricioara
Vf. Bivolul
Vf. Rarău
Vf. Giumalău
Vf. Tomnatic
Vf. Tocila
Vf. Pietrosu Bistriței
Vf. Ceahlău
Vf. Lucina
Vf. Cîrlibaba
Vf. Pașcani
Vf. Negre Șarului
Vf. Cîmpulung Moldovenesc
Vf. Pojorîta
Vf. Sadova
Vf. Fundu-Moldovei
Vf. Valea Putnei
Vf. Iacobeni
Vf. Cacica
Vf. Cotu Dornei
Vf. Vatra Dornei
Vf. Dornei
Vf. Borca
Vf. Sabasa
Vf. Dorna
Vf. Bistrița
Vf. Bistricioara
Vf. Tașca
Vf. Ineu
Vf. Bicaz
Vf. Bicazu Ardelean
Vf. Hangu
Vf. Poiana-Teiului
Vf. Grințieșu
Vf. Tulgheș
Vf. Gîrlibaba
Vf. Sîrbeni
Vf. Cîlinești
Vf. Lucina
Vf. Ceahlău
Vf. Tomnatic

devale...

pe plută, este curînd numai o amintire. Devale de tine, apa începe să se gîlceveasca mereu mai arţăgoasă cu căsoaiele de buşteni şi bolovani ai purifului zăgăzuitor, durat trainic de-a curmezişul Bistriţei. Şi, de-o dată, pluta din faţă ţîşneşte peste pragul şi printre taraşii purifului. După un răstimp, condeiele cîrmacilor aduc în firul apei şi tăbliile plutei pe care te afli. Înainte-ţi, apa se zbate în gîtul zăgazului. Pluta ţîşneşte în vîltoare. Capătul din faţă al buştenilor se avîntă ameninţător în sus, deasupra apei. Apoi, chemată de puterea din adîncurile pămîntului, tăblia plutei se aşterne vajnic peste unde, sîredelind pe de lături uriaşe jerbe de stropi şi late şuviţe de spumă. În spate, pe rînd, tăblia a doua, a treia şi celelalte apoi, par giganticele fălci ale gurilor unui monstruos balaur, care se deschid hulpave şi clămpănesc, apoi, flămînde peste prada din faţă, tăblia ta şi a cîrmacilor. Înfiorat de emoţie, abia bagi de seamă că ai depăşit puriful. Succesiunea priveliştilor este o adevărată năvală de frumuseţe: Scara, Coiful, Moara Dracului... Între cîrjoaiele Bistriţei se odihnesc, apoi, bălţi şi genune: Balta Fagului, Căldarea, ocolişul de la Dîmbul Colacului..., numeroase prilejuri să admiri minunatele feţe sub care apar privirii Bogolinul, Giumalăul, Rarăul şi Pietrele Doamnei. Răgazul de linişte prin care treci, îţi aduce aminte de măiestrele rînduri ale lui Vlahuţă: „Pluta izbeşte într-un peş dunga şuvoiului şi, repezindu-se în hart, şterge din fugă taraşii apărători de sub Piatra lui Toader. trece săgeată prin cotul arcuit spre stînga, şi intră voinicește în groaznica strîmtoare de la Toance". Cu sufletul la gură, întrebi:

— Cînd ajungem la Toance?

— Păi aistea-s Toancele — îţi spune cu zîmbet hîtru cîrmaciul, care, în tremurul întrebării, ghicise iz de spaimă. Ţi-a venit inima la loc şi nedumerirea capătă uşor răspuns. Grija faţă de om a făuritorilor orînduirii socialiste a izgonit pentru totdeauna ameninţarea hîdă ce plutea în trecut peste viaţa plutaşilor. Cu dinamită au fost zburătăcite din albie fălcile de piatră ale morţii care, de sub apă, pîndeau viclean cutezanţa plutaşilor. Astăzi, munca plutaşului — încălţat în cizme de cauciuc şi apărat de ploaie sub trainice pelerine — nu mai este un salt în neant.

Nici după trecerea prin cheile Toancelor, încă n-ai sfîrşit salba de frumuseţi şi emoţii pe care ţi le prilejuieşte un drum cu pluta pe Bistriţa. Broştenii, capăt de itinerar, îţi pare că a ieşit prea curînd în cale. N-ai astîmpăr să aştepţi prea mult alt noian de frumuseţe. Zbori cu autobusul la Răpciuni şi, de-aci mai departe, în săgetarea de fulger a bărcii cu motor, îţi umpli încă odată sufletul de încîntare şi mîndrie. Încîntare pentru minunea priveliştilor şi mîndrie pentru măreţia înfăptuirilor oamenilor muncii din ţara ta care, sub înţeleapta îndrumare a partidului, au creat strălucitorul mărgăritar de la poalele Ceahlăului: lacul de acumulare al hidrocentralei „V. I. Lenin" de la Bicaz, aleasă împlinire a cununei de splendori pe care le-ai admirat în minunata lunecare cu pluta pe undele Bistriţei.

EM. ILIE

meridiane meridiane meridiane meridiane meridiane meridiane meridiane

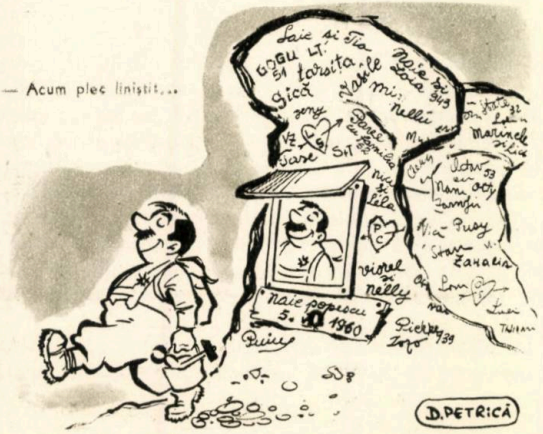

— Acum plec liniştit...

● În Cipru există o localitate, Paphos, unde legenda spune că s-ar fi născut, din spuma mării, Afrodita, zeiţa frumuseţii. Turiştii care vizitează această pitorească aşezare, nu uită să treacă şi pe la străvechiul templu ridicat în cinstea Afroditei.

● *La Leipzig se află o originală bază sportivă pentru antrenamentul canotorilor: un canal artificial cu o lungime de 1200 m şi o lăţime de 100 m. Pentru a da cît mai perfect iluzia apei curgătoare, a fost realizat şi un curs de apă artificial.*

● **Pe coasta americană a Pacificului, într-un acvariu de dimensiuni respectabile, trăieşte o... balenă. Este însă adevărat că acest cetaceu n-are „decît" 800 kg!**

● Galeria Tretiakov din Moscova este un adevărat tezaur al artelor plastice ruseşti. Aci se află 35.000 de picturi, sculpturi, fresce şi gravuri din sec. XI pînă în zilele noastre. Anul acesta a început la Moscova construcţia unei noi galerii de artă de cinci ori mai mare decît galeria Tretiakov. Noul edificiu, ocupînd o suprafaţă de 19.000 mp, va avea 150 de săli de expoziţie.

● *În Africa există o specie originală de salcîm, numită „salcîmul-flaut". Ramurile acestui copac au ţepi plini de orificii săpate de cărăbuşi. Adierea vîntului străbate aceste orificii, făcînd salcîmul să... cînte.*

● **Oficial, turismul nautic din ţara noastră s-a născut odată cu înfiinţarea primului club de canotaj. Aceasta s-a întîmplat în 1864, la Timişoara, clubul nou creat primind pitorescul nume de „Societatea luntrişoarelor".**

● Suprafaţa totală a uscatului pe globul terestru este de 135.345.000 kmp.

● *Minsk, capitala R.S.S. Bieloruse, este unul dintre cele mai vechi oraşe din Uniunea Sovietică. El apare în istorie încă din sec. XI.*

● **Cele mai înalte piscuri din munţii Bulgariei: piscul Stalin (2927 m), piscul Vihkra (2915 m) şi piscul Botevrag (2376 m).**

EMINESCU

„Muşatin şi codrul“

În calea Bistriţei constructorii hidrocentralei „Vladimir Ilici Lenin“ au ridicat un baraj îndărătul căruia s-au oprit înspumatele ape. Oare nu despre aceasta scria marele poet Mihail Eminescu în „Muşatin şi Codrul“?

Bistriţa în stînci se zbate
Prin păduri întunecate
Şi mereu se adînceşte
Unde apa abia clipeşte;
Şi deodată vede că
Apa i se-mpiedică
Şi de stînci i se loveşte
Şi s-adună şi tot creşte
Şi iezeşte-n mîndrul lac
Şi copacii umbră-i fac...

Toate acestea, o spune poetul, se întîmplă pentru că:

Dintr-un mal la celălalt
A căzut un trunchi înalt
Mi-a căzut de-a curmezişul
De îi spînzură frunzişul,
Punte lungă de-un copac
Peste-o linişte de lac
Punte lungă, punte mare
De mi-o poţi trece călare.

Bistriţa! Iat-o sus în munţii Rodnei. A izvorît de sub masivul Prislop, nu departe de înălţimea Ineului şi vijelios, a luat-o către răsărit. Nu după multă alergătură, nehotărîtă, a pornit spre miază-zi. Dă bineţe Dornei, oglindeşte Vatra Dornei, pentru ca, după ce a croit un arc, să se-ndrepte spre miază-noapte, realizînd o primă buclă. Încă puţin şi, zburdalnică, se desparte de acele îndepărtate meleaguri spre a străbate munţii ce-i poartă numele. Strîngînd toate apele de pe un domeniu de şase mii de kilometri pătraţi, coboară la vale cu toate pîraiele pe care le-a adunat, pînă în dreptul Ceahlăului, unde rotindu-se în jurul muntelui Botoşanul mai face un nou ocol.

ACEASTA, A DOUA BUCLĂ NU MAI ESTE

Bistriţa! După ce străbătea larga vale Zăvoiul Cîrnului, o lua deodată la dreapta, către apus, vrînd parcă să se depărteze de albia Siretului. Curgea aşa aproape patru kilometri pînă la Bicaz, unde, atrasă de chemarea irezistibilă a marelui rîu moldovean, se îndrepta hotărîtă spre el. Nu ajungea bine la Straja şi plină de neastîmpăr, suia iar spre miază-noapte, către apa Moldovei. Umbla aşa încolăcind muntele Botoşanul pînă ce, întîlnindu-se cu Pîngăraciorul, fără a mai sta o clipă porneau împreună să alerge spre Siret. Ocolul din urmă o apropia cu şaptezeci şi unu de metri de nivelul înspumatelor unde ale mării, în care găsesc sfîrşitul toate suratele ei pornite din înălţimi.

Această buclă au tăiat-o constructorii hidrocentralei de la Bicaz pentru ca folosind diferenţa de nivel să aşeze Moldova sub o cupolă de lumină.

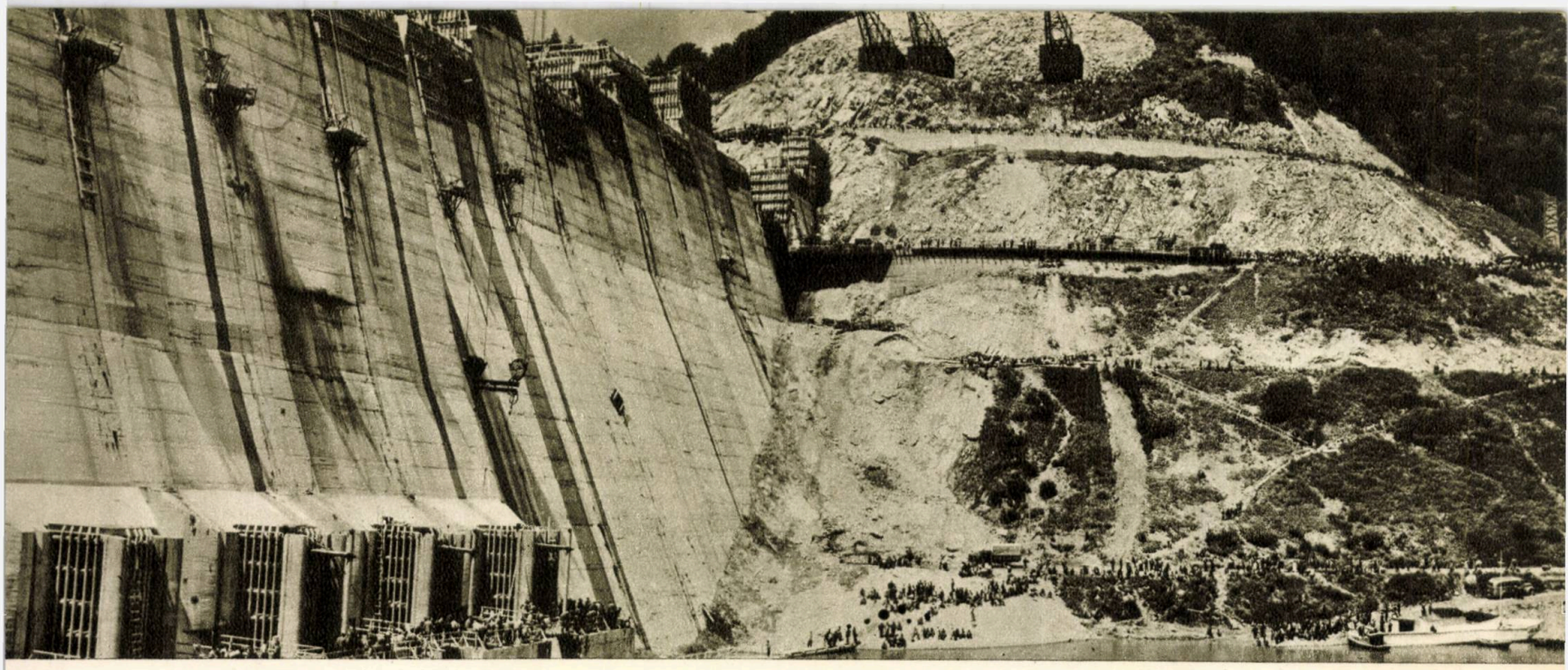

BISTRIŢA ARE O BUCLĂ MAI PUŢIN

MIHAI POPESCU

UN BARAJ DE GREUTATE, ASEMENI UNUI MUNTE

Bistriţa! În cale i s-a ridicat un munte. Un munte impunător: barajul de greutate. El se înalţă de jos, de sub patul apei, înfrăţindu-se în străfunduri cu scînteietoarea gresie pe care apele au săpat-o în adînc. Un milion de metri cubi de beton armat îi formează trupul. Patru sute de milioane de kilograme de ciment au înfrăţit pietrişul şi nisipul aşezat în calea năvalnicei ape.

De ar fi vrut, cu aceeaşi de neînchipuit cantitate de material, oamenii muncii ar fi putut construi un nou zid chinezesc, un parapet de piatră înalt de cinci metri şi lung de aproape patru sute de kilometri pe care, aşa în joacă, să aducă de acolo de sus de la Bicaz, apa Bistriţei la Bucureşti.

UN LAC DE ACUMULARE, ASEMENI UNEI MĂRI

Bistriţa! Găsind un munte în cale s-a năpustit asupra lui ca un berbece. Un prim asalt şi torentul, în faţa peretelui de granit s-a transformat în fărîme. Strălucind în bătaia soarelui, mărgăritarele au revenit în şuvoiul de apă din spatele înaltului zid, Bistriţa adunîndu-se zi şi noapte, ceas de ceas, clipă de clipă de-a lungul a patruzeci de kilometri, pe întreaga vale a Poienii Cîrnului pînă hăt departe spre Bistricioara şi Poiana Teiului.

Din negura vremurilor, Izvorul Alb, Pîrîul Schitului, Secul, Patoci, Buhalniţa, Audia, toate au venit pe văile lor să împlinească Bistriţa. Acum însă, oprite în loc, rînd pe rînd s-au umplut de apă, totul formînd un lac prelung din al cărui trup de-a dreapta şi de-a stînga se desprind ramuri care acolo, în creierul munţilor, formează adevărate fiorduri.

UN TUNEL DE ADUCŢIUNE, ASEMENI UNEI PEŞTERI

Bistriţa! Pentru ea a fost cariată o înălţime de cremene: muntele Botoşanul—şi acum după ani şi ani de muncă, din Poiana Cîrnului la Stejarul trece o conductă de piatră, un prelungit canal al nopţii.

Imaginaţi-vă, aci la umbra înălţatei tîmple a Ceahlăului, Botoşanul, un masiv de piatră căruia trebuie să i se dea cep. Minerii au pus mîna pe perforatoare, unelte care, muşcînd din piatră, zdruncină muşchii omului pornit să se afunde în granit. Cu băgare de seamă au venit apoi artificierii şi, în urma detunăturilor, urmărite din colţuri ascunse, o frîntură din masiv s-a făcut fărîme. De acolo au fost scoase bucăţi uriaşe de piatră şi degrabă, parcă spre a nu afla Botoşanul, locul rămas gol a fost armat cu bîrne şi apoi zidit în beton.

Fiecare frîntură din această gigantică conductă de întuneric a fost perforată, spartă, dăltuită, armată, betonată, injectată; fiecare metru din această viitoare albie a Bistriţei a fost clădită cu o uriaşă strădanie. Din crăpături nevăzute dădeau buzna rafale de gaze, mocnind primejdia. Prin alte crăpături, năvălea potop de apă vrăjmaşă. Uneori totul se înfierbînta, de parcă ar fi fost vatra unui cuptor în plină

ardere. Alte ori, îngheţul sta la pîndă să încremenească viaţa. Şi fără încetare, acolo în adînc, cu străşnicie, era prezentă apăsarea milioanelor de tone de piatră de deasupra.

Aşa, cu trudă, s-a construit noua albie a apei în pîntecul Botoşanului, înainte de a curge valurile Bistriţei, curgînd valuri de sudoare.

O CASĂ A TURBINELOR, ASEMENI UNUI CASTEL

În zăvoiul Cîrnului, în muntele Botoşanul, se află peştera în a cărei deschizătură pot pătrunde două locomotive una peste alta. Întunecosul canal înaintează spre Stejarul, nu iese însă, la lumină, deoarece în calea tunelului tăiat de la apus la răsărit, în piatra aceluiaşi munte, s-a construit o altă grotă, de sus în jos, în deschizătura căreia n-ar fi o problemă să încapă întreg palatul telefoanelor din Bucureşti. Este castelul de apă, sau camera de echilibru, cel de al doilea bazin al hidrocentralei, care împreună cu lacul de acumulare din Poiana Cirului realizează principiul vaselor comunicante.

Silită să pătrundă în tunelul de aducţiune, Bistriţa întîlneşte un perete în faţa căruia se opreşte spre a-şi înălţa apele, ajungînd în interiorul castelului la nivelul lacului din Poiana Cirului; şi de acolo se prăvăleşte izbind în cădere paletele turbinelor aşezate anume în cale-i. Dînd de-a dura trunchiul din al cărui corp fac parte paletele, motoare uriaşe prind viaţă şi o lumină de aur inundă Moldova: 210.000 kilovaţi vor acţiona pentru înflorirea Republicii Populare Romîne în vreme ce scăpată de toate caznele, apa Bistriţei va reveni la vechea ei matcă pe care a părăsit-o cale de aproape douăzeci de kilometri.

* * *

Aceasta este marea hidrocentrală „Vladimir Ilici Lenin": un baraj de greutate, asemeni unui munte; un lac de acumulare, asemeni unei mări; un tunel de aducţiune, asemeni unei peşteri şi o casă a turbinelor, asemeni unui castel.

DESPRE BISTRIŢA

În 1843...

„Mai largă ori mai îngustă pe măsură ce munţii se depărtează ori se apropie, Bistriţa, urmîndu-şi pornirea capriciilor ei, cînd izbindu-se de o stîncă zvîrle în snopi argintii valurile-i spumate, cînd un povîrniş mai domol, îşi rostogoleşte în solzi pînza scînteietoare, apoi măreaţă, bătînd molcom cu undele ei ţărmurile înflorite, fuge la vale scăldînd coliturile coastei printre ogoare, finaţuri ori poieni, ducîndu-se să deştepte aiurea alte ecouri.

Apoi cînd soarele îşi grămădeşte focurile în văi, cînd ogoarele şi finaţurile, cetinele coastelor împădurite şi crucea de alamă a unei umile chinovii, scînteiază, şi cînd zarea se turbură şi împrăştie pe munţi valu-i de aburi, te crezi ca într-un vis al închipuirii, în care dormind uşor, sufletul singur parcă se bucură şi se lasă dus ca de o leneşe voluptate".

ALECU RUSSO
(**„Călătorie în munţii Moldovei"**)

În 1844...

„Ne-am pus gios să ne odihnim şi în vreme de giumătate de ceas, am stat faţă la una din cele mai frumoase privelişti. Razele soarelui începea a răzbate printre copacii de pe creştetul munţilor şi da negurei ce-i cuprindea o vopsală roşietică; iar în fundul văilor, unde pîcla era încă deasă, abea se zărea, ca printr-un vis, apa Bistriţei ce părea ca o dungă albă. Acea dungă se făcea din minut în minut mai lată şi mai limpede; şi deodată, cînd soarele s-au ivit pe cer, umplînd toată întinderea de lumină, deodată, frumoasa vale a Bistriţei au steclit ca o panoramă, cu rîul său răpide pe care se cobora vreo cîteva plute, cu munţii înalţi şi puţoşi ce o împregioară, cu satele sale semănate pe costişe ca nişte giucării şi într-un cuvînt, cu tot farmecul care împodobeşte natura sa mîndră şi sălbatică".

VASILE ALECSANDRI
(**"O plimbare în munţi"**)

În 1901...

„Cotim la dreapta, pe sub podul de la Gura Largului şi deodată ni se deschide înainte minunata priveliştе a Ceahlăului. Singur şi posomorît, trufaş slăpinitor peste un popor de munţi, ce par pe lîngă dînsul muşuroaie, înălţîndu-şi creştetul în cer, scărmănînd norii în rachila de stînci înfipte în fruntea-i pleşuvă, mîndrul uriaş farmecă rîul, cu puterea măreţiei lui şi-l face să-şi uite drumul şi dorul de cîmpie. De pe la nămiezi, pînă la scăpătatul soarelui ne poartă Bistriţa tot pe lîngă el; pleacă ea uneori, hotărîtă să nu se mai întoarcă şi iar se răzgîndeşte şi vine mai aproape, aci urcă vrăjită pe sub poalele lui, rotindu-se în loc, scuturîndu-şi platoşa-i strălucitoare, aci suspinînd din adînc, aci privindu-l lung, strigîndu-l, dînd freamăt pădurilor cu glasu-i de valuri. Într-un tîrziu îşi ia de seamă şi pleacă mînioasă, vorbeşte singură, se bate de maluri, urlînd s-aruncă toată, cît îi de lată peste înaltele praguri de la Bicaz şi de la Lunca Strîmbului".

ALEXANDRU VLAHUŢĂ
(**„Romînia pitorească"**)

În 1902...

„Pe stînga, Ceahlăul, cu nenumăratele lui turnuri de stînci, săpate pe adîncul cerului, se înalţă în aer ca un fantastic castel de aur zidit de mîna fermecată a vreunui vrăjitor din poveşti. Vîntul nu mai suflă şi glasul răguşit al ierburilor aspre şi sălbatice amuţise, o solemnă tăcere domnea în cer şi pe pămînt.

În depărtare răsăritul imens ardea în valurile de foc ale zorilor, iar soarele, ca o colosală sprînceană de aur curat se rădică de după linia neagră şi ondulată a munţilor vaporoşi. Umbrele se grămădeau în apusul încă în amurg şi grăbite se aruncau în haosul altor lumi. Din văi, negurile adormite începeau să se înalţe, trezite de întîile raze ale dimineţii; ici - colea, din adîncuri, coloane sure de fum se îndreptau spre ceruri, topindu-şi creştele lor în văzduhul luminos şi limpede".

CALISTRAT HOGAŞ
(**„Amintiri dintr-o călătorie"**)

ŞI CEAHLĂU

Legende de pe Bistriţa

EUSEBIU CAMILAR

Pînă mai ieri, aproape necunoscută se afla una din cele mai frumoase văi, cu priveliști unice, cu divine răsărituri și amurguri, cu munți acoperiți de codri tăcuți și bătrîni, cu legende, cu fete și feciori frumoși ca-n basme. E vorba despre valea Bistriței, ce începe departe, departe, la munții cei mai de sus ai țării și unde Bistrița e atît de subțire încît o poți seca total într-un ceaun de mămăligă, sau o poate bea cu totul un cioban pieptos...

Cum saltă în Moldova, la trecătoarea Cîrlibabei, rîul Bistriței împrăștie cu generozitate din undele lui aurii și gureșe istorisiri de o frumusețe magnifică. Vei auzi, trecătorule binevoitor, de la oameni bătrîni și buni, istoria lui Pintea Viteazul cel ce...

„a pierit aici la rîu,
pușcat cu nouă boabe de grîu..."

De asemenea vei auzi despre niște moldovence aprige, din vremea marelui Ștefan-Voievod, care s-au aruncat în Bistrița, înnodate una de alta de părul capului, decît să se lase prinse de turcii care stropșiseră vremelnic oastea Moldovei, la Valea Albă...

Ați auzit de munții Barnar și Bărnărel? Dar despre Grințieș? Parcă-l văd, cu tîmpla lucind la răsăritul soarelui... Ați poposit vreodată în sat la Holda? Dar la Holdița? Parcă văd fetele Holdei și Holditei, în catrințele lor înflorite cu strămătură, mergînd spre rîul natal să ia în cofițe apa luminată de purpura zorilor. Și vom poposi la Broșteni și ne vom aduce aminte de copilăria lui Ion Creangă și de caprele Irinuchii... Iar cînd vei ajunge la Vadul lui Holobîcă, coborînd cu pluta, plutașul va lăsa cîrma și-ți va istorisi despre feciorul de demult ucis mișelește de către Aliosmanul Ali.

Pe atunci, stăpîn peste munții Bistriței era acest Ali Aliosmanul, iar om de frunte între plutași era unul Holobîcă. Și avea acesta o mîndră pe care o chema Lina. Și strașnic o mai pîndea pe Lina aceea, Ali Aliosmanul! Ofta din baierele inimii, și ochii acestei ghiaure îl urmăreau oriunde se ducea... Așa a tot răbdat Ali, și așa s-a tot pîrpălit în focul patimii, pînă ce dragostea i s-a prefăcut în ură. Și astfel, într-o seară, Holobîcă, venea de la schele, fluierînd de dorul mîndrei. N-avea la el nici pistol nici hanger. Turcul sta și-l pîndea. Dar Holobîcă l-a văzut. A făcut cale întoarsă, în fugă, pe o cărare, tot la deal...

„Turcul, strigă mînios:
Fugi, ghiaurule fricos,
Ghiaurule ticălos?"

Și pistolul lui a prins a bufni prin singurătatea codrilor. Însă plutașul nu fugea pentru că s-ar fi temut! Fugea, pentru a-l trage în capcană pe Aliosman... Astfel, a ținut-o tot într-o fugă, pînă ce turcul și-a sfîrșit plumbii. Atunci, Holobîcă s-a întors de-odată și i s-a repezit în grumaz... Dușmanul avea sub brîu douăsprezece hangere! Holobîcă era cu mîna goală! Și așa s-au luptat, din faptul asfințitului, pînă către miezul nopții! De pe amîndoi au curs douăsprezece rînduri de sudori! Spart în cîteva locuri cu hangerul, Holobîcă pierdea tot mai mult sînge. Setea îi sleise inima. De-odată a dat chiot spre vale, către casa mîndrei:

„Mîndro, odoraşul meu,
Adă-mi apă ca să beu,
Că mă lupt aici din greu...
De ți-i greu cu o cofiță,
Adă-mi apă în guriță,
Sau pe-un fir de romaniță..."

Însă Lina nu i-a cunoscut glasul, așa de departe. A crezut că se strigă în niște poienițe sălbatice, cocoșii și găinușele de munte. Sau că aude ramătul ciutelor și cerbilor. Și în vremea asta, Holobîcă abia mai mișca! Era aproape răpus sub genunchiul Aliosmanului! Hangerele acestuia se rupseseră toate, încît lupta și el cu mîna goală. L-a rugat Holobîcă:

„Te rog, pe credința ta,
Hai întîi la Bistrița,
Haidem să ne împăciuim,
Setea pîn-ne-o potolim..."

Sleit și el de sete, Ali Aliosman a primit. Amîndoi au coborît muntele, pînă la vad. S-au întrebat: care să se plece mai întîi să bea? „Jură-te, a spus turcul către Holobîcă... jură-te că dacă mă plec întîi eu, n-ai să mă ucizi mișelește..." „Jur" a răspuns Holobîcă. „Nici eu n-am să te ucid hoțește..." a răspuns Ali-Aliosman, și așa spunînd, s-a lăsat în genunchi, s-a plecat asupra apei și a prins să bea pe nerăsuflate. Și după ce și-a răcorit și fața și fruntea, s-a ridicat, voinic și plin din nou de putere. „Pleacă-te și bea"... a spus către Holobîcă , și fără să vrea, feciorul s-a uitat întîi spre codrii de sus, încotro era casa mîndrei. Tocmai răsărise Crai Nou, pe pînza verde a cerului. Bistrița suna pe pietrele vadului. Și astfel, în acel ceas de noapte, numai șuierul pădurilor se auzea și numai murmurul vadurilor. Umbra turcului se întinsese peste rîu, ca o punte a întunericului. Sta tăcut și-l pîndea pe Holobîcă, pe sub turban, apoi, cînd feciorul s-a plecat să bea, el s-a repezit asupra lui și l-a izbit cu un bolovan în cap... Și mai apoi i-a ținut mult capul apăsat în apă, pînă ce nefericitul plutaș și-a pierdut și ultima răsuflare.

Așa a murit, la acel vad, Holobîcă, plutașul din vechime, și ce s-a mai petrecut cu Lina și cu Ali Aliosman, cîntecele nu mai spun. Dar pînă azi, dacă treci cu pluta pe la vadul lui Holobîcă, vei auzi în vaduri ca un oftat al feciorului de demult, iar cînd se înserează, mulți văd în adînc ochii Linei, ca două steluțe umede.

...Departe, în urmă, a rămas Pietrosul și a rămas și vadul pomenit. Și plutașii îți vor istorisi multe alte prea frumoase legende. Încă înainte de a ajunge la Scăriceaua și la Dealul Ursului. Încă de departe, îți vei da seama că se apropie Toancele cele năpraznice cu Piatra lui Toader. Bistrița se repede înspăimîntător, și munții parcă vor s-o prindă și s-o sugrume între ei! Stînci puternice îi stau împotrivă! Adîncimi o sorb cu un milion de guri înspumate, și rîul fierbe și se luptă cu munții și cu stîncile și joacă vîrtejuri și se repede necontenit, să scape din strîmtoarea de cremene. În trecut, mulți plutași și-au lăsat zilele la Toance. Și dacă ar putea grăi munții și undele, ar istorisi despre dragomani aprigi și dălcăuși, pieriți în năpraznele înspumate! Drept în mijlocul Toancelor, se afla mai demult un piept de cremene, ca de uriaș. Și asemeni muntelui magnetic din poveste, cremenea aceea atrăgea plutele, în timp ce șuvoaiele le repezeau din urmă. Cîrmele se rupeau, bîrnele se învălmășeau într-un jneamăt nemaipomenit, atrase mereu de pomenita Piatră a lui Toader! Acum, dacă vei avea norocul să călătorești pe pluta unui om sfătos, îndată după trecerea primejdiei vei afla o istorie de demult: vei afla cum a pierit Toader, într-o întîmplare de dragoste. Iată-l, oacheș și lat în spete! Cînd trecea cu pluta prin primejdiile Toancelor, cînta și rîdea! Era om de petrecere. Îi plăceau și vinul și cîntecul și ochii cei frumoși și mari. Avea locuri de popas, la vreme de seară, de la Dorna pînă la Piatra. Știa bordeie tihnite, cu încăperi mirosind a mere și dumbravnic, și cînd se arăta pe la hore, nimeni nu frămînta ca el „bătuta"! Nu odată și-a turnat în pălăriile muzicanților cîștigul dintr-o lună, pentru un cîntec bine zis... În vremea aceea în sat la Arama trăia o plutășiță frumoasă, al cărei bărbat o păzea ca pe lumina ochilor, căci o temea! O păzea, după cum spune vorba veche, ca pe-o creangă de aur... Ba, o și lua cu el pe plută, în lungul Bistriței, spre a nu o lăsa singură, însă, iată că într-o zi a văzut-o Toader! Și cum a văzut-o, a rămas trăznit locului. De atunci, fără ea, nici horele și nici băutura, nu mai aveau nici un gust! Cîntecul cel mai frumos, cum se spune pe la apa Bistriței, cîntecul cel mai frumos suna ca o strachină spartă... Și așa, feciorul acela și-a pus în gînd s-o răpească! Oriunde se arăta omul acela cu femeia lui, Toader se arăta și el, ca din pămînt și piatră seacă, și se uita la ea, cu niște ochi îmbolnăviți de dor. Azi așa, mîine așa, pînă ce și inima femeii s-a aprins, și atunci, nimic n-a mai putut-o ține sub paza bărbatului... Astfel, într-o seară ea a fugit cu Toader, însă nici bărbatul ei nu s-a lăsat răpus! L-a urmărit pe răpitor, prin toate locurile, pînă ce într-o zi l-a prins, aici la Toance! Și cum Toader tocmai se pregătea să ocolească piatra năpraznică, peste pluta lui s-a repezit o plută din urmă într-un geamăt și într-o învălmășeală înspăimîntătoare. Toader a fost prins între butuci și repezit cu cîbul de stînca năpraznică. Și spun plutașii că de atunci Toancele răsună și mai tare. Parcă vuiesc în adîncimile înspumate milioane de codri. Plutașii de azi, cînd se luptă cu șuvoaiele, își aduc aminte de Toader cel de demult.

...Și iată-ne, la Stînca lui Osman! După ce plutașul o va ocoli cu mare meșteșug, și după ce Bistrița va deveni liniștită iar, ni se va spune și istoria acestei stînci... O, dacă și-ar putea deschide inima ei de piatră, stînca aceasta ne-ar putea istorisi despre un dragoman aliosman, pe nume Ali. Cum avea acel Aliosman sînge iute de răsăritean, l-a îndemnat păcatul să fure o femeie de la Dorna! Bărbatul acestei femei era pădurar temut, și tocmai cînd s-a arătat turcul să-i fure mîndra, el se afla în munte, cu țapina. De odată a auzit din vale glas mare de bucium. Omul s-a întrebat:

„De ce mi-a dat semn,
Buciumul de lemn?
Pentru ce mă cheamă,
Bucium de aramă?
Ce primejdii bat,
Codru-nviforat?"

Maică-sa, o bătrînă de o sută de ani vîrstă, i-a răspuns din gura hornului, unde torcea:

„Fătul meu frumos,
Fugi și fugi vîrtos!
Turcul de Osman,
E un hoțoman, —
Turcul blestemat
Mîndra ți-a furat!
Fugi și fugi vîrtos,
Fătul meu frumos, —
Din vale-n văiugă
Taie munții-n fugă,
Si-nainte-i ieși,
La cei codri deși,
La cei munți pietroși,
Negri, fioroși,
Unde fierb în spume
Toancele-n genune..."

Și astfel, pădurarul a luat-o la fugă, tot pe Bistrița în jos, dar îl despărțea de pluta lui Osman cale de jumătate de zi. Și cînd feciorul și-a dat seama că n-o va putea ajunge, a ascultat cuvîntul bătrînei. A tăiat munții de-a dreptul, să-i iasă înainte, la Toance. Și pe la asfințitul soarelui a ajuns de-asupra genunii, pe muntele Scăriciaua. Și a coborît în fugă, din stîncă în stîncă, parcă se scobora pe o scăricea. Cînd a ajuns jos, tocmai cotea și pluta lui Osman... A urmat o luptă cumplită. Pluta s-a izbit de stîncă. Osman Aliosmanul și-a primit plata, în adîncimile unde se răsfrîng umbrele. Și azi se pomenește de smaragdul din turbanul lui. Mulți plutași îl zăresc în amurg, cum scîlpește în răsfrîngerile luminii. Dar n-ar putea spune cu mîna pe inimă, dacă zăresc o piatră scumpă ori răsfrîngerea stelei Ciobanului, cea dintîi stea a înserării...

VRANCEA ÎȘI AȘTEAPTĂ DRUMEȚII!

Vrancea...

Un nume care, rostit chiar față de un necunoscător al locurilor, nu poate să nu trezească făgăduieli de imagini poetice.

Pentru cei mulți, cei ce nu cunosc Vrancea decît din auzite, acest nume răscolește amintiri despre un ținut mîndru și viteaz, o „țară" numai de răzeși, deasupra căreia plutește chipul nemuritor al marelui Ștefan.

E drept că, încă și azi, pentru cei ce nu sînt de-acolo, Vrancea nu e decît un ținut muntos, izolat și necunoscut. Splendidă depresiune, cuprinsă din trei părți de munți, culmi și dealuri subcarpatice, țara Vrancei e așezată la un întreit hotar, între vechile țări ale Munteniei, Moldovei și Transilvaniei, de care o legau drumuri singuratice și anevoioase. Codrii și munții au ascuns-o și au adăpostit-o, înlesnind dezvoltarea unei vieți mai izolate, Vrancea fiind considerată în vechime ca o regiune aproape de sine stătătoare a Moldovei.

Vrancea a fost odată împădurită. Codrii însă au căzut sub loviturile securii, lăsînd pînă azi aspecte golașe și triste. Din cauza altitudinii, regiunea nu e favorabilă pentru agricultură. În schimb, suprafețe întinse sînt ocupate de fînețe.

Trei sînt rîurile principale ale Vrancei: Putna, Zăbala și Năruja. De-a lungul lor și a afluenților lor, stau înșirate satele vrîncene, iar fînețele sînt presărate cu „odăi". În ciuda aparențelor, nicăieri în Vrancea nu ai sentimentul izolării, căci viața e prezentă la tot pasul. Aci, în apropierea pășunilor de pe culmile munților, a fost firesc ca păstoritul să fie, în decursul veacurilor, ocupația principală a vrîncenilor.

Dacă ați ajuns cumva, prin „poarta" văii Putna — singura cale naturală de intrare — în „țara" Vrancei, în acel imens uluc înconjurat de culmi împădurite, veți rămîne uimiți de frumusețea și varietatea peisajelor, de pitorescul satelor, de originalitatea portului, de ospitalitatea spontană și de atmosfera curată ce domnește pretutindeni.

Cunoscînd aceste locuri veți avea, deopotrivă, prilejul să constatați că ținutul Vrancei nu a rămas tributar unui nivel social-economic întîrziat, iar viața oamenilor, redusă pînă nu de mult la forme arhaice, a căpătat în zilele noastre o cu totul altă înfățișare prin crearea a numeroase școli, case de cultură, gospodării colective etc.

Astăzi, noile drumuri care străbat Vrancea și frămîntatele povîrnișuri ale Carpaților Orientali, legînd așezările din sudul Moldovei cu Transilvania, fac tot mai accesibilă cercetarea acestui minunat colț de țară, către care oamenii muncii din marile centre industriale limitrofe, create în anii puterii populare, se îndreaptă în număr tot mai impunător.

Turism în Vrancea? Orice sută de metri parcursă oriunde în Vrancea, constituie un traseu turistic. Trenul vă lasă la Burca, în pragul Vrancei, dar autobusele vă duc pînă în inima Vrancei: la Năruja, la Tulnici și la Soveja. Itinerarii turistice se pot improviza cu ușurință! Dar nu uitați că, în mintea poeților, idealul a fost totdeauna așezat sus, cît mai sus. Și ceea ce are Vrancea mai frumos, este de asemenea mai sus: sînt munții săi.

Drumurile ce-i brăzdează nefiind însă marcate, ne vom călăuzi după lămuririle pe care localnicii ni le vor da cu bucurie.

Vom putea să urcăm, astfel, de-a lungul unor vechi poteci pastorale sau drumuri forestiere, pe Sboina Frumoasă (1660 m), Pietrosul (1658 m) sau pe cel mai înalt vîrf al Vrancei, Lăcăuțul (1770 m).

Cîteva poteci ce se despletesc din acest punct, se îndreaptă către nord, în lungul unei spinări ușor vălurite, spre Ojdula și Breț, în Ardeal, iar către sud-est, prin Gorul și Giurgea, spre Valea Zăbalei.

În sfîrșit, drumul ce însoțește culmea care formează cumpăna dintre Bîsca Mică (la est) și Bîsca Mare (la vest) coboară la confluența acestor văi — satul Varlaam, iar de aci în Valea Buzăului, la Nehoi.

Vrancea lui Ștefan cel Mare, Vrancea „Mioriței", dar mai cu seamă Vrancea de azi, își așteaptă drumeții!

I. D.

UN MUNTE PUȚIN UMBLAT

Deși lesne abordabil, Penteleul este un munte puțin umblat. De la Buzău nici turistul începător nu se poate încurca, iar de la Orașul Stalin se ajunge la el prin Întorsura Buzăului, Siriu și Nehoiu.

Muntele are 7 culmi: Penteleul, cel mai înalt (1773 m), apoi Viforita, Miclăușul, Piciorul Caprei, Cernatu, Piatra Arsă și Zănoaga. Penteleul e frumos împădurit, are poieni întinse și bogate în vegetație. Ciobanii de la stîne sînt vestiți prin blîndețea și spiritul lor ospitalier. Izvoarele de apă dulce sînt numite de localnici „cinciuri".

De la Buzău se merge pînă la Nehoiu, iar de aici, prin satul Vîrlam, pînă la următoarele puncte de acces: Gura Milii, Vadul Oii sau Brebu.

Aci pot fi efectuate următoarele trasee: Gura Milii — Poiana Păsării — Viforita — Culmea Șapte Izvoare — vf. Penteleu (4—5 ore); Gura Milii — Poiana Păsării — Stîna Cernatu — vf. Penteleu (4—5 ore) și Vadul Oii — Piciorul Caprei — Miclăușul — Culmea Șapte Izvoare — vf. Penteleu (4—5 ore).

CINE A FOST DOCHIA?

Printre stîncile Ceahlăului, „Dochia" a constituit sursa a numeroase legende, unele dintre ele, extrem de vechi.

Să reținem una din cele mai bătrîne, potrivit căreia „Dochia" ar fi fost o fiică a regelui dac Decebal, urmărită de împăratul Traian după înfrîngerea de către acesta a ultimelor rezistențe dace. Dochia ar fi căutat refugiu în vîrful muntelui, dar constatînd că Traian e pe urmele ei, ar fi implorat pe zei s-o transforme în stîncă. În forma aceasta, legenda e întîlnită la Gh. Asachi care afirmă că ar fi auzit-o la ciobanii de la poalele Ceahlăului.

De remarcat că Dimitrie Cantemir, în „Descrierea Moldovei" arăta că „Dochia" e ruina unui idol vechi la care se închinau locuitorii în epoca politeistă. Lazăr Șăineanu, în „Studii folclorice", susține că „Dochia" nu e legată de legenda fetii dace ei, dimpotrivă, de aceea — binecunoscută — a babei răutăcioase care a înghețat pe munte cu oile la începutul lui martie, lepădîndu-și cojoacele.

CE RETINĂ, ORICÎT DE SENSIBILĂ, POATE ÎNREGISTRA PREFACERILE INSESIZABILE PETRECUTE ÎN ŞASE ANI, ÎN VIAŢA DE MILENII A MUNŢILOR ? CINE POATE DESLUŞI URMELE ÎNCLEŞTĂRII DINTRE APĂ ŞI STÎNCĂ — RĂTĂLIE TERIBILĂ ŞI CONTINUĂ — ÎN ACEST RĂSTIMP ATÎT DE SCURT ?

NATURA ESTE COCHETĂ. SE TRANSFORMĂ ŞI SE ÎNFRUMUSEŢEAZĂ ÎN IMENSELE LABORATOARE ALE SUBSOLULUI ŞI VĂZDUHULUI, ARĂTÎNDU-NE, MEREU ŞI MEREU, O FAŢĂ TÎNĂRĂ. NU-I PLAC MARTORII... ŞI DE ACEEA, LENTELE EI ACUMULĂRI CANTITATIVE NE SCAPĂ. ASISTĂM DOAR LA IZBUCNIREA SALTULUI CALITATIV...

ŞI ATUNCI ? ATUNCI, FIREŞTE, INVITAŢIA NOASTRĂ LA DRUMEŢIE PENTRU ANUL 1965 AR PUTEA PĂREA HAZARDATĂ ŞI PREA PUŢIN SPECTACULOASĂ, DACĂ..,

DACĂ ANII NOŞTRI N-AR NAŞTE CONTINUU FRUMUSEŢI NOI, DE O INCALCULABILĂ MĂREŢIE. DACĂ NU AM FI CONTEMPORANII UNOR PREFACERI DE MARI DIMENSIUNI, CARE NE LĂRGESC ORIZONTUL. LA PROPORŢIILE VREMII NOASTRE, ŞASE ANI ADUC, ÎN ADEVĂR, SCHIMBĂRI ULUITOARE, PETRECUTE, CUM S-AR SPUNE, SUB OCHII NOŞTRI. CONGRESUL AL III-LEA AL PARTIDULUI — CARE A ŞI INTRAT ÎN ISTORIE PRIN IMENSA SA CONTRIBUŢIE LA OPERA DE DESĂVÎRŞIRE A CONSTRUCŢIEI SOCIALISMULUI ÎN PATRIA NOASTRĂ — A ÎNARMAT CLASA MUNCITOARE, ŢĂRĂNIMEA MUNCITOARE, INTELECTUALITATEA, CU UN PROGRAM MĂREŢ.

...AŞA DAR, SĂ DESCHIDEM LARG FEREASTRELE VIITORULUI APROPIAT ŞI DE LA ÎNĂLŢIMEA CELOR CE-AM REALIZAT PÎNĂ ACUM, SĂ PRIVIM NOILE FRUMUSEŢI ALE PATRIEI, CUPRINSE ÎN ANUL 1965...

— DE UNDE S-O PORNIM, NEOBOSITULE DRUMEŢ ? TU AI COLINDAT ADESEA ŢARA, DE LA RĂSĂRIT LA MIAZĂNOAPTE, CU OCHII ŞI INIMĂ DE ÎNDRĂGOSTIT

— S-O PORNIM PE DRUMUL CEL FĂRĂ DE PULBERE AL DUNĂRII. APELE SALE S-AU NĂSCUT DIN LEGENDE. ÎN UNDELE SALE S-A OGLINDIT CHIPUL BĂTRÎNULUI MIRCEA VOIEVOD ŞI S-AU RĂSFRÎNT VÎLVĂTĂILE ANULUI 1907. DUNĂREA ARE ÎNŢELEPCIUNEA NORODULUI...

...ŞI IATĂ-NE PORNIŢI PE FIRUL DUNĂRII. AM AJUNS ÎNTR-UN ORAŞ PLIN DE LUMINĂ ŞI TINEREŢE. LARGI BULEVARDE RESPIRĂ, EGAL ŞI LINIŞTIT, PRIN PLĂMÎNII ARBORILOR VOINICI. CASELE AU CEVA DIN ZVÎCNETUL NAVEI DESPICÎND APA. ŞI DE UNDEVA, SE AUD PULSAŢIILE UNEI INIMI DE DIMENSIUNI FANTASTICE. ACESTE DIMENSIUNI AU DESPICAT ZĂRILE, AU APROPIAT CERUL ŞI AU ADUS ASTFEL MAI MULTĂ LUMINĂ.

— UNDE NE AFLĂM, NEOBOSITULE DRUMEŢ ?

— ÎNTR-O AŞEZARE DESPRE CARE NU MAI POŢI SPUNE DE E NOUĂ SAU VECHE. CÎNDVA, ERA O ÎNGRĂMĂDIRE ANARHICĂ DE CASE ŞI BORDEIE ŞI UN POET ÎI ZICEA „ORAŞ CUMPLIT DE NEGUSTORI". MĂRIMILE TÎRGULUI JUDECAU CU PÎNTECUL; INTELIGENŢA ERA CÎNTĂRITĂ ÎN AUR... APOI, ÎN ANII RĂZBOIULUI, HOARDELE FASCISTE I-AU DAT FOC CU ACEA METICULOZITATE TÎMPĂ, PROPRIE CRIMINALILOR. ORAŞUL ŞI-A PLECAT FAŢA SCRUMITĂ CĂTRE DUNĂRE ŞI A PLÎNS CU LACRIMI DE CENUŞĂ.

— E VORBA, AŞA DAR, DE GALAŢI.

— ÎNTOCMAI. NUMAI CĂ, NU UITA: NE AFLĂM ÎN 1965. ŞI ÎN FAŢA NOASTRĂ AVEM GALAŢII EREI SOCIALISTE. IATĂ COMBINATUL SIDERURGIC, ACEASTĂ SPLENDIDĂ AFIRMARE, ÎN FIER ŞI BETON, A PUTERII SOCIALISMULUI. TREPTAT, CĂTRE ANUL 1970, VA ATINGE CAPACITATEA PREVĂZUTĂ DE CIRCA PATRU MILIOANE DE TONE DE OŢEL ANUAL. FIECARE ŞARJĂ DE OŢEL E CA UN RĂSĂRIT DE SOARE CARE VESTEŞTE CREŞTEREA NEÎNCETATĂ A BUNĂSTĂRII POPORULUI.

— S-O PORNIM MAI DEPARTE, NEOBOSITULE DRUMEŢ.

— SĂ PORNIM... IATĂ, ÎN IMEDIATA MEGIEŞIE A GALAŢILOR, LA BRĂILA, GĂSIM ALTE ŞI ALTE FRUMUSEŢI NOI. MARELE COMPLEX DE LA CHIŞCANI, HRĂNIT CU STUFUL BĂLŢILOR, PRODUCE DIN PLIN. AM MAI TRECUT PE AICI, PE CÎND NU SE ZĂREAU DECÎT ARTERELE CONSTRUCŢIILOR DE AZI: SCHELELE...

— ŞI ÎN MULTE ALTE LOCURI, ÎN URMĂ CU ŞASE ANI, SE ZĂREAU ACESTE IMENSE ARTERE.

SPRE FRUMUSEŢILE VIITORULUI

— ÎN MULTE ALTE LOCURI, ÎN TOATĂ ŢARA. SĂ TRECEM MUNŢII. IATĂ-NE ÎN VECHEA AŞEZARE A HUNIAZILOR. PRIVEŞTE NOUA SECŢIE DE LAMINARE, CU O CAPACITATE ANUALĂ DE 850.000—1.000.000 DE TONE DE LAMINATE FINITE; ŞI LAMINORUL DE BENZI LA RECE CU O CAPACITATE DE 60.000 DE TONE PE AN; ŞI CELE TREI NOI CUPTOARE MARTIN DE 400 DE TONE PE ŞARJĂ... ŞI BAGĂ DE SEAMĂ: HUNEDOARA ANULUI 1965 NU ESTE NUMAI MAI PUTERNICĂ, CI ŞI MAI FRUMOASĂ...

— BAG DE SEAMĂ. LINIILE EI AU CĂPĂTAT O DEMNITATE CARE IMPUNE... SE POATE DISCUTA AZI DE O ARHITECTURĂ A HUNEDOAREI, AŞA CUM SE POATE VORBI DESPRE OŢELUL HUNEDOAREI...

— E O APROPIERE FIREASCĂ. ÎN SOCIALISM, OŢELUL NAŞTE FORŢĂ ŞI FRUMUSEŢE, PÎINE ŞI FLORI... DAR SĂ MERGEM MAI DEPARTE...

— ÎNCOTRO, NEOBOSITULE DRUMEŢ ?

— ÎNCOTRO TE ÎNDEAMNĂ INIMA... PUTEM POPOSI LÎNGĂ MARELE COMBINAT DE ALUMINIU CU O CAPACITATE DE CIRCA 50.000 DE TONE ANUAL, SAU NE PUTEM ÎNTURNA CĂTRE APA TROTUŞULUI, LA BORZEŞTI, UNDE E ÎN PLINĂ PRODUCŢIE CEL MAI IMPORTANT CENTRU PETROCHIMIC DIN ŢARĂ; PUTEM PORNI CĂTRE CÎMPIA OLTENIEI, SĂ ZĂBOVIM LÎNGĂ MASIVUL COMBINAT DE ÎNGRĂŞĂMINTE CHIMICE, SAU NE PUTEM BUCURA INIMA ŞI MINTEA ASCULTÎND URIAŞUL ZVON DE MAŞINI DE LA FABRICA DE ANVELOPE DIN POPEŞTI-LEORDENI, CU O CAPACITATE DE UN MILION BUCĂŢI ANVELOPE ANUAL...

— VLĂSTARELE PLANULUI DE ŞASE ANI AU APĂRUT PRETUTINDENI ÎN ŢARĂ.

— PRETUTINDENI... ŞI PRIVEŞTE CU ATENŢIE FIECE AŞEZARE, MICĂ SAU MARE, PRIN CARE TRECEM... S-AU ZĂMISLIT ÎN ACEŞTI ŞASE ANI SUMEDENIE DE LOCUINŢE CU LINII ZVELTE, CA NIŞTE ARIPI DESFĂCUTE SPRE ÎNĂLŢIMI. CULORI CÎT MAI APROPIATE DE ALBASTRUL CERULUI SAU SMARALDUL MĂRII. NIMIC DIN OBTUZITATEA UNEI CASE DE RAPORT FĂCUTĂ ÎN PRIPĂ, DE CĂTRE PROPRIETARUL AVID DE CÎŞTIG UŞOR... ŞI GÎNDEŞTE-TE: S-AU CONSTRUIT ÎN ACEŞTI ŞASE ANI CIRCA 300.000 DE APARTAMENTE, CEEA CE REPREZINTĂ UN VOLUM DE TREI ORI MAI MARE DECÎT CEL REALIZAT ÎN PERIOADA 1954—1959...

— E ÎN ADEVĂR MINUNAT, NEOBOSITULE DRUMEŢ... N-AM ÎNCETAT SĂ IUBESC POTECUŢA DE MUNTE, SAU IUREŞUL CASCADELOR, SAU ÎNTUNECIMEA PLINĂ DE TAINE A PEŞTERILOR... DAR NOILE FRUMUSEŢI ALE PATRIEI, FĂURITE DE MINTEA ISTEAŢĂ ŞI MÎNA PUTERNICĂ A OMULUI LIBER, STĂPÎN PE DESTINELE SALE, DAU ALTE PERSPECTIVE FRUMUSEŢILOR DIN TOTDEAUNA ALE PĂMÎNTULUI ŢĂRII.

— VORBEŞTI DE FRUMUSEŢILE PĂMÎNTULUI, DAR SĂ VORBIM ŞI DE ROADELE SALE. CĂCI SPICUL AURIT AL GRÎULUI ESTE EL ÎNSUŞI O ÎNCÎNTARE PENTRU OCHI. CE FRUMUSEŢE NOUĂ ÎŢI REVARSĂ ÎN SUFLET CÎMPIA ANULUI 1965 ?

— AM PRIVIT-O CU NESAŢ, NEOBOSITULE DRUMEŢ. O SINGURĂ MARE CÎMPIE, UNITĂ STRĂBATE ŢARA DINTR-UN CAPĂT ÎN CELĂLALT. PRIN ÎNCHEIEREA COLECTIVIZĂRII AGRICULTURII, RELAŢIILE DE PRODUCŢIE SOCIALISTE S-AU STATORNICIT ÎN ÎNTREAGA REPUBLICĂ. ŞI DUDUITUL MAŞINILOR SE REVARSĂ ÎNTR-UN CÎNTEC TUMULTUOS, ÎN CÎMPIA ÎNFRĂŢITĂ. LUCRĂRILE NECESARE CULTURII GRÎULUI S-AU MECANIZAT ÎN PROPORŢIE DE APROAPE 90 LA SUTĂ; A CULTURII PORUMBULUI, ÎN PROPORŢIE DE 90 LA SUTĂ LA ARAT ŞI ÎNSĂMÎNŢAT.

— ŞI TOATE ACESTEA FAC PARTE DIN NOILE FRUMUSEŢI ALE PATRIEI. CA ŞI LINIA FERATĂ DUBLĂ BUCUREŞTI-ORAŞUL STALIN, ÎN ÎNTREGIME ELECTRIFICATĂ; CA ŞI ELEGANTELE AUTOVEHICULE DE CONSTRUCŢIE ROMÎNEASCĂ, CARE PARCURG ŞOSELELE ŢĂRII; CA ŞI ELECTRONICA INTRATĂ ÎN PROCESUL DE PRODUCŢIE; CA ŞI NOILE TEATRE, CINEMATOGRAFE, CASE DE CULTURĂ, CLUBURI, BIBLIOTECI, CARE S-AU CONSTRUIT ÎN ACEŞTI ŞASE ANI. PRETUTINDENI, ACEEAŞI URIAŞĂ INSCRIPŢIE, DĂLTUITĂ ÎN INIMILE NOASTRE: TOTUL PENTRU OM.

Sorin Holban

IAȘI
ORAȘUL POEȚILOR

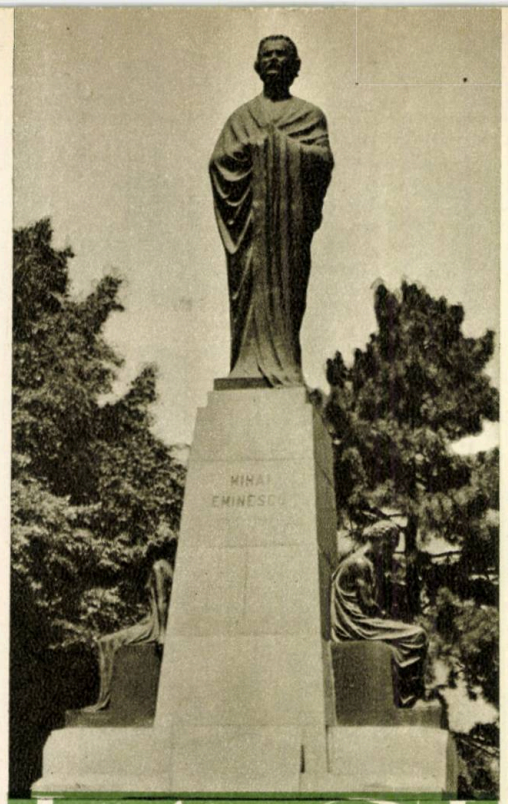

„... frumusețile sînt trecătoare — scrie maestrul Sadoveanu — *și din strălucirea lor nu rămîne decît ceea ce au fixat pentru totdeauna poeții care nu mai sînt".*

„Peste fulguirea de flori și învăluirile de frunze moarte se înalță un suflet. Aceasta e justificarea — rostește el mai departe, vorbind despre Iași — *și cununa nevestejită a acestui loc unic".*

Prețuirii maestrului, rîndurile de față nu-i pot aduce întregire. Poate doar, prin exemplificări, explicitare, dîndu-le în fapt menirea de îndemn la dragi aduceri aminte și la cercetare mai atentă a Iașului din partea trecătorului, turist ori călător adus de întîmplare.

Nici o hartă nu s-a întocmit pînă acuma spre îndrumarea celui ce-adastă în Iași, volnic să pășească prin locuri ce-ar putea isca, din urme materiale, evocarea celor ce-au durat aici „monumentum aere perenius", idealizînd cetatea unde — cum spunea o dată Gala Galaction — *„fiecare ar vrea să-și petreacă viața ca nicăieri aiurea"*, petrecerea, măcar de-o zi, fiind aici *„o sărbătoare discretă și mai ales nuanțată"*.

Și pentru că o hartă încă nu-i, să încercăm a face una din cuvinte. Iată-ne în gară, pășind spre centrul orașului, către piața Unirii, care potrivit unui vast plan de sistematizare se înnoiește, lepădînd ponosul caselor zdruncinate de război. Înainte de-a ajunge în piață întîlnim școala cu numele maestrului Sadoveanu, față în față cu clădirea filialei Academiei R.P.R. Să ne oprim o clipă la fațada de cărămidă roșie a școlii și la clădirea veche, albă-văroasă de peste drum. Aici, din anul 1835, a funcționat vestita Academie Mihăileană care a depănat mai departe, în gîndire și rostire romînească, firul vechii școli voievodale a Iașilor, ctitorită de Vasile Lupu. Aici, în această Academie, și-a ținut cursurile de istorie Mihail Kogălniceanu înviind străvechile cronici, aici, la finele veacului trecut, și-a isprăvit învățatul liceal maestrul Sadoveanu.

Vecină școlii de veche tradiție e clădirea cu patru etaje privind spre piață și spre statuia lui Vodă Cuza. La parterul ei e acuma restaurant și braserie. Cu cincizeci de ani în urmă era cafenea și-aici, nu odată, s-au întîlnit dinaintea mesei de șah, ca vechi prieteni și pasionați parteneri, maestrul Sadoveanu și Mihail Codreanu, poetul de sobră eleganță. Vor fi zăbovit la joc și apoi, nu o dată, primăvara, (căci „primăverile Iașilor au fost și sînt cele mai frumoase") trecînd pe strada Lăpușneanu, pe dinaintea palatului lui Vodă Cuza (unde azi e Muzeul Unirii) se vor fi îndreptat spre Copou unde maestrul își avea așezarea, la capătul urbei, în casa trainică, gospodărească, zidită între livezi și vii. Pe aceeași stradă, spre Copou, vechi loc de plimbare, vor fi întîlnit pe Ibrăileanu, drapat în pelerină neagră, ieșit ca o noptatecă umbră din casa tixită de cărți, pitită într-o grădină înfundată de revărsări vegetale. Și cînd adieri calde suflau, vestind sorocul înnoirilor, ascultau cu înfiorare, „în înălțime, suprapuse și amestecate, chemările paserilor călătoare". Urcau în pas domol spre grădina publică și poposeau apoi acolo, sub teiul bătrîn pe care lumea l-a botezat „al lui Eminescu". Poate-n tovărășia lor se vor fi întîlnit cu Hogaș, poetul meleagurilor nemțene și-i vor fi ascultat o istorioară presărată cu vorbe de duh și stihuri latinești.

Pe aceleași drumuri în plimbare, îl întîlneau — și-l cunoșteau bine ieșenii — pe Topîrceanu, pășind sprinten, pe Otilia Cazimir, pe Demostene Botez, pe Alexandru Philippide, toți poeți și toți ieșeni de baștină sau deveniți prin adopțiune ca autorul „Rapsodiilor de toamnă".

Vedere generală

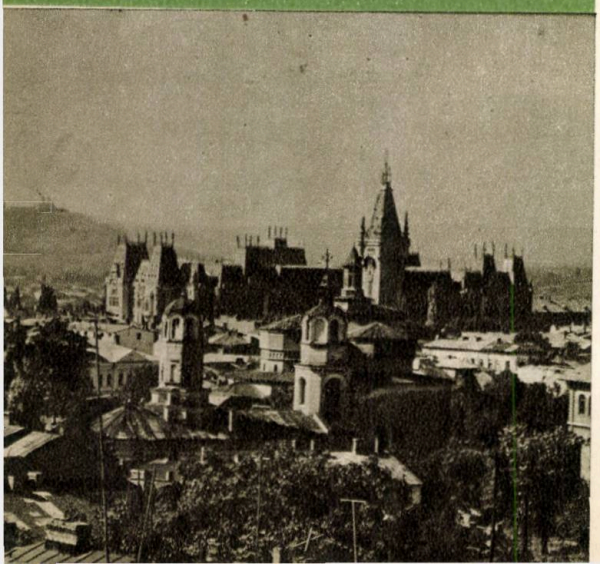

Teatrul Național „V. Alecsandri"

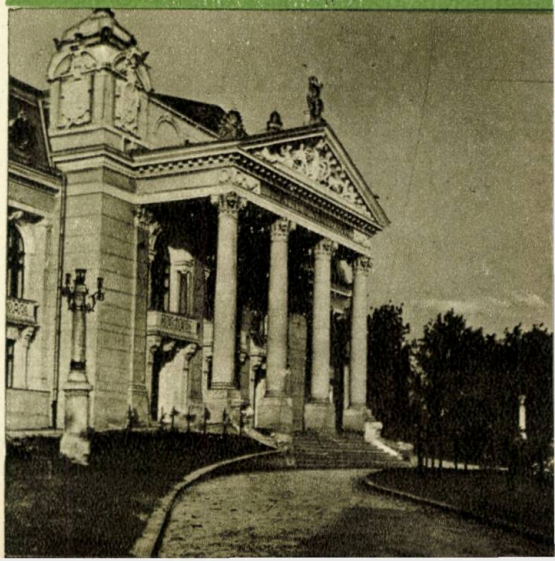

Palatul Culturii cu statuia lui Ştefan cel Mare

IAŞI
ORAŞUL POEŢILOR

Şi prietenia lor, ţesută din crezuri artistice, din dragoste pentru poporul care i-a născut înfruntînd vremurile aspre ale stăpînirilor nedrepte, amintea de-o veche prietenie pe care Iaşul o evoca şi-atunci cum o evocă şi azi: prietenia lui Creangă şi-a lui Eminescu.

O evocăm şi noi urcînd la Ţicău, la bojdeucă, de unde se văd, departe, dealurile Ciricului şi ale Sorogarilor. Aici, în căsuţa scundă, muruită cu lut, au fost citite pentru întîia oară, unicele în lume „Amintiri din copilărie". Aici, în casa ţărănească, zile şi nopţi de-a rîndul au depănat firul gîndului Eminescu şi Creangă. De aici, din Ţicău, vor fi plecat împreună spre vestita „Boltă rece" unde se bea vin bun şi se mînca pastramă friptă, vor fi plecat de vale prin Tîrgul Cucului spre mahalaua Broscăriei unde trăiau urmaşii lui Barbu Lăutaru şi-o liotă de ţigani scripcari; vor fi trecut prin mahalaua Beilicului, pe dinaintea bisericii Zlataust, ctitoria Ducăi Vodă, ori pe dinaintea mănăstirii Barnovski, şi de-aici, pe uliţe vestite, vor fi luat drumul spre Golia, biserica masivă din piatră albă, cu reflexe marmoreene care a plăcut cu osebire ţarului Rusiei, Petru I, oaspe al Iaşului şi-al prietenului său Dimitrie Cantemir. Vor fi trecut, poate, aproape de uliţa Dancu şi, pe acolo purtîndu-şi paşii, vor fi evocat şi dînşii, dinaintea casei ce a fost a boierului Lascarachi Costachi, începuturile teatrului romînesc. Căci acolo, într-o sală mare, cu parter, cu galerii şi trei rînduri de loji, anume pregătită să găzduiască reprezentaţiile trupei franţuzeşti a fraţilor Fouraux, s-a auzit dintîi, în primăvara lui 1834, cuvînt romînesc pe scenă. Între „amatorii" care au jucat în acel istoric spectacol pregătit de Gheorghe Asachi, erau tinerii Costache Negri, Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri şi Matei Millo. Tinerii au biruit atunci şi biruinţa lor, pe care cîteva decenii mai tîrziu avea s-o sporească Matei Millo, a însemnat biruinţa teatrului romînesc.

Nimic nu ne împiedică să credem că cei doi prieteni vor fi trecut pe aici aevea. Şi ei vor fi privit în trecut trezind din amintiri făpturi şi fapte scumpe. Vor fi căutat şi ei sufletul Iaşului, aşa cum cei ce le-au urmat, pe dînşii i-au evocat, urmînd calea pe care numai oamenii pot merge, căutînd dincolo de cele trecătoare un suflet rostit în artă, totdeauna viu, ca merişorul pururi verde.

Universitatea „Al. I. Cuza"

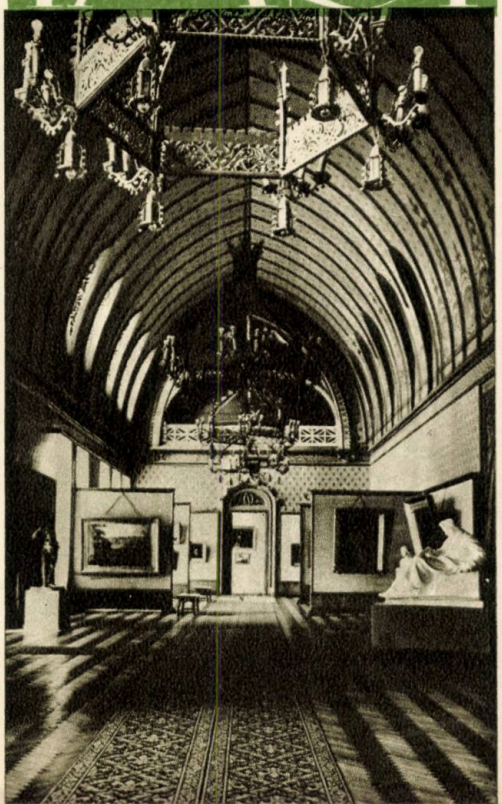

Interior din Palatul Culturii

Şi călătorului în Iaşi, acest suflet mare i se înfăţişează în urmarea neîntreruptă a generaţiilor, de la Alecu Russo şi Alecsandri, la Nicuşor Beldiman şi Păun Pincio, la Mihail Codreanu şi G. Topîrceanu, pînă în zilele noastre cînd, pe strada Bucşinescu, din vecinătatea uliţei Zlataust, într-o căsuţă tihnită, ţărmurită de flori, o întîlneşti pe Otilia Cazimir, mereu cu treabă, mereu sfioasă, dinaintea coalei albe venind — cum zice Arghezi — *„dintr-o grădină depărtată cu ghiocei trandafirii în traista de mătase"*. În Iaşi îl întîlneşti pe George Lesnea zeţarul — poet care a ştiut ridica din plumb cuvîntul, turnînd în slovă romînească suflul „Demonului" lermontovian, trista fervoare eseniană, opera de frunte a lui Puşkin. Ei sînt azi vîrstnicii. Alături de ei, cei tineri, poeţi la prima lor plachetă, tipărită sau abia rîvnită, încearcă să-şi potrivească pasul pe drumul înaintaşilor, care au împletit în vreme *„cununa nevestejită a acestui loc unic"*. Şi truda lor se împlineşte în Iaşul nou, în Iaşul vremurilor noastre, socialiste, în Iaşul care se înnoieşte, dar care păstrează ca o scumpă floare tradiţia sa de artă şi poezie.

V. DĂNCIULESCU

Turiști pe dealul Repedea

DEALUL REPEDEA

Cine a locuit aci, sau a vizitat orașul Iași, nu se poate să nu fi văzut de pe una din străzile acestui străvechi centru urban moldovenesc, ori de sus din turnul mănăstirii Golia, silueta dealului Repedea ce se înalță golașă către sud, dominînd cu cîteva sute de metri dealurile mai mărunte, ce se lasă spre valea rîului Bahlui.

Privirea este atrasă nu de altitudinea acestui deal (cca 350 m), ci de culoarea alb-argintie a frunții sale abrupte și de netezimea aproape orizontală a suprafeței lui. Un crîmpei de plai, la formarea căruia a contribuit, în primul rînd, existența stratelor de gresie calcaroasă și calcare scoicoase, de vîrsta Sarmațianului mijlociu, groase de aproximativ zece metri, care au rezistat eroziunii apelor, mai mult decît nisipurile argiloase și argilele ce se găsesc sub ele.

Ca să ajungem la Repedea, căi de acces sînt multe. Cea mai ușoară este, însă, șoseaua pavată ce duce spre Poieni-Vaslui-Bîrlad, trecînd pe valea pîrîului Vămeșoaia prin satul Bucium și pe lîngă sanatoriul de copii „Dr. Clunet". De la curba cea mare putem părăsi șoseaua apucînd pe potecă direct spre fruntea Repedei, sub care sînt rostogolite bucăți mari de stîncă, rupte din buza dealului. Dacă vrerea nu ni-i așa, continuăm drumul pînă sus, de unde, cotind spre dreapta, ajungem pe podiș și de acolo mergem agale pînă la marginea dinspre Iași a acestuia.

Pentru turiștii ce nu-s grăbiți, dornici să vadă cît mai multe și mai variate elemente de peisaj, sînt și alte căi. Una este aceea care duce din vechea gară Socola pe valea Manta Roșie, pe „La Doi Peri", prin sătuceanul Cercul și prin Pietrăria aflată sub coasta stîncoasă de la marginea de apus a Repedei. Altă cale este aceea care se desprinde din șoseaua pavată îndată ce trece de bariera Socolei și apucă pe Valea Vișanului, plină de livezi și de vii. O cale mai ocolită, însă cu peisaje de un farmec deosebit, este „drumul florilor", ce urcă prin livezi, vii și huceaguri, pe la marginea nordică a satului Bucium pînă sus, pe dealul Holmul cel Mare, la fel de înalt ca Repedea, iar de acolo, prin satul Păun, se ajunge la obiectivul final al călătoriei noastre.

Mai scurtă, dar la fel de frumoasă, este calea ce pleacă pe valea Vămeșoaiei, din dreptul fostului han „La Trei Sarmale".

Nu este lipsită de interes nici calea ce duce spre Repedea pornind din gara Ciurea, trecînd pe valea și prin satul Bîrnova și de aici la Pietrăria.

O dată ajunși pe Repedea, priveliștea este largă și bogată în variații de peisaj. În față, spre nord, dealurile Buciumului, Vișanului și Miroslavei, mai joase în medie cu 200 m decît Repedea, se opresc brusc la valea Bahluiului, orientată aproape de la vest la est, în șesul și pe terasele căruia se desfășoară orașul Iași. Dincolo de această vale, alte dealuri, tot mărunte și cu pante line, se întind cît vezi cu ochii. În marea de lanuri cu grîu, porumb și floarea soarelui, orașul Iași, cu zona lui înconjurătoare, pare o cetate imensă, străjuită de grădini cu pomi fructiferi și de desișul podgoriei ce se prelinge de sub Repedea pînă dincolo de păduricea de la Breazu. În stînga, spre vest, dealurile joase de la sud de Bahlui, se întind pînă-n poala codrului ce coboară de pe dealurile înalte ale Bîrnovei și Mogoșeștilor, iar în spate, spre sud, același codru te face vara să-i simți răcoarea frunzișului verde și îmbierea la odihnă cu cîntec de păsărele. Spre est, dincolo de Holmul cel Mare, se zărește linia albăstrie a dealurilor de pe stînga rîului Prut.

Dacă, într-o zi cu cer senin și zare limpede, întîrziem pe muchia dealului pînă către asfințit, putem vedea, departe spre apus, cale de 125 km, silueta Ceahlăului, clar luminată de ultimele raze ale soarelui, ce-și trimite purpuriul văpăilor pe creștetul celui mai falnic munte al Moldovei. În asemenea ocazii, însuși Iașul pare o așezare din poveste, în care Palatul Culturii își înalță tainic turnurile și turnulețele cenușii în spatele coșurilor de fabrici, din care fumul urcă domol spre bolta irizată a cerului.

De pe acest punct de observație turiștii se pot deplasa ușor spre dealul Holmul cel Mare și dealul Păun, de unde pot vedea și lunca Prutului, dinspre est; la fel pot să hălăduiască pe drumurile și pe potecile codrului întins dinspre sud, ajungînd pînă la crescătoria de cerbi și de căprioare de lîngă satul Poieni ori la cetatea de pămînt de pe vîrful dealului Rotunda, în satul Slobozia-Cantemir, la sanatoriul Bîrnova și de acolo la Poiana cu Cetate.

Dealul Repedea interesează pe turiști și prin aceea, că aici se află carierele de calcar în care acum 100 de ani învățatul Gr. Cobîlcescu a făcut primele cercetări geologice romînești, iar formele de relief prezente în cuprinsul acestui deal sînt un exemplu clasic al interdependenței între structura geologică și acțiunea modelatoare a forțelor externe (factorii climatici și hidrologici). Pentru aceste motive dealul Repedea a fost declarat, recent, *monument al naturii*.

prof. I. GUGIUMAN

Noutăți în peisajul moldovenesc

● 24 noi obiective industriale, în frunte cu fabrica de antibiotice, una din cele mai moderne din Europa, au fost construite în anii regimului democrat-popular în regiunea Iași.

● Laminorul de țevi de la Roman se numără printre cele mai mari și mai moderne întreprinderi care au intrat în funcțiune în ultimii ani. Aci se fabrică țevi de oțel fără sudură, necesare industriei extractive de petrol, transportului de produse petrolifere, industriei chimice, precum și conductelor pentru irigații în agricultură. Producția sa va atinge în anul 1965 o cantitate impresionantă: 500.000 de tone!

● La Borzești, prin locuri cu rezonanță istorică, se ridică un uriaș complex al industriei petrochimice romînești. El este alcătuit din patru mari unități — combinatul chimic, combinatul de cauciuc sintetic și produse petrochimice, rafinăria nr. 10, centrala electrică de termoficare — și se întinde pe o distanță de cinci kilometri.

● Uzina de fire și fibre sintetice de la Săvinești este una din cele mai moderne unități industriale din țara noastră. În 1959 s-au produs aci 300 de tone de fire și fibre sintetice; în 1965, producția va atinge 13.000 de tone!

● Bucecea, o comună oarecare, așezată între Botoșani și apa Siretului, s-a transformat în ultimii ani într-un orășel încîntător. Aci se ridică moderna construcție a fabricii de zahăr „Siretul", una din cele mai recente și mai importante întreprinderi industriale din Moldova. Fabrica, total automatizată, va prelucra zilnic 2.000 de tone de sfeclă, realizînd o producție zilnică de 30 de vagoane de zahăr de cea mai bună calitate.

● Între anul 1953, cînd și-a început activitatea fabrica de rulmenți din Bîrlad, și anul 1959, producția acestei fabrici a crescut de 10,6 ori, iar productivitatea muncii de 2,15 ori.

La fabrica de antibiotice din Iași

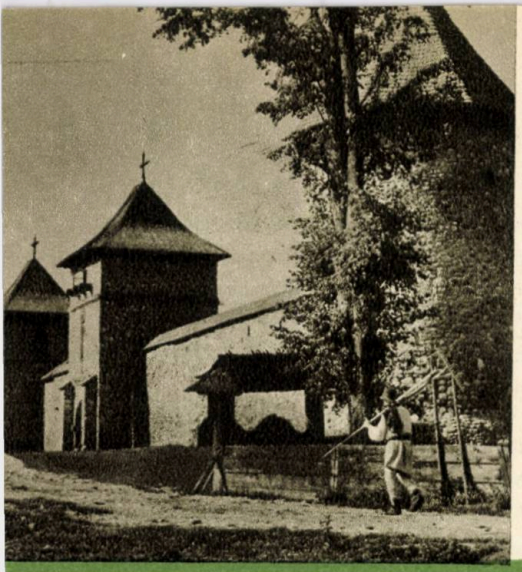

Turnurile mănăstirii Moldoviţa

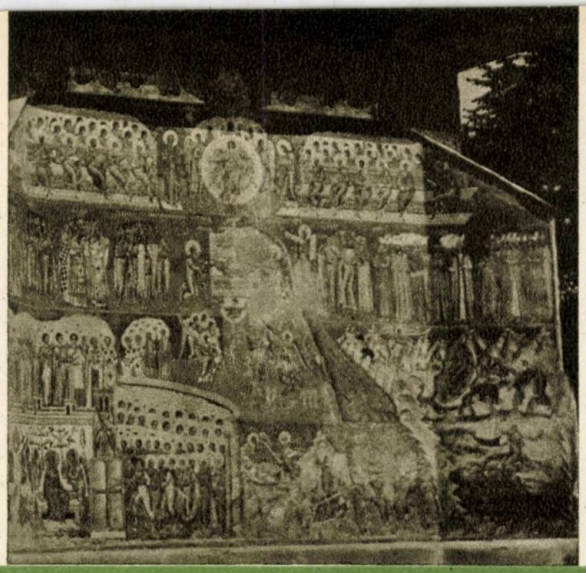

Fragment de frescă exterioară la Voroneţ

Ruinele cetăţii Suceava

UN ALBUM DE ARTĂ: MOLDOVA DE SUS

Călătorului care străbate nordul Moldovei, popasul la monumentele istorice îi oferă nu numai întoarcerea cu gîndul la zbuciumatul şi gloriosul trecut al acestui ţinut, ci şi satisfacţia de a admira opere a căror valoare artistică a depăşit graniţele ţării.

Construite în secolele XV şi XVI, unice în genul lor în lume, cu exteriorul pictat în întregime, contemporane Renaşterii, unele din ele s-au păstrat în forma originală, ca mănăstirile Voroneţ, Moldoviţa, Suceviţa, iar altele au suferit vitregia vremurilor, ca Putna, ctitoria lui Ştefan cel Mare.

Această epocă a artei moldovene cuprinde două părţi distincte: aceea a lui Ştefan cel Mare în care a fost desăvîrşit stilul arhitectural moldovenesc al bisericilor şi a lui Petru Rareş, cînd pictura acestora a atins cel mai înalt nivel, prelungindu-se pînă la domnia Movileştilor.

Puţine nume ale meşterilor desăvîrşiţi de atunci au rămas cunoscute. Ei provin din şcoala moldovenească, puternic dezvoltată în acele timpuri, care a folosit mult de la meşterii bizantini fugiţi după căderea Constantinopolului în 1453, ca şi din influenţa exercitată de Renaştere.

Rezistenţa frescelor exterioare timp de peste patru secole, în climatul aspru al iernilor din nordul Moldovei, este o dovadă că meşterii zugravi au stăpînit la perfecţie această ramură a picturii, pe care Michel Angelo o socotea cea mai grea.

Minunatele proporţii ale acestor monumente istorice, perfecta armonie dintre partea zidită şi acoperişuri, ca şi originalele picturi murale bizantine, aduse la o mare strălucire de pictorii moldoveni la cîteva secole după căderea Bizanţului, au impresionat şi pe cercetătorii străini care le-au vizitat. Critici de artă ca N. Kondrakov, Charles Diehl, Henry Focillon şi alţii s-au ocupat de ele, au semnat studii sau articole pline de admiraţie la adresa lor.

Publicarea în cadrul Academiei, a unor studii ca „Scurtă istorie a artelor plastice în R.P.R." sau a monografiilor „Mănăstirea Suceviţa", „Mănăstirea Moldoviţa", „Mănăstirea Neamţ" şi „Mănăstirea Voroneţ", ajută mult pe cei ce studiază arta secolelor XV şi XVI.

În ultimii ani s-au luat măsuri pentru restaurarea acestora numai în forma lor originală. În decursul veacurilor, lipsa de respect faţă de monumentele istorice a făcut ca multe din ele să sufere transformări, mutilîndu-le pe unele, iar altele au suferit devieri pe care ochiul format al artistului sau specialistului le remarcă uşor. Aşa s-a întîmplat, de pildă, cu mănăstirea Neamţ, înălţată de Ştefan cel Mare în 1497, cînd forma arhitecturală a vremii se închegase. După incendiul din 1862, acoperişul caracteristic stilului, prin învelirea în parte a fiecărui element din plan, cu bazele turlei complet degajate, a fost refăcut în forma actuală, cu coama acoperişului dreaptă de la un cap la celălalt, alterînd astfel frumoasele proporţii ale vechiului monument.

Vom aminti cîteva din cele mai caracteristice monumente istorice din nordul Moldovei, atrăgîndu-vă doar atenţia asupra celorlalte comori de artă de la Putna, Dragomirna, Rădăuţi, Pătrăuţi, Arbora sau Volovăţ.

Mănăstirea Voroneţ, capodoperă de pictură bizantină, înălţată de Ştefan cel Mare în 1488, are frescele exterioare executate între 1547 şi 1550. Există la Voroneţ chipuri şi scene care stau alături de opere de artă de oriunde, atît din punct de vedere al compoziţiei, cît şi al coloritului şi execuţiei frescelor.

Mănăstirea Vatra Moldoviţei, înălţată de Petru Rareş în 1532, în locul vechii mănăstiri de pe Ciumîrna a lui Alexandru cel Bun, este unul din puţinele monumente istorice a cărui unitate arhitecturală nu a fost alterată prin adaosuri. Pictura Moldoviţei, realizată în 1537, rivalizează în conţinut şi colorit cu picturile de la Voroneţ. Recent a fost restaurată clisiarniţa, ctitoria episcopului Efrem al Rădăuţilor (1610—1612), minunat model de locuinţă de la începutul secolului XVII, printre puţinele păstrate în Moldova.

Gura Humorului, micuţa mănăstire ridicată în 1530 de Teodor Logofătul şi soţia sa Anastasia, în timpul primei domnii a lui Petru Rareş, se înscrie printre giuvaerele monumentelor noastre istorice. Pictura, produs al aceleiaşi şcoli moldovene, conţine scene de o înaltă valoare artistică. De aici provine minunatul evangheliar cu chipul lui Ştefan cel Mare.

Suceviţa, superb ansamblu arhitectonic specific, ctitoria domnilor Movileşti de la sfîrşitul secolului al XVI-lea, ne oferă cel mai impresionant exemplu de arhitectură moldovenească. Fiind cel mai tînăr dintre monumentele istorice de acest gen, ea încheie epoca de vîrf a arhitecturii şi picturii moldovene din secolele XV şi XVI. Fortificaţiile Suceviţei, ridicate împotriva podghiazurilor (cete străine de pradă), sînt cele mai bine păstrate, împreună cu cele ale Dragomirnei.

Luînd ca punct de plecare Suceava, vizitarea acestor monumente istorice se poate face pe două rute separate cu orice vehicul propriu, cu autobuzele locale sau cu trenul. Posibilităţi de cazare sînt la arhondăriile acestora, în satele care le înconjură, sau la hoteluri în oraşele mai apropiate.

Prima rută, sub 100 km, trece prin Rădăuţi, dă în valea Sucevei şi de la Gura Putnei duce la Putna. Rădăuţii ne oferă posibilitatea de a vizita în afara monumentelor istorice Bogdan Vodă şi Volovăţ, Suceviţa care se află la cca 20 km pe şoseaua ce duce la Vatra Moldoviţei.

A doua rută, de aproape 80 km, trece prin Gura Humorului, Vama şi duce la Vatra Moldoviţei. La nord de Gura Humorului, la cîţiva kilometri, avem mănăstirea cu acelaşi nume, iar la sud, cam la aceeaşi distanţă, se află Voroneţul.

Folosind mijloace auto, putem uni cele două rute, de la Rădăuţi prin Suceviţa la Vatra Moldoviţei, traseul devenind: Suceava—Rădăuţi—Putna—Rădăuţi—Suceviţa—Vatra Moldoviţei—Vama—Gura Humorului—Suceava.

Suceava, punctul de plecare, ne oferă, în afara cetăţii şi a celorlalte monumente istorice, posibilitatea vizitării monumentului istoric Dragomirna, a bisericii Sf. Ilie şi a mănăstirii armene Zamca.

Cel mai plăcut traseu rămîne, însă, tot cel parcurs ca turist pe potecile ce duc peste munţii împăduriţi sau peste platurile şi poienele acestui ţinut.

Puţinele cuvinte scrise nu pot reda toată comoara artistică a nordului Moldovei. Cel ce cu rucsacul în spate va poposi la unele din ele, va fi pătruns de sentimentele pe care le trezesc totdeauna în noi, adevăratele opere de artă.

S. CONSTANTINESCU

Pietrele Doamnei

Oricare ar fi calea pe care ai ales-o ca să urci Giumalăul, popasul făcut într-o zi clară pe vîrful muntelui este totdeauna prilej pentru o încîntătoare priveliște. Obcinele bucovinene într-o parte, Bogolinul și Pietrosul Bistriței dincolo de vale, se întrec în a oferi privirilor panorama întinsă a unor peisaje variate, nespus de frumoase.

În cununa zării însă, către soare-răsare, o formație stîncoasă deosebită atrage mai stăruitor atenția. Estompate în pîcla depărtărilor, ziduri de cetate în ruină străjuiesc greabănul culmii, îmbiind la o mai amănunțită cercetare a locurilor. Răspunzînd îndemnului, părăsești Giumalăul și, pe povîrnișul ce se lasă către Polița Caprelor, cobori sprinten pînă în Fundul Colbului. În drum priveliștea este mereu nouă: către stînga, obcinele bucovinene, domoale și cu văi largi; înspre dreapta, jos, umbra adîncilor chei ale Bistriței Aurii. În față, cetatea de pe culme își dezvăluie pas cu pas taina.

Ajuns pe Munceii Rarăului, afli pe deplin adevărul: dintre conglomeratele din care este clădit muntele, în îndepărtatul trecut geologic, o masă de calcare a fost ridicată de frămîntarea stratelor terestre și — modelată măiestru de vînturi, ploi și îngheț — ni se înfățișează astăzi privirilor ca unul dintre cele mai frumoase aspecte ale Rarăului. Zilele de bejenie care au purtat pașii lui Petru Rareș prin partea locului, au dat îndemn fantezie populare ca, pe întîmplări reale, să brodeze mit de legendă. Așa s-a ajuns ca stîncile albe de calcar de sub vîrful Rarăului (1653 m) să poarte numele de Pietrele Doamnei.

varietăţi varietăţi varietăţi varietăţi varietăţi varietăţi varietăţi

● **În insula Saarema din R.S.S. Estonă, numeroși excursioniști vin să viziteze lacul Kaali care prezintă o particularitate interesantă: este situat într-o depresiune ormată prin prăbușirea unui meteorit gigantic cu 3—4.000 de ani în urmă.**

● *Cinci speologi spanioli au descoperit lîngă Bilbao, la o adîncime de 360 de metri, cea mai vastă grotă subterană din Europa. Ea are 500 m în lungime, 300 m în lățime și o înălțime care variază între 80 și 150 m.*

● La castelul Zd'ar (R. S. Cehoslovacă) pot fi admirate nenumărate manuscrise și tipărituri vechi. Aci se află, printre altele, 352 de cărți științifice, provenind din școala latină de la Iachimov (sec. XVI). Acestea, după obiceiul vremii, sînt legate de pupitre cu lanțuri groase, deoarece se pare că pe atunci existau mulți... hoți de cărți!

● **La Moscova, în renumita sală de concerte Ceaikovski, a fost instalată recent o orgă uriașă: ea are 7.800 de tuburi și o greutate de 20 de tone.**

● *În orașul Imperia, din Italia, se află unul din cele mai originale muzee din lume. La acest muzeu poate fi urmărită întreaga istorie a ... spaghetelor!*

● Cele mai multe uragane apar într-o regiune situată la 1.500 km est de insulele Bahama. În lunile de vară uraganele bîntuie aci de 8—10 ori.

— Bine tovarășe, asta e oră de ascultat operă?
— Aveți puțină răbdare. Acum începe și muzica de dans!

Cununa Rarăului

Cîndva, căutătorii de comori au scormonit peşterile şi bolovănişul cercînd să afle aur, podoabe şi odoare. Truda le-a fost în zadar însă! Abia ceilalţi căutători de comori, drumeţii şi alpiniştii, au ajuns stăpînii bogăţiilor Pietrelor Doamnei. An de an, fie vara, fie iarna, ei urcă aci — unii căţărîndu-se pe vîrf, alţii poposind la poala stîncilor — şi sorb cu nesaţ din tezaurul de frumos al locurilor acestora şi împrejurimilor lor.

În imediata vecinătate a Rarăului şi Pietrelor Doamnei, o cabană primitoare şi confortabilă stă la îndemîna celor în nevoie de adăpost sau hrană. Opreliști în calea ajungerii la cabană nu există: o pitorească şoseluţă de munte înlesneşte un acces uşor. Cît despre drumeţul care foloseşte poteca, el poate ajunge sus alegînd una dintre variatele căi ce-i stau la îndemînă. El poate porni dinspre Vatra Dornei, peste Giumalău, sau urca de la Cîmpulungul Moldovenesc, peste muntele Bodea sau pe cărările Văii Seci. Cercetătorii îndrăgostiţi de măreţia pădurilor poposesc la cabană după ce vor fi străbătut codrul secular de la Slătioara, iar cei dornici de o minunată lunecare cu pluta de buşteni peste nahlapii Bistriţei, plecaţi de la Vatra Dornei sau de mai sus încă, pot face un popas la Zugreni şi — după un urcuş pe Rarău — vor reveni prin Valea Colbului, la plută, ca să-şi continuie drumul pe apă, pînă la Broşteni.

Oricare dintre aceste itinerarii merită cu prisosinţă să fie străbătut. Frumuseţea priveliştilor întîlnite în cale răsplăteşte din plin puţina trudă pe care o cere parcurgerea drumului. Singura greutate pe care trebuie să o învingă drumeţul, este aceea de a alege unul sau altul dintre trasee. Şi alegerea nu va fi nicicînd greşită!

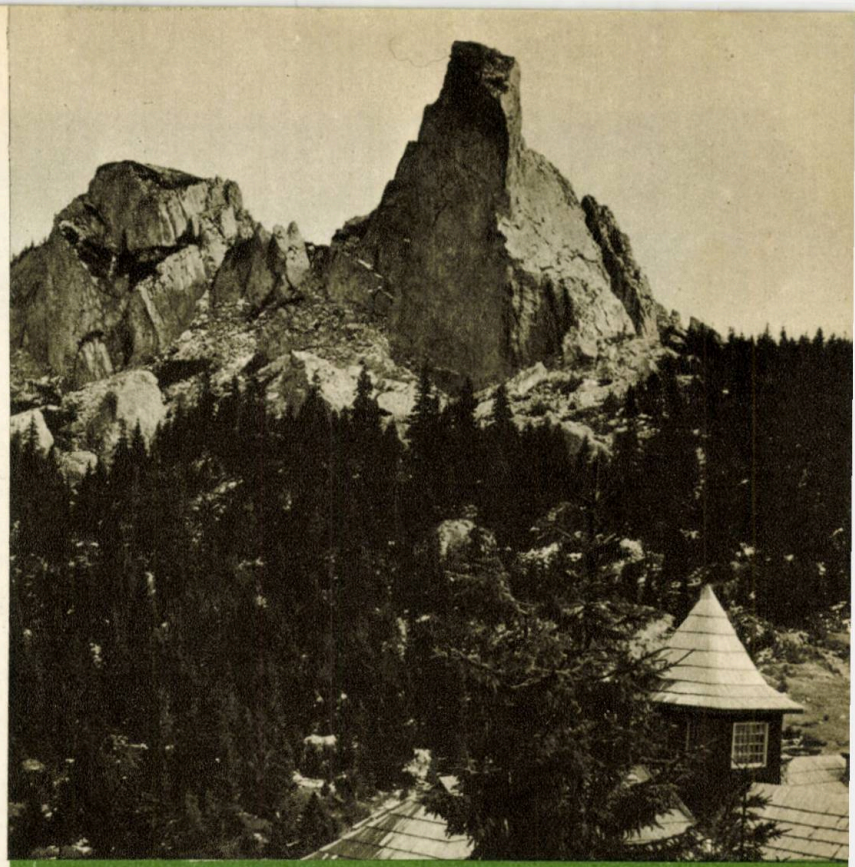

varietăţi varietăţi varietăţi varietăţi varietăţi varietăţi varietăţi

CABANIERUL: — Am pus perdele în dungi colorate, care ies uşor la apă, ca să-i prind pe cei care le folosesc drept ştergar...

● **În marele parc Lazenki din Varşovia se află o frumoasă statuie din bronz a marelui compozitor Chopin. În timpul războiului, hitleriştii au distrus-o, cu excepţia capului, pe care locuitorii l-au furat şi l-au pus la adăpost. În ultimii ani, ea a fost refăcută şi aşezată exact pe locul unde se afla odinioară, bineînţeles cu capul sculpturii originale.**

● *În Noua Guinee şi Australia se găsesc cei mai mari fluturi din lume. Ei se numesc „Titanolabis colossus" şi au o mărime de 26 cm. Băştinaşii îi vînează pentru carnea lor, pare-se, foarte gustoasă.*

● Excursiile pe biciclete tandem sînt plăcute şi, mai cu seamă, rapide. Într-adevăr, un tandem poate dezvolta o viteză de 60—65 km pe oră. E şi firesc: unde-s do puterea creşte...

● *În pădurile tropicale din America de Sud creşte un arbore numit „arborele-vacă". Frunzele sale secretă un suc asemănător laptelui, foarte gustos şi hrănitor şi care, lăsat să stea o oră-două, face şi... caimac.*

● **În 1960 a intrat în funcţiune prima linie de metro din Kiev. Traseul are 9 km şi este parcurs în 12 minute.**

● La Ialta poate fi vizitat un original „muzeu al vinului", care cuprinde o colecţie de 50.000 de sticle de vin. Cele mai interesante „piese" sînt o sticlă de Xeres din anul 1775 şi o sticlă de Tokay din anul 1892.

PRIETENI NEŞTIUŢI AI MUNŢILOR

Cabana Rarău. Altitudine 1600 metri. Timp ceţos. Vizibilitate redusă. Asemenea coşurilor unei uriaşe epave, Pietrele Doamnei plutesc deasupra oceanului argintiu de ceaţă.

În sufrageria cabanei e cald şi semiîntuneric. Turişti cu feţe voioase, cu priviri înviorate. Glasuri zgomotoase de oameni care n-au decît grija unei excursii plăcute.

Animaţia e generală. Numai lîngă fereastra albită de ceaţă, doi cetăţeni sînt absorbiţi de cu totul alte treburi. Sînt, după cum se vede, tare preocupaţi. Stau unul lîngă altul şi discută.

O hartă de mare amănunt se află în faţa lor. Ei o cercetează cu atenţie şi, din cînd în cînd, hotărăsc cîte ceva, însemnîndu-şi.

— Sînt pe-aici, între Rarău şi Muncel, văile astea sălbatice — arată pe hartă cel mai înalt dintre ei, cu priviri cercetătoare. Şi privindu-şi tovarăşul în ochi, hotărăşte: — Am să cobor pe ele.

— Da, e exact drumul zonei mineralizate, dacă urmăreşti bine harta — aprobă celălalt, mai scund, cu ochii rotunzi, serioşi şi închişi la culoare. Şi adăugă: — Ai grijă, e foarte greu.

— Am să cobor pe toate văile astea — mai spuse odată primul, strîngînd harta şi făcîndu-şi sul gluga anoracului. Sînt sigur că aşa îi ies în drum. Nu se poate. Undeva tot reuşesc s-o prind...

Şi spune „tot reuşesc s-o prind", ca şi cum ar fi vorba de o fiinţă, iar nu de o zonă de minereu. Apoi se ridică amîndoi şi pornesc tăcuţi spre uşă.

Pe lîngă o tolbă mare de piele, fiecare poartă cîte un ciocan alungit într-un cioc de oţel ascuţit ca pliscul de vultur.

ÎN CĂUTARE

Cîtăva vreme mai tîrziu, pe cînd soarele răzbătea prin ceaţa alburie, spulberînd pîclele în scămoase fuioare călătoare deasupra Pietrelor Doamnei, cel mai mărunt dintre cei doi cobora pe o potecă îngustă care, de pe înălţimile ce începeau să se lumineze, se furişa pe sub fluviul lăptos de ceaţă din văile cu păduri negre. În faţa lui, apropiat de perfecţiunea conică a unui munte japonez, se înalţă printre nori Giumalăul. În fundul hăului se rostogoleşte pîrîul Colbului.

În drum, omul se oprea şi cerceta cu încordată atenţie, nişte pietre pe care altcineva nici nu le-ar fi băgat de seamă. Iar cînd vedea în cale vreun colţ de stîncă bătrînă, roasă şi înroşită de vreme, tresărea. Îi ardea, fără să stea prea mult pe gînduri, o lovitură de ciocan, apoi se apleca deasupra ei şi cerceta bucăţile îngînînd cuvinte nu prea înţelese pe aici ca: paleogen, gnais, blendă, cristalin. Uneori, rupea cîte o bucată şi o băga în tolba de la spate.

Aşa, ajunse spre seară acasă, adică la o baracă, în mijlocul pădurii.

— Ştii, Viorico — spune el soţiei — m-am întîlnit cu Dicu la cabana Rarău. Mi-a spus că undeva pe la vulpărie a descoperit zona mineralizată şi apoi iar a scăpat-o...

— Din urmele pe care le-am găsit azi, eu cred că, în urma unui cataclism, undeva pe aici, zona s-a rupt în două rămînînd o parte deasupra şi o parte mult mai jos. Vezi, noi dăm greş pentru că o căutăm în spaţiul care a rămas gol — spuse cu destulă convingere soţia. Şi rămaseră amîndoi cu gîndul la filonul pe care nu-l puteau prinde.

Luminîndu-şi drumul cu o lampă de carbid, intrară în cameră cîţiva oameni. Apoi, după ce desfăşurară o hartă, începură cu toţii să stabilească un plan de bătaie.

— Mîine pornim pe aici...

CELE DOUĂ SIMŢĂMINTE

Călătorule care colinzi munţii, ai întîlnit uneori, desigur, urme care ţi s-au părut ciudate. Te-ai întrebat, ce fiinţă curioasă poate avea capriciul de a merge pe poteca pe care mergi şi tu şi de a sfărîma, ici-colo, cîte-o piatră pentru a-i lăsa apoi bucăţile-n drum. Ei bine, află că, lîngă acea piatră sfărîmată, e foarte posibil ca un om, negăsind ceea ce căuta, să fi trăit amara deznădejde a întrebării: „Oare nu merg pe un drum greşit?". Sau, dimpotrivă, lîngă acea piatră sfărîmată e, foarte posibil ca tumultul sentimentului de izbîndă să fi umplut inima unui om, ţinînd în mînă roca mult căutată cu ajutorul căreia a descoperit un nou filon, o nouă bogăţie a ţării noastre.

— Munca de geolog — îmi spune unul dintre oamenii cu care stăteam de vorbă — reclamă două mari sentimente: pasiunea meseriei şi patriotismul.

Cum altfel s-ar explica abnegaţia întregului grup de geologi, din care fac parte şi inginerii Viorica şi Eugen Mihai, cei despre care am aflat că locuiesc în locurile acelea aproape neumblate?

Ei ştiu, însă, că se află pe un loc în preajma căruia, datorită cine ştie căror prefaceri geologice, zona mineralizată pe care o caută s-a rupt aşezîndu-se în falii. Şi mai ştiu că, de vor reuşi să descopere faliile şi vor dovedi continuitatea acelei zone, înseamnă că vor da ţării o mult mai însemnată cantitate de mineral decît se bănuieşte.

Ei, cum poţi ţine seama de amănunte ca lipsa luminii electrice sau apariţia mistreţilor prin împrejurimi, cînd ştii că, în urma ta, o regiune întreagă se va trezi la viaţă industrializîndu-se?...

L. CORNELIU

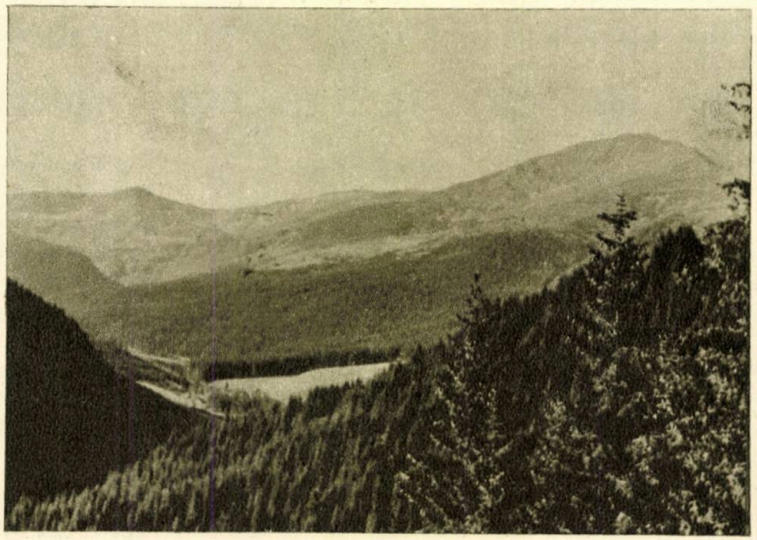

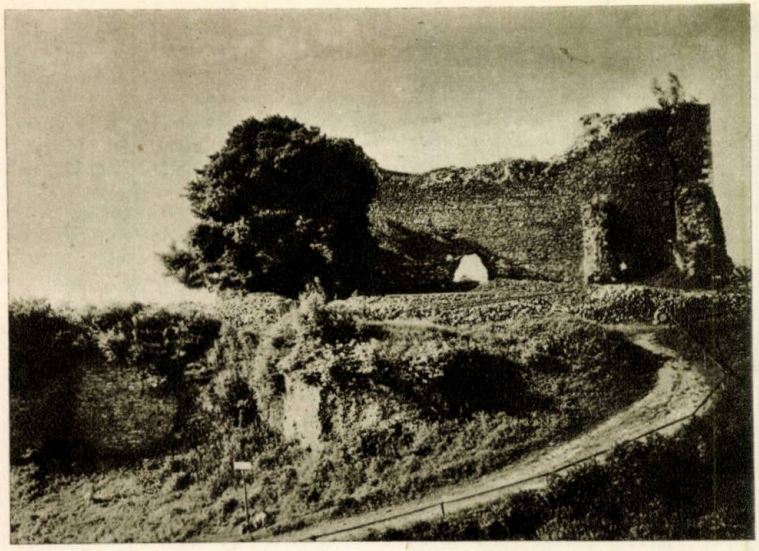

LA RASCRUCE DE DRUMURI

CETATEA NEAMȚULUI

„...Deasupra Condrenilor, pe vîrful unui deal nalt și plin de tihărăi, se află vestita Cetate a Neamțului, îngrădită cu pustiu, acoperită cu fulgere...". De la Ion Creangă, care ne prezintă atît de plastic așezarea renumitei cetăți, mai aflăm că tot Condreni este numită una din mahalalele Tîrgului Neamț, mahala care avea mori pe Nemțișor și pive de făcut sumane.

Și cine trece prin aceste locuri, atît de des pomenite de istorie, va descoperi ușor ruinele cetății cocoțate pe versantul prăpăstios al muntelui ce se ridică deasupra apei Neamțului, Ozana, cum îi spunea Creangă.

Așezată la răscrucea a patru drumuri mult umblate în trecut ca și astăzi (la nord drumul Sucevei, la sud drumul Pietrei Neamțului și Bacăului, la est drumul Iașului și la vest drumul care trece prin pasul Tulgheș dincolo de munți), Cetatea Neamțului a jucat un deosebit rol în trecutul Țării Moldovei, rîvnită de atîția regi și împărați. Armatele lor cotropitoare au bătut adesea zidurile, dar tăria lor și viteția plăieșilor ce le apărau le-au fost, de cele mai multe ori, piedici de neînvins. Trecutul glorios al acestei cetăți nu a impresionat însă, pînă în anii noștri, decît pe poeții care au cîntat-o. Cetatea a fost lăsată complet în părăsire și distrusă în 1718 — cînd turcii au dat strașnică poruncă lui Mihail Racoviță să dărîme zidurile. În timpul regimului burghezo-moșieresc, nu a existat nici o preocupare pentru păstrarea acestei mărturii istorice. Nici trecutul nu i-a fost descifrat, ridicarea ei atribuindu-se coloniștilor germani din Transilvania. Cercetările arheologice făcute după 23 August 1944, aici la Neamț și la Suceava, au scos, însă, la iveală material care dovedește că Cetatea Neamțului are același plan arhitectonic ca și celelalte două surori ale ei: Suceava și Cheia, și că toate au fost construite de Petru Mușat, primul voievod cu o domnie mai lungă după Bogdan Descălecătorul. (Petru Mușat a domnit între 1375 și 1391 și este întemeietorul dinastiei Mușatinilor).

Cetatea Neamțului a fost mărită de Ștefan cel Mare. El îi adaugă al doilea rînd de zidur și o face vestită în toată lumea, Mahomed al II-lea bătîndu-i în zadar zidurile.

Astăzi, Cetatea, deși în ruină, este încă impresionantă. Zidurile și turnurile interioare, singurele rămase în picioare cu toate că sînt cele mai vechi, păstrează o grosime de 3—4 m și o înălțime de 25 m.

Ele au fost consolidate și în tot timpul anului, mii de oameni ai muncii, mii de școlari și studenți vin să le cerceteze, vin să cunoască o pagină din istoria glorioasă a acestui monument.

Cînd ai ocazie, cerceteaz-o și tu, cititorule! Oboseala urcușului îți va fi pe deplin răsplătită.

C. Ș.

PRIN MARAMUREȘ

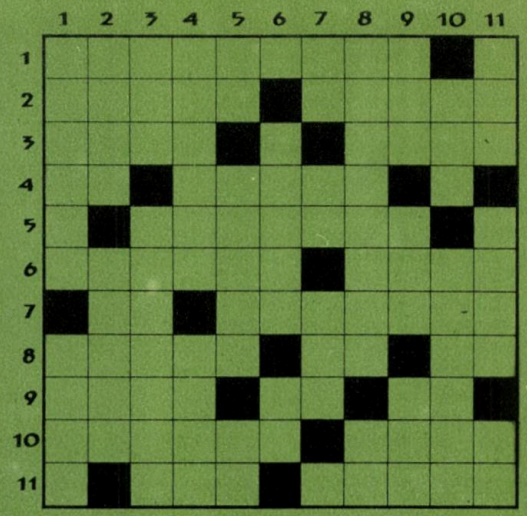

ORIZONTAL: 1) Cetate naturală de străvechi așezări omenești, situată la hotarul de miază-noapte al țării. 2) Locul natal pentru un maramureșean (fig.) — O constituia, pînă mai ieri, analfabetismul în satele maramureșene. 3) Dă nota specifică portului maramureșean.—Însoțește turmele păstorilor din Maramureș. 4) În glumă! — Un maramureșean veritabil! 5) Încadrează ca niște ziduri mărețe cetatea naturală a Maramureșului. 6) Pe aici se... abat vitele înainte de a intra în măcelărie — Localitate în Maramureș importantă prin zăcămintele sale de lignit 7) Vas de pămînt — Aparat industrial în care se produce o reacție chimică. 8) Îmbelșugați (fig.) — Prepoziție — Notă muzicală. 9) Aceasta — Prefix — Cupru. 10) Argila de porțelan ce se extrage din carierele de la Budești — Material de construcție strîns legat de viața maramureșenilor 11) Paradis —Vinat ocrotit în Maramureș (pl.).

VERTICAL: 1) Pisc în munții Maramureșului (1226 m) — Pantaloni din cînepă, în portul maramureșenilor. 2) În acest moment — Important centru turistic și sportiv în Maramureș. 3) Oraș în R. P. Ungară — Unul care străbate meleagurile Maramureșului. 4) Teren redat agriculturii. — Cea a teatrului din Sighet a fost de curînd reconstruită. 5) La intrarea în Maramureș! — Greșeli — Cămăși țărănești. 6) Cele negre au dispărut de pe țancurile prăpăstioase ale Rodnei datorită vînatului irațional de pe vremuri — Diviziune de timp. 7) Rodica Popescu — Diftong — Varietate de brad în pădurile Maramureșului. 8) Mlădioasă — Pronume. 9) Voievod al Moldovei, maramureșean de origine.—Vîrful iataganului!—Stejar mărunt. 10) Garanție—Materie primă pentru coleașa maramureșeanului. 11) Ogor — Bogăție a subsolului maramureșean care deschide noi orizonturi industriei chimice — Nichel.

AGENȚII O. N. T. CARPAȚI

BACĂU
Str. N. Bălcescu, 34 tel. 16.81
GHEORGHIENI
Piața Libertății, 30 tel. 290
IAȘI
Str. Lăpușneanu, 7 tel. 26.52
PIATRA NEAMȚ
Str. Erou slt. Sidnikov, 15 tel. 272
SUCEAVA
Str. Ștefan cel Mare, 26 tel. 28.97

ARBORI NEMURITORI

Există pe întinsul patriei noastre copaci celebri, adevărate monumente ale naturii, în umbra cărora s-a țesut poezie ori s-a plămădit istorie. Veacuri li s-au cernut prin frunzișuri. Generații întregi au răsărit și s-au stins în glia din care ei își trag seva. Au fost măturate rînduieli de lacrimi și sînge, iar pe urma lor s-au înălțat așezări noi de soare și flori, durate de puterea omului eliberat de lanțuri. Copacii stau și azi cu fruntea în azur, vorbind despre toate cîte au fost, să ne fie pildă și învățătură. O clipă de popas la umbra lor seculară, cînd drumețim prin farmecul patriei noastre libere și fericite, e prilej de rodnice meditații.

TEIUL LUI EMINESCU

Cînd bătrîna grădină a Copoului se îmbracă în catifeaua violetă a înserării, zăboviți un minut sub crengile unui anume tei spre care vă va îndrepta oricare locuitor al Iașului. În umbra lui vă veți impregna de amintirea acelui luceafăr retras aici, în dulcea înmirezmare a florilor de tei, să-și stîmpere sufletul obosit.

Adormind de armonia
Codrului bătut de gînduri,
Flori de tei de-asupra noastră
Or să cadă rînduri-rînduri.

Sau poate că, gîndind la proastele așezări ale lumii, murmura acele versuri mai de mult scrise:

Sdrobiți orînduiala cea crudă
și nedreaptă,
Ce lumea o împarte
în mizeri și bogați!

Teiul lui Eminescu este și azi în picioare, un matusalem vegetal plin de discreție și potențe evocatoare. Oamenii muncii din Iași îl priveghează cu dragoste, cetluindu-l în fierării tari, ca să nu-l surpe morbul neiertător al bătrîneții.

PĂRUL MEȘTERULUI NICU

De la Titu nu e mult pînă în Pitaru. Cale de cîteva ceasuri pe drum neted, adică o nimica toată pentru turistul dedat urcușurilor carpatice. Lăsînd șoseaua, treci pîrîul Răstoaca, traversezi zăvoaiele de sălcii și plopi, apoi urmezi panglica potecii care duce pînă sub dîmbul din marginea comunei Pitaru, locul natal al marelui Nicolae Grigorescu.

Nu s-a mai ales nimic din casa lui Ion și a Ruxandrei Grigorescu, părinții strălucitului poet al culorii. Oficialitățile burghezo-moșierești au lăsat pustiirii lăcașul în care a înmugurit unul din cele mai fecunde genii ale poporului romîn. Supraviețuiește doar un păr bătrîn, singuratic și scorburos, cu a cărui roadă viitorul vrăjitor al penelului își întregea prînzul neîndestulător de acasă. De sub ramurile lui copilul privea care cu boi scîrțîind pe drumeaguri, ciobănași mînîndu-și alene oițele, rumene codane întoarse cu cofa pe umăr, de la izvor. Azi străvechiul păr e doar o duioasă relicvă a naturii, în preajma căreia palpită amintirea vie a marelui meșter Nicu.

ULMUL DIN VLADIMIRI

Satul Vladimiri, pitorească așezare gorjană din preajma Gilortului, e înconjurat de dealuri nu prea înalte, însă acoperite de o vegetație densă și spornică. Din noianul de arboret de pe dealul Hurezanilor, s-a ales în istorie un arbore cunoscut încă din vremuri vechi sub numele de „ulmul lui Tudor". Spun bătrînii, care au auzit și ei de la alți bătrîni, fii sau nepoți de panduri vladimireni, că aici și-ar fi adunat Tudor Vladimirescu prima ceată din „oastea izbăvirii". Poate că în umbra lui se va fi zămislit vreunul din acele cîntece care au răsunat în iureșul lui 1821:

... a venit badea Tudor
Să mai strîngă din păduri
Cete mîndre de panduri,
Ca să-alunge de la noi
Pe vrăjmașii de ciocoi...

GORUNUL LUI HORIA

Chiar în fața gării Țebea, cînd cobori din trenul care vine de la Brad, se face un deal despărțit de linia ferată doar de un tăpșan înflorit. Pe vîrful dealului, la doi pași de mormîntul lui Avram Iancu, foșnește încă și azi gorunul lui Horia, veteran al legendelor din Țara Zarandului. Sub coroana lui, Horia le vorbea moților despre dreptatea lor călcată în picioare de grofi, sădind în inimile iobagilor dor de luptă și dreptate.

E bătrîn de tot istoricul gorun de la Țebea. A trebuit să fie legat cu chingi de fier și tencuit peste scoarță, ca să nu-l mai ajungă umezeala la măduvă. În ciuda secolelor care îl împovărează, gorunul lui Horia stă încă ferm. Și poate că în graiul său de susur al frunzei, el povestește despre toate cîte au fost și n-or să mai fie. Și îl ascultă de pe alte dealuri, pe alte coclauri, goruni mai tineri, stejari adolescenți și paltini ai primăverii, care nu mai văd astăzi chipuri supte de foame și ochi arși de obidă. Văd doar obraji rumeni, buze arcuite și zîmbet, ochi minunați de viața cea nouă.

KATI SÎRBU

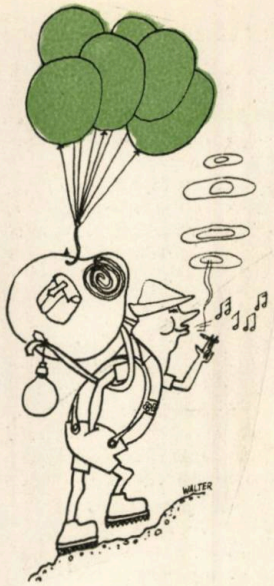

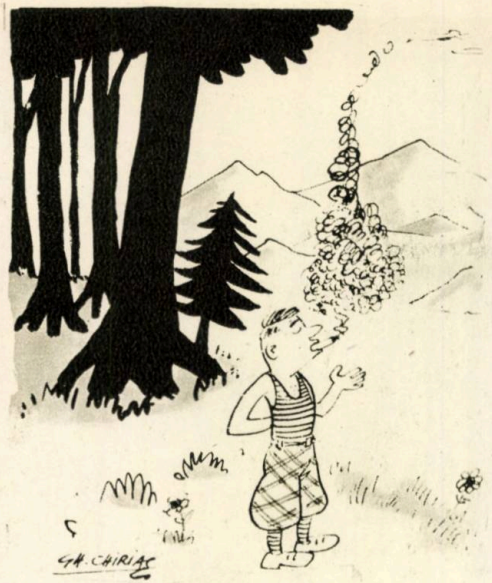

— Ah, ce aer curat!...

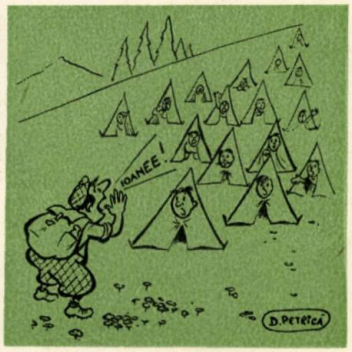

— Ce păcat că nu avem niște oscioare la noi... Am ajuns la Piscul Câinelui!

ÎNTOARCERE DE LA BĂI
— Tii, am cîștigat 20 de kg!

Desen de FRED GHENĂDESCU

ROMÎNESC ȘTERGAR

Alb ștergar de alb bumbac și in
lin întins pe masă pentru cină,
pîine, unt și fagure și vin
ții pe răcoroasa ta lumină.

Pe-mpletite flori de borangic
stă culcată și odihnitoare
mîna de plugar cu pumn voinic
mîna grea, puternică și mare.

Sărut fața care te-a cusut,
ochii care urmăriră acul,
sînul care te-adumbrea plăcut,
degetul ce deznoda bumbacul.

Cosînzeana însăși ar putea
cu fîșia ta să-și șteargă fața
și să-și culce mîinile de nea
pe-al tău fir cînd vine dimineața.

Romînesc ștergar la cină pus,
albă puritate-n ițe prinsă,
parcă luna-a coborît de sus
peste tine ninsă și întinsă.

AL. ANDRIȚOIU

— E soția dumitale?
— Extraordinar! Cum ai ghicit?

DOI ROMÎNI ÎN PAMIR

Doi tineri fizicieni romîni, Sorin Ciulli și soția sa, Ioana, care lucrează la Institutul unificat de fizică atomică de la Dubna (URSS), au întreprins, în vara anului trecut, o interesantă excursie care a început la Gagra (în Gruzia) și după scurte popasuri la Suhumi, Tbilissi, Baku, Buhara și Samarkand, a continuat în unul din cei mai mari masiri ai Uniunii Sovietice, Pamir.

Grupul a cuprins și doi atomiști cehoslovaci: Michal Suk, Petr Hirsl și soția acestuia, Lexa.

Redăm, în cele ce urmează, spicuiri din jurnalul de drum al lui Sorin Ciulli.

13 august. Prima zi efectivă în Pamir. Ne îmbarcăm în camionul expediției de glaciologi ai Academiei de Științe din Tașkent. Drumul spre Pamir suie în plin soare... Urmărim cu privirea cum urcă acul altimetrului, instalat la umbră, în fața lui Michal: 2000, 2100, 2400. Numai 30 de km ne despart de granița chineză. Spre seară urcăm pe o vale largă, apoi un vîrf... Lexa nu se simte bine. Are temperatură și face calea întoarsă cu Petr Hirsl, soțul ei. În fața noastră, Trans-Alai-ul. Avem ca ghid un tadjic, scund, Ghiul Mahmat, care nu știe nici un cuvînt străin. Pe lîngă toate astea, caii, niște cai mari, nu mici de statură cum sînt cei din munții noștri, nu au șei; al meu n-are nici scări așa că trebuie să sar de-a dreptul pe spinarea lui. Lanțul principal al Trans-Alai-ului pare că se îndepărtează pe măsură ce înaintăm. Trecem văi după văi, în care curg mici torente. O ploaie zdravănă ne udă complet sacii de dormit puși pe cai, în loc de șei.

15 august. Către orele 6 seara atingem în sfîrșit vîrful Ters Agar (3708 m). O cămilă rătăcită ne sperie caii. Ghiul Mahmat, cu ospitalitatea bine cunoscută a tadjicilor, ne invită în iurta în care trăiește cu familia lui. Pînă se întunecă coborîm la observatorul Altîn Mazar (2800 m) unde așteptăm o zi caravana care, odată pe an, duce provizii la stațiunea glaciologică Fedcenko.

Se pare că timpul cel mai potrivit pentru a trece prin vadul ghețarului Muc-Su este între orele 9 și 10 dimineața. Teoretic, apele ghețarului ating nivelul cel mai scăzut în zorii zilei.

17 august. Djakin, noul nostru ghid, ne trezește de timpuriu căci apele Sel-Darei, ultimul braț al ghețarului Muc-Su, sînt întinse și greu de trecut. Punem într-o ladă provizii pentru 12 zile și plecăm. Caii de povară sînt conduși de Ghiul Mahmat. Ne întovărășește acum și un alpinist sovietic, Vilea. Trecem lanțul Baliand Kiik (nu fără peripeții căci Vilea cade de două ori în torent încercînd să ne fotografieze), dar în fața noastră se află tot Sel-Dara, care își primește apele din ghețarul Fedcenko. Acesta începe să apară ca o uriașă limbă neagră, care coboară cam în dreapta noastră. Michal era cît pe-aci să fie luat de torent cu cal și cu bagaje. Pe arena frontală a ghețarului întîlnim membrii expediției condusă de Suslov. La baza expediției ni se arată o hartă amănunțită pe care sînt însemnate principalele zone cu crevase. Sîntem sfătuiți să înaintăm numai asigurați cu coarda, căci unele crevase sînt ascunse sub zăpadă. La 150 m se află tabăra condusă de profesoara Berta Petrovna, din Leningrad.

18 august. Ajungem la un refugiu la 3200 m. Vilea care se îndreaptă spre vîrful Stalin ne părăsește. Îi dăruim o cutie de Ovomaltin. Cerul se limpezește așa de bine, încît sîntem nevoiți să ne punem ochelarii speciali contra razelor ultraviolete. Ne continuăm drumul care străbate o zonă de fente transversale. La un moment dat gheața ia forme ciudate care ating 2 metri înălțime. Par niște valuri încremenite. Din fericire le putem ocoli ușor.

La 4200 m ne oprim pentru aproape o săptămînă. Escaladăm creasta Kașal-Aiak și facem alpinism pe pereții acoperiți cu gheață. Scopul acestui popas: să ne aclimatizăm cu aerul rarefiat al înălțimilor. De aci pornim spre Tanymas Lappen. Vremea se strică, drumul este greu și periculos, plin cu torenți care curg în defileuri înguste de gheață și prin care se trece foarte anevoios. În timpul nopții (azi se împlinesc două săptămîni de cînd sîntem în munte) cortul se acoperă cu gheață.

26 august. Ne pregătim să plecăm în zori. O aventură neplăcută: Ioana alunecă într-o crevasă acoperită de zăpadă. Din fericire era legată cu coarde. Continuăm marșul pe porțiunea superioară a ghețarului Fedcenko. Ajungem la corturile grupului de la 4900 m. Aci facem cunoștință cu o „familie" foarte sportivă, alcătuită din maeștri emeriți ai sportului. Fred

Cu ghidul Mahmat în munții Trans-Alai

Kovalev îmi propune să escaladez vîrful Fickel pe urmele unui grup de alpiniști plecat spre observator cu două zile în urmă. Nu pot primi invitația sa căci noi vrem să străbatem Fedcenko pînă la capăt. De fapt, eu voiam să escaladez vîrful Comuna din Paris (6365 m) care închide ultimul circ glaciar al lui Fedcenko.

29 august. Fixăm pe schiuri două sănii cu bagajele noastre. Le tragem eu, Kovalev și Michal. Ioana nu duce nimic. Urcăm de-a dreptul pe ghețar. Spre amiază ne apropiem de circurile terminale ale ghețarului, acolo unde el atinge o lărgime de peste 10 km. Aproape de creasta Iazgulem înălțăm corturile. Fred și cu mine vom porni mîine la 4 dimineața. În cazul că nu ne vom înapoia pînă seara vom lansa semnale luminoase prin care vom comunica Ioanei și lui Michal, rămași la corturi cu semnale lungi că încercăm să

În dreptul ghețarului Fedcenko

coborîm, cu pauze că vom rămîne şi noaptea pe peretele de gheaţă, 6 pe minut în caz de accident.

30 august. Plecăm abia la ora 5. Timpul, atît de neprielnic aseară, s-a îmbunat. Cerul este complet senin. Temperatura: —17°. Înaintăm rapid pînă la creastă. Ne punem colţarii căci urcăm pe pereţii lunecoşi ai circului glaciar. Sărim peste o crevasă pe care o cornişă o surplombează ca un pod, traversăm un circ şi ne odihnim pe o creastă. Un zgomot surd. De sub stîncile situate aproape de vîrf se desprinde o avalanşă care se duce de vale, paralel cu drumul nostru. *Sîntem la peste 5500 m. Avem, deci, sub noi jumătate din atmosfera pămîntului!* Urcăm din nou. Gheaţa nu este prea dură şi ne scobim trepte în ea. Mergem în 4 sau 5 timpi: pas, respiraţie; apoi 2—3 respiraţii pe loc. După o duzină de cicluri de acest fel înghit o gură de zăpadă. Cred că înaintăm cu o viteză-record pentru altitudinea aceasta. Ca să-mi fie mersul mai uşor, îmi scot masca anti-solară. Întîmplă-se orice, vîrful trebuie să „cadă" astăzi! Altimetrul arată 6000 m. Ajungem pe creastă abia la ora 2. Sîntem, într-adevăr, foarte aproape de ţintă dar este, totuşi, prea tîrziu. Pamirul se întinde în faţa noastră, la sud, sud-est şi nord ca o pădure deasă de vîrfuri albăstrui şi ascuţite. Vîrful propriu zis este un platou deşert, fără zăpadă. Altimetrul indică 6300. Coborîre uşoară spre platou. Vîrful Comuna din Paris este la doi paşi. Înaintăm pe o creastă care începe să urce din nou. Gheaţa ia locul zăpezii şi traversarea este grea. Nu ne dăm bătuţi şi continuăm să înaintăm pe o crustă de gheaţă subţire ca poleiul şi care acoperă o pantă din ce în ce mai înclinată. Colţarii mei nu prea se înfig bine. Un mic horn bolovănos şi *la 3 jumătate ajungem pe vîrf. Altimetrul arată 6390. Fred înalţă o piramidă de pietre şi, într-o cutie de Ovomaltin, lăsăm tradiţionalul bilet şi propunerea ca vîrful să se numească Dubna. Punem înăuntru şi un pachet de ciocolată pentru cei ce vor veni în urma noastră.*

La 4 şi jumătate începem să coborîm: din nou micul horn, din nou periculoasa traversare pe zidul de gheaţă. Merg înainte. Fred ţine coarda. Nu pot să bat un piton măcar! Înaintea noastră, salvarea: un mic balcon de piatră! Încă 10 metri, încă 5, încă 2 şi mă balansez în gol cu coarda complet desfăşurată.

Fred mă trage spre el. O luăm din nou de la capăt. Refacem drumul de azi dimineaţă dar în sens invers şi mult mai repede. Ne chinuie setea. Faţa şi buzele îmi ard: toată ziua am mers fără mască. Se lasă întunericul. Nu mai vedem urmele noastre. Lansez un semnal şi de la corturi, îmi răspunde un punct luminos.

Apă, apă înainte de orice! Ioana a pregătit apă în cantităţi industriale (zăpadă topită + săruri speciale). Mîncăm carne friptă de Michal, conserve de vinete şi bem ceai. Un adevărat regal! Mai să nu-ţi vină să crezi că sîntem la 5400 m!

31 august. Ridicăm corturile şi pornim în direcţia staţiunii de la 4900 m prin pasul Abducagor (5080 m) coborînd apoi în Pamirul apusean. Pe versantul gheţarului Abducagor se rostogoleşte o avalanşă dar, curînd, îşi fac apariţia primele fire de iarbă, primele flori. Sub o cascadă, un linx mort. Sîntem impresionaţi oarecum, căci linxul de Pamir este un animal feroce. La plecare ni s-a indicat pe hartă că la 4600 m se află un grup de geologi. Am ajuns la 4000 m şi nici urmă de om! Proviziile noastre s-au terminat. În sfîrşit, pe o morenă descoperim urme de bocanci şi un mic drapel decolorat.

Noaptea coboară. Sîntem nevoiţi să instalăm cortul (animalele sălbatice nu atacă niciodată un cort) şi ne culcăm cu stomacul gol. Pentru cină: cîteva nuci şi cîte patru bucăţi de zahăr fiecare...

4 septembrie. Plecăm în zori. Străbatem cu repeziciune un gheţar apoi, spre amiază, ajungem la tabăra geologilor: 2800 m în loc de 4600 m! Un camion ne duce pînă în satul Vanci. De acolo un avion ne poartă pînă la Stalinabad unde ne plimbăm o zi întreagă. A doua zi ne continuăm zborul pînă la Taşkent. Expediem o telegramă la Dubna ca să anunţăm sosirea noastră apropiată şi cărţi poştale în ţară.

Sus pe vîrful Dubna

O ENIGMĂ ISTORICO-GEOGRAFICĂ

Cu cîţiva ani în urmă, la Istanbul, în palatul Topkapu, s-au descoperit o serie de vechi hărţi de navigaţie maritimă. Datate din anii 1513 şi 1528, ele aparţinuseră unui amiral otoman Piri Raiz, care într-o inscripţie pe marginea uneia dintre ele afirmă: „...le-am întocmit plecînd de la 20 de hărţi mai vechi, portugheze, spaniole, dintre care una desenată de însuşi Columb, şi greceşti foarte vechi. Ele sînt corecte pentru navigaţia pe cele şapte mări ale lumii...".

Examinate cu atenţie aceste hărţi absolut autentice, spre marea stupoare a specialiştilor hidrografi şi geografi care le-au consultat, au dovedit o corectitudine uluitoare în ceea ce priveşte conturul indicat pentru coastele americane şi africane ale Oceanului Atlantic. Este însă de-a dreptul de neînţeles faptul că ele indică cu o corectitudine absolută şi Antarctica — pe care primii corăbieri au început s-o „pipăie" în expediţiile lor de abia după anul 1599 —, după cum Groenlanda este arătată ca fiind alcătuită din 3 insule mari, despărţite prin braţe de mare, lucru verificat exact de abia în 1958, cu prilejul Anului Geofizic Internaţional, şi prin mijloace tehnice ultramoderne.

Geografii nu ştiu încă ce explicaţie să dea cîndatelor hărţi, care indică pe alocuri conturul exact al unor coaste ce de cel puţin 10.000 de ani zac sub mantia gheţurilor polare.

Singura explicaţie ar fi — la ora actuală — existenţa unor izvoare geografice vechi de mai bine de 10.000 de ani, pierdute azi, dar de care s-a servit la redactarea bucluca şelor sale hărţi misteriosul amiral otoman. În orice caz, expediţiile A.G.I. i-au verificat însuşirile de cartograf, apreciindu-le drept uluitoare.

Pantă înzăpezită în drum spre vîrful Comuna din Paris

„SATELE DE PÎNZĂ“

Cincizeci de minute cu un tren local, în mijlocul unei mulțimi vesele, un sfert de oră cu autobuzul, o jumătate de oră pe potecile unei păduri și iată-ne ajunși! O oră mai tîrziu, gamela cîntă pe un foc din crengi uscate, cortul este înălțat, iar noi, în așteptarea cinei, gustăm plăcutele clipe ale amurgului.

Ne aflăm pe malul lacului artificial Pestova, una din anexele canalului Moscova-Volga. În fața noastră, soarele apune înroșind suprafața netedă ca oglinda a lacului. De jur împrejur, o pădure de brazi și mesteceni. Pe celălalt mal se aprind focuri unul după altul. În stînga, o trompetă invizibilă cheamă pionierii unei colonii de copii la masa de seară. Mîine dimineață, zeci de bărci vor brăzda lacul, sute de tineri vor zburda pe mal și se vor arunca în apă. Dar acesta nu-i decît un colțișor din împrejurimile pitorești ale Moscovei. Pe o rază de 100 km sînt mii de asemenea locuri de camping pe malul lacurilor, al eleșteelor și rîurilor, în păduri de brazi și mesteceni. În fiecare sîmbătă seara se produce aceeași invazie a zecilor sau poate chiar sutelor de mii de tineri, cu rucsacul în spate, în grupe, sau perechi-perechi, înarmați cu chitare, acordeoane, undițe, pe scurt, cu tot necesarul campeurilor și pescarilor. Duminică seara sau luni dimineața, tot acest tineret, bronzat, odihnit, plin de aer curat și soare, se întoarce în oraș. Nu mai rămîn pe loc decît cei ce își petrec concediul sub cort, în sînul naturii.

Pasionații campingului, care se numărau doar cu sutele acum 4—5 ani, s-au înmulțit într-un ritm de neînchipuit. Fără a ține seama de campeurii de sfîrșit de săptămînă, anul trecut peste 5.000.000 de cetățeni sovietici și-au petrecut concediul făcînd turism.

Campingul, o formă de turism care se dezvoltă foarte rapid în U.R.S.S., este viu încurajat de serviciile sănătății publice, este popularizat în presă, la radio, pe ecranele cinematografelor, la televiziune. Progresul său este mult înlesnit de o producție crescîndă de materiale necesare. În toate magazinele de articole de sport găsești corturi de 2, de 4 sau 6 locuri, saci de dormit, bărci, biciclete cu și fără motor, aparate de radio portabile, încălțăminte, îmbrăcăminte și diferite alte materiale mai mărunte specifice campingului.

În același timp, întreprinderile, organizațiile de tineret, sindicatele, se preocupă foarte intens de organizarea „satelor de pînză“, cum sînt numite taberele de camping. Iubitorii turismului găsesc aici „casă“ și masă și primesc îndrumări pentru excursiile pe care le pot face în împrejurimi.

În 1959 au fost organizate peste 700 de tabere de acest fel. În 1960 numărul lor s-a ridicat la aproximativ 1500.

La acestea trebuie adăugate însă și bazele turistice de importanță unională, al căror număr este, de asemenea, în continuă creștere. În 1959 existau 194 asemenea baze, iar în 1960 au intrat în funcțiune alte 480.

Datorită acestor amenajări milioane de oameni sovietici merg și își întărese sănătatea, își călesc corpul în mijlocul naturii și, pe legea mea, fac foarte bine!

N. NOVIKOV

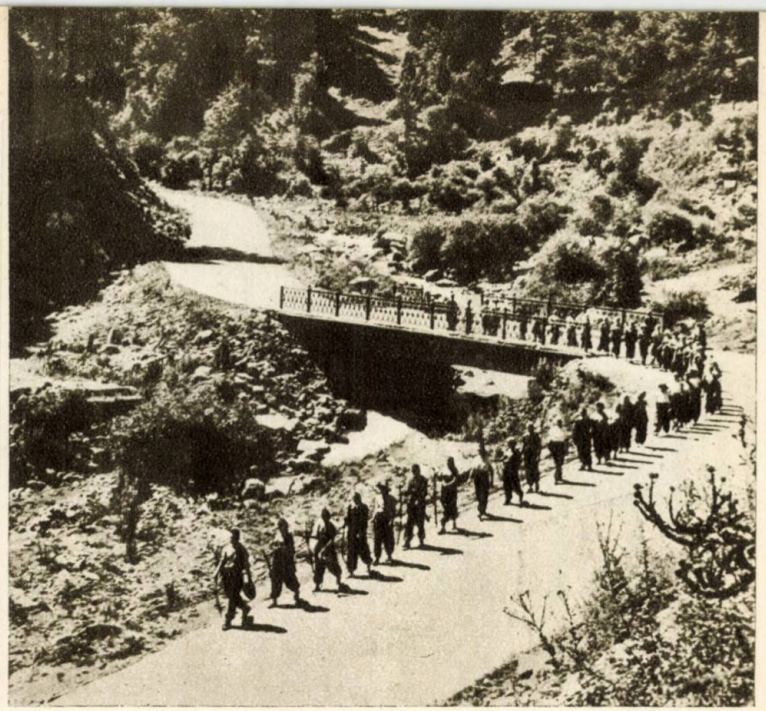

TURIȘTII UZINEI

Secția de turism a uzinei „Dinamo“ din Moscova are cinci ani de existență. La început nu era chiar o secție, ci numai patru prieteni din atelierul de mecanică care porniseră într-o dimineață în excursie...

... Secția numără astăzi peste 400 de membri. Cei mai mulți sînt tineri, dar se află printre ei și oameni care au atins 50 de ani. Turiștii uzinei au întîmpinat destule dificultăți, ca lipsa echipamentului de pildă. Ei au găsit soluția confecționîndu-și saci de dormit, corturi. Au făcut chiar ambarcații, toporiști, gamele ș.a.

Turismul face parte, acum, din programul spartachiadelor uzinei. Fiecare atelier trebuie să participe la cel puțin trei excursii, la întîlnirea turiștilor uzinei și la diverse competiții.

Îmi amintesc de un recent concurs de orientare pentru campionatul Moscovei.

... Am coborît la stația „Turist“ la 12 și jumătate noaptea. Cu cinci minute înainte de oprirea trenului, arbitrii ne-au dat harta pe care erau indicate itinerariul nostru și punctele de control pe unde trebuia să trecem. Ne-am aprins lanternele și am pornit la drum. Era o noapte întunecoasă. Licurici jucau ici și colo, nu departe de noi. Erau „rivalii“ noștri. Concursul de orientare a durat nouă ore. Dimineața participanții au organizat o ștafetă de aproape 3 km. Tineri și tinere au pornit mai întîi cu caiacele. Trebuiau să acopere un kilometru, să străbată un golf, să se strecoare printre trestii, să debarce și să treacă o limbă de nisip. În schimbul al doilea fetele au alergat prin pădure pentru a înmîna ștafeta — un sac de dormit — ciclistului care trebuia să străbată o potecă abruptă și întortochiată, de-a lungul unui rîu.

Ștafeta s-a încheiat, ca de obicei, cu înălțarea corturilor și fierturile apei de ceai... Băieții puteau fi mulțumiți: se clasaseră pe locul IV.

VL. SOKOLOV

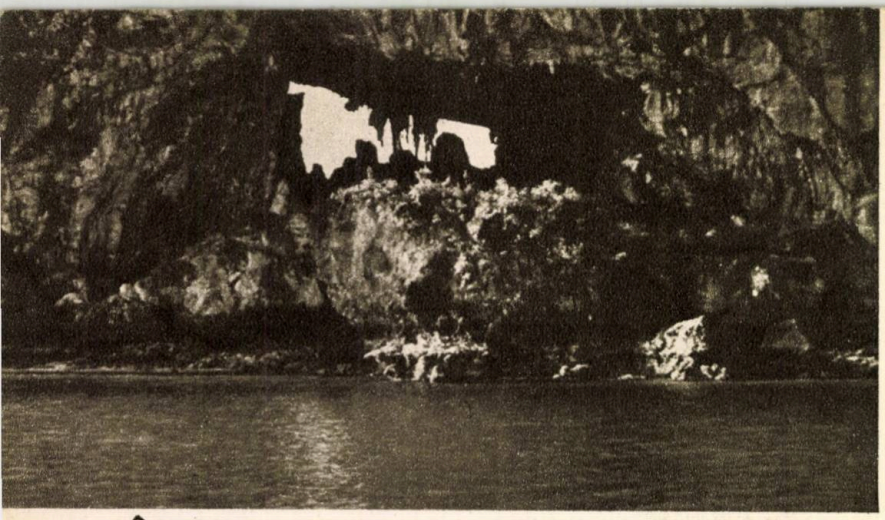

ÎN GOLFUL DRAGONULUI

„Dacă vreţi să cunoaşteţi una din cele mai pitoreşti regiuni din această ţară, mergeţi neapărat să vedeţi golful Halong" — ni s-a spus încă din primele zile ale şederii noastre în R.D. Vietnam.

Iată-ne, deci, pornind într-o zi de decembrie, cu maşina, de la Hanoi în direcţia nord-est, către mult lăudatul golf. Ne aflam în deltă şi şoseaua asfaltată se întindea ca o panglică dreaptă, cotind rareori la stînga sau la dreapta, ferindu-se parcă de pereţii masivi ai fostelor cazemate franceze presărate la tot pasul. În anii rezistenţei aceşti coloşi de beton n-au reuşit să asigure circulaţia colonialiştilor decît în timpul zilei; noaptea, unităţile de partizani veneau pînă în apropierea Hanoiului. Astăzi ciocurile de oţel ale turelelor stau aplecate şi amuţite pentru totdeauna, iar bălăriile şi iedera au împletit în jurul lor un camuflaj natural.

De o parte şi de alta a şoselei se succed, interminabile, feţele lucioase de apă ale orezăriilor.

Din timp în timp, apar sătulete cu colibe de lut năpădite de bambuşi. Delta gălbuie pare că nu se mai termină nicăieri, unindu-se la orizont cu cerul. Pămîntul, casele, îmbrăcămintea oamenilor şi pîcla care a acoperit soarele sînt de un colorit gălbui.

* * *

Discul enorm al soarelui da să atingă la asfinţit vîrfurile stîncoase ale unor munţi, însîngerînd cu razele sale pantele dulci ale colinelor pe care le urcăm. Deodată, în dreapta, printr-o perdea rară de pini, se aşterne în toată splendoarea sa golful Halong, considerat, pe drept cuvînt, una din minunile naturii vietnameze.

La picioarele noastre, la cel mult 200 de metri, începe marea. În stînga, profilul unor munţi nu prea înalţi şi cu forme line la poalele cărora se vede portul Hongai. Cîteva macarale negre pe un chei de piatră, un pîlc de case acoperite cu ţiglă şi o puzderie de colibe văruite în alb — satul pescarilor. Spre dreapta, coama ondulată a colinelor, iar în fund dantela de piatră a peste şase sute de insuliţe calcaroase, care închid aproape complet această mare circulară cu un diametru de circa patru kilometri. O veche legendă anamită spune că aci a descins, pentru prima dată, dragonul care a primit în stăpînire imperiul apelor. Ciudata înfăţişare a golfului te face parcă să crezi că într-adevăr aşa s-au petrecut lucrurile... Coborîm pe o serpentină cu pietriş şi scoici, printre pinii cu miros de răşină încinsă, pînă în curtea hotelului, la numai zece paşi de apa mării. Clădirea, cu un etaj, are balcoane şi jaluzele vopsite în verde. În curte, brazde de flori şi cîţiva banani seculari care acoperă cu frunzişul lor şi hotelul şi curtea, pînă la apa mării.

Deşi s-a înnoptat şi sîntem istoviţi, ne mai plimbăm o bucată de vreme pe plaja îngustă care dispare, centimetru cu centimetru, înghiţită de flux. În faţa noastră distingem siluetele joncilor pescăreşti care se întorc din larg desprinzîndu-se din umbrele nopţii ca nişte liliieci enormi.

Pe multe din ele licăresc focuri de vreascuri care lasă în urmă o dîră de fum albăstrui. Din cînd în cînd, auzim de pe ele scîncetul copiilor care aşteaptă somnoroşi fiertura de seară. Noaptea tîrziu, auzim sirena unui vapor care intră în port, apoi scrîşnetul metalic al macaralelor care îşi încep lucrul şi freamătul neîncetat al mării.

De dimineaţă, în primele raze ale soarelui, Halongul pare presărat cu o pudră argintie, în timp ce fuioarele de ceaţă ale nopţii se retrag, rostogolindu-se printre, stînci, atrase de întinsul nesfîrşit al Mării Chinei.

La cîţiva paşi de scările hotelului, priponită de un ponton improvizat, saltă o şalupă albă. Echiparea, gustarea de dimineaţă şi celelalte preparative nu durează mult. Peste o jumătate de ceas gonim pe luciul apei, lăsînd în urmă talazuri înalte acoperite de spumă.

Cînd am intrat între pereţii de piatră înalţi de peste 80—100 de metri, am avut impresia că păşim pragul unei cetăţi de basm, de mult adormită.

Soarele nu pătrunde pînă aici şi boarea răcoroasă a pietrelor ne dă fiori. La cincizeci de metri în faţă, drumul ne este barat şi credem că va fi nevoie să ne întoarcem. De o parte şi de alta, însă, se deschid noi culoare. Cotim şi noi o dată, de două ori, poate de o sută de ori. De fiecare dată ne apar forme noi, din ce în ce mai fantastice. Aci, un arc de triumf cu o deschidere destul de mare ca să permită trecerea unei bărci pescăreşti. Alături o serie de coloane care amintesc de Grecia antică, mai încolo, în mijlocul unui bazin circular, de cîteva sute de metri, cu apa liniştită, stă tolănită o broască ţestoasă uriaşă, din piatră. Ajungem şi la „Peştera surprizelor". Din depărtare, ea seamănă cu gura rînjită a unui balaur în care stalactitele albe închipuiesc dinţii enormi.

La prînz oprim lîngă o palmă de plajă cu nisip alb, pe o insulă de cîteva sute de metri pătraţi. Ne atrăsese acolo o barcă pescărească. Cu ajutorul interpretului aflăm că bărcuţa plecase din Hongai, pentru o săptămînă, la pescuit şi că, într-o despărţitură inundată pe fundul ei, peştii pot fi transportaţi vii. Echipajul este format din şapte persoane, pescarul Van-Hoan cu soţia şi cei cinci copii ai lor.

Rămînem pe insuliţă vreme de cîteva ore. Ore de calm şi visare, în care gîndul ne poartă la Robinson Crusoe, la viaţa tainică a atîtor insuliţe risipite în mările şi oceanele lumii. Şi totuşi un incident ne smulge reveriei. Cţelul nostru Pif stîrnise un stol de papagali care s-au arătat a fi foarte puţin impresionaţi de prezenţa insolită a patrupedului şi l-au asaltat făcînd o larmă de necrezut.

Înserează. Cu părere de rău, trebuie să părăsim această lume minunată. Prora micuţului nostru vas despică voinicește crestetele valurilor şi împrăştie de o parte şi de alta o ploaie de mărgele colorate.

Stoluri de peşti zburători ne petrec şi nu ne părăsesc decît în clipa în care dispare ultima rază de soare. Întunericul pune stăpînire pe ape şi uscat în timp ce bărcuţa zoreşte spre luminile portului.

CONSTANTIN IONESCU

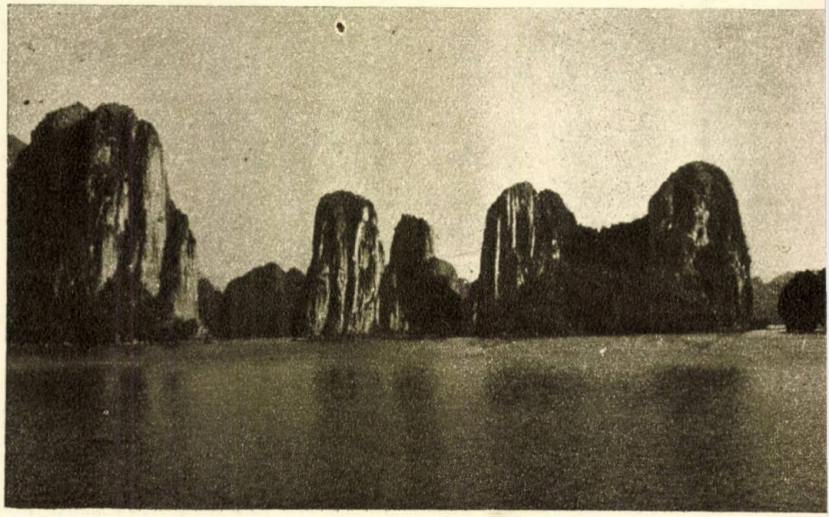

PRIMII CUCERITORI

Cucerirea vîrfului Mont-Blanc este, desigur, prima mare ispravă în istoria drumeţiei de munte. Ascensiunea aceasta a stîrnit la vremea ei o controversă publică de lungă durată.

Iată cum s-au petrecut lucrurile. Mulţi turişti amatori, doreau cu ardoare să atingă cei 4810 m ai uriaşului alpin. Numeroase tentative au rămas fără rezultat, mai ales pentru că — în ciuda diverselor stimulente şi a recompenselor promise — muntenii, locuitorii din văile înconjurătoare, s-au plictisit să tot caute o cale de acces atît de dificilă. Pînă cînd, într-o zi, tînărul

TURISM în lumea tăcerii

Turismul acvatic cîştigă pe zi ce trece un loc demn de mările lui posibilităţi în practica „vilegiaturală" a omului modern, fie pe, fie sub apă, adică nautic sau submarin.

Călătorind, omul şi-a cucerit lumea. Dar dacă noile continente adăugate geografiei după aventura nautică a lui Columb, ori întinderile eternului fără sfîrşit deschise pentru prima oară omului după ascensiunea în balon din anul 1789 a fraţilor Montgolfier, au intrat în domeniul lumii cunoscute pe urma unor adevărate expediţii organizate şi încercate doar de marii cutezători, necunoscutul celui de al şaptelea continent, cel submarin a început să fie sfîşiat de turiştii adîncurilor, îndrăzneţii care cu labe de gîscă, mască şi arbaletă în mînă, muşcînd muştiucul tubului respirator, explorează taina misterioaselor profunzimi.

Aceasta nu înseamnă însă că turismul submarin ar fi nou ca idee. Dimpotrivă. Lăsînd la o parte vechile legende, dintre care una din cele mai frumoase este a corăbierului rus Sadko, devenit, pe urma isprăvilor lui, ginerele ţarului apelor, este de amintit că, individual, oamenii s-au scufundat în împărăţia valurilor, umblîndu-i potecile încă din antichitate.

Înseşi labele înotătoare ori masca cu tub scurt scos deasupra capului, cu care ne-au obişnuit în ultimii ani amatorii de pescuit submarin, nu sînt noi şi oricine a vizitat biblioteca Ambroziana din Milano — a avut ocazia să admire schiţele palmelor şi tălpilor înotătoare, ori a măştii, ce e drept înzestrată şi cu ţepi pentru a-i apăra pe scufundători de... peşti, desenate de mîna genialului Leonardo da Vinci, cu o jumătate de mileniu în urmă.

Chiar şi literatura tehnică nu duce lipsă de studii serioase, atît cît o permiteau cunoştinţele vremii, despre relaţiile dintre om şi apă. În anul 1681 faimosul mecanic Jean de Hautefeuille, cel care inventase resortul spiral pentru ceasornice, publica un mic tratat intitulat: „Arta de-a respira sub apă", în care face remarcabila constatare că ceea ce ne-ar trebui ar fi un aparat permiţînd „să se respire cu adevărat sub apă".

Au trebuit însă să treacă secole pînă la apariţia scafandrului rigid, legat de baza sa de plecare şi care-i furniza şi aerul necesar şi apoi zeci de ani pînă la crearea scafandrului autonom de azi, care permite cu adevărat... turismul submarin. Turismul acela, cu care ne-a obişnuit din paginile romanţate şi pline de poezie ale fantasticelor lui romane, Jules Verne, cel care în „Douăzeci de mii de leghe sub mări" îşi pune eroii să vîneze prin pădurile submarine, pe care cu atîta iscusinţă le străbate faimosul căpitan Nemo — misteriosul comandant al submarinului Nautilus. Vă mai aduceţi aminte: ...„Am perfecţionat pentru folosinţa mea aparatul... Pentru a putea înfrunta presiuni considerabile mi-am închis capul într-o sferă de cupru". Numai că dacă într-adevăr ar face cineva ca Nemo, nu ar putea ieşi prea bine dintr-o cît de modestă plimbare submarină. Capul nefiind supus aceleiaşi presiuni „considerabile" ca şi corpul, scafandrul ar sucomba, victimă a propriei sale căşti devenită pentru circumstanţă o ventuză ucigătoare.

De astă dată, intuiţia genială a marelui popularizator ştiinţific şi autor de romane de anticipare dăduse greş; aceasta nu înseamnă că scafandrul cu capul său uriaş şi dispunînd de „mijloace" de-a vieţui sub apă, de a se plimba ori a vîna după voie în vastul domeniu submarin, adus pe scena literaturii de Jules Verne nu a contribuit la dezvoltarea turismului submarin prin capetele pe care le-a înfierbîntat.

Ideile ştiinţei de anticipare pe de-o parte, rigiditatea prea mare a costumului clasic de scafandru, prevăzut cu protecţie continuă metalică şi tăblii groase de plumb sub tălpi, pe de altă parte, au pus repede, repede problema construirii unui aparat mai simplu. Rezultat: scafandrul autonom modern, apărut în faşă prin anii 1924—25 şi perfecţionat pînă astăzi...

Puţini ştiu însă ce datorează turismul submarin rusului Alexei Kramarenko şi lipsei de ochelari căptuşiţi din comerţ! Kramarenko, pescar amator, stabilit în Franţa la Nisa, după ce locuise o vreme în Japonia, se scălda zi de zi în minunatul „golf al îngerilor" de pe Coasta de Azur. Vrînd să privească, cu prilejul scufundărilor, prin limpezimea apei, la minunăţiile stîncilor de sub valuri — era împiedicat de apa care-i intra în ochi. Ochelarii ar fi fost de folos. Ochelari din aceia cum folosesc cufundătorii ori culegătorii de bureţi japonezi. Zadarnic a răscolit Kramarenko toate prăvăliile din Nisa. Nu se găseau. Soluţia? Încercă să şi-i confecţioneze. Numai că era deosebit de greu să realizezi o pereche de ochelari etanşi, complet etanşi. Un an şi jumătate de încercări perseverente l-a costat ambiţia de a realiza prima pereche de ochelari cu adevărat etanşi. Şi de abia acum constată că de fapt n-a realizat nimic. Explicabil: lentilele duble, nefiind nici cînd riguros dispuse în acelaşi plan, dau în apă o supărătoare viziune dublă. Trebuia căutată o nouă soluţie, unei noi probleme. Ingenios, Kramarenko a găsit-o — realizînd nu ochelarii ci de fapt... masca cufundătorului submarin, înzestrată cu un singur geam pentru amîndoi ochii. Descoperitorul are plăcerea să constate că noua soluţie mieşorează şi suprafeţele de contact cu faţa cufundătorului şi deci creşte eficacitatea luptei cu infiltrarea apei.

Numai că... orice om cu o astfel de mască, cufundîndu-se la adîncimea de 5—8 metri, începe să simtă cum... îi sar ochii din cap, în timp ce masca par-că-i taie faţa încercînd să se-nfigă în ea. Explicaţia? Odată cu punerea măştii se-nchide sub ea aer la presiune obişnuită. În adînc presiunea apei e mai mare şi turteşte masca pe faţă, iar ochii...

Alte experimentări şi în sfîrşit cu ajutorul altor inventatori — nasul îşi lua şi el cuminte locul, alături de ochi sub aceeaşi mască. Rezultatul fu de astă dată excelent. Avantaje? Nările, scoase din circuitul respirator, puteau furniza aerului din mască presiunea necesară echilibrului, înainte deranjat prin însăşi instinctiva mişcare a plămînilor, căci acum aerul nu mai e închis într-un vas în jurul ochilor, ci comunică prin nas, cu plămînii.

Aşa s-a născut „masca" submarină de azi.

Dobîndind vederea, omul de sub apă nu avea însă asigurată respiraţia. A apărut — mai corect spus a reapărut, tubul respirator, cel pe care-l descrisese da Vinci cu o jumătate de mileniu în urmă. Tot ingeniosului Kramarenko îi aparţine şi brevetul primului tub respirator, cu capătul îndoit, prevăzut cu o valvă ce-mpiedică intrarea apei.

„Înarmat" sau mai corect spus echipat cu masca şi cu tubul, omul înotînd la suprafaţa apei e drept şi nepărăsind-o decît pentru scurte incursiuni în adînc, poate admira nestingherit „dosul" oglinzii valurilor, necunoscut de el pînă acum.

Dar ca să înoate mai bine, omul încălţă şi labele de gîscă din cauciuc. Vrînd să vîneze... peşti, recuzita războinică a evului mediu îi împrumută arbaleta cu arc şi săgeată... remorcată cu sfoară de nylon. Iar dacă vrea să coboare mai mult şi mai jos? Nimic mai simplu. Îşi încarcă-n spinare tubul de aer al scafandrului individual autonom modern şi se avîntă în adîncuri, imitîndu-l pe celebrul înaintaş în acest domeniu, francezul Jacques-Yves Cousteau, cunoscut din filmul sau cartea sa „Lumea tăcerii".

D. T.

AI ÎNĂLŢIMILOR

Jacques Balmat, din cătunul Pèlerins, a hotărît să-şi încerce norocul. După cîteva nereuşite, care nu l-au descurajat, el a descoperit aşa numitul drum al „Stîncilor roşii". La 8 august 1786, însoţit de dr. Michel Paccard, băştinaş şi el, tînărul Balmat trăieşte felurite peripeţii dar îşi vede visul cu ochii: calcă cu bocancul pe culmea atîta timp visată.

Abia aflată, vestea minunatei realizări a şi stîrnit invidii. Unii au pretins că numai un om cu stare, un intelectual (şi nici de cum un om simplu!) este capabil să găsească drumul spre Mont-Blanc şi că tot meritul este al lui Paccard. Încetul cu încetul, bietul Balmat a fost redus la rolul de servitor al „domnului doctor". Aşa se scria istoria atunci...

Pentru noi, numele ţăranului chamoniard Jacques Balmat — primul ghid din Mont-Blanc — rămîne legat de excepţionala sa premieră alpină, tot aşa cum numele păstorului nepalez, al şerpaşului Norche Tensing, va rămîne legat de primul urcuş pe „acoperişul lumii".

Nu putem uita că uneori primii „cuceritori" (cu sau fără intenţie) ai înălţimilor montane, au fost desigur băştinaşii, locuitorii din preajma piscurilor, ciobanii, brigadierii, care n-au cunoscut nici „alpenstock" nici „anorak"...

NINA CASSIAN

AMINTIRILE POETULUI

Nu pot avea despre Bulgaria amintiri strict turistice. Am colindat-o cu trenul, cu avionul, pe jos, cu barca, cu vaporul fluvial și cu cel maritim — dar vehiculul cel mai sigur și mai rapid a fost sentimentul de frăție pe care l-am încercat din clipa în care am întîlnit-o și care nu m-a mai părăsit. Sentimentul acesta cred că l-am exprimat mai adecvat în versurile din „Dialogul vîntului cu marea" decît a putea-o face aci.

Aș vrea să spun, totuși, că Sofia, cu grădinile ei, veghiată de forma cenușie a Vitoșei, are în mijlocul ei unul din cele mai cutremurătoare muzee pe care le-am văzut: documentele din lupta Bulgariei împotriva fascismului. Am stat în Bulgaria o lună, dar totul — oamenii pe care i-am cunoscut, peisajele citadine sau rustice, pînă la cele mai sălbatice frumuseți naturale — l-am simțit animat de suflul activ, revoluționar, al acelor documente, suflul care, în consecvența și devenirea lui, a dat naștere Bulgariei socialiste de astăzi.

„Modest" și „măreț" nu mai sînt de mult două epitete antagonice. S-ar putea spune că modestia este forma de exprimare a măreției interioare a poporului bulgar. Muncitorii, pescarii, intelectualii au în general, pe lîngă alte trăsături comune, o simplitate care implică sentimente puternice și o sobrietate care nu exclude caracterul deschis și generos. Realizările variate pe care le-am văzut poartă pecetea unei munci chibzuite și perseverente, a unui elan organizat și conștient.

Sînt trei ani de cînd am vizitat monumentele Sofiei, orașele de pe malul Dunării, Varna de aur, Balcicul cu trandafiria lui poezie, misteriosul Nessebar, cu cămilele tolănite la umbra dunelor și ruine străvechi străbătute de păsări, Sozopolul pașnic cu stînci și golfuri asemănătoare țărmului adriatic, sclipitoarea deltă a rîului Ropotamo, Plovdiv, orașul modern al tîrgurilor internaționale. Cu siguranță că multe s-au schimbat de atunci, s-au îmbogățit, s-au amplificat, pe măsura creșterii întregii țări. Poate doar nuferii să fi rămas la fel de tainici și de cești. Dar, mai ales, sînt convinsă că, oricînd m-aș reîntoarce în locurile pe care le-am îndrăgit atît — aș regăsi aceeași ospitalitate fără cusur, același suflet bulgar demn, activ și profund tovărășesc căruia îi aduc, și pe această cale, omagiul meu întreg.

CEHOSLOVACIA

Republica Socialistă Cehoslovacă este una din țările care abia a fost descoperită de turiști. În ultimii ani s-a răspîndit însă, în toată lumea, convingerea că doar puține țări în Europa pot oferi atîtea frumuseți naturale și monumente istorice ca Cehoslovacia.

În toată țara întîlnim cîmpii fertile, păduri, lacuri și munți romantici. Cei mai populari sînt munții Tatra Mare — plini de prăpăstii — cu vîrfuri care ating înălțimea de 2600 m. Tot atît de interesanți sînt și munții Tatra Mică, mai scunzi dar mai întinși, sau munții de pe granițele Boemiei: Krkonos. Dar nu numai natura minunată merită aci toată atenția, ci și orașele moderne și bogate, comunele și satele, care formează aproape un lanț necontenit. Încă de la trecerea graniței vizitatorul străin se bucură de surprize agreabile. Pe drum îl salută — din coastele împădurite — vechi cetăți și castele. Abundența frumuseților pe care le oferă Cehoslovacia, îi ispitește pe autor să descrie prea amănunțit toate punctele turistice interesante. Călătoria însăși este singura care permite să sesizezi nu numai belșugul bogățiilor culturale și naturale, sau avîntul industrial gigantic al țării, ci și caracterul unui popor harnic, care a creat toate aceste comori și care continuă să le creeze.

Este foarte semnificativ faptul că, în ciuda imensei ei averi culturale — adevărat izvor de studiu al tuturor genurilor de artă din timpuri străvechi — Cehoslovacia nu înțelege totuși să trăiască numai din tradițiile trecutului ei. Ritmul vieții moderne își imprimă pecetea pe fiecare oraș și fiecare sat. Dar și în această privință există o mare diferență. În Cehoslovacia se pune accentul pe tendința ca noile construcții, cele ale întreprinderilor industriale și ale noilor așezări care

cifre și fapte

● **Unul din cele mai importante obiective turistice din R. P. Albania este, desigur, marea hidrocentrală „Karl Marx", dar frățesc al Uniunii Sovietice pentru poporul albanez. Barajul hidrocentralei are 250 m lungime, 64 m înălțime și 60 m lărgime.**

● Ulan-Bator, capitala R. P. Mongole s-a ridicat pe locul vechii așezări Urga. „Ulan-Bator" înseamnă, în traducere, „Viteazul Roșu" și a fost astfel denumit în amintirea marelui conducător al poporului mongol Suhi Bator.

● *Cercetări arheologice întreprinse în munții Swietokrzyckie (R.P. Polonă), unde se aflau cantități neobișnuite de zgură, au dus la descoperirea unor mari cuptoare primitive. Numărul, ca și dimensiunile lor, arată că aci a fost, în urmă cu 2000 de ani, centrul „industriei siderurgice" din Europa!*

● **În R.P.D. Coreeană, un mare punct de atracție pentru turiști îl reprezintă pitoreștile instrumente muzicale populare. Istoria acestei țări menționează 107 instrumente muzicale diferite, dintre care astăzi nu mai sînt folosite decît 67. Ele poartă numirile: sako, roko, juddasi, tungso, kanunka etc.**

● Kievul este numit „mama orașelor rusești", fiind prima capitală a puternicului stat rus din sec. X—XIII, care reunise popoarele Rusiei, Ucrainei și Bielorusiei. În biserica Sf. Berestovo din Kiev, se află mormîntul prințului Iurii Dolgoruki, întemeietorul Moscovei.

● **Știați că pădurile ocupă 47% din suprafața R. P. Albania?**

● *La Saparevo (R. P. Bulgaria) cunoscută localitate balneară, a țîșnit în 1957 un gheizer de 10 m înălțime. El aruncă o coloană de apă fierbinte cu temperatura de 102°.*

● Cel mai mare pod din R. P. Mongolă a fost construit acum doi ani peste rîul Dund Gol, care traversează orașul Ulan-Bator. Podul are lungimea de 370 m și este atît de lat, încît permite să treacă simultan 4 autocamioane.

● **O interesantă statistică întocmită la Praga, arată că „orașul de aur" are, între altele, 2074 ha de grădini, 315 ha de livezi cu pomi fructiferi, 195 ha de fîneațe, 374 ha de pășuni, 17 ha de eleștee și pămînt arabil!**

● *În munții Keumgang (munți de diamante, din R. P. D. Coreeană), sînt nu mai puțin de 12.000 piscuri. De fapt, aceste piscuri sînt stînci uriașe și de forme fantastice, alcătuind o priveliște cu adevărat de neuitat.*

● **Litoralul albanez cuprinde cîteva localități cunoscute pentru plaja lor excelentă. Printre acestea se află Durres, al doilea oraș al țării, Sarande și Vlora.**

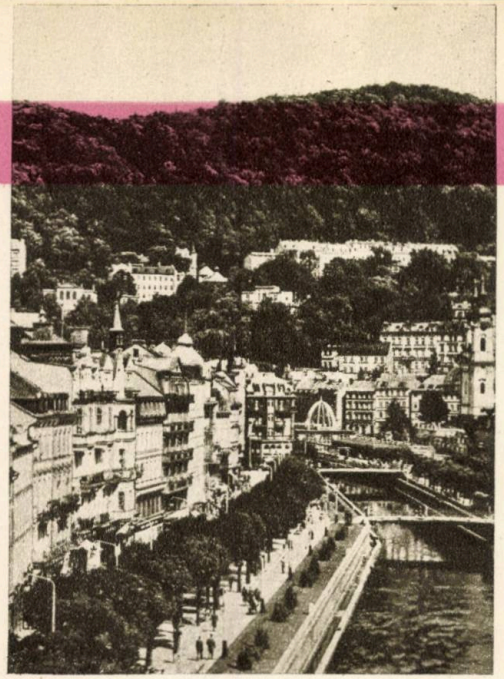

Karlovy Vary

ŢARA ATRACŢIILOR TURISTICE

se dezvoltă în jurul acestor unităţi, să fie în aşa fel proiectate, încît să se adapteze în ansamblul lor caracterului împrejurimii şi al întregii regiuni, ţinîndu-se seama de edificiile culturale rămase din trecut. În această ordine de idei este cazul să menţionăm, în primul rînd, uzina hidraulică din Slapy, situată pe malul rîului Orava, localităţile Poruba, Svermov şi altele.

Cele mai caracteristice semne ale vieţii actuale le întruchipează însă frumoasa capitală Praga. Aci s-a reuşit — într-un mod demn de admirat — acordarea edificiilor moderne cu monumentele istorice, formîndu-se astfel un ansamblu unitar, care împrumută toate particularităţile unei adevărate opere de artă plastică arhitectonică. Unitar — în primul rînd — în sensul că, în jurul palatelor monumentale şi a bisericilor străvechi, s-au format cartiere noi, care se prelungesc pînă la cele mai îndepărtate suburbii şi se compun din clădiri îngrijite, estetice.

Indiferent de preferinţele sau părerile sale, fiecare turist, chiar şi acela care are pretenţia de a fi un om absolut modern în toate privinţele, plimbîndu-se prin Praga, se va opri uimit pe cheiul bătrînei şi gravei Vltava, pe malul căreia se ridică magnificul Hradcin, altă dată reşedinţa regilor Boemiei, iar astăzi reşedinţa preşedintelui republicii.

La Praga putem verifica cel mai bine valabilitatea dimensiunii a patra — timpul. Despre veacurile trecute putem avea cunoştinţe istorice oricît de precise, ele rămîn totuşi doar noţiuni abstracte, înşirate în mod cronologic. Totul devine însă concret în momentul cînd păşim, de pildă, pe podul Carol, construit la începutul secolului al XIV-lea, sau cînd intrăm în bazilica Sf. Gheorghe, clădită în primul mileniu al erei noastre.

Timpul a trecut peste ţara aceasta, o generaţie a urmat alteia şi fiecare din ele a creat — după puterea sa — noi valori, pe măsura geniului propriu. Trecînd în revistă ceea ce s-a creat în trecut, privind ceea ce se crează în prezent şi ceea ce se va realiza în viitor, timpul îmbracă o formă palpabilă. Noi sîntem animaţi de voinţa de a mai crea şi construi multe. Visăm imagini de viitor, visăm operele mari pe care le vom înfăptui şi ne bucurăm de pe acuma. Ne reamintim adesea cei cincisprezece ani care au trecut. Au fost ani fertili. Nu numai anii au luat altă formă, ci şi mediul în care trăim. Se schimbă şi înfăţişarea întregii ţări. Rămîn frumuseţile peisajelor, dar ele au fost întregite sau multiplicate prin amploarea nebănuită vreodată a clădirilor moderne ale socialismului.

Turismul oferă un prilej minunat de a te convinge, prin contact personal, de situaţia generală, extrem de interesantă, a Republicii Socialiste Cehoslovace. Se spune că turismul ar fi o boală modernă, dar noi nu sîntem de acord cu această părere. Plăcerea mare de a călători se naşte din dorinţa arzătoare de a-ţi înmulţi cunoştinţele. Iar a şti mai mult, înseamnă a înţelege mai uşor, a cunoaşte mai bine pe semenul tău şi a te apropia de el. Astfel se vor crea condiţii prielnice de înţelegere între oameni şi implicit între popoare. Privit prin prizma aceasta, turismul se dovedeşte a fi extrem de util şi de valoros. Cînd ni se prezintă ocazia de a cunoaşte Republica Socialistă Cehoslovacă, frumuseţile şi poporul ei, să nu ezităm şi să pornim la drum spre ţara care, pe drept cuvînt, cîştigă admiraţia şi simpatia fiecărui vizitator de peste hotare.

ST. PLESKOTOVA

În Boemia

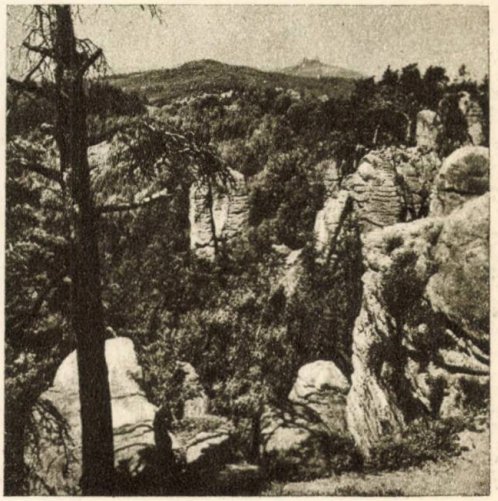

cifre şi fapte

● În R. P. Mongolă unde, odinioară, singurul mijloc de transport era caravana de cămile, s-a construit, în anii regimului democrat-popular, o linie ferată transmongoliană în lungime de 1100 km. Ea leagă R. P. Mongolă de U. R. S. S. şi R. P. Chineză.

● *La sud-estul oraşului Dresda (R. D. Germană), pe cele două maluri ale Elbei, se înalţă masivul Elbsandsteingebirge, celebru prin peisajul său pitoresc. El este cunoscut sub numele de „Elveţia saxonă" denumire pe care i-a dat-o, acum 150 de ani, pictorul elveţian Adrian Zingg frapat de asemănarea acestui ţinut cu cele din patria sa.*

● **Munţii Moranbon, care împrejmuiesc oraşul Phenian, capitala R. P. D. Coreene, sînt renumiţi pentru frumuseţile lor naturale, dar şi pentru monumentele specifice arhitecturii coreene, printre care pavilioanele Cioiseungdai şi Eulmildai. De asemenea, aci se află şi impresionantul Monument al Eliberării ridicat în amintirea ostaşilor sovietici care şi-au jertfit viaţa pentru eliberarea poporului coreean de sub jugul imperialismului japonez.**

● Cu ani în urmă, industria uşoară din Albania nu era reprezentată decît prin cîteva ateliere primitive. Astăzi există mari întreprinderi moderne, printre care combinatul „Stalin" cu o capacitate de 20.000.000 m ţesături pe an, fabrica de tricotaje de la Korcea, fabrica de încălţăminte de la Tirana ş.a.

● *Lacul Sevan (R. S. S. Armeană) ameninţa să se... evapore. Pentru a se preîntîmpina această posibilitate, suprafaţa lacului a fost acoperită cu un strat artificial de emulsii protectoare. Emulsiile nu sînt dăunătoare peştilor şi permit trecerea apelor pluviale.*

● Locuitorii din Sofia, capitala R.P. Bulgaria, au posibilitatea să folosească ape termale direct de la sursă. În centrul oraşului se află Baia minerală, iar în suburbane, izvorul termal de la Gorna Bania, băile de la Ovcia Cupel, Kniajevo, Panciarevo, Banchia etc. Proprietăţile curative ale acestor ape nu sînt mai prejos decît cele ale apelor din cele mai renumite staţiuni ale Europei.

● *Valea Samban din munţii Taibaik (R. P. D. Coreeană) este unul din cele mai interesante obiective turistice. Aci sînt nenumărate cascade şi izvoare care se transformă apoi în rîuri şi pîrîuri. Iarna, valea Samban este un excelent loc pentru schi.*

● **Lacul Ober din R. P. Albania are o adîncime de 200 m. Pe malul său se află localitatea Pograde, centru turistic de seamă.**

LUPTA CU HIMALAIA

La această mare cumpănă a timpului cînd unii din noi au început să pipăie depărtările de vis ale cosmosului, alţii continuă să descopere planeta pe care trăim. Nu! Nu a trecut vremea descoperirii pămîntului! Magellanii sau Mikluho-Maklaii zilelor noastre urcă vîrfuri de peste 8000 m, coboară pe fundul mărilor, se apropie de gura de foc a vulcanilor, scotocesc în tenebrele peşterilor.

Eroism inutil?

Nu! Afirmă savanţii care şi-au îmbogăţit mult tezaurul cunoştinţelor de pe urma acestor explorări.

Nu! Răspund pedagogii. În faptele acestor oameni, tineretul zilelor noastre învaţă să preţuiască, să stimeze curajul, abnegaţia, victoria omului asupra naturii şi asupra lui însuşi.

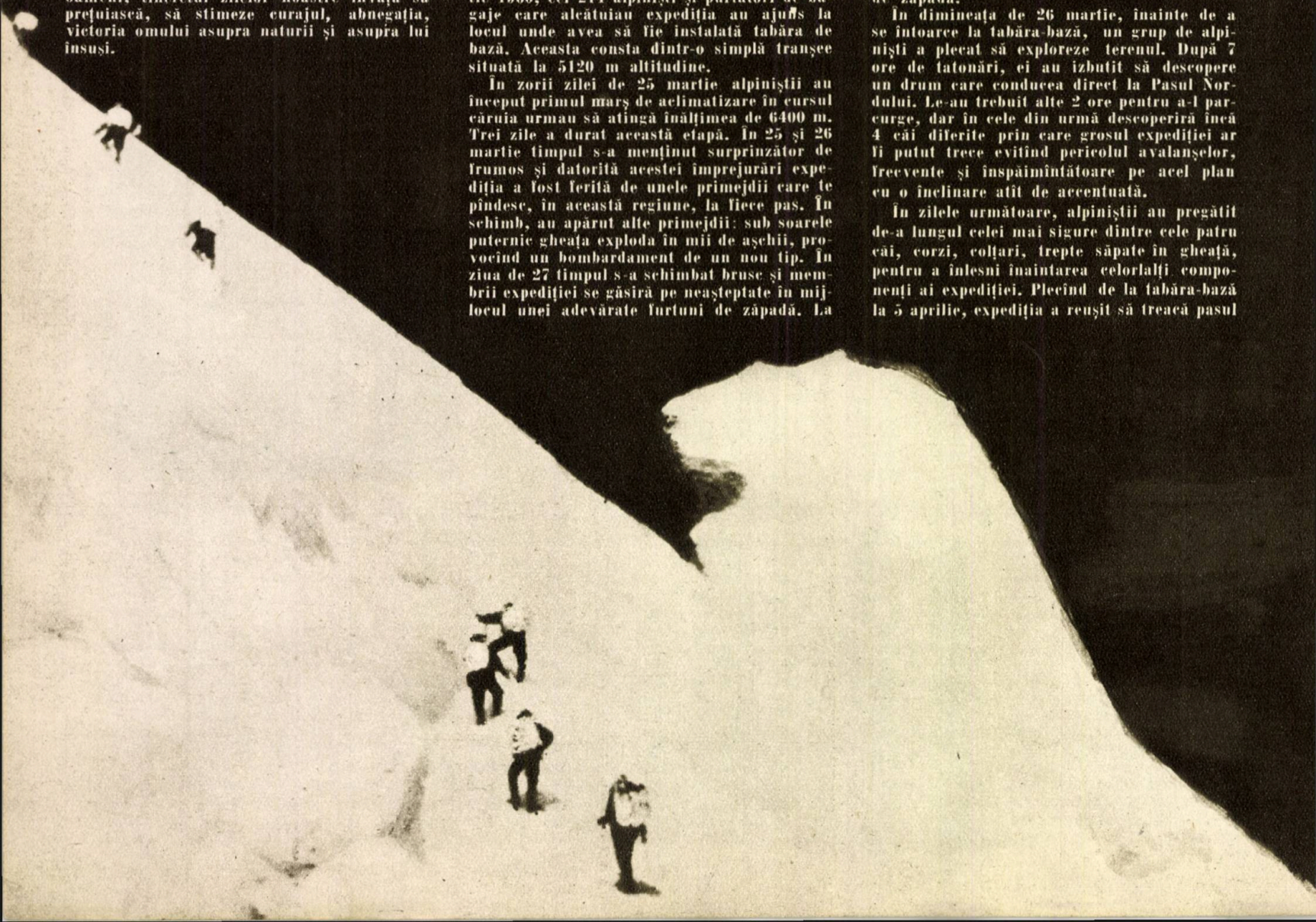

În primăvara anului 1960, o echipă de alpinişti chinezi a realizat una din acele mari performanţe care stîrneşte uimire şi admiraţie totodată: cucerirea celui mai înalt vîrf al lumii, Ciomolungma, pe versantul nordic. Iată cum a fost înfăptuită această memorabilă escaladă.

Pregătirile expediţiei au început în ultimele luni ale anului 1959. Totuşi, abia la 19 martie 1960, cei 214 alpinişti şi purtători de bagaje care alcătuiau expediţia au ajuns la locul unde avea să fie instalată tabăra de bază. Aceasta consta dintr-o simplă tranşee situată la 5120 m altitudine.

În zorii zilei de 25 martie alpiniştii au început primul marş de aclimatizare în cursul căruia urmau să atingă înălţimea de 6400 m. Trei zile a durat această etapă. În 25 şi 26 martie timpul s-a menţinut surprinzător de frumos şi datorită acestei împrejurări expediţia a fost ferită de unele primejdii care te pîndesc, în această regiune, la fiece pas. În schimb, au apărut alte primejdii: sub soarele puternic gheaţa exploda în mii de aşchii, provocînd un bombardament de un nou tip. În ziua de 27 timpul s-a schimbat brusc şi membrii expediţiei se găsiră pe neaşteptate în mijlocul unei adevărate furtuni de zăpadă. La 28 martie toţi alpiniştii s-au întors la tabăra-bază.

Celor care atacă Ciomolungma de pe versantul sudic le apare în cale un mare obstacol, numit Pasul Sudului, dar şi alpiniştii chinezi au întîlnit pe versantul nordic un obstacol mai de temut: Pasul Nordului, format dintr-un plan înclinat la 60°, acoperit cu gheaţă sticloasă peste care se află un strat de zăpadă.

În dimineaţa de 26 martie, înainte de a se întoarce la tabăra-bază, un grup de alpinişti a plecat să exploreze terenul. După 7 ore de tatonări, ei au izbutit să descopere un drum care conducea direct la Pasul Nordului. Le-au trebuit alte 2 ore pentru a-l parcurge, dar în cele din urmă descoperiră încă 4 căi diferite prin care grosul expediţiei ar fi putut trece evitînd pericolul avalanşelor, frecvente şi înspăimîntătoare pe acel plan cu o înclinare atît de accentuată.

În zilele următoare, alpiniştii au pregătit de-a lungul celei mai sigure dintre cele patru căi, corzi, colţari, trepte săpate în gheaţă, pentru a înlesni înaintarea celorlalţi componenţi ai expediţiei. Plecînd de la tabăra-bază la 5 aprilie, expediţia a reuşit să treacă pasul

A REVENIT OMULUI

și să instaleze, la 11 aprilie, o nouă tabără pe Ciomolungma.

Urcușul a început să devină mai complicat după data de 2 mai cînd alpiniștii au atins altitudinea de 7600 m. Drumul era atît de dificil încît un singur pas greșit ar fi putut compromite totul. Un grup mai redus de alpiniști a plecat să instaleze o nouă tabără la 8100 m, înălțime de la care urcușul fără oxigen devine extrem de periculos. Abia sosiți la această penultimă tabără, 5 alpiniști conduși de Și Cian-ciun (organizatorul expediției) au plecat în zorii zilei următoare pentru a explora drumul care ducea la vîrf.

Pe prima parte a etapei grupul a întîlnit un pasaj stîncos pe care din fericire a putut să-l ocolească. Abia apucaseră să răsufle ușurați — dacă se poate spune astfel! — cînd cei 5 se găsiră în fața unui obstacol, mai dificil, așa numita „dîră galbenă" formată dintr-o fîșie largă de rocă friabilă care nu le oferea nici cel mai mic punct de sprijin. Și totuși, cu mari precauții, alpiniștii au izbutit să depășească și acest obstacol și să atingă înălțimea de 8500 m. Petrecură noaptea într-un bivuac improvizat într-o simplă adîncitură pe care și-au săpat-o în zăpadă. Timpul se înrăutățise. În jurul vîrfului Ciomolungma apăruseră primele semne care vesteau apropierea sezonului musonilor. Aceasta însemna că orice întîrziere ar fi putut duce la eșuarea tentativei de a cuceri vîrful. Nu mai era timp de așteptat.

În dimineața zilei de 17 mai, întreaga expediție plecă de la tabăra-bază pentru ca la amiaza zilei de 23 mai un grup de 14 alpiniști să ajungă din nou la 8500 m altitudine. În aceeași seară, din tabăra cea mai apropiată, a fost lansat un semnal convențional care anunța vreme bună pentru a doua zi.

În dimineața zilei de 24 mai, în timp ce pe albastrul cerului vîrful Ciomolungma se profila în toată măreția lui, 4 oameni porneau la asaltul final: Uang Fu-ciu, Ciu In-hua, Kon-Bu și Liu Lien-man. Cei 4 depășiră curînd pasajul stîncos, dar nu pe ruta folosită în marșul precedent, ci urcînd un nou drum, descoperit în mijlocul coastei. Drumul se sfîrșea însă cu 3 metri înainte de marginea unei terase. Erau 3 metri imposibil de escaladat, un zid de stîncă netedă, compactă, de o verticalitate absolută. Liu Lien-man, care conducea grupul, hotărî să rezolve impasul printr-o soluție care la altitudinea aceea putea să pară o nebunie. Se încovoie lăsînd să i se urce pe spate unul din membrii grupului și, printr-un efort supraomenesc, îl ridică pînă ce acesta izbuti să se agațe cu mîinile de marginea terasei. A repetat operația de două ori, dar complet epuizat, nu a mai reușit să se ridice și el, în ciuda sprijinului dat de tovarășii săi. Le trebuiseră 3 ore pentru a urca 3 metri! Prin sacrificiul său Liu Lien-man asigurase succesul întregii expediții! Potrivit înțelegerii cu ceilați 3 alpiniști ai grupului, el avea să rămînă la baza terasei și să-i aștepte.

Dar și ultimii zeci de metri le-au mai rezervat două surprize care erau cît pe-aci să zădărnicească ascensiunea. Mai întîi a fost faptul că s-a înnoptat și cei trei alpiniști se găsiră în cel mai deplin întuneric fără nici o lampă la ei. A doua surpriză s-a petrecut la numai 50 m de vîrf cînd indicatoarele tuburilor de oxigen le-au arătat punctul zero! Au ținut o scurtă consfătuire în care Uang le-a spus: „Să continuăm e periculos! Dar ne putem oare întoarce cînd ne aflăm numai la 50 m de vîrf?". Ceilalți doi i-au răspuns fără ezitare: „Mergem înainte!". Cum au putut acești trei alpiniști să-și termine urcușul fără oxigen, la asemenea altitudine, nimeni, în afara lor nu va ști să spună vreodată. Fiecare pas echivala cu un efort extraordinar. În jur nu se vedea aproape nimic. Pe lîngă toate acestea, o treaptă de piatră înaltă de 1 m îi opri în loc aproape o jumătate de oră. Vîrful Ciomolungma era, aici, aproape, la numai cîțiva metri, albit de cîteva pete de zăpadă prăfuită. Cu puțin înaintea zorilor zilei de 25 mai, după 19 ore de la plecarea din ultima tabără, cei trei alpiniști se aflau pe vîrf.

Uang Fu-ciu scrise numele celor trei alpiniști și data, introduse hîrtia într-un cilindru metalic și îl puse sub o piatră mai mare. Cu aceasta scurta lor ședere pe vîrf luă sfîrșit.

Coborîră în grabă la locul unde se afla Liu Lien-man și respirară pe rînd din oxigenul pe care acesta îl economisise pentru ei. Și-au continuat apoi drumul spre tabără, mulțumiți că duseseră la bun sfîrșit una dintre cele mai grele ture din istoria alpinismului.

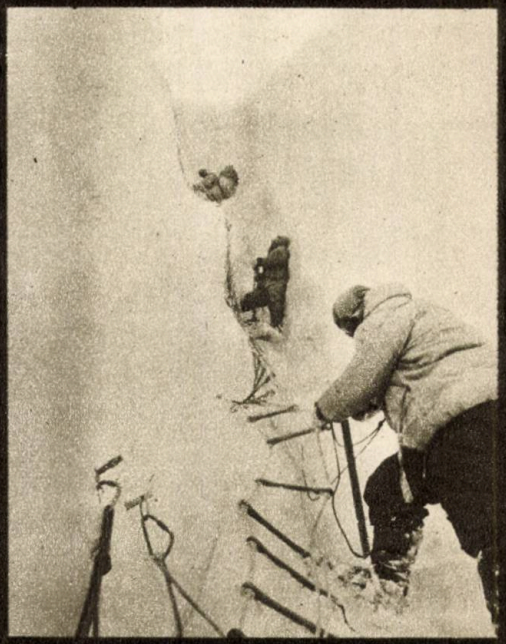

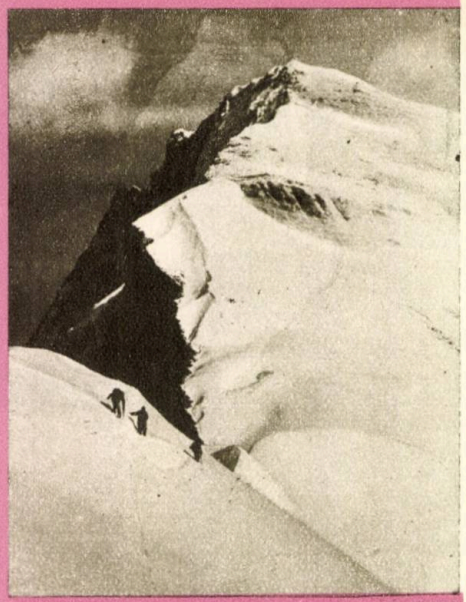

PALMARESUL EXPEDIȚIILOR HIMALAIENE

Expediția chineză din Ciomolungma (1960) relatează că a descoperit corpul alpinistului englez Maurice Wilson. Acesta se strecurase, în 1934, travestit în tibetan, peste granița Tibetului și pornise cu trei portori spre mănăstirea Rongbuk și de aci spre baza III (6400 m). Mai departe portorii refuzară să meargă. Wilson încercă de mai multe ori să urce singur la Șaua de Nord (7007 m) pe care, după cum reiese din jurnalul său, n-a reușit să o atingă. Din ultima sa încercare nebunească nu s-a mai întors.

Numeroase alte expediții, organizate militărește, au dat greș. În anii dintre cele două războaie mondiale, englezii au organizat șapte expediții pentru cucerirea Everestului prin versantul nordic. Întrucît granița Nepalului era închisă, drumul prin Tibet era singurul accesibil. Prima expediție, condusă de C.K. Howard-Bury, a plecat în 1921. Încă în timpul marșului de apropiere a murit celebrul alpinist Kelleas, bun cunoscător al munților Himalaia. Membrul cel mai marcant al expediției a fost George Mallory, care a reușit să depisteze traseul de urcuș atingînd, primul, Șaua de Nord.

În 1922 expediția condusă de Bruce reușește să atingă fără oxigen 8225 m (Norton, Mallory și Somerwell), iar Finch și Bruce mergînd cu aparate de oxigen, ating 8326 m. Al treilea asalt nu mai are loc din pricina unei avalanșe care provoacă moartea a șapte portori.

A treia expediție, condusă tot de Bruce, ia startul în 1924. Un viscol pricinuiește moartea a doi oameni. Norton și Somerwell ating înălțimea de 8572 m, care nu va fi întrecută decît în 1952 de Lambert și Tensing pe versantul sudic.

În timpul celui de al doilea asalt, Mallory și Irvine dispar pentru totdeauna. A rămas pînă azi un mister dacă ei au atins vîrful sau nu. Abia în 1933 Harris și Wager descoperă pioletul lui Mallory, singurul mesaj care ne-a mai parvenit. După tragedia din 1924 au mai urmat alte patru expediții (1933, 1936 și 1938). Cu toată participarea unor alpiniști cu renume mondial ca Smithe, Shipton, Tilman, Odell, nici o expediție nu reușește măcar să atingă înălțimea de 8572 m.

Abia după cel de al doilea război mondial, deschizîndu-se porțile Nepalului, englezii și elvețienii descoperă noul drum spre vîrful Everest prin Șaua de Sud, drum mult mai accesibil, pe care devine posibilă cucerirea Everestului: în 1953 de către neozeelandezul Edmund Hillary și șerpașul Tensing, iar în 1956 de către elvețienii Marmet, Schmied, Reist și Gunten.

PROTAGONIȘTII EXPEDIȚIEI

UANG FU-CIU: 34 ani, de profesie geolog. Prima sa tură alpină importantă are loc în 1958, cînd împreună cu un grup de alpiniști sovietici a urcat Vîrful Lenin (U.R.S.S.) la 7134 m. În 1959 el a realizat alte două ture importante: ascensiunea crestei lanțului nord-estic din munții tibetani Nienciangla (6177 m) și a vîrfului Mustagh-Ata.

KON-BU: 27 ani, soldat tibetan. Primele sale performanțe alpine remarcabile datează din 1959 cînd a făcut ascensiunea crestei nord-estice a muntelui Nienciangla și Mustagh-Ata.

CIU IN-HUA: 32 ani, pădurar din provincia Seciuan. Are la activul său ascensiuni pe Vîrful Lenin în 1958 și pe vîrful Mustagh-Ata în 1959.

ȘI CIAN-CIUN: 35 ani, funcționar. Prima sa ascensiune a avut loc în 1956 pe muntele Taipai (4113 m) și pe Mustagh-Ata, împreună cu alpiniștii sovietici. În 1958 a urcat Minia Konka (7519 m) în regiunea Seciuan, iar în 1959 a condus o expediție feminină pe Mustagh-Ata, contribuind la stabilirea unui record mondial în domeniul alpinismului feminin.

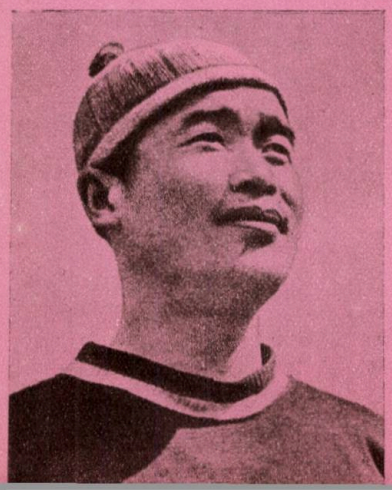

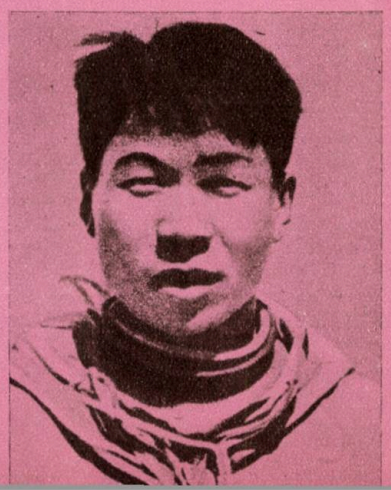

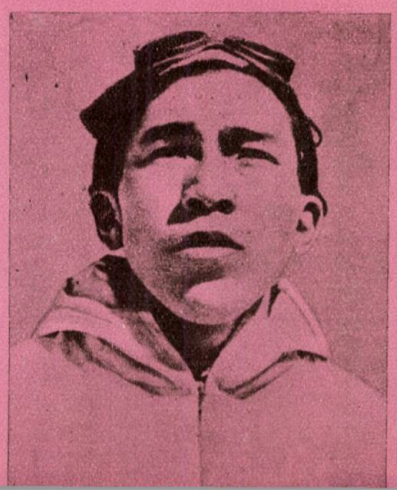

LA ALFACYGNUSVILLE, 9955

Pregătirile erau terminate...

Ostap Porumb căscă, se întinse și măsurînd cu o privire circulară încăperea își spuse satisfăcut că, în definitiv nu mai era nimic de făcut. Nimic de făcut, e lucru mare, se gîndi el, atunci cînd ai o jumătate, de „talia" Anei.

Micuță, „mărunțica mea" cum o mîngîia el, cu duhul vorbei și degetele de catifea ale privirilor totdeauna îndrăgostite, Ana nu era nici pe departe în accepțiunea „volumetrică" a lucrurilor o adevărată jumătate a lui Porumb, veritabil uriaș, blond și ars de soare.

„O pereche potrivită"! Acesta era rezumatul concluziilor la care ajungeau, invariabil, toți cei care pe stradă, la birou sau acasă, avuseseră plăcutul prilej de-ai lua pe cei doi nedespărțiți, în cumpăna privirii, sau a vorbei.

Da. Mereu împreună!

Dacă la plimbare, spectacole, în vacanță, peste tot, Ostap și Ana, nelipsiți, braț la braț, străbăteau zîmbind viața și lumea, era firesc ca și acum, să plece tot... împreună.

Desprinzîndu-și ochii de pe cele două valize din „mimoplast" — masa plastică mimetică ce lua culoarea locului în care era așezată și din care se făceau de 200 de ani încoace toate ustensilele de voiaj din motive de armonie — Ostap Porumb mai recapitulă odată ultimele amănunte.

Termosul automat cu răcire prin motor solar și aparatul de autofotoradiofilmare — se aflau acolo în minuscula lor geantă de plastic transparent antitermic. Florile de pe masă îi reținură o clipă atenția. Se îndoiașă la gîndul că cele 5 garoafe roșii, parastabilizate prin ceridizare*) îi vor aștepta atîta vreme, vii și parfumate, ca-n clipa în care au fost culese.

Deodată, încruntîndu-se, își privi cronoblocul de mînă.

Minuscului instrument legat de încheietura mîinii cu o cureluță de plastoflex fluorescent, aidoma ceasurilor de mînă purtate, cu mii de ani înainte, de oamenii de pe treapta de jos a erei cosmice, arăta în același timp longitudinea, latitudinea, timpul probabil și ora după cele trei criterii: cosmic, solar și local.

— E trei și zece după absolutul local, își spuse Porumb, și Ana încă nu a sosit. De n-am întîrzia!

Porumb se aventură în bucătărie.

— Să nu cumva să umbli la plăcinte, îi lăsase poruncă Ana, cu o jumătate de oră locală în urmă, cînd se repezise pentru o „secundă" (locală bine-nțeles) la prietenele sale din vecini, să-și ia ultimul rămas bun.

— Are dreptate, socoti bărbatul: N-am să umblu! și privi cu respect autocuptorul atomic în care un reșou minuscul, bazat pe descompunerea elementelor aerului în radicali liberi, furniza căldura dorită, în cinci trepte „de lucru", cu termostatare finală, pentru menținerea caldă a mîncărurilor.

Etanșeizarea însă — spre renumele de bună gospodină al Anei, nu reușise nici măcar în cel de al 100-lea secol al erei noastre, să pună stavilă unei arome atît de cinstit îmbietoare, cum nu putea să aibe decît o plăcintă cu alge cafenii.

*) Tratament prin cufundare în ceară prelucrată chimic de pe urma căruia florile se păstrează proaspete 2—3 ani.

Adulmecînd, profesorul de fizică inferioară apăsă pe un buton al cutiei de comandă al autocuptorului și servită de un resort mecanic, o plăcintă sări voioasă din cuptor luîndu-și locul pe o farfurie de mucava incasabilă, debitată de autodeservitorul cuptorului.

Rupînd-o-n două, bărbatul înghiți jumătate din plăcintă.

— Grozave algele astea! Dacă nu ar fi fost decît ele și tot merita să fie descoperită planeta nr. 12 a soarelui Alfa din constelația centaurului! Nu-i vorba că și Ana... Mai rar gospodină ca ea. Ocupată zilnic la institutul de readaptare a peștilor venusieni pentru mările pămîntului, nu cedase de loc în marile probleme ale menajului. Îi plăcea să gătească.

Se șterse grăbit pe mîini cu un șervețel găsit la-ndemînă și în timp ce un zgomot de ușă răzbătu pînă-n mica bucătărie, apăsă pe un buton al cuptorului și se întoarse furișat în odaie, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

— Ai stat liniștit? Nu cumva ai umblat la plăcinte?

— Ași, de unde, îi răspunse vinovat Ostap, vioaiei sale soții. N-am umblat. Ațipisem o clipă.

Apoi, cu un ton vinovat:

— Ana, știi... plăcintele... Eu... Pricepi? A fost atît de bună... Una! Numai una!

— Da, înțeleg îl privi Ana cu subînțeles. Înțeleg. Țin însă să-ți spun că de îndată ce ne întoarcem, schimb cuptorul. O să cumpărăm unul nou, de tip Cerber. Cu grilaj de siguranță și paznic automat! Îmbracă-te, lăcomilă!

. . . . . .

O oră locală mai tîrziu, soții Porumb se îmbarcau în rachetotrenul accelerat 801, București-Venusnovgorod-Alfacygnusville.

. . . . . .

Apropierea lunii, devenită laborator-pilot al Ligii Cosmice Intermondiale, îi trezea întotdeauna profesorului de fizică un sentiment de intensă duioșie. Cu 27 ani locali mai înainte — mama lui, observatoare astronomică de rangul III la Institutul de Cosmoaerogrametrie din Marea Crizelor, îl născuse într-o policlinică de serviciu de pe lună.

Rămasă-n urmă, aceasta se mișcora din ce în ce. În cabina spațioasă, în care 28 de turiști, toți din București, ascultau acum o transmisie de muzică ușoară emisă de-un vibrofon cu pilule, Porumb își continuă o vreme gîndurile.

Da, da. N-o cruța suficient pe Ana. Oboselile ei, zbuciumul ei... Bărbații sînt altfel! Din alt aluat! Și chiar și alte femei sînt altfel. Ana... Îi va face-o surpriză. Da. După reîntoarcere, va cumpăra și el un vibrofon. Ce ingenioasă idee! Să comprimi muzica așa cum ai face-o cu un praf de antinevralgie. Numai că praful are o densitate nu cu mult mai mică decît pilula gata. Comprimatul de muzică însă, fusese o adevărată revoluție. Și-n fond ideea era simplă. Barașvili, georgianul, el însuși lucrase 30 de ani într-o fabrică de magnetofoane fără bandă pînă a iscodit minunea. Un procedeu prin care eterul undelor muzicale — în definitiv și unda e tot materie — e presat pînă ce ajunge să se transforme într-o mică pilulă, într-o bucățică solidă de muzică. O pilulă pe care o cumperi de la magazinul de note și viori, cum ai lua un hap de la farmacie. O ții într-o cutiuță. Vrei muzică? N-ai decît! Pui pilula în vibrofon, cum ai introduce o monedă într-o pușculiță. Aici pilula, ajungînd într-un mediu de anumit fel — se pare că sub un soi de vid în care se emit anumite radiații, se dizolvă în el pur și simplu cum ar face-o o sară de a ei adevărată, în apă sau ceai. Se „dizolvă" cîntînd. Și ce curios este, că se dizolvă în „ordinea" muzicală în care-a fost comprimată. Într-o pilulă cît un simbure de cireașă, încap toate simfoniile lui Beethoven!

Da, da. Va cumpăra și el un vibrofon. E scump! Ana însă merită această atenție!

. . . . . .

Peisajul cosmic se schimbă mereu și în scurtă vreme, — zburau cu o viteză fantastică pe principiul motoarelor fotonice — începură să frineze.

Încîntată, Ana, bătînd bucuroasă din palme ca un copil, începu să-i arate detaliile planetei. Se apropiau de prima eșcală a itinerariului lor turistic: „Venusnovgorod". Orașul era construit cu mii de ani în urmă pe locurile unde încă în veacul XX — spre sfîrșitul lui, cei dintîi pionieri sovietici își construiseră prima stație de cercetare. Pe atunci mai existau războaie. Socialismul și apoi comunismul, nu cuprinseseră încă pașnic, întreaga planetă.

— Ostap. Ostap... Uite, acolo... vezi?

— Da, Ana! Orașul...

Cîteva clipe mai tîrziu, în grupul celorlalți turiști ai excursiei O.N.T., Ostap Porumb îi oferea brațul frumoasei sale soții, ajutînd-o să coboare prin trapa specială, din cabină, în clădirea aeroportului central.

. . . . . .

Plimbarea pe planetă, vechile monumente, orașele, toate le dădură ore locale de neuitat.

Golful Rachetelor însă, cu splendida sa baie, cu vegetația sa luxuriantă, îi uluì.

Acum ei se puteau bucura de peisaj pe de-a-ntregul, nu ca străbunii lor, nevoiți să se miște greoi în „scafandrii" de altă dată. Geniul omului, învingător al naturii, rezolvase problemele, dăruind planetei Venus, încă din anul 3106 al erei noastre, o atmosferă artificială asemenea celei de pe pămînt, în locul celei „naturale" de altă dată, mult mai bogată în bioxid de carbon.

Erau orele 4 ale după amiezei. Cald. soare. În costume de baie, Ana și Ostap, abia așteptau să vină micul vaporaș, să-i scoată în larg și apoi să-i lase la debarcaderul Insulei Călătorilor. O briză ușoară, abia adia. De fapt nu atît plimbarea cît serata de pe insulă, era marea atracție a zilei. Lucru explicabil de vreme ce în seara aceea de august a anului 9955, O.N.T.-ul împlinea vîrsta — cu nimic impresionantă pentru oamenii de pe treapta mijlocie a erei cosmice — de 8000 de ani. Erau pregătite surprize, un bufet extraordinar, dans...

Cotrobăind prin sacul de plastic catifelat, Ana scoase cutia cu plăcinte, cutia, dotată cu un autotermostat de izolație, ca toate cele utilizate în scopuri turistice.

Deschizînd capacul cutiei, tînăra femeie îi servi soțului său cea dintîi plăcintă caldă și rumenă.

Ostap mușcă cu multă poftă, apoi deodată, încremeni cu plăcinta-ntre dinți.

Ana, văzîndu-l, se grăbi să muște și ea din plăcintă și izbucni apoi într-un formidabil hohot de rîs.

CECILIA DUDU

(continuare în pag. 202)

Cu turiştii romîni la Roma

IMPRESII DIN CETATEA ETERNĂ

MARIA BANUŞ

„Roma e o lume" spunea Goethe, cîteva zile după ce coborîse din poştalion pe pămîntul mult visatei cetăţi, la 1 noiembrie 1786. Impresionat de vastitatea, de aglomerarea monumentelor, cît şi de unele contraste, el nota: „Pe ori unde mergi şi priveşti ţi se arată un peisaj variat, palate şi ruine, parcuri şi paragini, zări largi şi locuri înghesuite, căsuţe, grajduri, arcuri de triumf şi coloane, adeseori atît de aproape una de alta încît ar putea încăpea totul pe o foaie".

Dacă pe călătorul secolului XVIII îl izbiseră contrastele, cu atît mai puternic impresionat este turistul anului 1960 care coboară din avion pe aerodromul de la Ciampino şi pătrunde cu autocarul în mijlocul unei Rome străvechi şi ultramoderne, Roma maşinilor asurzitoare şi a fîntînilor cu susur dulce, a reclamelor stridente şi a rufelor sărăcăcioase atîrnate în faţa ferestrelor, Roma fastului catolic şi a sobrietăţii proletare, Roma frivolă, cosmopolită a „night-cluburilor" şi palasurilor de pe Via Veneto, Roma laborioasă şi debordînd de vitalitate a cartierului Trastevere.

Da, Roma 1960 e o lume, o lume a contrastelor violente! De cum am intrat în aerogara de la Ciampino, ochiul nostru proaspăt, curios şi nedeprins cu anumite realităţi, asemenea voltairianului Candide, a fost incitat la adevărate viziuni plastice de o firmă care anunţa pe cei interesaţi că pot face schimburi valutare la Banca Sfîntului Duh (Banco di San Spirito).

Aripi scuturîndu-şi puful ceresc în pronaosul unor safe-uri uriaşe, ghişee cu casieri pleşuvi încununaţi de nimb, cîte şi mai cîte viziuni stranii ieşite parcă din penelul unui Ieronimus Bosch modern, nu ne atinseră în treacăt la prima noastră întîlnire cu Banca Sfîntului Duh!

Cele 40° la soare erau şi ele propice nălucirilor. La 25 august, prima zi a Olimpiadei, văzduhul fierbea. Imensele volume de cărămidă, piatră şi marmură, încinse insuportabil, lumina albă, incandescentă, iradiau şi frigeau. Vuietul nesfîrşitelor şiruri paralele de maşini şi autobuze era ameţitor. Afişe fosforescent colorate, în galben ca lămîia şi-n zmeuriu, te invitau să vezi cel mai senzaţional, cel mai captivant, cel mai tulburător film: „Omul care şi-a ucis propriul său cadavru", „Răzbunarea lui Hercule", sau „Marte va distruge pămîntul".

Fete de moravuri uşoare — sau avînd aparenţa — cu ochii umbriţi vineţiu şi prelungiţi oblic în negru, cu fuste exagerat de scurte şi tocuri exagerat de înalte, îşi sorbeau obişnuita coca-cola în faţa barurilor-cafenele, la măsuţe rotunde aşezate afară, pe trotuar.

La Scala Santa am văzut aceleaşi fete, cu umerii acoperiţi de un şal, urcînd în genunchi cele 27 de trepte aduse, zice-se, din Ierusalim, de la palatul lui Pontiu Pilat, de către împărăteasa Elena, pentru ca locuitorii Romei să poată practica acest pios exerciţiu întru iertarea păcatelor.

Cu cît mergi mai adînc în cartierele populare, aspectele stridente, ţipătoare, stilul americanizat se estompează, dispar. Am petrecut o seară de duminică în vechiul şi fermecătorul cartier Trastevere la poalele colinei Gianicolo. Casele se goliseră. Toată lumea era afară în stradă, la birturi, la cafenele, la „pizzerii" (plăcintării unde se pregăteşte delicioasa „pizza" — un fel de clătite cu roşii, parmezan şi peşte). Nu am văzut acolo nici o fată, nici un tînăr cu aspect extravagant.

Poporul e comunicativ, prietenos, are rîsul uşor, gesticulaţie abundentă. Repede intră străinul în vorbă cu omul de pe stradă, chiar atunci cînd italiana pe care o vorbeşte reprezintă — ca în cazul nostru — o stranie mixtură de romînă, franceză şi reminiscenţe latine. Vorbele, zîmbetul, privirea oamenilor sînt deschise, vioaie.

Poporul italian, greu încercat de război, vrea pace şi bună înţelegere cu toate popoarele. Acest lucru îl simte călătorul străin în cele mai mici gesturi ale omului de pe stradă.

Cu tot atîta acuitate el percepe însă uriaşul păienjeniş de putredă fosforescenţă pe care forţele reacţionare ale capitalului şi ale Vaticanului îl ţes în jurul aceluiaşi om, pentru a-i abate privirile de la obiectivele lui majore, de la interesele lui vitale.

Lupta care se dă în sînul societăţii italiene între forţele sociale înaintate şi cele vechi, îi apare călătorului pretutindeni, în cele mai concrete şi izbitoare forme: o spune şi afişul de pe zid, şi filmul, şi televizorul, şi vitrina magazinelor, şi cărţile din librării.

Ritmul turistic, dorinţa de a vedea cît mai multe lucruri, nu ne-au împiedicat să aflăm şi clipe de meditaţie, de reculegere. Ruina imensă a Coliseului, luminată seara într-un verde-gălbui palid, fabulos, cheamă la imaginare călătorii în timp, mai mult poate decît oricare alta. Gîndul nostru a evocat nu numai amfiteatrul luptelor de gladiatori, populat de zeci de mii de romani gălăgioşi, de pe vremea împăratului Titus. Proiectat în viitor, el a văzut oraşele-muzeu ale pămîntului, vizitate anual de sute de milioane de oameni de pretutindeni, oraşele păcii în care alte ruine nu vor mai fi decît cele luminate feeric şi păstrate cu grijă spre a face cunoscute urmaşilor măreţia geniului uman şi tragica lui existenţă, supusă violenţelor, de la începutul istoriei şi pînă-n a doua jumătate a veacului douăzeci.

Călătoria noastră la Roma, sub egida O.N.T.-ului, se înscrie pe această traiectorie a păcii, a nădejdii, a încrederii în epoca noastră.

CU CE VEŢI CĂLĂTORI PRINTRE AŞTRI

TURISM ÎN INFINIT

Precursoare ale viitorului „turism" interplanetar şi, cine ştie, poate chiar astral, cele dintîi mijloace moderne de „evadare" din lanţurile gravitaţiei terestre nu sînt chiar atît de recente, după cum s-ar crede.

Proiectarea celei dintîi rachete meteorologice, bunica tînără a planetei sovietice artificiale, a început în U.R.S.S. încă din perioada primelor cincinale sub îndrumarea şi conducerea savantului M. K. Tihonravov. Cea dintîi rachetă geofizică — cu combustibil lichid — a fost lansată de specialiştii sovietici în anul 1933. Alte astfel de rachete au mai fost lansate apoi în anii 1939, 1949 şi 1957, fără a mai aminti de cele lansate în anii 1958, 1959, 1960. Data de 19 mai 1939 a intrat, pentru totdeauna, în istoria cosmonauticii, ca o zi în care a fost experimentată cu succes prima rachetă cu două trepte din lume, cea construită de sovieticul Igor Merkulov. Ea s-a ridicat la 2000 m înălţime, dezvoltînd o viteză maximă de 200 m/sec. Zece ani mai tîrziu, primii „cosmonauţi" ai erei moderne, cîinii Dezik şi Ţiganka se ridicau purtaţi de o rachetă geofizică la 112 km înălţime, purtaţi în conteinerul unei rachete cu o singură treaptă. Ulterior, în cadrul Anului Geofizic Internaţional, U.R.S.S. a lansat o rachetă cu aparataj experimental în greutate totală de 2200 kg, care a atins înălţimea de 212 km.

La 21 februarie 1958 — recordul îl deţine o nouă rachetă cu o singură treaptă ce ridică 1520 kg aparatură la înălţimea de 473 km, iar la 27 august în acelaşi an, cîinii Belianka şi Pestraia fac o „excursie" pe verticală pînă la altitudinea de 450 km, reîntorcîndu-se sănătoşi pe pămînt.

Peste un an, în iulie 1959, o rachetă balistică geofizică sovietică ridică un iepure de casă şi cîinii Otvajnaia şi Snejinka la mare înălţime. Această lansare este urmată de altele în anul 1960.

Dar era cosmică este deschisă cu adevărat, la 4 octombrie 1957, prin lansarea în U.R.S.S. a celui dintîi satelit artificial al pămîntului. Este sputnicul nr. 1, „Alfa 1957" cum i-au spus astrofizicienii, o sferă metalică cu diametrul de 58 cm şi în greutate de 83,6 kg, instalată pe orbită de o navă cosmică compusă. Orbita sa eliptică are perigeul situat în emisfera nordică la înălţimea de 227 km, iar apogeul în cea sudică la înălţimea de 947 km.

Urmează „Beta 1957", sputnicul nr. 2. Greutatea: 508,3 kg. El atinge o înălţime de 1671 km.

IMAGINAŢIA ÎNTRECUTĂ

JULES VERNE A ÎMBĂTRÎNIT

Strelka şi Belka

PRIMII COSMONAUŢI

„Delta 1958" — al treilea sputnic, este lansat la 31 ianuarie 1958. El cîntăreşte 1327 kg şi se ridică la un apogeu de eliptică de 1880 km.

Mereu mai sus, mereu înainte... Încep experienţele sovietice din zona centrală a Pacificului. O rachetă experimentală parcurge la 20 ianuarie 1960 distanţa de 23.500 km cu o viteză medie de 14.290 km/oră. Urmează apoi, la 15 mai 1960, prima navă satelit şi-n sfîrşit prima navă satelit de peste 4 tone greutate, revenită pe pămînt cu cei dintîi „pasageri" aterizaţi din cosmos — cîinii Strelka şi Belka — la 20 august 1960.

Avîntul tehnicii cosmonautice, însă, deschide calea navigaţiei interplanetare şi prin planete artificiale. Cea dintîi „planetă" artificială este lansată din U.R.S.S. la 2 ianuarie 1959. Ultima treaptă a rachetei poartă 316,3 kg aparatură ştiinţifică. Racheta trece pe lîngă lună (5—6000 km depărtare) şi devine apoi prima planetă artificială a soarelui.

Nouă luni mai tîrziu, în septembrie 1959, prima navă cosmică spre lună, este realizată de sovietici şi la 14 septembrie 1959, ora 0,2 minute şi 24 secunde, primul „obiect" plecat de pe pămînt atinge luna în regiunea Mării Seninătăţii, realizînd prima „legătură" materială din istorie, pămînt-lună.

În sfîrşit, tot U.R.S.S. este aceea care lansează cea de-a treia rachetă cosmică — staţie automată interplanetară — cu o greutate utilă de 435 kg. Datorită ei, se fotografiază la 4 octombrie 1959, reversul lunii.

Marile succese în cosmonautică menţin nu numai ştiinţa sovietică mereu în fruntea cursei spre descoperirea necunoscutului, dar deschid omului calea spre cucerirea propriului său univers.

ARTA ROMÎNEASCĂ PREŢUITĂ LA KREMLIN

Vizitatorii Moscovei au prilejul să admire la Muzeul din Kremlin, în Sala Armelor, cîteva vase de argint foarte frumoase, care atrag privirile prin felul deosebit în care sînt lucrate.

Patru din acestea au cîte o inscripţie aurită, din care rezultă că au aparţinut ţarului Ivan cel Groaznic. Sînt vase pentru băut, cu forme şi ornamentaţii foarte originale. Provenienţa lor s-a putut stabili datorită faptului că pe fundul unuia din ele se află sculptată stema Moldovei (vasul din partea de sus a fotografiei), care mai păstrează încă urme de smalţ cărămiziu, iar pe o altă cupă de argint, aflată la un loc cu cele de mai sus, este scrisă următoarea frază, cu numele persoanelor în limba romînă: „Această cupă făcută de Lupea Huru şi soţia sa Cristina şi dăruită fiicei lor Grozava, să închine în anul 1580".

De asemenea mai sînt aci cîteva „cupe lucrate în stil moldovenesc", rămase de la ţarul Boris Godunov, care le-a primit în dar de la domnitorul Moldovei Eremia Movilă. Vasele care au aparţinut lui Ivan cel Groaznic au fost primite în dar de la Petru Rareş, domnitorul Moldovei.

Iată, aşadar, încă o dovadă a vechilor legături care au existat între popoarele rus şi romîn şi conducătorii lor încă din sec. al XVI-lea.

Spre vîrful Moasern

Jaroslav Hašek (1883—1923), scriitorul cehoslovac care și-a cîștigat un renume mondial cu „Peripețiile bravului soldat Svejk", a scris și cîteva schițe turistice

Găsesc necesar să precizez din capul locului că nu aveam de loc intenția să-mi rup gîtul cu ocazia excursiilor mele în munți. Și dacă totuși m-am hazardat să escaladez vîrful Moasern, aceasta se explică numai prin intervenția unor forțe mai presus de voința mea. Eram sub înrîurirea a trei sticle de vin și a fiicei hangiului din Berna la care am golit cele trei sticle.

Dar, să intru în subiect. În fond, ce e vîrful Moasern? Întrucît m-am cățărat tocmai pe acest vîrf Moasern, se poate deduce cu oarecare ușurință că e vorba de un munte, și anume de un munte ascuțit, de vreme ce se numește vîrful Moasern.

La vreo 6 ore depărtare de Berna, în cantonul Bernei, muntele își împinge cu îndrăzneală vîrful către slăvile cerului; interesul lui deosebit consta în faptul că pînă la sosirea mea nici un om nu-și pierduse viața cățărîndu-se pe el, — și aceasta din simplul motiv că nimeni nu încercase încă s-o facă.

În împrejurimile Bernei se află sumedenie de munți, deci nu trebuie să pară de mirare că acest munte dificil rămăsese nebăgat în seamă de alpiniști. Fără neobositul hangiu Grafergren din Berna muntele ar fi rămas și mai departe în anonimat și nu s-ar fi aflat niciodată că vîrful Moasern oferă toate satisfacțiile posibile acelor alpiniști care abia așteaptă să-și frîngă picioarele, șira spinării, brațele și gîtul.

Neobositul domn Grafergren din Berna, știind să prețuiască avantajele acestui munte: prăpăstiile sale primejdioase, pereții verticali de stîncă, pietrișul care-ți fuge de sub picioare și alte aspecte asemănătoare, își propusese să ridice o cabană la piciorul acestui munte și să găzduiască englezi precum și orice alți oameni cărora să le fie indiferent dacă se prăbușesc de pe Mont-Blanc sau de pe vîrful Moasern.

Construi prin urmare la piciorul muntelui o cabană, iar la o distanță de circa 4 ore de urcuș — de fapt: de cățărare în patru labe — mai construi o a doua cabană. Transportă apoi, cu măgarii, alimente și băuturi la ambele cabane și începu să-și aștepte primele victime care să-i servească de reclamă.

Soarta a vrut ca tocmai eu să fiu prima victimă. Către sfîrșitul lui iunie mă aciuasem într-o cameră a hanului său de la Berna și, ca s-o spun pe șleau, mă ocupam deopotrivă de vinurile lui ca și de fiică-sa Margareta.

Vinul și drăgălașa Margareta m-au făcut să întreprind ascensiunea pe vîrful Moasern. Vinului nu-i reproșez nimic; dar, mărturisesc, m-a indispus constatarea că femeile sînt lipsite de conștiință.

Acum, îmi zic pur și simplu:— Naiba s-o ia pe Margareta din Berna, dar atunci, animat și înfierbîntat de vin, aș fi urcat și muntele Everest.

Lucrurile s-au petrecut cam așa: chiar în seara zilei în care mă instalasem în cameră, am început — avînd vinul în față — o discuție cu Margaretchen.

Ce-oi fi pălăvrăgit cu ea, nu mai țin minte, dar știu că, între altele, m-am lăudat teribil cu performanțele mele în alpinism.

— Să te urci pe Mont-Blanc e o jucărie, domnișoară, ziceam eu. Cît privește Grossglockner-ul, ce să mai vorbim, e o simplă plimbare, fără nici o dificultate, fără vreun pic de amețeală măcar. La aceste cuvinte, domnul Grafergren își făcu apariția la masa noastră.

— Mylord, zise el (mă credea englez, fiindcă făceam impresia unui om cu sînge rece), mylord, vă pot oferi eu ceva... O tură alpină deosebit de primejdioasă.

— Nici nu fac alte expediții decît numai din cele primejdioase, (minții eu, ca pentru Margareta), numai din cele care se sfîrșesc cu 70% cazuri mortale. Vă este poate cunoscut unde se află, de exemplu, muntele Nebozizek?*)

— Din păcate nu, mylord. E un munte periculos?

Răspunsei calm:

— Din 100 de oameni, cel mult 5 se întorc teferi de pe Nebozizek.

Aceasta îl impresionă și pe mult încercatul domn Grafergren.

— Mylord, zise el, eu vă pot garanta o cădere mortală la ascensiunea vîrfului Moasern. Acolo avem prăpăstii și pereți pînă la 2000 m adîncime.

— Domnule Grafergren, aceasta încă nu e nimic pentru mine. Mai aduceți-mi o sticlă de vin și gîndiți-vă între timp dacă mi-ați putea garanta că în cazul unei căderi m-aș face fărîme-fărîme.

După ce se întoarse cu vinul, meșterul îmi spuse:

— Vă pot asigura pe cuvînt de onoare că orice cădere vă va face pur și simplu terci. În timpul căderii vă izbiți de cel puțin 200 de ori de colțurile cele mai ascuțite și de pereții de stîncă. Afară de aceasta — continuă el să mă momească — vîrful Moasern mai prezintă și avantajul că e bîntuit de furtuni groaznice și vă pot garanta, chiar, că o asemenea furtună are să vă mături într-o prăpastie și că puhoaiele vor face restul.

— Așa ceva ar putea într-adevăr să impresioneze pe începători, domnule Grafergren, dar pentru un alpinist de talia mea, acestea sînt lucruri neînsemnate.

*) Nebozizek e un restaurant de vară la Praga.

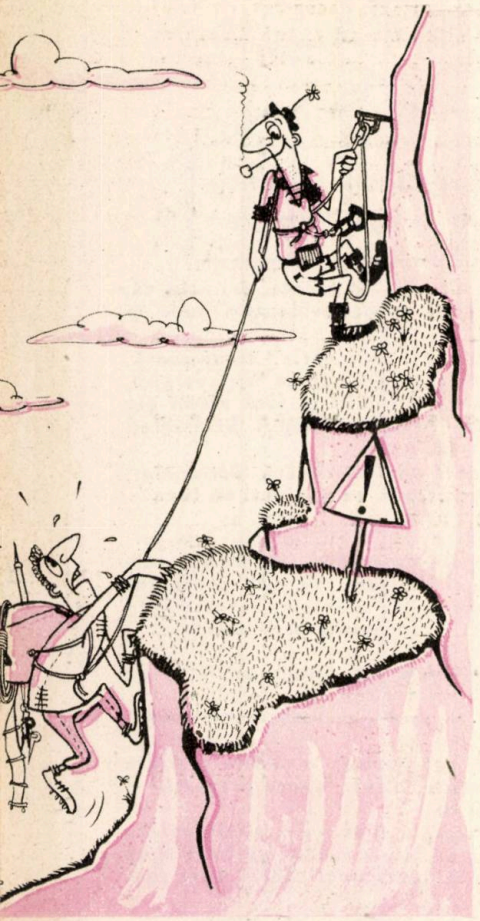

— Desigur, mylord, dar mai aveţi în vedere că va trebui să vă strecuraţi printre gheţari, şi cu gheţarii de pe vîrful Moasern nu e nici de cum de glumit. Socotesc că 80% dintre alpinişti îşi vor găsi sfîrşitul acolo. Vă asigur, mylord, că vîrful Moasern e într-adevăr un munte de talia dvs!

— O tură alpină pe gustul dvs., şi-a spus părerea acum şi Margareta.

„Lua-te-ar dracii, trandafiraş elveţian", am zis eu în gînd, dar apoi cu glas tare:

— Ei, atunci, domnişoară Margareta, mă voi urca pe vîrful Moasern!

Şi astfel m-am pomenit într-o bună zi în drum spre vîrful Moasern!

Călăuza mea se numea Georg. Întîmplător era catolic şi mă îndemna cu insistenţă să mă spovedesc şi să mă împărtăşesc înainte de ascensiune. În urma refuzului meu categoric, mi-a cerut nişte rachiu.

Începînd din Berna trăgea atît de vîrtos din sticla de rachiu, încît, pe cînd ne aflam încă în plină piaţă a oraşului, vroia neapărat să mă lege de coardă, lucru la care m-am împotrivit. Astfel ne îndreptarăm spre cabana domnului Grafergren, care ne-o luase înainte încălecat pe un măgar.

După un urcuş lin de 6 ore am ajuns la cabana domnului Grafergren, unde înnoptarăm şi gustarăm din toate bunătăţile cu care ne ospătă gazda.

Dimineaţa am pornit la drum. Domnul Grafergren îşi freca mîinile de bucurie.

Urcuşul devenea din ce în ce mai abrupt. Georg mă legă cu coarda de el şi trebuie să mărturisesc că era un bun catolic, căci în timp ce lega coarda, se închina.

— Ce-o să faci, l-am întrebat, dacă eu voi aluneca şi voi rămîne agăţat deasupra vreunei prăpăstii, iar dumneata n-ai să mă poţi ţine decît cu toată încordarea puterilor dumitale?

— Atunci voi tăia coarda, mi-a răspuns el liniştit, şi am să mă întorc la Berna să dau de veste. În aceeaşi zi o să apară ştirea în ziare şi să vezi pe urmă ce foloase o să tragă domnul Grafergren! Toţi englezii o să vină încoace. Sînt mari amatori de primejdii... Are cap, patronul nostru, nu-i aşa?

— Mda!...

Îmi plăcea firea deschisă a lui Georg. Discutînd astfel în modul cel mai plăcut despre alpinişti făcuţi zob, urcam tot mai sus şi mai sus, pînă am ajuns la cea de a doua cabană, care se afla la marginea unei prăpăstii adînci.

În spatele cabanei noastre se înălţa, asemenea unui bloc de locuinţe, plin de muchii ameninţătoare, un perete al vîrfului Moasern înalt de o mie de metri. Pe alocuri străluceau pete de zăpadă şi de gheaţă. Pretutindeni crăpături şi fisuri înfiorătoare.

Ce dracu, oare aici îmi era scris să-mi rup gîtul, cărţărîndu-mă? Abia acum mă dumirisem că neobositul domn Grafergren avea nevoie de pieirea mea ca reclamă pentru cabanele lui de pe drumul spre vîrful Moasern.

— Georg, m-am întors eu către însoţitorul meu, de aici încolo nu mai urc!

Georg m-a privit speriat:

— Nu se poate nici chiar aşa, mylord, atunci ar însemna să rămîn neplătit.

— Te plătesc eu, n-ai grijă!

— Desigur, mylord, desigur, dar domnul Grafergren n-o să-mi mai plătească!

— Şi pentru ce trebuie să te plătească el?

— Păi tocmai pentru asta, ca să vă momesc în sus spre vîrful Moasern.

— Şi dacă mă prăbuşesc pe drum, Georg?

— Nu face nimic, şi aşa îmi primesc banii; şi lucrul acesta n-ar face decît să mai atragă şi alţi turişti — pe englezi de pildă şi aceştia iarăşi mă plătesc şi atunci îmi plăteşte şi domnul Grafergren...

— Şi ce se întîmplă, Georg, dacă se prăbuşesc şi englezii?

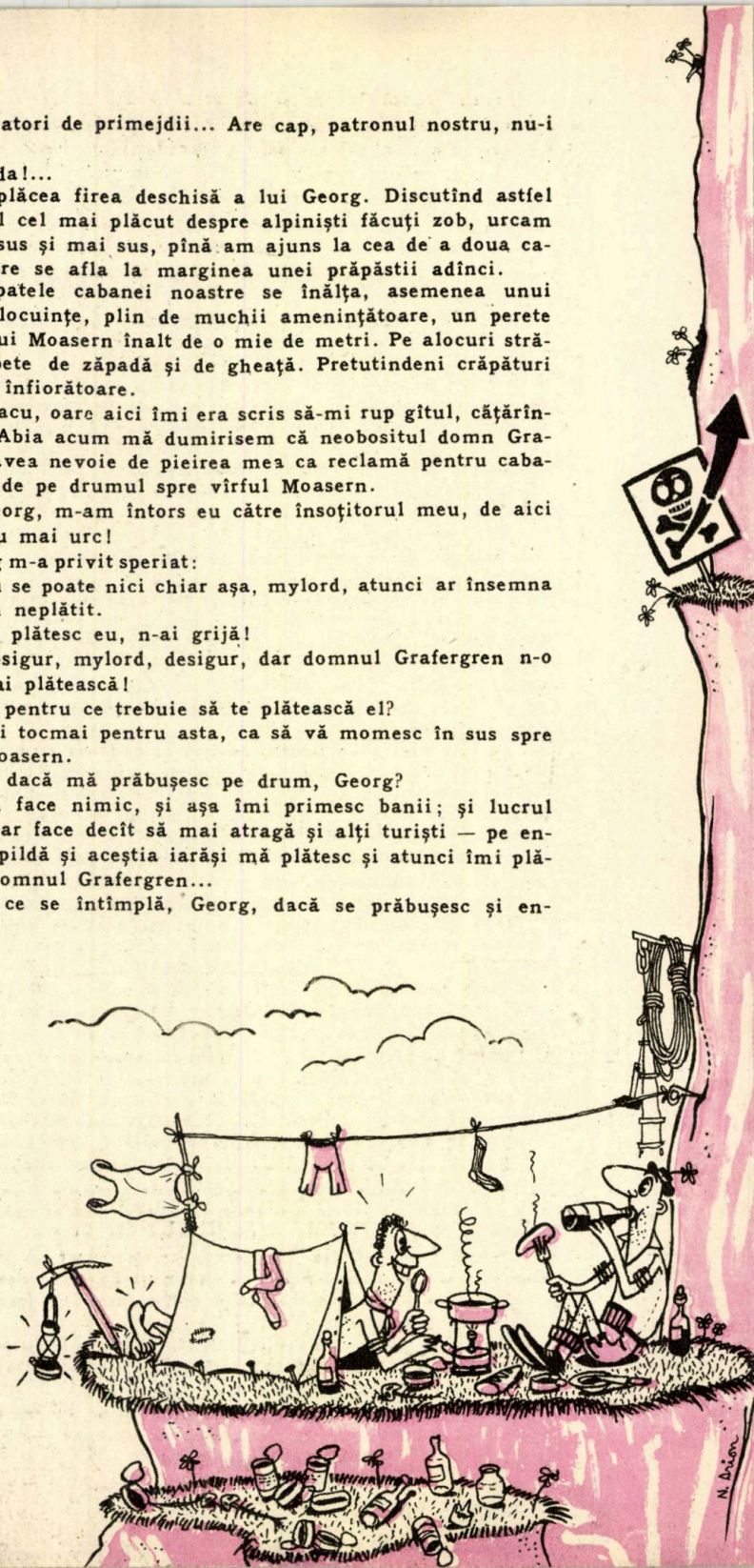

— Atunci toată lumea o să vrea să se urce pe vîrful Moasern și eu o să pot pune vreo doi bani de-o parte, pentru zile negre. Deci, curaj mylord! Chiar dacă ar fi să vă prăbușiți, poate totuși rămîneți agățat undeva, așa că nu-i pricină de îngrijorare...

— Știi ce o să facem, Georg? Rămînem două zile aici, mîncare avem destulă, îți mai dau eu douăzeci de franci pe deasupra și apoi ne întoarcem, ca și cînd am fi urcat pe vîrful Moasern!

„Și nu m-aș mira ca pe domnul Grafergren să-l pălească damblaua cînd ne-o vedea întorcîndu-ne teferi", mă bucurai eu în sinea mea, imaginîndu-mi anticipat mutra lui stupidă.

Am mîncat și am băut două zile, iar a treia zi am coborît.

În fața cabanei nr. 1 a domnului Grafergren, ne aștepta o surpriză: vreo 60 de englezi stăteau în fața cabanei și ne priveau cu ochii holbați, în vreme ce noi coboram tacticos cu ajutorul coardei. În fruntea englezilor se afla domnul Grafergren în persoană, cu ochii cît cepele.

— Nu v-ați prăbușit? — strigă el consternat.

— După cum vedeți, nu! — am răspuns eu, cu multă indiferență.

— Sir! — îmi strigă un englez în ureche vînturîndu-mi prin fața nasului un număr din „Jurnalul Bernei". Sir, explicați-mi vă rog, dacă sînteți un gentleman, ce înseamnă aceasta?

Îmi întinse „Jurnalul Bernei" din ajun pe care încadrase cu creion albastru un anunț:

„O nouă tură alpină. Neobositul nostru Grafergren a reușit să descopere o nouă tură alpină, deosebit de convenabilă. Ea e foarte obositoare și duce spre vîrful Moasern, la poalele căruia domnul Grafergren a amenajat cu minuțiozitate elvețiană două cabane. Din nefericire trebuie să constatăm că prima încercare de ascensiune pe acest munte a dus la un accident tragic. Un turist, care a încercat, primul, dificila ascensiune, s-a prăbușit ieri, deoarece nu a respectat indicațiile ghidului. Despre soarta accidentatului nu se știe nimic. Această tură alpină spre vîrful Moasern e tot atît de plăcută pe cît e de primejdioasă și ea va atrage desigur un mare număr de turiști. Căutarea celor două leșuri continuă cu asiduitate. Alte amănunte se pot afla la domnul Grafergren, la cabana de la poalele vîrfului Moasern!".

— Domnii mei, m-am adresat eu către englezi, toate acestea sînt simple fantezii ale domnului Grafergren. Drumul către vîrful Moasern e lipsit de orice primejdie, ba aș spune chiar că e comod, mai mult: se poate spune pur și simplu că e o plimbare ideală pentru digestie...

— Domnule Grafergren, zise unul dintre englezi, noi ne întoarcem în oraș. Domnul acesta, după cum vedeți și dvs., nu și-a rupt gîtul, drumul e lipsit de primejdii și ca atare e lipsit de orice interes pentru noi. Domnilor, să mergem! Bună ziua!

— Dar, domnii mei! — strigă cu voce rugătoare domnul Grafergren, aveți în vedere că există lavine de care puteți fi striviți...

Ce-o mai fi strigat, n-am mai auzit.

Un pietroi veni în zbor, izbind drumul în fața noastră, și pînă azi nu se știe dacă se desprinsese de vreo stîncă sau dacă mi l-a destinat domnul Grafergren.

(În romînește de GH. I. IONAȘCU)

BALATON - „MAREA UNGARIEI"

Ungaria nu are ieşire la mare. Dar, cum natura a ţinut să fie, totuşi, generoasă cu ţara vecină, la 100 km de Budapesta, aşezat într-unul din cele mai atrăgătoare decoruri naturale, se întinde vastul lac Balaton pe care prietenii noştri maghiari (şi nu numai ei) s-au obişnuit să-l numească „Marea Ungariei". Şi pe bună dreptate. Dimensiunile sale apreciabile: 78 km în lungime, 1,5—10 km în lăţime şi o suprafaţă totală de 600 kmp — îl fac să se situeze pe primul loc în ierarhia lacurilor din Europa Centrală şi îi conferă caracteristici de adevărată mare... în miniatură. Cine l-a vizitat, nu-l poate uita cu uşurinţă. De jur-împrejur, munţi de bazalt, cu forme fantastice, ajungînd uneori pînă în imediata apropiere a lacului, terase înclinate pe care se întind renumite podgorii, castele medievale cu ziduri severe profilate pe fundalul multicolor al vegetaţiei abundente, păduri pline de farmec şi multe, foarte multe vestigii ale timpurilor preistorice, scoase la iveală prin hărnicia arheologilor. Totul pare aşezat anume acolo pentru a pune şi mai bine în valoare marele lac Balaton. Alimentat cu apă termală din izvoarele de la Heviz, lacul păstrează o bună parte din an temperatura îmbietoare de 20—26°. De aceea, încă din primele zile ale lui mai şi, uneori, pînă tîrziu, spre finele lui octombrie, oamenii se scaldă în Balaton. Şi, unii, nu numai pentru simpla plăcere de a înota sub cerul liber, în vecinătatea munţilor, ci şi pentru recunoscutele virtuţi curative ale apei de la Balaton. Cronici vechi şi documente rămase din antichitate, spun că, şi pe atunci lacul acesta era socotit „lacul veşnicei tinereţi" pentru puterea sa miraculoasă de a reda sănătatea şi vigoarea celor bolnavi.

Pe malul Balatonului, turiştii găsesc înşirate, încîntătoare staţiuni balneo-climaterice. Cea mai veche şi, desigur, cea mai celebră este Balatonfüred. Vizitatorii vin aci de departe, încă de pe timpul romanilor, pentru a-şi trata diversele maladii. Şi nu fără folos. S-a dovedit că cele 11 izvoare termale ale staţiunii, saturate cu acid carbonic, au o deosebită forţă terapeutică în deosebi în afecţiunile cardiace. O mărturie originală, în acest sens, este arborele pe care Rabindranath Tagore, marele poet indian, l-a plantat aci în 1926, în amintirea curei încununate de succes pe care a urmat-o la Balatonfüred. Nu departe de această „Meccă" a bolnavilor de inimă, se află fermecătoarea plajă de la Siofok, unde, de-a lungul lunilor de vară, mii şi mii de turişti vin să petreacă o vacanţă agreabilă. Acestora le stau la dispoziţie hoteluri şi restaurante moderne, iar cele mai bune orchestre de muzică uşoară din Budapesta îi invită la dans. Balatonföldvar, altă staţiune de pe malul lacului, cu o viaţă la fel de tinerească, are un specific deosebit: aci este un adevărat paradis al amatorilor de sporturi nautice. Pe undele lacului, aci ca şi la Balatonfüred, iole zvelte lunecă cu pînzele umflate de vînt, disputîndu-şi întîietatea în mari competiţii tradiţionale.

Inaintînd pînă aproape de mijlocul lacului, peninsula Tihany este încă una din minunile „Mării Ungariei". Pe această peninsulă, formată prin erupţii vulcanice, gheizerele cu apă termală sînt un spectacol deosebit de atrăgător. Dar nu mai puţin atrăgătoare sînt flora şi fauna. Vom găsi aci, printre altele, intactă, vegetaţia erbacee originală a Panoniei şi nu mai puţin de 800 de specii diferite de fluturi. În frumosul şi renumitul său acvariu se află cele mai interesante specimene ale faunei lacului Balaton. Heviz, cu vestitele sale ape termale şi nămol radioactiv, are o faimă deosebită. Dacă la Balatonfüred îşi găsesc leacul bolnavii de inimă, la Heviz se însănătoşesc reumaticii. Mulţi vin la Heviz abia ţinîndu-se pe picioare şi pleacă sănătoşi şi... fără bastoane! Şi iată, în sfîrşit, Kis-Balaton cu dublul său aspect, staţiune de odihnă şi întinsă rezervaţie naturală, unde se află, reunite, numeroase specii de păsări rare.

Balaton, lacul care i-a făcut pe vecinii noştri maghiari să nu regrete prea mult absenţa unei mări, lacul cel mult cîntat de poeţi, are un farmec irezistibil. Aşa mărturisesc toţi cei care, vizitîndu-l, l-au îndrăgit...

G. M.

Călători şi călătorii

● *Un mare demnitar egiptean din vechime, Hirhuf, a întreprins, cu 15 veacuri î.e.n., călătorii pînă în Africa de Sud în ţinutul fluviului Zambezi, numit pe atunci „Punt". El a plecat cu 8 corăbii din cel mai sudic port al Mării Roşii, călătorind multe luni de zile pe o distanţă de circa 10.000 km. În jurnalul expediţiei, săpat în peretele unui templu din Memfis, vechea capitală egipteană, stă scris:* „Localnicii din ţara Punt locuiesc în case asemănătoare stupilor de albine, în care se suie cu scara. În jurul caselor, la umbra cocotierilor şi a arborilor de tămîie se odihnesc cirezile de vite".

● **Corăbieri chinezi au ajuns în Madagascar în sec. al V-lea al erei noastre, adică cu aproximativ două secole înaintea arabilor. Faptul este cu totul curios, dacă ţinem seama că pentru a ajunge din punctul cel mai sudic al Arabiei în Madagascar, trebuie parcurşi circa 3000 km, în timp ce din China în Madagascar, ţinînd seama de ocolurile inerente unei călătorii pe apă, distanţa este de cel puţin 7—8000 km!**

● *Conducînd o expediţie, organizată în sec. IV î.e.n. de negustorii din Mosalia, colonie greacă din sudul Galiei (azi Marsilia), Phiteas ocoleşte insulele britanice pe care le denumeşte „Albion", după care atinge dincolo de insulele Orcade de azi „o insulă care se află la 6 zile de drum spre miază noapte şi aproape de marea îngheţată". Multă vreme indicată drept marginea de nord a lumii, insula sau regiunea ei, este numită, după o denumire romană, „Ultima Thule". Phiteas, pe care contemporanii săi l-au socotit drept un mincinos nevroind să creadă în relatările lui despre un ţinut în care jumătate de an domneşte noaptea, este socotit azi drept primul navigator polar.*

● **Sarasinii au fost primii care au pus piciorul pe platoul natural înconjurat de stînci abrupte care străjuieşte trecerea din Oceanul Atlantic în Marea Mediterană. În mai 711, generalul Tarik ibn Zyad, în fruntea a 7000 de luptători berberi, a ocupat stînca, numind-o „Djebel al Tarik" (muntele lui Tarik). Influenţa latină a modificat puţin această denumire de consonanţă arabă, ajungînd succesiv de la Djebel al Tarik la Djabeltarik, Djelaltar şi, în fine, Gibraltar.**

● *Ibn Battuta, negustor, călător şi mare geograf arab, originar din Tanger, este unul dintre cei mai mari călători ai tuturor timpurilor şi tuturor popoarelor. El voiajează în Europa, Africa şi Asia, parcurgînd uriaşe itinerarii, lungi de zeci de mii de km. În cartea sa, „Călătoriile lui Ibn Battuta", se află un uriaş material istoric, geografic, etnografic şi turistic. Plecînd în călătorie în anul 1325 din Tanger, Ibn Battuta vizitează mai întîi Egiptul, descriindu-i, primul, splendorile arheologice.*

Bautzen, oraş milenar pe Spree

PRIN ŢARA LUI GOETHE ŞI SCHILLER

M-am oprit într-o zi la Weimar, în casa unde a trăit Schiller, în faţa unei „adrese oficiale". Ciudată adresă. Redactată în limba franceză, purta o semnătură care m-a făcut să tresar de mirare: Danton. Data: 26 august 1792. În adresă se arăta că, *„în al 4-lea an de la Libertate"* (ultimul cuvînt scris cu majuscule), adunarea „Republicii Franceze" a decis să acorde cetăţenia de onoare unui grup de fruntaşi ai strădaniilor umanităţii închinate descătuşării popoarelor. Printre cei aleşi figurau: Thomas Payne, Pestalozzi, George Washington, Klopstock, Tadeus Kosciuszko. La sfîrşit se arăta că aceeaşi cinste înţelegeau cei ce făcuseră revoluţia franceză de la 1789, să o acorde şi lui *„M. Gille — publicist german"*.

„M. Gille" era pseudonimul autorului lui *„Wilhelm Tell"*. Şi în casa transformată azi în muzeu, adresa, venită de la cei ce dărîmaseră Bastilia — rămîne o mărturie a respectului adînc pe care întreaga omenire îl păstrează marilor făuritori de tradiţii generoase ridicaţi şi din sînul poporului german.

Adresa aşezată acolo, în casa muzeală „Schiller" din Weimar, rămîne încrustată în amintirea vizitatorului cu puterea unui alt simbol. Năzuinţa umanităţii de a păstra nealterate, de a apăra de distrugere, de a duce mai departe marile ei valori — a găsit în oamenii Republicii Democrate Germane trezorieri şi luptători de nădejde.

Mă plimbam prin oraşelul de veche tradiţie artistică, Weimar, care adăposteşte — alături de casa lui Schiller — casa muzeu a lui Goethe şi mausoleul unde odihnesc aceşti doi titani ai culturii, unde se păstrează cu egală grijă vestigiile strădaniilor creatoare ale lui Franz Liszt — fost pentru o vreme cetăţean adoptiv al oraşului. Păşeam prin încăperile evocatoare ale caselor muzeu şi mă opream apoi pe străzi să cercetez viaţa duminicală a patriarhalului oraşel turingian, cu o lume liniştită, bîndu-şi tacticos cafeaua în micile „Konditorei" (cofetării) curate şi cochete ca nişte grădini desenate pe un colţ de batistă. Pe străzi, numeroase grupuri de tineri, cu aparatele fotografice prinse în bandulieră, veneau şi plecau.

— Sînt elevi de la şcolile din diferite oraşe, mi-a explicat colegul, ziarist german, care mă însoţea. În fiecare duminică vin să viziteze muzeele din Weimar.

La o zvîrlitură de băţ distanţă de oraşul creaţiei închinate omului, e un alt muzeu: „Buchenwald". Nume de tragică rezonanţă. Desemnează lagărul unde Ilse Koch îşi dezlănţuia clinii asupra încarceraţilor; lagărul cuptoarelor şi camerelor de gazare. Puterea populară a făcut şi din el un muzeu. Aceiaşi şcolari sînt duşi, întotdeauna, de la Weimar la Buchenwald. Ca să cunoască nu numai tradiţiile valoroase simbolizate de oraşul-muzeu Weimar, dar ca să vadă şi cum au tîrît naziştii în noroi aceste tradiţii.

Pentru ori cine vizitează R.D. Germană, munca largă, sistematică, închinată educării poporului în spiritul dragostei de pace, al prieteniei, al respectului pentru valorile etice permanente — apare sub o infinitate de forme. Am avut prilejul, în două rînduri, să cunosc mulţi oameni, să văd multe locuri. Efortul reconstrucţiei dă rezultate uimitoare. Plăgile vechi ale războiului dispar cu repeziciune. Dresda anului 1957 nu mai semăna de loc cu Dresda anului 1954. În trei ani s-a construit şi s-a reconstruit într-un ritm care exprimă nu numai vestita hărnicie şi seriozitate a acestor oameni, dar şi rîvna lor în a face cît mai repede uitat un trecut de suferinţe, de asupriri şi de nedreptate socială.

M-am oprit odată la Böhlen, unde celebrul combinat „Otto Grotewohl" mi-a oferit prilejul de a cunoaşte cîteva dintre noile realizări ale primului stat german al muncitorilor şi ţăranilor. „Palatul culturii" — veritabilă bijuterie a decoraţiei interioare, de un încîntător bun gust, adăpostea în acea zi o reuniune a femeilor. Într-o pauză am stat de vorbă cu cîteva dintre măicuţele care tocmai deciseseră o serie de noi măsuri privind căminul, creşa şi şcoala combinatului. Bucuria de a cunoaşte străini era sinceră şi spontană la ele. Vorbeau despre pace ca despre o chestiune a fiecăreia dintre ele. Firesc. În Germania rar se poate găsi o familie care să nu fi avut pierderi de pe urma frontului sau a bombardamentelor. Pacea — arătau — înseamnă liniştea căminelor; o nouă bicicletă pentru Hänschen, încă o păpuşă pentru Erika, viaţă mereu mai bună pentru toţi. La acelaşi combinat, în sala de muzică a „Palatului Culturii", am găsit un bătrîn profesor repetînd cu o orchestră de voinicei. Flautişti şi clarinetişti de o şchioapă; violoniste cu cîrlionţi blonzi pe frunte ne-au executat un mic program de melodii din cîntecele revoluţionare ale popoarelor...

Am înţeles astfel, odată mai mult, că oamenii descătuşaţi care alcătuiesc şi fac să prospere Republica Democrată Germană, mîndri de tezaurul naţional devenit azi bunul celor mulţi, înţeleg limpede şi răspunderea de a apăra patrimoniul acesta spiritual, plasîndu-se cu toată rîvna în rîndurile luptătorilor pentru triumful păcii durabile, pentru înţelegere şi cooperare între popoare.

L. SĂRĂŢEANU

călători şi călătorii

El urcă pe Nil pînă la prima cataractă, trece apoi în Liban, Siria, Mesopotamia şi Arabia. De aici îşi continuă drumul pînă în Mozambic, vizitînd Zanzibarul. Reîntorcîndu-se, străbate Persia splendorilor artei arabe începînd cu Ormuzdul şi Şirazul. După ce admiră nopţile fermecate ale Bagdadului, străbate Asia Mică şi îmbarcîndu-se pe o corabie la Sinope trece în Crimeea. Anul 1333 îl găseşte în această parte a lumii, găzduit cu cinstea cuvenită unui mare învăţat, de hanul „Hoardei de Aur", în palatul său din piei de bivol — de pe Volga, de la Sarai-Berke. Însoţind o solie tătară el vizitează apoi Constantinopolul, unde este primit de împăratul Bizanţului căruia îi dăruieşte blănuri scumpe ruseşti. Un an mai tîrziu, reîntors la tătari, trece în Siberia şi coborînd în ţara cazahilor vizitează palatele de aur şi marmură roşie de la Samarkand. De aici, trece munţii în India, la Delhi. Preţuindu-l, sultanul îl angajează înalt funcţionar. În această calitate Ibn Battuta străbate pas cu pas toată India, din Belucistan în Bengal, şi din Ceylon în Himalaia. În anul 1342, călătorind pe mare, vizitează insulele Maladive şi coastele Sumatrei, Iavei şi Borneoului, şi ajunge în China, la Pekin. După 24 de ani de peregrinări revine acasă la Tanger, în anul 1349. Ispita călătoriilor însă, nu-i dă odihnă şi peste un an îşi prezintă omagiile imamului din Granada, vizitînd şi Toledo şi Sevilla în Spania. Reîntors din nou acasă începe să „exploreze" Africa. El traversează pe cămilă Sahara în lung şi după ce poposeşte la Tombuctu pe Niger, navighează pe acest rîu spre gurile lui în Oceanul Atlantic. Revenit la Fez, marele călător începe să-şi dicteze memoriile celor 30 de ani de drumeţie, bizuindu-se cum spune el, „numai pe puterile amintirii".

● Căpitanul Scott, comandantul balenierei „Terra Nova", a plecat la 1 noiembrie 1909, din portul Plymouth, cu misiunea de a cuceri Polul Sud. În iunie 1910, expediţia ajunge în împrejurimile Polului Sud, la bariera Ross, unde-i prinde iarna antarctică. Poneii de Manciuria, care serveau la transportul alimentelor, s-au prăpădit ostenţi de drumul dificil. Cele trei sănii cu motor s-au dovedit inutilizabile, benzina îngheţînd în rezervoare. Au rămas doar cîteva sănii obişnuite trase de cîini. La 3 ianuarie 1912, Scott, Evans şi Oates formează o echipă care porneşte în ultima etapă a expediţiei. Polul e la 278 km. La 17 ianuarie, în singurătatea absolută, ei observă o siluetă neagră la orizont. Un animal? O stîncă? Un miraj? Nu. Nici una dintre ele, ci un pavilion norvegian care flutură aici de 32 de zile! O scrisoare într-un sac impermeabil atestă că la 14 decembrie 1911, orele 15, exploratorul Amundsen a luat în posesiune aceste pămînturi în numele Norvegiei. Amundsen cîştigase întrecerea...

LA CAPETELE PĂMÎNTULUI

Orice călător pornit a bate și străbate noian de drumuri fără număr pe unde adesea picior de om n-a călcat înainte de el, are obiceiul să spună că pleacă spre capetele pămîntului. Geografii însă, pentru care pămîntul nu e — de mai bine de jumătate de mileniu — nici întins ca marama vrăjitorului din basme și nici lung ca noaptea fără de sfîrșit din poveștile Șeherazadei — cînd pomenesc de capetele lui, se gîndesc la cei doi poli ai uriașului sferoid pe care trăim.

Obișnuiți cu reportajele cotidienelor noastre despre stațiunea Polul Nord în derivă, sau despre întîmplările celor de la stația Mirnîi din Antarctica, mulți dintre noi socotesc că drumurile la poli sînt realizări moderne, împlinite recent de călători desprinși din cărțile cele mai noi de geografie și istorie.

Lucrurile stau cu totul altfel. Călătoriile la capetele pămîntului au început din ultimul pătrar al veacului al XVI-lea și au început cu regiunea de nord a pămîntului.

Ca de obicei, rezultatul a fost atins „din greșeală", intenția fiind alta. Anume de-a căuta un drum spre China, pe la nordul Americii. Este faimoasa epopee a „drumului de nord-est" începută de englezi și continuată apoi de navigatorii olandezi și ruși.

Cel dintîi călător este englezul Martin Frobischer. Pornit din patrie în anul 1576, cu două barcaze, de 15 tone capacitate fiecare și un vas auxiliar de 10 tone, s-a ridicat pînă la 61° latitudine nordică, apoi a ocolit Groenlanda pe la sud, a atins coastele țării Baffin de azi, s-a întîlnit primul cu eschimoșii și apoi s-a reîntors în Anglia.

Peste cîțiva ani, alt englez, John Davis, întreprinde și el trei călătorii (începînd din anul 1585). El a descoperit strîmtoarea care-i poartă și azi numele, dar nu a izbutit să dezlege taina drumului de nord-est.

În sfîrșit, începînd din anul 1607, căpitanul de vas Henri Hudson din Londra, intenționînd să ajungă în Japonia, „trecînd peste Polul Nord", a descoperit peninsula Hudson, Spitzbergenul de apus și apoi marele golf nord-american care-i poartă numele, ca și rîul cu același nume.

Începînd cu anul 1613 alți călători englezi, printre care Button (1613) și Baffin (1616) au desăvîrșit descoperirea insulelor din Arctica de nord.

După englezi — navigatorii și călătorii olandezi încep să caute la rîndul lor drumul de nord-est.

Cel dintîi călător vestit este Willem Barents din Amsterdam care-a dat numele său mării din nordul Scandinaviei. În anul 1594 el călătorește pînă-n Noua Zemlie. Mai tîrziu el a explorat Marea Albă și paraginile înghețate ale mării Barents între Spitzbergen și Novaia Zemlia. El a murit pe drum fiind azvîrlit de marinarii săi în valurile mării care azi îi poartă numele.

Începînd cu veacul al XVIII-lea, călătorii ruși încep să se intereseze de regiunile polare. Cazacul Atlasov descoperă Kamciatka, la extremitatea Siberiei. Topografii Evreinov și Lujin, trimiși de țarul Petru I în anul 1718, descoperă insulele Kurile. Petru I se întreba: „Oare nu vom fi noi mai norocoși decît olandezii și englezii în cercetarea drumului prin marea înghețată spre China și India ?". Cu această misiune pleacă căpitanul-comandor Ivan Ivanovici Behring, originar din Danemarca. Împreună cu corăbierul Cirikov, el descoperă strîmtoarea dintre Asia și America de Nord, care-i poartă numele, navigînd prin marea ce a fost apoi chemată și ea după numele lui.

Pe baza ideilor marelui savant rus Lomonosov — în anul 1764, în scopul trecerii maritime prin oceanul nordic spre Kamciatka, pleacă vestitul căpitan de marină V. I. Ciciagov, îmbarcîndu-și expediția pe vasele „Ciciagov", „Babaev" și „Panov". Cele trei corăbii au ajuns pînă la 80°26′ latitudine nordică, după care au fost nevoite să se retragă în fața ghețurilor de netrecut.

Călătoriile spre nord continuă. Ofițerul rus Laptev (1820—1830), amiralii ruși Anjou și Vranghel, locotenentul austriac Layer (1869) fac importante călătorii de studii și descoperiri în mările extremului nord. Ei sînt urmați de suedezul A. E. Nordenskjöld, omul care străbate, pentru întîia oară, întregul drum de nord-est (1879), navigînd din Göteborg (Suedia) pînă în apele strîmtorii Behring.

Un alt mare călător polar este Fritjof Nansen (1861—1930). Norvegian, de profesie zoolog, el întreprinde între alte călătorii una rămasă vestită pe vasul Fram (1893). Deriva acestui vas, prins de ghețuri în dreptul paralelei de 78°50′ latitudine nordică, a rămas istorică.

După sute de ani de încercări, cea dintîi călătorie spre vest, pe întregul traseu al căii maritime de nord este realizată în anii 1914—1915 de vasele rusești Taimir și Vaigaci. Plecînd din Vladivostok la 24 iunie 1914, vasele au terminat cu un singur iernat cea dintîi cursă pe întregul traseu al căii maritime de nord în direcția vest, ajungînd la Arhanghelsk la 3 septembrie 1915.

Cealaltă trecere — spre nord-vest, a fost încercată în mod sistematic de-a lungul întregului veac al XIX-lea. John Ross o tentează în anul 1818. Un an mai tîrziu W. E. Parry își începe și el călătoriile în căutarea drumului spre nord-est. El este urmat de John Franklin. Ultima expediție a lui Franklin se sfîrșește tragic prin pieirea tuturor membrilor ei.

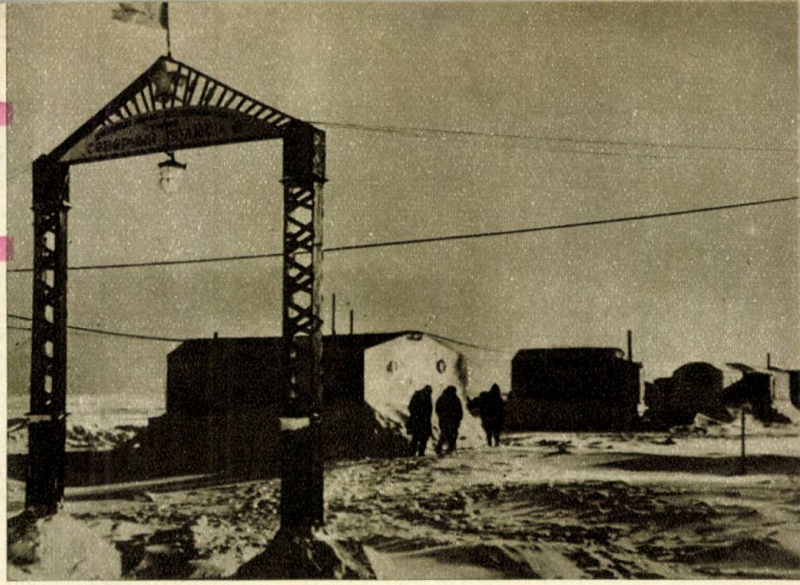

Stația în derivă Polul Nord nr. 6

Abia după 50 de ani, Roald Amundsen reușește ca — plătind prețul a 3 iernaturi pe traseu — să treacă din Oceanul Atlantic în cel Pacific.

Polul Nord însă nu fusese atins. După nenumărate încercări neizbutite, printre care se numără și aceea a lui Nansen (1893) și o încercare de-a atinge polul cu... balonul, soldată prin pieirea aeronauților (expediția Andrée, 1897), inginerul american R. E. Peary ajunge la pol, în ziua de 6 iulie 1909. Polul Nord a fost cucerit!

La antipod, atingerea Polului Sud s-a realizat cu mai puține jertfe. Continentul polar sudic, Antarctida, a fost descoperit de faimoșii navigatori ruși Bellinghausen și Lazarev într-o expediție întreprinsă între anii 1819 și 1821.

Între 1897 și 1898, o expediție alcătuită din 19 oameni, condusă de belgianul de Guerlache, îmbarcată pe vasul „Belgica", întreprinde o rodnică „vizită" de studii a întinderilor polare sudice. Ca naturalist al expediției participă la drum Emil Racoviță — marele savant romîn, întemeietorul speologiei (ramura științei care se ocupă cu viața din peșteri).

Shakleton, care înaintează în anul 1904 pînă la 88°30′ latitudine sudică, se reîntoarce din lipsă de alimente, renunțînd la cucerirea Polului Sud, pe care o realizează în anul 1911, în ziua de 14 decembrie, norvegianul Amundsen.

Alți călători, savanții sovietici au fost cei care au dezlegat problemele științifice legate de o adevărată și aprofundată cunoaștere a regiunilor polare.

Cel dintîi „asalt" a fost cel de la nord. În anul 1930 o expediție sovietică condusă de O. I. Schmidt descoperă arhipelagul Sedov din extremul nord. Doi ani mai tîrziu exploratori polari sovietici desăvîrșesc descoperirea arhipelagului Severnaia Zemlia, cercetînd cu amănunțime și paraginile Mării Kara.

În anul 1935, ridică ancora prima expediție sovietică la latitudini mari, îmbarcată pe spărgătorul de gheață „Sadko" sub conducerea amiralului G. A. Ușakov.

Trei ani mai tîrziu, la data de 19 februarie 1938, își sfîrșește eroica derivă prin apele polare, după 274 de zile de iernat pe banchiză, prima stațiune polară sovietică în derivă: Polul Nord 1. Ea pleacă de la pol și după ce străbate un drum de 2500 km, se oprește pe coastele Groenlandei. Șeful expediției este Papanin.

Acestei epoci îi aparține și primul zbor transarctic, între Moscova și Portland (S.U.A.) peste pol, realizat de faimosul echipaj sovietic: Cikalov, Baidukov, Beliakov.

Anul 1939 înregistrează deriva stației Polul Nord 2. O expediție polară, sub conducerea lui M. M. Somov, rătăcește 376 de zile prin apele polare, cu banchiza pe care era așezată — parcurgînd un drum de 2600 km.

Urmează derivele stațiilor polare nr. 3 și 4 în anul 1954 și a celor nr. 5 și 6 în 1955. De data asta fiecare expediție are un efectiv de 25—30 de oameni și ele parcurg mii de km prin apele polare, purtate de „vapoarele" lor: banchiză de gheață în care au înfipt pavilionul cu secera și ciocanul.

Anul Geofizic Internațional, deschis la data de 1 iulie 1957— îi vede pe savanții sovietici și-n celălalt capăt al pămîntului. Transportată cu motonavele „Obi" și „Lena", expediția antarctică sovietică începe explorarea Antarctidei, înființînd baza Mirnîi la 93° longitudine estică și 66°33′ latitudine sudică și apoi 4 stații interioare pe continentul extremului sud: Pionerskaia, Oazis, Vostok și Sovetskaia.

Prin temerarii ei pionieri, călători la capetele pămîntului, știința sovietică descoperă tainele „podului și pivniței" globului!

D. TODOR

SCHI LA ZAKOPANE

Poposit pe meleagurile poloneze, turistul se află deobicei într-o serioasă încurcătură: pentru care din numeroasele, variatele şi atrăgătoarele itinerarii să opteze? Unii îşi vor manifesta, în cele din urmă, predilecţia pentru o călătorie prin locuri celebre, evocînd un trecut istoric fabulos, cu cavaleri în armură şi spade încrucişate în crîncene bătălii medievale; alţii vor găsi mai nimerită o vacanţă agreabilă pe însoritul litoral baltic sau o îmbelşugată partidă de pescuit pe lacurile mazuriene. Mulţi însă, atraşi de formele înalte de relief, cu priveliştile lor pline de pitoresc, vor prefera să-şi petreacă timpul acolo unde natura, generoasă, îşi înfăţişează multele splendori: în munţii Tatra...

Străjuind cu sălbatica lor frumuseţe, frontiera poloneză de sud, munţii aceştia cu profunde caracteristici alpine, fraţi buni cu Carpaţii noştri, se întind de la Poarta Moraviei pînă la pasul Uzocki. Tatra oferă turiştilor imagini de neuitat: piscuri semeţe, acoperite veşnic de zăpadă, creste calcaroase, contrastînd prin albul lor intens cu verdele întunecat al pădurilor din jur, pereţi de granit puternici şi abrupţi, abisuri care înfioară prin adîncimea lor, văi încîntătoare cu pitoreşti aşezări rustice, ameţitoare căderi de apă. Din loc în loc, în căldări cînd circulare, cînd ovale, se găsesc cele 106 lacuri de provenienţă postglaciară. Cel mai fermecător dintre aceste lacuri, cu limpezime de cleştar, este desigur lacul Morskie Oko (Ochiul de mare), aşezat într-un măreţ şi original amfiteatru, format din înaltele piscuri Mieguszowieckie şi Rysy. Vecin cu el, lacul Czarny Staw, înconjurat de păduri de brazi, îi dispută supremaţia întru frumuseţe. Răsfirate pe toate versantele, 70 de grote, unele de dimensiuni uriaşe, impresionează cu lumea de basm a stalactitelor şi stalagmitelor, ca şi cu nenumăratele vestigii ale epocii glaciare.

Munţii Tatra sînt cutreieraţi de excursionişti din primăvară pînă-n toamnă şi din toamnă pînă-n primăvară. O autostradă modernă, străbătînd un ţinut încîntător, duce de la Cracovia la celebra staţiune a sporturilor de iarnă — Zakopane. Aci, în fiecare iarnă, au loc mari concursuri internaţionale de schi şi tot aci este punctul de plecare tradiţional al alpiniştilor. Cum e şi firesc, la Zakopane, unde zăpada începe să cadă la finele lui septembrie şi nu mai conteneşte pînă la mijlocul lunii mai, se află, la dispoziţia schiorilor, elegante şi confortabile hoteluri, cabane, restaurante de prim rang şi pitoreasca „Dom Turysty" (Casa Turiştilor). Din Zakopane se poate pleca în excursii deosebit de interesante. De pildă, un funicular ne va purta pînă la Gubalowka, la o altitudine de 1123 metri, de unde privirea poate cuprinde, panoramic, peisajul măreţ al munţilor Tatra. Telefericul este un alt mijloc de locomoţie care facilitează interesante excursii la Kasprowy Wierch sau Kuznice. De la Zakopane, autocarele ne vor duce, cale de 31 kilometri, pe o autostradă mărginită de văi întinse, la lacul glaciar Morskie Oko. Vara, munţii Pieniny, alcătuiţi dintr-un original grup de stînci calcaroase şi străbătuţi de vijeliosul rîu Dunajec, atrag foarte mulţi turişti. Apele învolburate ale acestui rîu, trecînd, la un moment dat, pe o lungime de 12 kilometri, printre pereţi înalţi de peste 400 de metri, formează din loc în loc cascade impresionante. O excursie cu plutele pe Dunajec, între localităţile Czoroztyn (la 45 km de Zakopane) şi Szczawnica sau Nowy Targ, are un farmec deosebit. Dolina Chocholowska, cu împrejurimile sale propice practicării schiului, poiana Gasienicowa, Dolina Piecin Stawow Polskich (Valea celor cinci eleştee poloneze), vîrful Zawrat — iată alte cîteva locuri atractive pentru excursioniştii porniţi să colinde falnicii munţi Tatra...

Înalţi, puternici, severi, munţii Tatra reprezintă o mîndrie a poporului polonez, dar şi un obiectiv turistic de mare importanţă, pe care acesta îl înfăţişează cu bucurie, oaspeţilor săi.

M. A.

INSULA COBÎLCESCU

Cunoscutul savant romîn, profesorul Emil Racoviţă, întemeietorul speologiei, a fost printre cei 11 specialişti care au format personalul ştiinţific al expediţiei polare organizată şi condusă de Adrien de Guerlache, comandantul vasului „Belgica". Aceasta a fost cea dintîi expediţie care a iernat în Antarctica unde a făcut cercetări timp de 13 luni, descoperind insule, munţi, strîmtori, canale şi coaste noi ale continentului.

Cele mai multe descoperiri au fost făcute în strîmtoarea care poartă numele şefului expediţiei, „Strîmtoarea de Guerlache". Aci, vasul „Belgica" a pătruns în ziua de 23 ianuarie 1898. La intrarea dinspre vest a acesteia se află arhipelagul de insule Palmer. Una dintre aceste insule a fost numită, la cererea lui Racoviţă, insula *„Cobîlcescu"*, în semn de omagiu pentru fostul său profesor de la universitatea din Iaşi, care l-a îndrumat spre cercetarea ştiinţelor naturii.

Această insulă se află lîngă o alta mai mare, numită „Deux Hummocke", avînd centrul determinat de coordonatele 64,07 latitudine sudică şi 61,38 longitudine la vest de Greenwich, după harta ridicată de lt. Lecointe, şeful secund al expediţiei.

PRIN JUNGLA INDONEZIANĂ

Ţara celor 3000 de insule, cum i se mai zice, se întinde pe o suprafaţă de aproape 2 milioane de km pătraţi între continentul asiatic şi continentul australian de-a lungul liniei Ecuatorului. Cei aproape 90 de milioane de locuitori vorbesc peste 30 de limbi, fără a mai pune la socoteală un număr aproape întreit de dialecte mărunte.

Apropierea de Djakarta, pe calea aerului, trezeşte un interes deosebit, în special pentru cei care face acest drum pentru prima oară. Pasărea argintie lasă în urmă nenumărate insuliţe — unele atît de mici încît nici o casă nu s-ar putea construi pe ele — se apropie de ţărmul lung şi în cîteva minute aterizează pe aerodromul încins cu un brîu de vegetaţie luxuriantă.

Djakarta ? Un oraş mare şi animat, cu o populaţie foarte numeroasă — aproape 3 milioane de locuitori, străzi şi bulevarde drepte şi curate. Aceasta este capitala Javei, cea mai importantă din punct de vedere economic şi cultural şi totodată cea mai populată (60 de milioane de locuitori) insulă a Indoneziei.

De la Djakarta la Bogor — care este destul de aproape — drumul străbate locuri de o frumuseţe rară; trece prin munţi ale căror pante sînt acoperite cu plantaţii de ceai. Vegetaţia este în general foarte variată. Pe alocuri, în apropierea satelor, întîlneşti şi culturi de orez. La Bogor este reşedinţa de vară a preşedintelui Sukarno. În faţa palatului, pe o pajişte întinsă, pasc numeroase căprioare şi cerbi. Spre deosebire de cerbii cunoscuţi la noi, aceştia au pete albe.

Ceea ce atrage atenţia în Bogor, este grădina botanică, întinsă pe o suprafaţă de 250 ha. Cred că este cea mai mare din lume. De asemenea, cred că este unica prin varietatea florei. Şi-a dat întîlnire aici întreaga floră a Asiei de sud-est, a Africii tropicale şi a Americii de Sud, tropicale.

Medan, a făcut de asemenea, parte din itinerariul călătoriei mele. Aici este vechiul sediu al unui mare sultanat şi sediul organelor centrale de guvernămînt, fiind capitala Sumatrei. Situat la 30 de km de Belawan, un port de mare anvergură şi importanţă internaţională, Medanul este, bineînţeles, un mare centru industrial şi comercial. Moscheea principală, ca şi vechiul palat al sultanului, reprezintă monumente arhitectonice deosebit de atractive pentru turişti. Marele bazar şi halele pieţei centrale, unde întîlneşti toată gama de produse ale Sumatrei, trezesc un interes viu.

M-a impresionat mult regiunea lacului Toba din insula Sumatra, pe care am vizitat-o. Format pe locul unui vechi crater de vulcan prăbuşit în multe puncte, lacul Toba are o adîncime de peste 450 m. Oglinda apei e la 900 m deasupra nivelului mării. Situate în mijlocul lanţului muntos care formează spinarea insulei Sumatra, malurile lacului sînt alcătuite numai din coastele abrupte ale munţilor, majoritatea din roci eruptive; dar ici şi colo apar roci sedimentare care, de fapt, formează fundamentul insulei Sumatra. Din lacul Toba, aproape de oraşul Parapat, la Porse, izvorăşte rîul Asahan lat de 20 m. După 15—20 de km, în drum spre Marea Galbenă, apele încep să se învălătucească, să se lupte cu colţurile aspre ale munţilor Bukit-Barisan, izbind în pereţii înalţi, stîncoşi. La ieşirea din îmbrăţişarea munţilor, în faţa apelor se deschide o cădere de aproape 100 m. Aceasta este cascada de la Asahan. Rîul se linişteşte cînd ajunge în cîmpia din estul insulei Sumatra, se strecoară leneş pînă la portul Tandjung-Balai, unde se uneşte cu Marea Galbenă într-un estuar de circa 15 km lungime şi circa 3 km lăţime.

Sumatra centrală este străbătută de regiuni de junglă care adăpostesc renumitele triburi batace. Acestea au un trecut glorios. Cu prilejul lucrărilor efectuate de ingineri şi tehnicieni romîni pentru determinarea zăcămintelor de materie primă pentru viitoarea fabrică de ciment ce se va construi în această regiune şi a ridicărilor topografice necesare, am petrecut cîteva săptămîni în mijlocul batacilor. Oameni de statură măruntă, dar cu umeri largi, viguroşi, cu chipuri aspre, ochi pătrunzători. Au temperamente înăsprite, însă sînt sensibili.

Am pătruns în junglă vegetaţiei luxuriante în care mişună reptile. Ochii iscoditori ai maimuţelor ne urmăreau de prin copaci cu atenţie. De pe înălţimi ai o perspectivă minunată. Privelişti fără seamăn: dealuri acoperite cu păduri întunecoase, munţi ce se prelungesc pînă în apele lacului, formînd ţărmuri abrupte. În depărtare se zăreşte, coborînd spre lac, Parapatul cu clădirile albe. Drumul în junglă este atît de sălbatic, încît chiar potecile sînt acoperite de o vegetaţie deasă. Păduri, nesfîrşite păduri, aceasta e junglă în care pătrundem adînc. Însoţitorii noştri, reprezentanţi ai autorităţilor din Parapat, nu cunosc nici ei bine regiunea şi ne sfătuiesc să cerem ajutorul batacilor, aceştia fiind singurii care se pot descurca în sălbatica junglă. Rîul Simangalam şi pîrîul Djotlihan le-am trecut cu picioarele, întrucît nu există poduri sau punţi peste ele...

ing. BOGDAN STANDEISCHI

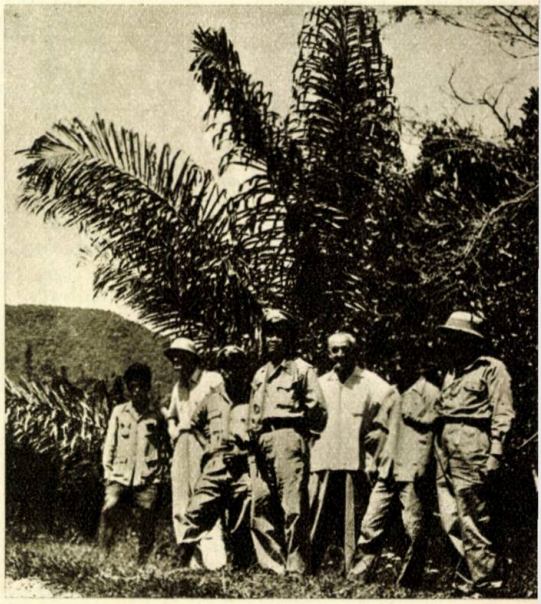

ALPINIŞTI ÎN CAUCAZ

Din anul 1958, peste o sută de alpinişti cehi participă în fiecare vară la taberele de pregătire din Caucaz şi escaladează cele mai grele trasee ale Alpilor, avînd ca ţel final organizarea unei expediţii pe un vîrf de 8000 m în Himalaia.

În vara ce a trecut, sportivii din R.S. Cehoslovacă au efectuat un mare număr de ascensiuni, dintre care cele mai importante sînt: faţa nordică Dru din masivul Mont-Blanc şi cei doi pereţi nordici ai vîrfurilor Dongusorum (3765 m) şi Nakra Tan (4277 m) din Caucaz, lanţul muntos cel mai înalt din Europa.

FĂRĂ EFORT PE ELBRUS

Vîrful Elbrus, cu înălţimea de 5642 m, constituie un punct de atracţie pentru turiştii din Uniunea Sovietică şi din alte ţări. Pe povîrnişurile acoperite de zăpezi se poate schia tot timpul anului. Deocamdată, însă, numai alpiniştii încercaţi pot beneficia de frumoasele privelişti care se deschid de pe vîrf.

Pentru a face accesibile frumuseţile Elbrusului, s-a hotărît construirea unui funicular care va porni din regiunea poienii Azau, la 2300 m înălţime, şi va continua pînă în dreptul hotelului de la „Cabana 11", la înălţimea de 4200 m. Pe parcurs se va amenaja o staţiune cu 20 de locuri de dormit.

Pe traseul de 7 km vor circula 3 vagoane de cîte 30 locuri fiecare, dotate cu instalaţii de radio şi telefon, iar întreaga cursă va dura 25 — 30 de minute. Pentru schiori se va amenaja pe versantul opus al Elbrusului un teleferic cu bănci individuale.

Ce este romantic în alpinism?

Revista sovietică „Vokrug Svela" (În jurul lumii) a publicat un ciclu de reportaje, semnate de M. Anufrikov, tratînd despre colaborarea alpiniştilor din U.R.S.S. şi R.P. Chineză care, în 1955, au făcut o ascensiune în comun pe un vîrf din Pamir, iar în 1956 au realizat o premieră în Tien-şan-ul chinezesc.

Redăm, mai jos, un fragment din reportajele lui M. Anufrikov.

Jenea Tur, care folosea orice clipă liberă ca să-şi noteze impresiile în jurnal, completase primul tom şi acum începea altul. Cu toate că era cel mai tînăr dintre noi, avea o experienţă serioasă, dobîndită cu ocazia ascensiunilor în Caucaz şi se putea lăuda cu tot felul de aventuri alpine... Dar acum se afla pentru prima dată într-o expediţie la care luau parte alpinişti cu renume de talia unui Vitali Abalakov, Evgheni Beleţki, Kirill Kuzmin, Evgheni Ivanov, Vladimir Kizel. Perspectiva cuceririi Vîrfului Lenin îi dădea presentimentul unor întîmplări neobişnuite şi al unor aventuri ameţitoare.

— Am trăit destule în Caucaz, ca să-mi dau seama că şi aici, mai ales într-un asemenea colectiv, se vor petrece anumite lucruri care vor merita să fie consemnate în jurnal.

— Adică ce? Aventuri?

— Deeh, zice Jenea, lungind cuvîntul ca şi cînd n-ar fi tocmai de acord cu o asemenea calificare. Tot soiul de întîmplări şi evenimente...

— Dacă-i aşa, atunci poţi să-ţi împachetezi jurnalul de pe acum, sau să-l foloseşti pentru corespondenţă.

— De ce?

— Fiindcă într-un cerc de alpinişti experimentaţi domneşte deobicei plictiseala cea mai mare. N-ai să te întîlneşti cu nici un fel de romantism de felul acesta.

— Oare? Doar tocmai ei fac cele mai complicate ascensiuni, pe cele mai primejdioase itinerarii. Şi doar pe noi cam aşa ceva ne aşteaptă. Altminteri, de ce ne-am fi pregătit cu atîta dichis pentru asaltul vîrfului?

— Ei, asta cam aşa e. Dar tocmai această temeinică pregătire şi prezenţa unor specialişti, a unor oameni cu bogată experienţă, exclude practic orice posibilitate de a umple jurnalul tău cu episoade care să-ţi îngheţe sîngele în vine.

Ceva asemănător am păţit şi eu cînd am făcut prima ascensiune din viaţa mea pe vîrful Elbrus, în cadrul unui marş către Svaneţia. N-am s-o uit cît voi trăi. Eram zece „puşti" începători, rătăceam în ceaţa cea mai deasă peste întinderile de zăpadă ale Elbrusului, treceam peste crăpături şi ripe pline de primejdie. Suferem îngrozitor de răul de altitudine şi stăteam ghemuiţi zece inşi, într-un cort mic, la trecătoarea Becio, în timpul unei furtuni de noiembrie care nu vroia să mai înceteze. Cinci zile am suferit chinurile foamei şi tot felul de alte „aventuri romantice".

Mai tîrziu am făcut tot posibilul să evit asemenea aventuri, cu toate că mi se mai întîmplă cîteodată s-o păţesc cam rău. Abia cînd am intrat în echipa lui Abalakov — „Spartacus" — am înţeles ce înseamnă să te pregăteşti temeinic şi să faci ascensiunea în baza unui plan bine gîndit, care să excludă din capul locului orice „aventuri—surpriză".

— Cum adică? Atunci alpinismul e numai calcul şi nu mai păstrează nici o notă romantică? întrebă Jenea dezamăgit şi neîncrezător.

— Aşteaptă, îl liniştii eu. Cum să n-aibe nici un romantism? Atunci „bătrînii" nu şi-ar continua activitatea cu tot mai multă pasiune, propunîndu-şi să urce pe vîrfuri tot mai înalte şi n-ar iubi alpinismul cu atîta înflăcărare.

Seara, disputa asupra caracterului romantic al alpinismului luă o întorsătură neaşteptată. Înveliţi în cojoacele noastre, şedeam în faţa cortului şi ascultam poveşti din China. Volodea Buţanov îi întrebă pe chinezi cum stau ei cu alpinismul.

— Alpinismul este o necesitate pentru China, răspunde Ciu-Ce pe gînduri, cu privirile pierdute... Avem mulţi munţi şi printre ei sînt şi munţii cei mai înalţi ai lumii. Curînd o să avem şi noi zeci de mii de alpinişti.

— Alpiniştii dau ajutor la construirea şoselelor şi la expediţii ştiinţifice, la întărirea frontierelor şi la multe alte lucrări, adăugă Si Tsing, cel cu spirit practic. Eu sînt geolog şi-mi dau bine seama ce înseamnă pentru nişte exploratori să fie stăpîni pe tehnica alpinismului. Nu de mult au fost descoperite în China, cu ajutorul alpiniştilor, importante zăcăminte de minereu de fier. Puterea de voinţă şi perseverenţa pe care o dezvoltă alpinismul sînt însuşiri de care avem cu toţii nevoie.

O convingere adîncă se desprindea din cuvintele lui Si Tsing. El ştia exact ce-i oferă alpinismul.

„Te pomeneşti că tocmai într-aceasta constă caracterul romantic al alpinismului?" întrebă Jenea la sfîrşitul discuţiei. Se pare, însă, că această întrebare şi-o adresase sie însuşi.

* * *

Seara, şed cu Jenea, pentru ultima oară, sub culmea Marcansa. Pentru ultima oară, stăm de vorbă despre romantismul alpinismului.

— De fapt, ce-i atrage pe „bătrîni" în munţi? mă întrebă Jenea. Sînt ei nişte „esteţi" care se îmbată cu priveliştea naturii, în faţa splendidei panorame a munţilor şi a minunatului apus de soare?

— Nu exagera. Romantismul lor constă în faptul că vor să demonstreze puterea omului asupra naturii, ei vor să învingă. Şi cele mai bune realizări alpiniste le obţin acei alpinişti care au cea mai mare putere de voinţă, care sînt cei mai disciplinaţi, cei mai experimentaţi. Ei rezolvă cele mai grele probleme cu succes, fără să cunoască accidentele.

— Asta aşa e. Dar succesele acestea, oricît ar fi ele de mari, se bazează pe simplul calcul, fără nici o poezie...

— E tocmai ceea ce vreau să spun. Jocul strălucit al campionului de şah, bolta elegant arcuită, realizată de arhitect sau ipotezele îndrăzneţe ale astronomului, toate acestea sînt rezultate ale experienţei, ale calculelor, ale disciplinei. Dar tocmai în aceasta trebuie căutate romantismul şi poezia oricărei munci iubite, deci şi a performanţelor alpiniste. Ai putea, însă, descoperi vreun romantism în jocul de biliard?

— Ce rost are o întrebare ca asta? Desigur că nu!

— Nici alpinismul nu e un joc de noroc.

— În cazul acesta însă, jurnalul alpinistului devine o condică de serviciu!

N-am avut ce să-i ripostez la acest argument şi m-am dus deci, jenat, la culcare.

În ziua următoare am coborît în Valea Alais. De la poalele munţilor din imediata apropiere a corturilor noastre se răspîndea, în zorii dimineţii, o ceaţă fină, străvezie.

Kirill întrerupse tăcerea: „Sînt minunaţi munţii. Asta o ştie toată lumea. Dar o impresie şi mai profundă îţi lasă frumuseţea lor cînd îţi desfeţi ochiul cu priveliştea vîrfului care încă ieri însemna ameninţare şi groază şi părea de neînvins, şi pe care acum îl priveşti ca învingător. Atunci tare ai mai vrea să fii poet..."

Am înţeles ce vroia să spună. Cu privirea îndreptată spre silueta măreaţă a acestui gigant, ei îşi amintea de minuţiozitatea firească a pregătirilor, de dificultăţile şi primejdiile drumului, de dîrzenia şi spiritul de abnegaţie al alpiniştilor chinezi şi sovietici, care se dovedeau oricînd gata să alerge în ajutorul vreunui tovarăş.

„Ce păcat că Jenea Tur nu poate să audă toate acestea".

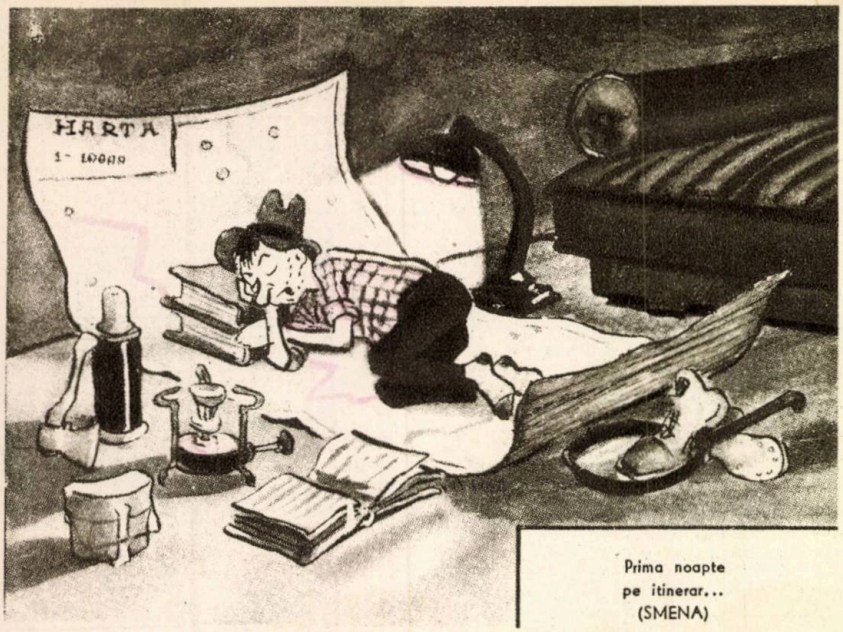

Prima noapte pe itinerar...
(SMENA)

(UNTERWEGS)

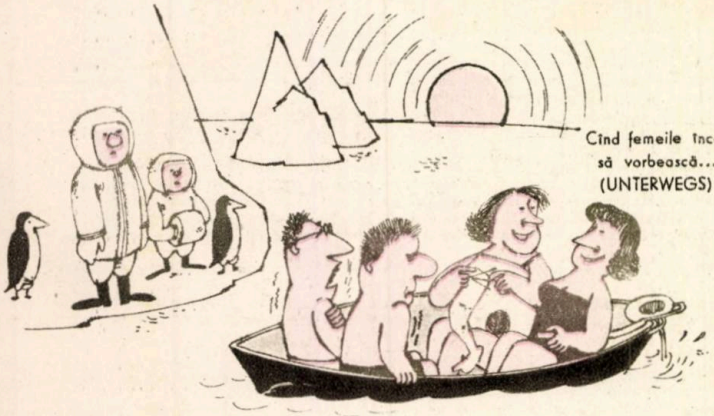

Cînd femeile încep să vorbească...
(UNTERWEGS)

Antrenament înainte de excursie
(SMENA)

Premieră alpină
(SMENA)

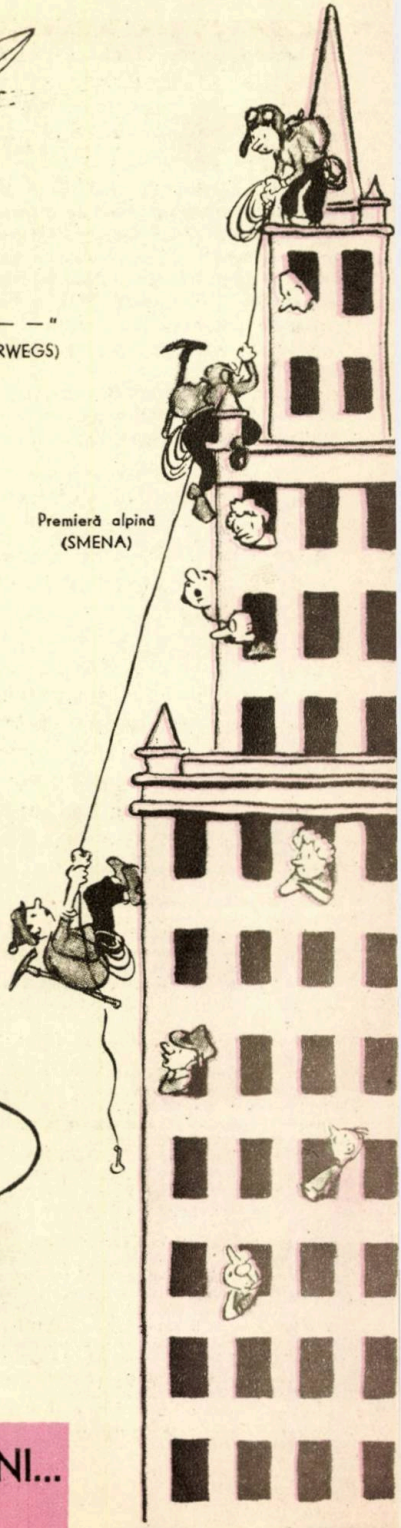

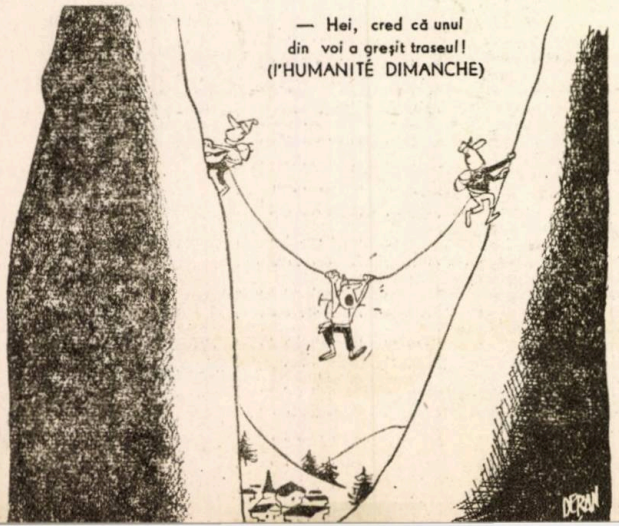

— Hei, cred că unul din voi a greşit traseul!
(l'HUMANITÉ DIMANCHE)

OAMENII RÎD PRETUTINDENI...

ÎNTRE MUREȘ ȘI IZVOARELE ȚISEI

PENTRU A CUNOAȘTE PARTEA DE NORD A ȚĂRII NOASTRE, PLECĂM — SĂ ZICEM — DE LA VATRA DORNEI, FIE PE ȘOSEAUA CE URCĂ SPRE CÎRLIBABA, FIE CU TRENUL SPRE SALVA ȘI NĂSĂUD. ÎN PRIMUL CAZ, PĂTRUNDEM ÎN DEPRESIUNEA MARAMUREȘULUI, LEAGĂNUL DESCĂLECĂRILOR MOLDOVENE ȘI VOM GĂSI LA BORȘA O STAȚIUNE DE ODIHNĂ AȘA CUM ÎȘI POATE DORI CHIAR CEL MAI PRETENȚIOS TURIST.

DACĂ VREM ÎNSĂ SĂ NE CONTINUĂM DRUMUL, EVENTUAL CU UN BILET C.F.R. PE CIRCUIT, VIZITĂM BISTRIȚA, LINIA FERATĂ SALVA-VIȘEU, DEJUL ȘI APOI PE SOMEȘUL MIC LA CLUJ, PE CARE-L VOM ALEGE CA PUNCT DE PLECARE AL VIITOARELOR CĂLĂTORII. PUTERNIC CENTRU INDUSTRIAL, ORAȘ CU O INTENSĂ ACTIVITATE CULTURALĂ, CLUJUL LASĂ FIECĂRUI VIZITATOR O AMINTIRE NEȘTEARSĂ, IAR MONUMENTELE SALE ÎI POVESTESC TOATE FRĂMÎNTĂRILE ACESTEI AȘEZĂRI DE OAMENI HARNICI, DE LA SATUL PREISTORIC LA NAPOCA ROMANĂ ȘI PÎNĂ LA CONSTRUCȚIILE MODERNE ALE EREI SOCIALISMULUI. CA ȘI EL, ORADEA, AIUD, TURDA, BRAD, ALBA-IULIA PRIMEI UNIRI, SATUMARE, BLAJUL, CÎMPENII SAU BAIA-MARE AU FIECARE MULTE DE POVESTIT ȘI NU EXISTĂ NICI UNUL CARE SĂ NU SE POATĂ MÎNDRI CU ÎNFLORIREA PE CARE A CUNOSCUT-O ÎN ANII DIN URMĂ.

PUTEM MERGE ÎN STAȚIUNILE DE CURĂ BALNEARĂ DE LA BREB, 1 MAI, MONEASA SAU SÎNGEORZ, A CĂROR FAIMĂ A TRECUT DE MULT HOTARELE SAU ÎN CENTRE TURISTICE CA BORȘA ȘI STÎNA DE VALE DOTATE CU TOT CONFORTUL MODERN.

CÎT DESPRE EXCURSII, COMBINÎND CALEA FERATĂ CU AUTOBUZUL ȘI PREFERÎND PROPRIILE PICIOARE, ȚARA MOȚILOR NE ATRAGE ÎN PRIMUL RÎND. MUNȚII AU ASPECT DE DEALURI DOMOALE SMĂLȚUITE CU FLORI, PRESĂRATE CU CASE ȘI TURME DE OI PE CARE BUCIUMELE LE CHEAMĂ SEARA LA STÎNĂ. DE AICI A PORNIT RĂSCOALA LUI HORIA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN ȘI DRUMUL NE DUCE DIN SAT ÎN SAT PE URMELE MOȚILOR RĂSCULAȚI ALTĂ DATĂ PÎNĂ LA ALBA-IULIA UNDE CEI TREI VITEJI AU PIERIT ÎN ÎNCHISORILE ÎMPĂRĂTEȘTI.

ESTE ÎNSĂ NU NUMAI DRUMUL RĂSCOALEI CI ȘI ACELA AL AURULUI, PENTRU CĂ DIN VREMEA AGATÎRȘILOR ȘI A ROMANILOR PÎNĂ ASTĂZI, BRADUL, ZLATNA ȘI ROȘIA AU AVUT MINE DE AUR. IAR PENTRU CĂ TOT SÎNTEM PE AICI, NU VOM OCOLI DESIGUR GĂINA CU TRADIȚIONALUL SĂU TÎRG, STÎNCA DE BAZALT DE LA DETUNATA, ȚEBEA CU MORMÎNTUL LUI AVRAM IANCU ȘI GORUNUL LUI HORIA. ATÎTEA PAGINI DE SUFERINȚĂ TRECUTĂ ȘI DE LUPTĂ SÎNT SCRISE ÎN ACEASTĂ ȚARĂ A AURULUI, ÎNCÎT NU TE MAI MIRĂ SERIOZITATEA MATURĂ PE CARE O CITEȘTI AICI PÎNĂ ȘI ÎN OCHII PUILOR DE MOȚ.

PENTRU ÎNDRĂGITORII MUNȚILOR, PARTEA DINTRE MUREȘ ȘI IZVOARELE TISEI OFERĂ DESTULE PUNCTE DE ATRACȚIE: ÎNĂLȚIMILE IMPRESIONANTE ALE PIETROSULUI ȘI INEULUI DIN MUNȚII RODNEI, VÎRFURILE VLĂDEASA ȘI CURCUBETA SAU MUNȚII ȚIBLEȘULUI ȘI GUTINULUI CĂTRE ÎNDEPĂRTATUL OAȘ CU DANSURILE ȘI COSTUMELE LUI VESTITE.

UN PUNCT SPECIAL DE ATRACȚIE ÎL CONSTITUIE ȘI PEȘTERILE MAI NUMEROASE CA ORI UNDE, PRINTRE CARE AMINTIM DOAR MEZIADUL LÎNGĂ BEIUȘ, CETĂȚILE PONORULUI ȘI NEAPĂRAT SCĂRIȘOARA UNDE FIECARE METRU NE CUFUNDĂ ÎN LUMEA BASMELOR DE PIATRĂ ȘI A ZÎNELOR DE GHEAȚĂ.

PORNIND ÎNAPOI SPRE CASĂ DIN ACESTE LOCURI, AI TOTDEAUNA REGRETUL CĂ N-AI PUTUT VEDEA TOTUL ȘI FIECARE TURIST PROMITE SOLEMN CĂ VA REVENI ȘI ANUL VIITOR.

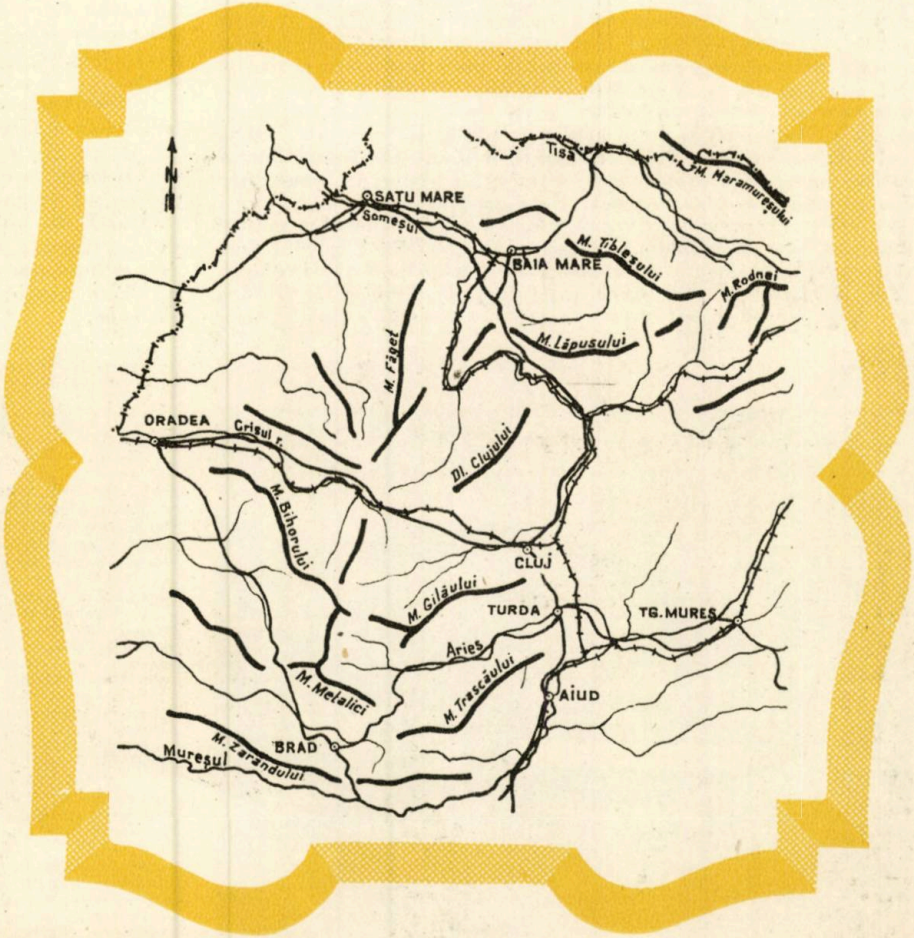

CU MOTOCICLETA PRIN RODNA

Munţii Rodnei formează un masiv impresionant, atît prin întindere cît şi prin înălţime, situat în nordul ţării, în triunghiul Năsăud — Cîrlibaba — Vişeu. Acest colţ de ţară, de un pitoresc deosebit, poate constitui un punct de atracţie în zilele de concediu atît pentru excursioniştii începători cît şi pentru cei experimentaţi, cărora le poate oferi frumuseţi inedite.

Pentru excursioniştii motociclişti, un drum ce poate da satisfacţii turistice complexe, este înconjurul masivului Rodnei.

Să alegem, de exemplu, ca punct de plecare în această rută oraşul Năsăud, localitate uşor accesibilă dinspre Cluj, prin Dej, sau dinspre Beclean pe Someş. Năsăudul, veche capitală grănicerească, situat pe malurile pitoreşti ale Someşului Mare, este un orăşel specific ardelenesc. O piaţă largă în centru, unde se adună în fiecare joi, la tîrg, ţăranii din toate satele din jur în pitorescul lor port cu cămăşi de pînză albă înflorată cu broderii, femeile cu „pînzături" (fote) cu dungi multicolore, iar bărbaţii cu chimire şi cojocele brodate şi pene de păun la pălăriile mici şi negre.

De aici, şoseaua o ia pe Someş în sus, străbătînd un şir de comune într-un peisaj odihnitor, unde localnicii cultivă lunca nisipoasă a Someşului şi cresc vitele pe păşunile verzi ale dealurilor. La Ilva Mică te atrag instalaţiile mari ale fabricilor de cherestea, iar apoi, urmînd cursul Someşului ajungi în localitatea ce a adus faima acestei regiuni, Sîngiorz-Băi.

Izvoarele minerale ale Sîngiorzului au redat sănătatea multor suferinzi de ficat şi stomac, iar numeroşi specialişti le consideră cel puţin egale, ca acţiune terapeutică, cu cele de la Karlovy-Vary.

Mai departe, drumul duce prin comuna Maieru la Rodna Veche, orăşel unde se pot vizita ruinele unei vechi biserici gotice dărîmată de tătari în sec. al XIII-lea. De aici, cei ce vor să întreprindă o ascensiune pe Ineu, pot face un mic ocol pînă la Valea Vinului, o localitatea climaterică plăcută, de unde drumuri marcate îi conduc pe înălţimile verzi ale acestui munte.

De la Rodna Veche în sus, valea Someşului îşi schimbă aspectul, devine mai strîmtă, şoseaua înconjurată de brazi începe să aibă miros de munte, iar în dreptul comunei Şanţ, rîuleţul cristalin ce spală grăbit pietrele multicolore, nu mai seamănă întru nimic cu Someşul de la Năsăud.

Ultima comună de pe Valea Someşului este Valea Mare. De aci, peste pasul Rotunda pînă în valea Bistriţei, vom întîlni doar cîteva cabane de brigadieri silvici sau cantoane forestiere.

Încet şi greu, motorul luptă cu panta lungă pe nenumărate serpentine într-un decor sălbatic şi într-o linişte împietrită. Deodată, pădurea începe să se rărească, panta devine lină şi perspectiva se deschide: sîntem în punctul cel mai înalt al pasului Rotunda, pe culmea ce separă apele Someşului de apele Bistriţei. Peisajul este măreţ: în stînga profilul masivului Rodnei, în dreapta creasta împădurită a Cumpenei Apelor, în spate drumul şi pădurea seculară, iar în faţă şoseaua ce coboară şi undeva jos, departe, valea Bistriţei.

După un coborîş de cîţiva kilometri prin pădure, se ajunge în valea Bistriţei, la aproximativ 10 km vest de Cîrlibaba, în şoseaua ce leagă Vatra Dornei de Borşa. Conducătorul vehiculului poate respira uşurat: partea cu adevărat dificilă a drumului, a trecut!

Porţiunea de drum Năsăud-valea Bistriţei este latura sudică şi sud-estică a triunghiului ce delimitează masivul Rodnei.

Dacă Someşul ne-a condus pînă acum spre izvoarele sale, de aci înainte e rîndul Bistriţei să ne călăuzească şi să ne arate pitorescul neegalat al văii ei. Mai sălbatică decît Valea Someşului, străjuită de munţii Rodnei, această vale ne dezvăluie peisaje de o varietate surprinzătoare. La izvoarele Bistriţei Aurii, unde este primul punct de plecare al plutelor pe Bistriţa, mai întîlnim un drum marcat care ne permite să facem o altă incursiune de o zi pe Ineu.

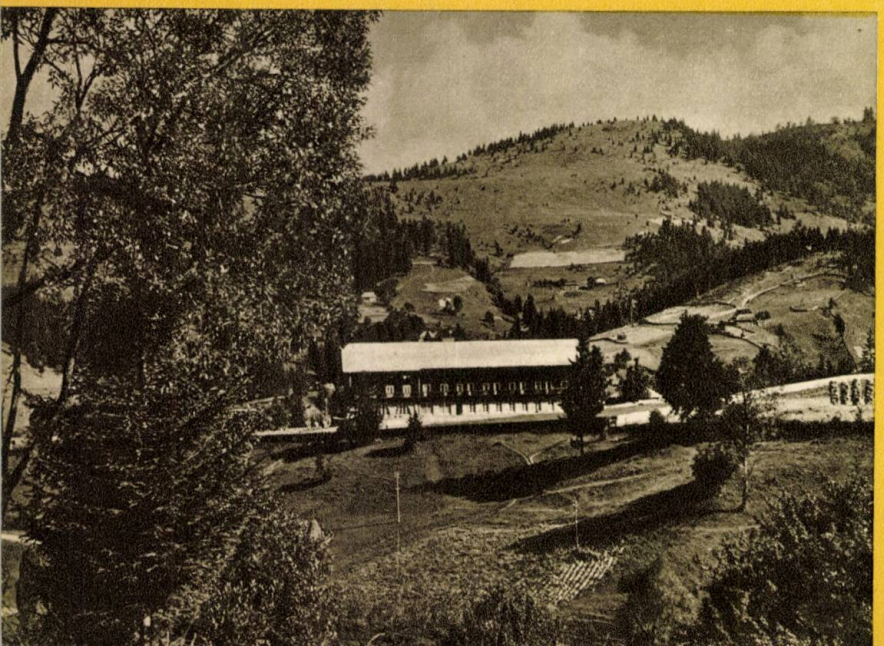

Complexul turistic Borşa

DIN JURNALUL UNUI CABANIER

29 martie. Aşa dar, am fost numit cabanier la Borşa, mai bine zis la Gura Fîntînii. Treaba nu e nouă pentru mine, dar locul e cu adevărat deosebit. Am fost aici cu 25 de ani în urmă. Nu împlinisem încă 20 de ani. Venisem în acest ţinut cu doi prieteni din Bistriţa Năsăudului, pentru a urca Pietrosul maramureşean şi a face cunoştinţă cu micuţul său iezer. De cîte ori am avut prilejul, am evocat imaginile acestor locuri, care întregesc fala frumuseţilor patriei noastre. Dar de cabane ca asta de acum — adevărat hotel — nu-mi amintesc. Cine-şi punea mintea cu turiştii pe vremea aceea?

Legăturile şi drumurile nu-s ca-n palmă. De la Beclean pe Someş, unde te lasă (dimineaţa) acceleratul Bucureşti-Baia-Mare, schimbi îndată trenul pentru Salva, iar de aici iei un personal, destul de leneş, pentru Vişeul de Sus. Altă schimbare: de data aceasta, o garnitură mixtă te poartă, de-a lungul apei Vişeului, pînă la Borşa, cap de linie ferată. De la gara Borşa şi pînă la Gura Fîntînii (cca 12 km) străbaţi un singur sat, unul din cele mai lungi sate ale ţării.

8 aprilie. Planul meu de muncă a fost axat pe cîteva obiective principale: deservire, curăţenie, aprovizionare, organizare de excursii, distracţii. Am afişat la gazeta de perete a Complexului turistic Borşa articole privitoare la punctele de interes turistic, la grija faţă de bunurile cabanei, programul de masă, orele de baie etc. N-am putut să prevăd, însă, surprizele oferite de oaspeţii pe care îi aştept zilnic, cu aceeaşi înfrigurare.

22 mai. Cele două cabane sînt aproape pline. În curtea complexului îşi face apariţia un mic colectiv de bucureşteni. Descind din căruţe, cu oarecari ifose orăşeneşti. „Geamantan-iştî". Sînt oameni tineri şi vor înţelege repede că aici locul e hărăzit turismului şi că e păcat să-şi piardă vremea lenevind, cînd pot face cunoştinţă, prin drumeţie, cu ceea ce se numeşte „odihnă activă".

La cină, atenţia mi-e reţinută de o pereche de tineri căsătoriţi. Îndrăgostiţi lulea, cum se spune. Se privesc în cea mai cumplită tăcere. Bărbatul, dus pe alte tărîmuri, neumblate de turişti, desenează cu... un creion chimic, imagini foarte puţin romantice pe ţesutul imaculat al feţei de masă. Nu mă rabdă inima. Îl aduc, discret, la realitate, făcîndu-i cunoscut că faţa de masă aparţine cabanei! Unii turişti îşi strîng singuri tacîmurile, aţii le duc la „ochiul" de la bucătărie. Turişti cu experienţă, desigur.

Vedere din pasul Prislop
spre izvoarele Bistriţei Aurii

De aici încolo părăsim şi Bistriţa şi începem să ne angajăm pe serpentinele largi, cu o pantă destul de accentuată, ce ne conduc spre pasul Prislop, care leagă Moldova de Maramureş.

Am intrat într-o ţară de poezie: urcăm prin poieni înflorite alternînd cu păduri de brazi, printre ramurile cărora apar din cînd în cînd, neaşteptat de aproape, uriaşii albaştri ai munţilor Rodnei. Dar nimic nu poate egala vederea ce se deschide din culmea înverzită a pasului Prislop. Sîntem într-un peisaj de vîrf de munte de o lărgime grandioasă.

Din vîrful pasului drumul coboară în serpentine largi, de acelaşi pitoresc cald ca şi al urcuşului, cu o diferenţă de nivel de circa 6—700 m pînă în valea Vişeului. Înainte de a ajunge în comuna Borşa se poate vedea din şosea, de partea cealaltă a apei, Combinatul Sportiv de la Gura Fîntînii. Este un loc admirabil de odihnă de unde drumuri marcate ne conduc spre Vîrful Puzdrelor şi spre Pietrosul.

Urmînd drumul spre sud, şoseaua urcă în pantă destul de puternică spre Cumpăna Apelor, ce desparte Maramureşul de Ardeal, printr-un peisaj larg, plin de culturi mereu pe culmi, în întrecere cu trenul ce apare şi dispare sau se caţără pe viaducte ameţitoare, suspendate între cer şi pămînt.

De aici, şoseaua coboară pe valea Salantei prin Romuli şi Telciu către Salva, în timp ce trenul îşi continuă drumul peste viaductele ce amintesc de munca plină de abnegaţie a brigadierilor, care au construit în 1948 faimoasa cale ferată: Salva-Vişeu.

Dar înainte de a ajunge la capătul drumului, ne vom opri puţin în satul Coşbuc, locul de naştere a marelui meşter al versului nostru; stăpîniţi de poezia lui robustă, vizităm casa-muzeu, trecem, pe malul apei unde „se-mpletesc cărări ce duc la moară" şi pe uliţele unde şi azi „flăcăii vin din luncă hăulind".

Şi apoi, încă sub această impresie, ajungem la Salva şi apoi la Năsăud, pentru a închide circuitul în jurul munţilor Rodnei. Ne întoarcem de unde am plecat, dar nu mai sîntem aceiaşi, căci am adunat în suflet bogăţii noi, amintiri de neuitat ale unor locuri minunate din frumoasa noastră ţară.

S. ADRIAN

10 iunie. Au venit în vizită elevi şi eleve din Sighet, cu autocamioanele. Sînt peste 60. Scurtă şedinţă cu profesorii, apoi instructaj cu cei mici. Mă surprinde disciplina şi totodată, entuziasmul lor pentru cele întîlnite aici. Sînt fericit că le-am putut întocmi un mic program de excursii uşoare pentru cele 4 zile de şedere la complex. Dar, val, din prima zi un accident regretabil: o fetiţă, scăpată de sub supravegherea profesorilor, încearcă să coboare singură dealul pînă la cooperativa de lîngă şosea. În cădere, îşi scrîntesţe un picior. Este transportată la complex, de unde este dusă repede, cu un camion oprit pe şosea, pînă la sanatoriul din Borşa. Ni se telefonează, pe la orele 10 seara, că în 2—3 zile va putea să meargă. Copiii adorm, ca şi ceilalţi turişti, liniştiţi.

18 iulie. A plouat toată noaptea cu găleata. Fulgerele despicau cerul negru şi-n văi răsunau, infernal, revărsate din înalt, tunete năprăznice. Dar soarele dimineţii a zbicit repede pămîntul, gonind apa de pe ierburi şi brădet.

Control obişnuit prin camere. Alte paturi nestrînse. Le voi vorbi, fără întîrziere, despre această sarcină ce revine turistului...

Echipaţi după indicaţiile primite, în faţa cabanei mă aşteaptă vreo 100 de oameni voioşi. Sînt, deci, după socoteala mea, puţini „dezertori". Printre ei, cîţiva vîrstnici. Am la mine schiţa, binoclul. Sînt înarmat şi cu... răbdare. După ce le adresez un salut prietenesc, le arăt, pusă pe uşa cabanei, schiţa cu ţinutul Gurii Fîntînii.

Nu le-am îngăduit popas pînă-n zmeurişul de pe Buza Dealului, muntele din faţa cabanei. Unii au gîfîit. Gustul plăcut şi aroma răcoritoare a fructelor le-a răsplătit, însă, efortul. Am reluat drumul pe „Pîrtia Olimpică", cale de aproape doi kilometri străbătută de schiori. (În afară de această pîrtie, la Gura Fîntînii mai sînt cîteva, de dimensiuni mai reduse).

Iată-ne pe creastă. Aparatele de fotografiat intră în funcţiune. Cabana arată ca un castel medieval, cu donjon. În spatele ei, pădurea Ştiolului e deasă, albastră. Aşa e brădetul bătut de soare. În dreapta Buzei Dealului, un cap pietros: Piatra Rea, din care ţîşneşte o minunată cascadă. Hăt departe, şerpuieşte şoseaua către Prislop, de unde trecătoarea cu acelaşi nume îl mînă pe călător tocmai către Bistriţa Aurie, spre Iacobeni. Îi fac să recunoască şi poieniţa din vecinătatea cabanei, îndrăgită iarna de schiorii începători. Mulţi îmi făgăduiesc, entuziaşti, că se vor reîntoarce pentru schi...

— Dar peste creastă unde duce drumul?

Le vorbesc despre depresiunea Puzdrelor, despre minunata căbăniţă aflată la 1600 m înălţime, despre vîrfurile Gălatul, Arieş, Gărgălău.

Ce bine ar fi dacă n-aş avea şi altă treabă de făcut decît aceea de a duce turiştii pe munte!

14 august. În cinstea Zilei Minerului, am organizat, cu concursul întreprinderii miniere din vecinătate, o excursie la Baia-Borşa, acolo unde muncesc „Minerii din Maramureş", oamenii din versurile poetului Dan Deşliu. La întoarcere, turiştii au adus cu ei cîţiva mineri dornici să-şi sărbătorească ziua la cabană.

Minerii din Maramureş, aceşti vrednici răscolitori ai galeriilor subterane, sînt oameni dintr-o bucată: — Hei, ortacilor — spuse unul dintre ei — voi vă preumblaţi deasupra pămîntului, chiuind şi şuguind. Noi scormonim cît ii ziulica măruntaiele pămîntului şi tot chiuim şi şuguim!

Straşnici oameni!

8 septembrie. Plouă, de nu se mai vede nimic. Se-ntîmplă şi asta la munte... În club se joacă şah, şubah, „ciupercă" (un biliard mititel), se citeşte. Pentru seară, după cină, propun jocuri de cabană şi dans. Jocurile au fost în... regia mea şi a lui Gavriluţ, omul de la cabană, specializat în năstruşnice păcăleli. Au căzut victime, firesc, cei mai „statici" turişti, cîteva perechi îmbufnate.

Puţini au rămas nepăcăliţi şi cu toţii au uitat de ploaie şi de vremea rea.

3 octombrie. Sătenii din cătun, care primesc lumină de la microhidrocentrala complexului, cinstiţi au venit să-şi plătească datoria. Muncesc împreună cu noi la reamenajarea micii uzine. Unii aduc buşteni pentru întărirea zăgazului, alţii cară pietre pentru podiful făgaşului de apă. Butiurigă cel tînăr, vătrarul, ciopleşte de zor blănile pentru podeţ. Vasile Timiş conduce o brigadă (nevasta şi cei trei feciori), care spală piesele mari ale motorului cu gaz. Aşa ne ajutăm cu sătenii cătunului... Ei muncesc cu drag, cu atît mai mult cu cît ştiu că în seara asta vine la complex caravana cinematografică. Cinema la munte! „Ali Baba şi cei 40 de hoţi", cu Fernandel.

20 octombrie. Ninge, ninge bine. Fulgi mari, grei. Ne-a prins iarna în plină acţiune de transformare a unor încăperi. Îi dăm zor să terminăm cu magazia pentru depozitarea schiurilor, cu încăperea destinată ceruitului. Schiorii se vor descălţa la intrare şi-şi vor pune papuci, sau vor merge în ciorapi de lînă. Cabana trebuie păstrată curată, cu toată sfinţenia.

8 noiembrie. La cabană au sosit primele loturi de schiori.

17 noiembrie. Trăiesc zile de emoţie. Încercările sînt grele. Cele două cabane roiesc de schiori. A fost ales un comandant de tabără. Organizaţia U.T.M. a Institutului de Cultură Fizică din Bucureşti e mai mult decît activă. Disciplina este luată în discuţie la careu. După recomandarea medicilor, mesele sînt servite la oră fixă şi cu ajutorul voluntar al sportivilor. Ţin în per-

POVESTEA APEI SCRISĂ-N CALCAR

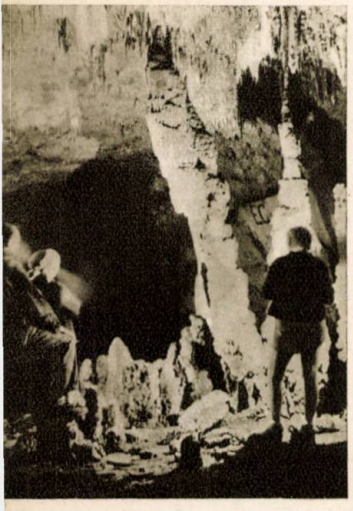

Lupta dintre stîncă și apă — încleștare titanică ce a schimbat mereu fața pămîntului, de la începuturile istoriei sale! Dar poate nici unde ca în peștera Meziad lupta dintre stîncă și apă nu s-a desfășurat mai palpitant și cu rezultate mai spectaculoase.

La început, calcarul săpat cu ușurință de apa care-l submina, părea învins, dar el renăștea în forme noi, mai mărețe, mai frumoase decît cele vechi. Și tot ansamblul devenea fantastic, preschimbîndu-se uneori în adevărate opere de artă.

Ca să ajungi la Meziad poți să iei trenul pînă la Beiuș sau să urmărești o potecă marcată de la Stîna de Vale, lungă, însă extrem de pitorească și variată. Vizitarea amănunțită a peșterii durează aproape cinci ore și nu se poate face fără un ghid experimentat, care să cunoască labirintul extraordinar de galerii, din care altfel nu mai poți găsi ieșire.

Intrarea în peșteră se face printr-un portal boltit, de dimensiuni gigantice, pe al cărui tavan lumina de afară se luptă cu întunericul din adîncuri. Curînd, pătrundem în lumea în care întunericul rămîne stăpîn, iar lămpile de carbid aruncă cercuri de lumină, ce trezesc pe pereți istoria spectaculoasă, cu mii de fețe, a luptei dintre apă și calcar. Pe o lungime de aproape 4 km perseverența picăturilor de apă ce sapă și recládesc continuu, a atîrnat pe tavane și pe pereți zeci de mii de podoabe, transparente sau opace, albe sau colorate, simple sau intens ornamentate, miniaturale sau uriașe. De sus, din tavane, apa calcaroasă se prelinge în zeci de mii de stalactite, iar de jos se înalță păduri de stalagmite.

Dar cînd pătrunzi în sala pe care imaginația poporului a denumit-o Proclamarea Republicii, te întîmpină, ca nici unde parcă, ghirlande de stalactite și stalagmite, colonade ornamentale, draperii pe pereți, jilțuri naturale bogat împodobite, ce se îmbină într-un ansamblu plin de fast ce evocă solemnitatea și importanța semnificativă a evenimentului.

În altă parte, apa s-a prelins pe pereți în șuvoaie paralele, construind „orga mare", ale cărei tuburi uriașe, aliniate pe mulți metri, scot melodii bizare la cea mai mică atingere.

Ici-colo apar imagini din viața de toate zilele: „claia de fîn", „coșul de albine", minunata „cunună de flori", „dulapul", „bucătăria de vară", „slănina afumată"; nici o denumire nepotrivită, nici o disonanță, peste tot imagini sănătoase, robuste sau delicate, sentimentale sau pline de umor.

Dar în afară de nenumăratele distrugeri și reconstrucții — operă a apei calcaroase ce a picurat și picură cu răbdare, continuu, în ritm lent dar neobosit, în peștera Meziad întîlnim înscrise în calcar urmele unor puhoaie tumultoase, care au produs uneori adevărate cataclisme subterane. Aceste ape au săpat și șlefuit galerii întortochiate, prin care abia te strecori, sau au surpat mase uriașe de rocă, lăsînd goluri de zeci de metri, adevărate palate subterane, în care lumina lămpii de carbid nu mai poate descifra limite. Pe alocuri golurile se suprapun pe cîte cinci etaje, cu poduri, trecători și arcade naturale, uneori fragile cum e „podul de zăpadă", alteori uriașe și înspăimîntătoare, cum e „gîtul dracului". Și totuși, în peștera Meziad natura a voit parcă să îmbie, să cheme omul spre a-i arăta splendorile ei subterane, ascunse de obicei cu grijă și apărate prin obstacole greu de învins. Și a oferit întotdeauna locuri comode de trecere de la un loc la altul; mai mult decît atît, a avut parcă grijă ca și aerul care circulă prin aceste goluri subterane, să fie pe placul vizitatorului: mereu proaspăt, nici cald dar nici rece.

Meziadul mai oferă turistului și alte surprize. In „sala liliecilor", pe o boltă de

---

manență legătura cu comisia de profesori și cu responsabilii de loturi. E greu, e foarte greu, să mulțumești pe toată lumea!

Seara: festival artistic, dans, glume, farse. Moment satiric: nu scap nici eu, criticat cu blândețe pentru răbufnirile mele nervoase. O compensație: elogiile aduse Anicăi, bucătăreasa, pentru plăcintele ei...

Adorm tîrziu, obosit, dar mulțumit.

4 decembrie. Ninge liniștit. Pe Buza Dealului, aproape de țarcul de lîngă turnul de arbitraj al trambulinei pentru sărituri, e căsuța Anei Danci, mamă a 7 copii. Femeia păzește turnul și trambulina, își gospodărește grădina cu „baraboi" (cartofi) și face fîneață pentru capra bearcă pe care o are. Și „cuconii" (copiii) sînt cu toții sănătoși.

Ninge, e liniște deplină pe Buza Dealului. La fereastra Anei Danci pîlpîie o luminiță. Dar, deodată, minune! Pe Buza Dealului se-aprind peste 200 de lumini puternice, torțe șuvoind flăcări. Schiorii, înțeleși, au plecat în exercițiu de noapte. Aliniate, torțele descriu ritmic mișcări încete, impresionante. Și luminile urcă, armonios, spre culme. Cei de la cabană urmăresc acest spectacol vrednic de obiectivul cinematografic.

Locuitorii cătunului dorm de mult.

31 decembrie. Toată lumea pregătește carnavalul. La bucătărie se dichisesc surprizele culinare și se introduc răvașele în plăcintă. În biblioteca, pe uriașul pom de iarnă se agață ultimele podoabe. În dreptul fiecărui tacîm stă scris numele turistului. Peste șervețel — o rămurică de brad. Totul lucește.

Un trompet improvizat sună adunarea. Ce bogată e fantezia tinerilor! Parada unui mare teatru de varietăți, nu altceva. Cîtă originalitate în combinarea costumelor! Din nimic — un costum! Și toate — mai mult decît reușite. Negri, piei-roșii, femei din Havai, marinari, piați, generali, sora infirmieră (minunat imitată de un schior), Traian și... cabanierul. N-aș fi crezut pînă-n seara aceea că pot fi, uneori, caraghios. Am ris cu poftă.

Am încheiat anul abia... a doua zi. Noi, cei de la cabană, am băut un pahar de vin abia atunci cînd bătea amiaza. La mulți ani!

18 ianuarie. Ne pleacă cei mai mulți dintre schiori. Îmbrățișări. Gesturi emoționante. Radu Tătaru îmi întinde mîna, zîmbind: „La anul voi fi bălat cuminte!" (Obișnuia să coboare scara de lemn a cabanei lunecînd pe balustradă). Sanda Topală îmi promite și ea: „Să știi, tovarășe cabanier, că de-acum înainte voi fi punctuală la masă..."

Seara, tîrziu, lîngă aparatul de radio, în club. Deodată, un urlet prelung, ca de cîine. Moș Grigore apare în ușă, roșu ca para focului.

— Lupii!

O zbughesc, însoțit de cîțiva schiori. În curte, lîngă o stivă de lemne, 5 fiare bat zăpada. Strigăm la jivine, alungîndu-le. Furnica, bătrîna cățea a cabanei, îi latră pe drum.

19 ianuarie. Am aflat că Ion Ursu s-a întîlnit cu fiarele și s-a ascuns sub podul de la răscrucea drumului. Au fost cîteva animale venite de departe, de peste culmi. Vînătorii din partea locului spun că lupii vin rareori la Gura Fîntînii.

23 februarie. Moș Butiurigă a plecat la vînătoare de jderi. De săptămîni tot dă tîrcoale unor scorburi, luptînd cu zăpada înaltă și afînată. Pentru ziua de astăzi ne-a făgăduit să ne arate blana unei jivine. A plecat însoțit de un mic grup de turiști veniți pentru schi și vînătoare.

Către seară, auzim glasuri în curte. Moș Butiurigă intră fălos în cabană. Ne arată trofeul: întinsă, în cuișoare, pe o scîndurică, blana jderului. Gura animalului răpus, deschisă rînjește parcă cu ură. Și aflăm că, îndată ce a fost culcat de primul foc al bătrînului, tras din picioare, la încercarea acestuia de a-l prinde de ceafă, animalul și-a înfipt colții în patul puștii vînătorești. Și l-a înfipt cu atîta furie, că a lăsat semne vizibile, adînci.

Bătrînul Butiurigă a fost „omenit" cu o glajă de horincă. El a rămas cu rachiul și fala, iar bucureștenii cu blana...

23 aprilie. Au podidit brîndușele, ghioceii. Zăpada mai stăruie pînă-n brîul munților. Pietrosul e-nveșmîntat pînă-n culme de mantia strălucitoare, imaculată. În fața cabanei, gătită pentru 1 Mai, Teodor Vasu, fost manipulant de pădure, povestește despre luptele din trecut ale borșenilor. Au fost și turci pe meleagurile acestea. Oamenii de munte, borșenii au știut întotdeauna să se apere. Există și astăzi un loc, pe culmea Torojoagei, la cîțiva kilometri de cabană, numit „Borta Turcului", unde a căzut o căpetenie a năvălitorilor.

Astăzi, la întreprinderile forestiere, în cooperativele pentru oierit și stîne, borșenii muncesc cu aceeași rîvnă ca și în mine. Sînt bucuros că am asemenea vecini.

E atît de frumos la Gura Fîntînii, lîngă Pietrosul maramureșean, că omul ar putea trăi aici, liniștit, o viață întreagă! Lîngă cabană se află școala, iar o leacă mai jos, lîngă drum, cooperativa. Pe șosea umblă toată ziulica mașini, autobuze, camioane. Legătura cu viața e făcută și nici o distanță nu poate fi socotită o greutate pentru om.

H. P.

dimensiuni impresionante, se desfăşoară viaţa surprinzătoare a acestor şoareci zburători. Mii şi mii de lilieci se înghesuie unul peste altul, într-un ciorchine uriaş spînzurat de tavan, formînd o masă compactă ce-şi trăieşte viaţa colectivă în beznă. Din cînd în cînd, cîţiva indivizi se desprind şi scoţînd sunete stranii, îşi desfăşoară zborul sacadat în jurul sălii sau în galeriile învecinate. Iar viaţa lor, acolo în întunericul peşterii, aduce omului foloase, căci datorită lor se formează, pe suportul calcaros al galeriilor, preţiosul guano, îngrăşămîntul atît de căutat în agricultură.

Viaţa a lăsat însă în trecutul Meziadului şi alte urme pe care le găsim în „sala de oase". Mormanul de schelete de urşi ne fac să ne dăm seama, că exemplare uriaşe au populat cîndva sălile şi galeriile peşterii, în care s-au plimbat ca stăpîni incontestabili ai acestor minunate palate subterane.

Iar la sfîrşit, după ce timp de aproape cinci ore ai văzut cele mai fantastice plăsmuiri de piatră: dantele fine, turţuri de la centimetri la peste zece metri, falduri, coloane de toate formele şi dimensiunile, arcade, poduri, scări, hăuri adînci, săli festive, galerii înguste — ca într-o uriaşă expoziţie — înţelegi strania luptă multimilenară dintre calcar şi apă. Plecînd de acolo, îţi dai seama că peştera de la Meziad ţi-a desfătat nu numai ochiul prin varietatea şi perfecţiunea sculpturii, inima — prin poezia denumirilor şi legendelor populare, dar şi mintea, care s-a străduit, mereu înfrigurată, să înţeleagă totul.

ing. A. STECLACI

Feriţi-vă de avalanşe!

Avalanşele sînt mase acumulate de zăpadă care, în rostogolirea sau alunecarea lor pe pantele mai înclinate, antrenează spre văi, tot ce întîlnesc în cale, distrugînd uneori aşezări omeneşti, refugii, porţiuni mari de pădure etc. Astfel, în 1952, o avalanşă uriaşă desprinsă din creasta muntelui Grindul (Piatra Craiului) a ras literalmente cabana din apropiere. Complexitatea reliefului Carpaţilor romîneşti explică producerea avalanşelor în perioada iernii, care începe în noiembrie şi stăruie pînă tîrziu în mai. Ele sînt mai frecvente către şi la începutul primăverii calendaristice şi sînt determinate de nestatornicia factorilor meteorologici în această perioadă, a căror succesiune în timp are loc într-un ritm neaşteptat de rapid. Declanşarea avalanşelor, care pot pune în pericol viaţa oamenilor, este provocată mai ales de:

a. ninsorile abundente, căzute zile şi nopţi de-a rîndul;

b. presiunea mare a vînturilor, a căror viteză depăşeşte uneori, în zonele de creastă, 100 km/oră, ceea ce contribuie la ruperea „cornişelor" de zăpadă;

c. ridicarea bruscă a temperaturii (peste 0°) cu osebire în perioada lunilor martie-mai, însoţită de ploi şi vînturi calde;

d. desprinderea pietrelor de pe abrupturi sau a gheţii;

e. traversarea în viteză de către schiori, a pantelor repezi, proaspăt înzăpezite, sau a celor cu pături de omăt ce nu sînt bine legate între ele;

f. zgomotele care, producînd vibraţia aerului, pot da naştere ruperii cornişelor.

Drumeţii se pot pune la adăpost de accidente, respectînd următoarele condiţii:

a. să evite pe timpul ninsorilor abundente mersul pe pante cu o înclinaţie mai mare de 30°.

b. traseul va urma pe cît posibil firul văilor de acces şi va fi parcurs numai dacă zăpada rezistă la presiunea exercitată prin mers;

c. să execute, la intervale potrivite, sondaje pe pantele cu o înclinaţie mai mare de 30°, pentru a verifica dacă legătura dintre straturile de zăpadă este sigură;

d. să evite mersul în apropierea imediată a abrupturilor păstrînd o distanţă de minimum 10—15 m pentru a nu fi surprinşi de prăbuşirea „covoarelor de gheaţă"; este de asemenea indicat ca un traseu să fie efectuat în orele de dimineaţă, în special cînd timpul este însorit;

e. să nu execute sub nici un motiv sărituri la coborîrea pantelor accentuat înclinate.

Valea Albă, martie: proiectile de gheaţă în rulare

Pe litoralul caucazian al Mării Negre, în localitatea Horst, un veritabil punct de atracție îl reprezintă un plop argintiu în „vîrstă" de 160 de ani. El are 65 m înălțime și este atît de gros, încît 10 oameni, ținîndu-se de mîini, abia îl pot cuprinde.

Un cetățean din Londra a amenajat un original muzeu al ...pantalonilor. El posedă pantaloni care au aparținut unor celebrități ale vremurilor trecute. Printre aceștia, la loc de frunte, figurează Ludovic al XIV-lea, Napoleon, Beethoven și Kant.

Litoralul baltic al R. P. Polone cuprinde frumoasele stațiuni Sopot, Jurata, Ustka, Ustronie-Morskie, precum și insula Woliu cu localitatea Miedzyzdroje. O particularitate a litoralului polonez: în imediata apropiere a plajei se întind — neobișnuit — mari păduri de conifere.

Locul de unde izvorăște Nilul nu este cunoscut încă precis. Cercetătorii au ajuns, în majoritate, la concluzia că izvorul lui ar fi în apropierea orașului Usmuboura din Ruanda-Urundi. De acolo pînă la gurile Nilului este o distanță de 6700 km.

Insula Corsica s-a deplasat în decurs de 80 de ani cu 10—12 metri spre est. Savanții susțin că aceasta s-a întîmplat din cauza forțelor tectonice din masivul insulei.

Balatonfüred este una din cele mai cunoscute stațiuni de pe malul lacului Balaton, această „mare a Ungariei". Aci, marele poet indian Rabindranath Tagore s-a vindecat de grava boală de cord de care suferea.

Călăreața franceză Liliane Biardot a întreprins în 1959 o temerară călătorie de la Paris la Istanbul. Ea a parcurs cei 7000 km pe calul său Rajah, de rasă arabă, traversînd succesiv Franța, Elveția, Italia, Iugoslavia, R. P. Bulgaria și Grecia.

La muzeul etnografic din orașul Ivanovo (URSS) se află un ceas puțin obișnuit. El are mărimea unui șifonier, fiind împărțit în trei părți: prima indică mișcarea Pămîntului și a celorlalte planete în jurul Soarelui, a doua îndeplinește funcția de calendar, iar a treia arată ora exactă în toate capitalele lumii!

În masivul Tatra Mare (R. S. Cehoslovacă), potrivit unui recensămînt de dată recentă, trăiesc 1000 de cerbi, 25 de urși, 15 rîși, 80 de mistreți, 70 de capre negre, 25 de vulturi și numai 3 lupi!

În localitatea Bansko (R. P. F. Iugoslavia), grădinarii culeg roșii și în ianuarie. Explicația? Pămîntul are aci permanent o temperatură ridicată din cauza numeroaselor izvoare termale.

A plecat munte de om...

...și a venit om de munte!

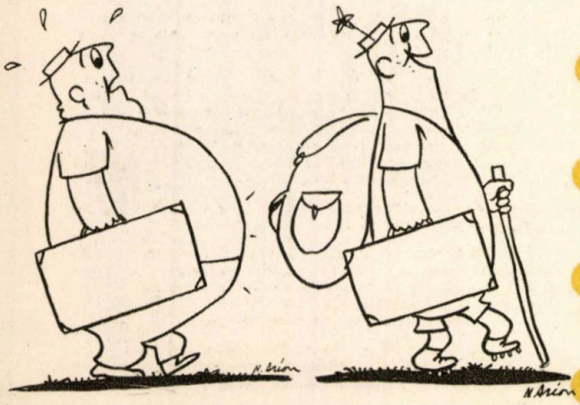

OAMENI DIN ȚARA OAȘULUI

Dacă privim harta țării, găsim Țara Oașului în cel mai îndepărtat colț nord-vestic, la poalele munților de natură vulcanică Oaș-Gutîi, învecinîndu-se la răsărit cu Maramureșul, iar la apus cu ținutul Halmeului.

Legată de Satu-Mare prin calea ferată îngustă ce duce la Bicsad și pe șoseaua națională Satu-Mare — Sighet, cea mai mică „țară" din patria noastră are circa 32.000 de locuitori grupați în 16 comune răspîndite pe rîul Tur, afluent al Tisei, și pe pîrîurile ce îl alimentează, ca Tîlna, Lechința, Valea Rea, Valea Albă și altele.

Țara Oașului, așezată într-o pitorească depresiune, înconjurată de conurile împădurite ale vulcanilor de odinioară cu înălțimi pînă la 1200 m, este una din cele mai interesante regiuni ale țării din punct de vedere folcloric și lingvistic. Izolați, prin pădurile care se întindeau la peste 40 km de primul centru mai populat (Satu-Mare), oșenii și-au întocmit o viață proprie, păstrînd mult din înfățișarea, obiceiurile și graiul arhaic.

Primul document în care apare denumirea de „Țara Oașului" este cronica lui Grigore Ureche care scrie: „...iară pre la marginea ei (Țara Ardealului) — sîntu alte țări mai mici, carile toate de dînsa să țin și suptu ascultarea ei sîntu: întîi cumu-i Maramureșul, dinspre Țara Leșască și Țara Secuiască dinspre Moldova și Țara Oltului dinspre Țara Muntenească și Țara Bîrsei, Țara Hațegului, Țara Aoașului".

Satele oșene, cu gospodăriile izolate în parte, una de alta, întinse pe sub poalele pădurilor sau pe văile pîraielor, culminează ca întindere cu Cămîrzana de pe valea Lechinței, legată de restul Oașului prin drumul de la Bicsad. Casele, unele cu un aspect sărăcăcios, făcute în majoritate din lemn, acoperite cu stuf sau paie, iar altele cu șindrilă, aveau acoperișuri înalte, cu pante repezi, asemănătoare celor din Țara Moților.

De la Moișeni, din Țara Oașului, se află în Muzeul Satului din București, una din cele mai interesante case din lemn, datînd din anul 1780. Pereții, construiți din arbori seculari ciopliți cu toporul, conțin două sau trei blăni pe înălțimea camerei de locuit. Tot aici se poate vedea modelul de poartă din trunchi de arbore masiv,

fixat orizontal pe un pivot de lemn, care-i permite mişcarea de închidere şi deschidere prin rotire.

Azi, aspectul satelor se schimbă, casele fiind construite din cărămidă, acoperite cu ţiglă sau tablă. Negreşti, reşedinţa de raion, a căpătat înfăţişarea unui oraş, deosebindu-se de restul oraşelor din ţară doar prin pitorescul costumelor oşenilor.

Dar ce este mai interesant în această ţară a Oaşului, sînt oamenii. Oşanul e voinic, brun, cu ochii vioi, faţa rotundă, cu umerii obrazului puţin dezvoltaţi. Părul negru este purtat şi acum, de mulţi bătrîni, retezat pe frunte şi la ceafă, amintind de unele chipuri dace.

Lucrul în păduri, păstoritul şi olăritul, au fost ocupaţiile lor de-a lungul veacurilor. Ţara Oaşului se mîndreşte cu una din cele mai originale şi artistice producţii ceramice romîneşti, cea de la Vama. Aici se fabrică, prin renumita tehnică sgrafitată, produse ceramice care au făcut faima regiunii.

Portul oşenilor, unul din cele mai caracteristice şi pitoreşti, este făcut din ţesături de cînepă sau bumbac, întotdeauna albe, împodobite cu cusături în culori vii, cu forme geometrice, flori, arbuşti sau păsări stilizate, forme ce amintesc de arta popoarelor antice. Cămaşa foarte scurtă, denumită „uioş" sau „cămeşe", are mînecile foarte largi. Pantalonii , sau „gaci" cum le spun ei, sînt enorm de largi, dînd un farmec deosebit oşanului, pe care-l recunoşti uşor oriunde s-ar găsi.

Neavînd nici un buzunar, oşanul e nelipsit de „straiţa" lui, ţesută din pînză şi ornată ca şi costumul, în care-şi ţine micile nimicuri şi nelipsitul cuţit. Bărbaţii, iuţi la mînie, foloseau înainte vreme, cu uşurinţă cuţitul, atunci cînd îşi considerau încălcată demnitatea. Azi, sub influenţa educaţiei aceste cazuri au dispărut, cuţitul rămînînd obiect de „tradiţie" şi podoabă. Cei căsătoriţi poartă în locul straiţei „taşca" din piele, împodobită cu armături din alamă. Tot atît de caracteristică este pălăria sau „clopul", împodobită în multe cazuri cu penele păsărilor vînate de ei.

Femeile au straiele tot atît de frumos cusute, dar mai puţin caracteristice faţă de alte ţinuturi. Cu fusta „pindeleu", încinse cu „pocmată" cu cusături, sau purtînd „sucna" sau rochia, oşanca este tot atît de mîndră alături de oşan.

Sînt neîntrecuţi la joc şi strigături. Nunţile lor, cu obiceiuri deosebite de ale celorlalte regiuni, sînt pline de farmec pentru cel care-i vizitează.

Înfruntînd oboseala potecilor cu rucsacul în spate, căci numai aşa poţi să cunoşti bine Ţara Oaşului şi pe oşeni, vizitatorul acestei regiuni rămîne cu amintirea pitorescului specific munţilor vulcanici şi cu bucuria de a fi cunoscut nişte oameni minunaţi la ei acasă.

S. CONSTANTIN

— Poftim! Mai spune şi acum că sînt un tip superficial!

Desen de MATTY

Un pod neobişnuit traversează rîul din oraşul Cendu (R. P. Chineză). El este construit din 20 de frînghii de bambus, fără nici o piesă metalică şi are o lungime de 340 m. Despre trăinicia lui vorbeşte vechimea lui: are „vîrsta" de 150 de ani!

Primul glob pămîntesc a fost confecţionat de romani. Este vorba de globul lui Crates (sec. II î.e.n.).

În peninsula Malacca, pescarii au un foarte bun barometru în...şerpii domestici pe care-i cresc de mici. Cînd simt apropierea furtunii, şerpii dau semne de nelinişte, încercînd să iasă din barcă. Acest semnal este suficient pentru a-i determina pe pescari să facă cale întoarsă!

Primul document care vorbeşte despre călătoriile unor romîni peste hotare este, după toate probabilităţile, „Cartea Consilului de Constanţa din 1415". Mitropolitul Grigore Ţamblac a făcut călătoria la acel congres însoţit de un grup de boieri munteni şi moldoveni.

La muzeul din Plovdviv (R. P. Bulgaria) se află „Tezaurul de la Panchiurişte". El cuprinde 9 vase de aur masiv, cîntărind 9 kg, care făceau parte din serviciul de băut al unui prinţ trac (sec. IV î.e.n.). Vasele sînt lucrate cu o uimitoare măiestrie.

Toate izvoarele de apă caldă din lume se numesc „gheizere" după numele marelui „geyzir", din Islanda, care aruncă o coloană de apă fierbinte la înălţimea de 70 m.

În China se spune că apa de băut este de mai multe calităţi. Apa de munte este cea mai bună, urmată fiind de apa de rîu şi apa de fîntînă. Această clasificare îi aparţine călugărului savant Lo-iun care a trăit în timpul dinastiei Tan.

Un ghid egiptean a izbutit o performanţă ieşită din comun: el a urcat şi coborît piramida lui Keops (înaltă de 140 m) în 5 min. 55 sec.

Unul din cele mai frumoase edificii din Budapesta este clădirea Parlamentului care se întinde de-a lungul Dunării pe o distanţă de 263 m. Palatul parlamentului construit în stil neogotic, are somptuoase scări interioare în lungime totală de 20 km. Aci se află 250 de statui splendide, precum şi cea mai vestită operă a picturii maghiare: imensul tablou „Cucerirea Ungariei" de Munkácsy Mihaly.

Potrivit calculelor făcute de geologi, cascada Niagara s-a format cu 23—30.000 de ani în urmă.

Mănăstirea de pe muntele Rila, aşezată la o înălţime de 1100 metri, este cel mai remarcabil monument medieval din R. P. Bulgaria. Între zidurile sale se află peste 300 de încăperi de o rară frumuseţe, în care vizitatorii au prilejul să admire minunate fresce şi sculpturi în lemn.

Primii navigatori care s-au orientat după steaua polară au fost fenicienii. Pînă la ei, călătoriile pe mare se făceau numai ziua. Orientarea după steaua polară a permis şi călătoriile de noapte.

PADIŞ

Padişul reprezintă, de fapt, un nod turistic în partea centrală a munţilor Bihorului. Frumuseţea regiunii se datoreşte calcarului. Ea poate fi socotită printre cele mai vestite regiuni carstice, ce ascund formaţiuni unice: peşteri şi grote de toate mărimile, rîuri care dispar deodată (ponoare) sau care apar ca din pămînt (izbucuri), rîuri subterane, gheţari şi văi oarbe, chei prăpăstioase dar pline de pitoresc.

Padişul se prezintă sub forma unui şes, a unei cîmpii perfect orizontale deşi situată la o altitudine de 1200 m, închisă de jur împrejur de înălţimi acoperite cu brazi: Măgura Vînătă la nord, Izbucul Ponorului la sud, Biserica Moţului la est şi Vărăşoaia şi Bălăleasa la vest. Din această cauză, seara, după apusul soarelui, se petrece aici un fenomen deosebit de straniu, dar şi interesant: din lacurile de doline (scobituri rotunde, sub formă de pîlnii, adînci şi largi de zeci şi sute de metri) se ridică un abur dens, de nepătruns, care neavînd unde să se scurgă, se tîrăşte la suprafaţa pămîntului. Este o adevărată mare de ceaţă albă, prin care turistul înaintează fără să-şi vadă picioarele, avînd senzaţia că pluteşte deasupra norilor...

Dar Padişul este şi un adevărat parc de flori: ghiocei de munte, liliac sălbatic, clopoţei etc.

La Padiş se întîlnesc nu numai aproape toate drumurile din munţii Bihorului (Bihăria), dar şi din toţi munţii Apuseni. Alături de Stîna de Vale (de unde ajungem aci în 6—7 ore, urmînd marcajul „bandă roşie"), el reprezintă centrul turistic cel mai frecventat.

Spre sud, Padişul se continuă cu Poiana Ponor. În stînga acesteia, spre est, se află o regiune foarte sălbatică, puţin umblată şi cercetată, care ascunde o serie de peşteri (Geimănata şi Căpuţ — unde dispare printr-un ponor rîul format prin unirea celor două văi: Ursul şi Pîrîul Sec), izbucuri şi avene (Negru şi Acoperit) etc.

În dreapta Poienii, putem vizita Valea Cetăţilor vestită prin: avenul din Vraniţa, tuneluri, hornuri şi cascade, şi care se termină brusc în pereţii Cetăţilor Ponorului, printr-o serie de chei sălbatice.

Fenomenele carstice ce se găsesc răspîndite aici la tot pasul, fie ascunse în pădurile seculare de brazi, fie situate în poienile şi păşunile întinse, alcătuiesc un decor de basm.

Cazarea turiştilor se poate face în anexele fostei cabane, sau în corturile instalate în curtea cabanei.

Din Padiş se pot face excursii la:

Peştera Zmeilor din Onceasa *(marcaj „bandă albastră" pînă la Poiana Onceasa şi de aici la dreapta „cruce roşie"; timp necesar: 5 ore). Trecem pe la casa pădurarului de la Runcul Ars, valea şi peştera Alunului, dealul Scrînciob. Peştera, lungă de 300 m, e presărată cu oase şi schelete de „Ursus spaeleus".*

Groapa de la Barsa *(marcaj „cruce albastră"; timp necesar: 2 ore). Se pot vizita: Peştera Neagră, gheţarul de la Barsa, peştera de la Zăpodia etc.*

Bazinul văii Bulzului *cu vestitele sale chei, săritori şi cascade: Bulbuci, Boga, Oşelu etc. — de mare interes în special pentru alpinişti.*

Dar cea mai interesantă dintre excursii este, desigur, cea de la Cetăţile Ponorului, *care constituie o curiozitate naturală impresionantă a munţilor Apuseni. Sînt numite şi „Cetatea Minunilor", din cauza fenomenelor carstice de o măreţie unică în Europa.*

Pentru vizitarea Cetăţilor, pornim de la Padiş (marcaj „punct albastru"; timp necesar: 6 ore). După o oră de mers, ajungem în poiana Ponor, de unde, abătîndu-ne puţin la dreapta, pe marcajul „punct roşu", putem vizita izbucul Ponorului. Acesta e un mic lac, situat într-o peşteră şi reprezintă reapariţia la suprafaţă a unei părţi din apele care dispar în poiana Padişului prin cele 13 ponoare. De la lac porneşte un mic rîu care, după cîteva sute de metri, dispare iarăşi în poiana Ponorului, printr-o serie de ponoare. Primăvara şi toamna, din cauza apelor mari, se formează în această poiană un adevărat lac alpin, situat la peste 1.200 m şi în ale cărui ape albastre se reflectă brazii seculari.

Din Poiană, vedem spre sud cum se ridică din verdele întunecat al pădurilor de brazi şi sclipesc în bătaia soarelui, pereţii albi de calcar ai Cetăţilor unde ajungem după încă o oră de mers. Cetăţile, această minune a naturii care s-a întrecut prin dărnicia fenomenelor şi frumuseţilor pe care le-a adunat

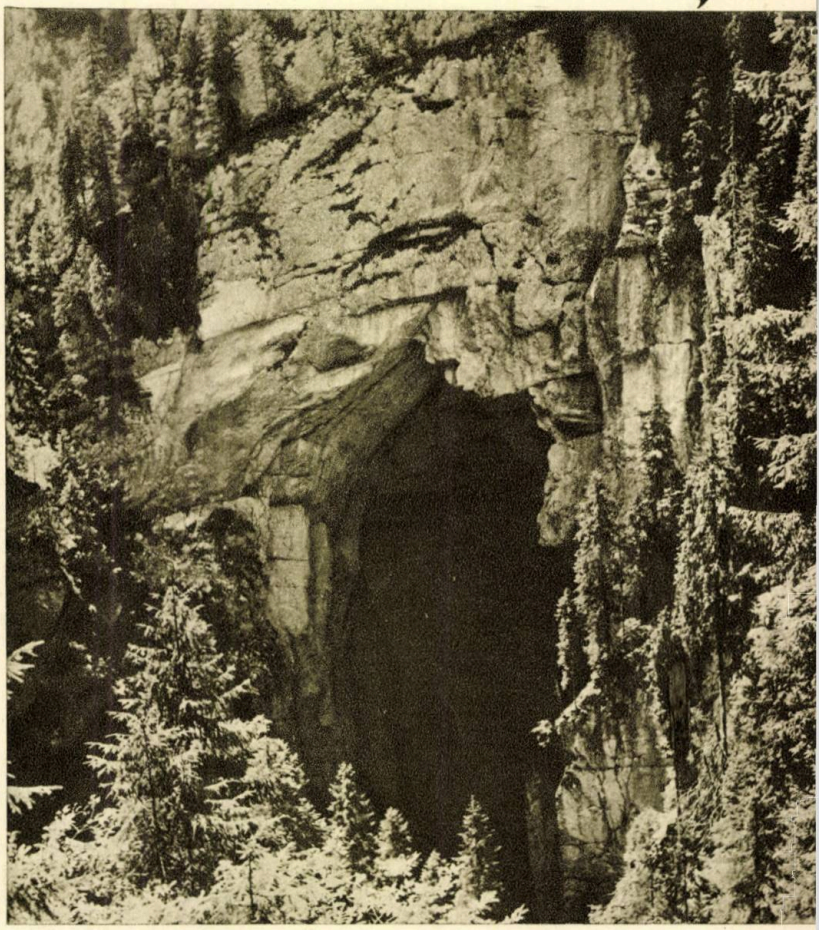

Intrarea în Cetăţile Ponorului

într-un singur loc, sînt formate din: 3 doline uriaşe, o peşteră centrală, un izbuc, un rîu ce curge printr-un tunel subteran lung de 4 km. Totul este situat într-o imensă depresiune adîncă de 300 m, înconjurată de păduri dese. Prăpăstiile mari, asemenea unor căldări uriaşe, cu pereţii înalţi de sute de metri, sînt legate între ele prin mari porţi subterane sau tunele uriaşe.

De pe marginea primei doline (sau dolina centrală) vedem în faţă un perete alb de calcar, înalt de 200 m, în care natura a tăiat o poartă uriaşă, boltită, înaltă de peste 70 m şi lată de 30 m. Pătrundem prin această „poartă mare" în cetate. În partea stîngă apare o galerie prin care vine apa ce-a dispărut la peştera Căpuţ. În faţa noastră se deschide gura neagră a tunelului subteran pe unde pătrunde şuvoiul de apă de abia ieşit la lumină. Tunelul lung de 4 km, lat şi înalt în unele locuri de zeci de metri, n-a putut fi cercetat decît pe o lungime de 2 km, traversîndu-se 14 lacuri adînci. Galeria rîului subteran este luminată, în parte, prin cele două ferestre din dolinele II şi III. În dreapta noastră, printr-un tunel uriaş, în pantă, putem ajunge la dolina II, care se prezintă sub forma unui aven circular, cu diametrul de 70 m şi cu pereţi înalţi de peste 200 m. Coborîm din nou sub poarta mare a peşterii şi urcăm apoi la

PONOR

Ascensiune într-o lume de basm

dreapta peste o creastă de calcar ce separă dolina I de III. De sus, observăm că această dolină are o formă triunghiulară şi că este cea mai mare. Coborîm în fundul ei. Aici, în partea de nord-est, e gura unui tunel, cu bolta ogivală ca a unei catedrale şi care coboară în pantă accentuată la rîul subteran. Urcînd peretele de sud al dolinei III, ajungem la marcajul „punct galben", ce duce de la Galbena la Padiş şi de aici în 2 ore sîntem la cabană.

Coborîrea în tunelul subteran pretinde adesea folosirea unor materiale speciale.

Putem face şi circuitul pe sus al Cetăţilor, căci culmile ce le înconjură închid complet depresiunea. Cele două balcoane construite deasupra dolinelor II şi III ne ajută să avem o privelişte de ansamblu a Cetăţilor.

Galeria subterană a putut fi cercetată plutindu-se cu bărcile de cauciuc pe apa lacurilor subterane, pînă acolo unde tavanul coborînd la suprafaţa apei a împiedicat înaintarea. Prin peregrinările lor subterane cercetătorii au îmbogăţit cunoştinţele despre frumuseţile acestor locuri. Dar rîul subteran îşi continuă cursul, străbate muntele şi iese la suprafaţă după cîţiva kilometri la izbucul Galbenii.

I. T.

„POLII PĂMÎNTULUI"

Pămîntul nu se limitează numai la cei doi poli geografici, Polul Nord şi Polul Sud; el mai cuprinde:

— Polul nord magnetic, situat în insula „Prince of Galles" la 74 grade latitudine nordică şi 90,33 grade longitudine estică;

— Polul sud magnetic, situat pe coasta „Regele George V", la 68,50 grade latitudine sudică şi 143,30 grade longitudine estică;

— Polul „inaccesibilităţii nordice" situat la 83,40 grade latitudine nordică şi 170 grade longitudine vestică, în Marea Îngheţată de Nord;

— Polul „inaccesibilităţii sudice" situat la 50 grade longitudine estică şi 82,5 grade longitudine sudică;

— Polul „uscăciunii" situat în Sudan la Wadi-Halfa (un mm cub de apă pe metru pătrat, odată la trei ani, precipitaţii);

— Polul „umidităţii" situat în India la Cerunoji (12.665 mm cubi apă pe un metru pătrat anual, precipitaţii);

— Polul „vînturilor" situat în „Terra Victoria" din continentul Antarctic. Vîntul atinge aici viteze superioare valorii de 200 km/oră.

TURNUL CIUNTIT

Pe locul unde se află azi Salonta, erau — cu sute de ani în urmă — doar cîteva bordeie troglodite. Jurîmprejur, cît vedeai cu ochii, — numai cîmpie. Apoi, de la o vreme, n-au mai fost nici bordeiele acestea. Năvălirile turceşti au şters de pe faţa pămîntului sperioasa aşezare din inima cîmpiei. Bordeienii s-au pribegit. Unii s-au tras către adîncurile pustei, alţii către poalele Apusenilor.

Apoi, tocmai la 1631 s-a reînfiripat viaţă de om pe aceste meleaguri prin împămîntenirea celor trei sute de haiduci oşteni-ţărani dedaţi, deopotrivă, mînuirii săneţelor dar şi apăsării pe coarnele plugului. Ei şi-au durat locuinţe mai sănătoase decît ale pribegiţilor de odinioară, iar în mijlocul lor au înălţat un turn, faimosul „turn ciuntit" al Salontei, bastion de veghe şi apărare care avea să fie cîntat, peste veacuri, de Arany János şi Petőfi Sándor.

„Turnul ciuntit" — vestigiu impresionant al Salontei — e astăzi muzeu-memorial, destinat să evoce personalitatea marelui poet Arany János, viforosul cîntăreţ al anului revoluţionar 1848. Vizitarea muzeului echivalează cu o pioasă, nemijlocită luare de contact cu viaţa şi opera lui Arany. Sînt expuse aici acte, cărţi, manuscrise, mobilier, tablouri, obiecte de îmbrăcăminte etc., totul grăind emoţionant despre acela care a spus, adresîndu-se nemuritorului său prieten Petőfi: „Ce sînt? mă-ntrebi. Mlădiţă-a poporului. Trăiesc pentru-al meu neam. Atîta. Prin el şi pentru el! Cu soarta lui sînt una, şi-n cînt de mă topesc, pe buza mea şi cîntu-i se simte bine-astfel".

CETATEA DE AUR

Sînt 2500 de ani de cînd Darius, regele perşilor, a pornit în expediţie către ţinuturile din nordul Dunării, ca să ia agatîrşilor legendara „lînă de aur" pe care aceştia o ascunseseră în munţii lor.

Acelaşi aur din munţii Apuseni a atras, mai tîrziu, lăcomia imperiului roman şi în continuare, de-a lungul veacurilor, tot el a fost mirajul care a chemat pe oameni să înscrie în munţii de piatră istoria luptei lor cu natura, o luptă cu mijloace primitive care îmbogăţea pe cîţiva şi aducea nenorocire celor mulţi.

Intr-adevăr, minele de aur din Ţara Moţilor sînt printre puţinele din lume în care mai poţi descifra şi astăzi un lung trecut istoric, o istorie de două milenii.

Dintre aceste mine, cea care-şi deapănă spectacular tragediile cu mărturii de piatră, ce se înalţă la lumina zilei ca un decor fantastic, unică pe această planetă, este Cetatea de la Roşia Montană.

Calea de acces cea mai comodă este valea Arieşului. De la Turda circulă pe această încîntătoare vale faimoasa „mocăniţă", o locomotivă de cale ferată îngustă, ce te duce, în cîteva ore, prin Cîmpeni, la Roşia Montană. De la gara „mocăniţei" şi pînă în sat sînt 7—8 km de-a lungul văii Roşiei, o apă ca rugina izvorîtă din măruntaiele bogate ale pămîntului. Apa aceasta a mînat sute de ani şteampurile primitive de lemn, care zdrobeau minereul aurifer lăsînd libere grăunţele de metal preţios, pe care strămoşii noştri le prindeau în ţesături de lînă, legendara „lînă de aur".

Satul se întinde pe o lungime de cîţiva kilometri în susul apei, străjuit fiind de masivii purtători de aur: Cetatea (1004 m), Cîrnicul (1016 m) şi Ţarina (1040 m), presăraţi cu grămezi uriaşe de piatră — haldele de steril — mărturie a imensei strădanii omeneşti.

Dintre toţi masivii auriferi ai Roşiei Montana, cel mai impresionant este cel al Cetăţii, deoarece evenimentele au adus aci la lumina zilei secrete ale adîncurilor de piatră, ce n-au văzut în nici un alt loc lumina soarelui.

Muntele Cetatea a fost cîndva un masiv stîncos, banal ca aspect, dar care ascundea, în adîncurile sale tainice, grăunţe de metal preţios. Cînd omul a găsit aurul, a început să-l urmărească cu aviditate, pătrunzînd adînc în măruntaiele muntelui, în filoanele bogate, golindu-le, slăbind treptat, treptat, puterea pietrei. Dar stăpînii nu aveau răgaz. Sclavii mureau în funduri de galerii, după o viaţă în care uitaseră de mult lumina soarelui. Stăpînii le-au pus întîi în mînă dalta şi ciocanul, iar apoi au început să macine interiorul muntelui cu foc sau apă cu oţet trimiţînd la şteampuri ciubăre cu pietre aurifere. Dar într-o zi, acum două-trei sute de ani, centrul masivului s-a prăbuşit lăsînd în picioare doar pereţii exteriori, în care gurile de galerii au devenit ferestre, asemenea unor imense ziduri ale unei „cetăţi de aur". Mai tîrziu, cînd dalta şi ciocanul şi focul au fost înlocuite cu puterea înmiită a dinamitei, masivul Cetatea deveni din ce în ce mai găunos.

Astăzi, această cetate este considerată „monument al naturii". Este un monument, dar nu o operă a naturii: este opera omului. Dacă oamenii nu ar fi fost stăpîniţi de beţia aurului şi nu ar fi distrus masivul în căutarea metalului preţios, cetatea nu s-ar fi înălţat niciodată şi măruntaiele pămîntului n-ar fi cunoscut lumina zilei.

*

Ca să ajungi la Cetate, o apuci pe un drum de picior, ce te duce într-o jumătate de oră din capătul de sus al Roşiei Montana, pe sub Cîrnic, trecînd peste haldele de steril adunate de-a lungul veacurilor. O vegetaţie sălbatică de pini creşte la întîmplare hrănindu-se poate şi azi cu sudoarea sau chiar sîngele acelora care au trudit aci.

Deodată călătorul se opreşte cu respiraţia tăiată. In faţa ochilor se ridică o viziune fantastică: „Poarta Mare" a cetăţii. Este o privelişte unică, ce te cutremură. De la nivelul privitorului se înalţă maiestuos pe 80—100 m un imens portal de piatră surplombant, colţuros, ameninţător, colorat în cele mai neaşteptate nuanţe, în care există resturi de galerii, piloni ca nişte coloane de templu, ferestre uriaşe care lasă să se vadă albastrul imaculat al cerului din partea cealaltă.

Iar de la nivelul privitorului, în jos, se mai deschide pe alţi zeci de metri, o prăbuşire de piatră ca o peşteră gigantică cu galerii haotice, un hău fantomatic al cărui adînc nu se poate descifra în beznă.

Și cînd stai să măsori cu ochii întreg peretele din prăpastia de sub tine pînă la „fereastra mare" și apoi pînă la cerul de deasupra, nu știi ce să admiri întîi: sălbăticia stîncii, poezia culorii, măreția ansamblului sau mărturia de luptă și suferință umană.

Ocolind prin stînga peretele Porții Mari se poate ajunge destul de ușor pe marginile sale de sus pe fostul vîrf al masivului Cetatea.

De aci, călătorul începe să descifreze povestea Cetății: partea cealaltă a Porții Mari se deschide ca o imensă curte interioară, o prăpastie în fundul căreia lespezile de piatră și grohotișul mobil te lasă să bănuiești prăbușirea ce a avut loc cîndva. In total există cinci astfel de curți interioare de mărimi diferite despărțite prin pereții ciuruiți ai unor resturi de galerii. Și dacă-ți desprinzi ochii de pe haosul ireal al Cetății și urmărești priveliștea largă din jur, constați cu surprindere că oamenii își continuă firesc traiul în căsuțele presărate pe plaiurile tihnite ale Apusenilor, iar Detunata și Vulcanul străjuiesc orizontul.

Dar cînd stai pe pereții Cetății, nu te poți mulțumi cu lucruri tihnite. Curțile interioare te atrag. Și după ce cobori, întîlnești o galerie scundă și întunecoasă pe unde te poți strecura în interiorul unei curți. Inainte de a pătrunde acolo unde vei găsi urme de acum două milenii, lîngă gura de intrare te oprește o piatră rotundă cu un spătar și două brațe: e „Tronul Împăratului". Legenda spune că din acest loc a vorbit acum aproape 200 de ani împăratul Iosif al II-lea, moților revoltați, promițîndu-le o viață mai bună. Și moții au ascultat amăgitoarele vorbe împărătești, continuîndu-și viața de trudă și chin a căutătorilor de aur, ca să-i îmbogățească pe alții.

Galeria de intrare este o cale de acces cam incomodă, dar scurtă. Ajuns în curtea interioară priveliștea pe care o întrezărișeși de sus, devine amețitoare: de jur împrejur pereți de stîncă multicoloră de zeci de metri înălțime, străbătuți de galerii și ferestre. Totul este nestabil, ca orice lucru ce nu e făcut să stea la lumina zilei și pe care timpul nu l-a șlefuit pe îndelete. Un miros nedefinit, acrișor, domnește în atmosferă. Iar pe pereți poți descifra clar fiecare filon golit în care cîndva stăteau, la lumina palidă a feștilelor, oameni chirciți ce dăltuiau în munte.

Există galerii ovale, trapezoidale, pe care se văd clar urmele de daltă, fiecare marcînd o altă filă din istoria agatîrșilor, a Daciei Felix, a evului mediu și chiar a zilelor mai apropiate de noi. Dar aceste goluri, care sînt infinit mai mari decît grămăjoarele de aur ce s-au smuls în 2000 de ani muntelui, sînt neîncăpătoare pentru suferințele, sudoarea, cumplita exploatare și chiar sîngele ce a curs aci.

Pînă nu de mult, puțin înainte de 1948, moții își mai iroseau energia și timpul, după tradiția unei lumi apuse, exploatînd aci pentru alții, cu mijloace primitive, aurul Cetății. Dar odată cu instaurarea puterii populare s-a schimbat fundamental și viața Cetății. Minerii moți lucrează în minele de stat după planuri raționale, iar Cetatea, devenită „Monument al naturii", și-a regăsit de atunci liniștea pe care a pierdut-o acum 2000 de ani. Nu mai este un munte falnic, dar a devenit o ruină măreață și — prin suferințele cărora le-a fost martoră — un simbol, o lecție pentru generațiile viitoare.

LIVIA STECLACI

CIRCUITUL GALBEN

Precum îl arată și numele, itinerariul cu marcaj „punct galben" se desfășoară în circuit, parcurgînd un ținut sălbatic și extrem de interesant, în cuprinsul căruia se găsesc cele mai atractive curiozități, caracteristice munților Bihorului. De aceea, el este considerat ca unul din cele mai frumoase și interesante itinerarii din Apuseni.

În pajiștea largă, dominată de țugui impădurit al vîrfului Biserica Moțului, micul adăpost Padiș pare o colibă de pitici. Pîrîul Brădetanul, care curge prin apropiere, își poartă alaiul de ape limpezi ce cîntă printre pietre...

Din fața adăpostului Padiș, urmînd poteca marcată cu „punct galben", vom înțelege viața plină de peripeții a acestui pîrîu care, după spusele cercetătorilor de specialitate, mai apare la lumina zilei curgînd prin alte locuri, despărțit de creste înalte și avînd alte nume.

Pe drum ocolit, marcajul ne poartă cînd prin poieni largi, cînd prin culoare de pădure deasă sau trece pe la gura cîte unui „aven" fioros, ce stă parcă să ne înghită chiar la marginea potecii. Avenele, care nu sînt altceva decît un fel de puțuri naturale, rezultate din eroziunea apelor, constituie pentru turiștii încercați preocupări de prim ordin. Ei coboară în ele cu ajutorul scărilor de frînghie care, dacă le-ar pune cap la cap, ar trece uneori de 100 de metri. La capătul scărilor, la lumina lămpilor de acetilenă, descoperă acolo, de foarte multe ori, cîte un „mic ghețar", rezultat din zăpada înmagazinată în timpul iernii, sau galerii ce se alungesc pe sub pămînt pe distanțe considerabile. Se întîmplă uneori ca prin aceste galerii să curgă rîuri care formează în drumul lor cascade ce vulesc asurzitor, sau lacuri limpezi și adînci care nu se pot trece decît cu barca. Lăsăm în urmă aceste curiozități, străbătînd un ținut frămîntat, peste care se văd albe stînci de calcar, eșalonate în cercuri largi, astăzi adevărate gropi, ieri poate avene adînci. Coborîm apoi pe o pantă repede prin pădure și, mai înainte de a ajunge la gol, un semn albastru ne vestește că, în dreapta și la mică distanță, avem un punct turistic de mare importanță.

Abătîndu-ne din drum, călăuziți de talvegul unui pîrîu, ajungem curînd la Izbucul Ponor. Gîlgîind din peretele de stîncă, o vînă de apă se aruncă înnebunită peste bolovani, bucuroasă că a scăpat din captivitatea întunericului. Se spune că aceste ape sînt ale pîrîului Brădetanul, înghițite mult mai sus de sorbul de la poalele vîrfului Tomașca. Și astfel aceste ape pornesc din nou să curgă la lumina zilei formînd pîrîul Ponorului. În poiana larg deschisă, unda argintie a apei vine printre plaiuri.

Din acest loc poteca urcă și coboară printr-o pădure de un aspect sălbatic neobișnuit purtîndu-ne printre blocuri răvășite haotic. O groapă enormă, înconjurată de pereți lucioși de calcar, se deschide în stînga noastră, iar o poteci marcată cu „punct albastru" conduce la Cetățile Ponorului. Prin interiorul acestora curge un pîrîu, același pe care l-am întîlnit la adăpostul Padiș și apoi la Rîul Ponor. Urcînd la creastă, semnele galbene ne conduc la avenul Borțig a cărui deschidere este impresionantă. Un grup de cercetători a coborît în fundul lui descoperind acolo un ghețar.

Din acest loc, coborîm partea cealaltă a crestei și ajungem în punctul unde poteca duce către albia unei văi. Pe măsură ce înaintăm, valea se îngustează, strînsă tot mai mult între uriași pereți de calcar.

Un ochi de apă ce gîlgîie din pămînt, într-un găvan rotunjit, revarsă peste stînci o vînă puternică de apă limpede și rece. Izvorul numit Izbucul Galben alimentează cu apă cel mai impresionant canion al ținutului, Canionul Galben, care mai jos poartă numele de Valea Galbenii. Prin canion, coborîrea destul de anevoioasă se efectuează pe o poteci amenajată cu cabluri și scări, ce ne poartă de-a lungul pereților verticali, care au strîns valea într-atît, încît între maluri, uneori, nu sînt mai mult de 10 metri.

La scurtă distanță de acest loc și după ce coborîm cîteva scări, apa se aruncă spumegîndă peste stînci, ieșită din gura largă a unei cavități: Cascada din Tunel.

Ajuns la limita de jos a Canionului Galben, marcajul începe să urce, purtîndu-ne de-a lungul unei creste amenajate din loc în loc cu balcoane speciale în care întîlnim niște tăblițe pe care stă scris: „Spre priveliște". În fine, părăsim aceste ținuturi, străbatem Poiana Florilor și urcăm din greu pînă într-un punct unde marcajul ne atrage atenția, prin semne speciale, că avem din nou de vizitat ceva.

O scară de bîrne, cu trepte foarte dese, ușurează coborîrea, care acum se desfășoară prin sala enormă a unei peșteri plină de lemne și bolovani. De sus, din tavan, o „fereastră" naturală spartă în peretele de calcar, permite luminii să pătrundă pînă jos în fundul sălii, unde aflăm cîteva stalagmite de gheață de o înălțime neobișnuită. Pardoseala acoperită cu gheață se întinde pe lîngă perete, de-a lungul unei galerii care se sfîrșește cu o rupitură de pantă verticală. Aci nu poți coborî decît cu scara de frînghie. Ne întoarcem. La lumina de afară, citim pe un perete scris cu litere mari: Ghețarul de la Focul Viu.

După vizitarea ghețarului, itinerariul ne mai poartă pe la Piatra Galbenii, din vîrful căreia panorama sălbatică a munților este dominată de surpătura galben-ruginie a Gropii Ruginoase. De aci, circuitul galben ajunge curînd la adăpostul Padiș, punct din care am plecat într-o excursie în care am văzut locuri neobișnuite și încîntătoare.

C. E.

CĂLĂTORIE LA CLUJ

Călătorul care străbate meleagurile patriei noastre, tot mai îndrăgostit de fiecare colţişor al ţării, nu va putea uita să includă în itinerariul său Clujul.

Oferind vizitatorului încîntarea oraşului propriu zis, Clujul îi deschide totodată fereastra spre o regiune nu mai puţin minunată prin natura sa geografică, prin tradiţiile sale istorice şi culturale.

Situat în partea de nord-vest a R.P. Romîne, Clujul este unul din cele mai vechi oraşe de pe teritoriul ţării noastre şi actualmente al doilea ca mărime după Bucureşti.

Punct de răscruce al unor puternice frămîntări istorice, Clujul a înfruntat secolele. Chiar dacă nu se poate preciza cu exactitate momentul apariţiei sale, cert este că în cronici se consemnează existenţa pe teritoriul de astăzi al oraşului a unei aşezări denumită Napoca pe vremea dacilor şi romanilor.

Abia în 1173 întîlnim, pentru prima oară, denumirea oraşului foarte apropiată de cea actuală: Clus.

Clujul s-a dezvoltat ca un centru citadin organizat şi armonios, cîştigînd cu fiecare epocă noi valori arhitectonice şi culturale care trezesc pe bună dreptate interesul oricărui vizitator.

Asemeni tuturor oraşelor moderne prin concepţia lor urbanistică, principalele artere de circulaţie ale Clujului converg spre piaţa largă a Libertăţii, care se găseşte în centrul oraşului şi care poate fi considerată una din cele mai frumoase pieţe ale ţării. Biserica Sf. Mihail, construită în stil gotic la sfîrşitul secolului al XIV-lea, domină întreaga piaţă prin monumentalitate. Alături de ea şi completînd peisajul citadin al Clujului, se găseşte statuia ecvestră a lui Matei Corvin.

Considerată ca un al doilea centru al oraşului, piaţa Ştefan cel Mare impune nu mai puţin prin construcţiile care o înconjură şi în special prin Teatrul Naţional şi catedrala concepută în stil bizantin.

Clujul, ca şi numeroase alte oraşe ale lumii a căror existenţă datează de secole, cuprinde şi el o parte „veche", caracterizată printr-o serie de construcţii, martore grăitoare ale unor vremuri pe care le reînvie doar manualele de istorie. Amintim casa în care s-a născut Matei Corvin, apoi mănăstirea şi biserica franciscanilor, ridicată după cîte se pare în secolul al XIV-lea în stil gotic şi modificată ulterior sub influenţa stilului baroc.

Nu mai puţin interesante sînt cartierele meseriaşilor, construite în stilul evului mediu şi care păstrează încă vie amintirea participării localnicilor la marile zguduiri istorice din timpul

Munţii Apuseni — Valea Runcului

Clădirea teatrului şi operei romîne

răscoalelor de la Bobîlna (1437) și a celei condusă de Gheorghe Doja (1514) împotriva nobililor asupritori.

Centrul „orașului nou" îl constituie fără îndoială Universitatea care poartă astăzi numele marelui bacteriolog Victor Babeș și al eminentului om de știință Bólyai. Fără nici o exagerare, complexul universitar Babeș-Bólyai reprezintă el însuși un oraș, o cetăde a tinereții, care imprimă întregului mediu un ritm de viață trepidant, plin de veselie și prospețime.

Clujenii se mîndresc, pe bună dreptate, cu minunata lor grădină botanică cuprinzînd un teren de peste 11 ha, și mai ales cu Institutul de speologie (creat de vestitul explorator romîn al Polului Sud — Emil Racoviță), primul de acest gen din lume și care posedă în colecția sa elemente din fauna cavernicolă a peste 1500 de grote din Europa, Africa și America de Nord.

Puternic centru cultural, Clujul dispune nu numai de toate formele de învățămînt superior, ci și de numeroase instituții de cultură, printre care Teatrul Național, două opere, orchestre simfonice, biblioteci de stat (printre care Biblioteca Universitară înzestrată cu peste 1,5 milioane volume), ca și de numeroase muzee în rîndul cărora primul loc îl ocupă neîndoielnic Muzeul de Artă cu excepționala sa colecție etnografică a Transilvaniei.

În fața Bibliotecii Universitare, vizitatorul va admira statuia ecvestră a Sf. Gheorghe, copie fidelă a aceleiași statui executată în 1373 la Praga de frații Marton și György din Cluj.

În zilele noastre orașul Cluj își crează o nouă istorie și odată cu aceasta noi tradiții, adăugînd la vechile sale monumente de cultură și artă noi construcții impunătoare, care l-au transformat într-un puternic centru economic al țării. Consemnăm astfel existența fabricii de încălțăminte „János Herbák" — cea mai mare din țară—, a uzinelor „Carbochim", „Tehnofrig" (specializată în construcția utilajelor pentru industria frigului), „Libertatea" etc.

Imbinînd fericit vechile și noile peisaje, Clujul prezintă vizitatorului un tablou complex, dar unitar, care lasă pentru multă vreme amintiri.

B. SCHÄCHTER

Vedere din centrul orașului

Din experiența turiștilor încercați

Despre turismul de munte, ca și despre cea mai evoluată dintre formele lui de manifestare, alpinismul tehnic, s-au scris pînă astăzi numeroase pagini; ele recomandă, fără excepție, ca prudența și calmul să călăuzească în permanență pe turiști, fie că întreprind o escaladă grea, fie un drum de munte lipsit de dificultăți.

Dacă alpinismul tehnic nu este accesibil decît elementelor dotate cu anumite aptitudini, turismul de munte poate fi practicat, în schimb, de oricine, cu singura condiție de a fi înzestrat cu un organism sănătos. Există totuși afecțiuni care nu împiedică practicarea turismului, acesta, dimpotrivă, exercitînd asupra unora dintre ele o acțiune binefăcătoare (anemiile, nevrozele).

Rezistența fizică generală și elasticitatea, pe care le vom căpăta prin practicarea altor sporturi ca gimnastica, marșul, înotul, canotajul etc. ne vor ajuta în bună măsură să învingem cu mai multă ușurință dificultățile muntelui. De altfel, este bine cunoscut faptul că cei mai înzestrați dintre turiști și alpiniști sînt tocmai cei care au la bază o pregătire sportivă.

Este cu totul greșit să privim turismul de munte ca pe o simplă acțiune mecanică; a-i da această interpretare înseamnă a trece nepăsători pe lîngă atîtea elemente de atracție ale naturii, cu aspectele și fenomenele ce ni se dezvăluie la fiecare pas și care, cercetate, vor da un orizont tot mai larg cunoștințelor noastre. Astfel fiind, adevăratul turist va trebui să se documenteze asupra caracterului regiunii ce va străbate (geologie, floră, faună, climă), asupra cabanelor, refugiilor, punctelor de interes turistic mai deosebit etc.

ECHIPAMENTUL

Să nu uităm că la munte vremea se poate schimba dintr-un moment într-altul (ploi, grindină, scăderea bruscă a temperaturii, ninsoare în lunile de vară) și că surprinși cu un echipament improvizat, putem suferi unele neplăceri. Vom renunța, deci, la ținuta de oraș, înlocuind-o cu: o haină de vînt prevăzută cu buzunare, un pulover de lînă, pantaloni scurți sau „golf" de o croială comodă, bocanci solizi și ușori, o șapcă sau pălărie de pîslă, cămăși sport cu buzunare, ciorapi de lînă.

Sacul de drum, din pînză impermeabilă, 2—3 cutii de aluminiu pentru alimente, precum și cîteva mici ustensile (furculiță, briceag, pahar, obiecte de toaletă, strict necesare) vor completa echipamentul nostru.

În nici un caz nu ne vom „înarma" cu piolete care, deși impresionează, sînt pe cît de incomode, pe atît de inutile. Știm, de altfel, că pentru aceleași drumuri, bunul simț al ciobanilor noștri s-a oprit, înțelepțește, la o simplă bîtă crestată dintr-o creangă mai sănătoasă...

Fiecare grup va trebui să aibă asupră-și o sumară trusă medicală din care nu vor lipsi pansamentele, spirtul medicinal, vata, medicamentele de uz curent, și, eventual, serul antiviperin și o seringă.

ALIMENTELE

Cantitatea de alimente va fi calculată potrivit duratei unui drum. Ele vor îndeplini trei condiții esențiale și anume: să fie substanțiale, ușor de digerat și de un volum cît mai mic (unt, marmeladă, carne friptă, șuncă, zahăr, ciocolată, lămîie, fructe).

Consumarea alcoolului, în cursul unui drum de munte, este dăunătoare; în special iarna cînd, după o aparentă senzație de reconfortare, provoacă stări de somnolență sau de epuizare totală. După terminarea unui drum, alcoolul poate fi consumat în cantități moderate, de preferință cu ceai, cafea.

MERSUL

Pasul turistului încercat este regulat și rar. Mersul grăbit conduce la epuizarea prematură a forțelor noastre, iar de aci, la imposibilitatea de a face față dificultăților nepreveăzute ce se pot ivi pe un parcurs.

În sfîrșit, este indicat ca pe porțiunile de drum mai înclinate, să ne oprim înainte de a fi complet epuizați și să reluăm mersul numai după ce ne-am recăpătat respirația normală.

Întrucît buna desfășurare a unui drum interesează mai mult decît timpul în care îl vom parcurge, cadența unui grup va fi dată de cel mai puțin pregătit dintre componenți; aceasta, pentru a preîntîmpina destrămarea grupului, ceea ce ar putea să aibă urmări grave, în special iarna, pe vreme rea, sau cînd vizibilitatea este redusă.

Printr-un mers normal putem acoperi, în zonele plane, circa 4 km pe oră; la munte, pe drumurile ușoare, 3 km, iar pe cele de o înclinație mai mare, 2 km. Diferențele de nivel ce le putem urca în același interval de timp, variază după accidentația locului între 250 și 400 m; iarna, aceste valori rămîn neschimbate, exceptînd epocile cu zăpezi abundente cînd nu putem depăși, într-o oră, o diferență de nivel mai mare de 150—200 m.

PREVENIREA ACCIDENTELOR

Este bine cunoscut faptul că, în marea lor majoritate, accidentele de munte aparțin unor cauze subiective; între acestea, insuficienta cunoaștere a parcursului, alegerea unor itinerarii ce depășesc gradul nostru de pregătire, mersul neregulat, imprudențe la traversarea punctelor dificile, alimentația greșită etc.

Prudența ne învață să cumpănim forțele tovarășilor de drum cu greutățile traseului și cu timpul pe care-l avem la dispoziție; să fim călăuziți de un cunoscător al locurilor în regiunile în care orientarea este grea; să ne însușim citirea hărților și utilizarea busolei și — accentuăm — să nu subestimăm pericolele muntelui, oricît de mult ne-am încrede în forțele noastre.

În sfîrșit, pornind la drum, să nu uităm că nicăieri nu este nevoie de mai multă bunăcuviință decît la munte și că aceasta ne impune să cruțăm de stricăciuni cabanele, refugiile, monumentele naturii și minunatul covor vegetal al munților noștri; în felul acesta vom da putință ca de ele să se bucure miile de oameni ai muncii care cutreieră astăzi frumoasele plaiuri ale patriei.

BAZARUL SOMEȘULUI CALD

Regiunea de un pitoresc deosebit a izvoarelor Someșului Cald, poartă denumirea de bazar, căci aici sînt adunate la un loc tot felul de formațiuni naturale: peșteri, tuneluri, izbucuri, rîuri subterane, chei grandioase, ponoare, cetăți de stînci.

Putem ajunge aici, venind fie din nord, de la Stîna de Vale (marcaj „bandă roșie"; 3—4 ore), fie din sud, pe același marcaj, de la Padiș (2—3 ore), după care coborîm în valea Someșului pe marcajul „punct roșu" în 30 de minute. Aici începe călătoria noastră prin acest palat din basme.

Trecem la început prin Tunelul Mic, săpat de Căciulata, ale cărei ape dispar mai sus de tunel printr-un ponor și apar mai jos printr-un izbuc. Poteca traversează apoi valea Vărășoaii, trece prin poiana Făget (de unde putem coborî în prăpastia Molach) și urcă la punctul de priveliște Belvedere, de unde putem admira întreaga vale a Someșului, care curge zgomotos la picioarele noastre, la adîncimi înspăimîntătoare. Din verdele pădurii de brazi se ridică o stîncă de calcar albă, înaltă, dincolo de care, în zare, munții își profilează vîrfurile pe albastrul cerului. Trecem pe lîngă o serie de stînci de forme și mărimi variate și bizare, după care coborîm în valea Someșului. Un nou urcuș pe versantul stîng al Someșului ne duce la peștera de la Dosul Căpiții sau Palatul lui Baltazar, ale cărei stalactite colorate în nuanțe diferite, sînt luminate indirect de razele de lumină ce pătrund prin ferestrele săpate în tavan. De aici, poteca ne duce printr-un ținut acoperit de bolovani uriași, impozante stînci albe (Turnul despărțit). Coborîm într-o mică poiană, de unde putem vizita Văgăuna Zmeului — o vale închisă de pereți înalți de piatră. Urcăm apoi pe valea Rădesii spre cetățile sau catacombele Rădesii, punctul de atracție al acestui circuit. Pe măsură ce urcăm, valea devine mai îngustă, transformîndu-se într-un adevărat canion, îngust în unele locuri de numai 1—2 m. Pereții înalți ce străjuiesc aceste chei sălbatice sînt foarte neregulați, cu crăpături adînci și stînci ieșite în afară, dîndu-ți impresia că pot să cadă dintr-o clipă în alta peste cutezătorul ce-a îndrăznit să le tulbure liniștea. Ajungem la gura peșterii, în care pătrundem printr-o poartă înaltă de aproape 20 m, săpată în calcar, de micul rîu, în decursul vremii. Farmecul deosebit al acestei peșteri constă în sistemul ei natural de iluminat, printr-o serie de crăpături, ferestre, situate în tavanul peșterii. Pătrunzînd prin acestea, lumina dă stîncilor din peșteră înfățișări stranii și fantastice. În prima parte a peșterii se pot observa o serie de terase, care ne arată locul de odinioară al albiei rîului și podeaua peșterii. După ce trecem printr-un coridor de stînci (partea cea mai întunecată a peșterii), ajungem în cea mai mare încăpere a ei, în ai cărei pereți se văd o serie de mici grote. Sînt Firidele Catacombelor, mormintele animalelor ce-au populat odinioară peștera. Trecem mai departe prin Galeria Mare, luminată de fîșiile de lumină ce se strecoară de sus prin ferestrele formate de grupul de stînci numit Ruinele Palmirei, după care coborîm pe o serie de trepte săpate în stîncă, în grota subterană, în mijlocul căreia se află un mic lac, ce reflectă pereții întunecați dimprejur. De aici, cu ajutorul unei scări, ajungem la etajul peșterii, tot atît de lung, dar cu tavanul la numai 8—10 m înălțime. Trecem prin vestibulul sau holul peșterii din care ieși prin așa numita poartă a Babilonului.

Odată la lumină, putem vedea, puțin mai sus, izbucul Rădesii, de la care poteca ne duce la Padiș.

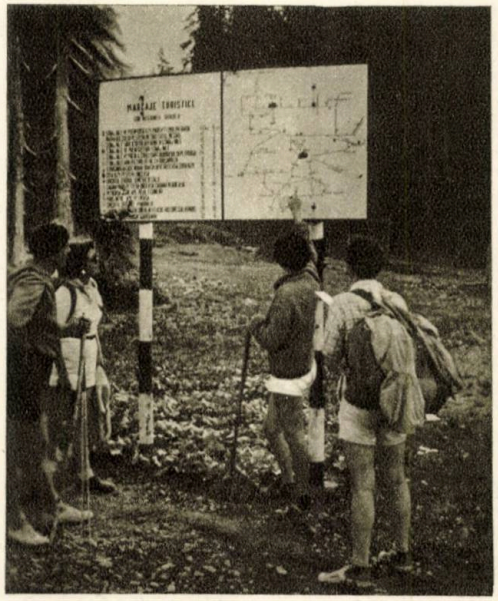

Pornind de la Stîna de Vale

Vîrsta orașelor

ANKARA (Ancyra)	: 2791 ani (830 î.e.n.)
ATENA	: 3518 ani (1557 î.e.n.)
BERLIN	: 797 ani (1164)
BUCUREȘTI	: 502 ani (1459)
BUENOS-AIRES	: 426 ani (1535)
CADIX	: 2601 ani (640 î.e.n.)
CAIRO	: 1317 ani (644)
CONSTANTINOPOL (Bizanț)	: 2618 ani (657 î.e.n.)
CORINT	: 3464 ani (1503 î.e.n.)
CRAIOVA	: 847 ani (1114)
GIURGIU	: 740 ani (1221)
IAȘI	: 684 ani (1277)
LENINGRAD (Petrograd)	: 258 ani (1703)
MARSILIA	: 2561 ani (600 î.e.n.)
MOSCOVA	: 815 ani (1146)
MÜNCHEN	: 1000 ani (961)
NEW-YORK	: 338 ani (1623)
PARIS	: 2011 ani (50 î.e.n.)
PORT-SAID	: 102 ani (1859)
ROMA	: 2715 ani (754 î.e.n.)
SIRACUZA	: 2696 ani (735 î.e.n.)
STOCKHOLM	: 701 ani (1260)
THEBA	: 3455 ani (1494 î.e.n.)
TOKIO	: 506 ani (1455)
TURNU-SEVERIN	: 852 ani (1109)
VENEȚIA	: 1509 ani (452)

(în paranteză este trecut anul înființării)

Cum cunoaștem vremea

Semne care indică vreme uscată și senină:

— *Noaptea cade rouă abundentă.*
— *Ceața uscată (pîcla) miroase a fum.*
— *Fumul se ridică vertical.*
— *Cerul la orizont este auriu la răsăritul și apusul soarelui.*
— *Rîndunelele zboară sus de tot.*

Semne care indică vreme mohorîtă și nestabilă:

— *Norii subțiri în formă de valuri mărunte se mișcă cu repeziciune pe cer.*
— *Vîntul se întețește către seară.*
— *Cercuri mari (halouri) în jurul soarelui sau în jurul lunii.*
— *În zorii zilei razele soarelui sînt de culoare roșie-purpurie.*
— *Fumul se întinde la suprafața pămîntului.*
— *Florile caprifoiului miros puternic înainte de ploaie.*

PE UNDE NE POARTĂ ARIEŞUL

Arieşul sau Aurarul, artera principală de pătrundere a turiştilor în masivul Apuseni, duce din răsărit pînă în inima munţilor. El este cel mai mare afluent al Mureşului, pe partea dreaptă.

Valea Arieşului, una din cele mai frumoase şi fermecătoare văi din ţara noastră, este săpată în cea mai mare parte în roci de calcar; ea străbate ţara Moţilor, situată în inima munţilor Apuseni.

După ce izvorăşte de sub coastele Curcubetei, apa porneşte la vale şi tăind munţii în două ajunge la Arieşeni, prima comună de pe valea ei. De aici se poate merge la gheţarul Scărişoara sau la Curcubeta.

Curcubeta Mare este cel mai înalt vîrf din munţii Apuseni (1849 m). Denumirea („curcubetă" în graiul moţilor înseamnă: dovleac), trădează forma sa rotundă şi domoală, spinarea ca a unui pepene uriaş. O mantie de brazi se întinde peste culmi, iar la umbra codrilor, izvoarele limpezi ca lacrima ale celor două Arieşuri cîntă doina moţilor. Singurătatea este absolută: nu vezi ţipenie de om, nu simţi nici o mişcare, n-auzi nici un glas.

După ce Arieşul îşi poartă apele printre stîncile dure ce-i stau în cale pe distanţă de aproape 10 km, munţii se dau la o parte, valea se lărgeşte şi iată-ne ajunşi la Gîrda de Sus, un cătun al comunei Scărişoara, minunat punct de plecare pentru turişti. De aci se poate merge spre nord la gheţarul Scărişoara (pe valea Gîrdei Seci sau pe Valea Urdîncuşii), sau spre sud la comuna Iarbă Rea, pentru ca mai departe, prin Tarniţa Ierbii Rele, după 10 km, să ajungem la comuna Avram Iancu.

Şi Arieşul îşi poartă la vale apele cristaline şi repezi, trecînd prin sate din ce în ce mai mari şi mai frumoase, ce se înşiră ca mărgelele unui colier. Iată-ne ajunşi la Scărişoara, comună fruntaşă, de unde cale de 16 km pînă la Albac, valea Arieşului trece prin partea ei cea mai sălbatică. Aici, cele trei podoabe ale pămîntului: apa,munţii şi pădurile şi-au dat mîna, creînd o regiune de o frumuseţe de nedescris, cu cascade, guri de peşteri, creste ferestruite şi pereţi verticali, stînci măcinate şi găurite de tot felul de fenomene carstice.

La Albac (la 17 km de Cîmpeni), valea Arieşului face un cot de 90° spre sud. Această comună este locul de baştină al lui Horia, al lui Nicolae Ursu din Albac, care, vrînd să arunce de pe umeri jugul iobăgiei, a pornit la 1784 în fruntea maselor ţărăneşti împotriva exploatatorilor.

La Secătura, îşi varsă apele limpezi în Arieş, Neagra care izvorăşte de sub vîrful Pietrile Mărunte. Puţin mai jos, tot pe partea dreaptă, primeşte şi pe frăţiorul lui, Arieşul Mic, al cărui izvor principal este pe coasta Curcubetei Mari, la „Fîntîna", izvor cu o apă rece de 4°C. Arieşul Mic adună întîi o serie de afluenţi, cu ape limpezi şi repezi ce vin din văgăuni de munţi, apoi răspunde chemării fratelui cel mare şi se varsă în el, după ce străbate de la vest către est — „ţara Vidrelor". Demnă de vizitat, în această „ţară", este comuna Avram Iancu (fostă Vidra de Sus), unde se află casa lui modestă, mică, pierdută sub un acoperiş uriaş, clădită în stil local, cu balcon cu arcade şi ferestre mărunte. Transformată în muzeu, ea adăposteşte o serie de obiecte foarte interesante din timpul răscoalelor lui Horia şi Avram Iancu.

Comuna este şi un important punct turistic, de unde se poate merge la Curcubeta Mare sau la Muntele Găina. Acesta din urmă nu este vestit prin înălţimea lui (1468 m), ci mai ales pentru aşa numitul „tîrg de fete", care are loc aici, în fiecare an, la data de 21 iulie. Pe platoul ce se întinde puţin mai jos de vîrful acoperit cu brădet, se adună tineri şi bătrîni, femei şi bărbaţi, ce vin din toate colţurile munţilor Apuseni, în costumele lor minunate, cu lucruri de schimb. În sunetele buciumelor, ziua şi noaptea la lumina feerică a focurilor ei joacă, petrec şi fac schimb de obiecte. Buciumele lungi de peste 2 m înălţîndu-se spre cer, cheamă cu tonurile lor greoaie toată lumea la joc. Aşa se cunosc tineri din colţuri îndepărtate şi uneori aceste cunoştinţe se termină cu nunţi.

Tot pe valea Arieşului Mic se pot vizita biserica de lemn din Ponorul şi Dealul de melci pietrificaţi (Actionella gigantea), ce se află la locul de vărsare a pîrîului Slatinei.

Mai jos de confluenţa celor două Arieşe („Gura Apelor") putem cerceta peştera Lucia, situată pe malul drept. Urmează valea Sohodolului şi iată-ne ajunşi la Cîmpeni, capitala Ţării Moţilor, centrul de totdeauna al acestora.

Ca spiţele unei roţi uriaşe se adună la Cîmpeni, culmile împădurite ce coboară din Balomireasa, din masivul prăpăstios al Vulcanului, ca şi din celelalte culmi de peste cele două Arieşe. Vestiţi din timpul revoluţiei de la 1848, căci aici şi-a avut cartierul general Avram Iancu, Cîmpenii au stat totdeauna în focul marilor revolte.

„Tîrgul de fete" de pe muntele Găina

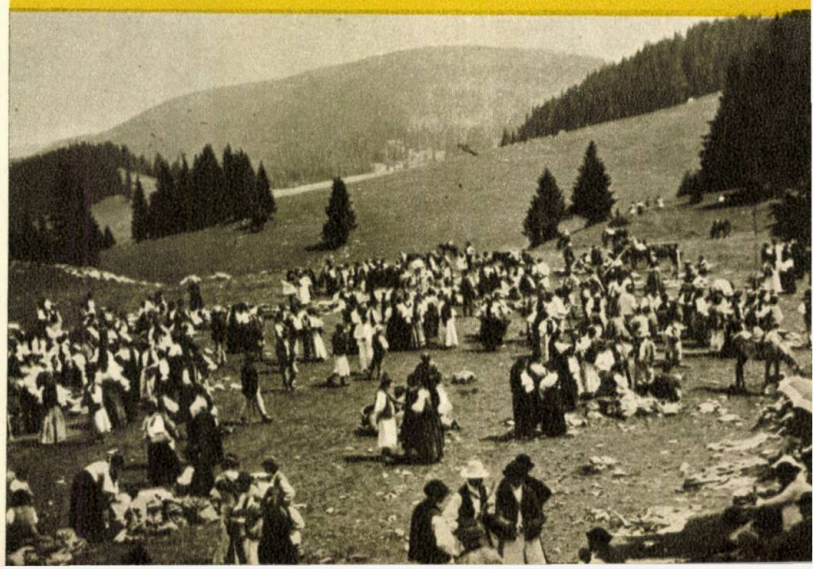

La ieşirea din Cîmpeni, Arieşul primeşte un nou afluent, Abrudul, ce aduce salutul Detunatelor.

Începînd de la Cîmpeni, valea Arieşului este însoţită pe tot parcursul ei nu numai de şoseaua albă şi netedă, ce se întinde ca o dungă de lumină pe marginea rîului spumos, ci şi de „mocăniţa", pe calea ferată îngustă, care te duce, în 6—7 ore, de la Abrud la Turda, pe un traseu de 95 km.

Iată-ne ajunşi la Bistra, situată la confluenţa cu Valea Mare care izvorăşte din masivul Netedii, de sub vîrful Muntelui Mare. Mai departe, Arieşul curge printr-o vale mai largă, cu livezi şi ogoare aşternute la soare. La Lupşa (la 24 km de Cîmpeni) comună veche ce este amintită în unele documente ca fiind sediul unui cnezat prin anul 1325, se pot vizita mănăstirea şi biserica, socotite azi printre cele mai vechi din Transilvania (începutul sec. XV).

La Baia de Arieş, vechi centru minier al exploatărilor de aur, în afară de gropile în formă de conuri, unde cu mii de ani în urmă se cernea aurul scos din pîntecul muntelui, se poate vedea, la ieşirea din oraş, copacul cu frunze veşnic verzi: „fagul împăratului Iosif II".

La Salciua de Jos, Arieşul, după ce primeşte din nord valea Sălcioarei şi din sud Valea Ascunsă, intră din nou într-un defileu, format pe dreapta de muntele Bedeleu din masivul Trascăului, iar pe stînga de muntele calcaros Scărişoara-Belioara, din masivul Gilăului. Malurile se înalţă repede, se apropie unul de altul, lăsînd să se vadă din bolta cerească doar o dungă de lumină. Între Salciua de Jos şi Lunca, valea prezintă partea ei cea mai romantică. Pe dreapta, în masivul calcaros al Bedeleului (1295 m), se observă „Poarta Zmeilor" cu arcadele ei de basm, în timp ce pe stînga se ridică zidul înalt şi săpat în marmură albă al muntelui Scărişoara-Belioara.

În timp ce calea ferată şi şoseaua au rămas sus, apele Arieşului, furioase de noul obstacol ce caută să le aţină calea, sapă mereu masivul pietros, adîncindu-şi valea.

Apele Arieşului, strînse între cei doi masivi de calcar, fac un mic cot către nord-est, după colţul Săcuelului (1235 m). În aceste chei, pe dreapta, se varsă în Arieş apele unei văi ce se presupune a fi un braţ al Văii Ascunse. Aceasta, după ce străbate un defileu abrupt şi ameţitor, se aruncă în Arieş printr-o spintecătură de stînci, sub forma unei cascade înspumate, înaltă de 7—8 m, albă ca şi pietrele de calcar, numită: „La Hurducate". Pe stînga, Arieşul primeşte valea Poşăgilor, ce izvorăşte de sub Muntele Mare. După aceasta, el face un mic cot spre sud şi după 3—4 km iese din defileul Bedeleului.

Munţii se dau la o parte, valea se lărgeşte şi iată-ne ajunşi la satul Lunca, vestit prin plantaţiile sale de nuci.

În depărtare se vede Piatra Vidolmului, la poalele căreia este satul cu acelaşi nume. De aici, se poate urca spre nord, pe Vîrfuiata, sau merge spre sud, la Rimetea, în munţii Trascăului. Se poate urca pe Vidolm, urmînd Valea Morii în sus (3 ore).

Mai departe, valea Arieşului trece prin pajişti înflorite, pe sub poale de codru şi iat-o ajunsă la Ocoliş, unde valea Ocolişului ce se varsă în Arieş, îşi adună apele de sub masivul Scărişoara-Belioara, săpînd frumoasele chei ale Runcului şi Pociovaliştei. Mai departe, la Ocolişel, valea Vadului aduce Arieşului apele de sub muntele Buscat, de unde izvorăşte, iar mai jos, la satul Buru, valea Ierii se varsă în Arieş. Valea devine şi mai largă, livezi, poieni încîntătoare şi lanuri de semănături apar peste tot. Un ultim afluent: valea Hăşdatelor ce se varsă în Arieş pe stînga. Apele, potolite de atîta frămîntare, devin acum domoale. Ele lasă în dreapta comuna Mihai Viteazul cu întinsa Cîmpie a Turzii şi după puţin timp, Arieşul se varsă în Mureş la Luncani.

I. ŢUGUI

PE ARIEŞ

Privind strălimpezile-i unde,
Văd Arieşu-n fund de vale
Cum lunecă şi cum s-ascunde
Sclipind din mii şi mii de zale.

Stau munţii frunte lîngă frunte,
Cunună pîn-la cer, de stînci.
De scoţi un strigăt, ce mărunt e
În faţa vocii lor adînci!

Din peşteri tună-ale lor glasuri,
Din stînci de trăznete-nroşite
Ei povestesc nu despre ceasuri,
Ci despre lupte nesfîrşite.

Străjeri li-s brazii uriaşi
Cu fumegîndele lor scuturi.
De veacuri cresc aceşti ostaşi
Şi cînd vorbesc, vorbesc prin vulturi.

. . . . . .

Şi Arieşul nu odată,
Văzu că-n albia-i se strînge
Nu unda-i rece şi curată,
Ci crunta flacără de sînge.

Securi şi furci, şi coase drepte
Văzut-a apa lui fierbinte.
În munte sînt zidite trepte
Din marmore de oseminte,

Sus mîngîie pădurea cerul
Cu vîrfuri moi, ce cresc într-una,
Dar trunchiurile-s tari ca fierul
Că-n trunchiuri a crestat furtuna.

Zbucneşte viaţa pururi nouă
Dintr-un pămînt ca de granit
E fraged creştetu-i şi-n rouă,
Dar trunchiul e de neclintit.

EUGEN JEBELEANU

Arieşul la Albac

● **Metroul din Moscova transportă zilnic, în medie, peste 2.500.000 de călători.**

● **Între anii 1728 şi 1731, marele istoric Montesquieu a întreprins o mare călătorie prin Europa, vizitînd numeroase oraşe. Studiind moravurile şi instituţiile altor popoare, el a pregătit în acest timp celebra sa lucrare: „L'Esprit des Lois".**

● *Cel mai mare şarpe din lume este pitonul. El trăieşte în India, arhipelagul malaez şi Asia de sud-est. Lungimea sa variază între 5 şi 10 metri. În ţara noastră, şarpele dungat, în lungime de 2 metri, deţine initiativa. Trăieşte în poieni şi păduri, hrănindu-se cu păsări, şopîrle, şoareci, şobolani, cîrtiţe. Muşcătura lui este dureroasă, dar nu şi veninoasă.*

● **La Gottwaldov (R. S. Cehoslovacă), unde se află marea uzină de încălţăminte „Svit", s-a amenajat un muzeu al... pantofilor. El reflectă istoricul încălţămintei din antichitate pînă în zilele noastre.**

● Ştiaţi că există o plantă... călătoare? Numele ei este „Cacto andante", un soi de cactus care creşte în Peru, în regiunea marilor deşerturi nisipoase. Cu ajutorul unor prelungiri, adevărate organe de mişcare, această plantă se poate deplasa, evident pe distanţe mici, în căutarea apei!

● *Doriţi o „reţetă" pentru tratarea degerăturilor? Eschimoşii şi le vindecă ţinînd mîinile sau picioarele, după cum e cazul, în apă fierbinte (50—60 grade)!*

● **În regiunea lacului Balaton (R. P. Ungară) s-au descoperit, nu de mult, vestigiile unei aşezări vechi de cca. 27.000 de ani.**

● Pe fluviul Antoki, la Takaka, în Noua Zeelandă, Margaret Mc. Allum se ocupă, de peste 40 de ani, cu hrănirea peştilor. Unii peşti, graţie grijii manifestate de ea, au atins peste 1 m în lungime. Interesant este că peştii poartă recunoştinţă binefăcătoarei lor şi se lasă chiar mîngîiaţi de ea!

● *Strabon, unul dintre primii geografi ai antichităţii, a lăsat posterităţii o amplă, dar naivă, descriere a pămîntului. Lucrarea cuprinde 17 volume.*

● **Peştera Kunger din Urali este un mare punct de atracţie pentru turişti. Acolo se află un „palat de gheaţă" deosebit de interesant.**

● La Nicopole (R. P. Bulgaria) se află un original monument de statornicie... conjugală. El a fost ridicat de un anume Fronton, funcţionar roman care se găsea prin aceste locuri în sec. II. Inscripţia de pe monument face elogiul calităţilor soţiei şi al... fidelităţii soţului!

● *În regiunea Cikalovsk (U.R.S.S.), în apropierea localităţii Solstiţk, se află, în plină stepă, un lac în care nu te poţi îmbăia. Apa lacului este atît de saturată de sare, încît nu permite corpului să se afunde, menţinîndu-l la suprafaţă.*

● **În munţii Tatra (R. S. Cehoslovacă), pe vîrful Lomnica, la o înălţime de 2634 metri, se află unul din cele mai originale observatoare astronomice din Europa.**

● La muzeele din Moscova s-a experimentat o interesantă inovaţie: fiecărui vizitator i s-a înmînat la intrare un aparat portativ de radio prin care ghidul dădea lămuririle necesare şi... răspundea la întrebările vizitatorilor!

pe scurt pe scurt pe scurt pe scurt pe scurt pe

Crişul Repede la Oradea

LA DRUM CU CRIŞUL REPEDE

Renumită atît prin frumuseţile ei naturale cît şi prin salba de comune şi oraşe pe care le udă cu apele sale, valea Crişului Repede îşi trage izvoarele dintr-o serie de ape cristaline ce pornesc zgomotoase la vale, de sub Vlădeasa sau din munţii Gilăului. Din apropierea izvoarelor lui, de la comuna Bologa, urcînd pe un afluent al Crişului (valea Săcuelului) şi trecînd prin comuna Rogojel, putem ajunge în 6—7 ore la cabana de la Poiana Frînturii, de sub vîrful Vlădeasa (1838 m). Cu forţele sporite, Crişul Repede porneşte mai departe, trece prin comuna Ciucea (unde se poate vizita reşedinţa poetului Octavian Goga) şi ajunge la comuna Poieni, unde primeşte un nou afluent: valea Drăganului în susul căreia, mergînd cu trenul forestier pînă la Gura Zirnei şi de aici pe jos, putem ajunge la Vlădeasa în 4 ore. Iată-ne ajunşi la Negreni, unde valea devine atît de îngustă încît şoseaua (care a însoţit pînă aici Valea Crişului, împreună cu calea ferată), nu mai are loc de-a lungul văii şi este nevoită s-o ia spre nord, pentru a ocoli muntele. De la halta Stîna de Vale, unde valea Iadei se varsă în Criş, putem urca pe valea sălbatică bar deosebit de pitorească a acesteia, pînă la Stîna. După ce Crişul şi-a îmbogăţit apele cu cele ale Iadei, bogate în păstrăvi aurii, porneşte voinicеşte la vale şi ajunge la comuna Bratca, bogată în bauxită. De aici, valea devine şi mai strîmtă, iar zidurile de calcar se ridică abrupt în dreapta şi în stînga. Munţii se apropie, se string şi caută să sugrume rîul cu zidurile lor de piatră, dar Crişul cel Repede birue, se smulge din încleştarea lor şi porneşte la vale din ce în ce mai învolburat. Din loc în loc, în puţinul spaţiu ce mai rămîne între apă şi munte, răsar căsuţele ţărăneşti cu acoperişurile lor înalte.

Între Suncuiuş şi Vad, pe o distanţă de 5 km, Crişul intră într-un defileu nespus de frumos, adevărate chei cu văi adînci şi întunecoase, mărginite de creste lungi acoperite cu păduri de brazi. Aici, nici calea ferată nu mai poate trece pe lîngă apă; s-au construit 3 tunele succesive pentru ea.

La 2 km mai jos de Suncuiuş, la mijlocul defileului, pe malul stîng al Crişului, ale cărui maluri abrupte sînt acoperite de păduri de fagi, este staţiunea Peştera. Aici se pot vizita: pe malul stîng — peşterile Caprei şi Debenţului, blocurile stîncoase de calcar ale celor „Doi Vlădici", iar pe malul drept — Peştera Îngerilor, ruinele Cetăţii Zînelor şi vestita peşteră de la Vadul Crişului. Această peşteră foarte bine amenajată, prezintă mai multe etaje suprapuse în care găsim o serie de formaţiuni de culoare neagră. Cascada formată de rîul ce iese din peşteră şi se prăvăleşte în spume în valurile Crişului, de la mare înălţime, sub forma unei perdele albe de apă, contribuie din plin la pitorescul staţiunii. Pînă la Alejd, pe o distanţă de 10 km, valea Crişului trece printr-o regiune tot atît de pitorească. Pornind de la Alejd se pot vizita: cascada Chisniţa, peştera Igriţa (vestită prin scheletele de ursus spaeleus), izbucul din valea Topliţei etc. La 3 km nord de Alejd se află comuna Peştiş, de unde se pot face mici excursii la ruinele castelului de la Şimlău şi pe frumoasa vale a Şimlăului, sau se poate vizita fabrica de sticlă „Pădurea Neagră". Excursii mai mari, din valea Crişului, se pot face la avenele de la Betfia sau Zece Hotare (la 6 km sud de Suncuiuş), la peşterile de la Bratca sau Peştera Boului.

Dincolo de Alejd, valea Crişului devine mai largă şi traversează depresiunea Vadului, trecînd prin păduri şi poieni străbătute de ape repezi şi cristaline.

IMPROVIZAŢIE...

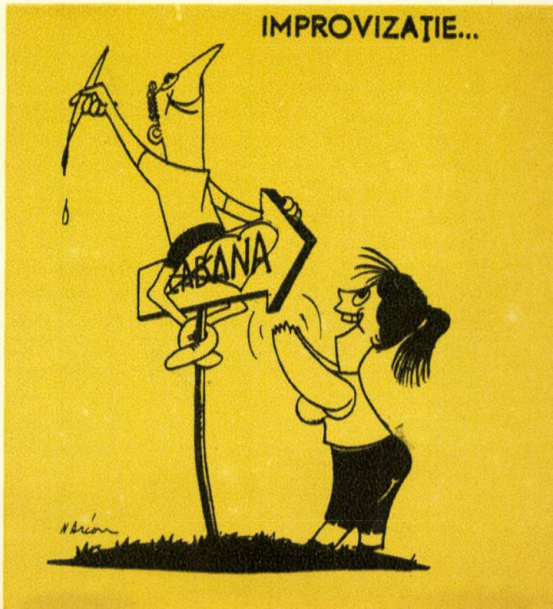

PRIN MUNŢII GILĂULUI

Din dealurile care urcă la vest de oraşele Cluj, Turda şi Cîmpia Turzii, se ridică munţii Gilăului, ce se întind pînă dau în creasta principală a Bihorului sau Bihăriei.

Frumuseţea acestor munţi se datoreşte nu numai înălţimilor pe care le au (peste 1800 m), dar şi celor două masive de calcar pe care apele şi vîntul le-au sculptat în forme minunate, dînd naştere peşterilor, cheilor, izbucurilor.

Apropierea acestor munţi de centrele populate pe care le-am amintit (ca şi de cele înşirate pe văile Arieşului, Someşului Rece şi Cald), precum şi cabana Băişoara, situată în mijlocul lor, îi face să fie foarte frecventaţi de turişti. De la cabana Băişoara, situată sub vîrful Buscatului, la 1353 m altitudine, se pot întreprinde o serie de excursii la cele mai importante obiective turistice din masiv:

1. *Muntele Mare* (1825 m) este cel mai înalt vîrf din munţii Gilăului şi al treilea din Apuseni. Se prezintă ca un pod înalt, acoperit în cea mai mare parte de păşuni alpine întinse, acoperite din loc în loc de blocuri mari de piatră sau străbătute de văi adînci, în fundul cărora găsim zăpadă şi în luna iulie.

2. *Balomireasa* (1633 m). După ce trecem prin pădurea deasă ca peria de pe muntele Buscat, ajungem în poiana întinsă şi smălţuită ca un covor de flori a Someşului Cald, unde clinchetul de tălăngi al oilor te întîmpină peste tot. De aici, prin Pietrele Mărunte şi Muntele Mare, ajungem la Balomireasa.

3. *Muntele Scărişoara-Belioara*, al cărui zid de calcar îţi atrage atenţia de departe, prin albeaţa lui ce contrastează puternic cu peisajul înconjurător. În aceşti pereţi, dalta naturii şi a timpului a sculptat formaţiuni deosebit de pitoreşti.

Întregul masiv al Gilăului este tăiat şi străbătut de apele cristaline şi repezi ale Someşului Cald şi Rece, ca şi de cele ale afluenţilor Arieşului.

Someşul Cald, după ce scapă din masivul stîncos al Bihorului, de unde izvorăşte, trece prin păduri seculare sau poieni înflorite, pînă intră iarăşi între pereţii uriaşi care separă vestitele păduri de la Fărcaşa şi Merişel.

Someşul Rece îşi culege apa izvoarelor sale limpezi şi reci ca ghiaţa, de sub Balomireasa şi Muntele Mare.

Valea Ierii, asemenea unui fir de argint, străbate întregul masiv al Gilăului, pe o distanţă de 50 km. După confluenţa celor 3 văi (Vînătul, Gălbenuţa şi Negru), care în cursul lor formează o salbă de cascade sau trec prin regiuni sălbatice de stînci negre, desişuri de brazi şi văgăuni întunecoase, iara formează Tăul cel Mare.

Pe firul acestor ape sau în luminişurile formate de ele, aflăm o serie de comune şi sate, puncte ideale de acces în întregul masiv. Din comuna Măguri, situată la peste 1000 m altitudine, la poalele vîrfurilor Chicera Comorii (1476 m) şi Daicului (1456 m), se poate urca la vîrful Petreasa (1564 m), vîrful Dobrin (1541 m), sau vîrful Vîrfului (1670 m). Din comuna Răcătău, situată la vărsarea Răcătăului în Someşul Rece, se poate de asemenea urca pe vîrful Dobrin sau la vestitele chei ale Răcătăului, formate de firul de apă strălucitor şi zburdalnic. Pornind din comuna Someşul Cald se pot vizita cheile cu acelaşi nume sau comuna Agîrbiciu vestită prin frumoasa sa bisericuţă de lemn.

T. IONESCU

— Ţi-am spus, dacă ne ţinem după ei avem ce preda la fier vechi!

pe scurt pe scurt pe scurt pe scurt pe scurt pe

● *În oraşul Artigas, din Uruguay, a fost creată acum doi ani o „livadă a păcii". Aci au fost plantaţi zeci de pomi fructiferi din toate ţările lumii.*

● **Într-un an au loc 16.000.000 furtuni, cad pe pămînt 400.000 km cubi de precipitaţii atmosferice şi se înregistrează 10.000 de cutremure.**

● La numai 14 km de Praga se află micul sat Zalov. Aci, la sfîrşitul sec. VIII, s-a statornicit primul trib de cehi, strămoşii actualului popor cehoslovac. Cercetările arheologice au scos la iveală numeroase vestigii ale primei aşezări cehe.

● *Danezul Karl Andersen, denumit „bunicul de oţel al Danemarcei", întovărăşit de un prieten, a întreprins în 1959 o călătorie pe bicicletă de la Copenhaga la Viena. Andersen are 83 de ani, iar prietenul său „numai" 67!*

● **În prezent pe suprafaţa globului se află 20.000 specii de arbori. Lemnul lor este folosit în mod multilateral. Ştiaţi, de pildă, că dintr-un metru cub de lemn se pot realiza 160 kg mătase artificială?**

● Într-un muzeu din Elveţia se află cel mai mic ceas din lume. El are diametrul de 11 milimetri şi cîntăreşte doar 0,93 grame.

● **În oraşul Wroclaw (R. P. Polonă) se fabrică... un praf de bere. Dintr-un pachetel de 100 gr se pot prepara 10 litri de bere de cea mai bună calitate.**

● *Prin folosirea metodei spectrale, savanţii au aflat că atmosfera pămîntului, la înălţimea de 100 kilometri, este mai rece deasupra ecuatorului şi mai caldă deasupra regiunilor polare!*

● O violentă furtună care a transformat într-un lac o regiune de deşert din California, a făcut să se înmulţească în mod surprinzător o specie neobişnuită de animale, asemănătoare trilobiţilor, crustacee care au trăit în epoca glaciară. Unii savanţi presupun că ouăle de trilobiţi au fost conservate în deşert timp de 450 de milioane de ani şi acum au făcut... pui!

● *La Moscova a început construcţia celei mai înalte clădiri din lume: turnul televiziunii. El va avea o înălţime de 508 metri, depăşind cu mult turnul Eiffel din Paris şi cei mai înalţi „zgîrie-nori" americani.*

● Un turist malgaş, M. Randriamanatena, a stabilit o performanţă deosebită, parcurgînd pe bicicletă cei 14.000 km care separă Tananarive de Paris.

● **Cel mai „bătrîn" copac din lume se află în Mexic. Este un chiparos care are vîrsta de 6200 ani.**

● *Una din cele mai temerare ascensiuni ale anului 1961 va fi, desigur, cea pe care o va încerca alpinistul francez Pierre Lereuse. El va încerca să cucerească, împreună cu echipa sa, vîrful Yannu (7710 m), unul din cele mai greu accesibile vîrfuri ale munţilor Himalaia.*

● În provincia Kweiciu (R. P. Chineză) trăieşte un soi ciudat de animale. Acestea au chip de maimuţă şi aripi de pasăre şi scot sunete asemănătoare răgetului de tigru.

● **America Latină cuprinde 20 ţări care se întind pe o suprafaţă de 21.000.000 kmp. Populaţia ei este de 150.000.000 locuitori.**

Proba curajului

Ce sînt Cheile Turzii? Un gang îngust între doi pereţi gigantici, lung de aproape doi kilometri, săpat de pîrîul Hăşdate, într-un masiv de calcar care face parte din munţii Gilăului; un monument al naturii de o neasemuită frumuseţe, o grădină naturală pentru plante şi flori, un loc de refugiu pentru păsări şi animale de pădure, o aglomerare de peşteri în care s-a găsit şi urma omului primitiv, o cetate a legendelor; o regiune minunată pentru turism, un paradis al alpiniştilor.

Toponimia „Cheilor" a fost completată de către oamenii de ştiinţă şi astfel, alături de denumirile date de popor, cum ar fi „Coşul Hilii", „Peştera Morarilor", „Coasta Călăşturi" sau „Porumbarii", întîlnim şi numiri date în amintirea unor oameni de ştiinţă, mari cercetători, cum ar fi: „Creasta lui Koch", „Polmoanele lui Racoviţă" etc.

La Cheile Turzii am venit cu 17 fete, ca să escaladăm trasee alpine din regiune. Dintre acestea 11 erau absolvente ale şcolii de alpinism „Peştera Ialomiţei" şi excluzînd escaladele făcute la şcoală, îşi făceau debutul ca alpiniste.

La început nu prea aveam încredere în reuşita acţiunii, dar cînd au pornit la drum, m-am convins că mă înşelasem. Frînghiile, pitoanele şi celelalte scule alpine, pe care fetele le duceau spre traseu, discuţiile, dar mai ales hotărîrea lor, m-au făcut să-mi schimb părerea, lăsînd totuşi undeva o urmă de îndoială, care nu s-a spulberat decît la terminarea alpiniadei.

Trei zile încheiate liniştea Cheilor a fost tulburată de glas cristalin de femeie, care comanda hotărît secundului să-i manevreze frînghiile.

Cheile Turzii

Am văzut aci pe curajoasa alpinistă Maria Costea, escaladînd Colţul Sanşil (gr. III. A) în echipă feminină, pentru a obţine norma de cat. I-a; am văzut tineretul şcolii de alpinism aplicînd tehnica învăţată acolo, am observat interesul alpinistelor pentru îndeplinirea normelor de clasificare sportivă.

În ultima zi am trăit un eveniment care pentru mine era o revelaţie. După aproape trei decenii de alpinism, am participat pentru prima oară, ca secund, la o escaladă condusă de o femeie. Traseul, a cărui dificultate este de gr. IV. A, se numeşte Fisura Scoruşului şi a fost escaladat de capul de coardă Rose Beer, de la colectivul sportiv din Tohan. Am admirat curajul tinerei alpiniste care posedă o tehnică perfectă, folosind căţărarea liberă, specifică celor din Regiunea Stalin.

La sfîrşitul ascensiunii, acolo sus pe creastă, am felicitat-o pe Rose, care îndeplinise cu această ocazie şi normele de vară, cerute pentru titlul de maestru al sportului.

La festivitatea de închidere am avut deosebita plăcere să anunţ că cele 17 alpiniste au escaladat în cadrul alpiniadei 29 de trasee în cap de coardă şi 16 trasee ca secund.

Pentru o asemenea performanţă se cuvine reprezentantelor „sportului fără spectatori" un călduros: bravo!

EMILIAN CRISTEA

SUS PE COMANDĂU

E numele celei mai originale exploatări forestiere din țară prin felul așezării sale topografice și al mijloacelor de acces. Acestea, — cu osebire una din ele, „șiclăul" — cum îi spun localnicii curiosului vehicul mecanic de urcat pe creasta muntelui, pe care e cocoțat Comandăul — contează ispititor în obiectivul turistic al vilegiaturiștilor posiți pentru cura de ape minerale și băi de acid carbonic la Covasna, vestitul orășel balnear din Tîrgu-Secuiesc (R.A.M.).

De la Covasna la Comandău, situat la cîteva zeci de kilometri, drumul se face cu decovilul. Stația terminus este muntele de la poalele căruia începe urcușul cu faimosul șiclău. Păduri seculare de fag, molid și brad îmbracă pînă unde răzbate ochiul, în lung, și în lat, coasta abruptă. Orîncotro te uiți, nu se desenează o potecă, un făgaș natural pentru uzul omului.

Masivul acesta păduros era inabordabil toporului și țapinei pînă acum cîteva zeci de ani. Copacii putrezeau și mureau de bătrînețe. Pînă într-o zi, cînd un nesățios latifundiar, proprietar de întinse păduri și nenumărate joagăre în Ardeal, baronul Groedel, și-a pus ochii pe această fortăreață silvică. A obținut-o pe o nimica, dar, problema era să găsească un mijloc de a exploata Mișlăul — așa se cheamă acest munte care face parte din masivul Vrancei — adică, să croiască un drum pe care să poată fi transportate trunchiurile de arbori. Bătîndu-și capul, inginerii lui au dezlegat șarada.

Peste o jumătate de veac a ținut jaful baronului care pusese mîna pe ditai păduri. Sute de țapinari se vlăguiau doborînd fagii și molizii pentru gaterele înființate de el acolo sus, pe măgurile Trăznitei, sau pentru celelalte fierăstraie ale sale din vale. Muncitorii trăiau izolați, în case negre de bîrne, fără nici un fel de înlesniri, prizonieri ai stihiilor, despărțiți de lume prin șiclăul interzis lor și țăranilor din împrejurimi.

★

O altă curiozitate este trenulețul care circulă sus pe podișul muntelui, legînd haita „planului înclinat" (cum i se spune în vocabularul tehnic șiclăului) de întreprinderea forestieră situată departe, în inima platoului. Trenulețul tras de o locomotivă mică și durdulie (e din ...1904) roboteşte toată ziua parcurgînd încolo și-ncoace muntele, transportînd de la gatere la șiclău cogeamite convoi încărcat cu butuci, traverse, scînduri și... pasageri. Niciodată, vara ca și iarna, el nu stă locului. Se luptă cu zăpada care din octombrie își începe aici dominația și, de bună seamă, un astfel de efort cere nutriție zdravănă, căci din zece în zece minute locomotiva capătă cîteva hîrlețe copioase de cărbune și trei-patru drugi groși de fag.

Călătoria constituie una din delectările turiștilor prin acest peisaj aerian, pe care trenulețul îl străbate pe un trasou de serpentine și cotituri, croite pe creasta îngustă a muntelui, pe buza rîpelor adînci.

★

Ca multe așezări de munte ce au luat ființă concomitent cu vreo întreprindere de prelucrare a lemnului, Comandăul n-a fost la început decît un plic de cabane, de bîrne adunate în jurul gaterului.

Astăzi, pe acest podiș solitar trăiesc peste 1500 de oameni. Condițiile noi de viață și de muncă au dublat într-un deceniu populația. Casele s-au răspîndit pe tot întinsul tăpșanului ocupînd terenuri pînă nu de mult cotropite de ferigile și mărăcinii înălțimilor. Firește, cele mai multe sînt construite cu materialul la îndemînă: bîrnele. Treptat, treptat, acestea sînt înlocuite cu case de cărămidă. Cîteva, de curînd isprăvite, altele în construcție, vestesc deja era modernă a Comandăului.

O imagine mai bogată a transformării oferă clădirile și instalațiile întreprinderii forestiere. Atelierul de gatere, strungăria, sînt de asemenea de dată recentă. Școală, dispensar, cooperativă cu mărfuri de larg consum, împlinesc necesitățile populației muncitoare, scutind-o de deplasarea la Covasna. Căminul cultural, clădire cu largă fațadă, adăpostește clubul, biblioteca, sala de cinematograf. O echipă artistică organizează frecvent spectacole de cîntece și dansuri, precum și reprezentații teatrale.

E impresionantă activitatea ce însuflețește orășelul. Vagoanele ce încarcă lemnăria, oameni cu țapina la spinare care vin sau se duc la pădure, copii, tineret, toată lumea asta asociată la o singură îndeletnicire, năzuind să promoveze cît mai productiv munca.

...Se apropie înserarea. Lumini încep să se aprindă la ferestrele răzlețite ale caselor din Comandău. Liniște. Dincolo de gîrlă, zăngănește și urlie trenulețul. Locomotiva scoate un chiot. E gata de plecare. Nu și-a terminat încă treaba...

F. B.

PORNIM IN DRUMEȚIE

Versuri de *Sașa Georgescu* — Muzica de *C. Diamantopol*

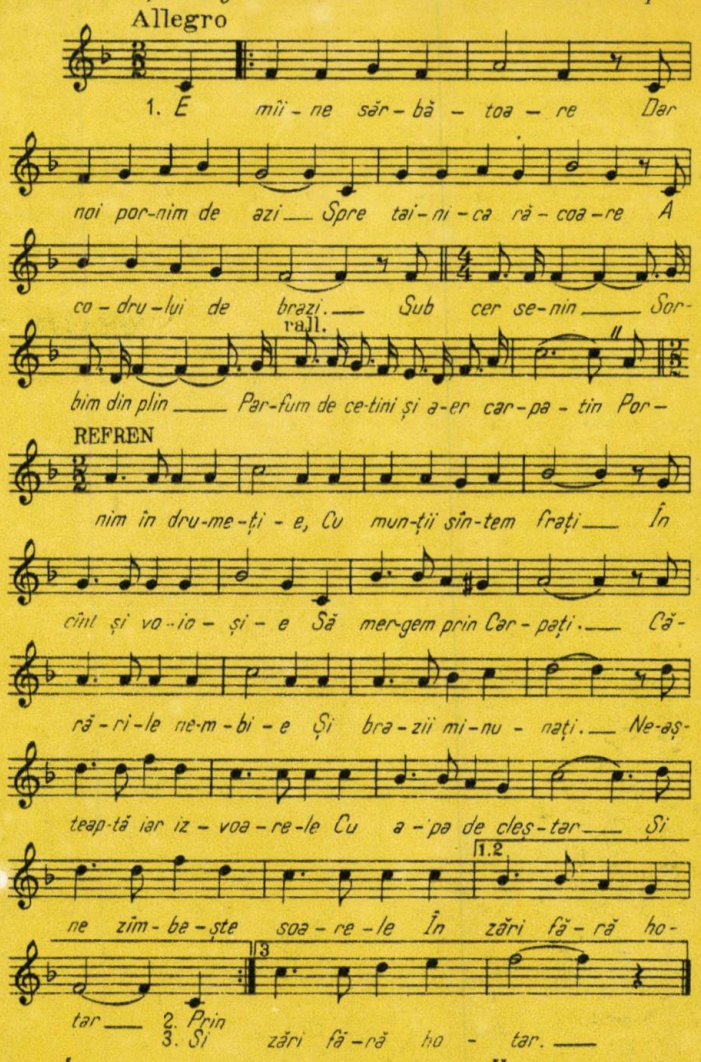

I

E mtine sărbătoare
Dar noi pornim de azi
Spre tainica răcoare
A codrului de brazi.
Sub cer senin,
Sorbim din plin
Parfum de cetini și-aer carpatin.

REFREN:

Pornim în drumeție,
Cu munții sîntem frați
În cînt și voioșie
Să mergem prin Carpați.
Cărările ne-mbie
Și brazii minunați,
Ne-așteaptă iar izvoarele
Cu apa de cleștar
Și ne zîmbește soarele
În zări fără hotar.

II

Prin ascunziș de cetini
Ne-au spus „Bine-ați venit!"
Aceiași vechi prieteni
Ce i-am reîntîlnit:
Privighetori,
Văi în culori
Și mii de flori cu soarele surori.

REFREN.

III

Și totul îi se pare
Frumos ca în povești
Pe orișice cărare
Prieteni întîlnești
Și-n depărtări,
În patru zări,
Ecoul poartă vesel noi cîntări.

REFREN.

SATE ȘI CĂTUNE DE AUR

Tot neagră e glia care leagă rod. Tot verde cîmpul și tot albastru cerul. Tot roșu răsare și tot de purpură apune soarele. Dar de aur, de aurul cel mai neprețuit, sînt aceste localități. Din aurul acesta s-au întrupat, suflet din sufletul poporului, condeie de aur, avînturi de aur.

Cel mai adesea, asemenea sate și cătune se află departe de itinerariile turistice clasice. Nu urcă înspre ele serpentine măiestre, nici nu le împresoară miracole de verdeață și piscuri. De aceea plimbăreții snobi de odinioară, cu cultură în termos și cu sensibilitatea în alpenștoc, nu le căutau. Dar turistul de azi, muncitor, intelectual, funcționar, poet al drumeției, le va include pe harta curiozității sale, atras de strălucirea a tot ceea ce ele evocă și spun.

Nu vom face o înșiruire de nume și localități. Ar fi prea lungă. Vom oferi doar cîteva sugestii.

HUMULEȘTII LUI CREANGĂ

La drept vorbind cînd spui Humulești, spui Creangă, atît de identificate sînt noțiunile.

Toți am citit minunatele Amintiri. Cîți din noi cunoaștem însă meleagurile evocate de condeiul de aur al genialului humulestean? Și doar Humuleștii sînt la îndemîna oricărui călător prin ținuturile nemțene! Doar gureșa Ozană îl desparte de Tîrgu-Neamț. Iar în murmurul ei pare a se îngîna, de peste ani, însăși vorba molcomă și duhlie a lui Creangă: „Cînd mă gîndesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, la stîlpul hornului unde lega mama o șfară cu motocei la capăt, de crăpau mîțele jucîndu-se cu ei, la prichiciul vetrei cel humuit, de care mă țineam cînd începusem a merge copăcel..."

Toate acestea există și azi, ca odinioară, în casa copilăriei lui Creangă, întreținută cu grijă prin strădania regimului nostru democrat—popular. Există stîlpul hornului, prichiciul vetrei cel humuit, faimosul „Sfîntul Nicolai", argument pedagogic al părintelui Ioan, scaunul lui moș Chiorpec ciubotarul, ceasloviul în care năstrușnicul Nică al lui Ștefan a Petrei strivea muște... În fiecare ungher, din fiecare obiect adie unda parfumată a unei opere de care sîntem mîndri.

Poți trece, dar, prin aceste locuri, fără a vedea Humuleștii?

UNDE A ÎNCOLȚIT UN VIS...

Cu o jumătate de veac în urmă, pe buzele tuturor a înflorit un nume nou: Aurel Vlaicu! Primul aviator romîn, întîia încarnare a legendelor populare cu zburători „cu negre plete". Odată cu numele lui Vlaicu a primit viza de intrare în celebritate și satul său natal: Binținți. Micul sătuc care nu adăpostea pe atunci decît vreo 500 de locuitori, avea să rămînă pentru totdeauna un glorios punct de reper pe drumul victoriilor morale și patriotice ale poporului romîn, o trăsătură de unire între vechile aspirații icarice ale omului și viitoarele itinerarii cosmice.

Aflîndu-ne la Orăștie, să ne gîndim și la baștina iubitului nostru erou al văzduhului. Trenul trece chiar prin gara „Aurel Vlaicu". Ieșind din gară, chiar și un copil de o șchioapă știe să arate casa în care a văzut lumina zilei neuitatul fiu al Bințințiului. E o casă țărănească, modestă. De pe soclul bustului lui Aurel Vlaicu nu lipsesc niciodată florile. Le împrospătează zilnic dragostea și recunoștința locuitorilor, mîndri că pămîntul lor natal a fecundat un vis milenar de energie și slavă.

MÎNDRA SLOBOZIE-MÎNDRĂ

I se spunea Slobozia-Mîndra, dar numai slobozi nu erau oamenii și numai mîndră nu le era viața. 25 km erau pînă la Turnu-Măgurele, dar parcă depărtări incalculabile o despărțeau de tot ce însemna lumină electrică, ziar, telefon, săpun, zahăr. Se ghiftuia moșierul, se ghiftuia vechilul, se ghiftuia arendașul, numai țăranul flămînzea și se topea de mizerie. Așa era Slobozia-Mîndra.

Dar a venit un an de sînge și foc, cutremuratul 1907 și Slobozia-Mîndra a devenit o pădure de topoare, de coase și de furci. „Noi vrem pămînt!" sticlea pe fiecare tăiș de topor. Și au tremurat amarnic moșierii, arendașii, vechilii, primarii.

Cu sînge plătit-au mîndrenii primăvara aceea de cruntă răscoală. Cu valuri de sînge. 11 morți au plătit vamă. Sute de schingiuiți, de ologi și de arestați.

Dar astăzi, după ce poporul condus de partid a rînduit țara altfel alungînd haita burghezo-moșierească, Slobozia-Mîndra e tare mîndră și cu adevărat slobodă. Face să o vedeți. Aici a luat ființă una din primele gospodării agricole din R.P.R. Merită să o cunoașteți. Slobozia-Mîndra are azi dispensar, staționar, casă de naștere, grădiniță de copii, școală (iar în școală laborator!), cămin cultural cu o sală de 600 de locuri. Merită să le vedeți. Pentru satul fărîmat odinioară de artilerii, fiecare dintre acestea valorează cît un monument.

GEORGE COSTIN

SUPERSTIŢIOŞII

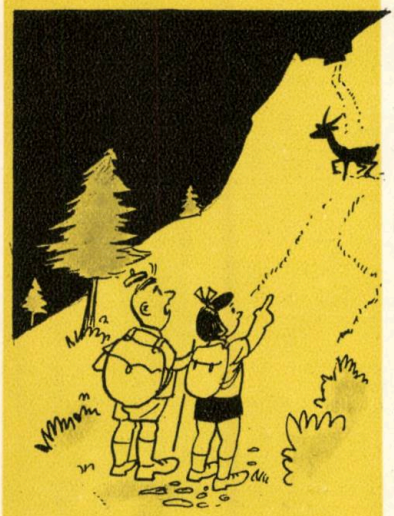

— Iar n-o să ne meargă bine: o capră neagră ne-a tăiat drumul...

Desen de **CHIRIAC**

ECOUL...

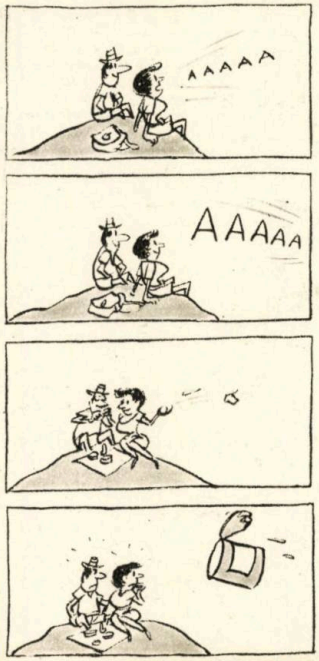

Desen de **MATTY**

ALPINIŞTII, FIOROŞII...

Desen de **WALTER**

ÎN APUSENI

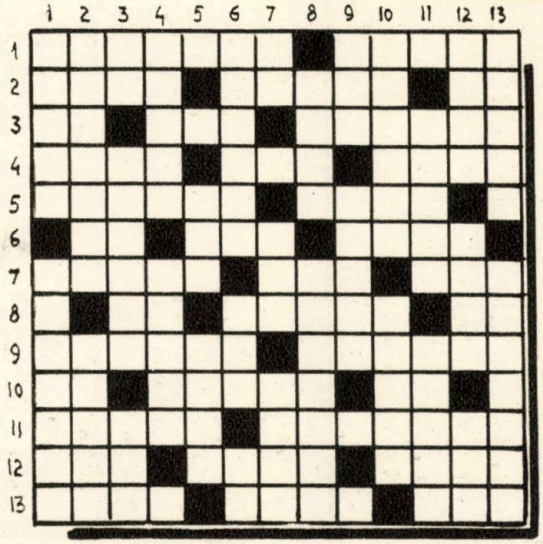

ORIZONTAL: 1. Munţi din vestul ţării, cu frumoase peisaje şi foarte multe şi variate bogăţii minerale. — Rîu subteran, sprinten şi viol, care apare şi dispare pe neaşteptate, pierdut în munţi, fenomen natural specific Apusenilor; 2. La scădere. — Autocritica editurilor. — Parte dintr-o rocă; 3. Sînt. — Inginer (presc.). — Munţi în sud-vestul Apusenilor, acoperiţi cu livezi şi podgorii renumite; 4. Gaz. — Someş, Mureş sau Criş. — Pantalon ţărănesc; 5. Părţi ale unei flori. — Itinerar turistic; 6. Rele. — Din nou. — Muntele..., vîrf de 1827 m în munţii Gîlău; 7. Alt vîrf în munţii Bihor, renumit prin tradiţionalul „tîrg de fete". — Fire. — Epocă; 8. Comparativ. — Oraş în apropierea căruia apele au tăiat în calcarul munţilor Trascău chei de un rar pitoresc. — Fiinţă superioară; 9. Frumos oraş pe valea Crişului Repede, la NV de munţii Pădurea Craiului. — A primeni aerul; 10. Aur. — Strîmtoare. — Acum; 11. Pornesc din munţii Bihorului şi coboară către podişul Transilvaniei, formaţi din roci vechi şi rezistente. — Mărit, ca preţ; 12. Diminutiv feminin.— Sîrmă subţire. — A polei cu aur; 13. A privi. — Localitate la est de munţii Trascău. — Comună rurală.

VERTICAL: 1. Rîul care străbate Ţara Moţilor. — Staţiune balneară în sudul Carpaţilor Apuseni, lîngă Mureş; 2. Aceea de la Scărişoara păstrează din timpuri foarte vechi un gheţar subteran, iar aceea de la Meziad este una din cele mai mari şi mai frumoase din ţara noastră. — Cetăţi dărîmate; 3. În Apuseni! — A pune. — Întins; 4. ...de Vale, una din cele mai pitoreşti staţiuni climaterice, situată în nordul Bihorului. — Nume feminin; 5. Şi încă unul. — Concurent; 6. Autorul suitei „Munţii Apuseni", compusă din patru tablouri simfonice: „Pe Arieş în sus", „Celatea Ponorului", „Gheţarul Scărişoara" şi „Izbuc". — Patruped. — În Meziad! 7. Perie! — Republica Arabă Unită. — Aceştia (pop.); 8. Albastru deschis. — Munţi în partea de SE a Carpaţilor Apuseni, în care lava vulcanică împietrită a dat naştere unor minunate coloane verticale de bazalt, cum sînt Detunatele; 9. Se încurcă uneori (sing.). — Jilave; 10. Observată. — Unul din metalele existente în subsolul Apusenilor; 11. Astfel. — Obligat; 12. O folosesc electorii . — Zeul dragostei. — Curelusă de meşină; 13. Munţi la nord de Crişul alb, bogaţi în minereu de fier şi izvoare termale.— Reverit în memorie.

AGENŢII O. N. T. CARPAŢI

BAIA-MARE: str. 17 Octombrie, 20 — tel. 211
CLUJ: piaţa Libertăţii, 6 — tel. 13.66
ORADEA: str. Republicii, 13 — tel. 22.19

INIMA DE OȚEL ȘI FOC A ȚĂRII

CITIM ÎN ZIARE ȘI VEDEM CU OCHII NOȘTRI AVÎNTUL NEMAIÎNTÎLNIT PE CARE L-A LUAT ÎNTREAGA NOASTRĂ ECONOMIE, SUB CONDUCEREA PARTIDULUI, DÎNDU-SE PRECĂDERE INDUSTRIEI GRELE. CA SĂ ÎNȚELEGEM CUM AM AJUNS ASTĂZI SĂ REALIZĂM ÎN NUMAI 11 SĂPTĂMÎNI ÎNTREAGA PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ DIN 1938, AR TREBUI DESIGUR SĂ CUPRINDEM TOATĂ ȚARA — VAST ȘANTIER AL SOCIALISMULUI. NE VOM MULȚUMI DOAR CU O CĂLĂTORIE ÎN INIMA DE OȚEL ȘI FOC A PATRIEI.

MARILE UZINE SIDERURGICE ȘI METALURGICE DE LA REȘIȚA ȘI HUNEDOARA CONSTITUIE PENTRU FIECARE DIN NOI O JUSTIFICATĂ MÎNDRIE NAȚIONALĂ, DAR ȘI OBIECTUL UNEI NESECATE CURIOZITĂȚI PENTRU CĂ RITMUL NĂVALNIC AL DEZVOLTĂRII ADUCE NEÎNCETAT AICI LUCRURI NOI: DOUĂ BATERII LA UZINA COCSO-CHIMICĂ, UN FURNAL MODERN, O OȚELĂRIE MARTIN, UN BLUMING SAU UN LAMINOR LA HUNEDOARA SÎNT REALIZĂRI CARE TREBUIE NU NUMAI CITITE, DAR ȘI VĂZUTE.

ÎN JURUL FABRICILOR ȘI UZINELOR CARE DAU ÎN DOAR 7 SĂPTĂMÎNI ÎNTREAGA CANTITATE DE FONTĂ PE CARE O PRODUCEAM ÎN 1938, AU RĂSĂRIT ORAȘE NOI, CARTIERE DE BLOCURI, PARCURI, STADIOANE, TEATRE ȘI ȘCOLI. SUTE DE TRENURI PORNESC DE AICI DUCÎND FONTA, OȚELUL SAU CHIMICALELE CĂTRE UZINELE DIN ARAD, TIMIȘOARA, LUGOJ SAU ALTE ORAȘE ȘI ALTE TRENURI DUC PE MUNCITORI ÎN EXCURSII CA SĂ SE ODIHNEASCĂ, SAU PUR ȘI SIMPLU SĂ-ȘI CUNOASCĂ ȚARA.

ÎI AȘTEAPTĂ APROPIATELE STAȚIUNI BALNEOCLIMATERICE DE LA BUZIAȘ, MEHADIA ȘI HERCULANE UNDE ÎȘI VOR PETRECE CONCEDIUL ÎN VILE ELEGANTE ȘI CONFORTABILE. POT FACE EXCURSII NAUTICE PE MUREȘ ȘI BEGA SAU CU TRENUL ÎN VALEA JIULUI LA TOVARĂȘII LOR DIN INDUSTRIA CĂRBUNELUI. POT MERGE LA BUCUREȘTI, LA MARE, ÎN MARAMUREȘ, PE DUNĂRE ȘI ORI UNDE, PENTRU CĂ ȚARA ESTE ACUM CU ADEVĂRAT A LOR.

DACĂ ÎNDRĂGESC MUNȚII, SEMENICUL, GODEANUL, ȚARCUL, PARÎNGUL, POIANA RUSCĂ, MUNTELE MIC ȘI RETEZATUL, SÎNT LA DOI PAȘI. VARA CU CORTURILE PE MALUL BUCUREI, IARNA CU SCHIURILE PE MUNTELE MIC, OȚELARII SAU MINERII PORNESC MEREU LA DRUM, ÎNSETAȚI DE FRUMUSEȚE.

CURIOZITATEA ÎI MÎNĂ ADESEA ȘI CĂTRE LOCURILE ISTORICE, LA CASTELUL DIN HUNEDOARA CETATEA DEVEI, CĂTRE PORȚILE DE FIER ALE TRANSILVANIEI SAU LA CETĂȚILE DACICE DIN MUNȚII ORĂȘTIEI. ACESTEA DIN URMĂ SE BUCURĂ DE UN INTERES SPECIAL PENTRU CĂ SĂPĂTURILE DIN ULTIMII ANI AU SCOS LA IVEALĂ O ÎNTREAGĂ CIVILIZAȚIE CE EXPLICĂ PRESTIGIUL STRĂMOȘILOR NOȘTRI ÎN LUMEA ANTICĂ.

IAR CÎND TRENURILE CU EXCURSIONIȘTI O PORNESC IARĂȘI ÎNAPOI, FURNALELE ÎNALTE ÎI SALUTĂ DIN DEPĂRTARE ȘI OCHII SE UMPLU DE MULȚUMIREA SENINĂ A CELOR CARE ȘTIU SĂ MUNCEASCĂ DAR ȘI SĂ SE BUCURE DE ROADELE MUNCII LOR.

CĂLĂTORIND PRIN ACEASTĂ PARTE DE ȚARĂ VOM ÎNTÎLNI NU NUMAI URIAȘELE CONSTRUCȚII ALE INDUSTRIEI GRELE, DAR ȘI PE OMUL NOU, CONSTRUCTORUL SOCIALISMULUI CARE LE-A DAT VIAȚĂ.

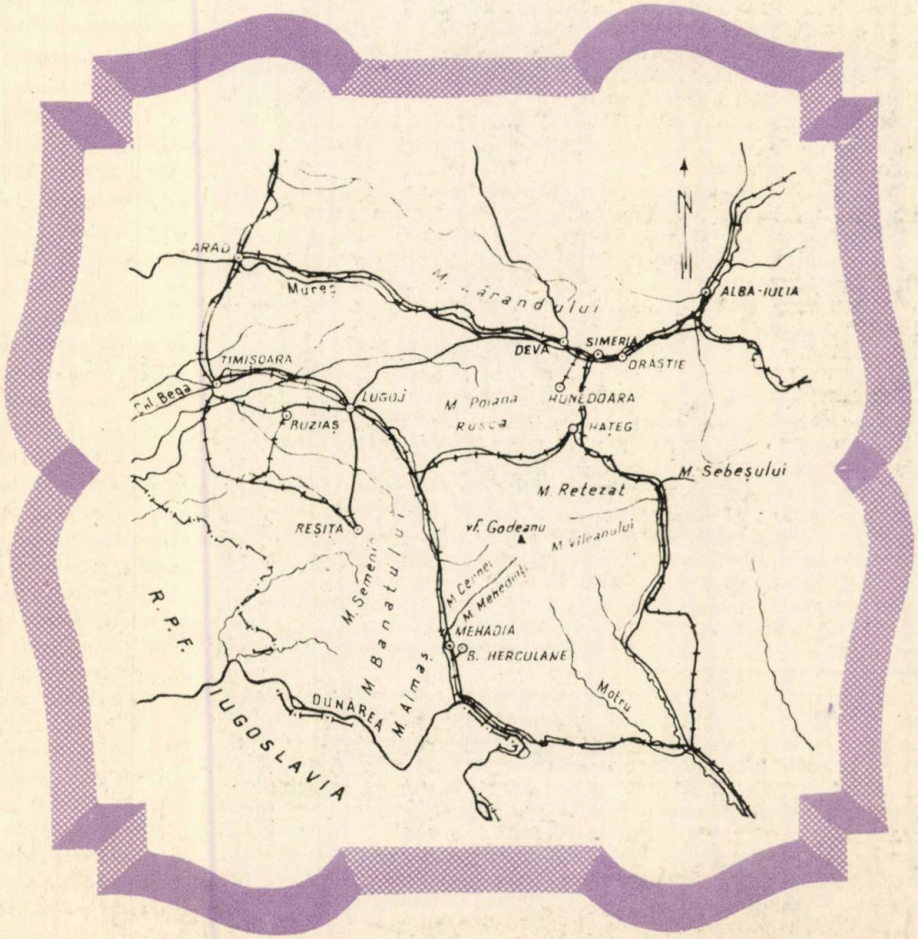

RADU BELIGAN

VACANȚELE MELE

Trăiască vacanța! Această exclamație spontană de școlar rămîne o deviză valabilă la orice vîrstă.

Vacanțele mele nu au suferit de monotonie.

Cînd eram în clasele primare îmi petreceam vacanța desculț, ca eroul lui Zaharia Stancu, mînînd de la spate cu o vărguță vaca pe care tata — ceferist cu salariu derizoriu — o cumpărase cu penibile eforturi. Pe locurile unde păștea vaca noastră, s-au ridicat acum blocurile moderne ale orașului Onești!

Asemenea metamorfoze demonstrează simplu și limpede trecerea de la ziua de ieri la ziua de astăzi. Pe locul unde, în altă vacanță moldovenească, am făcut o neuitată plimbare cu pluta, pe Bistrița se află acum o adevărată mare pe care poți călători, uimit, cu vaporul... Constructorii socialismului modifică de zor harta țării, și în curînd vom spune despre multe locuri ca eroul unui cîntec franțuzesc: „Afară de cer, n-am mai recunoscut nimic..."

Cînd s-a încheiat ciclul vacanțelor școlare și am devenit actor, cuvîntul magic „vacanță" a dispărut un timp din vocabularul meu. Teatrele particulare nu asigurau actorilor angajament decît pe timpul cît dura stagiunea. Vara eram obligat să peregrinez în turnee interminabile, jucînd odată sau de două ori, în fiecare zi. Pe această perioadă casa noastră era vagonul de cale ferată care se încingea cumplit sub soarele ucigător de iulie. Cîțiva ani în șir uitasem de dulcea și răcoroasa umbră a vacanței.

După ce am devenit actor al statului socialist, am început să retrăiesc din plin euforia vacanțelor. Mai mult chiar decît în visurile mele cele mai îndrăznețe. Căci dacă înainte de 1945 aș fi respins ca pe o ipoteză absurdă posibilitatea de a-mi petrece vacanța ca invitat al dinastiei Hohenzollern, închipuiți-vă că — datorită clasei muncitoare — de atunci încoace castelul Peleș a devenit pentru mine o reședință familiară...

Tot în acești ani, am trăit pentru întîia oară bucuria vacanțelor pe litoralul nostru. Am avut prilejul să văd și o stațiune celebră ca Lido di Venezia, dar trebuie să afirm — cu îndreptățit orgoliu patriotic — că nu se poate asemui cu Eforia noastră! Iar spectacolul măreț al soarelui răsărind din mare, pe care l-am contemplat în atîtea rînduri, nu are pereche pe lume.

Au fost și vacanțe în care am îmbinat fericit munca cu bucuria peisajului. Filmul „Răsună valea" a fost turnat aproape în întregime pe sălbatica și magnifica vale a Jiului; iar cu prilejul muncii la un alt film „Ciulinii Bărăganului", am trăit o vară întreagă în acel rai luxuriant și insolit care este Delta Dunării.

Deși nu am veleități sportive, am cutreierat cu pasiune Bucegii, am dormit lîngă un foc pe muntele Găina, în Apuseni, unde mă dusesem să asist la tradiționalul „tîrg de fete" și am în proiect o apropiată incursiune în munții Făgărașului.

În „planul de perspectivă" al vacanțelor mele intră și valea Oltului, și mănăstirile moldovene și peștera minunată din valea Gîrdișoara, și Cheile Dîmbovicioarei și Lacul Roșu, și cetatea medievală a Sighișoarei și multe alte locuri minunate din țară.

Sînt încredințat că într-un viitor foarte apropiat, turismul va constitui încă una din marile bogății ale patriei noastre. Am trecut prin Elveția și Italia, țări ispititoare pentru toți călătorii din lume, și consider că foarte curînd Republica Populară Romînă, cu frumusețile ei incomparabile, va fi revelația turismului internațional.

Trebuie să mă grăbesc, deci, să văd toate minunățiile ei naturale, ca să nu pățesc rușinea să mi-o ia străinii înainte...

O comoară la Alba-Iulia

Mulți trec prin Alba-Iulia, dar puțini se opresc, din pricina grabei sau neștiinței, să cerceteze comoara orașului: biblioteca „Batthyaneum", întemeiată în cea de-a doua parte a veacului al XVIII-lea, care posedă una din cele mai prețioase colecții de cărți vechi, manuscrise și incunabule din Europa.

Valoarea inestimabilă a colecțiilor nu rezidă, cum lesne s-ar putea crede, în numărul mare al pieselor. Ele sînt, la drept vorbind, puține (în total 1230), în schimb de-o mare frumusețe și raritate. Cel mai prețios din toate manuscrisele, unic în privința valorii sale artistice, este fără îndoială „Codex aureus" scris pe pergament, cu litere unciale de aur în veacul al IX-lea, în vremea lui Carol cel Mare într-o mănăstire apuseană. Acest faimos manuscris care cuprinde evangheliile, nu se găsește în întregimea sa la Batthyaneum; o jumătate, numai, e la Alba-Iulia, cealaltă jumătate — cu evangheliile lui Luca și Ioan — aflîndu-se la biblioteca Vaticanului. Coperțile manuscrisului, lucrate în fildeș sînt la fel, despărțite: una la British Museum din Londra, alta la Museo Sacro din Roma.

În afara colecției de manuscrise biblioteca Batthyaneum are una din cele mai bogate colecții de incunabule (cărți tipărite la începuturile tiparului, pînă la 1500). Aceste incunabule, în număr de 530, sînt păstrate, ca și scumpele manuscrise, în camera blindată a bibliotecii, unele dintre ele fiind unice în lume. Cel mai vechi dintre acestea este o biblie datînd din 1465. Numeroase texte, potrivit obiceiului vremii, sînt împodobite cu gravuri în lemn, colorate de mînă.

Alături de incunabule și manuscrise, biblioteca Batthyaneum se poate pe drept cuvînt mîndri cu un vast fond de cărți din veacurile XVI și XVII, valoroase din punct de vedere bibliofilic, dar și documentar. Pentru a ilustra valoarea acestui fond socotim destul să menționăm existența — de asemenea unică în lume — a unei cărți de medicină întocmită de medicul împăratului Traian, care cuprinde o amplă enumerare de plante medicinale din Carpați, citîndu-le cu numele lor geto-dac. Fondul de cărți — estimat la 56.000 de volume — cuprinde o uriașă colecție de biblii, în toate limbile pămîntului, valoroase atlase geografice, precum și o bogată literatură privitoare la istoria romînilor.

Valoarea documentară a bibliotecii Batthyaneum crește, pentru cercetătorii istoriei patriei noastre, prin documentele contemporane privind răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan și revoluția de la 1848 precum și prin existența unor registre ale diverselor bresle din Ardeal.

O atracție deosebită pentru vizitatorii Batthyaneumului din Alba-Iulia o constituie obiectele de muzeu aflate aici în păstrare: statuiete și obiecte antice de bronz, numeroase obiecte de cult bisericesc, veșminte medievale și o colecție numismatică cuprinzînd 2082 de monede antice grecești și romane și monede medievale.

Prin colecțiile pe care le conține, biblioteca Batthyaneum constituie o comoară a Alba-Iuliei, o mîndrie a bibliotecilor din R.P.R. și o inepuizabilă sursă de informare pentru cercetătorii trecutului istoric și cultural al patriei noastre.

D. V.

Combinatul siderurgic de la Hunedoara

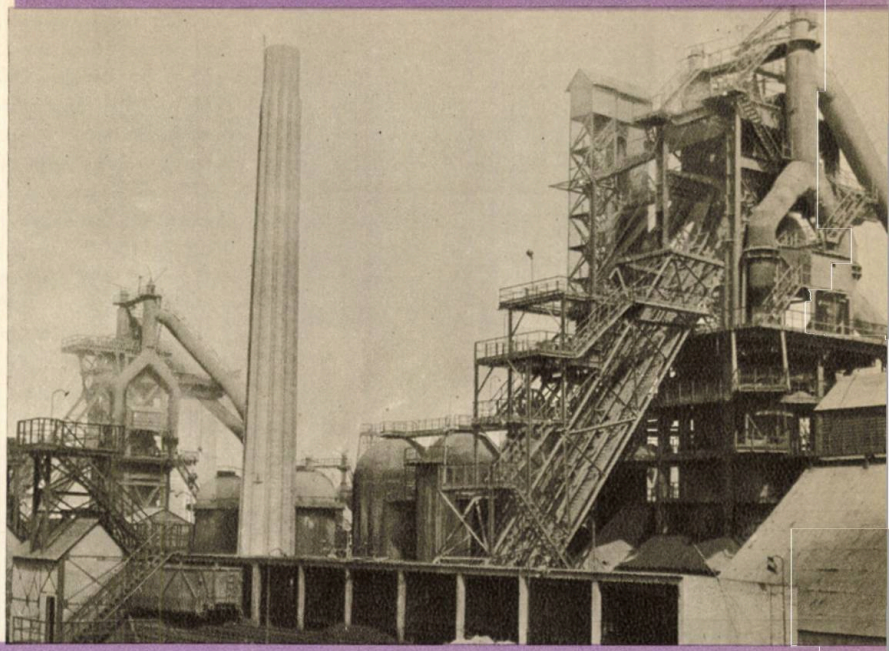

HUNEDOARA — OBIECTIV TURISTIC ŞI ORAŞ AL TURIŞTILOR

Trenul ce trebuia să mă ducă la Hunedoara, sosi la Simeria încărcat ciorchine cu muncitori, salariaţi ai marelui combinat siderurgic.

Mergeam la Hunedoara, răspunzînd invitaţiei unui grup de hunedoreni, întîlniţi în munţii Retezatului cu un an în urmă; mergeam pentru că, între timp, îi cunoscusem pe oţelarul Abel Riţişan, elev al şcolii de alpinism şi pe tehnicianul Dan Pichiu, instructor de alpinism; mergeam pentru că vroiam ca la Hunedoara să ia fiinţă o secţie de alpinism.

COMBINATUL ŞI CASTELUL — OBIECTIVE TURISTICE

Nu ştiam prea multe despre acest oraş.

Văzusem la cinematograf prima şarjă elaborată de uriaşul cuptor Siemens-Martin, a cărui capacitate de 701 mc îl situează printre cele mai însemnate realizări ale regimului nostru democrat popular în industrie. (Îmi aminteam chiar de cele 7.000.000 cărămizi întrebuinţate la construcţia gigantului).

Mai citisem despre un castel-cetate, clădit la confluenţa apei Verna cu cea a Zlaştiului, pavăză împotriva urgiei tătarilor, cunoscut de-a lungul veacurilor sub numele de „Castrum Hunod". În anul 1400, Sigismund al Ungariei îl dăruieşte lui Voicu zis şi Corvin, ca de la acesta să-l preia vestitul conducător de oşti Ion de Huniade, pe care popoarele din Balcani, în amintirea victoriei de la Adrianopole, îl cîntă şi astăzi în baladele lor, sub legendarul nume de Iancu Sibianu.

Trezit ca dintr-o reverie, privesc pe fereastra vagonului cum mi se deapănă în faţă nesfîrşite înşiruiri de hale şi magazii, şantiere cu pămîntul răscolit, trenuri garate pe zeci de linii, stive uriaşe de material fieros, forme curioase de zgură răcită, răsturnate unele peste altele, şi printre toate acestea oameni care se mişcă în toate sensurile, oameni care de-abia se deosebesc între giganţii care-i înconjură, oameni care au construit şi stăpînesc aceste realizări.

Hunedoara o ghicesc după turnul gării, care probabil imită linia arhitectonică a castelului.

Credeam că elementul dominant al localităţii îl constituie castelul şi aşteptam să-mi apară undeva pe deal; dar cît de mult m-am înşelat.

De cum am pătruns în oraş, atenţia îmi fu reţinută de uriaşele instalaţii ale combinatului siderurgic, de şantiere şi uzine, care se întrepătrund şi se succed, de mulţimea coşurilor din care ies coloane nesfîrşite de aburi, fum şi foc; de furnicarul oamenilor tineri, care circulă în toate sensurile şi pentru care aveam un sentiment de respect, ştiindu-i încleştaţi într-o luptă neîncetată cu focul...

Venisem aci pentru a da o mînă de ajutor turiştilor şi alpiniştilor şi am făcut cunoştinţa unui mare obiectiv turistic: Hunedoara.

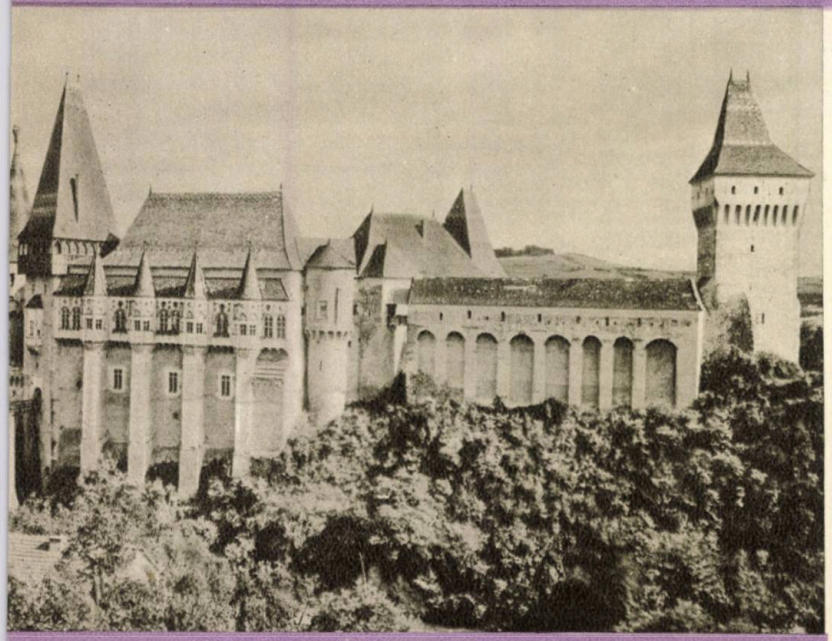

Castelul Huniazilor

DESPRE TURISMUL DIN HUNEDOARA

Ne-am adunat a doua zi în sala cinematografului, unde am cunoscut cîţiva pasionaţi drumeţi, care duc în cadrul secţiei o activitate susţinută. În ciuda greutăţilor începutului numeroase colective de turişti au întreprins ascensiuni în munţii din imediata apropiere a oraşului. Traversarea de iarnă a munţilor Retezat, participarea cu succes la concursurile de orientare, ascensiunile de vară în diferiţi masivi, sau explorările unor peşteri descoperite de curînd, sînt numai o parte din acţiunile muncitorilor care au îndrăgit drumeţia. În ultima vreme secţia de turism, în colaborare cu cea de alpinism, a organizat o întrecere de orientare complexă, concurenţii îndeplinind cu acest prilej normele pentru obţinerea insignei de alpinist al R.P. Romîne.

Pentru popularizarea şi reuşita deplină a acestei acţiuni, instructorul de alpinism Dan Pichiu şi membrii secţiei alpine, obişnuiţi probabil cu veşnica transformare a oraşului lor, au amenajat pentru antrenament un perete de stîncă, chiar pe malul rîului Cerna.

Aci tineri şi vîrstnici învaţă, în orele de antrenament, tehnica alpinismului modern, escaladînd verticala pereţilor, bătînd pitoane sau coborînd cu frînghia în rapel.

În centrul oraşului funcţionează un birou de turism voluntar care, aşa cum m-a informat tov. Codreanu, şeful secţiei de turism, a organizat numeroase excursii muncitoreşti.

Un aport deosebit în dezvoltarea vieţii turistice a oraşului îl aduc şi salariaţii I.P.C.H.-ului, care constituie de altfel un puternic şi competent nucleu al acestei activităţi din „Oraşul flăcărilor".

Am plecat din Hunedoara cu amintiri plăcute, pentru că aci am cunoscut muncitori vrednici, îndrăgostiţi de natură, drumeţi neobosiţi, dornici să cunoască frumuseţile inegalabile ale patriei noastre.

C. EMILIAN

Concurs pe piste necunoscute

Orientarea constituie unul din cele mai importante articole ale bagajului turistic. Orientîndu-se cum trebuie, turistul nu va ajunge niciodată să se rătăcească, va putea să părăsească oricînd drumurile marcate şi va putea astfel explora în voie locurile pitoreşti ale patriei.

Numărul turiştilor care se mulţumesc cu urmărirea marcajelor, este încă destul de mare. De aceea, în vederea stimulării cunoaşterii mijloacelor de orientare, au fost organizate concursurile de orientare turistică, dîndu-li-se un caracter competiţional.

Concursurile de orientare trebuie să mobilizeze la startul întrecerilor participanţi pregătiţi, avînd cunoştinţe speciale (însuşite la cursurile special organizate). Concursurile de orientare cunosc o gradaţie a dificultăţii (de la cele simple, de club, pînă la concursurile regionale, de mare dificultate).

Concursul de orientare constă în parcurgerea unui traseu necunoscut, cu ajutorul unor date puse la dispoziţie de comisia organizatoare (în general, instrucţiuni şi hartă). Traseul trebuie parcurs într-un timp determinat, iar controlul exactităţii cu care concurentul a efectuat traseul, se face prin două mijloace: posturi de control şi posturi de staţie. Posturile de control nu sînt deservite de oameni. Ele sînt o simplă cutie în care concurentul introduce un tichet prevăzut cu un număr care corespunde numărului său de ordine, ridicînd de aici altul. Posturile de staţie sînt deservite de arbitri şi ele sînt necesare, mai ales, pentru controlul timpului parcurs.

Plecarea echipelor pe traseu se face, de obicei, din zece în zece minute, într-o ordine dinainte stabilită şi în cea mai perfectă disciplină sportivă.

În vederea stabilirii ordinii clasificării, se fac calcule care ţin seama de numărul posturilor de control şi al staţiilor prin care a trecut concurentul sau echipa, de

— Părerea mea e că acolo trebuie căutat „mutu"!

timpul în care a fost efectuat traseul, de disciplina manifestată pe traseu etc.

Concursurile de orientare au loc, în general, ziua. Se organizează însă şi concursuri de noapte. Acestea cer, bineînţeles, o anumită tehnică din partea concurenţilor.

Un mare entuziasm a stîrnit în rîndurile tineretului nostru sportiv organizarea primelor concursuri de orientare turistică. Începutul a fost făcut la Arad, unde, în 1947, au avut loc primele concursuri de orientare. A urmat Oraşul Stalin, iar în anul 1949, datorită muncii însufleţite depuse de colectivul turistic de la I.O.R., Bucureştiul ajunge să cunoască o preocupare serioasă pentru acest gen de competiţii, pentru ca în 1951 Capitala să devină

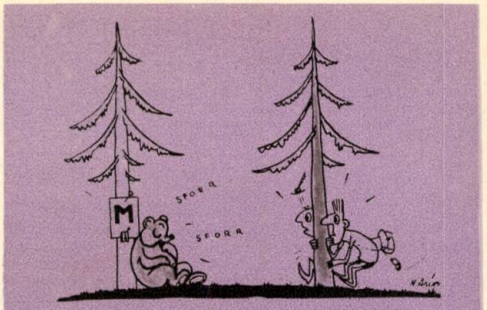

Fără cuvinte

fruntaşă în acţiunea de organizare a concursurilor de orientare.

În iarna 1953—1954 apare primul regulament al concursurilor de orientare, obligatoriu pe întreg cuprinsul ţării. Acest regulament este înlocuit, în anul 1958, cu un regulament internaţional, adoptat în mai multe ţări prietene.

Neuitate vor rămîne pentru multe sute şi sute de turişti, concursurile de orientare organizate la Poiana Mărului, Muntele Roşu şi în special întrecerea desfăşurată între Petroşani şi Păltiniş (1955), în care concurenţii şi arbitrii au străbătut, în patru zile şi o noapte, un traseu de 112 km. Concursul de orientare Ceahlău — Lacul Roşu (1956) a marcat, de asemenea, o etapă importantă în evoluţia acestei discipline, însumînd ca probă obligatorie o încercare alpină destul de grea.

Progresul şi succesul înregistrate de concursurile de orientare — iată chezăşia întăririi mişcării noastre turistice.

A. CONSTANTINESCU

— Nu mi-e frică şi nu-mi pare rău că m-am despărţit de grup... Nu mi-e frică şi nu-mi pare rău că m-am despărţit de grup... Nu mi-e frică şi nu-mi pare rău că m-am despărţit de grup...

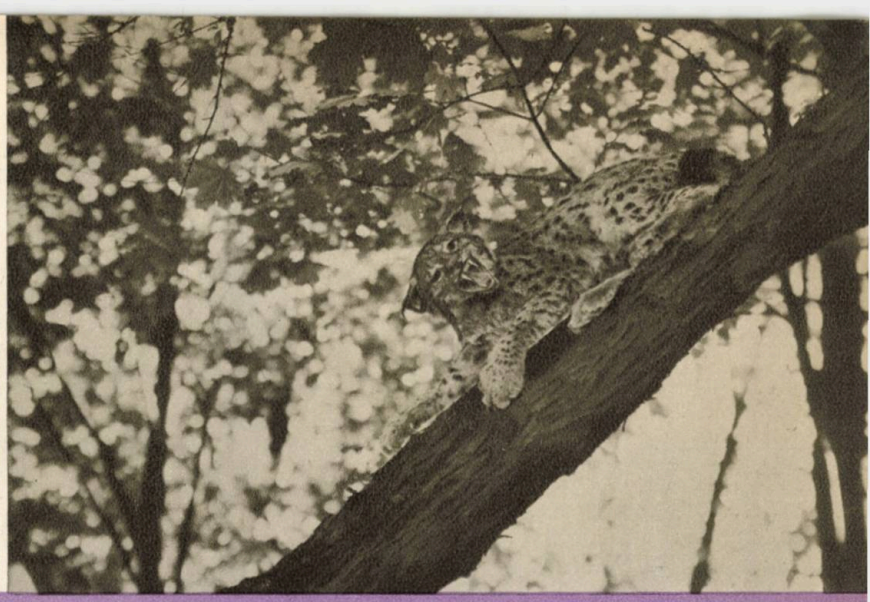

UN MUNTE — UN PARC

Aclimatizarea şi ameliorarea diferitelor specii de plante şi animale a fost, desigur, una din acţiunile binefăcătoare ale omului civilizat.

Din nefericire, însă, punerea în valoare a resurselor florei şi faunei planetei noastre s-a făcut în veacurile trecute, în deosebi, sub imboldul dezvoltării capitalismului, fără a se ţine seamă de metode raţionale şi ştiinţifice. La aceste exploatări abuzive, care au dus la dispariţia a o sumedenie de plante şi animale sau la mişorarea numărului lor, se referă cunoscutul geograf şi naturalist Alexander v. Humbold, cînd spune că „Omul a tulburat adînc fizionomia animală şi vegetală a globului".

Măsuri pentru salvarea acestor specii au început a fi luate abia în a doua jumătate a secolului trecut. Astfel au luat fiinţă rezervaţiile naturale, în care se pot păstra intacte şi corecta ştiinţific, flora şi fauna, cît şi întreg mediul în care acestea vieţuiesc (munţi, păduri, rîuri, lacuri, peşteri etc.). Cînd aceste suprafeţe, scutite de orice exploatare, sînt de întindere mare, ele poartă numirea de parcuri naţionale.

În cuprinsul lor se pot înfiinţa mari rezervaţii biologice, în care speciile rare de faună şi floră se pot conserva, cît şi rezervaţii artistice şi turistice, al căror scop este de a pune la îndemîna tineretului şi a oamenilor muncii frumuseţile naturii pentru recreere şi odihnă.

Asemenea parcuri naţionale de întinderi ce depăşesc adesea multe sute de mii de hectare există în Uniunea Sovietică şi ţările de democraţie populară (R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă), Statele Unite ale Americii, Canada, Republica Congo, Uniunea Sud-Africană, Republica Malgaşă, Japonia etc.

●

În ţara noastră au fost puse sub ocrotire numeroase rezervaţii naturale. Cea mai însemnată este *Parcul naţional al Retezatului*, care a luat fiinţă, datorită străduinţei a numeroşi oameni de ştiinţă, în anul 1935.

Acest parc naţional are o suprafaţă de 10.000 de ha, din care aproximativ 1800 ha formează rezervaţia ştiinţifică *Gura Zlata — Gemenele*, în care orice valorificare economică (exploatare forestieră, păstorit, vînătoare, pescuit etc.) este complet interzisă.

Parcul naţional al Retezatului înglobează întreaga porţiune centrală a Retezatului, regiuni alpine şi subalpine şi în parte montane, cu însemnatele mărturii ale glaciaţiunii cvaternare (morene, căldări glaciare, lacuri etc.).

Rezervaţia biologică sau zona ştiinţifică Gura Zlata-Gemenele, care adăposteşte căldările uriaşe dintre vîrful Retezatului (2484 m) şi vf. Şeselor (2280 m) şi în care se află frumoasele lacuri: *Gemenele* şi *Tăul Negru*, este complet scutită, din 1955, de orice imixtiune omenească. Această zonă este accesibilă numai cu autorizaţie.

●

Principalele particularităţi ale Parcului naţional al Retezatului sînt: vîrfurile *Peleaga* (2511 m), *Retezat* (2484 m), *Păpuşa* (2502 m), *Mare* (2456 m); lacurile glaciare: *Bucura* (10,9 ha şi 2041 m alt.), *Zănoaga* (9,5 ha şi 1973 m alt.), *Galeşul* (4,5 ha şi 1990 m alt.), *Tăul Negru* (7,5 ha şi 2014 m alt.). Adîncimea lor atinge: 16,5 m pentru lacul Bucura, 22,5 m pentru lacul Zănoaga şi 25,5 m pentru Tăul Negru.

Cota inferioară a Parcului naţional al Retezatului este la Gura Zlata (784 m). Întreaga regiune muntoasă a Retezatului întrece în înălţime munţii Făgăraşului, avînd peste 40 de vîrfuri ce trec de 2200 m (nivelul mediu alpin este de 2350 m în Retezat, faţă de 2300 în Făgăraş).

Rîul cel mai însemnat al regiunii este *Rîul Mare*, care, cu afluentul său Lăpuşnicul Mare, formează limita naturală a parcului spre V şi S, pe o lungime de peste 50 km.

Frumoase păduri de fag, molid şi brad acoperă versantele munţilor; în zona alpină se găsesc bătrîne exemplare de zîmbru *(Pinus cembra)*.

Dintre plantele caracteristice pentru masivul Retezat menţionăm: *Draba stilosa*, *Aconitum hunyadense*, *Pedicularis baumgarteni*, *Centaurea retesatensis*; aici este centrul genetic al genului *Hieracium* cu numeroase specii şi subspecii. În masivele calcaroase din Retezatul Mic *(Stănuleşti)* se găseşte albumiţa sau floarea de colţ *(Leontopodium alpinum)* şi numeroase specii a căror origină se trage din munţii Balcani sau Caucaz.

Flora şi vegetaţia masivului Retezat au făcut obiectul a numeroase cercetări, în deosebi, din partea botaniştilor de la Universitatea şi Grădina Botanică din Cluj: Al. Borza, E. I. Nyarady, St. Csürös.

Păstrăvul se găseşte în abundenţă în rîurile Retezatului şi în unele lacuri *(Bucura, Zănoaga, Galeş, Gemenele)*.

Remarcabilă este abundenţa vînatului mare: urşi, mistreţi, rîşi, căprioare şi mai ales capre negre. Efectivul caprei negre a crescut mult în ultimii ani, graţie măsurilor de ocrotire luate (interzicerea vînătorii, lipsa de zgomot, combaterea dăunătorilor, instalarea de sărării).

Planul de perspectivă al Academiei R.P.R. pe anii 1960—1965 prevede o intensă campanie de cercetări ştiinţifice — care vor fi întreprinse de Centrele de cercetări biologice din Bucureşti şi Cluj şi de către Comisia pentru ocrotirea monumentelor naturii — cît şi construirea unei cabane-laborator în acest scop în zona ştiinţifică Gura Zlata-Gemenele.

prof. VAL. PUŞCARIU

ZILE DE VISCOL

Se lasă seara pe lacul Lia. Am găsit un loc de cort ceva mai ferit. De 10 ore umblăm prin viscol. Cel mai rău a fost pe creasta Slăveiului. Acolo am regretat amar faptul că pufoaicele noastre calde zăceau în fundul rucsacului, în zăpadă, undeva jos, la lacul Lia. Pe jumătate degeraţi, orbecăiam prin ceaţă privind hipnotizaţi cadranul busolei. Inutil. Probabil apucasem o creastă laterală, reveneam mereu în acelaşi loc pe unde schiurile zgîriaseră puţin zăpada înghetată marcînd trecerea noastră. Vîrful Slăveiului se apăra cu îndîrjire. În cele din urmă am renunţat, hotărînd să amînăm pe a doua zi asaltul.

Acum ţopăim pe loc cu „doagele", căutînd să bătătorim bine zăpada afînată a văgăunii unde vom instala cortul. În sfîrşit, ni se pare că e suficient. Cînd scoatem schiurile ne scufundăm pînă la genunchi în zăpada bătătorită! Cu tot vîntul năprasnic, cortul e instalat în cinci minute. Acum urmează operaţia delicată a intrării în cort. Colţarii, care nu fac bine fundului impermeabil al cortului, sînt puşi cu grijă în zăpadă cu vîrfurile în jos. Tragem la sorţi cine va intra întîi în adăpostul plăcut al cortului. Eu sînt fericitul!

Scutur bine zăpada de pe rucsac, anorac şi pantaloni, şterg cu mănuşile bocancii şi intru de-a buşilea în cort. Cu mîinile înghetate desfac cu greu şireturile bocancilor, care vor rămîne pentru moment în absidă. Mai tîrziu vor fi şterşi cu grijă de zăpadă, gheaţa de pe tălpi va fi îndepărtată, vor fi introduşi într-un săculeţ şi vor sta toată noaptea sub sacul de dormit pentru ca dimineaţa să nu fie tari ca lemnul şi imposibil de încălţat. Îmi scot ciorapii uzi, pun alţii uscaţi, scot salteaua pneumatică din sac, o umflu, de afară mi se întinde a doua saltea. Urmează clipa mult visată: intru în sacul de dormit. Gata. Al doilea intră în cort şi repetă aidoma, ca la un ritual, toate operaţiile pe care le-am făcut şi eu cu puţin mai înainte. În sfîrşit, vine al treilea la rînd — cel din urmă. Fermoarul cortului e tras. Trei oameni în cortul de doi — o înghesuială de nedescris! Trei inşi în pufoaice diforme, pe jumătate vîrîţi în sacii de dormit, încep să facă gospodărie... Ştiţi cum expediază gospodina exasperată musafirii nepoftiţi, duminică la prînz, din bucătărie? Aci, exasperarea e aceeaşi — dar expedierea? Ceai nu avem, dar nu ne lipsesc lămîile şi zahărul. Nici nu dorim altceva decît limonadă fierbinte, să ne potolească setea. Bem toată oala şi mai punem un rînd la fiert. De mîncat, mîncăm puţin. Efortul a fost prea mare. Picioarele înghetate s-au încălzit în sfîrşit, temperatura în cort a crescut peste zero grade, o toropeală plăcută ne-a cuprins şi ni se pare că nu există pe lume un confort mai desăvîrşit. Ne aprindem pipele şi gustăm din plin plăcerea acestei ore.

.....

O dimineaţă de vis. Cerul de un albastru închis cuprinde piscurile înzăpezite, stîncile sure, vîrfurile verzi ale jnepenilor care ies ici-colo din zăpadă. Gerul e intens, dar noi ne simţim bine. De data asta pufoaicele nu mai sînt în fundul rucsacului ci îşi îndeplinesc cu cinste misiunea. Priveliştea ne copleşeşte: stîncile Judelui, Poarta Bucurii, vîrful Bucura, Curmătura, Peleaga, Custura, Plaiul Mic, Godeanu, pădurea neagră din Valea Lăpuşnicului Mare. De undeva, din senin, a apărut un norişor. Creşte, se umflă şi în cîteva minute ceaţa ne-a învăluit. O răbufnitură de vînt şi dintr-odată sîntem în centrul unei vîltori turbate. Părăsim grăbiţi vîrful Slăveiului, ajungem la locul unde ne-am lăsat schiurile, ni le punem şi începem coborîrea. În masa lăptoasă care ne învăluie nu se vede nimic. Urmele de urcuş au fost spulberate de viscol. Încet, pru-

pe harta ţării pe harta ţării pe harta ţării pe harta ţării pe harta ţării pe h

● În munţii Harghita, nu departe de drumul Odorhei-Ciuc, se află o peşteră formată aproape în întregime din opal cu bogate reflexe verzui şi galbene-maron. Sinuozităţile şi incrustaţiile surprinzătoare create de-a lungul veacurilor de erupţiile vulcanice, dau peşterii o strălucire şi frumuseţe fantastică.

● *În salina de la Cacica, la 32 de metri adîncime, se află o biserică — Sfînta Barbara — săpată în sare, iar 40 de metri mai jos se găseşte o imensă sală de dans, împrejmuită cu un balcon de lemn pe care sarea îl împiedică să putrezească. Pe marele lac subteran aflat în salină, se făcea... canotaj, după cum o dovedesc barca şi cele două rame acoperite de cristale de sare.*

● Printre curiozităţile admirate de vizitatorii Bibliotecii centrale universitare din Cluj, se află volumul „Galileo a Madona Cristina di Lorena" care cuprinde corespondenţa marelui savant cu o adeptă a teoriilor sale. Volumul, imprimat în 1897, are înălţimea de 15 mm, lăţimea de 10 mm şi grosimea de 6 mm. Prin urmare, într-o cutie de chibrituri obişnuită, pot încăpea aproximativ 10 asemenea „volume".

● *De curînd, un învăţător din Gersa, regiunea Cluj, turist pasionat, a descoperit o grotă care, la o adîncime de 350 metri, are un rîu subteran cu o cascadă de 14 metri înălţime. Peştera, situată la Izvorul Tăuşoarelor, este alcătuită dintr-o reţea complicată de galerii şi ape subterane şi prezintă cristale de gips, primele de acest fel descoperite în ţara noastră.*

● La muzeul „George Enescu" din Bucureşti se găsesc cîteva dintre viorile preferate ale celebrului nostru muzician. Între acestea sînt cele construite de Paul Kaul, Gaspar de Saolo, Silvestri Frèrres, Macaine, Pierre Hell din Lille. O vioară Bernardel — primită de Enescu prin 1899 la ieşirea sa din Conservatorul Naţional din Paris, şi pe spatele căreia scrie cu litere de aur: „Grand Prix du Conservatoire" — a fost multă vreme tovarăşa strălucitelor succese obţinute de marele virtuos.

● *Lacul Ursu, situat la Sovata, are la suprafaţă o temperatură de 19—20 de grade. La un metru adîncime, temperatura se ridică la 30—40 grade, iar la un metru şi jumătate la 60 grade! Fenomenul se explică prin aceea că, pătura subţire de apă dulce de la suprafaţă lasă căldura solară să pătrundă în pătura de apă sărată şi să se înmagazineze acolo, fără însă a-i permite să mai iasă afară.*

● **Vizitatorii muzeului din Sibiu pot vedea aci o mumie autentică, din epoca faraonului Tutankamon, cu o vechime, deci, de aproximativ 3.300 de ani.**

● Prin studierea resturilor unor specii de scoici găsite între valea Buzăului şi valea Telea-

dent, cu ocoliri largi sau cu întoarceri pe loc, coborîm pantele înclinate de zăpadă spre lacul Lia. Simţurile ne joacă cele mai neaşteptate feste. Pante abrupte ne apar ca un şes şi invers, crezînd că sîntem în plină coborîre, ne trezim opriţi pe o contrapantă, gata-gata să intrăm cu nasul în zăpadă. Orice accident trebuie evitat cu grijă.

.....

De ore întregi rătăcim prin viscol. Cu gluga anoracului trasă bine peste faţă, cu ochelarii de zăpadă cimentaţi cu o crustă de gheaţă pe obraji, cu pufoaicele diforme, trebuie să facem asupra unui observator nepreocupat de viscol, impresia unor fiinţe din altă planetă. Cristalele de zăpadă îngheţată, ascuţite ca acele, ne înţeapă obrajii. Desigur, lacul pe malul căruia ne aflam acum două ore şi de unde luam unghiul de marş cu busola, n-a fost lacul Bucura! Altfel, de mult trebuia să fi atins Curmătura Bucurii. Ne întoarcem la lacul Lia şi acum, mergînd din stîlp în stîlp, înaintăm spre adevăratul lac Bucura. Iată-l! Iată şi tabla de marcaj din apropierea steiului de piatră. Acum nu mai este nici o îndoială. Cu busola în mînă luăm direcţia. Urcăm, urcăm din greu, cu vîntul în faţă. Pieile de focă ne sînt de nepreţuit ajutor la urcuş. Panta se îndulceşte. Curmătura Bucurii! Viscolul bate turbat peste şa. Scoatem schiurile şi ne punem colţarii. Vrem să coborîm pe versantul nordic — Valea Pietrele — pentru a bivuaca acolo, la adăpost de viscol. După douăzeci de metri de coborîş pe un culoar de gheaţă ne dăm seama că în Valea Pietrele viscolul e mai puternic. Ne întoarcem peste şa şi coborîm pe versantul sudic. La 100 m sub Curmătură găsim un loc de cort, o concavitate abia marcată, ferită de vînt. Pentru azi — dificultăţile s-au terminat. În sfîrşit vom scăpa de viscol, ne vom încălzi membrele îngheţate şi vom bea — vom bea multă limonadă fierbinte...

.....

Mergem de 15 ore fără încetare. Azi, pe o vreme minunată, am parcurs traseul Pietrele — lacul Galeş — vf. Mare — tăurile Văii Rele — vf. Păpuşa — vf. Custura. Pe creasta Păpuşa — Custura apusul însîngerat prevestea vreme rea. Odată cu lăsarea nopţii pe vîrful Custura vîntul începe să bată în rafale, gata să ne smulgă schiurile de pe umăr, gata să ne întoarne. Dintr-odată ne învăluie ceaţa. Obosiţi, de cîte ori intrăm pînă la mijloc în zăpada înfoiată dintre jnepeni, ne aşezăm şi ne odihnim. Şaua Plaiului Mic trebuie să fie aproape şi totuşi coborîşul nu se mai termină. Iată tabela de marcaj din şa. Ne trîntim în zăpadă şi răsuflăm. Încă puţin şi vom fi la cabana Buta. Acolo ne aşteaptă prietenii, căldura, ceaiul fierbinte, patul confortabil. Pe beznă, pe zăpada

aceasta întărită la suprafaţă şi moale în adîncime, cu rucsacii grei în spinare, ne este imposibil să coborîm pe schiuri. Cărăm deci pe lîngă rucsaci şi schiurile pe umăr. La fiecare pas zăpada se rupe şi intrăm pînă la mijloc în această capcană din care ieşim numai cu un efort considerabil al muşchilor şi în special de voinţă, pentru a intra din nou în zăpadă în clipa următoare! Coborîm direct vîlcelul abrupt printre stînci, iar mai jos printre jnepeni şi brazi. Ceasul se apropie de miezul nopţii. Aci, în vale, viscolul a încetat şi transpirăm din belşug. Iată stîna! Cabana se află în pădure, la vreo 100 de metri mai sus. Tîrîndu-ne în patru labe prin masele de zăpadă, atingem pragul cabanei. Într-o clipă, treziţi de bocănitul bocancilor pe duşumea, prietenii noştri sar din paturile lor şi ne înconjură. Cabanierul ne aduce ceai şi începe o furtună de întrebări şi de povestiri...

Am încheiat traseul alpiniadei de iarnă cu bine!

K. WALTER

ţării pe harta ţării pe harta ţării pe harta ţării pe harta ţării pe harta ţări

jenului, savanţii noştri au ajuns la concluzia că în această regiune se întindea, cu 5.000.000 de ani în urmă, un lac imens. Oasele mari şi măselele uriaşe găsite în dealurile subcarpatice de lîngă satele Căiuţi şi Pralea, regiunea Bacău, s-au dovedit a fi de la unele specii înrudite cu mamuţii, strămoşii elefanţilor de astăzi.

● Unul din cele mai vechi drumuri din ţara noastră este şoseaua construită de daci şi consolidată de romani, care pornea de la Grădiştea (Sarmisegetuza), trecea prin Hunedoara—Haţeg şi de acolo peste Mureş la Alba-Iulia (Appulum) de unde urma cursul Mureşului pînă după Reghin. După cucerirea Daciei de către romani, pe această şosea funcţiona un serviciu de poştă regulat, care folosea căruţe speciale şi posturi pentru schimbarea cailor.

● *Podul de la Cernavodă, operă a inginerului romîn Anghel Saligny, inaugurat în 1895, a constituit un mare succes al tehnicii romîneşti şi este citat în cele mai bune tratate de poduri din lume. Înainte de construirea sa, o călătorie de la Bucureşti la Constanţa se făcea astfel: Bucureşti—Giurgiu pe linia ferată, Giurgiu—Cernavodă cu vaporul, Cernavodă—Constanţa cu trenul. Ea dura aproape 24 de ore, faţă de mai puţin de trei ore cît face astăzi expresul Bucureşti—Constanţa!*

● **Cel dintîi pavaj în Bucureşti a fost făcut pe Calea Victoriei la 1824 în timpul lui Grigore Ghica.**

● În Capitală au existat numeroase lacuri. Actualul cartier al „Icoanei" era un lac. Spitalul Colţea de azi e clădit pe vechiul fund al „Lacului Şutului". Documentele amintesc şi de „lacul de lîngă locul lui Dura Neguţătorul". Spre deosebire de celelalte care au secat, acesta din urmă există şi azi. El este....lacul Cişmigiu!

● *O serie de străzi bucureştene amintesc vechi bresle ale meşteşugarilor Capitalei. De pildă, „Pitarmoşi" e alterarea vechii denumiri „PITARMOŞU", adică brutarul cel bătrîn. „Cavafii vechi" — aminteşte breasla „cavafilor", adică a cizmarilor care lucrau încălţămintea pentru oamenii săraci.*

● Pînă în secolul trecut, Azuga se numea „Între Prahove", datorită aşezării ei la îmbucătura Prahovei cu Prahoviţa. Numele „Azuga" e totuşi foarte vechi şi e legat de o legendă potrivit căreia frumoasa Azughia, fiica împăratului Timuş (personificare a rîului Timiş), s-a prăbuşit în aceste locuri plîngîndu-şi iubitul căzut în bătălie. Lacrimile prinţesei ar fi născut apele Prahovei.

● **Cea mai mare peşteră din ţara noastră este peştera Comarnic. Ea este situată la 19 km de Reşiţa şi are o lungime de peste 3500 m, fiind dispusă pe două etaje.**

SARMISEGETUZA

Dacă luăm maşina din Deva, după 59 km ajungem — trecînd prin Simeria şi Haţeg — la Sarmisegetuza, unde odinioară se înălţa falnic capitala Daciei. Aşezată la poalele munţilor Retezat şi Poiana Ruscă, impozanta cetate trimitea drum trainic şi apăsat pînă la Dunăre, la Drubeta (Turnu-Severin), prin anticul Tibiscum (Jupa Caransebeşului) şi Tapae (Porţile de Fier transilvane).

Studiile arheologice şi istorice au stabilit că Sarmisegetuza a cunoscut, începînd din anul 110, o dezvoltare şi o înflorire pe care nici o altă aşezare de la nord de Dunăre nu o mai cunoştea în acele vremuri. Din centru militar ea a devenit centru politic, cultural şi religios. În secolul al III-lea i se atribuie chiar titlul de „*Metropolis*" şi se bucură de „*jus italicum*", ceea ce înseamnă că locuitorii săi erau scutiţi de plata impozitului funciar. Aici îşi aveau reşedinţa guvernatorul provinciei (Legatus Augusta), preotul suprem, consiliul suprem şi alţi demnitari, restul populaţiei fiind alcătuit din funcţionari, ostaşi şi meseriaşi.

Extensiunea şi splendoarea oraşului o cunoaştem din monumentele descoperite cu ocazia săpăturilor arheologice. Pe baza descoperirilor făcute se poate indica, în mare, topografia cetăţii.

Cetatea — care are o întindere de cca. 500—600 m —este de formă patrulateră, zidul exterior fiind prevăzut cu porţi, cu turnuri de apărare şi cu un sistem de şanţuri. În interiorul oraşului au fost dezgropate şi identificate o serie de construcţii şi monumente de mare valoare. Aşa este, de pildă, *Clădirea augustalilor*, un adevărat palat de proporţii remarcabile, rezervată celui mai înalt colegiu pontifical. Din punct de vedere al conservării sale, *Clădirea augustalilor* constituie o preţioasă raritate arheologică. Între părţile ei componente, vizitatorii pot admira două interesante cisterne pentru apă, o sală prevăzută cu un sistem central de încălzire, camera de tezaur, sanctuarul şi curtea cu un mare soclu de piatră.

Reţine apoi atenţia *forul*, piaţa publică. Zidurile forului erau îmbrăcate în table de marmură lustruită. Jur-împrejur se aflau postamente cu pietre votive şi statui ale diferiţilor demnitari din oraş, provincie sau imperiu.

Cea mai de preţ relicvă rămîne, însă, *amfiteatrul*, situat la marginea de est a comunei, lîngă şoseaua naţională. În amfiteatru se organizau mari serbări, spectacole amfiteatrale, lupte de gladiatori etc. Construcţia este relativ bine conservată. În unele locuri zidurile se înalţă cu cîte 3—4 m deasupra temeliei şi chiar dacă nu toate piesele arhitectonice s-au descoperit la locul lor original, totuşi se cunosc aproape toate elementele componente ale vechiului monument. Cunoaşterea acestor străvechi vestigii este impresionantă şi, în acelaşi timp, instructivă. Ea grăieşte, în emoţionant limbaj de piatră şi marmură, despre una din cele mai vechi epoci din istoria poporului nostru.

V. RUŞESCU

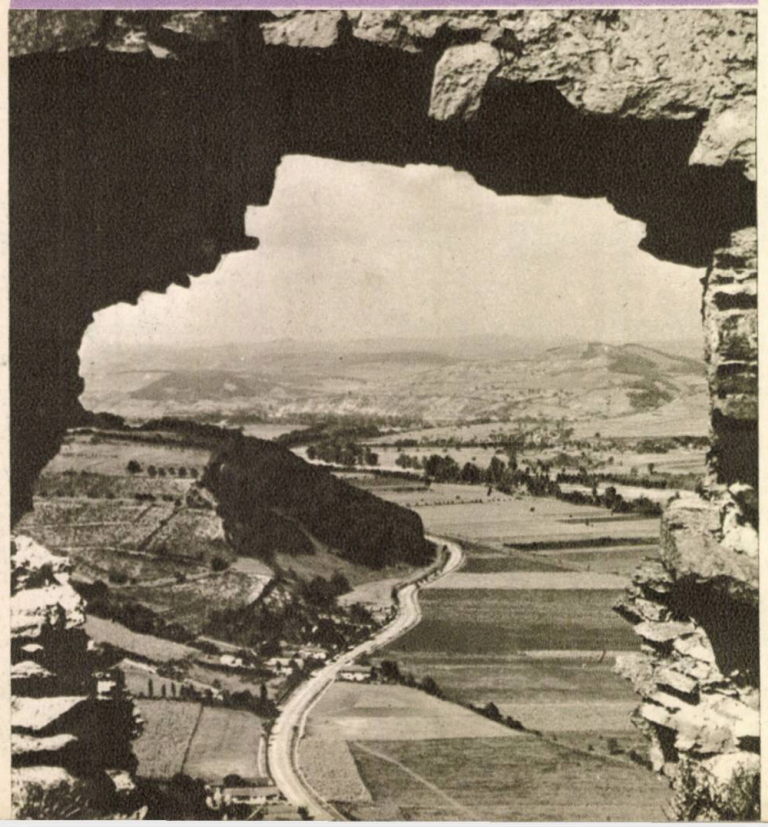

Vedere din cetatea Devei spre valea Mureşului

UN SFAT — UN PRIETEN BUN

Pentru sezonul turistic de iarnă va trebui să ţinem seama de anumite reguli.

Îmbrăcămintea cea mai călduroasă este cea de lînă, dar împotriva vîntului se dovedeşte insuficientă. De aceea ea va trebui completată cu o haină de vînt, sau anorac, dintr-un material impermeabil (bună şi pe timp de ninsoare, deoarece apără îmbrăcămintea de apă).

● Pantalonii de schi sînt cei mai indicaţi. Piciorul va fi încălţat cu o pereche de ciorapi subţiri direct pe piele şi cu una de lînă pe deasupra.

● Capul va fi protejat de o căciuliţă de lînă, sau de o casketă îmblănită. Dacă nu ninge, o banderolă de lînă peste urechi şi frunte va fi suficientă celor mai rezistenţi la frig.

● Mănuşile de lînă sînt bune, dar dacă vom avea şi o supramănuşă impermeabilă, ne vom simţi perfect, mai ales după unele căzături...

● Ochelarii de protecţie cei mai indicaţi sînt cei fumurii. Pe timp de ceaţă, cei galbui.

Alimentaţia. Dacă preferăm mîncărurilor calde de la cabane, hrana rece adusă în rucsac, e bine ca ea să se compună din: unt, slănină, carne de porc friptă, ouă. De mare ajutor ne vor fi dulciurile, de orice fel (zahăr, bomboane, ciocolată etc.).

● Ca lichide recomandăm ceaiul cald bine îndulcit şi cu lămîie, cerut la cabană, ori adus de turist în bidon. Alcoolul este contraindicat. Doar seara, înainte de culcare şi în cantitate rezonabilă, el poate fi consumat de cei care în mod obişnuit fac acest lucru.

Mersul pe munte în timpul iernii trebuie să fie cît mai uniform. Un mers potrivit şi cu mişcări ritmice nu provoacă niciodată o oboseală pretimpurie. Dimpotrivă, echilibrul ce se stabileşte între mersul regulat şi respiraţie, asigură randamentul necesar.

● Popasurile nu vor depăşi 3—4 minute.

Zăpada poate fi pufoasă, cînd ninsoarea s-a aşternut liniştită şi la temperaturi sub 0°. Pînă la grosimea de 30 cm zăpada depusă pe un sol descoperit nu împiedică prea mult mersul. Dacă grosimea zăpezii pufoase trece de 50 cm, este indicat să se aleagă trasee scurte, cu pante domoale. Aşternută peste straturi mai vechi şi în cantităţi mari, sau pe coaste cu o înclinaţie de peste 35—40°, zăpada pufoasă poate da naştere la avalanşe.

● Zăpada cu crustă (nu însă acoperită cu gheaţă lucie) dă posibilitatea unui urcuş sau coborîş spornic şi fără mari eforturi. Turiştii vor urca în vîrful bocancilor şi vor coborî pe tocuri.

● Zăpada sub formă de ace cade la temperaturi joase. Aşternută peste o zăpadă nu îndeajuns stratificată, îngreunează mersul normal şi sporeşte durata parcurgerii unui traseu. Zăpada denumită „grea", este rezultată din ninsori cu fulgi foarte mici şi deşi, şi dă, în genere, posibilitatea unui mers normal.

● Starea zăpezilor putînd fi diferită de-a lungul unui traseu, se recomandă sondarea ei, în special la traversări şi pe pante de o înclinaţie mai mare.

NU OCOLIȚI SIMERIA!

Într-o seară l-am întîlnit pe amicul L.G. la Deva. Își terminase treburile, așa că a avut răgazul trebuincios unei plimbări prin parcul privegheat de Decebal și unei adăstări cuviincioase la muzeu. Din una în alta, vorba venind despre oraș, am ajuns să pomenim localitatea vecină unde din oră în oră, cu un leu, te duce autobuzul: Simeria. Amicul mi-a mărturisit că nu fusese acolo niciodată și-mi argumenta: „Și ce m-ar fi îndemnat să merg acolo? Gara? Depoul? Așezarea ceferistă? Am auzit că-i foarte bine gospodărită. Dar ce-i excepțional în asta?"

— Dar parcul, parcul dendrologic de-acolo nu te interesează?

— Ce? — făcu mirat L.G.

— Parcul dendrologic, am zis. Unic în țară și unul dintre puținele din lume.

Omul m-a privit cu ochi mari, apoi mi-a cerut să-i deslușesc lucrurile începînd de la vocabula *dendrologic* al cărei sens mai mult îl bănuia decît îl cunoștea. L-am lămurit că-i un cuvînt care desemnează o anumită parte a botanicii interesată de studiul arborilor și că un astfel de parc este o mare și veche colecție de arbori de pe toate continentele, specii cît se poate de felurite, care sînt îngrijite și studiate de specialiști precum peștii într-un acvariu.

— Și-s multe specii? — m-a întrebat, în continuare, amicul.

Am tras un carnețel de notițe din buzunar și i-am citit:

— 250 de specii sînt în parc; în pepiniere și în pepinierele de colecție alte 200 de specii. Într-un rozariu sînt peste 130 de specii de trandafiri.

— Și ce arbori sînt, de unde?

— Sînt din Europa, din Asia, din America. Crește aici — și primăvara e-o minune — o colecție întreagă de *magnolii* cu flori albe marmoreene, parfumate. Crește *tulipierul*, gigantic, originar din America de Nord, în vremea toamnei împodobit de-o coroană de frunziș roșu; crește lemnul de *caria*, un soi de nuc, tot de origină americană, cu fruct necomestibil dar cu lemn tare, ideal pentru fabricat schiuri; crește *ienupăr de Virginia*, arbore cu lemn excelent pentru făcut creioane; crește *călinul* japonez bătut de floare, cresc triști și negri *chiparoși*, brazi falnici, brazi de Caucaz și știu eu cîte și mai cîte.

— Dar acest parc de cînd există? O fi ceva nou?!

— Nu, dragul meu. Un astfel de parc despre care arhitectul peisagist al Moscovei, acad. Mihail Korjev, a spus că-i un „monument național", „o adevărată comoară", nu se face bătînd din palme. Parcul din Simeria are o vîrstă apreciabilă: vreo 250 de ani! În anii noștri a început, însă, cercetarea lui sistematică, științifică, continua lui îmbogățire. Aici, de altfel, trebuie să știi, este instalată o stațiune silvică experimentală care face interesante studii și ține legături cu instituții asemănătoare din lume.

— În privința dendrologiei m-ai convins. Am să mai stărui cu o întrebare: ceva vietăți există în parc?

— Dar cum crezi?! Aici își au sălașul, cum e firesc, prietenii pădurii, păsările. Și fiindcă ai adus vorba, vreau să-ți spun că aici, în liniștea adîncă, monumentală a parcului, se fac înregistrări pe benzi de magnetofon a cîntului de păsări. E și acesta deci un obiect de studiu. Crește acolo de asemenea o frumoasă și bogată colecție de fazani, și în țarcuri, căprioare.

— Și cînd se poate vizita?

— Oricînd, firește, atîta vreme cît e de mers la pădure.

L.G. s-a uitat mașinal la ceas ca și cum atunci ar fi vrut să plece. După o clipă mi-a spus hotărît: „Mîine, cum termin treburile, mă duc; păcat să pierd asemenea frumusețe și noutate. Și cînd te gîndești, pînă adineaori îmi părea că nu-i nimic de văzut la Simeria!"

V. DANTE

CINE A TĂIAT MOȚUL RETEZATULUI?

Nici un pisc nu a stîrnit, probabil, strunele lirei populare atît de mult ca Retezatul. Forma lui ciudată, fără vîrf, ca o piramidă teșită sau ciunîtă, a cumulat legende și povestiri, balade și basme, scornite de imaginația bogată a poporului. Este interesant de arătat că aceste comori folclorice au luat naștere concomitent la olteni, bănățeni și ardeleni, adică la vecinii mai apropiați ai muntelui cu numele atît de curios ce trebuie explicat.

De ce tocmai „Retezatul"? Potrivit versiunii orale, această măreață operă a naturii este creația zmeilor sau a unor eroi populari cu forțe gigantice. Povestea spune că pe vremea cînd trăiau încă uriașii, Retezatul avea căciula ca toți munții. Un uriaș însă, trăind în dușmănie cu vecinii săi, a aruncat o dată cu mînie o cormană de plug după unul din ei, iar acesta ferindu-se, fierul s-a lovit de munte și i-a retezat vîrful. Așa a rămas Retezatul fără moț și cu numele după chipul și asemănarea sa.

Basmul vorbește de Alb-Împărat care domnea prin Țara Hațegului, unde se aciuase și un zmeu năprasnic ce înghițea codanele. De teamă să nu-și piardă mîndrețea de fată, Împăratul a pus străji împătrite și ca acestea să vadă bine, să nu le stea muntele piedică vederii, i-a retezat momîia vîrfului cu însuși paloșul său. De-atunci, de cînd l-a scurtat Alb-Împărat, îi zice Retezatului așa cum îi zice.

Alt basm grăiește de cele 3 zîne, fete de uriaș, cu părul de aur, care și-au clădit singure cetățile. Invidioasă, una din ele voind să distrugă cetatea zînei de la poalele muntelui Retezat, a aruncat mistria, cu care abia terminase de zidit, spre cetatea rivalei. Ura a făcut-o însă să zvîrle unealta cu mai multă putere decît era nevoie și astfel a ciuntit vîrful de munte din spatele cetății.

Drum de acces în Retezat

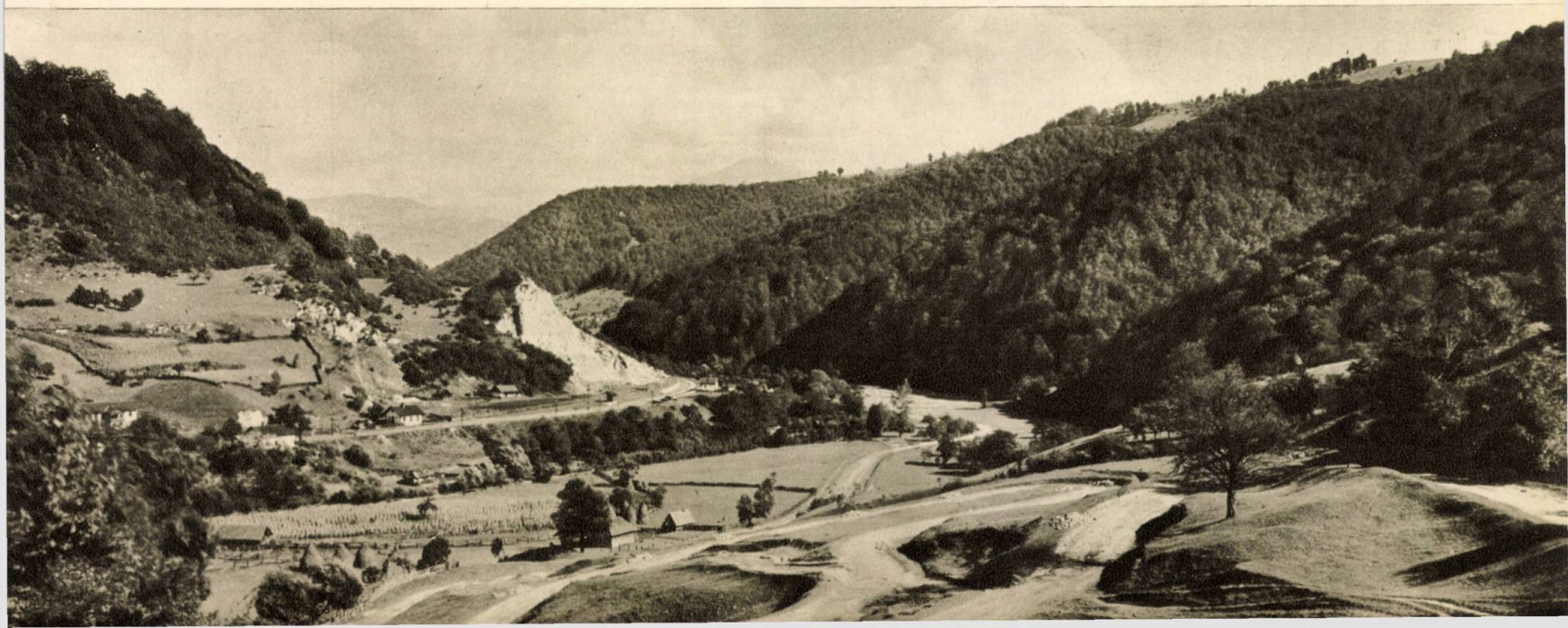

PE ÎNTINSUL APELOR

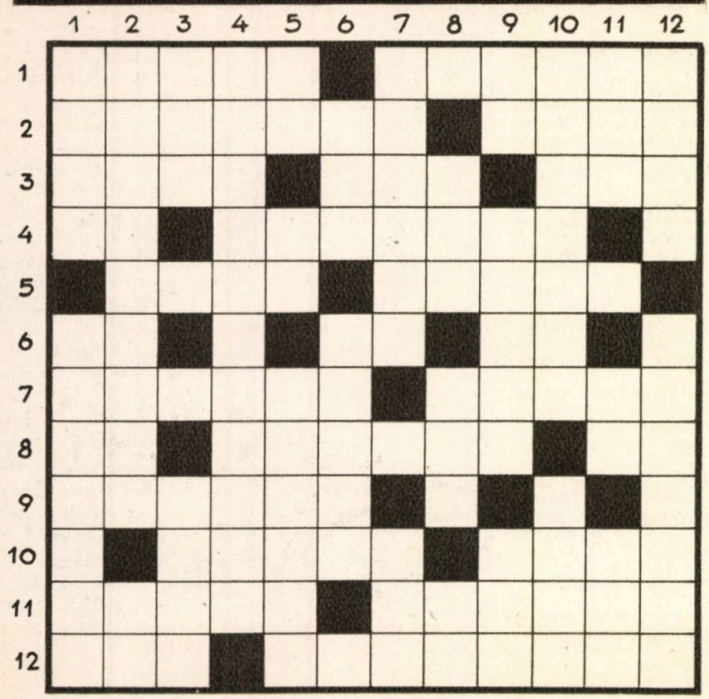

Orizontal: *1. Afluent al Buzăului. — Apă în Moldova, celebră pentru lupta lui Ştefan cel Mare cu turcii; 2. Bistriţa la ieşirea din turbinele hidrocentralei de la Bicaz. — Oraşul de pe Mureş; 3. Ale Dunării nu pot fi umplute niciodată. — Circa trei sferturi din suprafaţa globului. — Diminutiv masculin; 4. 365 de zile. — Locul de „naştere" al rîului Timiş; 5. Pe apă este fără pulbere. — Pieptene uriaş; 6. Rîu în Franţa. — Întrebare. — Cămăşi ţărăneşti; 7. Sele tratată cu apă. — Se petrece cu pînza cînd o bagi în apă (fig.); 8. Posezi. — Regulator de nivel pe întinderea apei. — Plantă textilă; 9. Mare; 10. Plantă cu flori albe (pl.). — Afluent al Crişului Repede, important din punct de vedere energetic; 11. Bornă rustică. — Taie apa cu lopata; 12. Iţă. — Ultimul afluent al Jiului înainte de a se vărsa în Dunăre.*

Vertical: *1. Rîu în Banat, devenit canal. — Porţiune de teren redată agriculturii prin evacuarea apei; 2. Cînd apa îşi iese din matcă sau uiţi robinetul deschis... — Armăsar dobrogean; 3. Cînd e fiziologic conţine apă distilată şi sare. — Apa din murături; 4. Rîu care izvorăşte din munţii Bihorului şi înlesneşte circulaţia dintr-o parte în alta a munţilor Apuseni (2 cuvinte); 5. Lac în Suedia — Şi rîu tot în Suedia. — Redactată; 6. Localitate în Banat. — Cetate de foc pe rîul Strei; 7. Unul dintre cele trei Crişuri. — Oraş antic; 8. Lac lîngă Tuşnad în formă de crater. — Rîu important în Maramureş. — Alifia moldovencei; 9. Calciu. — Nume de fată. — Fiord în Islanda; 10. Concertul broaştelor. — Unul din cele două izvoare ale Someşului Mic (Bihor); 11. E căutat cînd rîul n-are pod. — În Bistriţa! — Dăruieşti; 12. La despărţire. — Lac pentru sport şi agrement lîngă Bucureşti.*

Carte de vizită

CRISTIAN MĂRUŢĂ

Care-i pasiunea sportivă a tov. Măruţă şi de unde admiră el frumuseţile văii Prahovei?

ÎN RETEZAT —

Retezatul, sălbatic şi intimidant, are un farmec puternic care-l atrage pe turist, îl îndeamnă să revină. Desigur că această atracţie n-ar avea atîta putere, dacă uriaşele îngrămădiri de stînci pleşuve peste care alunecă norii, n-ar fi presărate cu nestematele strălucitoare ale lacurilor. Sînt multe aceste lacuri, 80 la număr, aşezate în inima masivului. Mărimea lor e neobişnuită: multe se apropie şi depăşesc chiar 5 hectare.

Lacurile Retezatului sînt rămăşiţe ale gheţarilor care îmbrăcau, încă acum zeci de mii de ani, crestele munţilor şi se prelingeau, asemeni unor limbi uriaşe, către văi.

Să pornim împreună pe cîteva poteci mai umblate ale Retezatului. De la cabana Pietrile, urcăm pe sălbatica şi frumoasa vale a Stînişoarei, pe drumul care duce către vîrful Retezatului. După ce am urcat treptele văii glaciare, găsim un lac micuţ, sub spinarea uriaşă a culmii Bucura: lacul Stînişoara. De aici, urcăm panta către şaua Retezatului de unde ni se deschide în faţă căldarea Gemenilor; în stînga, tăul Ştirbului (2090 m); în faţă, la picioare, tăul Gemeni (1934 m), cu o îngrămădire de stînci pînă aproape de oglinda albastră a apei, înconjurat de jnepeni uriaşi. Deasupra lui, pare refugiat într-un colţ de stînci negre şi ameninţătoare, inaccesibil în aparenţă — Tăul Negru (2014 m). Ne putem continua drumul pe coastă, către sud, spre poarta Bucurei, admirînd doar de departe căldarea aceasta străjuită de uriaşul Jude (2382 m). Dar, de la poarta Bucurei, care desparte, monumentală, două căldări şi văi uriaşe, putem coborî către Tăul Ştirbului ce domină valea Zlătuii cu pădurile ei seculare şi, mai jos, către Tăul Gemeni, romantic aşezat sub crestele uriaşe. Apa trece cu zgomot zăgazul lacului şi se repede în vale. O poteică se caţără pînă la culmea Tăului Negru, uimitor de întins (5 hectare). De aici, ori de-adreptul de la Ştirbu, se poate ajunge în căldarea întinsă între culmi a Zănoagei. Drumul ne duce către Gura Zlata peste vîrful Zănoaga, de unde zărim de-o parte şi de alta, strălucirile verzi şi albastre ale tăurilor Radeş, Spureat şi Zănoguţa.

Dacă, înainte de a fi pornit către poarta Bucurei ne-am abătut şi pe vîrful Retezatului, privind de pe peretele nordic de sub baliza trigonometrică, descoperim, ascuns, Tăul Steviei, un lac mic şi verde, de un farmec deosebit.

De pe poarta Bucurei, drept în jos, ne apare un lac rotund, albastru, între ţărmuri colorate în roşu. În iulie, pe povîrnişul din stînga creşte un covor de genţiane albastre. E lacul Porţii cu apele populate de multe vieţuitoare mărunte, în veşnică mişcare: ciclopi şi alte crustacee. Spre dreapta, se înşiră, treaptă după treaptă, celelalte lacuri din uriaşa căldare a Bucurei, care ni se desfăşoară înainte: Tăul Agăţat, Florica, Viorica, Ana, Lia. În fund, sub decorul gigantic al masivului Pelegii, se întinde apa albastră a lacului Bucura, cel mai mare lac alpin din ţară: e prelung, cu capetele aproape drepte, lung de peste jumătate de kilometru şi acoperă aproape 11 hectare. Din capătul lui porneşte valea sălbatică a Bucurei. În depărtare, stîncile albe ale masivului Piule domină văile. Pe ţărmul lacului, o stîncă uriaşă prăvălită de sus are o scobitură dedesubt. E „steiul de piatră" care a fost amenajat de ciobani drept adăpost bun pentru cîţiva oameni.

O plimbare de cîteva ore de la cabana Pietrile la tăul Galeşului (1990 m) este obişnuită. Ocolind două picioare de munte, ale culmii Pietrile şi Valea Rea, urcăm pe frumoasa vale a Galeşului, formată şi ea din trepte glaciare.

Lacul, rotund şi liniştit, e dominat de vîrful mare şi vîrful mic al Păpuşii. De pe malurile lui, privind spre vale, avem impresia că acolo se sfîrşeşte lumea: nici o creastă, nimic, doar cerul de deasupra cîmpiei Haţegului. E mai greu, însă, de urcat pe treapta superioară pentru a vedea alte lacuri. Drumul se poate face invers: urcînd Peleaga, de la cumătura Bucurei, putem coborî uşor în şaua Peleaga-Păpuşa. Spre dreapta, Tăul Pelegii (2122 m) sau Gîmpelui ne zîmbeşte pe tăpşanul verde; mai la vale, un alt lac mai mic, al Peleguţii. La stînga şeii (spre nord), după o treaptă înaltă şi abruptă, se desfăşoară, cotînd spre dreapta, treptele Văii Rele — o vale sălbatică şi înţesată de jnepeni. Pe prima treaptă, strălucesc tăurile Văii Rele. Coborînd deasupra lor, trecem şaua către treapta superioară a căldării Galeşului, cu zănoagele ei. Mai jos, în drum spre Pietrile, o poteică laterală ne duce la Tăul din Brazi, un lac mic şi poetic, ascuns în pădure.

Pe un drum rareori practicat, drum de creastă, frumos, se mai pot vedea cîteva lacuri tot atît de pitoreşti ca şi cele de pînă acum. Pornind de la Galeşul spre Vîrful Mare (2456 m), apoi de aici pe coamă către cele două vîrfuri ale Păpuşii, vedem în stînga, spre sud, Tăul Ţapului şi Tăul Adînc. Luînd drumul de creastă către Vîrful Custuri, găsim în căldarea acestuia două lacuri, iar mai către răsărit, Tăul Ciumfului. De aici, drumul către cabana Buta e scurt; dacă vrem, ne putem întoarce la Pietrile.

Dar toată această înşiruire e scarbădă. Ca să iubeşti lacurile Retezatului, trebuie să le vezi.

dr. DORIN SPERANŢIA

NESTEMATE PE COAMA MUNTELUI

CU GLUMA IN RUCSAC

Desene de MATTY

— Cîtă apa!!
— Da, și cînd te gîndești că noi vedem numai ce-i deasupra!...

— Mai e mult pînă la gară?
— Pînă la gară, nu! Pînă la tren, da! A plecat acum 10 minute...

— Cam asta e poiana... și dacă veneam înaintea lor, vedeai și narcisele...

— Și pînă la urmă ce-ai făcut, te-ai mutat?
— Ce, eram nebun: la etajul trei fără lift?

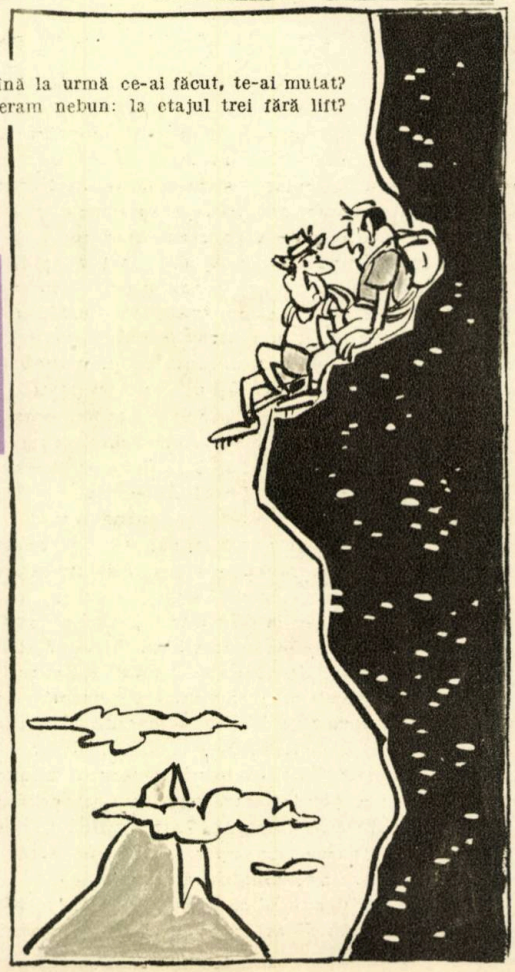

— Atunci, peste o oră ne întîlnim iar la autobuz.
— Bine, bine, dar la care cap?!

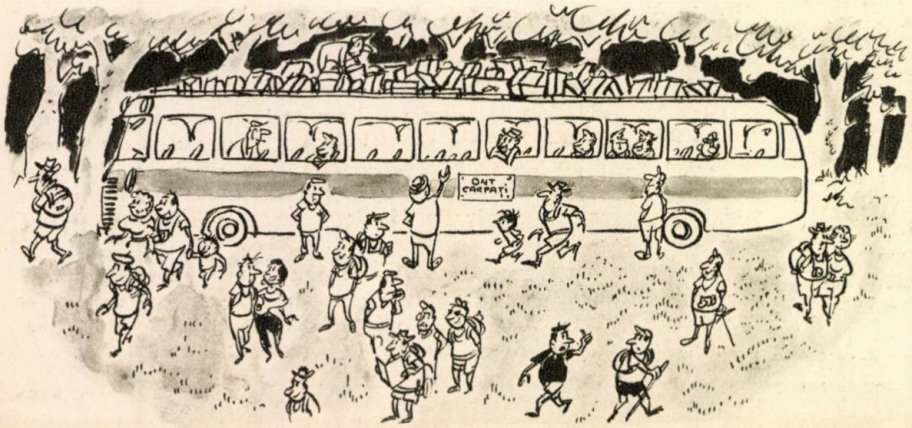

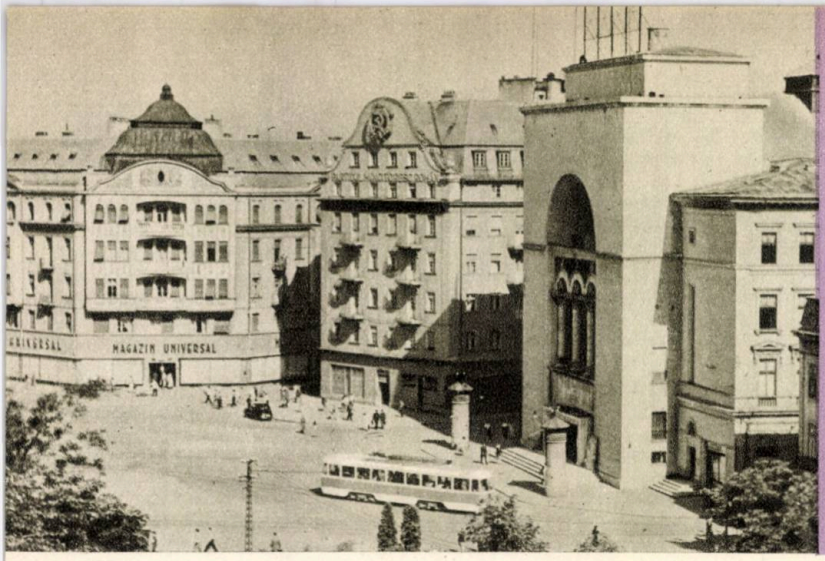

Centrul oraşului

Pod peste Bega

AŢI FOST VREODATĂ LA TIMIŞOARA?

Timişoara întîmpină drumeţul poposit între zidurile sale, cu atmosfera caracteristică marilor oraşe, cu suficiente elemente care să-i trezească interesul, stimulîndu-l la fiecare pas prin varietatea şi pitorescul locurilor, prin prospeţimea contemporană şi farmecul aşezărilor patinate de scurgerea secolelor.

Cel mai important oraş din partea de sud-vest a ţării, centru cultural şi economic de prim ordin, Timişoara este fără îndoială un oraş care dispune de toate atributele unei aşezări moderne. Timişoara te îmbie, prin străzile sale îngrijite şi drepte, prin frumuseţea clădirilor sale monumentale, prin înaltul simţ al ordinii şi al curăţeniei întîlnit la cetăţeni — s-o cunoşti.

Orice localnic poate povesti despre oraşul de care este atît de mîndru... El nu va uita să istorisească despre începuturile oraşului care datează din secolul al XIV-lea; despre castelul ridicat aci încă în 1307 de către regele Carol Robert, întărit de Ion Huniade, şi care se mai păstrează şi astăzi găzduind muzeul regional; despre anii grei de asuprire turcească începută din secolul al XV-lea şi fără îndoială despre glorioasele tradiţii de luptă împotriva nobilimii, în cursul căreia s-a ridicat Gheorghe Doja, ars pe rug de sălbăticia stăpînitorilor chiar la Timişoara, ultima citadelă a răsculaţilor.

Oraşul poate fi divizat în părţi arbitrar distincte, fiecare cu istoria şi tradiţiile sale. Trebuie menţionat în primul rînd cartierul „vechii cetăţi" înconjurat de trei ziduri ale căror rămăşiţe pot fi văzute şi astăzi. El adăposteşte frumoasa catedrală romano-catolică, construită în stil baroc austriac în sec. XVIII. Tot aci s-a dezvoltat ulterior centrul comercial al oraşului, aşezare modernă cuprinzînd marile magazine şi instituţii, care cunoaşte totodată o puternică viaţă culturală, susţinută de existenţa Institutului politehnic, a numeroaselor şcoli, a teatrului de operă şi a de artă dramatică vorbit în trei limbi (romînă, maghiară, germană).

Încă de la începutul secolului trecut, în afara zidurilor „cetăţii" (expresie curentă şi astăzi în limbajul localnicilor) s-au dezvoltat alte două cartiere mari industriale. Unul din acestea este denumit sugestiv de către localnici „fabricul", exprimînd caracterul industrial al acestui cartier care a cunoscut o puternică mişcare muncitorească condusă de Partidul Comunist Romîn.

Cel de al doilea cartier, înfiinţat încă la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, a devenit şi el un puternic centru industrial, accentuat în anii din urmă prin crearea aci a numeroase unităţi ale industriei socialiste.

Între aceste cartiere, legate unele de altele prin artere moderne de circulaţie şi bulevarde largi, se disting cartierele de vile construite în anii puterii populare.

Plasată pe un bulevard care leagă „fabricul" de „cetate", se înalţă clădirea Institutului de medicină, rod al revoluţiei culturale din ţara noastră.

Dar Timişoara se remarcă nu numai ca centru economic şi cultural, ci şi prin numeroasele sale parcuri şi grădini, o veritabilă reţea de verdeaţă care împînzeşte literalmente oraşul. La multiplele posibilităţi de recreere se adaugă şi canalul Bega, care deschide oraşului nu numai drumul spre Dunăre, dar îi oferă şi inepuizabile surse de agrement. De-a lungul malurilor sale se înşiră cluburi sportive, iar pe apele sale canotorii şi amatorii de înot au o vie activitate. De asemenea, trebuie să menţionăm existenţa, în imediata apropiere a oraşului, a vestitei crescătorii de fazani de la „Pădurea Verde", minunat loc de distracţii şi excursii, ca şi noul lac artificial creat recent, pe malurile căruia a fost organizat un ştrand deosebit de atrăgător.

Timişoara constituie, totodată, un punct de plecare ideal spre minunatele locuri de excursii ale munţilor Banatului, Cernei şi Semenicului, spre cunoscutele staţiuni balneoclimaterice Buziaş, Lipova, Văliug, Steierdorf, Marila, Băile Herculane etc.

S. BENO

IDEI NOI IN TURISM

Omul intră în birourile agenţiei O.N.T., solicită excursia preferată, primeşte informaţiile necesare, achită costul călătoriei şi pleacă.

Această scenă se poate petrece la Bucureşti ca şi la Constanţa, la Oraşul Stalin ca şi la Iaşi, ori în alt oraş în care O.N.T.-ul a deschis o agenţie.

Uneori însă lucrurile stau altfel. Pentru a înţelege viaţa acestor organisme vii ale activităţii turistice, să pătrundem împreună pe uşa agenţiei din Timişoara.

După o activitate anterioară nu tocmai strălucită, agenţia de aci a reuşit într-un timp relativ scurt, anul trecut, să-şi îndeplinească planul cu 5 luni înainte de termen!

Minune? Să vedem!

Timişorenii continuă să se perinde — chiar în număr mult mai mare acum — prin localul din bd. Republicii nr. 6, devenit astăzi neîncăpător. Îi deservesc însă numai o parte din lucrătorii agenţiei, atîţia cîţi sînt necesari. Restul personalului a ieşit în întîmpinarea amatorilor de turism. I-a găsit la Reşiţa, Arad şi Lugoj printre muncitorii marilor întreprinderi industriale; în raioanele Gătaia, Sînnicolaul Mare, Lipova, printre colectiviştii din nenumăratele gospodării; în raioanele Timişoara şi Ciacova printre femeile muncitoare şi colectiviste.

Rezultatele: trenuri cu 10—12 vagoane purtînd mii de excursionişti (12.000 în 8 luni) spre Bucureşti, în vizită în mereu noua noastră Capitală; zeci de vagoane speciale ataşate la garniturile în circulaţie transportînd turiştii pe valea Prahovei, la Sinaia şi Doftana, pe valea Oltului; autocare colindînd zi de zi itinerariile Timişoara — Bucureşti, circuitul Ardealului, circuitul Ardeal — Moldova ş.a.; ca să nu mai insistăm asupra zecilor de excursii de sfîrşit de săptămînă organizate la Orşova, Ada-Kaleh, Cazane, Băile Herculane, Oradea, cetăţile dacice dela Orăştie, munţii Apuseni, Retezat, Semenic, Parîng.

50.000 de excursionişti în cîteva luni; aproape 100.000 pînă la încheierea anului! Cifrele vorbesc despre faptele oamenilor.

Conducătorul agenţiei se mulţumeşte să aprecieze rezultatele anului 1960 ca un început mobilizator. Devine mai vorbăreţ doar atunci cînd este solicitat să prezinte învăţămintele şi perspectivele:

— Nu am greşit abandonînd vechiul sistem birocratic de a aştepta „clienţii în prăvălie". În mijlocul oamenilor, agitînd ideea activităţii turistice, popularizînd acţiunile noastre, oferind un conţinut educativ excursiilor propuse, ne-am făcut cunoscuţi, am stîrnit interes. Ne-am orientat bine, îndreptîndu-ne atenţia spre marile centre industriale, agricole, şcolare. Acolo oamenii sînt dornici să cunoască, să vadă, să înveţe, să se recreeze prin excursie, iar noi le rămăsesem oarecum datori cu activitatea turistică. Intervenind în această atmosferă propice cu excursiile obişnuite şi mai ales cu noi forme: circuite cu autocarele în tot timpul săptămînii, excursii-concediu cu durată mai lungă programate din timp, lansînd noi obiective, foarte interesante şi instructive (cetăţile dacice, vechile monumente din noua Moldovă, muzeele şi spectacolele bucureştene, Peleşul, Doftana ş.a.) şi străduindu-ne să oferim o cît mai bună deservire — am reuşit să ieşim din anonimat. Îndrumarea primită ne poartă spre o activitate mult mai intensă, pe măsura importanţei şi sprijinului material acordat mişcării turistice. Organizaţiile raionale de tineret, comisiile de femei, cercurile turistice din întreprinderi, pe care ne-am bazat în această primă perioadă, sînt alături de noi şi pe mai departe. Organele locale C.F.R. ne ajută nelimitat. Ce ne lipseşte? Mai multă iniţiativă, perfecţionarea deservirii, cuprinderea temeinică a muncii cu oaspeţii străini...

Declaraţia este un program, cifrele anului 1960 — un angajament de depăşit!

Reşiţa, noaptea

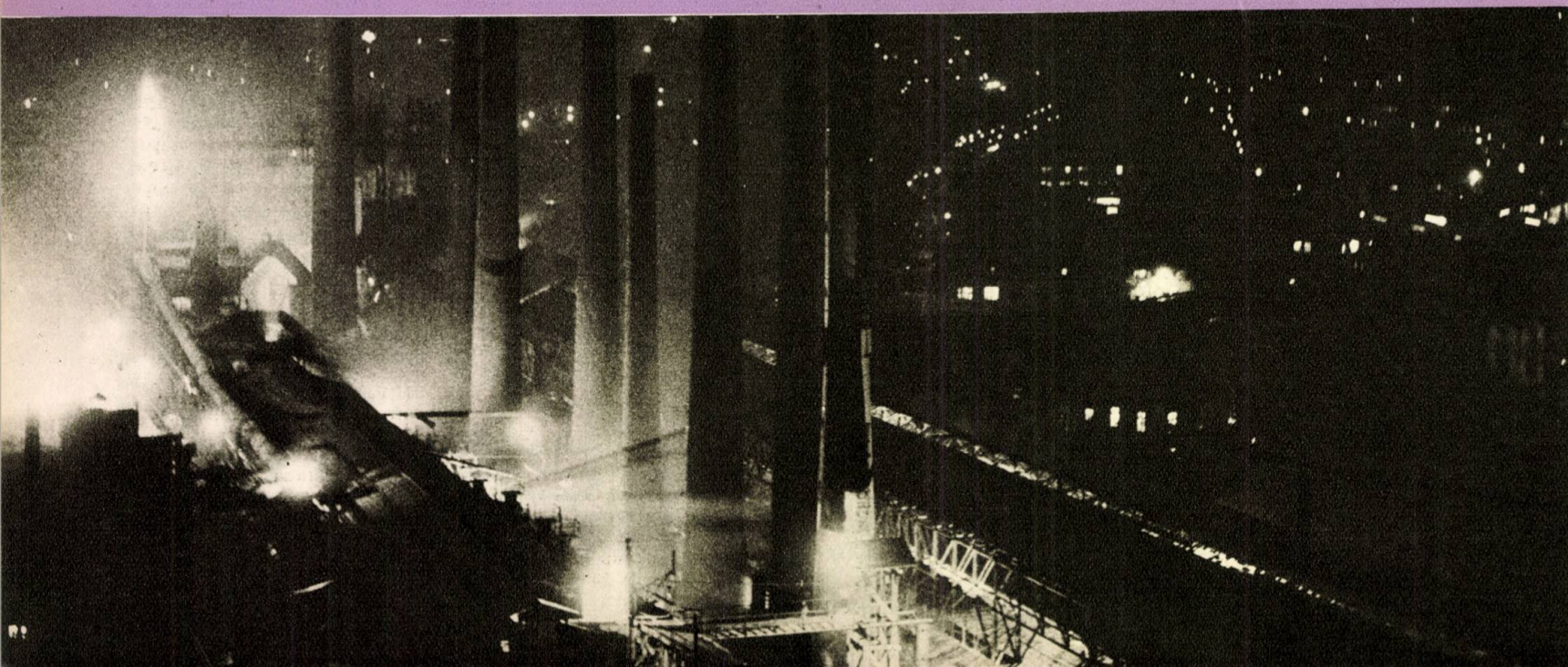

UNDE DUNĂREA DEVINE HOTAR...

Bătrînul fluviu european, după ce străbate trei capitale şi udă cu apele lui pămînturile a 5 ţări, intră în ţara noastră pe la Baziaş. De aici şi pînă la Moldova-Nouă, Dunărea trece printr-o regiune de lunci şi cîmpii bogate în holde aurii sau printre dealuri acoperite cu pomi fructiferi şi viţă de vie. Pe partea stîngă se văd ruinele unui vechi castru roman (azi Palanca-Nouă), iar pe dreapta vechea cetate Costolavăţ (Viminacium).

De la Moldova-Nouă, care este şi ea o veche aşezare romană, Dunărea se desface în două braţe, care înlănţuie ţărmurile insulei Moldova-Nouă lungă de aproape 5 km şi lată de 2 km. Dincolo de ea, din mijlocul Dunării răsare o stîncă de calcar înaltă de peste 6 m: stînca Babacaiului. Aici, în timpul nopţii, un lanţ uriaş era întins pe vremuri de pe un mal pe celălalt, pentru ca nu cumva vreo corabie să treacă din occident spre orient, fără a plăti taxe.

De la această stîncă încep cataractele şi impunătorul defileu prin care va trece Dunărea pe o distanţă de peste 100 km. Malurile se înalţă, devin mai abrupte şi mai apropiate, obligînd Dunărea să-şi îngusteze cursul şi să pătrundă în cel mai frumos şi mai sălbatic defileu din Europa, numit şi clisura Dunării.

În pereţii înalţi şi albi ai malurilor prăpăstioase, se deschid gurile negre ale peşterilor. Dar Dunărea îşi duce mai departe apele printre munţii care acum se dau la o parte şi cursul ei devine iarăşi larg, de 1000—1200 m. Faţa ei este mai liniştită, cursul devine mai încet şi putem admira în voie, pe mal, şoseaua săpată în stîncă ce trece din loc în loc prin tunele.

Intrăm în cele 5 canale prin construirea cărora Dunărea a devenit navigabilă. Fiecare canal, lung de cîţiva kilometri, reprezintă o victorie a omului asupra naturii. Dincolo de ele, stîncile „Bivolii" parcă plutesc deasupra apei. Deodată Dunărea îşi strînge malurile şi în faţă apare pintenul de la Greben. Aici Dunărea nu-i mai lată de 220 m; o parte din munte a fost doborît, iar din piatra lui s-a construit un dig lung de 10 km. Intrăm pe acest canal artificial. Curentul este atît de puternic încît vasele ce urcă în susul apei trebuie trase de un remorcher. Din loc în loc, odată cu intrarea vreunui vas pe canal, se ridică baloanele societăţii de navigaţie, care atrag atenţia, de departe, să nu mai pătrundă alt vas pe canal.

Şi iarăşi Dunărea îşi lăţeşte apele ce udă poalele muntelui Sucarul, acoperit de liliac. Tot aici, eucaliptul creşte înalt de 10—15 m, în mijlocul unei vegetaţii de tip mediteranean. Nu avem timp să admirăm totul, căci pereţii abrupţi se apropie iarăşi. Din apă apare stînca Cîlnic de unde începe regiunea cea mai pitorească a defileului: Cazanele Mari. Căpitanul vasului, tov. Stoica, trece la cîrma vasului şi tot personalul de pe puntea de comandă este numai ochi şi urechi. În strîngoarea pereţilor abrupţi Dunărea nu-i mai lată de 186 m. Ea se zbate, se luptă şi după puţin timp scapă din strînsoarea muntelui. Dar nu apucă să oglindească în apele ei liniştite munţii şi cerul, căci dincolo de Dubova pereţii abrupţi se apropie iarăşi şi Dunărea intră în Cazanele Mici. Aici, pe o lungime de 8 km, ea prezintă cea mai mică lăţime (180 m). Zăvorîtă între pereţii înalţi de 2—300 m, care se lasă abrupt în apă, Dunărea are aspectul fiordurilor norvegiene. Iar munţii ce se înalţă în dreapta şi în stînga noastră (acoperiţi jos cu păduri dese, iar sus golaşi, cu turnuri ori creste) de abia ne oferă o fîşie din albastrul bolţii. Odată ieşită din Cazane, Dunărea îşi varsă din nou apele pe o lăţime de peste 1 km. Pe stînga se văd săpate în stîncă ceasul solar şi mira romană, care indicau acum aproape 2000 de ani legionarilor romani timpul şi adîncimea Dunării.

Trecem pe lîngă Ogradena-Nouă şi iată-ne ajunşi, sub poalele dealurilor Alion (317 m), la Orşova. Este o regiune cu privelişti extrem de pitoreşti. De pe Alion se oferă o vedere splendidă a Cazanelor şi a insulei Ada-Kaleh.

Dunărea intră acum în vestitele Porţi de Fier, care reprezintă legătura pe sub apă a Carpaţilor cu Balcanii. Trecem prin gherdapurile şi cataractele ce iuţesc iarăşi cursul apei, admirăm cele două stînci de pe cele două maluri: Lorelei şi Ghervinul (legate de legenda îndrăgostiţilor) şi străbatem vestita şi sălbatica trecătoare săpată de Dunăre între cele două lanţuri de munţi. Aici este singurul loc unde „Dunărea vuieşte ca o furtună depărtată". Strînsă între cei doi masivi, Dunărea se zbate şi-i auzi cîntecul, cînd supărat că stîncile caută să-i aţină calea, cînd vesel că a reuşit să se smulgă din strînsura lor.

Învingînd şi acest ultim obstacol, Dunărea ajunge la Turnu-Severin, unde putem vizita ruinele vechii cetăţi romane (turnul lui Sever) sau unul din picioarele celebrului pod al lui Traian, clădit de Apolodor din Damasc în anul 103 al erei noastre.

dr. T. ION

AD AQUAS HERCULI...

Izvoarele termale care poartă numele de Băile Herculane sînt cele mai vechi din ţara noastră şi printre cele mai vechi din Europa. Ele au fost descoperite de ostaşii romani în timpul primului război împotriva dacilor (101—102 e.n.) cu prilejul construirii unei cetăţi la jumătatea drumului dintre Tierna (Orşova) şi Tibiscum. Cetatea a fost numită „Ad Mediam", adică „la jumătatea drumului", denumire de la care vine numele localităţii Mehadia din zilele noastre. Constatînd puterea tămăduitoare a acestor ape, romanii le-au numit „*Ad aquas Herculi sacras ad Mediam*" adică „Băile sfinte ale lui Hercule de lîngă Mehadia". De pe vremea aceea au rămas la Băile Herculane numeroase statui de zeităţi, ruine de palate şi de terme, precum şi ruinele unui mare apeduct; de asemenea, au rămas inscripţii şi table comemorative, în care se arată efectele bune pentru sănătate ale acestor băi. După retragerea legiunilor romane din Dacia (anul 247), băile au căzut în paragină în timpul migraţiunii popoarelor, precum şi de-a lungul războaielor dintre austrieci şi turci.

Generalul Hamilton, comandantul trupelor austriece, făcînd în anul 1734 o inspecţie la cetatea din insula Ada-Kaleh, veni şi pe valea Cernei şi văzînd ruinele şi inscripţiile romane, raportă împăratului Carol al VI-lea al Austriei, care dispuse refacerea băilor, denumite mai apoi „Herkulesbad".

Dintre clădirile aflate azi la Băile Herculane cele mai vechi datează din anul 1801. Hotelul „Severin" a fost clădit în 1833, iar statuia lui Hercule a fost înălţată în 1847. Stabilimente de băi au fost ridicate, apoi, în anii 1846 şi 1860, iar în 1871 au fost construite stabilimentul de hidroterapie şi bazinul de înot.

Băile Herculane se află în Banat, la 5 km depărtare de Mehadia, pe valea închisă a rîului Cerna, cuprinsă în masivul muntos Domugled, care se ridică pînă la 1106 m. Staţiunea nu are, însă, decît 158 m deasupra nivelului mării, avînd o climă plăcută, cu o temperatură mijlocie de 14° şi fiind la adăpost de vînturi. Ea se află pe aceeaşi latitudine cu Nisa, bucurîndu-se vara de un climat dulce, mediteranean, cu aer ozonat şi răcoros. Pe vîrfurile calcaroase ale munţilor Domugled se află o foarte bogată floră mediteraneană, cu pini singuratici, iar valea şi coastele sînt acoperite cu o foarte variată şi bogată vegetaţie a pădurilor de fag şi stejar. Clima blîndă face cu putinţă ca sezonul balnear să dureze aci în tot timpul anului, chiar şi iarna.

Efectele tratamentelor urmate aci sînt similare cu cele ale băilor vestite din alte ţări, precum Aix-les-Bains şi Vichy (Franţa), Baden-Baden şi Wiesbaden (Germania), Karlovy-Vary (R.S. Cehoslovacă). Plimbări se pot face foarte uşor în cuprinsul staţiunii, pe amîndouă malurile Cernei; apoi, la capătul de sud al băilor, la parcul Maior, iar de la capătul de nord, în sus pe valea Cernei, care atrage prin pitorescul său sălbatic, pînă la Poiana. De acolo, mergînd încă 10 minute se ajunge la cascada Cernei; mai departe, urcînd puţin prin valea îngustă, la Cele 7 izvoare dincolo de care la vreo 750 m se află Crucea Ghizelei.

Excursii mici, uşor de făcut, sînt numeroase. Iată cîteva: pe dealul Coronini, de unde se deschide o frumoasă privelişte spre sud, pe dealul Schneller, care oferă priveliştea întregii staţiuni; la Peştera Hoţilor unde se ajunge după o oră de urcuş; la dealul Ciorici, înalt de 320 m, tot într-o oră, de unde mai departe o cărare duce la Peştera cu aburi, iar o alta, în serpentină, duce la dealul Elisabeta; un alt drum în serpentină duce la Piatra Baniţei şi la Peştera Baniţei; un urcuş uşor, în serpentină, duce la Şaua Padinei, la 363 m înălţime, de unde se poate ajunge mai departe la muntele Suha Padina; urcarea muntelui Domugled este una dintre cele mai frumoase excursii ce se pot face aci, pornind pe drumul în serpentină care duce în trei sferturi de oră la Crucea Albă, iar de aci spre Domugledul Mare. Din vîrful său, înalt de 1106 m, se desfăşoară înaintea ochilor o minunată privelişte şi asupra munţilor dinspre Transilvania.

Acum, în cadrul acţiunii de punere în valoare a tuturor bogăţiilor ţării, s-a hotărît şi sistematizarea acestei vechi şi renumite staţiuni balneare.

P. V.

Gravură din sec. XIX

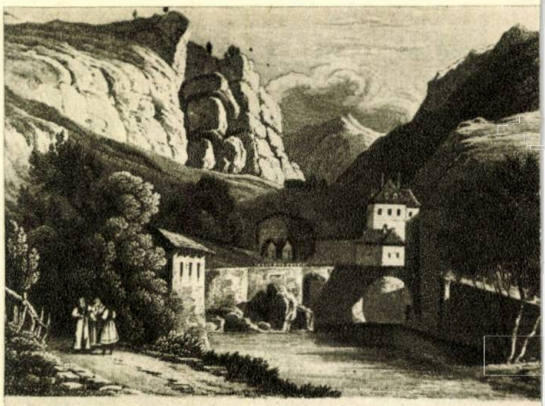

BĂILE lui ERCULES I MEHADIA.

Băile Herculane

Femeia și muntele

E greu de știut care femeie a urcat mai întîi pe muntele cel mai înalt, dar considerînd că alpinismul începe cu cucerirea Mont-Blanc-ului (1787), ascensiunea Henriettei d'Angeville, făcută în 1838, cu fratele ei, pe M. Blanc, poate fi considerată întîia mare victorie cucerită de o femeie asupra munților.

Ca să mulțumească fratelui ei Adolphe d'Angeville, că o condusese și o ajutase în ascensiune, ea îi dăruie ca amintire un foarte frumos album cu desene și stampe despre Alpi. Despre această ascensiune romantică a scris o carte plăcută Emile Gaillard.

Dar, iată că Charles Durier susține că, prima femeie care a urcat Mont-Blanc-ul, ar fi Maria Paradisi și încă cu trei decenii înainte, în iulie 1808. Iată și impresiile acestei prime cuceritoare a celui mai înalt munte din Europa.

„Eram o simplă femeie de serviciu. Ghizii îmi ziseră într-o zi: — Mergem sus, vino cu noi; străinii te vor vedea și vei primi bani. Aceasta mă hotărî și plecai cu ei. Pe Marele Platou nu mai puteam să merg, mi se făcu rău și mă culcai pe zăpadă. Suflam ca găinușele care nu mai pot de căldură. Mi se dădu sprijin, mă traseră, dar înainte de a ajunge la Stîncile Roșii, le spusei: — Aruncați-mă într-o prăpastie și duceți-vă unde veți vrea. — Trebuie să mergi pînă la capăt, răspunseră ghizii. Mă luară, mă traseră, mă împinseră, mă purtară și iată-ne, în sfîrșit, sosiți". (Ch. Durier: Le Mont-Blanc, „Istoria primei femei care s-a urcat pe pisc").

Desigur, de atunci multe femei s-au suit pe munți, fie vara sau iarna, pe munți de 2000, 5000 sau 7000 m. Pînă în 1933 recordul de altitudine alpină era deținut de alpinista Bullock Workmann (7275 m). La asaltul piscurilor din Karacorum din acel an, expediția profesorului Dyhrenfurt cucerește Queen Mary Peak și soția profesorului, care îl însoțea, stabilește astfel un nou și uluitor record feminin: 7775 m.

Dar dragostea pentru munte nu stă numai în asaltul și cucerirea celor mai înalte piscuri. George Sand (1804—1878) a iubit munții, le-a căutat prietenia, s-a inspirat din măreția și liniștea lor. Așa cum se spune, ea colinda munții, departe de prejudecățile veacului și saloanelor, îmbrăcată bărbătește și trăgînd din lulea. De la ea au rămas, în afara romanelor și scrisorilor, două cărți legate de pasiunea ei pentru natură: „Le compagnon du Tour de France" (1840) și lucrarea în care e descrisă regiunea Auvergne și Berry cu piscul Puy de Dôme (1465 m).

Tot în aceeași epocă, o romîncă, mare pasionată de călătorii și studiu, fiica banului Mihail Ghica, Elena, pe numele-i literar Dora d'Istria, urcă în 1856, munții Elveției și pe Mönch (4105 m), unde, cu gîndul la patria sa îndepărtată, împlintă în vîntul înălțimilor tricolorul romînesc. Cartea ei, („Elveția germană și suirea pe Mönch", 1856) despre această temerară ascensiune a apărut în franceză acum un veac.

Poezia chineză are, între temele ei preferate, frumusețea și măreția munților. Epopeea populară „As-ma, fata ecoului" scrisă înaintea erei noastre, este un dar adus munților și oamenilor de la munte. Traducerea aparține lui Eusebiu Camilar:

„ O chema Scatulama
Și trăia singură, în munți, sub stele,
Fugită de gura soacrei rele.
Cînd îi strigau numele, oamenii,
Ori cînd o chemau urcînd cărările,
Răspundea Scatulama
Din toți munții
Și din toate zările...
Așa s-a născut ecoul, în vechimi adînci".

Cea mai mare poetă a Japoniei, Izumi Sikibu, evocă și ea în versurile sale muntele și luna:

„În afara lunii
pe un drum întunecat,
oriunde trebuie să merg
mă veghează în depărtare,
luna munților".

Curios, cît de puțin a chemat muntele pe artistele noastre plastice, deși muntele înseamnă culoare, flori, peisaj. Sînt mult apreciate și astăzi picturile Suzanei Zaborowska: fiordurile norvegiene Raftsund și Lofoten.

Nu se cunosc în literatura alpină, cărți de ascensiuni, în Alpi, Pamir, Himalaia, de expediții la peste 8000 m, scrise de femei. Totuși Claire-Eliane Engel rămîne marea îndrăgostită și poetă a Mont-Blanc-ului și a alpinismului, cărora le dedică o documentată carte. Dintre lucrările ei, toate pătimaș alpine, ceea ce presupune o pasiune și o trăire de ani, amintim: „Lupta pentru Himalaia" (1936) și inedita, bogata „Literatură alpină a secolelor 18 și 19 în Franța și Anglia".

Dar între timp femeia și-a cucerit noi drepturi și, între acestea, posibilitatea de a deveni aviatoare, parașutistă, schioară, alpinistă. Astăzi fiecare țară își are temerarele și priceputele cuceritoare ale vîrfurilor de granit și pereților de calcar. Ele parcurg trasee grele, chiar de gradul V A, așa ca inginera silvică Nina Vasiliu care a făcut, ca secund, Suspendata și Pintenul Văii Albe, sau ca cealaltă ingineră Viorica Stoica, învingătoarea, în cap de coardă, a Furcilor, traseu în Bucegi de gradul IV A. Din 1955 se țin și la noi campionate feminine de cățărare, de alpinism pe stîncă. Prima noastră campioană a fost Nina Vasiliu (Rarău 1955). Două curajoase echipe feminine (Știința și Progresul) compuse din cîte patru fete, au reușit în două zile grele, traversarea de iarnă, cu schiurile, a Pietrei Mici din masivul Piatra Craiului.

Asemeni actrițelor de teatru, alpinistele își au și ele... premierele lor, adică trasee de stîncă parcurse pentru întîia dată, așa cum sînt la noi traseul frontal din Turnul Secîului și traseul Știința, ambele în Bucegi (gradul III A).

Dintre alpinistele de frunte ale lumii, merită desigur amintită georgiana Alexandra Djaparidze. Ea are nu mai puțin de 25 de ani de alpinism și face parte din cei trei Djaparidze care au asaltat și cucerit Ușba, Kazbek, Shara, precum și creasta plină de riscuri a Caucazului. A făcut aproape o sută de ascensiuni, ajutînd în cercetările care fără ea, ca alpinistă, nici nu s-ar fi putut face, geologi, botaniști și zoologi. Între altele, a scris despre grotele din munți, cu titlul sugestiv „Pe urmele legendelor". Djaparidze întruchipează curajul și tehnica generațiilor de alpiniste sovietice.

În același an, în care după tentative de decenii, cu greutăți și jertfe neînchipuite, fusese cucerit Everestul (1953), o expediție franceză, condusă de Pierre Bernard, asaltează necuceritul Kun-Kun (7135 m). Învingătorii, după o dramatică escaladă, precedată de o avalanșă care-i zdrobește și-i face aproape să renunțe, sînt elvețianul Pierre Vitoz și franțuzoaica Claude Kogan, una din cele mai mari alpiniste din lume, deși numai de 1,50 m înălțime și 45 de kilograme. De altfel, ea a pierit anul trecut la 35 de ani, cu prilejul unei noi tentative în Himalaia, conducînd o echipă formată numai din femei.

Și acum iată o nouă și neașteptată veste: Mustagh Ata, „părintele munților de gheață" (Pamir, 7546 m), asaltat și neînvins de Sven Hedin, de Eric Shipton, a fost pentru a doua oară cucerit (prima dată în 1956) de o expediție chineză, din care au făcut parte și opt femei! A fost o luptă grea, de săptămîni, cu pereții de 45°, cu zăpada, ghețarii, altitudinea. Dar pînă la urmă muntele, despre care o legendă spune că pe vîrf se găsește un lac albastru și în jur o pajiște verde pe care paște o cămilă și cu iarbă care crește neîncetat, semn al veșniciei, muntele acesta, s-a dat învins. Din cei 33 de învingători, 8 sînt femei și anume: două muncitoare de fermă, patru studente în geologie, o fiziciană, o cercetătoare geologă. Cine știe, poate a treia oară, Mustagh Ata va fi cucerit de o expediție alcătuită numai din femei!...

În acest caz, bărbații, dacă mai vor cu orice preț să-și păstreze supremația, vor trebui să asalteze noi munți. Dar cum, pe pămînt, toți au fost cuceriți, nu mai rămîn decît munții din planete. Ce vor face cei dintîi cuceritori ai înălțimilor, vom vedea... Pînă atunci însă, sigur, vom auzi încă de noi izbînzi ale îndrăznelii și voinței feminine...

VIRGIL LUDU

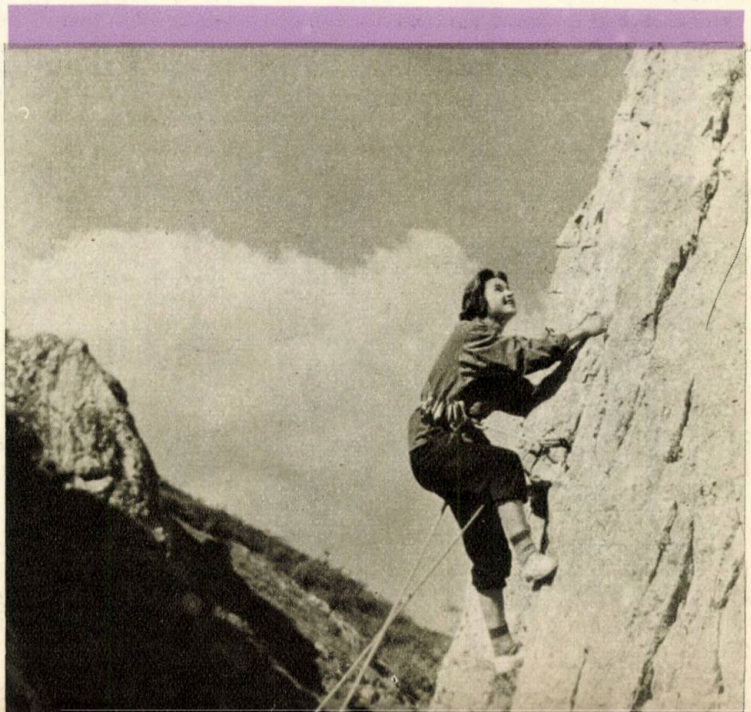

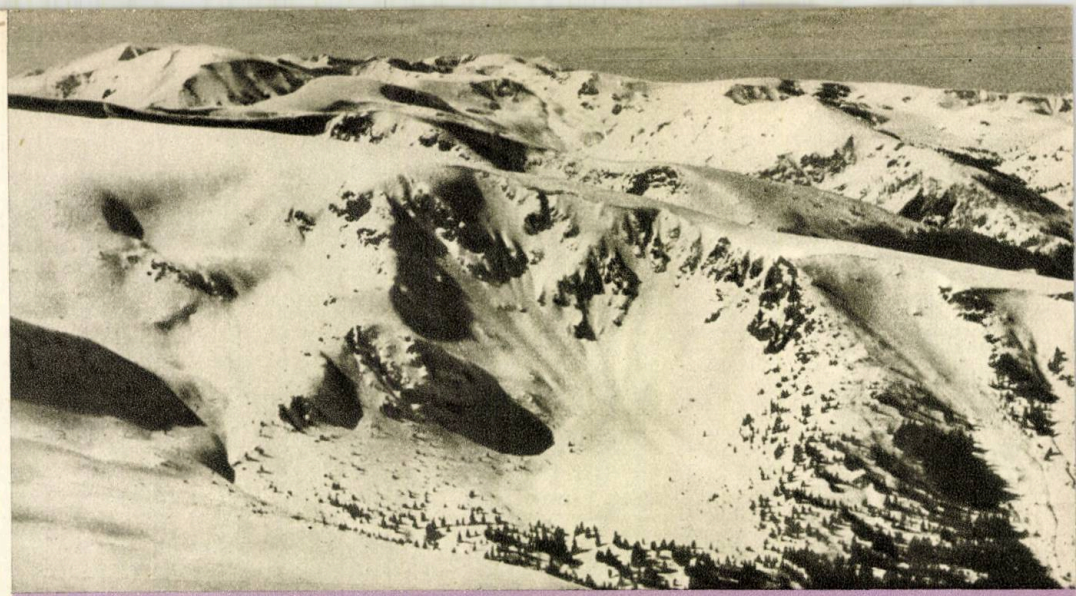

ITINERAR IN PARÎNG

Cînd vii de la Bucureşti cu acceleratul, sorbi cu nesaţ frumuseţile sălbaticei văi a Jiului, pe care trenul o taie, pe poduri înalte şi zvelte, de nenumărate ori. Dar tunelele se termină şi-ţi pare rău că nu mai vezi viaducte, azvîrlite peste prăpăstii, pereţi drepţi pe lîngă care trenul abia se strecoară.

Ochiul însă este pe deplin împăcat, căci deodată apar munţii împrejmuitori ai văii Jiului, cu semeţele vîrfuri ale Parîngului, Cîrjei şi Mîndrei.

Ca să cucereşti aceste înălţimi, trebuie să te dai jos, decis şi echipat, în cetatea minerilor, la Petroşani. Dacă vii din valea Mureşului, drum ce nu este mai prejos ca defileul văii Jiului, tot la Petroşani trebuie să faci popas.

După ce ai vizitat Valea Jiului pe cele două maluri, o şosea carosabilă te duce, cale de 8—10 km, pînă la hotelul construit recent la marginea pădurii de fag, într-un loc cu o minunată priveliişte. Dacă nu-ţi place şoseaua, poţi să apuci o potecă, bine marcată, care, urcînd pe lîngă Institutul de Mine, te readuce în şosea abia într-un punct îndepărtat al ei. Este un drum uşor, deschis, printre mesteceni şi tufe de rug.

Hotelul te ademeneşte la odihnă, cu tot confortul, baie, duş, hrană caldă. Dar mai mult te poartă ispitirea spre cabana alpină, cocoţată fantastic pe un cleanţ, la care trebuie să urci mai greoi cale de o oră şi jumătate sau două. Perspectiva este, însă, tot mereu liberă asupra văii Jiului. Urci spre brad, la marginea zonei acestuia şi aici te aşteaptă minunata priveliişte spre Cîrja priporoasă care te sfidează şi te îndeamnă, te ameninţă şi te hotărăşte.

Şi vei pleca mai departe, pe drum de munte, pe lespezi de piatră, pe cărări bune ciobăneşti, marcate şi tăiate în trupul pămîntos şi golaş al Parîngului (2075 m). Urci, tai de-a coasta Parîngul, apoi treci pe o cale stîncoasă deasupra abruptului Slăveiului.

Iată-te sub Cîrja. Puţină odihnă, un strop de apă din bidon, căci şipotele lipsesc în cale şi porneşti mai departe spre 2000 m. Urcuşul e greu. Serpentinele poartă anevoios marcajul spre vîrful teşit (2406 m). De sus, minunăţie! Ochiuri de iezer, cornişe, groholişuri... Peste zare, se vede Retezatul de o parte, Cîndetul de alta. De la cabană pînă aici se fac 3 ore.

Vîrful Mîndra pare, de acolo, aproape, mai aproape decît locurile de jos, înşelător de aproape. Cîteva spinări, suişuri continui, dar nu prea pieptişe, pe cărarea bine întreţinută şi iată-te pe cel mai înalt vîrf al acestor locuri (2529 m). Să tot fi făcut de la cabană 5—6 ore cu odihnă cu tot.

O privire spre căldările Mîndrei, ceva mai mari şi mai apropiate ca cele ale Cîrjei, o privire spre culmile Parîngului mărginind Gorjul pe culmile ce se leagă cu Sibiul, o privire spre minunata vale a Jiului şi te poţi întoarce la cabană şi acasă.

Dar poate vrei mai mult. Totul te ajută. Nu faci cale întoarsă, ci pe spinări înalte, priporoase, urci şi cobori pînă ajungi la peretele căldării lacului Gălcescu, minunată rezervaţie naturală, cobori spre lac şi spre minunata vale a Lotrului ce se deschide de aici printre brazi, apoi de la lac la stînele Novăcenilor, iar de acolo la şoseaua alpină Novaci—Sebeş şi înserarea te prinde în fine la cabana Obîrşia Lotrului.

V. RUSU

de toate pentru toţi

MANIACII VITEZEI

— Ei, îmi pare bine! Şi anul ăsta tot la noi aţi nimerit!

Desen de **FRED GHENĂDESCU**

● **Cea mai originală grădină botanică din lume se află, desigur, la Grungesberg (Suedia). Ea este aşezată la 410 m sub pămînt. O instalaţie electrică specială furnizează căldura şi lumina necesară creşterii plantelor.**

● Pentru regiunile bîntuite de cicloane, un arhitect bolivian a construit o interesantă casă de aluminiu în formă... sferică. În caz de inundaţie, casa aceasta, asemănătoare unei mingi de proporţii considerabile, se desprinde de pe sol şi pluteşte pe apă

● *Hidrocentrala „V.I. Lenin" de pe Volga, cea mai mare din lume, are puterea maximă de 2,520.000 kW, faţă de cei 2.314.000 kW cît reprezintă puterea maximă a celei mai mari hidrocentrale din S.U.A.*

● **Un nou lac natural s-a format în cantonul Uri din Elveţia. El provine din topirea gheţarului Hüfi. În locul gheţarului dispărut, s-a născut lacul Hüfi!**

● Într-o firidă mascată din castelul Hamar, în Norvegia, s-a găsit o bucată de pîine făcută de vikingi (sec. XIV). Ea este preparată din orez, ovăz şi mazăre.

● **Cel mai mare reactor atomic din întreaga Germanie se află la Institutul central de fizică nucleară din Rossendorf de lîngă Dresda (R.D. Germană).**

● *Un grup de zoologi şi filologi de la universitatea japoneză Kyoto a constatat că maimuţele se înţeleg prin sunete şi uneori prin fraze întregi. Profesorul Imanishi, conducătorul grupului a stabilit chiar un dicţionar de 100 de expresii folosite în mod curent de maimuţele din insula Kiu-Siu, precum şi „traducerea" lor*

● Polul Nord este cu 21 km mai aproape de centrul pămîntului decît Ecuatorul. Această „diferenţă" provine din forma turtită a globului nostru terestru.

● **La Marianske-Lazne, cea de a doua staţiune balneară din R.S. Cehoslovacă, după Karlovy-Vary, se află 40 de izvoare de apă minerală cu o mare cantitate de oxid carbonic. Ele au excelente proprietăţi terapeutice.**

● *Turiştii care vizitează Grecia pot admira, între altele vestita localitate Olympia, situată la confluenţa rîurilor Cladeos şi Alfeos, unde s-au desfăşurat, în antichitate, jocurile olimpice. Olympia se află la o distanţă de 322 km de Atena.*

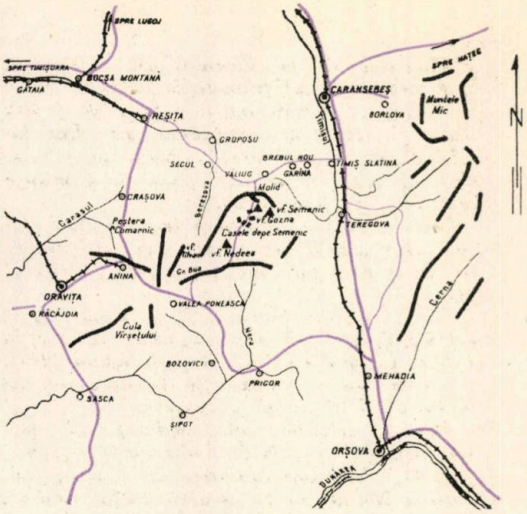

ITINERAR ÎN SEMENIC

Important nod hidrografic, muntele Semenic se află aşezat în mijlocul Banatului, între şoselele aproape paralele care leagă Mehadia cu Caransebeşul la est, Reşiţa cu Anina la vest. Din centrul masivului izvorăsc: Timişul şi Berzava, Caraşul şi Nera care şerpuiesc apoi pe tot cuprinsul Banatului.

Muntele Semenic este format din şisturi cristaline ca întregul masiv muntos din ţara Almajului, în care se încadrează proeminent ţinînd legătura cu munţii Cernei, Ţarcu şi Godeanu.

Principala caracteristică a Semenicului o formează crestele de stîncă ce ies la iveală pe vîrf, restul masivului fiind acoperit de păşuni întinse. Platoul propriu zis este dominat de 3 vîrfuri principale: Gozna (1449) sau cîrşa Gozna (care în limbaj bănăţean înseamnă vîrf), Semenicul (1447 m) aşezat la 1 km depărtare de primul şi Nedeea (1438 m) la 6 km înspre sud, cuprinzînd împreună aproape 4000 ha de păşuni întinse şi rodnice care primăvara mustesc de apă şi sînt colindate de turme de vite pînă toamna tîrziu.

Distanţa între vîrfurile Gozna şi Semenic este de 15 minute. În vale se vede satul Văliug. Sub piatra Goznei sînt vile şi cabane turistice, care alcătuiesc staţiunea Semenic, vizitate vara de turişti şi mai ales iarna de schiori din regiune care se antrenează pe nenumăratele pîrtii.

Casele de sub piatra Goznei, cu specific sătesc, deşi construite felurit, mai mult ca vile, sînt apropiate unele de altele şi grupate în jurul unei păduri de brazi şi pini.

În afară de cele 3 vîrfuri şi de staţiune, pe platou se mai află, la distanţă de 30 minute înspre vîrful Nedeea, un ochi de apă rece şi cristalină numit Baia Vulturilor. Excursii de pe Semenic se pot face spre munţii Almajului.

Principalul punct de acces în masiv îl constituie Reşiţa, oraşul oţelului, de unde pornesc în fiecare duminică grupuri de excursionişti care se îndreaptă spre Semenic, avînd avantajul unei şosele carosabile pînă în satul Văliug (22 km) şi a funicularului de la Văliug care urcă pînă la cabanele de pe Semenic în 25 de minute. Şoseaua din Reşiţa urmează drumul Berzavei prin Groposu spre Văliug. De la Văliug drumul în serpentine urcă prin pădure la Prislop şi ajunge pe Semenic după 16 km.

Se poate scurta drumul pe şosea urmînd poteca prin Secul la Văliug şi apoi poteca spre vf. Semenic. Din gara Timiş-Slatina se poate ajunge în com. Sadova, iar apoi urcînd pe serpentine la Brebul Nou, Gărîna şi Prislop (la casa pădurarului), urmînd drumul de căruţe prin pădure la vf. Gozna.

Privind împrejur de pe Semenic cuprindem spre nord: Gărîna, Brebul, coridorul Caransebeşului şi cîmpia Banatului; spre est: culmile Ţarcu şi Godeanu; spre sud: munţii Cernei şi regiunea Cazanelor, iar spre vest: crestele stîncoase ale Almajului cu depresiunile împădurite dintre ele care dau un farmec sălbatic întregii regiuni de munte din sud.

GR. MANIU

de toate pentru toţi

● Moscova poate fi numită, pe drept cuvînt, capitala ştiinţei. Aci se află Academia de ştiinţe a U.R.S.S., academiile de ştiinţe medicale, pedagogice, de artă plastică, de arhitectură şi construcţii, Academia „V.I. Lenin" de ştiinţe agricole, precum şi 200 de institute de cercetări ştiinţifice. 300.000 de studenţi frecventează la Moscova cursurile facultăţilor şi institutelor de învăţămînt superior.

● **În Venezuela se află o „cascadă-gigant". Este vorba de cascada Anhel care are o înălţime de 979 m.**

● Păsările călătoare nu „voiajează" la întîmplare. Ele se orientează ziua după soare, iar noaptea după stele.

● *La grădina zoologică Friedrichsfelde din Berlin (R.D. Germană), unele animale sălbatice trăiesc în libertate. Ele nu pot părăsi, însă, teritoriul ce le-a fost rezervat, deoarece acesta este împrejmuit cu un fascicol de raze deka, avînd proprietatea de a le ţine la respect.*

● În localitatea Meissen (R.D. Germană), unde s-a născut, în sec. XVIII, industria de porţelan, se află un vechi şi interesant muzeu. Aci sînt reunite cele mai celebre porţelanuri care au făcut faima oraşului şi a celor două săbii încrucişate — marca fabricii.

● **Unele flori au calitatea de a indica... ora exactă. De pildă, zorelele îşi deschid florile la ora 8 dimineaţa, inul între orele 6 şi 7, macul la ora 5, iar măcieşul, cel mai matinal, la ora 4.**

● *În peninsula Kola din U.R.S.S., dincolo de cercul polar, se află o grădină botanică unde, în condiţii speciale de climă, se cultivă peste* **24.000** *de plante diverse de pe toate meridianele globului.*

● Prima centrală electrică eoliană (acţionată de vînt) din lume poate fi întîlnită în regiunea Akmolinsk din Kazahstan. Ea este compusă, în afară de corpul central, din 18 turnuri de oţel, aşezate pe un cîmp de formă circulară. Fiecare din aceste turnuri este un generator de curent continuu pus în funcţiune de o elice uriaşă.

● **Cea mai cunoscută staţiune climaterică din India este Simla. Ea este situată în munţii Himalaia, la o altitudine de 2133 m.**

— Caută, Gipsy, caută !

POVESTE DE IARNĂ

Era o poveste de iarnă;
Departe, în munţi, într-o vale,
O mantie albă-ntinsese
O zînă cu albe sandale.
Şi norii cu-o mînă de gheaţă
Îi luă cum un puf ia o fată
Şi moale trecîndu-l pe faţă
Fu pudra de nea scuturată.
Copacii ca negre brocarte
Albind se-ncărcară de scame,
Corbi negri cu notele sparte
Jeleau ca-n romantice drame.
Al turnului ceas cu bătaie
Sonoră şi medievală,
Vibra în ferestre-n vitralii
Şi zîna iernatică, goală,
Fugea prin păduri, spulberată,
Şi-n urmă-i, pe albe peluze
Trec nu mitologice nimfe
Ci cîrne, sportivele muze.

Pe coala poveştii de iarnă
Cu schiuri scriind simetria
Pe drumuri mereu paralele
Necontrazicînd geometria.

Se duc şi se-ntorc — şi muşcate
De gerul ce bîntuie azi
Modernele muze-pătate-s
Cu roşii muşcate-n obraz.
Dar iată, pe pîrtia lungă
Pornind de sub turnul cu ceas,
Coboară vîrtej şi o dungă
Sinuoasă în urmă-a rămas.

Coboară făcînd cristianii —
Săi iute, de jos să-l culegi!
El face zvîcnite strădanii
Să-nfrîngă geometrice legi.

Pe panta bogat presărată
Cu albe cristale de stele
O nouă problemă arată
Că drumuri mereu paralele

Înving învechitele date
Şi-n viaţă-ntr-un punct se-ntretaie
Cînd flăcări din ochi aruncate
Aprind într-un piept o văpaie.
În micul monom de sportive
Vîrtejul sinuos s-a oprit.

Vibrînd, o săgeată fierbinte
Pe cei prăbuşiţi i-a ochit.
Şi-n cuşca de scînduri, închisă,
Cu arcul lui fără săgeată,
Un prunc dăltuit pe terasă
Spre cei din zăpadă arată.
Şi-n timp ce-n zăpadă-ncurcate
Picioarele-n schiuri se zbat
Obrazul cu-aprinse muşcate
Surîde fugar spre băiat.
Şi rîsul monomului sparge
În aer sonore cristale...
Ecou-n pădure le duce
Spre zîna cu albe sandale.

RADU BOUREANU

OCROTIREA NATURII

– o îndatorire turistică –

Ideea ocrotirii naturii s-a născut odată cu necesitatea valorificării resurselor naturale, iar realizările în spiritul acestei idei, reprezintă, în dezvoltarea fiecărei ţări, etapa trecerii la o treaptă superioară de cultură şi civilizaţie.

Acţiunile organizate pentru ocrotirea naturii au ca scop salvarea de la nimicire sau degradare a speciilor de animale şi plante sau a fenomenelor geologice rare şi de însemnătate ştiinţifică. Aceste elemente naturalistice sînt puse astăzi sub protecţia legilor, ca *monumente ale naturii*. Ocrotirea naturii mai urmăreşte totodată conservarea netulburată a unor teritorii ce cuprind complexe biogeografice specifice, necesare cercetărilor ştiinţifice; de asemenea, teritorii care oferă peisaje caracteristice ţării noastre. Toate acestea constituie *rezervaţii naturale* şi *parcuri naţionale*. Avem astăzi aproape 100 de rezervaţii răspîndite pe toată suprafaţa ţării.

Marea dezvoltare pe care a luat-o în zilele noastre turismul implică o atenţie crescîndă ce trebuie acordată ocrotirii peisajului din numeroasele colţuri pitoreşti ale ţării, valorificate astăzi prin turism. De aceea aproape toate rezervaţiile noastre ştiinţifice de suprafeţe mai mari sînt în acelaşi timp rezervaţii peisagistice, iar cele mai însemnate dintre acestea constituie şi centre de mare activitate turistică. Astfel, menţionăm în primul rînd Parcul naţional Retezatul. Apoi rezervaţiile naturale din munţii Bucegi, care se întind de-a lungul întregului versant abrupt prahovean, cuprinzînd bătrînele păduri de la poalele masivului, pajiştile înflorite ale brînelor, cu o vegetaţie unică în Europa, jnepenişurile de pe platou şi bazinul superior al Ialomiţei, cu peştera Ialomicioarei şi valea Horoabei.

Dintre celelalte rezervaţii din ţară care interesează turismul, mai amintim: zona alpină a masivului Piatra Craiului, unde creşte gingaşa garofiţă a Pietrei Craiului (Dianthus callizonus), neîntîlnită în nici o altă parte a lumii, şi unde sălăşluiesc numeroase ciopoare de capre negre; valea Bîlei din munţii Făgăraşului, una dintre cele mai măreţe căldări glaciare din aceşti munţi; muntele Pietrosul din masivul Rodnei, cu iezere alpine şi păduri seculare etc.

Numai păstrarea intactă a acestor adevărate comori naţionale poate asigura valoarea turistică permanentă a regiunilor respective. Din păcate însă, nu toţi cei care practică turismul — în special în regiunile de munte — sînt conştienţi de necesitatea ocrotirii naturii. Dovadă stau de pildă unele peşteri cu frumuseţea formaţiunilor lor concreţionare degradată şi cu pereţii mîzgăliţi. Trebuie combătută despuierea nemiloasă a munţilor de podoabele lor vegetale ca *floarea de colţ*, *sîngele voinicului* şi alte specii, monumente preţioase ale naturii.

Convinşi de necesitatea ocrotirii naturii, turiştii de astăzi trebuie să vegheze şi să lupte în spiritul acestei idei, păstrînd cu grijă şi trecînd urmaşilor bogăţiile ştiinţifice şi frumuseţile de netăgăduit ale scumpei noastre patrii.

prof. **AL. BELDIE**

DRUMEȚIE PE DOUĂ ROȚI

Cicloturiștii bat șoselele de cum dă primăvara și pînă toamna tîrziu. Pornesc în revărsat de zori, în grupuri mai mici sau mai mari — vezi uneori și cîte unul singur — mînați de nestăvilita lor sete de a drumeți pe două roți. Se opresc pe marginea unei ape, într-o pădurice sau la umbra ruinelor unei străvechi cetăți, și prînzul pe care îl iau — după cîteva ore bune de pedalaj — li se pare cel mai gustos din lume. Petrec cîteva ore în mijlocul naturii și apoi, din nou la drum, cale întoarsă, mulți dintre ei străbătînd într-o singură zi, fără eforturi deosebite, o sută de kilometri și chiar mai bine. Și, odată cu înserarea, raidul lor velocipedic se apropie de sfîrșit.

Multă vreme acești mari pasionați ai șoselelor au drumețit fără să se cunoască între ei, au activat sporadic și, firește, neorganizat. În ultimii ani cicloturiștii au început să-și strîngă rîndurile, să se cunoască, alcătuind o familie din ce în ce mai mare, care activează în mod organizat, după un program bine stabilit. Ieșirile duminicale ale cicloturiștilor din București, Ploiești, Hunedoara și alte centre din țară, înșiruiți de-a lungul drumurilor într-un monom lung și original, alcătuiesc un peisaj destul de bine cunoscut acum.

Desigur, cicloturismul, oricît de simplu ar părea — la prima vedere o plimbare pe bicicletă — are și el unele reguli. De pildă, greșesc cei care își umplu sacul de spate cu tot felul de obiecte vestimentare sau iau cu ei un masiv stoc de alimente. O traistă de șold este suficientă pentru o ieșire de o zi (30—50 km dus, și apoi tot atît la întoarcere). În această traistă se pot pune ceva alimente (consistente, sub volum mic), un bidon cu apă și o pelerină de ploaie. Primăvara și spre toamnă, se poate adăuga un pulover cu mîneci sau o haină de vînt. Tot în această traistă (dacă cicloturistul nu are sub șa o trusă de scule) este loc pentru o cheie tubulară, un mic clește-patent, o cutiuță cu un tub de soluție și petece. E bine să nu lipsească un șurub, două, cu piuliță și o bucată de sîrmă; mici piese care pot fi de mare folos (salvator) la un moment dat.

Echipamentul cicloturistului constă, în genere, din: maiou, tricou de sport (obișnuit, dacă nu există unul de ciclism), sau cămașă (de sport), pantaloni scurți sau „golf", ciorapi și pantofi (de ciclism). În plus, bineînțeles, ochelari de soare și o caschetă din pînză, cu cozoroc. În lunile mai răcoroase pantalonii de trening, un pulover și o haină de vînt sînt indicate. Nu e de fel recomandabil să porniți la drum încotoșmănați. Veți rula în echipament mai lejer, avînd grijă ca, la locul popasului, să îmbrăcați un pulover sau haina de vînt, dacă vremea e încă răcoroasă.

Desigur, cei care fac raiduri mai lungi (de cîteva zile, o săptămînă sau două) pot folosi un rucsac (de dimensiune mijlocie sau chiar mic) în care vor pune și un echipament de schimb, pentru oraș, acolo unde fac etapă, precum și ustensilele necesare toaletei. În orice caz numai strictul necesar, renunțîndu-se la... cochetărie.

În felul acesta, cicloturismul va fi o adevărată plăcere, iar nu un „calvar", așa cum este pentru cei care iau cu ei o întreagă garderobă și o jumătate de cămară cu alimente.

Cu aceste sumare sfaturi, dorim tuturor celor îndrăgostiți de drumeția ciclistă: drum bun și, mai ales, multă prudență atunci cînd poposesc pe marginea unei ape. Baia nu se recomandă înainte de a fi trecut cel puțin o jumătate de oră din momentul opririi.

EMIL IENCEC

AGENȚII O.N.T. CARPAȚI

ARAD: Str. Republicii, 90 — tel. 32.80

DEVA: Str. dr. Petru Groza, 1

LUGOJ: Str. I.V. Stalin, 39 — tel. 418

PETROȘANI: Str. Gh. Gheorghiu-Dej, 68 — tel. 556

REȘIȚA: Str. 7 Noiembrie, 3

TIMIȘOARA: Str. Republicii, 6 — tel. 31.05

SFÎRŞIT DE SĂPTĂMÎNĂ

Într-un atelier al uzinei „23 August", un grup de tineri muncitori asistă la discuţia destul de aprinsă a altor doi. Unul, ajustorul Paul Mazilu turist şi celălalt, lăcătuşul Barbu Teodor, fotbalist; fiecare susţine superioritatea sportului preferat faţă de celălalt.

Timp de o săptămînă încordarea se face simţită, toţi tovarăşii aşteptînd cu curiozitate desfăşurarea „evenimentelor". Iată că luni de dimineaţă la intrarea în atelier, ne atrage privirile un afiş care anunţă o excursie colectivă în Bucegi.

Parte din tineri abia au aşteptat să se înscrie, alţii nici n-au vrut să audă de aşa ceva, dar Paul se străduieşte şi reuşeşte să-i convingă pe toţi colegii de muncă să participe. Pînă sîmbătă un freamăt necunoscut pînă acum se simte în întregul atelier. Aproape toţi discută despre pregătirea pentru „asaltul" Bucegilor.

În sfîrşit, a sosit şi sîmbăta mult aşteptată şi greu a fost pînă ne-am văzut în tren. Aici timpul a trecut foarte repede în cîntec, glume şi bună dispoziţie. Apoi de la gara Sinaia pînă la cabana Vîrful cu Dor au urmat peripeţiile: la 2—3 paşi alunecam şi ne opream cu nasul în zăpada moale. O lună plină, luminoasă, ne arăta drumul dînd luciri de zi întinsului alb. Gigel regretă că a luat cu el cutia de şah, începe să-şi dea seama că-l încurcă. Drumul spre cabană ne farmecă, iar frumuseţea naturii, în acea noapte luminoasă de iarnă, liniştită, ni se întipăreşte în inimă.

Am mai mers puţin şi la un moment dat o voce din grup ne anunţă:

„Uite o lumină". Sîntem în apropierea cabanei.

După ce am mîncat şi ne-am odihnit puţin, strungarul Constantin Mitu, un mare maestru al muzicuţei de gură, deschide seara de dans, iar în lipsa tobei pontatorul Cristea Florea se răzbună pe un scaun. La miezul nopţii, oboseala ne poftește în dormitoare. Scularea fusese hotărîtă pentru ora 6, a doua zi.

Pentru unii noaptea a trecut mai greu, se trezeau, priveau ceasurile şi cu greu înţelegeau că sînt departe de casă, pe vîrf de munte; alţii s-au simţit ca acasă, aşa că la ora hotărîtă a trebuit să-i aruncăm din pat, surzi la rugămintile lor răsfăţate de a-i mai lăsa „încă cinci minute", sau „doar un minut băieţi, un minuţel".

La gustarea de dimineaţă ne aştepta o masă încărcată şi atrăgătoare ca şi peisajele din ajun, iar noi pe margine, muţi în faţa bunătăţilor, şopteam doar din cînd în cînd: „sarea", „puţină pîine", „cuţitul".

Foamea odată astîmpărată, a lăsat din nou loc bunei dispoziţii. Făcînd planul excursiei noastre mai găsim amatori şi astfel strîngem un grup de 15 băieţi şi 9 fete. Barbu este urmărit fără să ştie de cîteva perechi de ochi — îl observăm că îşi pregăteşte rucsacul odată cu noi. E semn bun.

La plecare, în faţa cabanei cîteva fotografii clasice apoi pe poteca spre creastă, ne înşirăm unul după altul.

Vrem să ajungem la „Babele", prin Piatra Arsă.

Timpul este admirabil: un soare mare se ridică dintre două vîrfuri de munte. Trei băieţi curajoşi îşi dau jos cămăşile şi fac plajă în mers, iar exemplul lor e contagios. Mă uit în urmă şi nu-mi vine să cred: Barbu, de nerecunoscut — fără bluză de trening, fără cămaşă şi fără ghete de fotbal susţine o discuţie... *turistică* cu unii din grup. Marieta, o fată din grupul alăturat, se pare că l-a convins definitiv de superioritatea drumeţiei de munte...

La Piatra Arsă ne mulţumim cu un ceai cu rom şi pornim mai departe. Drumul către „Babele" este mai greu, dar nu ne dăm bătuţi. În fruntea coloanei, minune! se află Barbu (are picioare tari de la fotbal) urmat de Marieta Dinu, ţesătoare la fabrica „Alexandru Sahia". Buna dispoziţie nu ne-a părăsit în ciuda timpului scurt şi a drumului. Nimeni nu se plînge de oboseală.

Încă puţin şi iată-ne la cabana „Babele". Aici mîncăm zdravăn şi ne pregătim de plecare.

Coborîrea s-a făcut mai lesne şi destul de repede (vai de pantaloni). În zare ne înfrunta un nor pe care vîntul abia stîrnit îl muta din loc în loc. La „Cotă" ne-am oprit şi ne-am regăsit tovarăşii cu care am pornit spre gară. Toţi povesteau în acelaşi timp celor care preferaseră odihna în cabană, despre frumuseţea excursiei. Bineînţeles, era un vacarm, puţine lucruri se puteau pricepe. Era însă bătător la ochi că drumul pe munte îi cucerise pe toţi. Barbu dădea de pe acum lecţii în materie de turism. În compartimentul gălăgios la început, se lăsase acum liniştea. Ne gîndeam la frumuseţile întîlnite.

Dintr-un colţ o voce ne trezeşte din meditaţii — „Paule, ce zici, peste două săptămîni mai putem veni?"...

ROMULUS IORDACHE
strungar la uzinele „23 August"

ACCIDENTE DE CALDURA ŞI FRIG

Organismul turistului este expus la variaţii bruşte de temperatură. Aceste treceri de la căldură la frig sau invers, pot deveni adevăraţi agenţi patogeni pentru turiştii mai puţin încercaţi. Atît căldura cît şi frigul pot produce accidente.

ACCIDENTE DE CĂLDURĂ. În afară de acea încetineală pe care o determină în funcţionarea organelor, căldura poate să producă şi unele accidente mai mult sau mai puţin grave. Astfel, căldura razelor solare produce o iritaţie şi o roşeală a pielei numită erytem solar sau popular „prindere de soare". Acest acident devine grav cînd se merge mult prin bătaia razelor solare, mai ales dezbrăcat sau în costum de plajă. În aceste cazuri, pe lîngă arderea epidermei, se produce o congestie a plămînilor şi chiar a muşchilor.

Asupra capului descoperit căldura produce o congestie a meningelui, accident destul de grav, cunoscut sub denumirea de *insolaţie*. Băuturile alcoolice predispun organismul la insolaţie.

Aceste accidente se produc obişnuit după un mers sau un urcuş prin soare, mai lung de 4 ore şi aproape totdeauna după un marş de zece ore.

Căldura mai activează şi unii microbi ai aparatului digestiv care dau diareea, dizenteria sau ureă temperatura corpului.

ACCIDENTE PRODUSE DE FRIG. Organismul suportă mai bine scăderile de temperatură. Acţiunea frigului asupra organismului se manifestă printr-o diminuare a activităţii pielii, compensată printr-o activitate sporită a rinichilor. Circulaţia periferică sanguină este slăbită şi sîngele se retrage în părţile profunde ale corpului.

Accidentele de frig sînt locale şi generale. Cele locale, numite degerături, se produc la organele periferice: degete, mîini, picioare, urechi, nas, organe genitale etc. şi ele prezintă stadii din ce în ce mai grave, începînd cu îngheţarea şi sfîrşind cu cangrena părţilor degerate.

Cele mai frecvente accidente se produc în turismul de iarnă, atunci cînd excursionistul este surprins de viscol sau cînd, obosit de drum, comite grava imprudenţă de a se odihni, culcat pe zăpadă, cîteva minute. În acele cîteva minute, dacă se reazemă şi cu ceafa de zăpadă, cade într-un somn profund din care nu se mai trezeşte niciodată. De aceea e bine ca fiecare turist să aibă permanent în minte următoarele: în cazul în care se rătăceşte, este sigur că dacă se va plimba pe un petec de pămînt o noapte întreagă, oricît de obosit ar fi, scapă cu viaţă, dar un singur minut de aţipeală cu capul pe zăpadă îi poate fi fatal!

La accidentele de frig, în afară de temperatura coborîtă mai concură: umezeala aerului, intensitatea vîntului, irigaţia sanguină a pielii şi capacitatea îmbrăcămintei de a păstra căldura.

Accidentele de frig sînt atenuate sau evitate printr-o alimentaţie bună, bogată în calorii, prin exerciţii fizice regulate şi constante şi prin îmbrăcăminte adecvată, impermeabilă pentru vînt, însă permeabilă pentru vaporii de apă proveniţi din transpiraţia corpului.

În cazul accidentelor de frig, punerea în circulaţie a sîngelui prin fricţiuni cu zăpadă sau băi cu apă rece, constituie primul remediu, pe cînd trecerea bruscă de la frig la cald înseamnă cel mai mare pericol.

De ce alpinism?

Este interesantă evoluția sensului ce s-a dat la noi, de-a lungul deceniilor, cuvîntului alpinism sau, după împrejurare, celui de alpinist.

Într-un dicționar romînesc de la începutul veacului găsim următoarea definiție: „alpinist — cel ce face excursiuni pe la munți și se delectează cu studiul lor". Mai tîrziu, în 1932, alt dicționar autohton spune: „alpinism — gust, pasiune pentru excursiuni în munți", în timp ce turismul s-a extins la „deprinderea de a face călătorii de plăcere". Glosarul cel mai recent „Dicționarul limbii romîne moderne" (1958) indică următoarele: „alpinism — sport în care, cu ajutorul unei tehnici speciale, se execută ascensiuni pe culmi muntoase greu accesibile".

Deci un sens ce a mers destul de sinuos. A pornit cu oarecare nuanță științifică (alpinistul putînd fi ușor confundat cu geograful, naturalistul etc.), s-a lărgit apoi mult (apropiindu-se de înțelesul de azi al turismului), pentru ca ultimul nostru dicționar să-l restrîngă din nou dîndu-i oarecare aparență tehnicistă. Credem că alpiniștii ei înșiși votează în bloc pentru definiția care le numește sportul o pasiune, o mare pasiune a muntelui!

Dar de ce tocmai alpinism? Probabil ca omagiu pentru munții pe care s-au făcut primele (și cele mai multe) ascensiuni curajoase cu caracter sportiv. Lumea întreagă a adoptat „alpinismul", fie pentru Himalaia, fie pentru Anzi, pentru Pirinei ca și pentru Carpați. Așa dar, putem spune, fără teamă de a greși: „alpiniștii cehoslovaci au dus la bun sfîrșit ascensiunea pe un vîrf caucazian". Peste o anumită înălțime, în munți de structură apropiată cu Alpii, unde sînt formații glaciare, unde „a te cățăra" nu-i expresie deșartă — se poate vorbi liniștit de alpinism. Bineînțeles că devine ridicolă folosirea termenului atunci cînd îl alăturăm de... Măgura Codlei sau Dealul Mare.

O FEERIE DE CALCAR

Șoseaua care duce de la Reșița spre Anina străbate mari singurătăți montane, printr-o densă vegetație de făget și brad. Rămîne în urmă Carașova. Rămîn și ruinele cetății medievale datînd din anul 1230. Urmează peștera Comarnic. Am străbătut, de la Carașova, 12 km. Pînă la Anina mai este o bucată bună. Aici la peșteră, turistul se oprește însă, atras de chemarea irezistibilă a unor inegalabile frumuseți despre care va fi auzit, dar pe care abia acum are prilejul să le admire în toată splendoarea lor.

Înainte însă de a răspunde la chemarea sirenelor de piatră și calcar ale acestui comarnic bănățean, să însemnăm pe agendă că peștera face parte din carstul de pe valea Carașului, iar ca așezare, din nordul munților Almajului, trecînd pe sub poala de vest a Clonțului Putnata (661 m) și spre est de șaua formată între Clonțul Putnata și vîrful Naveșul Mic (631 m). Intrarea într-însa se face pe la cantonul forestier, la 200 m, iar ieșirea pe la km 3, mai jos de Comarnic. Peștera prezintă o dublă galerie suprapusă, lungimea celei superioare fiind de 2600 m. Prin cea inferioară curge apa Ponicvei.

Și acum, — la drum printre minunatele inflorescențe tectonice și geologice ale peșterii. Un coborîș de cîțiva metri, apoi — după 50 m — peștera se lărgește către stînga, după care face o cotitură la dreapta. Podeaua este presărată cu nisip fin. Pe pereții laterali apar șisturi cu o mare înclinație către vest. Tunelul descrie un arc larg către stînga, pentru ca după 150 m de la intrare să ne apară în față o cavernă de 200 m, la est de gura peșterii, numită „Gheția". De aici încolo străbatem parcă o feerie de calcar, în alcătuirea căreia natura și-a valorificat întreaga inventivitate și fantezie. La tot pasul ne întîmpină concrețiuni calcaroase de cele mai bizare și variate forme, ca într-o noapte valpurgică a adîncurilor subpămîntului: „Pomul de iarnă", „Gemenii", „Barba lui Mahomed", „Conopida", „Ciupercile", „Cămila", „Cripta", „Cetatea piticilor", „Zidul chinezesc", „Gura iadului", „Coloana", „Orologiul", „Orga" etc. O mai îndelungă zăbavă ne solicită „Camera Virginelor", al cărei plafon este un adevărat caleidoscop de stalactite sclipitoare. Mii de țurțuri de toate formele și mărimile scînteiază în chip de ghirlande, ciorchini sau falduri, unii ajungînd—ca niște pilaștri—pînă pe podea, formînd bolți și arcade de o frumusețe mirifică.

Din „Camera Virginelor" se deschide un coridor îngust prin care se poate ieși în valea Comarnicului. Drumul prin acest miraj concret al naturii a durat aproape șase ore, fără a fi putut vizita toate galeriile și cotloanele. La sfîrșitul excursiei, rămîi cu regretul de a nu fi descoperit încă mai demult această minune subpămînteană, superb punct de atracție al acestor meleaguri bănățene.

M. GRIGORE

LA DRUM, SPRE ZĂRI SENINE

Versuri de *Romeo Iorgulescu*

Muzica de *George Grigoriu*

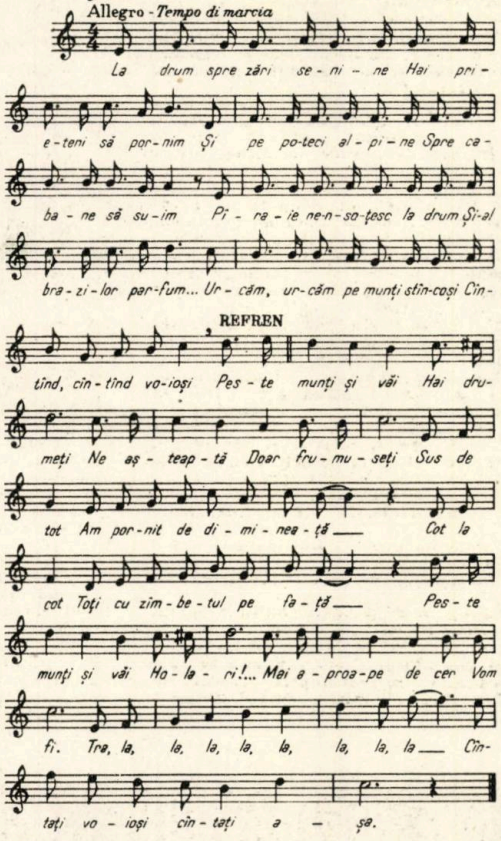

La drum spre zări senine
Hai prieteni să pornim
Și pe poteci alpine
Spre cabane să suim.
Pîraie ne-nsoțesc la drum
Și-al brazilor parfum...
Urcăm, urcăm pe munți stîncoși
Cîntînd, cîntînd voioși.

Refren

Peste munți și văi
Hai drumeți
Ne așteaptă
Doar frumuseți.
Sus de tot
Am pornit de dimineață
Cot la cot
Toți cu zîmbetul pe față
Peste munți și văi
Holari!...
Mai aproape de cer
Vom fi
Tra, la, la,
La, la, la, la, la
Cîntați voioși,
Cîntați așa.

PE PLAIURI OLTENEȘTI

NEHOTĂRÎREA TURIȘTILOR CE VOR SĂ-ȘI PETREACĂ TIMPUL DE CONCEDIU PE PLAIURILE OLTENEȘTI PROVINE DE SIGUR DIN VARIETATEA DEOSEBITĂ A TRASEELOR. CRAIOVA ÎN SINE FOSTUL ORAȘ AL BĂNIEI, NE OPREȘTE CÎTEVA ZILE PENTRU A NE DEZVĂLUI AUTENTICA EI FRUMUSEȚE ARHITECTONICĂ, AMINTIRILE TRECUTULUI, PARCURILE, CA ȘI MÎNDRIA MAI RECENTĂ A NOILOR FABRICI, PRINTRE CARE PRIMUL LOC ÎL OCUPĂ UZINA „ELECTROPUTERE", CUNOSCUTĂ ÎN TOATĂ ȚARA.

PUTEM ALEGE DUPĂ VOIE O PLIMBARE PE DUNĂRE DE LA STRÎMTOAREA ÎNVOLBURATĂ A PORȚILOR DE FIER, CU POPAS DE ȘEHERAZADĂ ÎN INSULA ADA-KALEH ȘI MAI DEPARTE LA TURNU-SEVERIN CU BĂTRÎNUL LUI POD ROMAN ȘI TINERELE ȘANTIERE NAVALE ALE SOCIALISMULUI, CĂTRE CALAFAT ȘI CORABIA.

DACĂ LUĂM JIUL DREPT CĂLĂUZĂ, VOM PORNI DE LA PETROȘANI, NU FĂRĂ A FI VIZITAT UZINELE DIN PRINCIPALUL CENTRU CARBONIFER AL ȚĂRII, PETRILA ȘI LUPENII UNDE ÎN 1929 AU CĂZUT SUB GLOANȚELE REACȚIUNII MINERII LUPTĂTORI PENTRU O VIAȚĂ MAI BUNĂ. STRĂBATEM APOI DEFILEUL JIULUI, UNIC PRIN FRUMUSEȚEA SA NATURALĂ ȘI DEVENIT MAI FRUMOS DE CÎND S-A CONSTRUIT LINIA FERATĂ BUMBEȘTI — LIVEZENI, EXEMPLU DE EROISM, PRICEPERE ȘI GUST ARTISTIC, SPECIFICE MARILOR LUCRĂRI ALE ANILOR DE DEMOCRAȚIE POPULARĂ, IAR MAI DEPARTE, PE LOCURILE DE UNDE S-A RIDICAT ÎN FRUNTEA PANDURILOR TUDOR DIN VLADIMIRI, NE VOM OPRI FURAȚI NU NUMAI DE AMINTIRI, DAR ȘI UIMIȚI DE NOTA NOUĂ PE CARE O DAU PEISAJULUI SONDELE DE PETROL ȘI MINELE DE CĂRBUNI CARE AU ÎMBOGĂȚIT RECENT PLAIURILE OLTENIEI.

PUTEM ALEGE CA TOVARĂȘ DE DRUM ȘI OLTUL. DE LA TURNU-ROȘU, CU TRENUL, CU AUTOMOBILUL SAU MAI BINE PE JOS, STRĂBATEM NEASEMUITA VALE PE CARE RÎUL BALADELOR A TĂIAT-O ÎNTRE MUNȚII LOTRULUI ȘI AI FĂGĂRAȘULUI. POPOSIM ÎN ORI CARE DIN STAȚIUNILE BALNEOCLIMATERICE CARE SE ȚIN LANȚ: BREZOI — CĂLIMĂNEȘTI — CĂCIULATA — OLĂNEȘTI — GOVORA — OCNELE-MARI SAU ÎNNOPTĂM LA COZIA, UNDE ÎN MIEZ DE NOAPTE VALURILE OLTULUI RITMEAZĂ VERSURILE LUI GR. ALEXANDRESCU:

„Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate,
Către țărmul dimpotrivă se întind, se prelungesc
Ș-ale valurilor mîndre generații spumegate
Zidul vechi al mănăstirii în cadență îl izbesc."

DAR OLTUL NE DUCE MAI DEPARTE, VIJELIOS CUM I-E FELUL, CĂTRE RÎMNICU-VÎLCEA, LA DRĂGĂȘANII VINURILOR DULCI ȘI TOT PRIN ZĂVOAIE DE SĂLCII PÎNĂ LA IZLAZ UNDE S-A APRINS FLACĂRA REVOLUȚIEI DIN 1848. O ATRACȚIE SPECIALĂ A ACESTUI TRASEU DE-A LUNGUL OLTULUI O CONSTITUIE NUMEROASELE VESTIGII ROMANE — CETĂȚI, DRUMURI, APEDUCTE—CONSTRUITE ACUM 1860 DE ANI ÎN TIMPUL CAMPANIILOR CONTRA DACILOR.

DACĂ PREFERĂM ÎNSĂ UN DRUM MAI UMBROS ȘI MAI TĂCUT, PUTEM ALEGE REGIUNEA SUBCARPATICĂ DE LA RÎMNICU-VÎLCEA — NOVACI — TÎRGU-JIU — TISMANA CĂTRE BĂILE HERCULANE, LUÎND CU NOI O CARTE DE BALADE SAU LEGENDE, DINTRE CARE MULTE ÎȘI AU PE AICI OBÎRȘIA SAU „MEMORIALUL DE CĂLĂTORIE" AL LUI GR. ALEXANDRESCU, TURIST ȘI EL PE ACESTE MELEAGURI CU 120 ANI ÎN URMĂ.

CÎT DESPRE MUNTE, CE SĂ MAI VORBIM?! VALEA CERNEI DE LA CÎMPU LUI NEAG LA ADA-KALEH, MUNȚII VÎLCANULUI, PARÎNGULUI SAU VALEA LOTRULUI SE CARACTERIZEAZĂ PRIN MĂREȚIA LOR SĂLBATICĂ UNDE DOINELE CIOBĂNEȘTI NE VOR ÎNSOȚI MAI DES DECÎT STRIGĂTELE VESELE ALE OBIȘNUIȚILOR TURIȘTI.

PE DREPT CUVÎNT, TURISTUL EZITĂ PE PLAIURILE OLTENE: CARE DINTRE TRASEE E MAI FRUMOS?

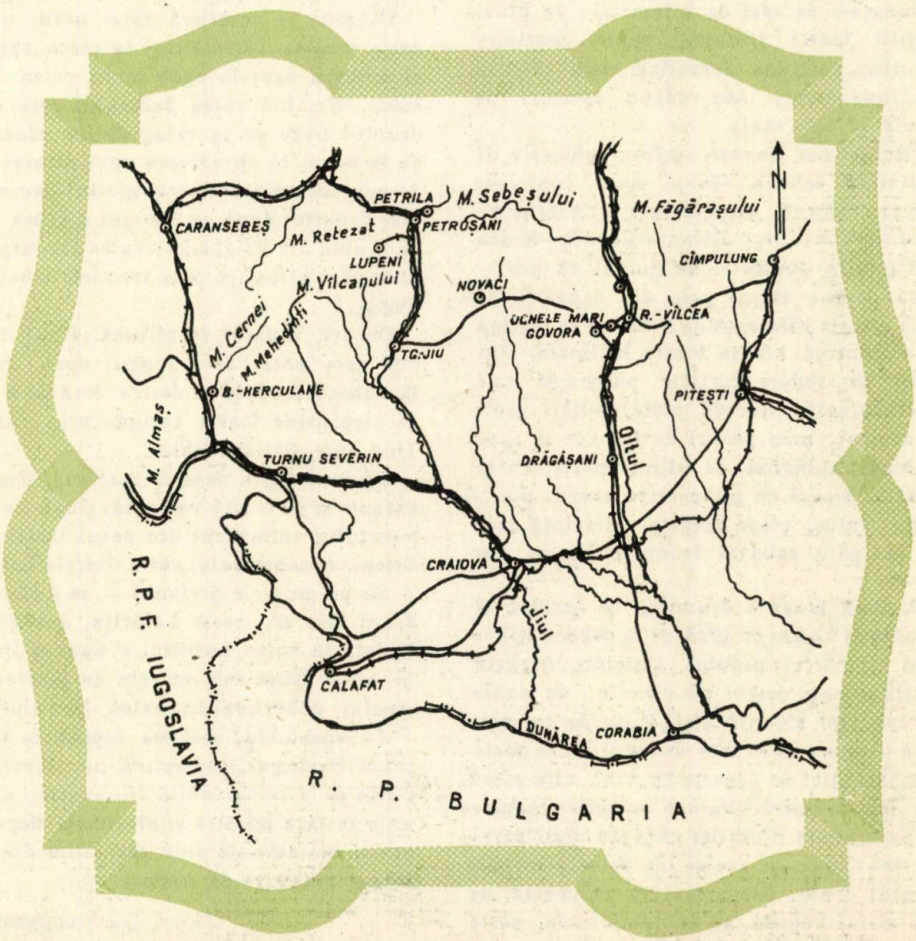

CEL MAI ÎNALT DRUM DIN ŢARĂ

În inima comunei Novaci, la una din numeroasele răspîntii, este aşezată o tablă indicatoare gălbuie, la fel de banală ca oricare alta, pe care scrie: Sebeş 143 km. Săgeata te trimite peste munţii Parîng, prin pasul Urdelor, pe cea mai înaltă şosea din ţară, conducîndu-te apoi la izvoarele Lotrului şi pe valea Sebeşului. Prin caracterul său alpin, drumul poate da satisfacţii rar întîlnite, în special cînd este parcurs cu motocicleta. Se cere însă, din partea conducătorului — îndemînare iar din partea vehiculului — rezistenţă, deoarece drumul prezintă pante deosebit de accentuate pe lungime de zeci de kilometri; în plus, torenţii foarte frecvenţi spală continuu anumite porţiuni dezvelind roca tăioasă din fundament, sau depun straturi de pietriş şi bolovăniş.

Plecînd din Novaci, primul obiectiv îl reprezintă cabana Rînca, mare, confortabilă şi modernă, situată la o altitudine de circa 1500 m. Deşi distanţa Novaci—Rînca este relativ scurtă — de numai 18 km — etapa devine totuşi grea din cauza celor circa 900 m diferenţă de nivel ce se cîştigă pe serpentine adesea foarte înclinate. Din punct de vedere turistic porţiunea este spectaculoasă, trecînd peste spinări grele de dealuri, prin păduri de foioase şi apoi de brad, ajungînd, pe ultima parte, chiar în zona alpină cu perspectivă asupra masivului. Totuşi etapa aceasta reprezintă doar un preludiu palid al frumuseţilor ce vor urma.

A doua etapă a drumului se rezumă la următorii 14 km ce urcă de la cabana Rînca pînă în vîrful pasului Urdelor. Această porţiune este destul de dificilă, cu pante abrupte, pe alocuri străbătute de torenţi, însă frumuseţea ei este unică şi nu se poate compara nici pe departe cu vreo altă şosea din ţara noastră. Numai potecile înguste de pe crestele munţilor mai pot oferi perspective largi ca acelea de pe serpentinele acestui drum. Şerpuirea lor te poartă pe sub vîrful Păpuşa, pe sub vf. Urdele, peste Lespezi şi Ştefanul, ocolind văi glaciare într-o zonă alpină. În punctul său culminant, drumul atinge aproape 2200 m.

Din vîrful pasului, drumul coboară (diferenţa de nivel de aproape 900 m) pînă la cabana Obîrşia Lotrului, ajungînd din zona stepelor reci într-una de poieni cu păduri de conifere pline de farmec. Cabana Obîrşia Lotrului este aşezată lîngă apa Lotrului ce izvorăşte din lacul Gălcescu, din vecinătatea vîrfului Mîndra. Este un loc pitoresc de unde se pot face frumoase excursii prin împrejurimi, precum şi partide de vînătoare şi pescuit.

Drumul se continuă spre nord, urcînd peste creasta Tărtărăului la circa 1700 m şi coboară apoi la 1300 m în valea Sebeşului. Urmînd valea Sebeşului spre nord, drumul trece pe la refugiile de vînătoare de la Oaşa, în apropierea unui pitoresc lac de acumulare pentru transportul lemnelor. Mai departe, după ce Sebeşul a cules apele de munte ale Prigoanei, valea ia aspectul unor chei sălbatice ce se termină la comuna Şugag.

De aci, drumul se bifurcă. Unul continuă spre nord, de-a lungul apei, ducînd la Sebeş-Alba, iar al doilea urcă pe o serie de serpentine foarte abrupte prin comuna Jiua spre Săliişte-Sibiu.

Drumul alpin descris mai sus, poate fi parcurs şi pe o altă variantă. După trecerea punctului culminant din pasul Urdelor, la începutul coborîşului către Obîrşia Lotrului — de pe muntele Ştefanul — se desface un drum spre est, peste Latoriţa, ducînd spre Malaia în valea Lotrului şi apoi la Brezoi. Şi acest drum este extrem de pitoresc, în special coborîrea în valea Lotrului.

În ansamblu, şoseaua alpină ce traversează Parîngul, reprezintă un obiectiv turistic de o remarcabilă frumuseţe, absolut unic în ţara noastră şi eforturile depuse de om şi motocicletă sînt răsplătite din plin, lăsînd amintiri de neşters.

ing. VALENTIN BOVO

PEŞTERA MUIERII

În nordul Olteniei, o şosea leagă, pe sub poalele pitoreşti ale munţilor, Rîmnicu-Vîlcea de Tîrgu-Jiu. Pe la mijlocul drumului, între Novaci şi Horezu, se află localitatea Baia de Fier în apropierea căreia se găsesc vestitele exploatări de grafit.

De la Baia de Fier spre munte, în susul pîrîului Baia, se înalţă deodată, în dreapta şi în stînga apei, maluri abrupte de piatră de o înălţime neaşteptată, cu formă şi culoare ciudată. În special malul drept este mai ornamentat şi chiar un ochi puţin experimentat distinge formaţiuni caracteristice în calcarul mîncat de ape. Dar ceea ce nu poate bănui nimeni, este comoara de frumuseţi pe care acest deal o ascunde în pîntecul său: Peştera Muierii. În calcarul ce se dizolvă de mii de ani, un tunel de aproape un kilometru, în care s-au îngrămădit ornamentele cele mai neaşteptate, de la amănuntul finisat în filigrane, pînă la fastul sălilor cu colonade.

Ciudatul nume al acestei peşteri îşi are legendele legate de viaţa şi de obiceiurile poporului, de evenimente din trecutul său istoric. În aceste catacombe naturale, nebănuite de nimeni din afară, îşi găseau refugiul „muierile" romînce cînd asupra ţării se abăteau „urgia şi răutatea" cotropitorilor. Şi stînd acolo cu furca şi fusul în mînă au observat că umezeala naturală din peşteră este foarte propice fuiorului. Şi aşa s-a păstrat obiceiul ca femeia să-şi ducă întotdeauna fuioarele cîteva zile la înmuiat în Peştera Muierii.

Cît de adînc pătrundeau „muierile" în galeriile subterane, este greu de spus. Astăzi, însă, peştera este nu numai integral cunoscută, dar s-a realizat acolo un lucru cu totul deosebit: peştera este luminată electric. Lumina ce se revarsă din becurile şi reflectoarele ascunse cu discreţie, nu-şi îndeplineşte numai sarcina de a arăta ochiului lucruri nebănuite, ci mai mult, dă frumuseţilor naturale o viaţă nouă, o semnificaţie deosebită. Cu un real simţ artistic, instalatorul a ştiut să dozeze cu măiestrie umbra şi lumina, scoţînd în evidenţă formaţiunile cele mai pitoreşti, reliefîndu-le feţele cele mai frumoase.

Şi astfel, toată frumuseţea ascunsă în Peştera Muierii stă la îndemîna oricui, scăldată în lumină, alcătuind un spectacol grandios. Este parcă o sinteză a tot ce poate sculpta apa în calcar şi a tot ce se poate redepune din apa calcaroasă în timp geologic.

Dar surprizele peşterii nu se limitează la regnul mineral. Şi aci întîlnim o sală cu liliieci şi o sală cu oase de urşi, ale căror schelete sînt reconstituite parţial în vitrinele subterane.

Şi mai ai o bucurie în plus în Peştera Muierii: nici o iscălitură barbară în cele mai frumoase locuri, nici o stalactită ruptă „ca amintire". O comisie a Academiei R.P.R. a organizat în aşa fel vizitarea acestei minunate peşteri, încît turiştii pleacă păstrînd în suflet amintiri puternice şi o lecţie de respect pentru frumuseţile naturale.

AGENŢII O.N.T. CARPAŢI

CRAIOVA

Calea Lenin, 60 — tel. 11.46

TG. JIU

Calea Victoriei, 11 — tel. 345

RÎMNICU-VÎLCEA

Calea Lenin, 152 — tel. 238

Un colț de poezie orientală

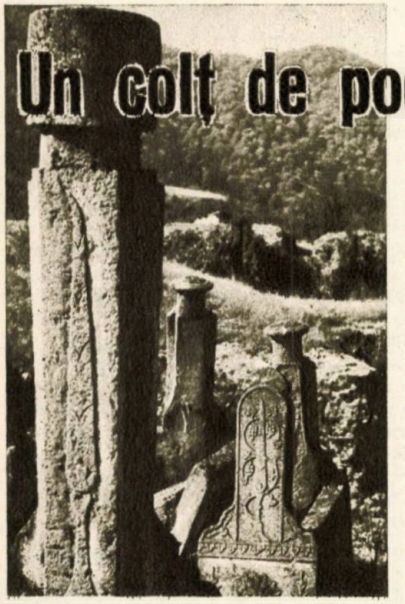

Pietre funerare turcești la Ada-Kaleh

Insula Ada-Kaleh este situată în mijlocul Dunării, la numai 3 km de Orșova. După ce barcagiul te-a dus în cîteva minute peste brațul de apă ce separă insula de uscat, iată-te ajuns la micul chei al insulei, de unde ghidul Geilan Muedin te va conduce peste tot, pentru a-ți arăta acest ostrov cu adevărat romantic.

Deși insula nu are decît o lungime de 1780 m, iar lățimea ei variază între 400 și 500 m, ea a fost, începînd din sec. XIV, o adevărată fortăreață, stăpînită rînd pe rînd de turci sau austrieci. De altfel, Ada-Kaleh înseamnă „insulă-cetate".

Trecem prin bolțile unor ziduri groase de mai mulți metri, ruinele stăpînirii otomane. Aproape întreaga insulă este presărată cu ziduri și tunele subterane, peste care s-au clădit locuințele de azi. Se mai văd țițînile puternicelor porți ce împiedicau pătrunderea asediatorilor în cetate, gurile prin care se introduceau țevile tunurilor sau crenelele pentru armele de foc. Peste șanțul ce înconjura cu apă zidul exterior al cetății (căci sînt 3 cetăți concentrice), vedem cele două guri negre de tunel, despre care legenda spune că ar fi dus pe sub apă la cele două maluri ale Dunării, și pe unde în timpul asediului insulei, se făcea aprovizionarea cu alimente, muniție etc. După un scurt popas la vechiul cimitir turcesc, iată-ne ajunși la moscheea veche de peste 400 de ani (într-o vreme, pînă în 1799 mănăstire franciscană), unde putem vedea uriașul covor (15 m lungime și 9 m lățime), greu de 450 kg, donat de sultanul Abdul Hamid.

De aici, printre căsuțe mici și ascunse în grădini de pomi fructiferi, ajungem, prin ulicioare înguste și întortochiate, în centrul micii localități, unde bazarele, portul și coloritul naturii dau un aspect pitoresc acestei părți a insulei.

Astăzi, populația insulei, în cea mai mare parte de origine turcească, lucrează în fabrica de îmbrăcăminte ce s-a construit aici în ultimii ani, iar în timpul liber confecționează mici amintiri din Ada-Kaleh.

După ce am gustat cafeaua veritabilă „turcească" a lui Memet Abdi, pornim înapoi spre port și mai admirăm odată vegetația abundentă, de tip mediteranean (datorită climatului dulce de aici), alcătuită din castani, migdali, oleandri, smochini etc.

CU SAU FĂRĂ BUSOLĂ ?

Faptul că cele mai multe dintre potecile munților noștri sînt bine marcate, iar punctele de încrucișare ale drumurilor sînt prevăzute cu tăblițe indicatoare, nu scutește pe turist de a cunoaște principalele elemente de orientare în teren.

O primă obligație a turistului, chiar în cazul cînd merge în grup sub conducerea unui bun cunoscător al muntelui, este să se documenteze asupra traseului de urmat. El va consulta un ghid, o hartă sau o simplă schiță a regiunii respective, înainte de a porni la drum, mai întîi pentru a-și putea da seama de eforturile la care urmează să fie supus și în al doilea rînd, pentru a se putea orienta singur în teren.

Orice orientare în teren presupune mai întîi o bună cunoaștere a punctelor cardinale și un simț dezvoltat al aprecierii distanțelor. În privința determinării punctelor cardinale, ne putem servi, în primul rînd, de poziția soarelui, care arată dimineața estul, la amiază sudul și seara vestul. În pădure ne putem orienta după mușchii care acoperă partea inferioară a copacilor, neexpusă soarelui, deci nordul, orientare, însă, de oarecare aproximație. Dacă sîntem surprinși noaptea pe drum, cînd orientarea devine mai anevoioasă, ne putem servi cu toată siguranța de steaua polară, care arată de asemenea nordul. Un calcul ușor ne conduce la găsirea acestui astru: pornim de la ultimele două stele ce închipuiesc roțile din spate ale Carului Mare (constelație mai ușor de reperat) și mergînd pe o linie imaginară, lungă cam de 5 ori distanța dintre cele două stele, descoperim steaua polară, aflată la capătul oștii din constelația Carului Mic. Noaptea ne mai putem orienta după lună, care arată aceleași puncte cardinale ca și soarele.

Pe vreme neguroasă, pe ceață sau pe ploaie, sîntem nevoiți să apelăm la singurul instrument care ne poate orienta pe orice timp: busola. Întrebuințarea busolei este foarte simplă: acul ascuțit al aparatului este atras prin acțiunea magnetică a pămîntului către nord. Întoarcem cadranul busolei în așa fel, ca mențiunea nord să coincidă cu acul magnetic. Așezăm harta alături, avînd grijă ca partea superioară a hărții, care arată nordul, să fie situată pe aceeași linie cu nordul busolei, și astfel putem repera toate vîrfurile și crestele din jurul nostru, văile ce despart culmile mai apropiate, localitățile răspîndite la poalele masivului și, bineînțeles, reperăm direcția spre ținta apropiată a traseului nostru care ne este și cea mai necesară.

Sînt numeroase cazurile cînd grupe de turiști, surprinse de ceață, au făcut toată noaptea înconjurul cabanei, fără să o găsească decît a doua zi dimineață (există tendința ca, pe vreme fără vizibilitate, să cotești mereu spre stînga).

Pe timp de ceață, cînd poteca se pierde în iarbă sau pe stînci și grupul este lipsit de busolă, înaintarea în teren se va face astfel: grupul va rămîne pe loc, lîngă ultimul marcaj atins, iar conducătorul se va deplasa singur în căutarea marcajului următor. Numai după găsirea lui, conducătorul va anunța grupul să înainteze în direcția sa, și astfel se va continua înaintarea, tot timpul cît durează ceața, conducătorul ținînd continuu legătura auditivă cu restul grupului.

Iată numai cîteva exemple, care dovedesc că busola, cel puțin în mîna conducătorului de grup, este absolut obligatorie. El trebuie să știe totodată că, în genere, la urcuș se cîștigă pe oră, aproximativ 300 metri altitudine, în timp ce la coborîș: 500—600 m.

Citirea hărții este de asemenea obligatorie, în special pentru conducătorul de grup. O bună cunoaștere a hărții permite nu numai atingerea — fără dificultăți — a țelului propus, dar ea poate contribui mult la ușurarea greutăților parcursului, prin: evitarea văilor adînci, alegîndu-se curbele de nivel cele mai lesnicioase, ocolirea vîrfurilor mai înalte, a terenurilor mlăștinoase etc.

În fine, cînd, în coborîș, un turist nu regăsește poteca sau marcajul, iar topografia locului îi e necunoscută, să nu uite că cel mai bun lucru de făcut este să coboare de-a lungul unei văi, care pînă la urmă trebuie să-l scoată la liman.

SPORTUL OAMENILOR DE ŞTIINŢĂ

Curiozitatea de a afla lucruri noi, de a dezlega anumite taine, uneori cu riscuri mari, îl pune pe drum şi pe omul de ştiinţă. Iată deci o trăsătură comună celor două categorii de îndeletniciri omeneşti: turismul şi ştiinţa.

Oamenii care activează în domeniul ştiinţelor de observaţie, avînd ca obiect de studiu natura, nu pot lucra în specialitatea lor fără „a ieşi pe teren". Geologii, geografii, botaniştii, zoologii etc. sînt în acelaşi timp şi turişti, începînd chiar de la costum şi echipament.

Este vrednic de relevat cazul marelui geograf şi naturalist Alexander von Humboldt. El a cunoscut, la universitatea din Göttingen, pe exploratorul Georg Forster care i-a descris regiunile tropicale atît de sugestiv, încît tînărul student a luat hotărîrea de a vizita şi el acele regiuni. Timp de zece ani Humboldt n-a făcut altceva decît să se pregătească în vederea unei lungi călătorii în America de Sud. El a dat o mare atenţie exerciţiilor fizice, întreprinzînd numeroase excursii, printre care şi cîteva ascensiuni în munţi. În sfîrşit, a putut pleca la drum în 1799. A stat în America de Sud cinci ani, străbătînd şi studiind o mare parte a acestui continent. A explorat şi vulcanul Cimborazzo (6300 m), realizînd cea mai mare performanţă alpinistă pînă la el (5810 m). S-a întors în Europa cu un material de date şi observaţii ştiinţifice atît de bogat, încît i-au trebuit 25 de ani ca să-l poată publica, la Paris, în nu mai puţin de 35 de volume mari.

Pregătirea turistică a fost, fără îndoială, arma principală de luptă pe care exploratorii şi cercetătorii au folosit-o din plin împotriva greutăţilor şi piedicilor pe care ţinuturile ce trebuiau cercetate le puneau la tot pasul în calea lor.

În această ordine de idei nu se poate să nu ne gîndim la eroicele performanţe turistice ale unor oameni care au adus ştiinţelor servicii neprecuite: Severtov, Prievalski şi mai apoi Sven Hedin în Asia, Mungo Park, Livingstone şi Stanley în Africa.

Este de la sine înţeles că orice explorator trebuie să întrunească anumite condiţii ca dinamism, rezistenţă, răbdare, însuşiri ce nu se pot obţine decît prin exerciţii. Toţi marii exploratori ai regiunilor puţin ospitaliere de pe glob au avut o solidă pregătire sportivă, care i-a făcut capabili de performanţe mari. Fără astfel de performanţe, Peary n-ar fi putut ajunge la polul Nord (6 aprilie 1909), nici Amundsen la polul Sud (14 decembrie 1911).

În zilele noastre, turismul a luat o dezvoltare extraordinară. Un rol important în această privinţă îl are progresul ştiinţei, al tehnicii în special, dar şi al ştiinţelor de investigaţie pură, care contribuie la deschiderea de noi centre interesante pentru turism.

De pildă, arheologii ne pregătesc o mare surpriză: punerea în valoare din punct de vedere turistic a urmelor de aşezări dace, în centrul cărora se află Sarmisegetuza. De mulţi ani se lucrează cu o stăruinţă neobosită la dezgroparea acestor ruine, risipite pe culmile şi poienile munţilor Sebeşului (printre locuinţele de azi ale păstorilor „mărgineni"). Iată ce citim în această privinţă în broşura *„Sarmisegetuza"*, recent apărută în Editura Tineretului (autori: acad. C. Daicoviciu şi H. Daicoviciu): „Transformarea, prin grija partidului şi a guvernului, într-un mare şi important centru de cercetări ştiinţifice, de educaţie comunistă şi patriotică, într-un punct turistic de prim rang, — acestea sînt perspectivele anticei Sarmisegetuza şi a aşezărilor care o înconjură".

Un alt domeniu care va fi în curînd mai bine valorificat din punct de vedere turistic, sînt peşterile. În ţara noastră se găsesc numeroase peşteri cu formaţiuni caracteristice dintre cele mai interesante. Sub regimul nostru popular s-a reorganizat Institutul de speologie „Emil Racoviţă", cu centrala în Bucureşti, şi cu o filială la Cluj. Echipele acestui institut lucrează cu mult avînt la inventarierea peşterilor şi la studiul lor din toate punctele de vedere. În ultimul timp s-au făcut numeroase descoperiri nu numai în ce priveşte studiul faunei atît de interesante a peşterilor (prin care marele învăţat Emil Racoviţă, întemeietorul speologiei moderne, vedea pe bună dreptate rezolvarea unor importante probleme de biologie generală), dar şi în ce priveşte viaţa omului preistoric şi a mamiferelor cuaternare ale căror resturi abundă în peşterile de la noi.

În ultimul timp au fost descoperite peşteri noi, dintre care unele, ca „galeria lui Ghica" de la Cloşani şi peştera de la Ponorici, sînt mai frumoase decît cele vechi. Cîtă binefacere pentru turiştii noştri cînd aceste minunate „laboratoare" şi „muzee naturale" vor putea fi electrificate pentru vizitatori; cîte fapte importante pentru cultura generală nu dezvăluie vizitarea unei peşteri!

Eforturi mari se cer specialiştilor care urmăresc să scoată din lumea tenebrelor, o fărîmă de lumină. Iată cum se exprimă în această privinţă Emil Racoviţă, în cuvîntarea plină de elan făcută de marele savant la primirea în sînul Academiei, pasaj cu care socotim nimerit să încheiem aceste cîteva consideraţii privitoare la legătura dintre ştiinţă şi turism: „Speologia face să zbîrnîie o străveche strună a sufletului omenesc. Oare ce-i după deal? Şi după ce te-ai dus să vezi: ce-i mai departe? Şi tot aşa pînă în răsputeri. Atracţia necunoscutului „departe", dorinţa de a călca pe locuri necălcate încă, au împins fără preget omenirea pe cărări nebătute, din vremile cele mai cărunte şi au împrăştiat-o pe toată suprafaţa pămîntului. Şi acest imbold, ce a făcut acum trei mii de ani pe semeţii marinari fenicieni să îndrăznească pe şubredele lor nave, şi să reuşească periplul Africei uriaşe, e departe de a se stîrpi din sufletul omului modern. El stăpîneşte în orice caz firea speologului şi-l poartă cu neînvinsa-i putere, prin prăpăstii şi dărîmături, prin miluri şi ape, peste păreţi şi văgăuni, tîriş prin hude strîmte, pe fîrghii şi pe plute, tot mai departe spre fund, pînă unde nu mai poate trupul să răzbească".

prof. T. ORGHIDAN

MUNŢI CU CĂCIULĂ NOROASĂ

De foarte multe ori crestele Carpaţilor sînt acoperite de pînze noroase, din pricină că baza norilor care călătoresc dintr-o regiune în alta, aşa după cum îi poartă linia generală de curent, este mai joasă decît altitudinea coamei muntoase. De multe ori, cînd pînza noroasă e subţire, aşa cum se întîmplă iarna, vîrfurile munţilor străpung prin ea şi par nişte piramide sau stînci aruncate ici-colo pe un cîmp alb de zăpadă. De asemenea, de multe ori, dimineaţa, piscurile munţilor se acoperă numai 1—2 ore cu bancuri sau fîşii de nori, care dispar ca prin minune.

Sînt însă cazuri cînd vremea e foarte frumoasă, cu cer albastru lipsit de nori şi cînd pe unele vîrfuri din Carpaţi persistă toată ziua şi mai ales seara, o căciulă noroasă ce indică localnicilor că vremea se va strica repede, cel mai tîrziu a doua zi.

Cei mai cunoscuţi munţi cu căciulă noroasă din ţara noastră sînt: vîrful Pietrosul-Rodnei, Pietrele Doamnei din Rarău, Toaca Ceahlăului, Hăşmaşul Mare, Piramida Penteleului, vîrful Postăvarul, Măgura Codlei (Reg. Stalin), vîrful Caraiman, vîrful Negoiul şi Peleaga.

Aceşti „meteorologi" ai Carpaţilor sînt previzionişti foarte buni şi nu se înşeală niciodată asupra schimbării vremii. Căciula lor noroasă nu se formează decît în anumite condiţii fizice ale aerului, şi anume, atunci cînd stratul de aer ce loveşte vîrful muntelui e foarte umed în toată grosimea sa şi cînd curbura pe care muntele o imprimă acestui strat de aer, ce esealadează, este mai mare, mai ridicată decît nivelul la care condensează vaporii de apă.

Căciula noroasă e un nor de relief cu origină dinamică, ce indică invazia unui aer umed, iar baza ei indică nivelul inferior pe care îl vor avea norii ce vor apărea în orele următoare sau a doua zi.

Cînd căciula e mare, acoperind mult din munte, arată că stratul de aer umed e foarte gros şi deci ploaia sau ninsoarea sînt în apropiere.

N. T.

MURMURUL APELOR

Nu de foşnetul mătăsos al mării e vorba. Nici de cîntecul Dunării albastre ori de chiotele Bistriţei, transfigurate azi, acordate în cîntări de slavă şi imnuri de bucurie. Lîngă alte zvonuri de apă face popas condeiul. Şi nu condeiul. Inima stă să asculte. Gîndul se înfioară. Conştiinţa ia aminte.

Sînt ape mici, plăpînde şi fragede, simple firicele sprinţare de cleştar fluid. Mulţi trec pe lîngă ele fără a le asculta şoapta. Limpedea lor doină vorbeşte însă despre oameni şi fapte de neuitat pe care legenda le-a aureolat. Turistul, acest neobosit căutător de frumuseţi, va zăbovi însă lîngă murmurul lor, ascultînd legenda pe care ele o deapănă, mereu vie şi mobilizatoare.

FÎNTÎNA LUI MANOLE

„O fîntînă lină, cu apă puţină"...

Fîntîna lui Manole epiloghează una din cele mai luminoase creaţii folclorice ale poporului romîn. Care dintre noi n-a vărsat, încă din anii copilăriei, o lacrimă pentru crîncena soartă a miticului meşter Manole, osîndit să moară după ce — cu preţul dragostei sale — înălţase una din perlele arhitectonice ale veacurilor trecute? Legenda grăieşte despre destinul tragic pe care l-a avut întotdeauna, în trecut, creatorul de mari valori artistice. În amintirea bătrînului Manole, pasul se îndreaptă — după vizitarea fastuoasei mănăstiri Curtea de Argeş — spre legendara fîntînă. E chiar peste drum, în faţa bisericii.

„O fîntînă lină, cu apă puţină"...

E acelaşi susur îngînat de veacuri. Astăzi însă arcuşul său de apă înfioară alte strune în noi. Sînt strune acordate la marele diapazon al construcţiei socialiste. Şi din înfiorarea lor se naşte cîntec nou. E cîntecul noilor meşteri mari care înalţă azi construcţii minunate pentru cei ce muncesc.

ŞIPOTUL LUI HORIA

De la Cîmpeni în sus, mergînd către Albac, orice moţ bătrîn povesteşte cu gravitate şi emoţie despre „Şipotul lui Horia". Era un firicel de apă rece pentru setea drumeţului trudit. În drum spre locul martiriului, în timp ce cătanele împărăteşti loveau cu latul săbiilor în femeile ieşite cu apă în calea eroului, Horia — cu buzele pîrjolite de arşiţă — a zărit şipotul. Şi zărind el şipotul, a dat glas de rugă:

...„Izvor prea frumos,
cu şipot duios
izvor din păduri,
roş să te înduri,
creşte-ţi vălurelul
sprintenel ca mielul,
creşte-ţi apa ta
pîn' la gura mea"...

Atunci izvoraşul a crescut într-un ţîşnet arcuit pînă la gura lui Horia, să-i stingă arşiţa. Dar cătanele l-au izbit pe Nicolae Ursu peste gură, îmbrîncindu-l tot înainte. De atunci şipotul s-a şters de pe faţa pămîntului. S-a ferecat adînc în glia care — văzuse el — hrănea atîta nedreptate. Se mai arăta în răstimpuri, dar numai celor sărmani şi obijduiţi. Grofilor şi nemeşilor, niciodată.

Astăzi nu i se mai cunoaşte locul. Dar turistul care merge de la Cîmpeni în sus, către Albac, îi va auzi mereu de nume. I-l pomenesc cu respect moţii, fiecare din ei părînd a-i recunoaşte matca, unul la o cotitură de drum, altul între doi arini, celălalt pe buza unei viroage... Un şipot care nu mai e, dar care îşi îngină necontenit povestea...

IZVORUL LUI PINTEA

„Cîtu-i Maramurăşu,
Nu-i ca Pintea haiducu' ...
Pe bogaţi îi strînge-n cleşte,
Pe săraci bine-i păzeşte"...

Cîntecul bătrînesc maramureşean evocă încă figura şi fapta vestitului haiduc, cu toate că străvechiul ţinut de la miază-noapte, schimbat la faţă, trăieşte ani de lumină şi bucurie. Folclorul nou a adoptat cu drag, balada lui Pintea, lăsîndu-i cuvînt pentru a istorisi despre ce a fost odată.

A fost acest Pintea un haiduc plin de vîrtute, de al cărui nume tremura tot bogatul, romîn să fi fost el, ungur să fi fost, ţipţer... Cînd se afla faţă în faţă cu jefuitorul norodului, nu-i căta nici gradul, nici legea. Izbea cu sete, ca un pumn colectiv al norodului împilat. Dar au pus grofii preţ bun pe capul său, şi viteazul Pintea a fost doborît prin trădare. L-a plîns norodul, însă n-a deznădăjduit. Dimpotrivă, a aşteptat cu sîrg ceasul dreptăţii.

„Dar veni-va ziua mare
Şi ceasul de răzbunare
Pentru-a lui Pintea vînzare!"

Iar ceasul acesta a venit. Tagma jefuitorilor este acum la pămînt, iar poporul muncitor înalţă zidire nouă, socialistă. Cînd, venind de la Baia-Mare, ajungi în vîrful Gutinului, opreşte-te un pic, călătorule! E un izvor aici. Izvorul lui Pintea. Soarbe o gură de apă, iar după aceea roteşte-ţi ochii în zare, peste ţara Maramureşului. Pitoreasca obîrşie a lui Dragoş este acum un ţărm al bucuriei. Ascultă apoi şopotul apei!

Vezi ce vesel cîntă azi izvorul lui Pintea?

C. GEORGE

... cea mai mare cantitate de ploi din lume s-a înregistrat în localitatea Mawsvran din India? În anul 1956, de pildă, pluviometrele au înregistrat aci o cantitate de 14,93 m de ploaie pe metrul pătrat!

... pentru a se obține un kilogram din renumita esență de parfum de Kazanlik sînt necesare nu mai puțin de 3 tone de trandafiri? Și totuși, această localitate din R. P. Bulgaria, mare punct de atracție pentru turiști, are încă imense „rezerve" de trandafiri pentru producția de parfum!

... guturaiul poate fi fatal vînătorilor subacvatici? Medicul francez Mereaud a stabilit că acesta poate pricinui sincope mortale dacă vînătorii subacvatici (bineînțeles, cei cu ... gutural) se afundă peste zece metri sub apă!

... un fir de păianjen care ar înconjura pămîntul n-ar cîntări mai mult de 450 de grame?

... în anul 1932 s-au decernat medalii olimpice pentru ... alpinism? Comitetul Olimpic Internațional a răsplătit în felul acesta marea victorie a alpiniștilor Franz și Toni Schmidt care izbutiseră să escaladeze vîrful Matterhorn. Toni Schimdt n-a mai putut primi însă medalia olimpică, decît postum, deoarece a murit cu puțin timp înainte într-o ascensiune.

... barajul de la Bicaz are o înălțime de 126 m și o lățime de 450 m ?

... în munții Ai Petri din Crimeea se găsesc bogate zăcăminte de diorită? Acesta este un fel de granit, de o frumusețe deosebită, folosit în construcția marilor palate.

... în taigaua Ussuri se află o plantă medicinală mai scumpă decît ... aurul? Rădăcina ei, semănînd în mod curios cu configurația corpului omenesc, are excepționale proprietăți curative. Fiind însă de o extremă raritate, un gram din această plantă este mai scump decît un gram de aur!

... în peșterile din Sterkfontain (Africa de Sud) au fost descoperite părți din scheletul unui om preistoric care a trăit în același timp cu omul-maimuță, dar mergea în picioare? Scheletul a fost expus la muzeul din Transvaal.

... acum trei ani a fost inaugurat cel mai original tunel submarin? Este vorba de tunelul Kammon, în lungime de 3460 metri, care leagă insulele japoneze Honshu și Kinshu. Tunelul are două etaje: cel de sus pentru automobile și autobuze, cel de jos pentru pietoni.

... în bazinele forestiere ale marilor fluvii Parana, Amazon și Orenoc trăiesc populații nomade? Unele din acestea sînt încă necunoscute, despre existența lor vorbind numai urmele găsite în diverse locuri!

... cel mai vechi muzeu de anatomie din lume este cel din Amsterdam? El a fost înființat de medicul olandez Frederich Ruysch (1638—1731).

Cabana Furnica—Sinaia

Știați că ... Știați că ... Știați că ... Știați că ... Știați că ...

Cu barca pe Olt

Eram în tren, cu Brîndușe, în drum spre Făgăraș.

Barca demontabilă (faltboot), caiac de 5,5 m lungime, se odihnea la vagonul de bagaje; i se „cicatrizaseră" rănile primite pe Bistrița și venea dintr-o călătorie de „convalescență" din deltă. Barca, cu accesoriile ei: cortul, sacul de dormit, alimentele, aparatele de fotografiat și pescuit etc., cîntăreau cca 45 kg și erau împachetate în două rucsacuri; un sac fusese rezervat pentru bețele scheletului. Transportul bagajului aveam să-l facem cu un cărucior demontabil (asemănător cu cel de aragaz) care se plia și avea loc ușor atît în rucsac, cît și în barcă. Pînă la Făgăraș, timpul a trecut în zbor.

Traseul ales de noi era de la Făgăraș — la Călimănești. Pînă la Turnu-Roșu cursul Oltului este domol; pe acest interval urma să facem o repetiție generală de stăpînire a bărcii la diversele comenzi. Partea interesantă a excursiei începea de la Turnu-Roșu (pînă la Călimănești), de unde Oltul capătă un caracter torențial.

Deși traseul ales se putea parcurge în 2—3 zile, noi l-am programat în patru zile, pentru a călători pe rîu numai în intervalul călduros al zilei (orele 10—16), cînd valea este însorită și te poți dezbrăca în costum de baie.

Ajunși la Făgăraș, onoarea de sportiv nu ne-a permis să luăm o trăsură pînă la Olt; am echilibrat cei trei saci pe cărucior, folosind bețele ca oiște și am pornit-o spre Olt. Barca am montat-o într-o oră în apropierea podului de la marginea orașului. Bagajele și căruciorul au avut loc în întregime în porțiunile acoperite din prova și pupa bărcii, și deși încărcată destul de serios (cumpărasem la Făgăraș porumb crud, pepeni și roșii), barca era perfect manevrabilă executînd prompt orice comandă. Pentru a asigura plutirea bărcii chiar plină cu apă, am introdus odată cu montarea ei, la capete, cîte o cameră de minge umflată cu aer.

Începem călătoria după amiază, cîntînd.

În prima zi, vîslim vreo 2 ore, cu gîndul de a ne depărta cît mai mult de Făgăraș. Curbele rîului sînt atît de apropiate, încît după vreo 20 km parcurși, de-abia ajungem la cca 5 km distanță de oraș.

Poposim într-un loc pitoresc unde trăim aievea viața de bivuac, așa cum ne-o imaginasem în tren, cu deosebire că în loc de pește la proțap, coacem porumb în jar. Deși locul ales părea bun de pescuit, totuși n-am fost în stare, atît seara cît și dimineața să prindem nici un pește, deși îl momeam cu toate bunătățile (rîmă neagră, rîmă roșie, cosași, mămăligă, bob de porumb).

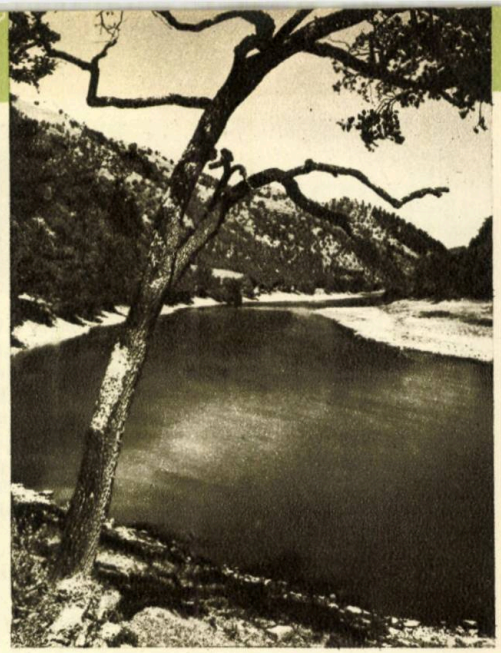

Valea Oltului

A doua zi plecăm la ora 11. După cîteva exerciții de manevrare a bărcii, vîslim din cînd în cînd, cîte unul, pentru a ține barca pe direcție. Stăm lungiți în barcă, la soare, și cînd ne încălzim prea tare sărim în apă și petrecem barca înot.

Continuăm drumul pînă în dreptul satului Avrig unde, contrar așteptărilor, în aceeași seară prindem cu lanseta trei știuci. Petrecem o seară plăcută împreună cu o pereche de excursioniști din Sibiu, care-și făcuseră cortul în apropiere.

A doua zi la amiază sîntem la Podul-Olt, sub pasajul de cale ferată și pentru prima dată trebuie să coborîm din barcă pentru a trece peste cîteva locuri unde apa nu acoperea prundișul cu mai mult de 10 cm.

Ne oprim la satul Boița, lîngă Turnu-Roșu, mîncăm ceva și ne revizuim barca pentru continuarea călătoriei pe porțiunea torențială a Oltului. Acoperim barca cu pînza protectoare contra valurilor (Spritzdecke) care se fixează de marginea bărcii și nu lasă libere decît două orificii rotunde. Cu ajutorul unui mic șorț impermeabil fixat cu cauciuc de mijlocul fiecăruia dintre noi, ne etanșăm complet cu marginea orificiilor rotunde rămase în pînza protectoare. Astfel așezați, apa nu poate pătrunde nici pe deasupra în barcă, iar în caz de răsturnare te eliberezi imediat, șorțul impermeabil desprinzîndu-se ușor. Astfel echipați pornim în continuare. Nu departe, în aval de Boița, intrăm în primul repeziș, urmat imediat de al doilea. Barca se manevrează excelent, însă

Brînduşe, neobişnuit încă, strînge involuntar picioarele la piept, ridicînd cu genunchii pînza protectoare care se desprinde într-un colţ şi imediat intră în barcă cca 20 de litri de apă. Pentru scoaterea apei trebuie să descopăr puţin pînza protectoare, ceea ce face ca, la repezişul următor, cantitatea de apă intrată în barcă să se dubleze. Tragem barca la mal, golim apa, însă lucrurile, udate toate, nu le putem usca. Noroc că actele şi aparatele sînt închise în huse impermeabile de cauciuc. Timpul este superb şi în costum de baie, cu barca bine etanşată, ajungem din repeziş în repeziş, pînă la Cîineni. Instalăm cortul imediat, în aval de podul de peste Olt, şi întindem toate lucrurile la uscat.

Repezişurile întîlnite pînă aci, cît şi cele care vor urma, nu constituiau acum în luna august, un obstacol serios. Cu atenţie şi cu un minim de tehnică de vîslit în ape torenţiale, putcau fi trecute fără dificultate.

În timpul primăverii şi cînd apa Oltului este mult crescută, coborîrea rîului impune experienţă şi pricepere. În orice caz, Oltul este mai accesibil decît Bistriţa, cu toate că locurile periculoase de pe apa moldoveană au fost curăţate cu dinamită.

De la Cîineni pînă la Lotru, repezişurile se succed destul de des fără a deveni însă periculoase. În aval de vărsarea Lotrului, la locul numit „La cîrlige", Oltul este blocat de stînci prăvălite în apă, peste care se aruncă vijelios, făcînd riscantă trecerea cu barca. Fiinău-mi încă vii în minte păţaniile de la purifurile de pe Bistriţa, renunţ la trecerea hazardată în barcă şi ocolim locul primejdios, trecînd barca goală pe de lături. Poposim pe o plajă nisipoasă, înainte de mănăstirea Cozia, peste drum de „Masa lui Traian", petrecînd o seară minunată.

Ajunşi la Căciulata şi considerînd partea grea a excursiei terminată, scoatem pînza protectoare contra valurilor şi ne tolănim la soare în barcă, lăsîndu-ne duşi de valuri, cu ochii pierduţi la şirul nesfîrşit de vile din înaltul malului. Nu ne-a fost dat să ne bucurăm mult de odihna binemeritată; între Căciulata şi Călimăneşti intrăm, neprevăzut, într-o micuţă cascadă, care într-o clipă ne umple barca pe jumătate cu apă.

Începem imediat evacuarea, fără a ne uita înainte. Astfel ne-am apropiat pînă la 3 metri de a doua cascadă, fără să o fi observat.

Eram prea aproape pentru a o mai ocoli. Nu aveam nici timp să accelerăm suficient barca îngreunată cu apă, pentru a trece rapid peste cascadă: urmarea? Barca s-a umplut complet. Vîsleam totuşi, deşi barca se afla sub apă, încercînd să o scoatem de sub cascadă. Astfel ne-am îndepărtat şi am remorcat barca înot pînă la mal. Afară de cîteva cepe gustoase de Făgăraş nu pierdurerăm decît o sanda a lui Brînduşe, care nu fusese legată de barcă. Dacă accidentul acesta, datorat neatenţiei şi neglijenţei, s-ar fi întîmplat la unul din „purifurile" (treceri cu cascadă, amenajate pentru plute) de pe Bistriţa, nu cred că s-ar mai fi putut salva ceva din barcă, deoarece dacă n-ai izbutit să treci de la început cu avînt peste contracurentul creat de purif, barca este prinsă de vîrtejul cascadei şi zdrobită de stînci.

Nu golim complet barca de apă şi ne continuăm drumul pînă la ştrandul din Călimăneşti. Aci tragem la mal şi montăm cortul. După două zile de plajă şi lenevie, demontăm barca, o expediem la Bucureşti cu trenul, iar noi facem o excursie pe muntele Cozia. Nu trecuse o zi de cînd ne despărţisem de barcă, ne tolăneam în cort pe vîrful Cozia şi discuţia era în toi. Visam Tulcea, Murighiol, canalul Dunavăţ, lacul Razelm, insula Papura, Enisala, Jurilofca, Istria... Luăm al doilea catarg? Dar derivoarele laterale?

ing. OTTO ROZNOWIECKI

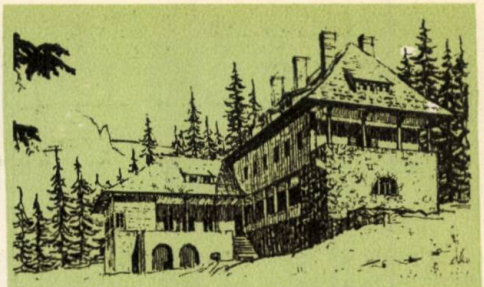

Cabana Peştera

... faimosul observator Jaipur (India), construit în sec. XVIII de celebrul astronom Jai Sing II, nu are nici un fel de instrumente optice? Cercetările se fac aci după jocul de umbre şi lumini reflectat pe construcţiile speciale şi de un aspect straniu al observatorului.

... acum aproximativ 200 de milioane de ani s-a produs o ciocnire între două galaxii aparţinînd constelaţiei Lebedei? Radiaţiile emise cu prilejul acelei catastrofe cosmice au ajuns abia acum la observatoarele terestre; un astronom englez, dornic să obţină o „piesă rară" pentru un eventual muzeu al curiozităţilor astronomice, a imprimat pe bandă de magnetofon zgomotul acestei ciocniri!

... în golful Carpentaria din Australia mareele nu se produc decît o singură dată pe zi şi la ore imprevizibile? Cercetătorii n-au izbutit încă să afle cauza acestei anomalii!

... temperaturile scăzute influenţează dimensiunile marilor construcţii metalice? De pildă, în timpul iernii, turnul Eiffel este mai scurt cu 15 cm decît vara. Din acelaşi motiv, linia ferată Moscova—Leningrad se scurtează iarna cu aproape 300 de metri!

... cele mai bune vinuri din Polonia pot fi consumate de trei secole încoace la „taverna" Fukier din Varşovia? Aceasta este situată în vechiul oraş — Stary Rynok.

... firele de relon produse într-o singură zi la uzina de fibre şi fire sintetice de la Săvineşti ar putea înconjura pămîntul la Ecuator de 50 de ori?

... un masiv muntos din Antarctida, descoperit de exploratorii belgieni, a primit numele aviatorului sovietic Perov? Acesta a salvat, cu doi ani în urmă, o expediţie belgiană, ameninţată să se piardă printre gheţurile veşnice.

... la Fontainebleau trăieşte o broască ţestoasă care are imprimată pe carapace pecetea lui Napoleon?

... turiştii care vizitează Atena au prilejul să vadă un celebru măslin plantat de Platon? Acest măslin are respectabila vîrstă de 2500 de ani.

... cele mai răspîndite dialecte din America sînt „papiamento", amestec de spaniolă şi olandeză, vorbit de indigenii din insula Curaçao, precum şi franceza creolă a negrilor haitieni?

... în localitatea Lardarello (Italia), vaporii care ţîşnesc din solul vulcanic alimentează o centrală electrică de 290.000 kW?

... oraşul Salonic (Grecia) a fost distrus aproape în întregime de un incendiu în anul 1917? El a fost reconstruit apoi după principii moderne, păstrîndu-se însă avuţia sa cea mai de preţ: străvechile biserici bizantine.

CICLOTURISM la sfîrşit de veac

Alături de Barbu Ştefănescu Delavrancea şi Al. Vlahuţă pionieri ai turismului din ţara noastră — este cazul să-l aşezăm şi pe poetul Alexandru Macedonschi, care se înscrie, însă, în rîndurile drumeţilor pe două roţi, cicloturiştii. El este autorul unui temerar raid velocipedic pe ruta Bucureşti-Braşov-Bucureşti, parcursă în ultimul deceniu al veacului trecut. Raidul a fost efectuat în tovărăşia cunoscutului velocipedist de pe atunci, Constantin Cantilli.

Macedonschi, „nemaivrînd să încalece Pegasul" (după cum mărturiseşte), a încălecat velocipedul la vîrsta de 40 de ani, într-o vreme cînd sportul era considerat „un lucru neserios", iar longevitatea sportivă era, fără îndoială, o noţiune necunoscută încă. Poetul se arată în toate un pasionat adept al turismului, căci el scrie: „Simt o nespusă mulţumire să mă duc de-a lungul drumurilor, să cutreier cîmpii şi codri şi să uit de mişelia, grijile şi mizeriile oraşului".

Iată-i dar pe cei doi cicloturişti pornind la drum în ziua de 20 noiembrie 1894, de la „Capul podului" (piaţa Victoriei de azi) la ora 6 şi jumătate dimineaţa, ca să acopere distanţa Bucureşti-Braşov (170 km).

Despre această temerară expediţie, Constantin Cantilli (pe care presa timpului îl lua în primire că tulbură cu velocipedul său preumblările în trăsuri ale boierimii) povesteşte pe larg, notînd „vîjîitul pneumaticelor"; goana celor „două năluci", „zborul velocipedelor", „mersul şuierător al roatelor", „şoseaua care se întinde mereu înainte albă şi prăfuită, mereu alunecînd dinaintea ochilor, ca o bandă de catifea cenuşie a cărei extremitate se pierde în bruma albastră a depărtărilor"...

Povestirea e plină de imagini frumoase, poetice, constituind, în fapt, o entuziastă invitaţie la drumeţie ciclistă.

Dar, drumul a fost presărat cu numeroase şi inerente peripeţii, prin care treceau adepţii pedalei de la sfîrşitul veacului trecut. Prin sate, femeile îşi făceau cruce şi priveau uluite la cele două curioase „arătări", cocoţate pe şi mai curioasele lor velocipede; cîinii se ţineau liotă după ei, şi mai-mai să-i dărîme, dacă nu ar fi avut cu ei nelipsita biciuşcă prinsă de ghidon. Unii ţărani le spuneau vorbe de ocară, iar copiii aruncau, uneori, cu pietre după ei. Lucruri cu care începuseră să se obişnuiască pionierii ciclismului de acum 6—7 decenii...

La Tîncăbeşti (30 km), unde cicloturiştii noştri au făcut un prim popas, trecuse o oră şi jumătate de la plecare. Deci 20 km medie orară. O cifră de certă valoare pentru anul 1894, ţinînd seamă de starea şoselelor şi, mai ales, de curioasele „aparate" ale temerarilor cicloturişti, cîntărind cîteva zeci de kilograme!

După o mică gustare la un han din Tîncăbeşti, ei ajung la Ploieşti la ora 10. Aci, o nouă haltă. Prilej pentru cetăţeni (în special tineret) să se strîngă droaie în jurul lor şi să privească cu nespusă curioziate şi, bineînţeles, admiraţie, atît pe turişti cît şi „maşinile" lor.

După o jumătate de oră, în care se reconfortează cu o „călugărească veche şi icre de neuitat", Macedonschi şi Cantilli pornesc din nou la drum, oprindu-se abia la Cîmpina. De aci pînă la Sinaia, ei vor pedala pe o burniţă deasă şi rece de toamnă. La Sinaia vizitează castelul Peleş, de a cărui arhitectonică poetul Macedonschi nu se arată de fel încîntat. Cantilli notează chiar: „Peleşul este reprezentantul exact al epocii burgheze... E lipsit cu desăvîrşire de măreţie".

Dar se vede treaba că cicloturiştii noştri nu-şi propuseseră numai o ieşire de agrement, ci şi o adevărată performanţă, căci iată-i plecînd din nou la drum, tot pe burniţă, deşi după amiaza era pe sfîrşite. Noaptea se lăsase de mult, cînd au ajuns la graniţă, în Predeal, unde li se dă bilet de liberă trecere spre Braşov. Înaintarea devenise foarte anevoioasă din pricina întunericului şi a şoselei alunecoase, iar mîinile îngheţate abia mai stăpîneau ghidonul. Ei coboară cu bine totuşi serpentinele spre Timiş şi, în sfîrşit, iată, se zăresc luminile Braşovului.

În restaurantul hotelului „cu berea dinainte şi cu friptura de viţel umplută pe sub piele", ei se dezmorţesc bine şi uită de aventurile dramaticei călătorii terminată tîrziu, „în nocturnă".

La Braşov, Macedonschi nu şi-a dat numele adevărat. Se temea ca nu cumva poliţia monarhiei austro-ungare, ştiind poate ceva despre sentimentele lui antimonarhice, să-i facă şicane sau, cine ştie, să fie învinuit că „a adus revoluţia pe velociped"...

A doua zi, o mică raită prin oraş şi la ora 10,30 din nou la start. Dar, vremea potrivnică nu-i lasă să ajungă la Ploieşti — capătul etapei prevăzut în itinerar — obligîndu-i să înnopteze, ceva mai înainte, la hanul „Cele două cîrciumi".

A doua zi, drumul spre Capitală e presărat cu cîteva defecţiuni mecanice, care le răpesc timp şi, pe deasupra, se porneşte o vijelie teribilă. Aşa că ei ajung la „Capul podului" pe înserat.

„În trei zile îndeplinisem cea mai extraordinară cursă din cîte s-au făcut pînă acum la noi; mergerea la Braşov şi retur s-a făcut între 20 şi 23 noiembrie" — îşi termină povestirea velocipedistul Cantilli, care, 10—12 ani mai tîrziu, avea să fie autorul unui raid, de unul singur, faimos pe atunci, Bucureşti-Paris, de data asta însă pe o bicicletă în toată regula.

I. EMILIAN

PRIMUL GHID ROMÎNESC

În anul 1863 a fost tipărit la Bucureşti, în „Imprimeria Statului", cel dintîi ghid romînesc de călătorie, intitulat „CĂLĂUZĂ PE RÎUL DUNĂRI" sau „ESACTĂ DESCRIERE A PĂRŢII DREPTE ŞI STÎNGE A ACESTUI FLUVIU, ISTORICĂ, POLITICĂ ŞI COMERŢIALĂ, CULEASĂ FIIND DIN MAI MULŢI ISTORICI ANTICI ŞI MODERNI" de maiorul D. Pappazoglu. Pe coperta interioară, acest titlu este completat cu precizarea porţiunii de fluviu descrisă: „Din Poarta de fier pînă în Marea Neagră". Volumul are dimensiunile 10/16 cm şi conţine 58 pagini.

Ghidul cuprinde: descrierea celor două maluri ale Dunării, a oraşelor de pe acestea cu cîte un mic istoric al lor, precum şi „Numirea ostroavelor celor mai de căpetenie"; date privitoare la comerţ şi la materialele „ce se poate pluti" pe rîurile care se varsă în Dunăre; descrierea oraşului Bucureşti şi a colecţiei „de antichităţi, nomismatică şi rarităţi din Romînia", aparţinînd autorului care este cunoscut pentru faptul că a înfiinţat primul muzeu din capitala ţării noastre.

Urmează apoi un text adresat „*Domnilor voiajori*", în care autorul, după ce arată că „*giganticul şi frumosul rîu al Dunări*... au fost în toate statele descris de mai mulţi autori... „dar că" deşi este destul de mare întinderea sa pe frontiera Romînii, ...niminea pînă-acum nu au scris nimic pentru această distanţie!", roagă pe călători să-i preţuiască „zelul de prim editor al unei asemenea descrieri a Dunării Romîniei".

Din descrierea Bucureştiului aflăm că pe atunci hotelurile „cele bune şi frumoase" erau numite Fieschi, Concordia, Otel de Franca, Patria, Otel London; că una din atracţiile capitalei era „dealul Filaret cu grădinile frumoase"; că în dealul Spirei era „noua tornărie a oştirii şi fondăria artilerii"; că în afară de „frumoasele şi încîntătoarele grădini din mijlocul oraşului la balta Cişmegiului" mai erau altele „şi în Piaţa Sf. Gheorghie"; că la Şoseaua Kiseleff era un „basen"; se îndeamnă călătorii a vizita maşinile de cişmele în marginea Dîmboviţii de unde se împarte apa în toată Capitala, morile de aburi şi maşina spălării rufelor; aflăm în sfîrşit amănunte despre „clopotul cel mare din curtea Mitropoliei, monument turnat de ruşi, din tunurile luate de la turci în războiul de la anul 1828".

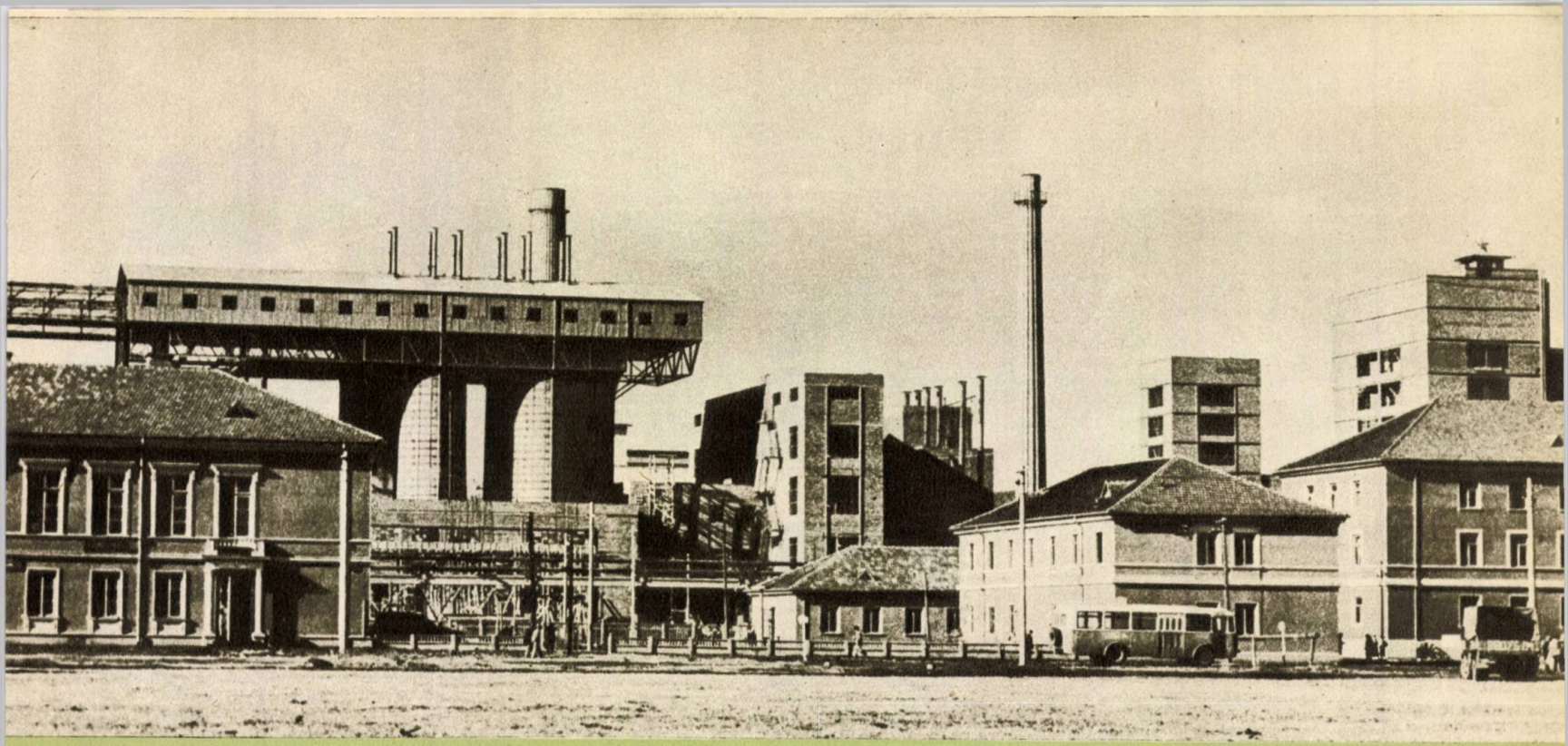

Cetate a chimiei

Scăpat din încleştarea de piatră a Carpaţilor, Oltul dă bineţe, cu ape mai potolite, insoritelor dealuri ale Vilcei. Cline domoale peste care, înlocuind severitatea bradului, urcă la fel de domoale livezile.

Venind dinspre Turnu-Roşu, în aprii, laşi în urmă zăpezi încă netopite, ca să te întîmpine aici o altă zăpadă, la fel de diafană, zăpada livezilor. Te primeşte, pe toată deschiderea văii, care se lărgeşte de aici într-un con de lumină, un univers de miresme. Citeşti de pe acum în aerul cu prospeţimi de izvor, viitoarea recoltă a toamnelor.

Călătorul de azi va întîlni în calea lui toate acestea şi încă ceva. Ghidurile noastre turistice se cer an de an primenite. Pentru cel ce n-a revăzut împrejurimile Govorei de mult, faţa de azi a locurilor i se va părea uluitor schimbată. Va înclina o clipă să se întrebe dacă nu se găseşte într-un alt colţ de ţară, cunoscut prin aprigile lui transformări industriale şi va trebui să ia din nou coordonatele locului. Într-adevăr, aceleaşi dealuri domoale încărcate cu vii şi livezi... Aceleaşi sate, vestite odinioară prin sărăcie şi bolişte... Aceleaşi ape ale Oltului, ca şi în vara cînd au băut din ele caii soldaţilor lui Traian.

Schimbările se anunţă, hăt, de departe. În cerul strălimpede s-a vărsat de-acum tuşul gras al fumului industrial zvîrlit din cele cîteva coşuri de peste 70 m, în continuă erupţie. Sînt turnuri care desenează în rînduri strîmbe pe cer, cu nori fantastici, aşezarea de jos.

La Govora, între patriarhalele dealuri cu vii şi livezi, s-a înălţat într-un ritm ce măsoară intensitatea zilelor noastre, o cetate industrială. O vestesc de departe norii ei de tuş. O vestesc turnurile. O vestesc oamenii locului pentru care noua aşezare a devenit de mult a lor.

— Încotro?

— La uzină!

(A fost cioban, iar acum lucrează la cuptoarele de ardere sau la calcinatoare). Au venit spre ea în convoaie, în convoaiele cu care porneau odinioară spre tîrg. la Vîlcea sau la Drăgăşani, şi mulţi au rămas aici. Şi-au făcut meserii noi. Au toţi sentimentul că uzina le aparţine şi că au ridicat-o ei.

Nu numai ei. Dar vîlcenii mai au încă un ce de mîndrie în plus. Ei ştiu că la produsul final al uzinei, soda calcinată, au contribuit şi contribuie, în afară de ei, cîteva elemente de mîndrie ale locului. Contribuie Oltul, contribuie munţii.

Pentru sodă este nevoie de calcar. „Avem calcar din belşug" — au spus munţii Bistriţei. La numai 40 km de uzină, s-a deschis o carieră, iar piatra fuge pe funiculare la vale, apoi pe vagonete, pînă în gigantiecele cuptoare de ardere.

Pentru sodă este nevoie de sare. „Este şi sare" — ş-au lăudat Ocnele-Mari. S-au forat la Ocniţa 10 sonde. Dar aici a fost nevoie şi de sprijinul Oltului. Apele lui vin la sonde prin apeducte, se încarcă de sare, devin saramură şi se întorc apoi, prin conducte speciale, la uzină.

Sînt darurile pămîntului. Contribuţia Oltului. Contribuţia munţilor. Ca Govora să ne dea sodă, au mai trebuit, însă, cîteva elemente.

A mai trebuit planul de chimizare a ţării. Au mai trebuit planurile concrete ale uzinei. Au mai trebuit zecile de vagoane de utilaje, livrate din Uniunea Sovietică. Au mai contribuit la înzestrare şi uzinele noastre. Ne-au mai dat o mînă de ajutor şi prietenii cehi, care ne-au trimis utilajele unei termocentrale. Cetatea a fost gata şi înainte de termen a dat prima şarjă. Au fost încărcaţi primii saci de sodă. S-au pus primele etichete de expediţie.

Între dealurile patriarhale ale Govorei se petrec acum complicatele metamorfoze ale chimiei moderne. Asistă şi participă la ele oameni care pînă mai ieri mînuiau doar sapa şi foarfecele de vie.

Din munţii Bistriţei vine calcarul. De la Ocniţa, saramura adusă de Olt... Ard cele patru gigantice cuptoare, zi şi noapte, îndopate cu piatră şi cocs. Sînt în funcţiune uriaşele turnuri de fontă, din sala de absorbţie-carbonatare, unde se petrec ultimele procese. În coloanele masive, de cîte 1000 de tone fiecare, ia naştere soda.

Govora s-a legat cu marele complex industrial al ţării. Darul ei la drumul fabricilor de sticlă, săpunuri, mase plastice. Mîngîind spuma valului de mătase artificială ne vom duce cu gîndul şi la Govora.

Plutind pe apele Oltului, pe urmele vechii magistrale romane, vom însemna în noul nostru ghid, în desenul frumoaselor dealuri, turnurile acestei moderne cetăţi a chimiei.

PAUL ANGHEL

ELEFANȚII DIN... COMUNA IRIMEȘTI!

Pe teritoriul comunei Irimești din raionul Olteț, s-a făcut, în primăvara anului 1960, o însemnată descoperire arheologică constînd dintr-un întreg cimitir, în care se aflau oase foarte mari ale unor animale necunoscute.

O echipă de specialiști de la Institutul de speologie și Comitetul geologic, făcînd săpături sistematice, a găsit aci părți din scheletele a trei elefanți de climă tropicală, specie de viețuitoare necunoscută pînă acum în țara noastră.

Numele științific al acestor elefanți care au trăit pe la începutul erei cuaternare, în urmă cu peste 600.000 de ani, este Archidiscodon meridionalis.

Mulțumită însemnatei descoperiri arheologice din com. Irimești se va putea reconstitui scheletul întreg al acestui animal, dispărut de sute de mii de ani, stabilindu-se și numeroase date noi privitoare la epoca cuaternară pe teritoriul țării noastre.

Scheletul reconstituit al unuia dintre acești elefanți, va fi expus la muzeul „Grigore Antipa" din Capitală.

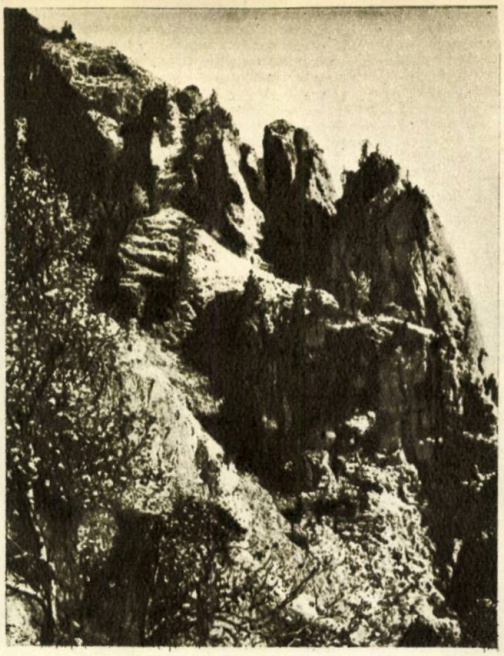

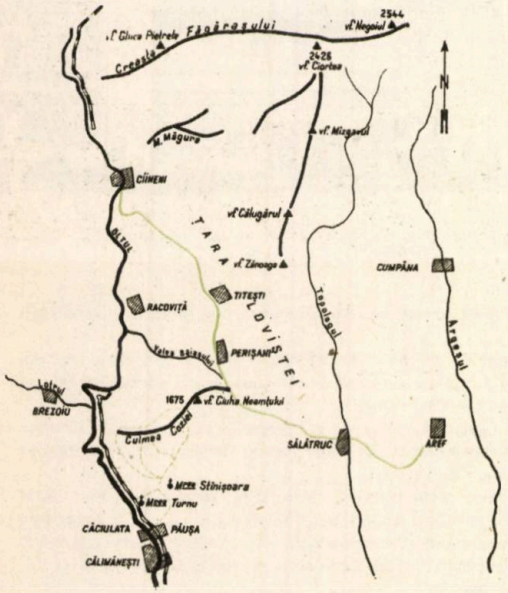

MUNȚII COZIEI

Cozia, pe adevăratul său nume Ciuha Neamțului, măsoară 1677 m altitudine și totuși, cît de nebănuită și cuprinzătoare este perspectiva ce se desfășoară de pe vîrful său singuratic! Privit de pe drumul văii Oltului, acest vîrf nu covîrșește prin masivitate, iar conturul său calm și marile păduri ce-l înconjură, asound, în bună parte, minunatele lui orînduiri de piatră.

Către miazănoapte, versantul prăpăstios al Coziei se pierde în marginea Loviștei, depresiune vastă cuprinsă între valea Băiașului (la sud), valea Oltului (la vest) și spinările prelungi pe care masivul Făgărașului le trimite către cîmpie.

În mijlocul acestei adîncituri întinse, ce măsoară mai bine de 200 kmp, se înalță cetatea de piatră a muntelui Măgura. Aici, în țara Loviștei, apărată din toate părțile de culmi înalte, adevărate bastioane naturale, s-a putut înjgheba unul din primele voievodate ale Țării Romînești. Documente, datînd de peste 700 de ani, arată că acest ținut, greșit localizat de unii istorici în dreapta Oltului, cuprinde de fapt bazinul intracarpatic al Titeștilor.

În înțelesul vechi, Loviștea reprezenta „o țară"; mai tîrziu, un nume atribuit munților înconjurători, pentru ca astăzi să fie denumirea pe care localnicii o dau bazinului Titeștilor.

De aici s-au despletit numeroase drumuri pastorale, unele de-a lungul văii Oltului și văii Lotrului, altele legînd străvechile așezări ale Cîinenilor cu cele ale Sălătrucului și Titeștilor.

Dincolo de cursul sinuos al Oltului, spinările munților Buila se succed tot mai estompate, spre apus, iar către miazănoapte, sfîrșesc brusc în apele Oltului. Peste această vale culmile împădurite ale munților Lotrului și Cibinului se pierd în zare.

Dincolo de Țara Loviștei, către miazănoapte, privirea îmbrățișează, fără hotar, covîrșitorul decor al Făgărașului, cu vîrfurile și culmile ce se succed din Olt în Piatra Craiului.

Către miazăzi, în imediata vecinătate a vîrfului Cozia, apar munții Piatra Scorțarului, turlele ascuțite ale Foarfecii și vîrful Durducului, despărțit printr-o vale adîncă de Ciuha Mică a Coziei, iar dincolo de amfiteatrul stîncos ce se deschide sub muchia principală, noianul de dealuri împădurite și de luminișuri se pierd la orizont, întretăiate de firul de argint al Oltului.

Clima blîndă a regiunii a înlesnit dezvoltarea unei flore bogate pe brîurile, coastele și abrupturile Coziei. În cele mai sălbatice regiuni apar, înfrățiți, frasinul de munte cu gorunul, fagul de vîrstă seculară cu pinii și molizii înalți. Și, lucru surprinzător, nucul urcă și el pînă sub culme. Pîraiele ce curg în mici cascade, șipotele și marele număr de grote, completează peisajul de un specific cu totul aparte al Coziei.

Numeroase drumuri și poteci de oi duc din valea Oltului către vîrful muntelui. Între acestea, drumul ce urcă de la mănăstirea Stînișoara peste Fruntea Oii și Culmea cu Pini, în vîrful Ciuha Neamțului (3 ore); drumul Colțul lui Damaschin — Piatra Vlădesii — muntele Durducul — vîrful Ciuha Neamțului (2—3 ore); mănăstirea Stînișoara — Peștera din Cale — Muchia Scorțarului — Curmătura Mică — vîrful Ciuha Neamțului (3—4 ore).

Pentru a ajunge la mănăstirea Stînișoara, vom porni fie din halta Călimănești, prin cătunul Păușa — Dealul Păușa — la Troiță — mănăstirea Stînișoara, pe drumul de care (durată 2 ore), fie din halta Mănăstirea Turnul — mănăstirea Turnul — mănăstirea Stînișoara pe un drum larg ce se parcurge în aproximativ 2 ore.

CÎNTEC DE PE DUNĂRE

Saltă Dunărea pe-o lună
De zăpadă şi polei.
Ca o sanie îşi sună
Undele cu clopoţei.

Fuge Dunărea sireapă,
În galop, din Severin.
Goana glasului de apă,
Valuri, cîntecele vin.

Glasul tulbure-al Sulinei
Dă răspuns prin mîlul greu.
Glasu-al cui e, valul cine-i,
Ţie tot poporul meu.

CICERONE THEODORESCU

DUNĂREA

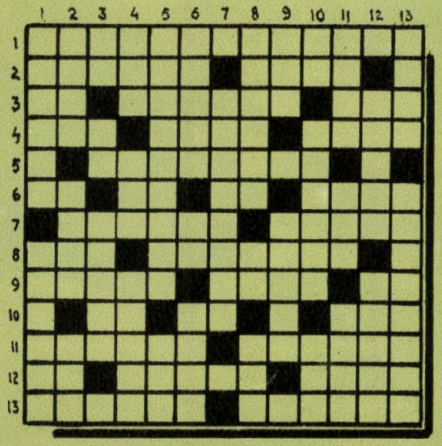

Orizontal: 1. Loc de un rar pitoresc între Vîrciorova şi Gura Văii, în care, cînd apele Dunării scad, ies la suprafaţă stînci de calcar şi gresii dure (3 cuv.). 2. Localitate pe Dunăre în porţiunea unde apele sale străbat munţii printr-unul din cele mai lungi şi mai frumoase defileuri de pe glob. — Singur. 3. Posesiv. — Loc între Sviniţa şi Ogradena în care malurile Dunării sînt înalte şi foarte apropiate, lăţimea fluviului e redusă la 112 m, dar adîncimea ajunge la 75 m. — Crustaceu. 4. Punct cardinal. — Momeală pentru peşti. — Afluent al Dunării care formează, spre vărsare, graniţa cu R.P.F. Iugoslavia. 5. Acolo se găsesc cele mai variate flori. 6. Unu şi una!. — Patru roman. — În fiecare port, pentru acostarea vapoarelor. 7. Oraş dunărean în apropierea căruia se află frumoasa staţiune balneară Lacul Sărat. — A alătura. 8. Prefix. — Alt port la Dunăre, în cîmpia Olteniei. 9. Justificare. — Căpetenie arabă. — Interjecţie. 10. Soare pe Nil. — Victor Heräscu. — Afluent al Dunării. 11. Nemişcată. — Mare port dunărean şi important centru al industriei noastre siderurgice peste cîţiva ani. 12. Alfa şi omega. — Rîu care, după ce primeşte apele Mehadiei, se varsă în Dunăre la Orşova. — Peşte de Dunăre. 13. Una din mulţimea de bălţi formate în lunca Dunării — Plantă agricolă.

Vertical: 1. Lac între Jiu şi Olt. — Poarta de intrare a Dunării în ţara noastră. 2. T. Severin, T. Măgurele, Zimnicea, Giurgiu sau Călăraşi. — Îndemînatic. — De dată recentă. 3. În Hîrşova! — Tudor Florian. — Zborul agitat al unui număr mare de păsări sau insecte. 4. La uşă sau la pantof. — Nume feminin. — Pluteşte pe valuri. 5. A compus nemuritorul vals „Valurile Dunării". — Arbore cu flori plăcut mirositoare. 6. „... de la Rusca", de Dan Deşliu. — Peste sol! — Anotimp propice turismului. 7. Între Orşova şi Vîrciorova, apele Dunării ocolesc de o parte şi de alta această frumoasă insulă, în care cresc leandri şi trandafiri. 8. ..., drum fără pulbere. — Înainte de amiază. — Gospodărie agricolă de stat. 9. Somnifer cu barbă. — Fruct comestibil. 10. Parte dintr-un defileu! — Îl culeg albinele. — Braţul sau Greaca. 11. Asigură înmulţirea peştilor. — Peste el s-a tras brazda. — Erupţie vulcanică. 12. Afluent al Dunării, între Olt şi Siret. — Dunărea, între ţara noastră şi R. P. Bulgaria, de la satul Gruia la satul Ostrov. 13. Intră în compunerea stîncilor. — Izvoraşte din Bucegi, udă Bărăganul şi se varsă în Dunăre.

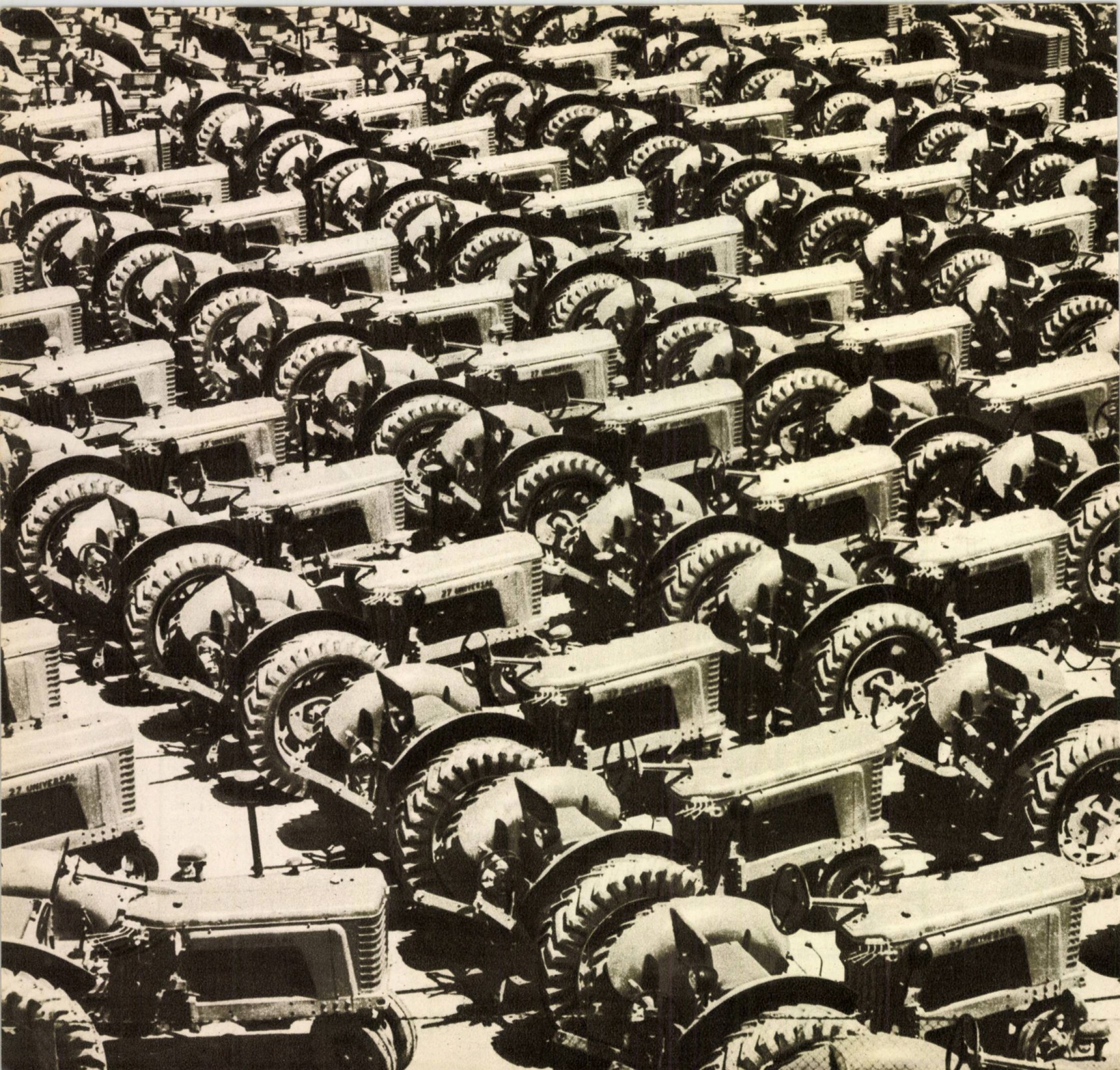
27 UNIVERSAL

DRUMEȚIE PRIN FĂGĂRAȘ ȘI BUCEGI

FĂGĂRAȘ ȘI BUCEGI, IATĂ NUME CARE SPUN ATÎT DE MULT ȘI INVITĂ ATÎT DE STĂRUITOR, ÎNCÎT NICI NU ȘTII CE POȚI LĂSA DE-O PARTE, ÎNTR-O EXCURSIE ORI CÎT DE LUNGĂ ÎN JURUL LOR.

CUM POȚI OCOLI SIBIUL CU ARHITECTURA LUI MASIVĂ, CU MUZEELE VESTITE, CU PĂLTINIȘUL, OCNASIBIULUI ȘI FABRICILE LUI MODERNE? DAR FĂGĂRAȘUL, ORAȘUL VICTORIA RĂSĂRIT CA DIN PĂMÎNT LA POALELE MUNȚILOR, TÎRGU-MUREȘ ȘI ORAȘUL STALIN, CEL CARE A DAT ȚĂRII PRIMUL TRACTOR ROMÎNESC ȘI CARE EL ÎNSUȘI CONSTITUIE UN OBIECTIV TURISTIC INEPUIZABIL? DAR LOCALITĂȚILE DE PE VALEA PRAHOVEI, DE LA COMARNIC LA PREDEAL ȘI MAI DEPARTE LA TIMIȘ, MAI AU OARE NEVOIE SĂ FIE RECOMANDATE?

APELE ADUCĂTOARE DE SĂNĂTATE DIN REGIUNEA VULCANILOR STINȘI ȚÎȘNESC DIN BELȘUG LA TOPLIȚA, BIBORȚENI, BORSEC, ZIZIN, MALNAȘ, BODOC, VÎLCELE, COVASNA ȘI SOVATA, IAR LOCURILE UNDE S-AU PETRECUT EVENIMENTE DE SEAMĂ ÎN ISTORIA PATRIEI — BRAN, RÎȘNOV, ȘELIMBĂR, AVRIG, FELDIOARA — ATRAG NU NUMAI PE CERCETĂTORI, DAR ȘI PE TURIȘTI.

O ECONOMIE ÎNFLORITOARE S-A DEZVOLTAT AICI ÎN ANII PUTERII POPULARE, ROD AL COLABORĂRII FRĂȚEȘTI ÎNTRE ROMÎNI, GERMANI ȘI MAGHIARI ȘI DOVADĂ STAU UZINELE DIN SIBIU, ORAȘUL STALIN, MEDIAȘ, GĂLĂUȚAȘ, REMETEA, FĂGĂRAȘ ȘI VICTORIA, CA ȘI GOSPODĂRIILE COLECTIVE DIN ȚARA BÎRSEI.

ÎN TOT TIMPUL ANULUI, PENTRU LUNGI EXCURSII SAU SCURTE PLIMBĂRI DE SFÎRȘIT DE SĂPTĂMÎNĂ, CABANELE DIN MUNȚI NE AȘTEAPTĂ. CINE VREA SĂ CUNOASCĂ FĂGĂRAȘII, POATE PLECA DE LA PORCEȘTI, LÎNGĂ SIBIU ȘI DE ACOLO PE CREASTĂ PESTE SURUL, PE LA LACUL AVRIG, PESTE ȘERBOTA, NEGOIUL, PE LA LACUL BÎLEA, PESTE CAPRA, MOLDOVEANUL ȘI URLEA, PARCURGÎND UN TRASEU, CE E DREPT, NU TOCMAI UȘOR, DAR INEGALABIL PRIN FRUMUSEȚEA LUI SĂLBATICĂ. LACURILE ALBASTRE VARA, „FLOAREA DE COLȚ", SMIRDARUL PARFUMAT ȘI CAPRELE NEGRE NE ÎNSOȚESC ÎN DRUM, IAR LINIȘTEA ALBĂ A ZAPEZILOR ÎNVĂLUIE CABANELE IARNA CÎND NU RĂSUNĂ PE PANTE CHIOTELE SCHIORILOR.

TRECÎND PESTE PIATRA CRAIULUI NE PUTEM OPRI LA BRAN, ORI MERGE MAI DEPARTE CĂTRE POSTĂVARUL ȘI POIANA STALIN, SAU URCA DIN NOU SPRE BUCEGI, PE CARE NICI UN TURIST CE SE RESPECTĂ NU I-A OCOLIT VREODATĂ. PEȘTERI ȘI PĂDURI, PLAIURI ÎNFLORITE ȘI CHEI, APE ÎNVOLBURATE ȘI STÎNCI, CABANE ȘI VÎRFURI SEMEȚE, ACEȘTIA SÎNT BUCEGII UNDE VARA ȘI IARNA ZECI DE MII DE TURIȘTI — OAMENI AI MUNCII — ÎNVAȚĂ PRIMELE PAGINI DIN ABECEDARUL SCHIULUI ȘI AL DRUMEȚIEI. DE UNDE SĂ PORNIM? DE ORIUNDE! CE SĂ VEDEM? TOTUL!

IAR DACĂ DORIM ȘI ALTCEVA, DUPĂ ATÎTEA LOCURI MINUNATE, O PORNIM DIN ȚARA BÎRSEI ÎN SUS CĂTRE HARGHITA, MUNȚII BARAOLT, IZVOARELE MUREȘULUI, TUȘNAD ȘI CĂLIMANI ÎN REGIUNEA VULCANILOR DE ALTĂ DATĂ UNDE VOM ÎNTÎLNI UN PEISAJ NOU, O FRUMUSEȚE NOUĂ.

PENTRU A VEDEA TOATE ACESTEA PARTIDUL A CREAT CELOR CE MUNCESC POSIBILITĂȚI LARGI SĂ SE BUCURE DE TOT CE E FRUMOS ȘI INTERESANT DE-A LUNGUL ȘI DE-A LATUL ȚĂRII. AJUNGE SĂ TE HOTĂRĂȘTI S-O PORNEȘTI LA DRUM!

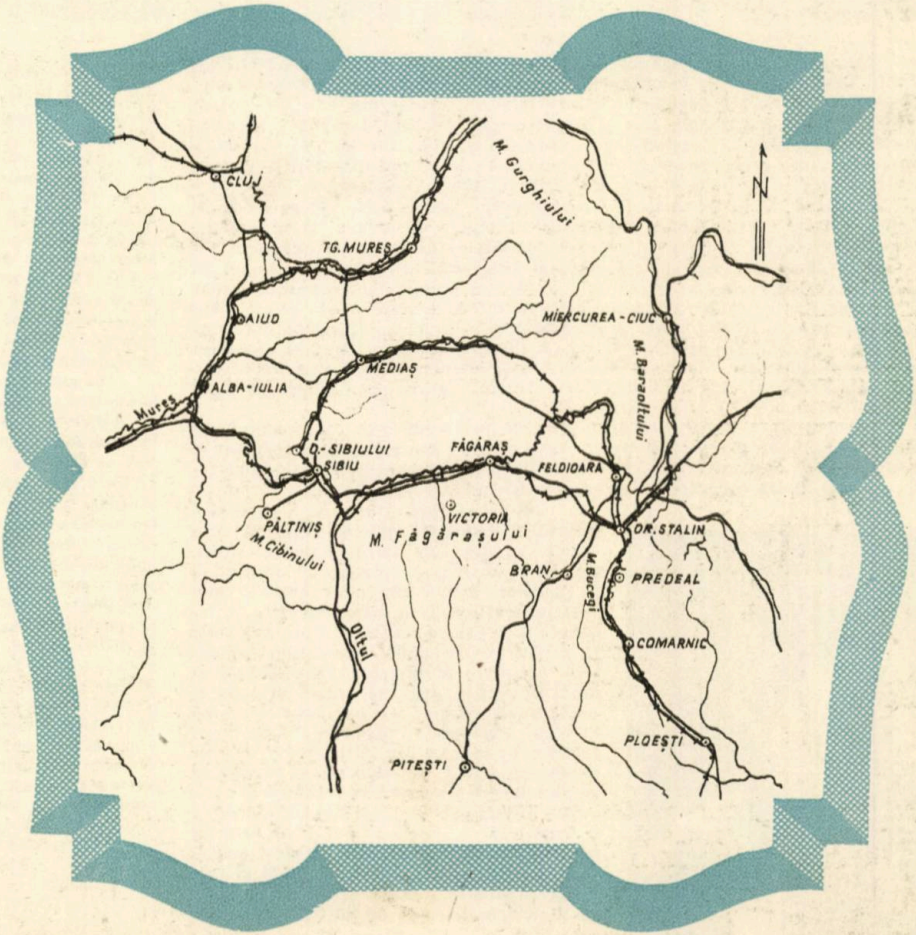

perite de migăloase pirogravuri, făcute doar cu un cui înroşit, troiţe şi buciume, — iată unele din obiectele, adevărate opere de artă, în care străluceşte imaginaţia bogată, verva scînteietoare, perseverenţa plină de minuţiozitate, robusteţea morală şi optimismul sănătos al locuitorilor din Săliişte.

Nu numai arta plastică e, însă, la loc de cinste aici. La acelaşi nivel superior se situează şi cea muzicală. Folclorul muzical săliştean, ca întregul folclor din zona etnografică cunoscută sub numele de Mărginimea Sibiului, şi-a cîştigat de mult preţuirea şi admiraţia unanimă. În ce priveşte arta interpretativă, Săliştea ţine fruntea la fel de sus. Corul din Săliişte, înfiinţat în anul 1887 de marele compozitor înaintaş Gheorghe Dima, a reuşit, de multă vreme, să devină cunoscut în toată ţara. Această valoroasă formaţie corală de artişti amatori a dus pretutindeni faima folclorului muzical săliştean, cîntînd pentru oamenii muncii de pe Valea Jiului, din Bucureşti, Ploieşti, Curtea de Argeş, Buzău, Focşani, Timişoara etc. Partidul şi guvernul au dat o înaltă apreciere corului din Săliişte, decorîndu-l în 1958 — cu ocazia împlinirii a 75 de ani de activitate — cu „Ordinul Muncii" cl. II-a. Tot atunci şapte coriişti au primit „Medalia Muncii". Audierea unui concert al corului din Săliişte întregeşte în mod luminos ansamblul de frumuseţe şi pitoresc al acestui memorabil muzeu etnografic în aer liber.

ION DRĂGOESCU

UN MUZEU ÎN AER LIBER: SĂLIŞTE

Intrarea în marele muzeu în aer liber de la Săliişte se face pe dealul Căţănaşului, înălţime situată la cîţiva kilometri de sat. Aici, pe Căţănaş, se află urmele unei vechi cetăţi dacice descoperite în anul 1959. Prima luare de contact cu muzeul săliştean vorbeşte aşadar despre originea acestei localităţi, care datează afund, în trecut, pierzîndu-se în negurile istoriei. De fapt, se pot vedea şi urme de viaţă preexistente cetăţii dacice. În împrejurimile Săliştei săpăturile arheologice au scos la iveală multe vestigii preistorice.

Coborînd de pe Căţănaş şi apropiindu-ne de Săliişte, se petrece un fenomen extrem de interesant: nu noi ne apropiem de muzeu, ci muzeul ne iese în întîmpinare. Oamenii pe care îi întîlnim sînt ei înşişi exponate vii ale acestui pitoresc muzeu larg desfăşurat sub cerul albastru. Şi asta nu în zilele de sărbătoare, cînd săliştenii îşi îmbracă cele mai bune veşminte. Chiar într-o zi de lucru. Chiar la femeile care se întorc trudite de la cîmp, vom admira frumuseţea fotelor negre şi a cămăşilor, ale căror mîneci bufante sînt împodobite cu „rîuri" negre, brodate cu o fantezie şi cu un simţ al armoniei de-a dreptul uluitoare. Aceleaşi cusături atrag atenţia de pe cămăşile bărbăteşti, împodobite şi ele, mai ales, de-a lungul „gurii cămeşii" şi în jurul „pumnaşilor".

Frumuseţea portului săliştean este de mult cunoscută, ea putînd sta alături de minunatele creaţii populare vestimentare din ţinuturile Gorjului şi ale Muscelului. Fantezie şi sobrietate, echilibru cromatic şi simţ al nuanţelor, — totul îşi dă întîlnire în mîndreţea costumelor săliştene.

Dar costumele sînt doar o parte din pitoreştile exponate pe care „muzeul" din Săliişte le oferă cu dărnicie vizitatorului etalate pe uliţe şi pe prispe, în grădini şi la răscruci. Primăvara, cînd fetele şi nevestele deretică prin case, ogrăzile înfloresc ca într-o vastă revărsare florală. Scoase la aerisit, pe frînghii şi pe garduri, scoarţele, velinţele, ştergarele, maramele rîd şi cîntă în zeci şi zeci de culori şi nuanţe, de la aurul discret al borangicului, pînă la roşul exploziv al macului. Arta ţesătoarelor de covoare din Săliişte este de asemenea un punct de atracţie şi interes al acestei localităţi unice în felul ei.

În acelaşi timp, atenţia turistului va fi solicitată, în egală măsură, de arta cu totul remarcabilă pe care o dovedesc sculptorii şi pirogravorii populari. Porţi şi cerdaceuri sculptate, bidare şi fluiere înflorite cu măiestrie din vîrf de cuţit, doniţe aco-

SADU, RÎUL HIDROCENTRALELOR

Sadu — vine de la *sad* ceea ce înseamnă grădină. Poţi intra în valea Sadului (adevărată vale-grădină) fie de la Tălmaciu (pe drumul fostei căi ferate forestiere, azi înlocuită cu o şosea) fie pe la Păltiniş după ce ai escaladat vîrful Oneştiului. Sadul, rîu rece şi repede, care a dat văii numele său, se zbenguie peste pietre şi se strecoară agil printre stînci şi măguri împădurite. Dar joaca rîului nu mai e de mult fără rost. Apele neastîmpărate au fost invitate să bată în paletele hidrocentralelor care alcătuiesc una după alta o adevărată salbă. Între centrala Sadu I care a dat curent electric încă la sfîrşitul anului 1897 şi pînă la Sadu V cu barajul său înalt de 58 m, e aceeaşi deosebire ca între un arbust plăpînd şi un copac vînjos cu rădăcinile adînc înfipte în pămînt. Între cei 4800 mc ai barajului de la centrala Sadu II şi cei 50.000 mc beton turnaţi în barajul de la Sadu V, diferenţa e aceeaşi ca între un pitic şi un uriaş. Sus la 1158 m înălţime, în munţi, pentru nevoile de apă ale hidrocentralei Sadu V, a fost creată o adevărată mare care va avea un volum de 6.000.000 mc apă. Să zicem că nu plouă o săptămînă, două, trei, o lună, sau chiar un an întreg. Tehnicienii care vor deservi hidrocentrala nu vor ridica neliniştiţi ochii spre cer. „Marea" de la Sadu va asigura turbinelor rezerve pentru 5 ani...

Cu prilejul construcţiei complexului de la Sadu V a fost încercată pentru prima oară în ţara noastră o nouă metodă de construcţie a barajului. Acesta nu se mai întinde drept — aşa cum se obişnuieşte — între cei doi versanţi stîncoşi ai muntelui, ci e arcuit, amintind de silueta unui curcubeu. Inginerii şi tehnicienii au avut de rezolvat probleme complicate. Muncitorii au trebuit să arunce în aer 7000 mc de rocă. Dar toate greutăţile au fost înfrînte şi azi arcul de beton al barajului e gata să primească nepăsător apăsarea uriaşă a apei, care va încerca zadarnic să scape din strîmtoarea în care a fost închisă de mîna omului. Pe vremuri, călătorul pe valea Sadului îşi încînta ochii cu priveliştile sălbatice care apăreau de după fiecare cotitură. Auzul lui era fermecat de susurul rîului care sălta jucăuş din piatră în piatră. Astăzi, turistul care urcă pe Sadu în sus, are surpriza de a se întîlni, unde se aşteaptă mai puţin, cu construcţia elegantă a centralei electrice Sadu V ale cărei turbine sînt puse în funcţiune de apele acumulate şi mai sus, la baraj. Dincolo de ziduri motoarele bat ritmic ca o inimă omenească îmbogăţind simfonia munţilor. Fără să ştie că zbenguiala rîului nu mai e o simplă joacă — cerbii coboară din cînd în cînd, de pe culmile împădurite, să-i ţină tovărăşie...

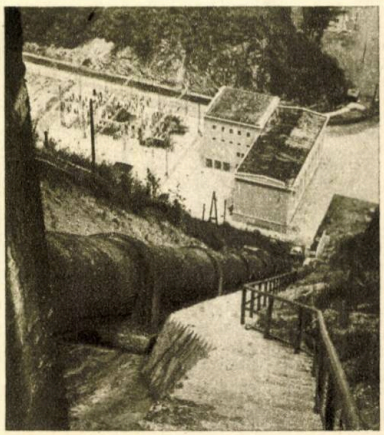

R. ŢIULESCU

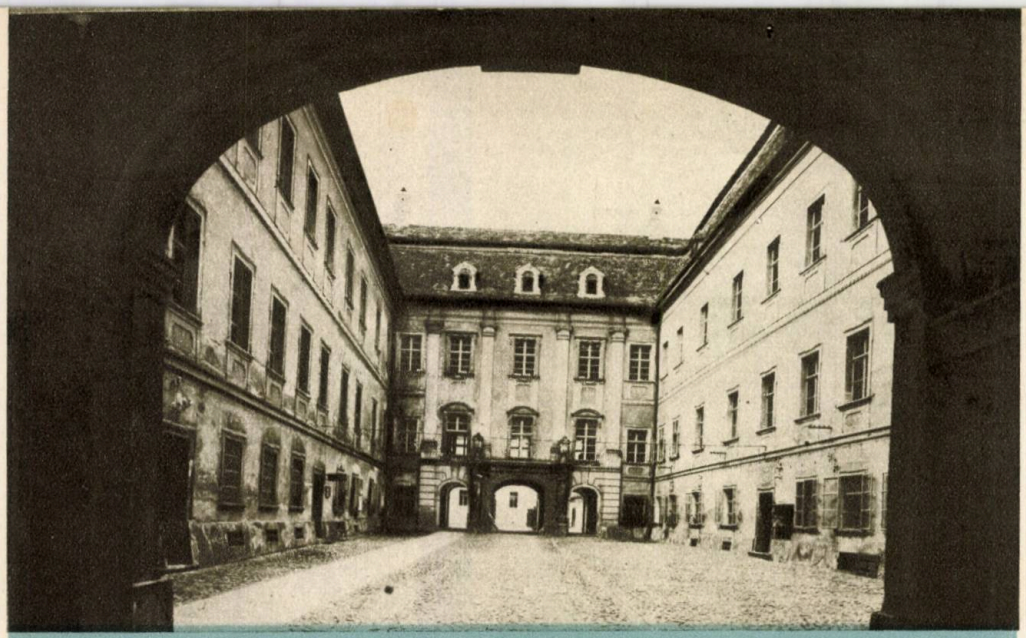

Curtea interioară a muzeului Brukenthal

SCURT POPAS LA SIBIU

Călătorul peste munte, în Ardeal, dornic să cunoască aşezările întărite întemeiate în primele veacuri ale celui de-al doilea mileniu, se cuvine să poposească, după ce a trecut prin Oraşul Stalin, prin Sighişoara, prin Mediaş, la Sibiu. Va afla aici, la malul Cibinului, un oraş fermecător, cu viaţă intensă, păstrînd interesante vestigii din vremi de mult apuse.

O stampă din veacul al XVI-lea înfăţişează Sibiul ca o aşezare cetăţuită: o strînsură de case deopotrivă de mari, cu acoperişuri ascuţite, încinse în două brîie de ziduri străjuite de turnuri şi metereze. Două-trei uliţe strîmte, urcă, în cîteva rînduri de trepte, spre inima oraşului unde se desluşeşte zidirea masivă a unei biserici şi silueta unei singuratice campanile...

Ce-ai zice, călător contemporan, dacă cineva ţi-ar oferi această stampă şi ţi-ar recomanda-o călăuză în Sibiul contemporan? Ai socoti-o glumă, căci greu îţi vine a crede că poţi desluşi în Sibiul de azi imaginea aşezării de acum patru veacuri. Şi totuşi, de porneşti cu atenţie la drum afli, în oraşul nou, din vremea noastră, urmele bătrînului Hermannstadt reprezentat în stampe de demult. Zidurile cetăţii nu le găseşti semeţe ca odinioară cînd aveau menirea să înfrunte oştile turceşti; nici cele patruzeci de turnuri, care zice-se că le-a avut cetatea, nu se mai înalţă trufaşe spăimîntînd duşmanii. Din veacul al XVIII-lea, cînd a pălit nimbul războinic al cetăţii, vechile ziduri şi turnuri de apărare au rămas în seama ruinării de nimeni şi de nimic oprită. Mai vezi acum ici, colo, urmele lor, măcinate de vreme, acoperite de iederă, pe alocuri înnăbuşite de noile construcţii.

Călăuzit de înfăţişarea bătrînului oraş din stampa veche mai afli, între casele noi, turnul cel singuratic care a slujit la vechea primărie priveghiului pojărniciei. E păstrat cu petele vremii ca un cuvînt rostit în alt grai, din alte timpuri. În umbra zidurilor sale, ocolind prin străduţe întortochiate afli clădirea contemporană lui ridicată cu patru secole în urmă şi nu departe de ea cea mai veche biserică a Sibiului, pomenită în documente încă de prin anul 1292.

Sub arcadele care sprijineau cîndva zidurile de apărare, urci treptele spre catedrala luterană. Aici, în ferula întunecoasă o placă de mormînt — a lui Mihnea Vodă, cel ucis la Sibiu — îţi aminteşte de legăturile sibienilor de odinioară cu Ţara Romînească, de răutăţile care măcinau domniile şi pe fruntaşii breslelor.

Dincolo de mărturiile evului mediu stăruie în Sibiu o seamă de amintiri scumpe localnicilor şi nouă tuturora. Amintiri despre oameni care au trăit şi muncit aici, sau care au trecut prin Sibiu ca fumegările toamnei. Pe o casă ca oricare alta poţi citi o inscripţie care pomeneşte de marele Petöfi poposit acolo la 1 aprilie 1849. Tot în Sibiu afli că au răsunat, acum un veac, acordurile unui pian sub mîinile lui Franz Liszt. Un an mai tîrziu, în 1829, ispitit de faima oraşului muzical, s-a oprit în Sibiu, în plină glorie, Johann Strauss. În Sibiu şi-a făcut ucenicia poetică George Coşbuc; aici a muncit ani în şir iubitorul de folclor şi muzică romînească Gheorghe Dima şi generaţii de tineri au învăţat de la dascălul din Avrig, Gheorghe Lazăr.

Dar frumuseţea Sibiului n-o face numai puterea de evocare a trecutului şi aducerile aminte. Dacă stampa de acum patru veacuri arăta doar cîţiva pomi în vecinătatea bisericii monumentale, străzile Sibiului de azi sînt umbrite de arbori, megieşiile lui sînt locuri de desfătare cu parcuri largi, potopite de verdeaţă. Nimeni nu poate de aceea, trece prin Sibiu fără a se opri în locul de se cheamă „Dumbravă", fără a se odihni în tihna parcului, fără a se încînta în liniştea lacului cel plin de crapi îmblînziţi care se înghesuie să prindă hrana pe care oamenii le-o dau precum în alte părţi hulubilor, fără a privi bătrînul steţar care, legenda spune, va fi ţinut de umbră lui Atila.

Podoaba pururi tînără a parcurilor şi grădinilor luminează vechile zidiri şi dau Sibiului o prospeţime rară.

Podoabe ale naturii, podoabe ale trecutului păstrează Sibiul. În greu urcuş, generaţii la şir de oameni simpli, nepoţii şi strănepoţii celor care au înălţat cîndva prima aşezare, au adăugat veac de veac oraşului semnele vremii lor. În Sibiu s-au înălţat fabrici mari, fabrici vestite. Oamenii simpli care cîndva le-au zidit, le stăpînesc acum şi le cîrmuiesc. Munca lor dă tinereţe, adevărată tinereţe bătrînului oraş. Este tinereţea străzilor pline de lume, tinereţea oamenilor liberi care trăiesc, muncesc şi se bucură de viaţă liberă.

Semnele tinereţii adevărate pe care o trăieşte azi bătrînul Sibiu, le înţelegi mai bine poate — oricît ar părea de paradoxal — atunci cînd te desprinzi pentru cîteva clipe din forfota oraşului şi păşeşti în liniştea Brukenthalului. Aici, în cel mai vechi şi poate cel mai frumos muzeu din ţară, pot fi văzute semne ce evocă viaţa de toate zilele a Sibiului din veacurile trecute. O mantie roşie a senatorilor, veşminte negre ale consilierilor, insigne ale puternicelor bresle, scule de tortură. Toate cuvintă despre vremea cînd Sibiul evului mediu se ridica pe munca meşteşugarilor de rînd, stringîndu-şi casele, îngrămădindu-le cu ziduri de cetate. O imagine tristă se plăsmuieşte în liniştea Bruckenthalului din semnele acelei vremi...

Dincolo de poartă, în lumina pieţelor, clocoteşte viaţa Sibiului de azi. Urmaşii celor anonimi care au ridicat oraşul, care au îndurat caznele călăilor, umilinţa staroştilor şi mai tîrziu jafurile stăpînilor de fabrici, fac Sibiul vremii noastre, oraş care respiră din plin bunăstarea şi un anume stil de viaţă în care dominantă se simte cerinţa de confort vădită de altfel în hoteluri, în restaurante, în magazine, în portul oamenilor.

D. I.

Pasaj din oraşul vechi

PRIN PASUL BRAN

Calea peste munţi de la Oraşul Stalin la Cîmpulung-Muscel prin pasul Bran, este una din cele mai frumoase ale ţării noastre şi totodată una din cele mai vechi, fiind menţionată într-o hartă aparţinînd lui Conrad Peutinger din Augsburg, şi care conţinea drumurile imperiului roman din sec. IV al e.n.

Diferite urme, ca cele două monumente funerare cu inscripţii în limba latină găsite la Zărneşti, sau cărămizi cu semnul legiunii a XIII-a Gemina, a cărei amintire se mai păstrează şi azi în numele satului Gemenea (situat la 30 km de Cîmpulung), precum şi alte mărturii ca acelea ale călătorului francez Pierre Lescalopier, care trece pe aici în 1574, sau ca privilegiul dat braşovenilor la 19 noiembrie 1377 de Ludovic cel Mare pentru construirea noii cetăţi a Braşovului, ori stăpînirea temporară a castelului Bran de către Mircea cel Bătrîn, domnul Ţării Romîneşti, iată atîtea semne care dovedesc atenţia acordată acestor locuri în toate timpurile.

În decursul vremurilor, drumul de la Braşov spre Ţara Romînească a fost una din cele mai importante căi comerciale şi strategice deschise între lumea apuseană şi Levant.

*

Parcurgerea acestei regiuni trebuie efectuată, de preferinţă, pornind din Oraşul Stalin, deoarece turistul urcînd pe serpentinele şoseliei spre Giuvala are înaintea ochilor imaginile abruptului masivilor Bucegi şi ale crestei dantelate a Pietrei Craiului.

Vom porni, deci, din Oraşul Stalin ieşind prin cartierul Bartolomeu în direcţia Rişnov-Bran. Şoseaua asfaltată ne duce pe cîmpia plană a Ţării Bîrsei, cale de 28 km pînă la Bran.

La jumătatea distanţei se află oraşul Rişnov. Pe o ridicătură de 150 m se vede, în stînga şoselei, cetatea care, odinioară, era unul din bastioanele cuprinse în complexul de apărare militară a trecătorii. Această cetate a fost construită din lemn în sec. XIII de către cavalerii teutoni, iar mai tîrziu reziditată din piatră de locuitorii ţinutului. Tot aici, în marginea satului a fost stabilit, pe vremea romanilor, castrul cu numele de Cumidava. De asemenea, interesantă este şi o biserică din sec. XIV ale cărei elemente arhitecturale gotice au fost suprapuse unor rămăşiţe de stil romanic.

De la Rişnov, spre stînga, încep a se vedea spinările verzi, împădurite, ale Bucegilor, iar mai departe, silueta masivă a munţilor cu abrupturi spectaculoase. La dreapta şi cam în faţă, se profilează, ca o căciulă enormă de dorobanţ, culmea Măgurii Codlei.

La un moment dat, în faţa noastră apare detaşată, ţîşnind din verdeaţa înconjurătoare, clădirea medievală a castelului Bran.

Castelul teutonilor de la Rîşnov

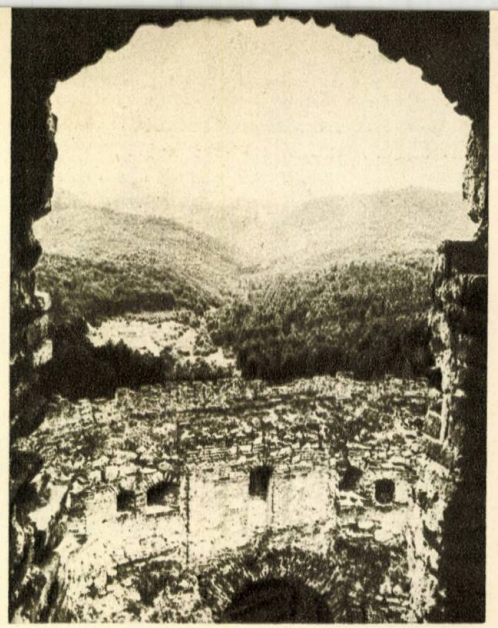

După vizitarea muzeului de aci pornim din nou la drum, de astă dată dornici să cuprindem aspectele minunate ale naturii acestei regiuni, al cărei farmec nespus îl întîlnim mai ales primăvara şi toamna.

*

Situaţia climatică, diversitatea reliefului şi a structurii geologice, fac ca întreaga regiune să se bucure de o complexă varietate de plante cu reprezentanţi mediteraneeni, pontici şi baltici la un loc. În timp ce serpentinele domoale ale şoselei ne urcă pe nesimţite spre Giuvala, ochiul nu ştie în care parte să se mai întoarcă: să privească la stînga, prin zările albăstrui spre creasta masivă a Bucegilor, sau la grigalbenul lutos al pereţilor abruptului de piatră, la spinările colorate de gama bogată a frunzişului soiurilor de pomi, să cuprindă şerpuirile de „hartă vie" ale văii Porţii care se aşterne în jos, ori să privească la dreapta spre aşezările presărate pe platurile Măgurei şi Peşterei de sub munte, sau către despicătura care urmează traseul „prin prăpăstii", ori dantelura ascuţită a crestei Pietrei Craiului a cărei stîncă roză apare cu irizări violacee. Ochiul se mai lasă furat şi de altele: ici de o campanulă, colo de o brînduşă, de o coxinelă, de un „sîngele voinicului" sau de un peteu de zăpadă pe lîngă care piciorul trece...

Şi aşa, pe nesimţite, am ajuns sus la locul fostei graniţe, unde se văd ruinele clădirii picketului de graniceri.

De aici, coborînd puţin, ajungem la cabana Giuvala situată chiar pe şosea, la 14 km de Bran. Micuţă şi zveltă, ea poate adăposti 25 de persoane.

DAN RÎŞCANU

UN DOCUMENT DE ARTĂ FEUDALĂ

Şoseaua pornită din Oraşul Stalin, străbate 25 km prin ampla depresiune a Bîrsei şi cînd să înceapă lupta cu muntele, pentru a răzbate la sud de Carpaţi, în Cîmpulungul muntenesc, îi apare în cale impunătorul castel zidit, cu şase veacuri în urmă, pe o stîncă ce domină cu străşnicie drumul de la înălţimea celor peste 60 de metri. Castelul poartă azi numele satului ce-l înconjură — pitorescul Bran — dar la începuturile sale a primit numele apei care trece pe la poalele stîncii: Turcu (Törzburg).

Braşovenii, meşteşugari şi negustori vestiţi, au cerut regelui Ludovic cel Mare încuviinţarea să ridice o întăritură pe drumul care trecea peste Carpaţi în Ţara Romînească şi de acolo, mai departe, în ţările Asiei. În felul acesta vor putea lua vamă pentru mărfurile transportate pe aici din occident în orient şi invers. Totodată vor putea apăra cetatea Braşovului de năvălirile turcilor, pe care bogăţia braşovenilor nu-i lăsa de loc indiferenţi.

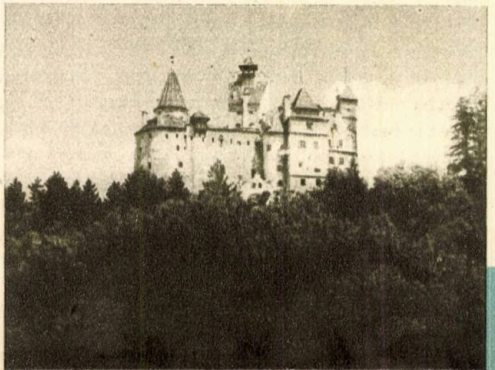

Castelul Bran

La 1377, Ludovic cel Mare a dat braşovenilor privilegiul de a-şi înălţa cetatea care, la început, avea să fie condusă de un castelan desemnat de rege, iar mai apoi de sfatul oraşului Braşov. De altfel, castelul este lăsat zălog (anul 1498) de regele Vladislav Iagello, braşovenilor, care reuşesc în 1651 să-l cumpere devenind proprietarii lui exclusivi.

De-a lungul veacurilor, castelul a trecut prin multe calamităţi care au necesitat renovări şi chiar transformări. În 1593 unul din turnurile importante sare în aer, din pricină că praful de puşcă depozitat acolo a făcut explozie. În 1617 şi 1878 castelul a cunoscut două mari incendii, iar în 1839 şi 1855 a fost zguduit de puternice cutremure.

Acum, de pildă, vizitatorii muzeului de artă feudală găzduit aici, pătrund în castel

pe scara construită în sec. XVII odată cu întreaga aripă a acestei scări.

În sala de intrare se află documentele castelului (fotocopia privilegiului dat de Ludovic cel Mare, reproduceri de stampe și fotografii care înfățișează castelul în diferite epoci, precum și schițele celor 56 de încăperi).

Există în această cameră, în afara documentelor amintite, a unor arme de epocă, o hartă a domeniului castelului, domeniu alcătuit din 19 sate a căror populație o formau iobagii. Viața acestora — ca pretutindeni în condițiile feudalismului — era mizeră. Iobagii trebuiau să muncească pămînturile domeniului, să dea dijme și să vină la castelan cu tot soiul de plocoane. Nu-i de mirare că în 1514 — înflăcărați de răscoala lui Gh. Doja — iobagii din satele castelului Bran au refuzat să mai dea dijme și, mai mult chiar, s-au făcut stăpîni pe pămînturile muncite de ei. Această situație n-a durat mult, căci în 1515, voievodul Transilvaniei, Ioan Zapolia, a înăbușit răscoala.

Din sala de intrare o scară conduce în interiorul castelului, iar alta în micuța curte interioară, cu o fîntînă aparentă scobită într-un capitel de piatră de origină florentină și cu un tun de bronz de la începutul sec. XVII.

Prima încăpere întîlnită în interiorul castelului este sala de arme cu scuturi, armuri pentru cavaleri, alebarde, buzdugane, arbalete, pistoale și flinte din secolele XVI-XVIII și de diferite proveniențe.

La primul etaj se află încăperile afectate, odinioară, funcțiunilor exercitate de castelan și vice-castelani. *Sala de așteptare* cu mobilier sobru, masiv, cu vase de aramă și statui de lemn, colorate; *sala de audiențe* cu un aer mai somptuos, mobilată cu o masă impunătoare, cu un fotoliu din lemn și piele ornamentate, portretele castelanului și castelanei, un dulap în stil spaniol din epoca Renașterii ș.a.; *sala de sfat*, mobilată în stilul secolelor XVII-XVIII și *cancelaria administratorilor* mai mică, mai modest mobilată, piesa sa principală fiind masa de scris.

De la primul etaj, o scară secretă (descoperită în 1936 cu ocazia reparațiilor făcute la un impozant cămin) duce tocmai la etajul III, în *sala de ospețe*. Este o încăpere largă, cu o masă mare în mijloc, cu scaune din lemn și piele în jurul acesteia, cu ceramică olandeză și porțelanuri franceze, cu o scăldătoare pentru copii (sec. XV) și o interesantă sculptură în lemn din sec. XIV reprezentînd pe sf. Iacobus Maior.

La etajul următor se află *sala de vînătoare* cu foarte interesante arme vechi, cu trofee de cerbi, cu exemplare de animale care trăiesc în munții și pădurile din regiunea castelului (urși, lupi, viezuri, pisici sălbatice, vulpi etc.)

Din sala de vînătoare o scară îl poartă pe vizitator spre încăperile cu mobile în stil rococo (despre care se spune că ar fi fost reținute în mod abuziv de un castelan dintr-un transport expediat din Belgia în orientul apropiat.) Tot aici se află dormitorul oaspeților de onoare (în care ar fi fost găzduit și împăratul Iosif II al Austriei). Dormitorul are un pat cu baldachin, sculptat cu o mare măiestrie, în lemn de trandafir (sec. XVII), oglinzi de Veneția, o sobă făcută din plăci de ceramică venețiană și două portrete (dintre care unul a fost identificat ca fiind al împăratului Iosif al II-lea).

Acestea sînt încăperile cele mai importante ale castelului. Există, totuși, încă multe exponate de un mare interes a căror prezentare nu poate fi cuprinsă într-un articol restrîns. Mai cu seamă că dorim să consacrăm cîteva fraze și altor secții ale muzeului de aici.

În primul rînd, merită a fi vizitată secția „Vama medievală" în care pot fi văzute numeroase mărturii (documente, stampe, obiecte) ale intensei activități meșteșugărești și comerciale din vechiul Brașov ca și activitatea vămii de la Bran.

Obiecte de uz casnic din aramă, ceramică germană, olandeză, sticlă de Murano, dantele de Bruges și Chantilly, brocart italian (toate din sec. XVIII și XIX), pistoale poloneze și englezești (din sec. XVIII), o giubea din catifea de Genova (sec. XVIII), Odiseea tipărită la Basel (Elveția) în 1514 și monede emise în diferite țări europene din Suedia pînă în Turcia, din sec. XIV pînă în sec. XIX, toate acestea dovedind că pe șoseaua ce trecea pe la Bran se făcea un negoț intens între occident și orientul apropiat.

În sfîrșit, vizitatorii muzeului Bran au de străbătut, de cîtva timp, încă o secție interesantă, aceea de etnografie, în care au fost expuse în aer liber, diverse construcții din regiunea Branului: o casă cu ocol închis (cu construcții pe toate cele patru laturi), moară, joagăr, piuă, ș.a.

În felul acesta, muzeul — mai exact „Complexul muzeal" de la Bran — oferă vizitatorului posibilitatea să cunoască nu numai impozanta construcție a castelului și obiecte de artă feudală, dar și arta populară din regiune, întruchipată în construcții caracteristice, în ornamente interioare de un simț artistic remarcabil.

S. BONIFACIU

Curte interioară a castelului

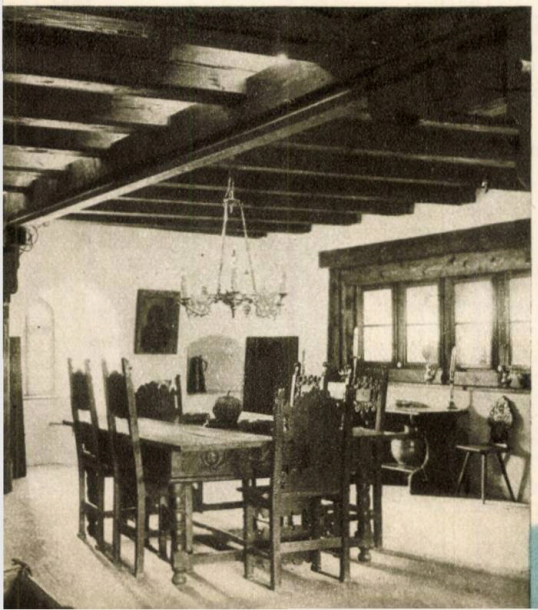

Sala cavalerilor, la Bran

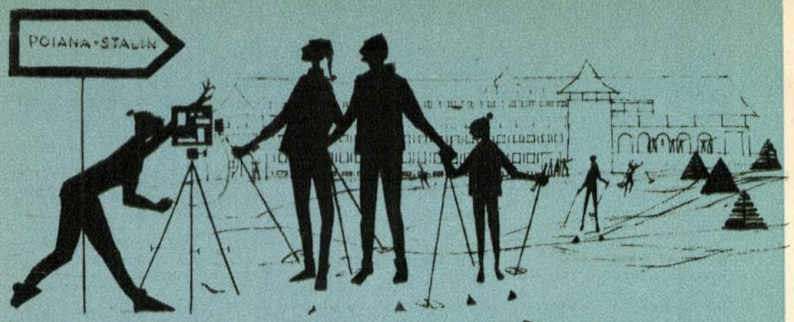

LA POALELE POSTĂVARULUI

Poiana Stalin este atît de aproape de marele oraş industrial al cărui nume îl poartă, încît nu cred să existe turist care, în trecere prin acest oraş medieval, să fi rezistat tentaţiei de a o vizita.

Suspendată între vîrful Cristianul Mare (1807 m) care-şi ridică fruntea semeaţă pe masivul Postăvarului şi oraş, Poiana împodobeşte decorul regiunii cu frumuseţea-i diversă, niciodată îndeajuns de cunoscută şi gustată. Maşina ne poartă în cel mult 20 de minute în acest loc minunat, pe un drum şerpuit, smuls uneori stîncilor şi vegheat cu severitate de o pădure tăcută, întinsă pînă în buza lui în prăpăstii. Cu atît mai plăcută ne este surpriza în clipa în care drumul îngust şi cotit se topeşte deodată într-o deschidere largă, generoasă, plină de lumină şi verdeaţă, în care privirea încorsetată de peisajul de pînă acum evadează în voie, în explorarea naturii din jur.

Panorama Postăvarului care domină locurile şi împrejurimile te întîmpină şi cucereşte din primul moment; frumuseţea cabanelor, vilelor şi a hotelului Poiana, o descoperi după ce le-ai vizitat ori le-ai fost oaspete; varietatea şi mulţimea amenajărilor sportive de sezon nu pot fi epuizate deplin într-un scurt concediu; ospitalitatea localnicilor şi a personalului cabanelor şi hotelurilor completează în mod fericit minunata ambianţă a naturii şi a confortului.

O particularitate a Poienii, care o face să fie preferată de iubitorii muntelui, atît vara cît şi iarna, este aceea a echilibrului său desăvîrşit şi multilateral: la o altitudine de 1020 m ea oferă numeroase puncte de plecare în excursii variate, o temperatură şi un regim de umiditate stabile, condiţii de cazare ideale şi instalaţii sportive multiple. De aci, pe Drumul roşu (2 ore de mers), pe Familiar (3 ore) ori pe Sulinar (1 oră) se poate ajunge în Postăvar, unde există 2 cabane bine amenajate, cu o capacitate totală de 250 de locuri; cei comozi pot folosi telefericul care în 20 de minute îi va transporta la cabana Cristianul Mare de la 1705 m; un alt drum îl poate purta pe turist la Cetatea Rîşnovului (3 ore); Poiana este ferită de vînturi şi ceaţă, temperatura verii atingînd 24 — 35°, iar cea a iernii —2° pînă la —12°; ploile cad în mod obişnuit între 15 mai şi 1 iunie şi de la 10 octombrie la 1 noiembrie; deobicei, zăpada cade în mod abundent în regiunea Poienii, ceea ce permite folosirea din plin a tuturor instalaţiilor şi amenajărilor sportive de aici: pîrtii de schi, trambuline pentru sărituri, pîrtie de bob de 1600 m lungime, cu 17 viraje etc.

Vara, un stadion intim, adăpostit de pădurea de conifere stă la dispoziţia celor care practică fotbalul, handbalul, atletismul. Pentru amatorii de volei, baschet şi tenis există terenuri speciale; pescarii şi canotorii, ori cei care înoată, pot folosi apa lacului artificial, bineînţeles cu condiţia ca să-şi planifice astfel programul, încît fiecare să aibă ceea ce doreşte: pescarii linişte, canotorii spaţiu şi înotătorii public zgomotos.

În privinţa cazării, hotelul Poiana deţine şefia în privinţa volumului (127 camere) şi în cea a confortului (de la camere cu un pat pînă la apartamente, încălzire centrală etc.). Pe culoarele intime ale celor trei etaje în care răceala pereţilor dispare în îmbrăţişarea caldă a plăcilor de lemn, iar zgomotul paşilor în grosimea covoarelor moi, sînt aliniate camerele cu cele 315 locuri rîvnite de călători. Restaurantul de la parter răspunde oricăror gusturi ale turistului venit de oriunde. Ore plăcute de destindere se pot petrece în sala de spectacole, sau în cea de lectură, iar celor antrenaţi în activitatea sportivă, sălile de ungere a schiurilor, atelierul de reparaţii ori baia de aburi, le vor ocupa desigur, o bună parte din timp.

Acesta este actul de identitate a Poienii noastre. Oricine îl poate verifica.

EM. V

Hotel Poiana

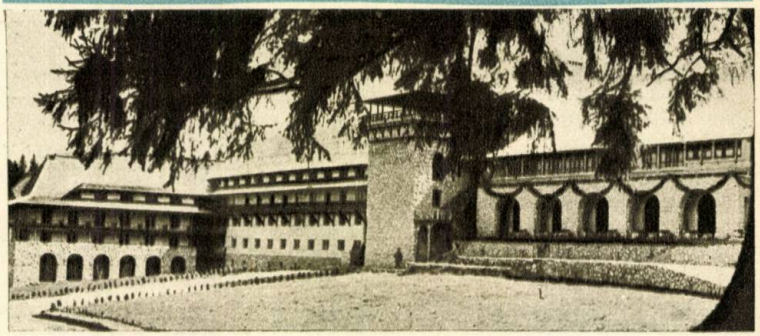

breviar

● *Distanţa dintre Pămînt şi Soare este de 150.000.000 km. Un om ar putea parcurge această distanţă, pe jos, în 3.100 de ani, cu trenul rapid în 200 de ani şi cu avionul cu reacţie în 17 ani.*

● **În Sudan, pe malul Nilului, există tribul „Magyarab" de origină...maghiară. Cei 7000 de „magyarabi" sînt urmaşii ungurilor deportaţi în Africa, acum 4 secole, de sultanul Selim al II-lea.**

● Explorînd Antarctida, savanţii sovietici au găsit fosile de lemn şi urme de frunze, precum şi schelete pietrificate de animale, care atestă că în aceste locuri, cu 200—250 de milioane de ani în urmă, se găseau o floră şi o faună deosebit de abundentă.

● *Celebrele monumente ale Italiei vor cădea oare pradă... termitelor ? Acestea au „atacat" numeroase case vechi din Roma, Florenţa şi Veneţia. La Veneţia, cîteva imobile de valoare istorică, sînt gata să se prăbuşească din cauza termitelor!*

● **Industria sovietică a produs recent un nou tip de microbuz (autobuz de proporţii reduse) foarte indicat pentru călătoriile turistice în grup. Microbuzul are 20 de locuri, instalaţie de încălzire şi ventilaţie, aparat de radio şi este construit aproape în întregime din mase plastice.**

● Oraşul Delhi, capitala Indiei, se împarte, de fapt, în două oraşe distincte: Old-Delhi (Vechiul Delhi) cu 900.000 locuitori şi vestite monumente istorice şi New-Delhi (Noul Delhi) cu 300.000 locuitori, de construcţie mult mai recentă, unde se află palatul prezidenţial, parlamentul, ministerele şi numeroase institute ştiinţifice.

● *La mina de sare Wialicza din apropiere de Cracovia (R. P. Polonă), la peste 100 m adîncime, se află un vast şi original muzeu, în care pot fi văzute documente cu o mare vechime despre istoria acestei aşezări miniere, precum şi unelte de minerit de acum 700 de ani.*

● **În Iakuţia (Siberia de nord-est) s-a descoperit, în ultimii ani, o întinsă regiune diamantiferă. Ea se desfăşoară pe o distanţă de 300 km.**

● **„A muri de rîs" nu mai este o simplă... figură de stil. Într-adevăr printre indigenii din tribul Fori din Noua Guinee bîntuie o ciudată „boală a rîsului". Boala se manifestă prin accese de rîs care ţin foarte mult. Bolnavul moare, deobicei, după un an de la apariţia bolii.**

● **Savanţii sovietici au emis părerea că, în Galaxia din care face parte sistemul nostru**

Desen de WALTE

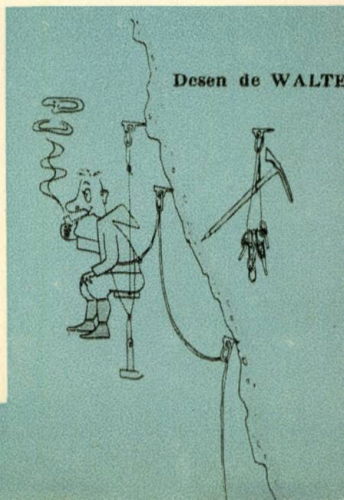

Cel mai comod sport e... alpinismul !

Cetatea de ieri și de azi

Cine se plimbă pe aleile umbrite de la poalele Timpei sau de pe Warte, va întîlni ruinele mai multor turnuri de piatră: mărturia veacurilor care au trecut peste cetatea Brașovului. Istoria îi consemnează existența în plin ev mediu: era pe atunci unul din orașele-cetate din sudul Ardealului. Timp de secole avea să fie punctul principal de trecere și de legătură între Țara Românească și Transilvania și ca atare centru înfloritor de comerț și cultură.

Astăzi orașul și împrejurimile ne oferă un tablou variat și bogat, în care se îmbină tradiția și elementul istoric cu nou și modernul. Orașul Stalin se prezintă ca un important centru industrial, cultural și turistic în care vizitatorul are multe de văzut. Urcați-vă pe Warte, pe Timpa sau pe orice alt punct dominînd orașul: veți vedea patru clădiri mai înalte: turnul Bisericii Negre, turnul Sfatului, hotelul Carpați și turnul uzinei de tractoare. Ele oferă plastic imaginea contrastelor acestui oraș pe care cei ce-l cunosc îl iubesc atît! Cine vrea să vadă Brașovul de ieri, să se plimbe, de pildă, pe străduțele din preajma Bisericii Negre; cel ce dorește a afla noul epocii pe care o trăim, nu poate ocoli peisajul industrial dominat de uzinele „Ernst Thälmann" și „Steagul Roșu".

Orașul și împrejurimile oferă mult din punct de vedere economic întregii patrii: tractoare, autocamioane, mașini-unelte, rulmenți, stofe și pînzeturi, dulciuri și făinoase, cosmetice, precum și cereale, fructe, legume, vinuri, carne. Activitatea intensă, în special pe plan industrial, a determinat extinderea teritorială a orașului și creșterea populației care astăzi se apropie de 150.000 de suflete. Acești oameni trăiesc într-un oraș modern cu cartiere de locuințe noi, cu linii de troleibuze, cu o sală de spectacole adevărată, cu magazine multe, pline și bine deservite.

Hotărît lucru, turistul are ce face și are ce vedea în Orașul Stalin. Să presupunem că descindem din tren, venind de la București. Dacă cumva nu ne-am stabilit itinerariul de acasă, dilema va fi mare. Să așteptăm în gară un tren care ne va duce la Zărnești ca să mergem la Plaiul Foii și să urcăm apoi pe creștele Pietrei Craiului? Să luăm alt tren care ne va duce la Codlea sau la Șercaia? Să mergem cu un altul pînă la Olt? Sau poate să luăm autobuzul spre Rișnov și Bran ca să vizităm castelele medievale de acolo și să abordăm Bucegii pe versantul nordic? Dileme!...

Dar să presupunem că rămînem în oraș. Putem înnopta în modernul hotel „Carpați", la „Postăvarul" sau în alte cîteva hoteluri. Putem lua o masă bună la unul din numeroasele restaurante (Carpați, Postăvarul, Poiana, etc). Seara putem asculta un concert al Filarmonicii orașului, sau o operă, o piesă de teatru sau un spectacol de estradă.

La Biserica Neagră, în orele cînd se vizitează acest impozant monument de arhitectură, vom întîlni cu siguranță grupuri de turiști sau delegați de peste hotare, veniți să asculte recitalul zilnic de orgă și să admire exterioarele și interiorul acestei clădiri din sec. al XIV-lea. Un alt monument interesant este turnul Sfatului din piața „23 August", unde se afla în trecut municipalitatea orașului și care adăpostește astăzi un muzeu istoric și muzeul regional de artă. Multe alte locuri amintesc de istoria poporului romîn (cum ar fi, de pildă, prima școală românească din curtea bisericii aflate în piața Prundului).

...Dar să ne ridicăm ochii către verdele dealurilor și munților ce ne înconjură. Cine dorește o plimbare scurtă și de loc obositoare, să urce pe dealul Warte, pe drumul Stejerișului, și să admire din mai multe puncte de pe coama dealului, panorama orașului; încă 20 de minute de mers și putem vedea ca din avion Țara Bîrsei de pe stînca Cornul Caprei. Încă o oră de mers prin pădure și ajungem la Poiana Mică (aproape de Poiana Stalin). O altă plimbare, care cu îngăduință se poate numi ascensiune, ne aduce, după o oră de mers, pe vîrful Timpa de unde avem o încîntătoare panoramă asupra orașului și împrejurimilor. Numeroase drumuri, inclusiv o șosea, duc către Poiana Stalin, de unde telefericul ne poartă în 25 de minute pe Postăvarul.

Prin clima și altitudinea deopotrivă de moderate, precum și prin căile de acces, Orașul Stalin și împrejurimile sînt pricinice turismului în toate anotimpurile.

breviar breviar breviar breviar breviar breviar breviar breviar breviar

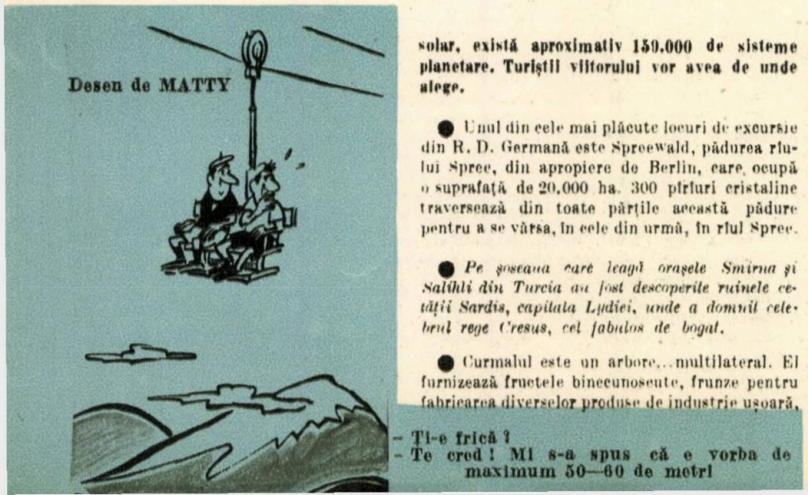

solar, există aproximativ 150.000 de sisteme planetare. Turiștii viitorului vor avea de unde alege.

● Unul din cele mai plăcute locuri de excursie din R. D. Germană este Spreewald, pădurea rîului Spree, din apropiere de Berlin, care ocupă o suprafață de 20.000 ha. 300 pîrîuri cristaline traversează din toate părțile această pădure pentru a se vărsa, în cele din urmă, în rîul Spree.

● *Pe șoseaua care leagă orașele Smirna și Salihli din Turcia au fost descoperite ruinele cetății Sardis, capitala Lydiei, unde a domnit celebrul rege Cresus, cel fabulos de bogat.*

● Curmalul este un arbore...multilateral. El furnizează fructele binecunoscute, frunze pentru fabricarea diverselor produse de industrie ușoară, sue folosit pentru prepararea unor delicioase băuturi răcoritoare și semințe care, prăjite și măcinate, seamănă uimitor la gust cu cafeaua naturală.

● *Una din marile atracții turistice ale R. P. Polone este pădurea Bialoweza. Ea se întinde pe o suprafață de 700 kmp în partea de răsărit a țării. În afara unei vegetații deosebit de interesante, aci se află și multe animale rare în Europa, printre care bizoni și elani.*

● **Cercetătorii au stabilit că populația globului pămîntesc vorbește peste 6000 de limbi și dialecte diferite.**

Tradiționalul Tîrg Internațional de la Brno (R. S. Cehoslovacă) ocupă, cu pavilioanele și construcțiile sale anexe, o suprafață de 520.000 mp.

● *Avioanele turbo-propulsoare sovietice IL-18 pot efectua zboruri de 5000 km, fără escală, cu o viteză de 640 km pe oră. Ele pot transporta 75—100 călători.*

● **Orașul Kiev are două grădini botanice: grădina Universității, cea mai veche din centrul orașului, și grădina Academiei de Științe, nou înființată pe o suprafață de 200 ha.**

● *În insula japoneză Kiu-Siu se află un vulcan uriaș. Craterul său are diametrul de 20 km.*

● Singurele păsări din lume care pot zbura înainte și înapoi sînt păsările-colibri, totodată cele mai mici păsări care au fost întîlnite pînă acum.

CU CORTUL ÎN ŞAUA TĂMĂŞELULUI

Cabana e, desigur, un adăpost binevenit pentru o excursie de sfîrşit de săptămînă şi te primeşte cu braţe... călduroase cînd, îngheţat, îi deschizi uşa iarna. Dar pentru o vacanţă de o săptămînă-două, prefer cortul!

O seară la cabană e plăcută, veselă. Găseşti mîncare gătită, întîlneşti prieteni pe care în Bucureşti nu i-ai văzut de ani de zile, stai cu ei la o şuetă pe terasă în faţa unui pahar de vin, sau cobori în sala de mese unde mobila a fost înghesuită într-un colţ; cineva cîntă la acordeon şi perechile au început tocmai dansul.

Ce poate oferi însă cortul!

Cortul? A, cu totul altceva!

.....

Ce zi frumoasă, 1 august! Senin, nici un nor pe cer. Azi dimineaţă am plecat din Bucureşti, iar acum, cînd soarele apune înroşind peretele vestic al Pietrei Craiului, am ajuns în Plaiul Foii. Facem o baie rece în Bîrsa şi toată oboseala drumului dispare. Bine dispuşi, instalăm cortul pe tăpşanul de deasupra cabanei. Miroase tare a fîn cosit. Cîteva braţe aşternute sub cort ne asigură un culcuş moale pentru la noapte.

Dinspre cabană adierea de seară aduce vocile vesele ale copiilor care-şi petrec vacanţa aci.

Prima noapte pe munte. Dormim adînc. Nici un zgomot nu ne întrerupe somnul. E o linişte profundă. Dimineaţa e însorită şi caldă. Pentru ultima oară mîncăm la o masă adevărată. Apoi strîngem cortul, ne facem sacii şi plecăm spre Şaua Tămăşelului. Mergem încet: e foarte cald şi sacul meu atîrnă 32 kg, iar al Ninei 12. Lăsăm în urmă Bîrsa cea răcoroasă şi urcăm pe muchia împădurită a Plaiului Mare. După primul drum pieptiş, ne oprim şi respirăm. Urcuşul devine mai domol. Încă o clipă de odihnă şi ajungem în Curmătura Foii. Peisajul se schimbă. Prin pădurea de molid cu pajişti însorite suflă o adiere răcoroasă. În curînd ajungem la izvorul de sub Plaiul Turcilor. Nu mai avem decît o jumătate de oră pînă la locul nostru de camping din Şaua Tămăşelului. Ne spălăm în apa rece a izvorului şi umplem bidonul de cinci litri.

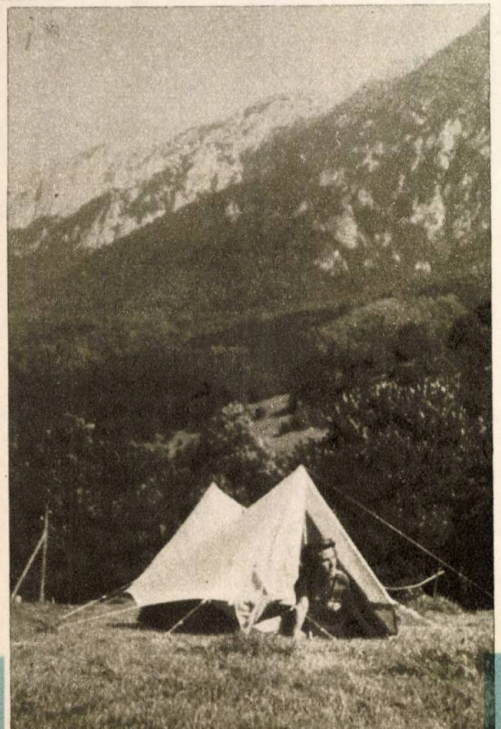

Pentru moment scoatem sacii de pe umăr, ne trîntim în iarbă şi privim tăcuţi frumuseţea ce se desfăşoară în faţa noastră: Umerii Pietrei Craiului, Creasta Sudică, Marele Groholiş, Drumul lui Deubel, vîrful La Om. De undeva, dinspre Bîrsa Tămaşului, se aude lătrat de cîini şi o voce de cioban cîntînd o doină străveche. Pe un loc ferit de vînt, înconjurat din două părţi de molizi, pregătim cortul. Locul e uşor înclinat; pentru a-l face orizontal aducem un trunchi uscat de brad şi umplem locul cu celină. Apoi instalăm cortul.

Avem un cort dublu, cu fundul impermeabil, ridicat de jur împrejur, astfel încît apa de ploaie se poate scurge sub cort fără să pătrundă. Acum, vara, nu avem nevoie de saltele. Sacii de dormit sînt calzi şi stratul gros de celină odihneşte mai bine ca orice pat.

În faţa cortului este un vechi loc de foc. Din iarbă răsar o mulţime de flori albastre şi galbene, campanule, viorele şi vulturici.

Pornim în recunoaştere spre Umeri. În groholişul de la poalele peretelui recunoaştem garofiţa Pietrei Craiului. Urcăm la întîmplare un vîlcel cu iarbă mare şi grasă. Ocupaţi cu urcuşul, nu cedem ce se petrece deasupra noastră. Un şuierat scurt ne trezeşte atenţia. Un ţap. Uite-l! Fără grabă şi totuşi uimitor de iute, urcă pe coasta cu iarbă şi înpeni din faţa noastră şi dispare după o culisă stîncoasă. Printr-un horn atingem o strungă şi din strungă un ţanc. Instalaţi comod în iarbă, privim de pe înălţimea cucerită întinderile nesfîrşite din faţa noastră: Şaua Tămăşelului cu cortul nostru ca un mic punct portocaliu, Creasta Tămaşului şi Cornişului spre munţii Făgăraşului, Iezerul şi Păpuşa de care ne separă valea Dîmboviţei, piscurile împădurite ce se pierd în Ţara Bîrsei. Ultimele raze de soare dispar undeva înspre Turnu-Roşu. Se face răcoare şi coborîm la cort. La ultima lumină a zilei strîngem vreascuri din pădure şi în curînd focul arde vioi. Nina pregăteşte cacao cu lapte praf; la masă pîine cu unt, salam de iarnă şi conserve de peşte, iar la sfîrşit biscuiţi şi cacao. Focul e pe sfîrşite. Îmi aprind pipa. Stelele scîpesc. Calea Laptelui, pe care la Bucureşti n-o mai vedem de loc, apare majestuoasă; curînd luna răsare de după Creasta Sudică.

Greierii ţîrîie, cîinii de la stîna din Tămaş s-au liniştit de mult, o pace adîncă a cuprins natura şi oamenii.

★

Dimineaţa, pînza portocalie ne face să credem că afară e soare. Deschidem cortul. Nu, soarele n-a răsărit încă, dar e senin şi în curînd va apare de după creastă. Iată-l! Ieşim cu picioarele goale în iarba udă de rouă. În lipsa apei ne spălăm cu roua bogată de pe celină şi de pe frunzele de afine. Înarmaţi cu coardă, carabiniere şi pitoane, plecăm să urcăm Umerii Pietrei Craiului. Nina se ţine bine şi fără să desfacem măcar coarda, atingem creasta Pietrei Craiului. Vremea, atît de promiţătoare dimineaţa, s-a schimbat. Nori negri au apărut din senin, lună şi dintr-odată ceaţa ne învăluie. Începe ploaia. În fugă coborîm în vîlcel şi ne refugiem sub un perete surplombant. Iarba călcată în picioare şi pămîntul gol plin cu urme, ne spun că locul serveşte de refugiu caprelor. Două ore ne asediază ploaia. Mîncăm sandviciuri din biscuiţi cu rahat şi lămîie cu zahăr. În sfîrşit, ploaia încetează. Continuăm drumul pe creastă şi apoi coborîm pe Drumul lui Deubel la cort.

Zi de odihnă. Întindem la soare lucrurile udate ieri în înpeniş după ploaie şi aerisim sacii de dormit. Mă duc „să fac piaţa" la Plaiul Foii pentru a completa proviziile cu pîine, unt, biscuiţi, rahat, conserve de peşte şi compot. Este singura coborîre de aprovizionare pe care o fac în cele 10 zile de camping din Şaua Tămăşelului.

★

La cinci minute sub Şaua Tămăşelului am descoperit un izvor aşa că problema apei e rezolvată. În timp ce ne preparăm cacao, apar trei cîini mari, ciobăneşti, care ne scrutează cu interes. După cîteva timp apare şi turma de oi şi în urma ei ciobanii. Stăm de vorbă şi în curînd ne împrietenim. Vremea, pînă acum nesigură, înclină spre frumos. Ne îndreptăm spre Marele Groholiş. Vom face peretele central. La baza peretelui ne legăm în coardă. Escalada e mai uşoară decît ne aşteptăm şi după două ore de căţărare, stăm în iarba mătăsoasă şi plăcut mirositoare a muchiei dinspre Poiana Închisă cu obişnuitul sandvici cu rahat, lămîie şi nelipsita pipă. Peretele e plin de flori de colţ, mirodele şi maci galbeni de munte. Jos, în Poiana Închisă, pasc caprele. La un semnal toate aleargă graţios, coboară în Brîul de Mijloc şi dispar spre Padina Lăncii. Noi urcăm printr-un horn în Creasta Sudică pe care o urmăm pînă în Şaua Funduri, de unde prindem poteca din Valea Urzicii şi ne întoarcem în Şaua Tămăşelului. Seara e superbă! Ce bine e cînd nu plouă! Focul arde vîrtos şi luna plină luceşte ca un lampadar...

Azi se adevereşte proverbul că ziua bună se cunoaşte de dimineaţă. Lenevim la soare. Prietenul nostru, ciobanul, ne aduce lapte proaspăt de capră şi brînză de burduf. Tocmai după masă, la patru, învingem lenea ce ne cuprinsese şi dăm fuga în Creasta Sudică. De data aceasta mergem fără coardă. Urcăm sprinteni Padina Lăncii bucurîndu-ne de bogăţia de flori ce se desfăşoară la tot pasul. În scurt timp ajungem în Poiana Închisă, depăşim o brînă pietroasă şi la o oră şi jumătate de la plecare, atingem Creasta Sudică. Liniştit, îmi fumez pipa în razele dulci ale apusului. Un tunet ne trezeşte din visare. Nori negri s-au strîns deasupra Păpuşii. Grăbiţi, coborîm pe acelaşi drum pe care am venit. Abia ajungem la cort şi începe ploaia. E o ploaie scurtă, sprinţară. Profităm de ocazie să facem un duş în regulă, cu săpun. După ploaie se înseninează. Am învăţat să facem focul cu vreascuri ude şi în curînd cacaoa fierbe...

★

Ieri a fost zi de ploaie. Toată ziua am stat în cort. Nina cîrpea ciorapii rupţi de atîta umblet, iar eu studiam ghidul în căutare de noi trasee. Seara, pe la 7, se aud voci. Cînd deschidem cortul, pe care încă mai cădeau picăturile de ploaie, rămînem uluiţi: sînt patru tineri cu un cort! Alpinişti, prieteni vechi de-ai noştri! Ne salutăm voioşi şi privim cu interes cum îşi instalează în grabă cortul în vecinătatea noastră. Sînt echipaţi cu un „primus", astfel că lemnele ude nu-i deranjează. Seara, tîrziu, ploaia încetează.

★

Azi e frumos. Vorbim cu prietenii noştri să facem împreună Muchia Roşie. Fetele vor urca prin Poiana Închisă şi ne vor aştepta în Creasta Sudică. Mergem împreună pînă la Brîul Roşu. De aci fetele îşi iau rămas bun, iar noi ne legăm în coardă. Eu

voi merge primul. Traseul e ușor, dar stînca e de o friabilitate nemaiîntîlnită. Mergînd, dislocăm avalanșe întregi de piatră care dispar în direcția Marelui Grohotiș, care, din perspectiva noastră extraordinară, apare ca un șes. Mijlocul Muchiei este marcat de două turnuri de stîncă roșie care par să aștepte doar o adiere de vînt pentru a se prăbuși peste noi. La baza acestor turnuri amenințătoare descoperim o poeniță cu încîntătoare floricele albastre, crucifere, cu un parfum puternic. Nu reușesc să le identific. După două ore de cățărare atingem Creasta Sudică, unde ne așteaptă bucuroase fetele. Din cauza ceții, nu ne putuseră urmări escalada, în schimb auziseră foarte bine avalanșele de pietre.

★

Campamentul nostru din Șaua Tămășelului s-a terminat. Niciodată n-am fi reușit să cunoaștem atît de bine regiunea Marelui Grohotiș, fără a instala cortul tocmai aici. Drumul de patru ore de la cabana Plaiul Foii nu poate fi parcurs zilnic dus și întors. Sîntem cu sufletul plin de bucuria celor trăite. După o zi de plajă și de baie la Plaiul Foii, urcăm la Diana. Mica pajiște din fața refugiului Diana nu ne îmbie la camping. Prea sînt vizibile urmele unei anumite categorii de turiști... De aceea instalăm cortul cale de 10 minute mai sus, în Brîul Caprelor, pe o sălțea de afine, la umbra zadelor. E ultima seară pe munte. Focul arde ca de obicei, cacaoa e pusă la fiert, dar în noi e o umbră de tristețe. E ultima seară. Apusul colorează pereții albi de calcar, norii fantastici de pe cer, pădurile nesfîrșite. Odată cu noaptea vine și furtuna, fulgerele brăzdează cerul, tunetul zguduie pereții. Ne refugiem în cort și la lumina luminării mîncăm și ne bem cacaoa. Furtuna e scurtă. Înainte de culcare mai ieșim odată din cort și privim cu nesaț măreția din jurul nostru: zadele, pereții Padinei Închise, Turnul Pietrei Craiului la lumina miilor de stele. Nu mai sîntem triști. Știm că vom reveni ca să adunăm noi și nemuritoare bogății în inimile noastre.

WALTER KARGEL

PREMIERĂ ALPINĂ ÎN BUCEGI

Traseul „Muchia Sentinelei" din Blidul Uriașilor, situat în masivul Bucegi, a comportat 14 ore de escaladă, în care timp alpiniștii au avut de înfruntat obstacolele dure ale unui parcurs extrem de dificil.

Iată cîteva fragmente din descrierea acestei escalade.

★

Părăsim orașul Bușteni, urcînd spre muntele Coștila, cu toate sculele trebuincioase unei escalade. În timpul marșului de apropiere, am fost surprinși de o furtună ce se abătu asupra Bucegilor și astfel proiectele noastre, făcute în ajun, fură spulberate, ascensiunea soldîndu-se, pentru moment, cu o retragere la cabana Babele.

Furtuna a venit într-o clipită. Nori groși și neguri întunecate se rostogoleau prin văzduh, iar urletul vîntului se ascuțea, trecînd printre ciupercile împietrite ale Babelor.

A doua zi vremea se îmbunătăți, iar soarele se arătă pe cerul senin. Aș dori să am darul povestirii pentru a vă descrie aspectul fermecător al platoului Bucegi după furtună.

În adîncul nesfîrșit al văzduhului ceresc, albastrul se pierde în tonuri palide pînă dincolo de crestele domoale ale Gîrbovei. De jos, din Valea Prahovei, pornesc leneș norași albi, ce hoinăresc mîngîind fețele lustruite ale pereților, oprindu-se într-un tîrziu pe colți prăpăstioși de stîncă, pe care ciopoare de capre negre trăiesc în liniște.

Am pornit de la cabană, hotărîți ca pînă seara să facem isprava.

Parcurgem în tăcere plaiurile domoale ale Platoului Coștilei și după ce coborîm pe Hornul lui Jilipeanu, iată-ne ajunși în paradisul alpiniștilor. Sîntem acum în cel mai sălbatic și alpin ținut din patria noastră.

Munți uriași își înalță piscurile învăluite de un pospai subțire de zăpadă sclipitoare, iar la poalele lor se întind covoare de iarbă galben-ruginie, ce contrastează cu albul violaceu al stîncilor.

În stînga, undulînd pe sub perete, eșarfa verde a Brîului Coștila încinge întregul masiv, înlesnind astfel traversarea uriașului perete al Văii Albe, care scapă, vertical sub noi, mai bine de 400 m. Este un perete de o grandoare covîrșitoare, căruia nici cel mai pretențios alpinist nu-i poate face imputări, căci are tot ceea ce i se cere pentru a primi calificativul „extrem de dificil".

Ne strecurăm prin aceste locuri sălbatice, scrutînd înălțimile, căutînd pe verticala pereților o escaladă către vîrf.

După ce ne-am strecurat pe hățașul ce trece pe la baza Traseului central din Găvanul Mare, ajungem pe platforma de unde începe muchia ce mărginește spre sud-vest marele amfiteatru de stîncă, numit Blidul Uriașilor. Acesta era obiectivul nostru.

După un studiu amănunțit, capul de coardă atacă primele obstacole, cățărîndu-se pe verticala peretelui.

A început bătălia. Este o luptă grea. Pe rînd, alpiniștii se schimbă la conducere. Urmăresc și trăiesc întreaga escaladă.

Văd capul de coardă ajuns în dreptul unei lespezi mari, ce-i blochează înaintarea și a cărei instabilitate ne periclitează viața. Deasupra acesteia o surplombă pare de netrecut. Pentru securitatea echipei, ne regrupăm sub lespede și încercăm s-o prăbușim. Curînd însă ne-am convins că munca noastră este zadarnică. Ne retragem lateral și încercăm o altă metodă.

Înghesuiți unul lîngă altul, asigurați în cîteva pitoane bătute la repezeală în perete, începem să aruncăm frînghiile, transformate acum în lasouri, căutînd să prindem astfel lespedea buciumcașă. Într-un tîrziu am reușit...

Un bubuit surd a tulburat liniștea muntelui rănit de loviturile blocului în cădere, iar atmosfera fu umplută, pentru multă vreme, cu miros de cremene.

Acum drumul a fost deschis pînă la tavanul surplombei, la care liderul ajunge repede. Se oprește sub ea, chibzuiește, și după o vreme s-a hotărît să o evite. Treaba este grea. O traversare către dreapta este tot atît de dificilă ca și trecerea directă peste tavan. Prudent, utilizînd asperitățile abia vizibile ale peretelui, el înaintează pe fața lustruită, controlîndu-și atent echilibrul. Trec minute lungi și grele de încordare, care pe mine, cel care îmi dau seama de pericolul unei căderi, m-au transpirat. Cînd a ajuns la capătul pasajului, ne vestește că vom face o regrupare. Au trecut toți pe rînd și acum e rîndul meu. Uf! ce greu îmi vine — și aparatele de fotografiat mă incomodează groaznic. Nu mă pot lipi suficient de perete din cauza lor, iar echilibrul îmi este periclitat uneori din cauza balansului pe care mi-l fac. Mă gîndesc la tovarășii mei și-i invidiez că nu și-au ales această îngrată meserie de „fotograf alpin".

Am parcurs mai bine de 8 m de traversare și sînt că mi-au obosit mîinile. Aș vrea să mă odihnesc, dar orice întîrziere ar putea să mă coste. Vorbesc cu mine și mă îndemn mereu. Mai am 2 m pînă la platforma de regrupare, la care ajung, coborînd ușor. Un aparat de fotografiat s-a agățat de un colț de stîncă și echilibrul este compromis. „Ține!". Înainte de a schița vreo mișcare, sînt că alunec pe fața peretelui, pendulînd deasupra abisului. Un șoc scurt și iată-mă pe platformă lîngă tovarășii mei care rîd de acest original finiș de traversare.

Peripețiile se succed ca și obstacolele. Acum sîntem suspendați în plin perete, avînd sub noi un gol afund de peste 500 m, care sfîrșește în Valea Albă, pe fundul căreia se mai văd mari întinderi de zăpadă, rămasă din iarna trecută.

Notez în carnetul meu impresii și observații, care îmi vine greu să le redau aci.

Pe creasta ascuțită pe care înaintăm, ne oprim din cînd în cînd pentru a ne reveni. Profităm că ne-au apărut în cale turnulețe negre care nu sînt, de fapt, decît întunecate ziduri de stînci floroase. În limpedea atmosferă de toamnă, ele apar cu dimensiuni exagerate, amenințătoare, adevărate fortărețe ce așteaptă fără teamă să dea lupta cu noi.

Umbrele înserării începuseră să se ridice din văi, vestind că trebuie să ne grăbim, dacă vrem să nu bivuacăm în perete.

Dar ultimele pasaje sînt foarte grele. Cîteva surplombe comportă o cățărare delicată pentru capul de coardă, care uneori utilizează ca sprijin pentru picioare numai scărițele de frînghie. Îl privesc cum stă agățat sub tavanul obstacolului final, admirîndu-i silueta bizară, ce se profilează în întunericul care s-a lăsat peste munte.

Oare vom ieși la creastă astă seară?

Tăcerea a cuprins acum cerul și muntele; natura întreagă pare împietrită. Iar noi, pierduți aci, ne croim drum anevoie spre vîrf, îndrăznind să ne mișcăm în această totală nemișcare, cutezînd uneori să vorbim între noi, făcînd astfel ca tensiunea nervoasă să mai scadă. Am ieșit la creastă la ora 22. Și de acolo, de sus, aș fi vrut să trimit, chiar pe calea gîndului, vestea că alpiniștii au escaladat în premieră „Muchia Sentinelei din Blidul Uriașilor"

C. MOȘU

CETATEA SLIMNIC

După 16 km de la Sibiu, pe șoseaua care duce la Mediaș, Cetatea Slimnic e primul element spectaculos care solicită atenția și ispitește curiozitatea drumețului.

Lăsînd șoseaua, în zece minute te afli sus, între ziduri, laolaltă cu greierii și liliecii. Cetatea — relatează paznicul — e multiseculară. Construcția ei a început în sec. al XIV-lea, suferind apoi, de-a lungul veacurilor, repetate transformări, ameliorări și întăriri. Din turnul mare al cetății se deschide o largă perspectivă asupra intregii regiuni. Strategii și constructorii sași ai Slimnicului — pe vechiul său nume Stolzenburg — au ales bine locul. Ochiul zboară pînă departe, în tuspatru zările, încît străjerii aveau o poziție ideală pentru a supraveghea pînă și cele mai ascunse poteci de pe dealurile înconjurătoare. Arcașii, — de asemenea. Săgeata putea să bată pînă departe lovind drept în pieptul atacatorului.

Amănunt interesant: la construirea turnului cel mare au fost obligați să trudească toți candidații la însurătoare din partea locului. N-a existat mire, în împrejurimi, care să nu-și fi vărsat sudorile la temelia acestor ziduri. În legătură cu aceasta, stă și astăzi pe zid, ca o urare — sau, dacă vreți, ca o ironie — inscripția: UT FELIX ET FAUSTUS SIT! (Să aibă fericire și noroc!).

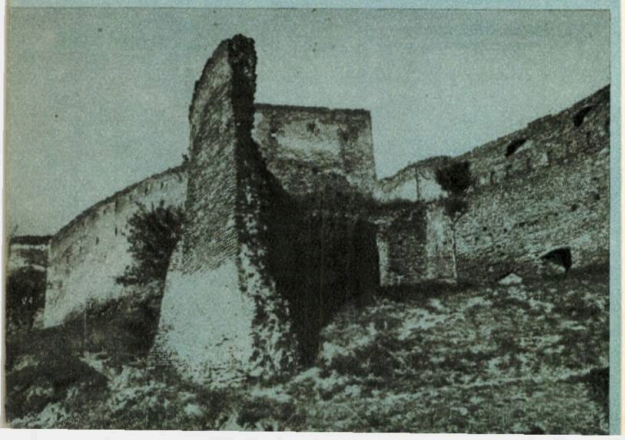

O vacanță ca-n basme

(PAGINI DIN JURNALUL UNUI ELEV)

15 decembrie. *De la o vreme, mai exact de la 22 noiembrie, nopțile s-au făcut mai scurte. Știu, profesorul de astronomie ar ridica mirat din sprîncene auzindu-mă, dar mie așa mi se par: mai scurte. Mă trezesc mereu și alerg la fereastră: A nins cumva? Nu încă! Poate mîine. Dacă nu, poimîine. Trebuie să ningă, doar n-o să rămînem tocmai anul acesta fără zăpadă!*

21 decembrie. *Iarăși ne-am adunat cu toții la Școala sportivă. Ce mulți sîntem: sute de elevi și eleve, fără să mai socotim „partea sedentară" — tăticii și mămicile care rămîn pe loc, adică pe peronul gării. Azi are loc a treia ședință de pregătire, iar peste o săptămînă e marele eveniment. Mai bine zis sînt două: I. — începe vacanța de iarnă, II. — plecăm în tabăra de schi organizată de secția de învățămînt a Capitalei. Echipamentul e gata, schiurile așteaptă la ușă, instructajul este făcut. Mai lipsește zăpada... Of! Ce antipatic e buletinul meteorologic cu eternul lui timp frumos!*

23 decembrie. *Și anul trecut a fost la fel. Aceeași emoție. Ninge? Nu ninge? — Aceleași pregătiri. Mai sînt 3 zile. Mai sînt două. Mîine... Eu, ca veteran al taberelor, sînt mereu consultat de „bobozii" care merg pentru prima dată. Ba chiar și bunica lui Nelu m-a tratat ieri cu dulceață și m-a descusut cum e în tabără. (Îi este frică să nu-i răcească odorul). I-am spus că taberele noastre au o tradiție de 10 ani, că sîntem cazați admirabil și mîncăm pe săturate, că tovarășii profesori și instructori U.T.M. au grijă de noi. I-am mai povestit despre excursiile noastre pe schiuri, despre neuitatele șezători de seară și de prieteniile care se leagă aici în decorul de vis al munților acoperiți cu zăpadă. I-am citit chiar programul zilnic așa cum ni l-a comunicat conducerea taberei și am adăugat de la mine că în fiecare dimineață ne frecăm cu zăpadă... (aici cred că am scrîntit-o, dar ce știe bunica lui Nelu cum e la cabană?).*

28 decembrie. *N-am dormit decît foarte puțin și totuși am visat. Se făcea că sînt la Vîrful cu Dor — unde am schiat iarna trecută și că vin la vale în „sus". Tov. director al taberei m-a felicitat și mi-a dat o cupă mare cu înghețată de fragi. Apoi eram parcă pe Pîrtia Lupului la un concurs de slalom uriaș. Asta în Postăvarul, — unde am fost în vacanța de primăvară, tot cu schiurile. În vis le-am încurcat, dar în realitate le cunosc foarte bine. Nu degeaba am făcut cursul de pregătire. Dacă-mi dă în teză la geografie despre „Carpații meridionali", atunci să vezi: iau precis nota 10.*

29 decembrie. *Puf! Puf! Puf! A plecat trenul. L-am mai strigat odată pe tăticu de la geam, dar cred că nu m-a auzit. Vezi, cam toți cei nu știu cîte sute de băieți și fete au făcut la fel și nu s-a mai auzit decît un „Ura!" formidabil. Apoi au început cîntecele... Sînt fericit: 10 zile de vacanță în munți, 10 zile de sport, odihnă și recreație după un trimestru de școală. Ce poate fi mai frumos? Îmi pare rău chiar că nu a mers și Busuioc Vasile, colegul meu de bancă. Ce să-i fac? A luat 4 la istorie, și în taberele noastre nu merg decît elevi fruntași la învățătură! Am obosit cîntînd. În depărtare se zăresc contururile Bucegilor. Ura! De trei ori ura! Sînt acoperiți cu zăpadă!*

Sinaia, 29 decembrie

Dragii mei părinți,

Vă scriu din gară. Peste cîteva minute începem urcușul către cabană. Sînt vesel și fericit. Parcă niciodată cerul, munții și brazii nu mi s-au părut mai frumoși.

Comunicați, vă rog, tovarășului diriginte la școală că nu-i vom uita nici aici sfaturile și că deviza noastră este și rămîne: „Primii în sport, primii la învățătură".

Să nu aveți nici o grijă.

Vă mulțumim vouă și tuturor celor care ne-ați îndrumat, vă mulțumim pentru această vacanță ca-n basme.

Vă îmbrățișez și vă doresc,

Șerban

P.S. *Pînă mă întorc, o rog pe bunica să dea lapte dimineața lui Lăbuș.*

CEA MAI VECHE HARTĂ A ȚĂRII

419 ani! Aceasta este vîrsta celei mai vechi hărți a țării noastre, desenată și apoi gravată în lemn de către sasul Ioan Honterus, care a tipărit-o în atlasul său „*Rudimenta Cosmographica*" (Brașov, 1542).

Țara noastră apare în această hartă sub numele de „*Dacia*", avînd munții Carpați și Apuseni desenați schematic. Denumirile sînt scrise cele mai multe în limba latină. Astfel, în fluviul „*Danubius*" (Dunărea) se varsă „*Theis*" (Tisa), „*Alutes*" (Oltul) și „*Pruth*".

Principatele romînești apar sub denumirile de „*Valachia*", „*Transylvania*" și „*Moldavia*", scrise cu litere mici, pe cînd cu litere majuscule este scris cuvîntul „*DACIA*" arătîndu-se astfel, că aceasta era țara, celelalte fiind numele provinciilor sale.

Dintre localități nu sînt trecute în hartă decît cîteva: „*Tergovistia*", care era pe atunci capitala Țării Romînești, „*Brayla*", „*Soszavia*" (Suceava) capitala Moldovei, „*Cibinium*" (Sibiu), „*Bistricza*" (Bistrița)", *Waradinum*" (Oradea) și „*Corona*" (Brașov). Fiecare din aceste orașe este arătat pe hartă printr-un mic desen închipuind silueta zidurilor și turnurilor sale. Două asemenea desene, fără nume însă, par să arate Timișoara și Focșanii, iar în sud-estul Moldovei este indicată o localitate denumită „Felsmun" care nu putem ști ce vrea să însemne.

Această hartă este destul de corectă pentru timpul în care a fost întocmită. Foarte frumos desenată și lucrată în xilografie, pe două plăci, tipărite fiecare pe cîte o pagină, harta apare formată din două părți egale. Dacia ocupă mijlocul hărții, pe care mai vedem notate țările „*Ungaria*", „*Macedonia*", cu „*Bosna*" (Bosnia) și „*Dalmația*", „*Thracia*", cu „*Bulgaria*", cuprinse simetric între „*Mare Adriaticum*" și „*Mare Aegoeum*" (Egee). Marea Neagră este însemnată „*Pontus*", iar Marea Marmara „*Propontis*", adică „Înaintea Pontului".

PĂDUREA MADARAȘULUI

De la Miercurea-Ciuc, chiar de lîngă gară, autobuzul îl ia pe călător pentru a-l duce către Vlahița, acolo unde se află o vestită uzină metalurgică. Turistul este degrabă atras de drumul care suie mereu, pînă la locul numit culmea Hoțului, și de unde coboară, pentru a coti, la dreapta, prin pădure. Din cînd în cînd, cîte un camion gîfîie spre Harghita, la mina de caolină. Pîrîul din dreapta șoselei e alb, ca și cum în loc de apă ar curge lapte. Nu-s altceva decît reziduurile de caolină spălată, care curg odată cu apa.

La Harghita te întîmpină vagonetele care ies din galerii și minerii care le-nsoțesc. Cîteva blocuri muncitorești străjuiesc pădurea de brazi. Un popas, discuții cu muncitorii și un lucru neașteptat: turistul poate face o baie de sulf într-o încăpere special amenajată. Emanațiile sînt foarte puternice, iar efectul, după cîte se spune, minunat. Mulți au venit aici și s-au tămăduit de beteșuguri (anchiloze, reumatisme cronice etc.).

Marcajul te trece direct în pădure, aducîndu-te repede peste Harghita. Într-o jumătate de oră te afli într-o pădure imensă, deasă, plină de izvoraș a căror muzică dulce te însoțește tot timpul. Te afli într-una din cele mai frumoase și mai întinse păduri ale țării. O străbați ore întregi, pînă ce dai în golul alpin, la circa 1700 m înălțime, la cabana Madarașului.

LEGENDA PIETREI ARSE

Ați urcat vreodată „Piatra Arsă" din masivul Bucegilor? Oricum, poate v-ar interesa să știți de unde vine acest nume. Iată legenda, așa cum a fost culeasă de V. A. Urechia și publicată la 1891:

„Cică s-au prăbușit odată la zi de mare cumpănă norii cerului peste Valea Prahovei și s-au pornit dealuri bătrîne de lut și s-au iezit (umflat n. r.) gîrlele și s-au curmat și cale și potecă de nu mai aveau pe unde trece dincoace de munți ciobanii din țara Bîrsei cu turmele lor. Dar ciobanul bîrsan știe că nu e singur pe lumea lui dumnezeu și că Romînu-i mult ca frunza codrului. Cu glas de bucium cheamă în patru părți ale cerului și vin cei de-o limbă și vin și vin mereu...

Și atîția veniră că din zori de ziuă pînă la soarele a-chindie le-a fost de ajuns să ridice cîte un pumn din malul iezit pe vale și să-l arunce între Vîrful cu Dor și Jepi. Curățit-au așa toată Valea Prahovei și apelor le-au așternut pat nou cu prund și nisip galben. Apoi, pentru ca altă dată să nu mai risipească ploile muntele de lut scos din Valea Prahovei, ciobanii grămădiră peste el codri de lemn tăiat și deteră foc lemnelor de se prefăcu lutul în stîncă. Și iată de ce acestui munte îi ziseră de atunci „Piatra Arsă".

Trebuie observat că și Ceahlăul are o legendă asemănătoare. Potrivit ei, muntele ar fi fost ridicat de ciobanii moldoveni și transilvăneni, atît de mulți încît a fost de-ajuns ca fiecare să aducă doar cîte un „pumn de țărînă".

L. S.

DE VORBĂ CU PĂMÎNTUL

Cîte surîsuri așteaptă pămîntul!
Surîsul celui ce-mplîntă un semn geodezic pe munți,
surîsul celor mai buni alpiniști în peșteri afunde,
surîsul unui copil cînd zboară fluturii, vara,
surîsul savantului care așteaptă întîia rachetă spre lună,
surîsul razei de soare pe-obrazul bătrînilor,
surîsul razei de lună pe nemărginirile mării.

Geologii pun urechea la pămînt să-i asculte bătăile inimii.
Astronomii ciulesc urechile s-audă tulnicele altor planete,
sondele scormonesc pirosfera,
telescopul rotește ochiul lui ager în univers,
geofizica leagă, fratern, popoarele-ntre ele,
pămîntul întreg e atent la cîntecul lui și la muzica sferelor.

VERONICA PORUMBACU

TOT PE DRUM, PE DRUM, PE DRUM...

DESENE DE MATTY

— Halt, e a treia oară cînd strănută motorul!
— Dacă nu mă asculţi! Ţi-am spus doar că acolo în garaj e un curent groaznic...

— E prima lor excursie în automobil: pînă acum au avut motocicletă!

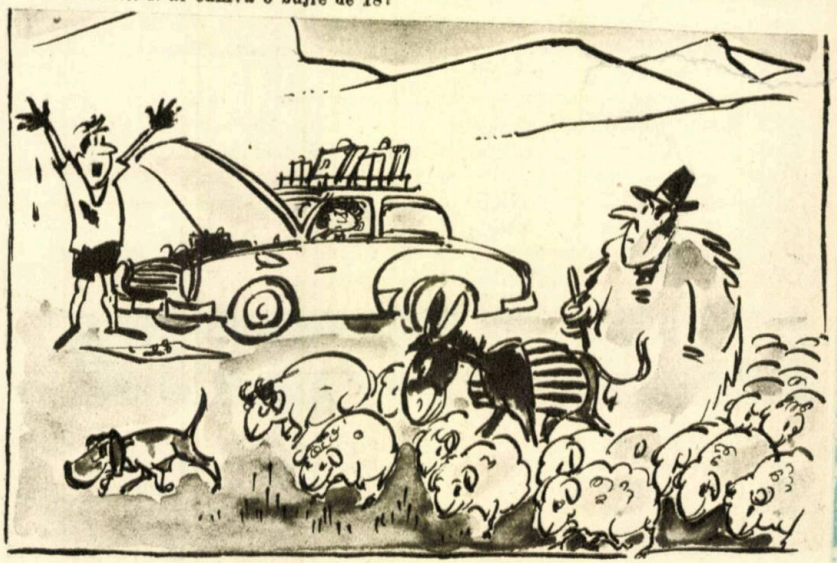

— Uraaaa!... N-ai cumva o bujie de 18?

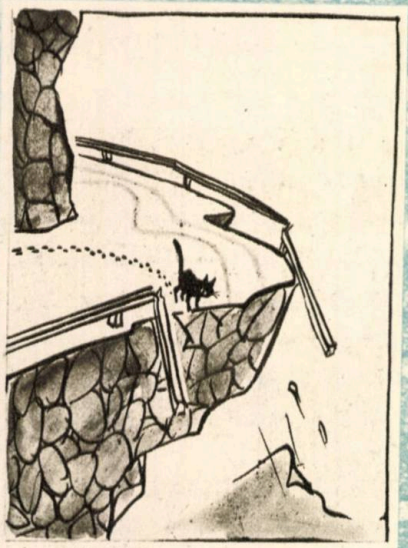

MOTANUL:
— Pe cuvîntul meu dacă am vreo vină!

Fără cuvinte

ICOANE DIN CARPAŢI

Un şuier lung — gem osii ferecate.
Un strigăt viu — nebun de libertate!
Pe roţi uruitoare
Vagoanele urnite
Alunecă uşoare
Mai iute, mai grăbite.
Dar inima-mi nebună
Mai iute-ar vrea să meargă
Şi bate-n piept, să-l spargă.
Să zboare-n lumea largă
De-atîta voie bună!

Griji amărîte, zbuciumări deşarte
Vă las de-acum!
Vă las cu bine! La o parte!
Voi n-aveţi ce-mi căta la drum!
Pieriţi, întunecate duhuri!
Sînt liber ca ciocîrlia-n văzduhuri!
Îmi flutură părul în vînt,
Şi cînt,
Mă cheamă-n zare munţii, munţii mei!
Ce dor, ce dor adînc mi-era de ei!

Ce dor i-a fost poetului
De freamătul brădetului,
De murmurul izvorului,
De fluierul păstorului,
De glasul păsărelelor
Şi — de vecinul stelelor —
De vîrful Caraimanului.
Ce dor, ce dor i-a fost sărmanului!...

ŞT. O. IOSIF

CABANIERUL DIN VALEA SÎMBETEI

Rareori drumeţul înălţimilor se întoarce acasă doar cu amintirea semeţiei piscurilor care i-au pus la încercare forţele. Figura unui bun tovarăş de drum, a unui proaspăt cunoscut, devenit prieten într-o seară la gura sobei din cabană, sau a unui baci cu traista plină de poveşti, vine să completeze amintirile, să le adauge omenescul care le sporeşte farmecul.

Printre aceste figuri, cabanierul, gazda din munţii noştri, este mereu prezent. Atunci cînd după o zi de drum poposeşti obosit la cabană şi te întîmpină cu voie bună, cu o masă gustoasă şi un pat curat, cabanierul contribuie ca plăcerea excursiei să fie deplină. Astfel, el rămîne deseori asociat celor mai frumoase amintiri şi, în alte ocazii, turistul revenit pe meleagurile care l-au încîntat, va fi bucuros să reîntîlnească o veche şi prietenoasă cunoştinţă.

Cu anii, numele cabanierului se leagă de cel al cabanei, al locului şi devine aproape imposibilă o despărţire. Oare ar putea uita cineva care a vizitat în ultimul deceniu lacul Bîlea, pe Nelu Vîrjoghi, cabanierul pe care am avut plăcerea să-l vedem şi pe ecranul cinematografic?

Dacă paşii vă vor purta pe valea Sîmbetei, din mîndrul lanţ al Făgăraşilor, veţi avea ocazia să cunoaşteţi pe Gheorghe Tutor, cabanierul veşnic bine dispus, gata oricînd să vă fie de ajutor, să vă fie o gazdă demnă de proverbiala ospitalitate a poporului nostru. Gheorghe Tutor, imagine tipică a munteanului, nu prea înalt, bine legat, cu ochii vioi şi faţa veşnic animată de un zîmbet larg, deschis, este un cabanier tînăr. A deschis ochii la poalele Făgăraşului, în Cîrţişoara, ultimul sat întîlnit pe drumul Bîlii. A îndrăgit muntele de mic şi i-a rămas credincios.

În 1948 a început să suie zilnic spre Bîlea, îndemnînd măgăruşii încărcaţi cu alimente. A rămas apoi la cabana de la lac, ajutîndu-l pe Nelu Vîrjoghi de la care a învăţat greaua meserie de cabanier. Hărnicia şi spiritul său de gospodar l-au făcut remarcat, astfel că i-au adus numai laude. La 20 de ani este trimis la şcoala de cabanieri. Un prim an de stagiu la poalele muntelui — la cabana Arpaş — şi apoi în 1952 a primit în grijă cabana de pe valea Sîmbetei, la care s-a stabilit cu soţia sa Victoria, o fată tot din Cîrţişoara, la fel de harnică şi îndrăgostită de munte.

De atunci, Gheorghe şi Victoria Tutor au muncit cu spor şi s-au legat sufleteşte de cabană, şi de minunata vale a Făgăraşului.

Ş. C.

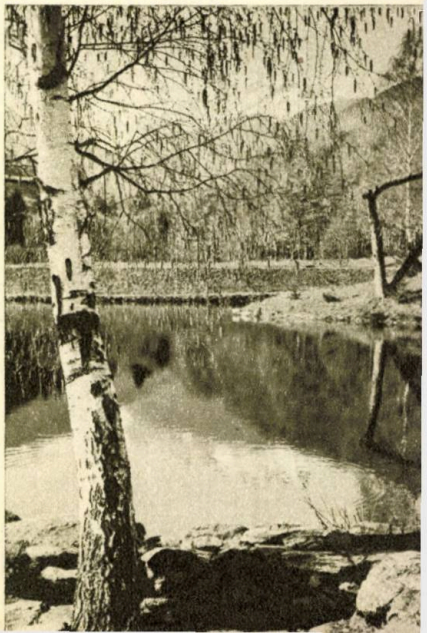

Primăvara în valea Sîmbetei

ALPII TRANSILVANIEI

Prin vastitatea și măreția lor, unică în lanțul Carpaților romînești, munții Făgărașului și-au atras pe drept cuvînt numele de Alpii Transilvaniei. Desfășurîndu-se neîntrerupt din defileul Oltului și pînă în marginea apuseană a Pietrei Craiului, linia de creastă a masivului Făgăraș măsoară aproape 70 km și se menține pe o mare distanță, în zona centrală, la o altitudine medie de peste 2000 m.

Versantul nordic este extrem de accidentat, iar înaltele custuri ce se desprind din creastă și sfîrșesc deasupra depresiunii Oltului, prezintă, în majoritate, un accentuat caracter alpin. De un aspect diametral opus, versantul sudic este constituit din spinări de munte prelungi, care coboară în ondulări domoale pînă departe, în depresiunile Cîmpulungului, Sălătrucului și Arefului.

Acestei configurații se datorește faptul că arterele de pătrundere dinspre nord sînt mult mai scurte, pe cînd cele care urmează văile sau platurile sudice, se desfășoară pe zeci de kilometri.

Pe fundul numeroaselor circuri glaciare, denumite și căldări, ce se deschid sub culme, sălășluiesc izolate sau în mici salbe, apele de cristal ale iezerelor făgărășene, minunate podoabe ale acestor munți. Lacurile Avrigului, Călțunului, Bîlei, Podragului ca și cele din Podul Giurgiului și Urlea, sînt risipite sub linia de creastă, de-a lungul drumului ce străbate masivul de la un capăt la altul. Din aceste locuri iau naștere văile ce-și zoresc apele, de o parte, spre nord, către Olt, iar de alta, către Argeș și Dîmbovița și ale căror fire se împletesc cu drumurile ce pătrund în masiv.

Codrii bătrîni, în care fagul și molidul domină, ocupă suprafețe vaste pe ambii versanți ai masivului și alcătuiesc un minunat mediu pentru bogata faună a acestuia. Prin păduri întîlnim adeseori splendide exemplare de căprioare și cerbi, iar sus, în căldări și pe coastele stîncoase, prezența caprelor negre înfrumusețează liniștitele cuprinsuri ale marilor înălțimi.

Dintre vîrfurile pe care traseul de creastă le atinge succesiv rămîn neuitate în amintirea drumețului: Surul (2282 m), Ciortea (2426 m), Negoiul (2535 m), Vînătoarea lui Buteanu (2505 m), Podragul (2456 m), Viștea și Moldoveanul (2543 m), cu impresionantele priveliști ce oferă asupra regiunilor înconjurătoare.

Dintre căile care urcă versantul nordic, amintim pe cele mai frecventate de turiști: Sebeș Olt — Muchia Moașei — cabana Surul (marcaj „triunghi roșu"*), 4 — 5 ore); Arpașul — cabana Bîlea Cascadă — cabana Bîlea Lac (marcaj „bandă albastră", 5 ore); Arpașul — Muchia Tărîța — cabana Podragul (marcaj „triunghi albastru", 7 — 8 ore).

Traseele de acces dinspre sud pornesc din localitatea Cumpăna, legată de Curtea de Argeș printr-o cale ferată îngustă în lungime de 38 km. Cităm dintre acestea:

Cumpăna — Valea Buda — cantonul Mușeteica — valea Podul Giurgiului — Șaua Podragului (marcaj „triunghi albastru", 10 — 11 ore); din Șaua Podragului la cabana Podragul: 30 de minute.

Cumpăna — Valea Caprei — cantonul Braia — cantonul Piscul Negru — lacul Capra (marcaj „bandă albastră", 10 — 12 ore); de la lacul Capra la Bîlea-Lac: 45 de minute.

Cumpăna — muntele Clăbucet — valea Topologului — confluența cu izvorul Scara (marcaj „triunghi roșu"); izvorul Scara — Șaua Scara — cabana Negoiul (marcaj „cruce albastră", timp total 10-12 ore).

*) *Marcajele indicate corespund cu cele din noul proiect, în curs de executare pe teren.*

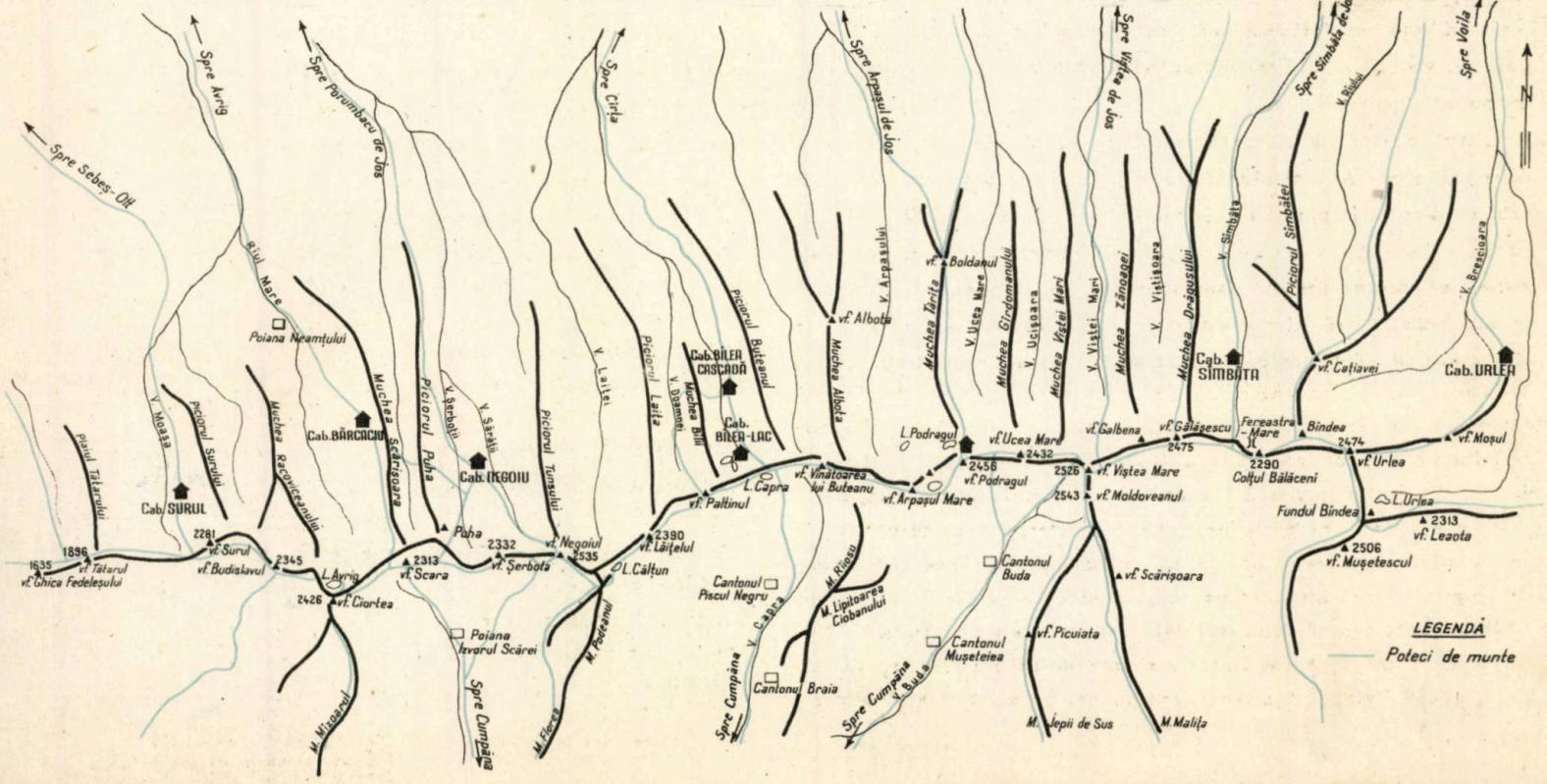

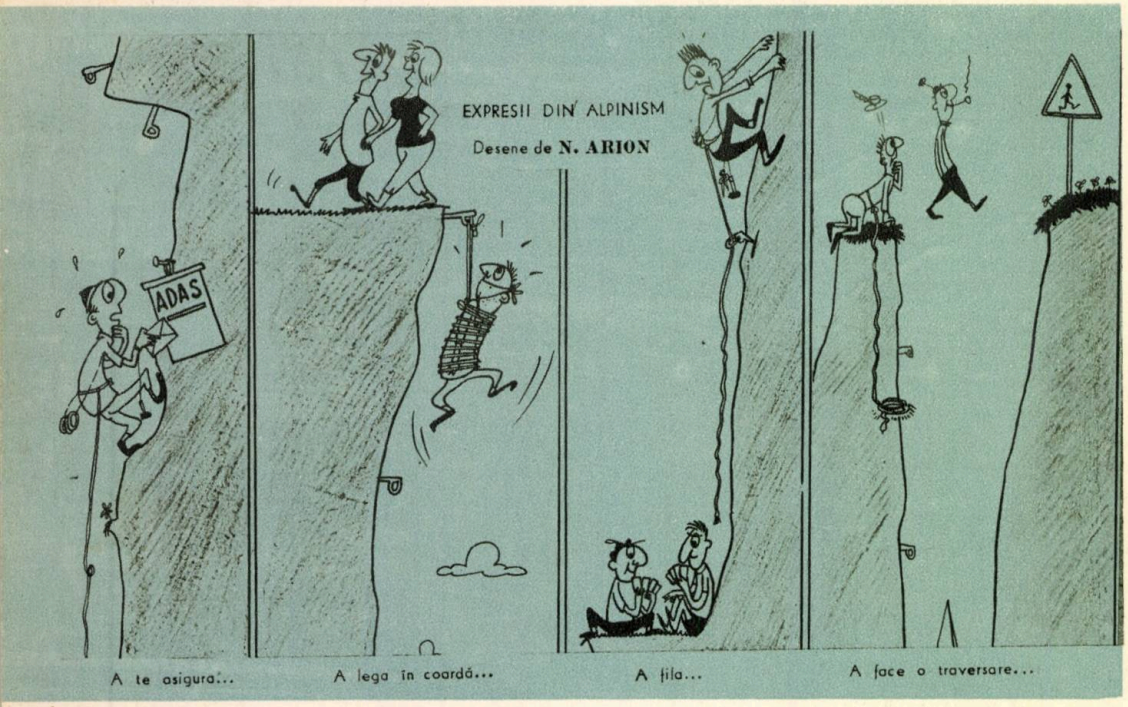

UMOR PE VÎRF DE MUNTE

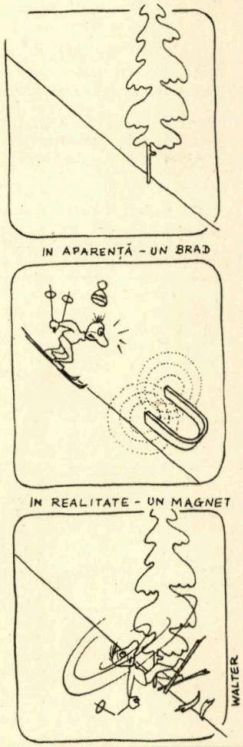

— Cabana pe care o căutăm nu-i trecută pe hartă?
— Ba da, uite-o aici între pata de untdelemn și cea de suc de roșii!

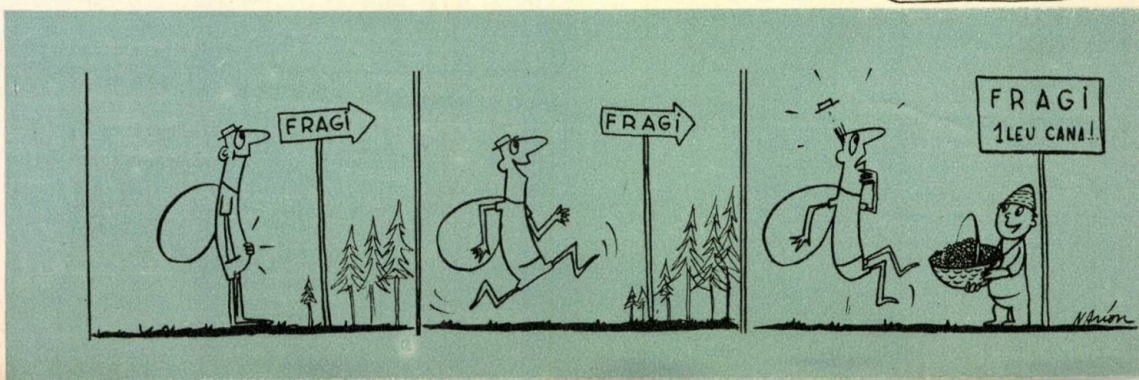

IARNA PE MUCHIA ZĂNOAGEI

Munții Făgărașului au individualitatea cea mai bine precizată din întregul arc carpatic, caracterizîndu-se prin înfățișarea lor cu adevărat alpină, mai evidentă cînd sînt priviți din cîmpia prin care șerpuiește Oltul, unde diferența de nivel atinge peste 2000 m.

Versantul nordic prezintă o serie de văi adînci, împădurite, cu un aspect sălbatic, în deosebi pe porțiunea dintre cabanele Bilea și Sîmbăta.

Alpiniștii, în dorința de a cunoaște și din punctul lor de vedere aceste locuri puțin umblate, au întreprins, în cadrul alpiniadei de iarnă, mai multe ascensiuni. Una dintre ele s-a efectuat pe muchia Zănoaga, care a revenit, pentru escaladă în premieră de iarnă, alpiniștilor din clubul sportiv Casa Ofițerilor Orașul Stalin.

Avînd calitatea de organizator, nu am putut face parte din echipa cu care timp de zece ani cutreierasem crestele Carpaților. Cu părere de rău mi-am luat rămas bun de la curajoșii băieți și i-am urmărit cu privirea pînă au dispărut în desișul pădurii.

A doua zi, după ce toate echipele plecaseră pe munte, de unde urmau să se înapoieze abia peste 6 zile, atît eu cît și colegul meu din comisia de organizare, Radu Constantin, am simțit cum ne copleșește plictiseala în atmosfera călduță a cabanei.

Ce-ar fi dacă am pleca pe teren? Am putea să urmărim desfășurarea ascensiunilor și, eventual, să intervenim la nevoie cu ajutorul sau cu sfatul nostru.

N-am stat prea mult pe gînduri și am hotărît să pornim pe munte alegînd un itinerariu în imediata apropiere a traseelor pe care le parcurgeau echipe cu mai puțină experiență în alpinismul de iarnă.

Mărturisesc că alesesem urcușul pe muchia Zănoaga și pentru că tovarășii mei de club aveau același itinerar. Pe urmele lor ne venea foarte ușor să urcăm. Seara, am dormit în stîna din Poiana Steghi, pe un pat de cetină, așternut de ei cu o zi înainte peste zăpadă și care ne-a scutit de un efort suplimentar.

Noaptea a trecut destul de ușor, căci în cortul nostru frigul a pătruns abia spre ziuă.

Dimineața am plecat la drum, încurajați de vremea ce se anunța parcă mai frumoasă ca oricînd. După o oră de urcuș am ajuns la gol, acolo unde ochiul poate hoinări nestingherit peste creste și văi.

Munți uriași își înalță piscurile învăluite în zăpada sclipitoare, iar la poalele lor, răsfirate haotic, avalanșele zac neputincioase, în căldările glaciare.

Ici colo, răsar din albul imaculat turnuri înnegrite, ziduri de stînci fioroase și întunecate, ganguri înguste pline de capcane; în atmosfera limpede de iarnă, ele par să aibă dimensiuni exagerate, amenințătoare, ca o fortăreață din basme.

Muchia Zănoaga se întinde în fața noastră asemeni unui animal preistoric, înarmat cu o coamă zimțată și ascuțită.

Am trecut pînă acum trei turnuri și am lăsat de mult în urmă locul unde se instalaseră, în a doua noapte, alpiniștii clubului Casa Ofițerilor din Orașul Stalin.

E ora prînzului. Avalanșele au început să măture fața muntelui, aruncîndu-se cu furie spre fundul văilor, mugind, bubuind, ducînd cu ele tot ce găsesc în cale.

Înaintăm prudent, legați în coardă, printre pericolele ce ne înconjură.

Pe cel de al patrulea vîrf ajungem către orele 15. În fața noastră, de-a lungul unei creste ascuțite, vedem pentru prima oară, după trei zile de mers, siluetele colegilor mei de club. Fringhia cu care sînt legați se leagănă în vînt, făcînd o voltă mare deasupra pereților, care, în acest ținut, scapă la sute de metri în jos.

Un turn de piatră este trecut frontal, apoi începe urcușul pe altul. Cîteodată, cînd locul permite, alpiniștii improvizează un funicular și astfel, ei cîștigă timp în înaintare trecînd de pe un turn pe altul cu ajutorul balustradei de fringhie.

Îmi dau seama că băieții se joacă cu acest gen de escaladă, după felul cum se mișcă pe creastă.

Curînd, însă, prudența pune stăpînire pe ei, căci muchia Zănoaga devine tot mai ascuțită, iar cățărarea atît de periculoasă încît asigurarea în înaintare începe să se facă cu ajutorul pitoanelor.

Amurgul începe să se lase peste creste, venind cu un vînt rece care ne pătrunde prin haine.

Gheața oțelită de ger, sare din gura pioletului în țăndări sticloase, scoțînd sunete ascuțite. Cînd vreo cornișe este tăiată complet, zăpada înghețată se prăbușește zgomotos și lung, gem sloiurile lunecînd pe pereți.

La Spinteecătura Zănoagei (2310 m) ascensiunea devine extrem de grea. Materialele tehnice insuficiente frînează elanul alpiniștilor ajunși la baza marelui perete al vf. Gălbenele (2449 m). Maestrul sportului Aurel Irimia care preia capul de coardă de la Matei Schen, coboară, asigurat „la piolet" de Ladislau Caracioni, pe pantele abrupte ale văii Vîștișoara.

Din fundul văii se înalță vertical peretele Vîștișoarei, brăzdat de nenumărate hornuri acoperite cu gheață și zăpadă.

Sfidător, peretele și-a blocat ieșirile către creastă cu enorme streșini de zăpadă, obstacole care s-au dovedit atît de periculoase în ascensiunile de iarnă.

Lupta trebuie dată cu hotărîre. De reușita acestei acțiuni depinde, de fapt, toată ascensiunea.

Îi văd cum se angajează pe pantă săpînd trepte în zăpada înghețată. Curînd dispar după o muchie de culoare roșietică.

Nu-i mai pot urmări, căci noi înșine ne aflăm acum în situații foarte dificile.

Zadarnic ne strigă alpiniștii de la I.T.B. care urcă muchia Drăguș ului. Nu avem timp să le răspundem.

Un bivuac în aceste locuri, unde cortul ar fi fost imposibil de montat, nu ne surîdea, mai ales că ne aflam sub uriașul perete al Gălbenelelor, din care se putea desprinde în orice moment o avalanșă de pietre.

Cînd am ajuns jos, în valea Vîștișoarei, alpiniștii din fața noastră ieșiseră la creastă și ne dădeau bineț e.

Imediat am început să urcăm și noi spre creastă.

Urcușul pe horn, deși aveam urmele celor din față, a fost extenuant. Nu-mi dau seama nici azi, cum a realizat Aurel Irimia această ieșire aproape imposibilă.

Imaginați-vă un gang vertical, deschis atît cît poți să împingi cu picioarele în pereții lui, îmbrăcat în zăpadă și gheață, de-a lungul căruia trebuia să urci mai bine de 40 m, iar dedesubt un perete cu circa 100 metri diferență de nivel.

Cînd am ieșit sus pe creastă, se înnoptase. O mare de nori ondulați ca valurile mării năvălise prin văi, izolînd vîrfurile înalte care păreau niște insule inaccesibile.

Pe întuneric, de-a lungul crestei principale a Făgărașilor, trecem peste vîrful Gălășescul Mare și după ce lăsăm în urmă Fereastra Răcorelelor și vîrful Gălășescul Mic, ajungem la Fereastra Mică sau a Bilii — situată între vîrful Slănina și vîrful Gălășescul Mic — pe care începem coborîrea.

În față, coboară alpiniștii de la I.T.B. În lumina lunii siluetele lor lasă umbre largi pe zăpada care înălbea pereții scocului, pe unde începuse coborîrea.

Eram mulțumit de reușita ascensiunii și nu-mi doream altceva, decît să ajungem la cabana Sîmbăta, ale cărei lumini se vedeau din locul în care ne aflam.

Se părea că totul merge bine, cînd, în ciuda tuturor așteptărilor, o avalanșă se desprinse cu viteza fulgerului și duse cu ea pe cei din față. Echipele aflate la un pas de victorie, fură nevoite să rămînă încă o noapte, bivuacînd în marea căldare a văii Sîmbăta, căci unul din alpiniști suferise o entorsă la picior.

Salvarea și primele ajutoare date accidentatului, ne-au făcut să uităm oboseala drumului atît de greu.

Abia a doua zi seara, cînd am aflat de la medic că tovarășul nostru își va putea relua activitatea, bucuria ne-a cuprins pe toți cei care, timp de patru zile, luptasem cu muntele și izbutisem să-i mai smulgem o biruință.

EM. CRISTEA

– Acestea sînt ruine de pe vremea trecerii... „barbarilor"!

● **Un măr pus în cutia de tablă în care e păstrată pîinea împiedică uscarea acesteia.**

● Nu utilizaţi pastilele de spirt solid în locuri închise (cabană, cort) întrucît emană gaze vătămătoare mai ales pentru ochi.

● **În cazul cînd ne surprinde pe drum furtuna însoţită de descărcări electrice, trebuie să aruncăm la mare distanţă pioletul. Aparatul fotografic, bidonul sau orice alt obiect metalic se va pune în mijlocul rucsacului.**

● După fiecare excursie bocancii se spală cu apă călduţă, cu săpun, în care se adaugă puţină sodă de rufe. Apoi se ung. Cuiele, ţintele, tricuniile etc. nu vor rugini dacă vor fi spălate cu petrol lampant şi apoi unse cu vaselină.

● *Pentru impermeabilizare, îmbrăcămintea se moaie în apă călduţă cu săpun (10%). După aceea se introduce într-o soluţie preparată din 3 pastile burow la un litru de apă călduţă, avînd grijă ca lichidul din vas, astfel preparat, să acopere materialul. Se încălzeşte apoi timp de o jumătate de oră şi se scoate la uscat fără a se stoarce. În momentul în care îmbrăcămintea este aproape uscată, se calcă cu fierul încins.*

● Strîngerea excesivă a şireturilor de la bocanci sau mănuşi în timpul gerurilor mari favorizează apariţia degerăturilor.

...Şi totuşi nu-l cunoaşteţi îndeajuns: PREDEALUL

Unde se află aşezat Predealul pe harta patriei, credem că nu-i nevoie să precizăm. Doar îl ştie toată lumea! Îl ştie pentru că el se află pe cel mai circulat drum al ţării; îl ştie pentru că peisajul înconjurător atinge aici superlativul şi reuşeşte să atragă la fereastra vagonului şi pe cel mai plictisit călător; îl ştie pentru că în gară — de-abia zărită de sub uriaşa-i căciulă de şindrilă — trenurile poposesc îndelung şi vara apa este rece şi bună; îl ştie, în sfîrşit, pentru că aproape fiecare călător obişnuit al acestui drum poate spune ca şi poetul:

„M-am întîlnit cu iarna la Predeal..
Era-mbrăcată ca şi-acum un an
Cu-aceeaşi rochie de bal
Păstrată vara sus pe Caraiman..

Cei 1000 de metri cu care se înalţă deasupra nivelului mării, făcînd să sosească iarna mai devreme şi să plece mai tîrziu, vălurirea în toate sensurile a culmilor sale bogat împădurite şi vecinătatea masivelor de piatră ce se ridică cu încă 1500 m ca să împodobească orizontul, dau Predealului farmecul care îl situează printre cele mai vestite staţiuni de odihnă, turism şi sporturi de iarnă, ale patriei.

Ştiut de toată lumea, vizitat vara şi iarna de mii de oameni ai muncii, Predealul este totuşi prea puţin cunoscut. Prea puţin cunoscut nu sub aspectul pitorescului, la îndemîna ochiului obişnuit să caute şi să reţină frumosul, ci prea puţin cunoscut sub aspectul informaţiilor istorice şi geografice care îmbogăţesc conţinutul călătoriilor turistice şi le sporesc nespus farmecul.

Şi nu-i de mirare. Predealul este o aşezare tînără (primul gospodar, Moise Zangor, şi-a ridicat casa în gura Văii Rîşnoavei prin 1830) şi cu o populaţie venită de pretutindeni şi mereu în schimbare. Predelenii n-au păstorit pe munţii din jur din generaţie în generaţie, ci au venit din cele patru vînturi.

În trecut, mai toţi funcţionari ai vămii, căii ferate sau militari în trecere prin această mică garnizoană, în condiţiile de muncă oferite de regimul burghezo-moşieresc, predelenii nu puteau ajunge nici să cunoască, nici să îndrăgească munţii care au atras mai tîrziu pe vizitatorii de peste vară, dar care lor le-au amărît zilele.

Locurile pe care astăzi Predealul îşi răsfaţă frumoasele-i vile au cîte o poveste a lor. Nu ne-o pot spune moşnegii oraşului, dar ne-o spun documentele legate de vechiul drum al Prahovei, pomenit prima oară într-un hrisov al lui Dan al II-lea, din anul 1442. De-a lungul potecii înguste şi prăpăstioase cîteva veacuri au circulat însă numai caravanele de cai cu samare ale negustorilor şi ciobanii bîrseni care îşi aduceau oile pe creştele pleşuve ale clăbucetelor. Aşezările permanente au apărut pe locul Predealului de azi de-abia în sec. al XVIII-lea, pe la 1700 fiind semnalat un han mare la gura Rîşnoavei. Alte două (unul la gura Puriştoacei, altul în dreptul gării de azi — hanul lui Ruja) vor apare pe la 1750, după lărgirea drumului pentru căruţe. Lor li se va adăuga schitul Predeal, construit din lemn la 1774 pe locul mănăstirii actuale şi apoi poşta care începe să circule în 1790 şi care are o staţie şi la Predeal.

Satul Predeal se înfiripează însă doar în secolul trecut după ce vama de la Breaza este mutată la Predeal (1852) şi se extinde după secularizarea averilor mănăstireşti şi eliberarea robilor mănăstirii (1864). El făcea parte din comuna Podul Neagului care se întinde pe 34 km înglobînd toate aşezările omeneşti aflate pe valea superioară a Prahovei între Comarnic şi Predeal. Din această uriaşă comună s-au desprins, pe rînd, satele din josul apei.

Predealul devine şi el comună în 1912 cînd se separă de Azuga — *Între Prahove* — cum era numită altădată.

Distrus complet de primul război mondial, el se reface treptat şi se măreşte pe măsură ce burghezia începe să-l socotească printre staţiunile de vilegiatură la modă. Alături de partea zisă *Malul Ursului* — i se spunea şi *Predeluş* — cea mai veche aşezare, alături de *mahalaua mănăstirii* — zisă şi *ţigănie*, alături de cartierele din jurul gării — *Joiţa şi Susaiul* — apar în epoca dintre cele două războaie cartierele de vile de pe *Cioplea-Pristocol*, de pe Predealul de Timiş şi de pe *Cetăţuia*, construite în stilul caselor elveţiene de munte. Vile frumoase în care exploatatorii veroşi ai epocii vin să-şi petreacă lunile de vară şi de iarnă.

Predealul îşi face un renume de staţiune climaterică — izvoarele sulfuroase de pe Valea Joiţei sînt lăsate totuşi să se irosească — devine primul centru de schi al ţării şi creşte, creşte mereu. Nu are însă canalizare, nu este alimentat cu su-

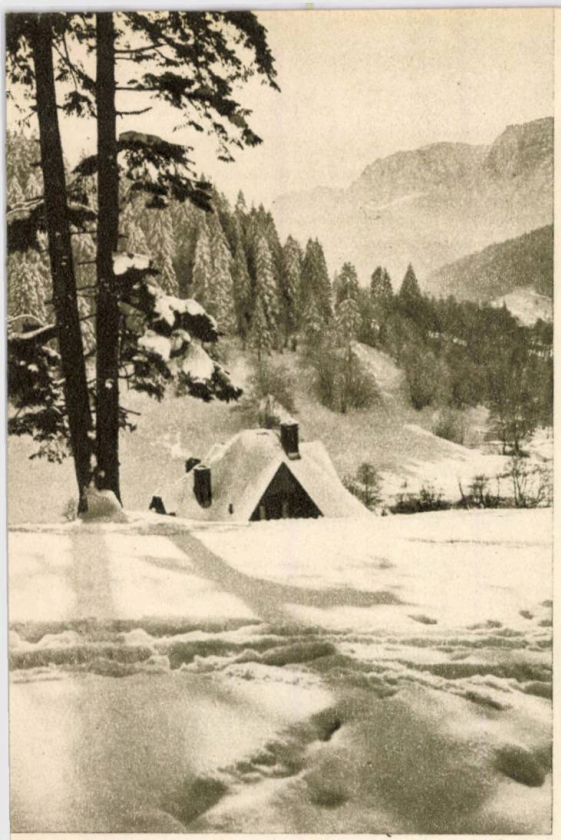

ficientă apă. Stăpînii de sezon ai vilelor nu au, nu pot avea preocupări gospodărești.

După 23 August 1944 și mai ales după naționalizarea din 1948, destinul Predealului se schimbă. Frumoasele vile trec în stăpînirea celor din a căror sudoare s-au înălțat. Vara și iarna mii de muncitori vin acum să-și petreacă aici concediul de odihnă.

În fiecare sîmbătă alte sute de muncitori sînt aduși de către O.N.T. Carpați, cu trenuri speciale, să-și petreacă în munte ziua de odihnă a sfîrșitului de săptămînă. Pentru ei apar în jurul Predealului cabanele; pentru ei se înalță noua și uriașa casă de odihnă „7 Noiembrie"; pentru ei se ridică o casă de cultură; se înmulțesc magazinele, se fac trotuare, canalizare, se instalează gazul metan.

Pentru ei dar și pentru localnici care au acum și dispensar și școală medie, copiii predelenilor nemaifiind nevoiți să facă naveta spre Orașul Stalin, în căutarea unei școli oarecare.

Potecile, marcate cu grijă, oferă muncitorilor veniți aici din toate colțurile țării, posibilitatea să cerceteze împrejurimile, să guste din frumusețea peisajului căruia cu greu i se poate găsi asemănare. Predealul vilegiaturilor burgheze a devenit astăzi un centru al turismului de masă.

Să-l cercetăm acum sub acest aspect. Dacă haina de cristal a iernii l-a împodobit, să pornim la drum pe schiuri. Nu știți să schiați? Nu vă alarmați, mai toate excursiile ce vi le propunem, se pot face și fără schiuri. Va fi doar nevoie să așteptați 2—3 zile după ninsoarea proaspătă, pentru ca schiorii să facă urme pe poteci.

În primul drum ne propunem să urcăm Clăbucetul Taurului, pe fața căruia se vede — tăiată larg — pîrtia schiorilor. O potecă marcată cu triunghi albastru pornește de la bariera căii ferate de lîngă gura Puristoacei — sau Polistoacei — trece pe lîngă cabana de la „sosirea" pîrtiei și se strecoară apoi spre înălțimi pe marginea pădurii bogat ornată de filigranele de argint ale iernii. Într-o oră — o oră și jumătate — învingem cei patru sute de metri diferență de nivel ai urcușului și ajungem pe piscul nordic al Clăbucetului Taurului la micul adăpost de la „plecarea" pîrtiei de schi.

Popasul îl impune nu oboseala, ci priveliștea care întrece orice închipuire. De jur-împrejur valuri, valuri de munți. Din imediata apropiere spre soare-răsare și spre miază-zi unduiesc pînă la orizont *Clăbucetele* al Baiului, al Azugii și celelalte din lanțul Gîrbovei, care deși nu au adăugată această denumire generală sînt tot *Clăbucete*, adică munți împăduriți cu vîrfuri golașe, pleșuve (numirea se pare că vine din limba slavă și înseamnă *coif*, vîrfurile golașe apărînd ca niște coifuri din verdele închis al brazilor).

Față în față cu Clăbucetele Gîrbovei, dincolo de valea îngustă a Prahovei, de-a lungul căreia s-au înșirat, ca mărgelele, localitățile și fabricile, se ridică plini de măreție, împodobiți pe margini cu turnuri și țancuri, brăzdați de văi priporoase, Bucegii. De nicăieri această cetate de piatră, leagăn al turismului și alpinismului nostru, rai al florilor și caprelor negre, nu se vede mai bine ca de pe Clăbucetul Taurului. Fiecare munte, fiecare vale, fiecare creastă poate fi identificată începînd de la Vînturiș și pînă la culmea Țigănești lor. Ceva mai departe — spre soare-apune — strălucește ca și cum ar fi bătută în diamante — creasta Pietrii Craiului, iar dincolo de ea mai mult se ghicesc în ceața vînătă a depărtărilor Alpii Transilvaniei — Făgărașii.

Spre nord, Postăvarul și Piatra Mare, străjeri ai văii Timișului, se înalță oarecum izolați acoperind în parte șesul Bîrsei peste care — în zare — apar alte și alte șiruri de munți.

Mai aproape, pe culmea dintre Fetifoi și Cioplea se vede Predealul cu pitoreasca risipire a vilelor pe poienile pătate de albul lor și verdele închis al brazilor. Profităm de această hartă în relief pe care o avem întinsă sub priviri și căutăm să descifrăm itinerariile viitoarelor excursii. Iată spre vest valea Rîșnoavei cu șoseaua ce duce spre Pîrîul Rece și coboară apoi la Rîșnov. În ea se sfîrșesc culmile și văile pe care se strecoară potecile ce duc la Diham — prima etapă pe drumul Bucegilor și minunat teren de schi, cu primitoare cabane. La nord de valea Rîșnoavei și Gîlma Mare cu sfîrșit în muchia Fetifoiului, vedem muntele Morarului pe care este așezată cabana Trei Brazi — cea din cîntec — și ceva mai jos, cabana Poiana Secuilor, un model al genului. Și către ele duc drumuri marcate, ușoare, și plăcute, care vara pot fi prelungite pînă în Postăvarul.

Către est, urmărim culmea Cioplei care urcă spre muntele Susaiul, cu vf. Cocoșilor pe care se află o altă cabană, mică dar primitoare, etapă pe drumul vechi al grănicerilor care duce spre Pietricica și Piatra Mare. Tot la cabana Susai duce și poteca de pe Muchia Susaiului care se desparte spre nord-est din vîrful mic al Clăbucetului pe care ne aflăm și pe care putem s-o urmăm la întoarcere. Vreți să lăsăm acest drum pentru altă dată? Atunci să urmăm în continuare muchia Clăbucetului Taurului spre cabana Gîrbova unde putem poposi peste noapte. Mîine, după ce vom vedea Bucegii arzînd în vîlvătăile răsăritului de soare, vom porni pe alte cărări să cunoaștem Predealul și minunatele sale împrejurimi, locuri ideale pentru excursii de vară și de iarnă, pe jos sau pe schiuri.

C. ȘERBU

sfaturi practice

● Oricît de înfometați ați fi, nu mîncați imediat ce ați ajuns la cabană. Un pahar-două de apă foarte îndulcită, de ceai sau de limonadă cu mult zahăr, vă va reface forțele. Odihniți-vă înainte de a mînca.

● *Experiența multor turiști a dovedit că cea mai bună talpă pentru bocanci de turism este cea din cauciuc profilat. Cei care nu au astfel de tălpi își pot lipi sau coase pe bocanci o placă groasă de cea 5 mm din cauciuc, microporos sau crep. Placa va fi cusută numai pe talpă, lăsîndu-se tocul din piele, pentru a evita alunecările mai ales pe stîncă și iarbă udă.*

● În timpul unei excursii pe schiuri se poate întîmpla să se rupă bețele, schiurile sau legăturile. Schiul rupt se repară înfășurînd ruptura în tablă subțire (la nevoie, cutii de conserve) și bătînd cu multă grijă (ca să nu crape lemnul) cuișoare. Bățul rupt se repară cu ajutorul unui lemn de care se prinde cu sfoară, ca o atelă. Dacă bățul e numai crăpat, se înfășoară cu o bucată de sfoară. Legăturile se cos (cele de piele) sau se... înlocuiesc.

● *În timpul popasurilor trebuie să se execute exerciții de relaxare prin scuturarea mușchilor picioarelor și mîinilor și ample exerciții de respirație.*

● Dacă mergeți în excursie cu schiurile, modificați poziția legăturilor. Ele trebuie prinse cu 1—2 cm mai spre vîrf, deoarece centrul de greutate al turistului este deplasat de greutatea rucsacului.

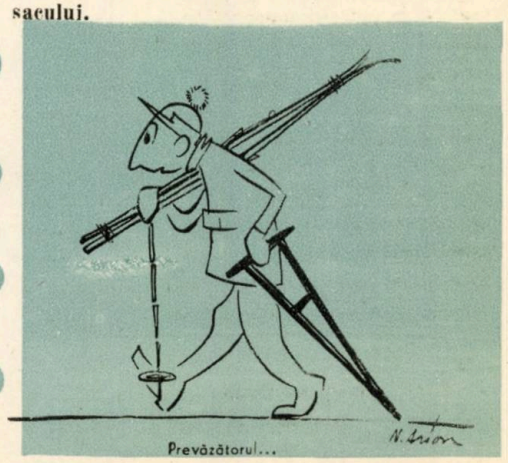

Prevăzătorul...

O CĂLĂUZĂ DE ALTĂDATĂ

Cu şase — şapte decenii în urmă, masivul Bucegi deabia începuse să fie descifrat turistic. Cîţiva îndrăzneţi, care se străduiau să împămîntenească numele de „bucegişti", se avîntau pe văile prăpăstioase ale abruptului prahovean, dornici să cunoască tainele munţilor.

Bastoane enorme — „bucegenştocuri" — cum le numeau ei — scări de lemn şi frînghii de rufe îi ajutau să învingă „săritorile", iar vînătorii din micile sate de pe Valea Prahovei le erau călăuze. Cîţiva dintre aceşti vînători s-au dovedit a fi excelente călăuze, mari iubitori ai muntelui. Pe aceştia istoria turismului i-a trecut în rîndurile pionierilor iar numele lor, prezent pe harta Bucegilor, a rămas să amintească generaţiilor viitoare de începuturile drumeţiei.

Din păcate, uneori — datorită superficialităţii unor cartografi — numele lor au fost deformate, alte ori au fost date uitării. Cîţi mai spun oare clasicului drum Vîrful cu Dor — Piatra Arsă — Cocora — Peştera: „Drumul lui Butmăloiu", deşi moş Nicolae Butmăloiu, călăuză a primilor „bucegişti", popularizator al acestui drum şi primul cabanier romîn în Bucegi, ar merita această postumă amintire? Tot aşa şi Nicolae Gelepeanu merită să fie cunoscut după fapte şi sub adevăratul nume, nu sub cel de Jilepeanu cum numesc greşit, unii alpinişti, hornul care continuînd Valea Coştilei, marchează una din ieşirile spre vîrful muntelui şi care de fapt este Hornul Mare.

Hornul lui Gelepeanu este alături de stînca ce poartă tot numele lui în continuareă crestei Văii Albe şi oferă cea mai lesnicioasă şi sigură ieşire din abrupt pe platoul Coştilei.

Cine a fost Nicolae Gelepeanu? Nestor Urechia, unul din primii „bucegişti", ne-a lăsat în cartea sa „Vraja Bucegilor", cîteva pagini emoţionante despre acest pasionat vînător care l-a călăuzit în peste 100 de drumuri în Bucegi. Din aceste pagini aflăm că „nea Nicolae", era „o grădină de om", un tovarăş de drum fără pereche, totdeauna săritor, veşnic cu zîmbetul pe buze, cunoscînd în afară de tainele muntelui o mulţime de poveşti şi legende pe care le spunea cu deosebit talent.

„La munte — spune Nestor Urechia — era fără pereche. Cu pasul lui încet, măsurat, vînătoresc, putea să umble zile şi nopţi de-a rîndul, fără să arate oboseală. Căţărîndu-mă anuuri de dînsul am cercetat pe Bucegi şi locuri bune şi locuri urîte (vorba ciobanilor), între altele cele două mai anevoioase şi pline de primejdii văi: Valea Seacă a Caraimanului şi Valea Seacă a Clăii Mari. În toate urcuşurile ne-a călăuzit şi îndemnat ca cea mai bună călăuză din Alpi".

Nicolae Gelepeanu a fost de mic un pribeag. La 12 ani era băiat de prăvălie la un negustor din vechiul Braşov. Un an mai tîrziu pleacă „în ţară" şi se opreşte — tot ca băiat de prăvălie la Tîrgovişte. Peste alţi doi ani vine la Bucureşti unde intră ca ucenic la un polonez fabricant de viori, cobze şi alte instrumente muzicale, meserie pe care o învaţă şi el şi pe care o practică şi după ce se stabileşte — în 1889, cînd avea 29 de ani — la Buşteni, ultima etapă a pribegiei sale.

Munţii şi vînătoarea, marile sale pasiuni, nu le-a ţinut doar pentru el, ci le-a împărtăşit celor care se simţeau atraşi de aceşti uriaşi de piatră care ascund atîtea frumuseţi şi care l-au urmat timp de 34 de ani pe hăţişurile Jepilor, Caraimanului, Coştilei sau Morarului.

Căci Nicolae Gelepeanu nu a fost numai o călăuză, ci şi un pionier.

E. R.

Iglu... în Bucegi !

Vînătoarea lui Buţeanu din Făgăraş

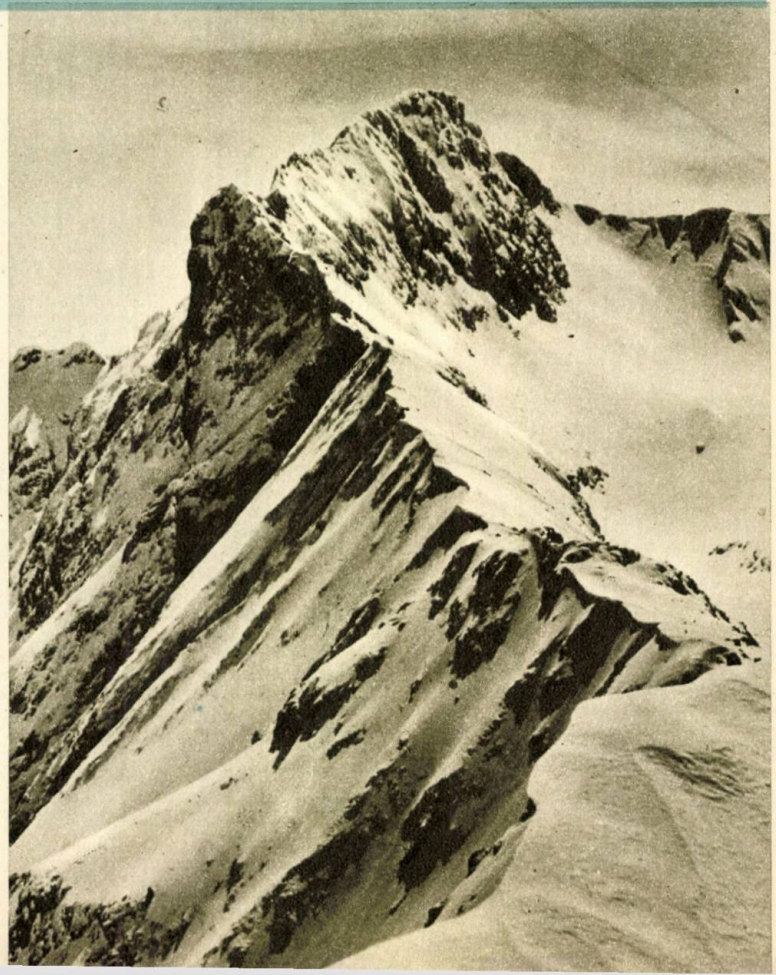

UN OM NAVIGHEAZĂ PRIN BUCEGI

Pe platoul Bucegilor, la 2000 de metri altitudine, un om înaintează prin viscol. Înoată prin zăpada care se ridică pînă la izolatorii de porţelan ai stîlpilor de telefon, se tîrăşte pe burtă cînd învelişul alb nu-l mai ţine deasupra, îşi prinde colţarii de bocanci cînd gheaţa îl face să lunece şi, frînt de mijloc, înaintează împotriva vîntului care-l biciuie cu ace de chiciură.

Prin cabanele din Bucegi zbîrnîie telefoanele:

— Alo, Piatra Arsă! Aici Vîrfu! A ajuns tovarăşul Pădureanu?!...

Aşa urmăresc cabanierii orice călător. Viscolul e puternic, pericolul e mare. Ceaţa, în loc să fie spulberată, mai rău se-ndeasă...

— Alo, Babele!... Alo, Caraimanu'!...

De aici înainte, însă, nu mai există fire de telefon. Omul intră în necunoscut. Platoul rămîne... jos şi-n urmă. Vîntul suflă cu 150 de kilometri pe oră, agaţă la fiecare clipă mărgele de gheaţă pe gene, spulberă orice urmă care te-ar putea călăuzi şi îneacă totul într-un iad alb, vîjîitor şi ameţitor. Cu atît mai groaznic cu cît urci mai sus. Singura dorinţă pe care o poţi avea e să te opreşti leneş în zăpadă şi să te laşi în voia dulcii amorţeli a îngheţului.

Dar peste viscol, peste şuierul infernal al vîntului, mai puternic decît orice locomotivă de tren expres, omul aude parcă nişte semnale:

— Alo, alo!... Aici YRW, aici YRW...

Şi paşii lui se înfig şi mai puternic în zăpadă, trupul vibrează în împotrivirea cu viscolul, ochii caută vreo cît de mică urmă, care să-l ferească de cornişele de zăpadă ridicate deasupra prăpăstiilor. Constantin Pădureanu ştie că acolo sus, la 2502 metri, staţia de radio trebuie să transmită din oră în oră, în ciuda viscolului, în ciuda chiciurei, în ciuda ceţii, datele meteorologice de interes european. Acolo e datoria lui şi într-acolo navighează prin întinsul nebulos.

Vîrful Omul are 2507 metri. Cabana se află situată la 2498 metri. Ocupînd podul ei, staţia meteorologică se află cu 4 metri mai sus, deci la 2502 metri. E locuinţa cea mai apropiată de cerul romînesc.

Cămăruţele mici, una plină cu aparataj, celelalte cu paturi-dulap, cu tavane oblice şi rafturi utilizînd la limită spaţiul restrîns, te fac să crezi că eşti într-un submarin. Un submarin la 2502 metri deasupra nivelului mării!

— Alo, alo! ...WRY 4 vorbeşte YRW 5... Atenţiune, atenţiune!... Primeşte meteorul!...

Şi cifrele, trimise prin eterul plin de zăpadă viscolită, sînt înregistrate de staţiile colectoare din Predeal, Oraşul Stalin şi Bucureşti, ca şi de oricare altă staţie din lume (staţiunea meteorologică de pe vîrful Omul are importanţă mondială şi este înregistrată în codul internaţional al staţiunilor meteorologice cu indicativul 280). Cifrele se transformă în noţiuni de cel mai general interes — cele care reprezintă vremea: cer invizibil, vînt de SE cu rafale, 30 de metri pe secundă, vizibilitatea sub 20 de metri, ninsoare în continuare, presiune atmosferică scăzută, temperatura maximă şi minimă, umezeală etc. Transpuse pe hărţile sinoptice, aceste noţiuni se transformă în ordine pentru navigaţia aeriană şi maritimă, în indicaţii pentru agricultură şi industrie. Incorsetat în cifre şi comparat cu comunicările altor staţiuni, vîntul care pare să domine totul pe aceste înălţimi, este transformat în cel mai supus ajutător al omului, spunîndu-i multe: cum să zboare cu avioanele, cum să aibă grijă de culturi, cum să pregătească turnarea betoanelor. Şi această întreagă manevră o fac trei oameni pe care el, vîntul, oricînd i-ar putea lua pe sus şi zvîrli în Valea Cerbului, sau răstigni pe Colţii Morarului.

Cine sînt aceşti trei oameni? Încerci să-i descifrezi pe decorul aparatajului meteorologic şi radiotelegrafic, al sutelor de cărţi citite, unele de cîte trei ori, al munţilor de pachete cu ţigări, al plitelor mici la care (arzînd într-un spaţiu de cîţiva metri cubi 30.000 de kg de lemne pe an), se încălzesc şi-şi gătesc mîncarea în lunile acestea de iarnă.

Să-i luăm în ordinea tinereţii: pe primul, îl cheamă Mihai Sumbasacu şi a absolvit şcoala tehnică. Soţia sa, tot meteorolog, lucrează la staţia din Sinaia şi, în zilele în care-l ştie de serviciu la radio, vine la Predeal spre a schimba cîteva vorbe cu el. Atunci Mihai Sumbasacu e fericit, volubil şi uită pentru cîteva ore că are de învăţat pentru examenele de la facultatea de fizico-matematici.

Nicolae Olteanu e meteorolog mai vechi. A venit aici de cîţiva ani, a învăţat de la soţie — care era telegrafistă — tainele aparatului pe unde scurte şi a iniţiat-o pe ea într-ale meteorologiei. S-a apucat de fumat în timpul cînd vîntul puternic era să ia cabana pe sus, iar el, vreme de 24 de ore, a turnat necontenit apă peste zăpada ce pătrundea în dormitoarele unde vara dorm turiştii. A turnat şi a tot turnat, pînă cînd a reuşit să facă un planşeu de gheaţă care să stabilizeze clădirea! Altfel, e o fire deschisă, glumeaţă, cîntă din acordeon, se tachinează cu Sumbasacu, îi citeşte cu pasiune pe clasici şi, ca un adevărat bucureştean, e la curent cu preţurile şi tipurile tuturor invenţiilor cu care tehnica a venit în sprijinul confortului, de la televizor la automobil.

Constantin Pădureanu e şeful lor. Şi ierarhic, şi ca vîrstă, şi ca experienţă. El stă aici de 18 ani şi vînturile l-au păstrat tînăr, căruntetea dîndu-i numai distincţie. Solitudinea, pe semne, l-a învăţat să tacă, în ciuda faptului că nu e deloc un om închis. Cînd se-mprimăvărează, îşi ia fetiţa în rucsac şi-o aduce sus. E omul căruia nu-i e teamă de nici un drum şi de nici o vreme. El ţine conferinţe în cele mai însemnate săli ale Bucureştiului şi pregăteşte mîncare pentru tovarăşii săi în podul cabanei. Preocupările lui sînt complexe. Alături de instrumentele meteorologice de pe vîrful Omul instalează acum şi un telescop construit de el şi colaboratorii lui. Pe masa sa am găsit deschis un complex tratat de fotografie, e un desăvîrşit schior şi un bun profesor — 33 de meteorologi au crescut pe lîngă el; dintre aceştia mulţi au munci de conducere la staţiunile meteorologice din ţară. În plus, au trecut peste el, sau au lunecat cu el, cinci avalanşe şi a fost odată zburat de vînt cu 200 de metri mai jos!

Cu toate acestea, după ce închizi uşa peste viscol şi începi să iei parte la tihna din cămăruţa cabanei „Omul", nimic nu ţi se mai pare extraordinar. Trei bărbaţi îşi duc viaţa plină de preocupări, citesc, învaţă, îşi fac serviciul, joacă cărţi, ascultă radio, cîntă, fac comunicări astronomice, studiază fotografia şi aşteaptă zilele senine cînd merg să admire ciurdele de capre negre şi cocoşii de munte...

C. DOBROGEANU

Cu bicicleta peste Păduchiosul

În epoca navelor cosmice, acum cînd pe şoselele noastre se încrucişează atîtea camioane, autobuze, maşini şi motociclete, mă întreb dacă nu sînt foarte demodată că-mi place să colind ţara cu bicicleta. În ciuda acestui gînd, plăcerea mea rămîne la fel de mare şi toate vehiculele motorizate care mă-ntrec necontenit, nu reuşese să mi-o strice.

Într-o frumoasă dimineaţă, în doi, am plecat cu trenul la Predeal, bicicletele fiind adăpostite la vagonul de bagaje. Ambiţia noastră era să trecem Păduchiosul cu ele!

Şoseaua peste munte începe din Sinaia, dar am vrut să ne bucurăm şi de coborîrea Predeal—Sinaia. Aşa că pe la ora 9, în faţa gării Predeal, am fixat sacii pe port-bagaje şi am pornit-o la vale. Ce plăcere să cobori pe şoseaua asfaltată şi să admiri vîrfurile Bucegilor, care-şi schimbă aspectul la fiecare cotitură! Am trecut prin Azuga, Buşteni, Poiana Ţapului, Sinaia, şi am ajuns după 20 km în faţa uzinelor „I. C. Frimu", de unde se desprinde, la dreapta, şoseaua spre Tîrgovişte.

De aici a început pentru noi necunoscutul, aventura.

Consultasem hărţi, ştiam că vom întîmpina dificultăţi, dar eram decişi să le învingem. Dificultăţile s-au şi arătat imediat, cum am cotit spre dreapta: a încetat asfaltul şi a început urcuşul.

Şoseaua este pietruită şi destul de bună. Primii trei kilometri urcă în pantă mică şi am putut să-i parcurgem cu bicicletele. Dar de la podul de peste izvorul Dorului încep serpentinele şi n-am mai putut urca decît pe jos, împingînd bicicletele. (Avem biciclete de oraş, fără schimbător de viteză).

Poate că cei care treceau pe lîngă noi cu maşini şi motociclete se mirau, sau ne compătimeau, noi însă ne bucuram de frumuseţea drumului, de răcoarea şi parfumul pădurilor prin care treceam şi urcuşul ni s-a părut uşor. Am mers pe jos vreo oră şi jumătate şi am ajuns pe culme. Era senin: priveam Valea Prahovei pe care o părăseam acum şi valea Ialomiţei spre care ne îndreptam.

După un scurt popas, am încălecat pe biciclete şi am pornit spre vale. Coboram pe serpentine lungi şi line, şerpuind printre păduri, de-a lungul văii Ialomicioarei. Pînă la intrarea în Moroeni, totul ne-a încîntat. De acolo însă şoseaua devine mai dificilă, circulă multe camioane încărcate cu busteni, se făcuse cald, era praf, era ora prînzului, aveam soarele arzător în faţă. Ne era foame, sau eram puţin obosiţi? Fapt este că am mai pedalat pînă la Petroşiţa, dar acolo am depus armele, adică bicicletele, şi ne-am urcat în tren pînă la Pucioasa, unde am reîntîlnit asfaltul.

De la Pucioasa la Tîrgovişte, pe asfalt şi pe răcoare am putut merge repede şi uşor. Parcursesem cu totul, de la Sinaia, 67 km. Dar ne tot uitam înapoi, spre munţii de unde venisem. Am trecut pe lîngă termocentrala Doiceşti, şi am ajuns pe seară la Tîrgovişte unde am rămas peste noapte.

A doua zi ne-am întors la Bucureşti.

Noaptea plouase puţin, era mai răcoare şi am parcurs distanţa în bune condiţii.

Şoseaua străbate ţinuturi mai puţin pitoreşti — eu îndrăgesc mai ales regiunile munţoase, dar trece printr-o pădure foarte frumoasă şi prin cîmpii întinse, are copaci mari pe margini şi este deci umbrită şi plăcută.

Sînt absolut conştientă că excursia noastră nu constituie în nici un fel o performanţă, ci doar o rută cicloturistică oarecare. Dar a fost deosebit de frumoasă, ne-a oferit privelişti variate şi minunate, şi ne-a îmbogăţit cu o amintire plăcută, stăruitoare.

ELENA HABERMAN

LA ALFACYGNUSVILLE, 9955

(Continuare din pag. 107)

În locul obișnuitei arome a plăcintei, izvorite din savoarea untului, a mărarului și a piperului, aceasta avea un înfiorător gust de usturoi, fiind de-a dreptul de nemîncat.

Printre lacrimile rîsului său nestăpînit, Ana, arătîndu-i cu degetul, abia mai putea vorbi:

— Ai apăsat pe butonul de reglare a aromelor. Eu îl fixasem la P, tu ai dat probabil la N și cînd colo a ieșit V... Halal precauție! Ai umblat, curat, ca să nu se simtă!

Ostap care știa că P înseamnă aromă de plăcintă, N nu e decît aromă de varză acră, complimentară celei dintîi, iar V aromă complexă — rezultată din unirea primelor două, își dădu seama că încurcase complet, prin gestul său nesăbuit, tot capitolul aromelor din fizica radiațiilor olfactive — mult dezvoltată în tehnica alimentară a vremii. Cînd te gîndești că nu voise decît să reporneasca termostatarea plăcintelor pe care scoaterea uneia din ele din cuptor o întrerupsese. Eh! Zadarnic... Și apoi cu cuptoarele astea. Prea aveau multe butoane! Rușinat, căută să schimbe vorba.

— Mai avem $1/2$ oră absolută pînă la sosirea vasului. Eu aștepesc. Îmi dai voie? o întrebă el pe Ana, lungindu-se pe nisip.

Ridicînd din umeri, tînăra-i soție nu-i răspunse, ci se afundă și mai mult în joaca ei favorită de pe plajă: construirea unui castel de nisip.

Pe spate, încălzit de soarele mai puternic decît pe pămînt, Ostap încercă întîi să se joace printre pleoape cu conturul unui nor tivit cu purpură, apoi adormi de-a binelea. Din mînă-i alunecă un roman de aventuri științifico-fantastice, în care vîrîse drept semn de carte, prospectul de călătorie O.N.T.

Tipărit pe fibroplast alb, acesta își îmbia cititorii: „Înscrieți-vă la excursia estivală nr. 12. Itinerar: Pămînt-Venus-Alfacygnusville. Durata: 15 minute solare (3 ani localiterestri). Confort, cazare în condiții excepționale. Participați la banchetul festiv de pe Venus. Excursii locale cu rachetoplanul prin atmosfera planetelor soarelui din Alfacygni. La fiecare nouă etapă — plimbări complexe cu rachetocarul...".

Întorcîndu-se, bărbatul adormit zdrobi sub el prospectul și-ncepu să sforăie de-a binelea. Alături, zîmbind, Ana tăia cu vîrful degetelor, metereze în zidul de nisip al cetățuii construite, cînd... hidos, nebăgat de seamă, un scorpion cu platoșa verde, smălțuită cu buline albe, purtîndu-și adînc încovoiată peste spinare o coadă isprăvită cu un impresionant ac triplu, se apropie de Ostap și perfid, îl înțepă la încheietura brațului...

— Auu! Bărbatul strigă de durere, zărindu-și înspăimîntat dușmanul, într-o frîntură de clipă și sări... De fapt nu sări, ci numai... se întoarse pe marginea divanului.

— Ți-am cusut nasturele de la mînecă, ai grijă să-l rupi din prima zi de drum, îi recomandă afectuos scumpa lui jumătate, pe care într-adevăr o chema Ana.

Cît despre el, trezitul, nu era decît un foarte cumsecade inginer agronom, căruia Ana îi spunea Puișor, iar colegii de birou și de fermă îi spuneau la propriu și la figurat: Grădinaru. Și atunci Ostap Porumb, de unde? Foarte simplu: întrebați cele două geamantane într-adevăr pregătite pentru plecare într-o excursie O.N.T. și în burta încăpătoare a cărora, de cu seară, inginerul pusese două cărți pentru zilele de vacanță: „12 scaune" de Ilf și Petrov și „Noile metode de creștere a porumbului". Cea dintîi pentru distracție, a doua pentru studiu. Nu mai e nevoie să amintim că eroul primei cărți se numește Ostap Bender, tot așa cum adevăratul „erou" al celeilalte este porumbul.

.....

Notă: Autoarea nu știe dacă se obișnuiește să se pună în coada unei povestiri vreo notă ca cea de față. Ea a auzit de povestiri cu tîle, cu cheie, cu... În orice caz, despre povestiri cu notă, n-a citit niciăieri.

Trecînd peste această introducere necesară, e cazul să remarcăm că, chiar dacă prezenta povestire nu a fost scrisă pentru a face reclamă călătoriilor de plăcere organizate „azi" de către O.N.T., nu ne dăm înapoi de a vi le recomanda cu căldură.

Mai mult chiar, sîntem gata să garantăm că, într-o astfel de excursie, veți putea vedea tot ceea ce bucură și încîntă ochii și sufletul afară de... peisajele lunare sau venusiene, ori cele oferite de alte etape cosmice, ale călătoriilor turistice dintr-un „mîine" de mare anticipație. Și pe acestea, însă, le puteți admira, dacă nu veți uita să luați la drum, în sacul dvs. de voiaj, un bun roman științifico-fantastic.

Iată pentru ce nota aceasta se termină cu o... notă veselă și în chip de semnătură cu urarea: „drum bun!"

C. D.

TURIȘTI,
ALPINIȘTI,
PRIETENI AI NATURII,
IUBITORI DE DRUMEȚIE

ALMANAHUL TURISTIC 1962

la al treilea an de apariție

așteaptă contribuția voastră pentru a-și îmbunătăți conținutul și calitatea. Trimiteți-ne propunerile voastre, notele de drum, impresiile culese în excursii, descrierile itinerariilor parcurse, cele mai reușite fotografii etc. pe adresa:

O. N. T. Carpați
Oficiul de propagandă
București, Calea Moșilor 82

AGENȚII O.N.T. CARPAȚI

MEDIAȘ	
Str. Dobrogeanu Gherea, 5	tel. 385
ORAȘUL STALIN	
Str. Republicii, 46	tel. 11.96
PREDEAL	
Bd. Prezidiului, 123	tel. 75
SIBIU	
Str. I. V. Stalin, 59	tel. 25.59
TG. MUREȘ	
Str. Bolyai, 1	tel. 22.88

DEZLEGĂRILE JOCURILOR

BUCUREȘTIUL IUBIT
(pag. 47)

OPERA — GRADINI; MAGISTRALA — OD; LACURI — UNIRE; SALA — OVA — SADI; CTA — PLIMBARI; I — MARET — IN — CO; NB — VOIAJ — TF — N; TUG — SB — AC — OLT; E — REPUBLICII; IPATESCU — ISEP; IATACE — ZERO — A; SANT — JET — RAR; MERS — PLACI — NC.

LA MARE
(pag. 58)

PALAS — NISIP; EFORIE — ETNA; LITORAL — RON; US — GE — ACATA; Z — MANGALIA; AFA — AA — UN — M; AMI — URBANA; CLADIRI — TAR; LEI — VA — VAMI; UZARE — BETON; JA — PARALELE.

DELTA DUNĂRII
(pag. 70)

SADOVEANU — C; UNU — SCOARTE; RINO — UNDITA; MAREA — AA — T; MARASTI — SPA; ILE — TOLI — LL; SE — PIRGUIA; T — ALC — A — ANI; RATE — UNELTE; EPOCA — INTER; TATARU — EA — I.

PRIN MARAMUREȘ
(pag. 93)

MARAMURES — L; ACASA — PLAGA; GUBA — C — ASIN; UM — NEAOS — R; R — CARPATI — S; ABATOR — IAPA; OL — REACTOR; GRASI — LA — RE; ASTA — AB — CU; CAOLIN — LEMN; I — RAI — CERBI.

ÎN APUSENI
(pag. 143)

APUSENI — IZBUC; REST — ERATA — RO; IS — ING — ZARAND; ETAN — RIU — ITAR; SEPALE — RUTA — U; RL — IAR — MARE; GAINA — ATE — ERA; E — CA — TURDA — OM; ORADEA — AERISI; AU — IMPAS — AM — N; GILAU — SCUMPIT; INA — LITA — AURI; UITA — AIU D — SAT.

PE ÎNTINSUL APELOR
(pag. 154)

BISCA — RACOVA; ENERGIE — ARAD; GURI — APA — ADI; AN — SEMENIC — O; DRUM — DARAC; AA — L — CE — II — B; STINSA — INTRA; AI — ECLUZA — IN; NEAGRA — A — C — E; A — CRINI — IADA; TARUS — VISLAS; ATA — AMARADIA.

CARTE DE VIZITĂ
(pag. 154)

TURIST — CARAIMAN

DUNĂREA
(pag. 179)

PORTILE DE FIER; ORSOVA — UNIC — O; TA — CAZANE — RAC; EST — NADA — NERA; L — FLORARIE — G; UA — IV — CHEI; BRAILA — ATASA; BIO — CALAFAT — L; ALIBI — EMIR — HO; ZE — RA — VH — N — LOM; INERTA — GALATI; AO — CERNA — AVAT; SUHAIA — SECARA.

DRUM BUN!

A devenit lumea prea mică? În epoca zborurilor cosmice ești adesea tentat să o crezi. Înainte de a cunoaște totul despre realitatea imediată, mintea omenească, înarmată cu temeinice elemente înaintate, a pornit spre alte sfere. Nu ne mai ajunge cucerirea Ciomolungmei, nici explorarea fundurilor de mare sau a conurilor vulcanice. Apicultorul neozeelandez Ed. Hillary ca și păstorul nepalez Tensing, comandantul Cousteau ca și geologul Tazieff au intrat în vocabularul comun. Partidele de șah prin radio ale cercetătorilor de la Polul Sud și Polul Nord țin azi de domeniul banalului. Avioanele lui Tupolev ajung în două ore și ceva de la Moscova pe aeroportul Croydon din Londra. Și nu se mai miră nici un copil de zece ani, în a cărui conversație sateliții, rachetele, astronavele sînt termeni curenți.

Curiozitatea, deloc gratuită, îmboldește pe oameni mereu înainte, mereu mai departe. A devenit prin asta lumea mai mică? Într-un fel, da. În sensul că astăzi distanțele s-au limitat și întîlnirea la conclavul prieteniei și cunoașterii reciproce e mai accesibil.

Ar fi însă puerilă concluzia că, în condițiile uimitoarelor cuceriri ale științei și tehnicii, nu mai avem ce ști, ce vedea, ce cunoaște pe pămînt, că aceasta ar fi — ca să spunem așa — agonia turismului terestru. Niciodată zborul șoimilor spre înălțimi n-a împiedicat deplasările hulubilor.

Natura e bogată și cuprinzătoare. Nu degeaba îi zicem „mamafire". Ea ne cheamă cu tot ce e dăruită, cu ceea ce a înzestrat-o omul. Au spus-o Marx și Engels: „Natura este temelia pe care am crescut noi, oamenii, noi înșine produse ale naturii".

Propria noastră existență ar fi prea îngustă dacă nu i-am lărgi cercul explorînd tărîmuri vecine, necunoscute sau doar bănuite.

Așa a debutat turismul, dar, pînă la desăvîrșirea lui, a traversat sensuri mereu ameliorate. Tipul drumețului care caută eliberarea din cotidian, refugiul într-o experiență idilică, e anacronic. Tipul drumețului pur contemplativ e desuet. Tipul drumețului care încearcă doar un divertisment, trecînd sumar peste esența realităților, e perimat. Astăzi, la noi, ferim oamenii de o cunoaștere superficială. Turismul modern nu se adresează numai ochilor care cumulează senzații estetice, ci și minții și inimii. Turistul nostru este dornic să se instruiască, să-și întărească sănătatea în mijlocul naturii, pe care o socotește așezare prietenă și nu loc de exil.

Turistul căutărilor singuratice e pe cale de dispariție, dar accepția curentă păstrează un mit ce trebuie destrămat. Natura, ca mediu de desfășurare a excursiilor, e circumscrisă adesea la suprafețe sălbatice, izolate, considerate astfel mai pitorești, mai tentante. Dar de aci izvorăște un paradox ce se cere deslușit. În anii noștri, în epoca marilor și vastelor opere constructive, natura pură, brută, se restrînge treptat făcînd loc vlăstarelor unei noi geneze: realizările umane. Pe măsură ce crește peisajul social, descrește peisajul strict natural. Turismul se află astfel la limita unor cercuri concentrice care se interferează în sens unic. Pierde prin aceasta natura din farmecul ei multimilenar? Dimpotrivă.

Să judecăm. În fața noastră, aș zice la îndemîna noastră, se desfășoară o îmbinare atît de armonioasă de munți și dealuri, ape și cîmpii, căreia îi spunem cu mîndrie PATRIE. Un popor harnic a împodobit tabloul firii cu opera solidă a mîinilor omenești. Construcția socialistă a presărat țara și frumusețile ei naturale cu bogăția de roade a unei clase stăpînă pe soarta sa. Trebuie să cutreierăm orașele și satele, înălțimile și văile, noile uzine și monumentele istorice — care sînt acum ale noastre și ale urmașilor noștri — ca să le înțelegem mai bine, să le iubim mai mult.

Dorul depărtărilor atît de apropiate, căldura excursiei în tovărășie, ne ispitește. Să luăm deci desaga cu merinde și să pornim cu nădejde înainte.

Drum bun!

V. BĂNCIULESCU

ALMANAH TURISTIC 1961

Colectivul de redacţie:
Mihai Popescu — Emanuel Valeriu
Victor Bănciulescu — Renato Iliescu

Prezentare grafică: Petre Carp, Dinu Mitache

Tehnoredactare: Marin Niculescu

Corectură: Elena Alex. Sava, F. N. Ghelles

Fotografiile au fost executate de:
D. Bădescu — I. Peteu
E. Cristea — D. Rîşcanu
D. Grigorescu — C. Săvulescu
C. Ionescu — A. Steclaci
W. Kargel — I. Ţugui
precum şi de serviciile fotografice:
AGERPRES, C.P.C.S. şi O.N.T. CARPAŢI

●

Fotografiile de peste hotare ne-au fost puse la dispoziţie de agenţiile prietene:
BALKANTURIST — IBUSZ
CEDOK — INTURIST
D.E.R. — ORBIS

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin" — Bucureşti

Informații la toate agențiile ONT Carpați din țară

Pentru epidermele sensibile, fabrica „NIVEA" a realizat două noi sortimente de săpunuri de faţă, cu efect emolient:

— săpunul „TOSCA" cu adaos de coldcremă

— săpunul „CREMA NIVEA" cu adaos de cremă Nivea

Pentru igiena gurii, folosiţi noile sortimente de pastă de dinţi, spumoase şi economice:

— „PERLA", cu efect dezodorizant, datorită conţinutului de clorofilină cupro-sodică

— „DIADENT", cu efect preventiv şi curativ al paradentozei datorită adaosului de chamazulenă

AUTOMOBILIŞTI,
MOTOCICLIŞTI,
TURIŞTI!

In drum spre mare, un popas plăcut la Urziceni—Slobozia. Vă stau la dispoziție restaurante, cofetării, grădini de vară bine aprovizionate.

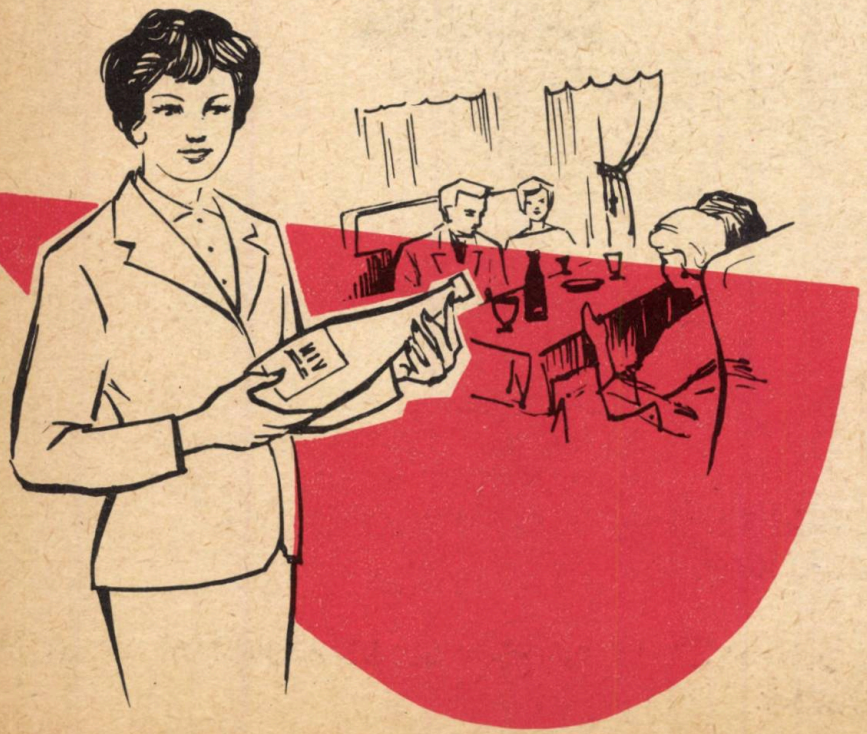

BUCUREŞTENI!

Petreceți o seară plăcută la restaurantul Brănești din pădurea Pustnicul. Se servesc permanent preparate de bufet și bucătărie, grătar, vinuri alese, bere.

Orchestră populară și de dans pînă la ora 2 noaptea.

La Brănești se ajunge cu autobuzul I.R.T.A. din șoseaua Pantelimon.

CĂLĂTORIA ÎN VAGONUL DE DORMIT
NU ESTE UN LUX

FOLOSIND VAGONUL DE DORMIT EVITAŢI OBOSEALA ŞI CÎŞTIGAŢI TIMP UTIL.

ÎN CĂLĂTORIILE LUNGI, VEGHEAŢI ASUPRA SĂNĂTĂŢII DVS.

C.F.R. VĂ PUNE LA DISPOZIŢIE ÎN VAGOANE RESTAURANT ŞI ÎN RESTAURANTELE DIN STAŢII UN SORTIMENT VARIAT DE PREPARATE DE BUCĂTĂRIE, GUSTOASE ŞI PROASPETE

Nu uitați în călătorii:

CONIACUL

ce se obține prin învechire naturală

Produs al întreprinderii

„ZAREA"

ROM DE JAMAICA

preparat după rețete speciale

Produs al întreprinderii

„VINALCOOL"

Băuturi întăritoare, cu gust și aromă plăcute. Pentru călătorii, ambalaje speciale în sticle plate de 125 ml.

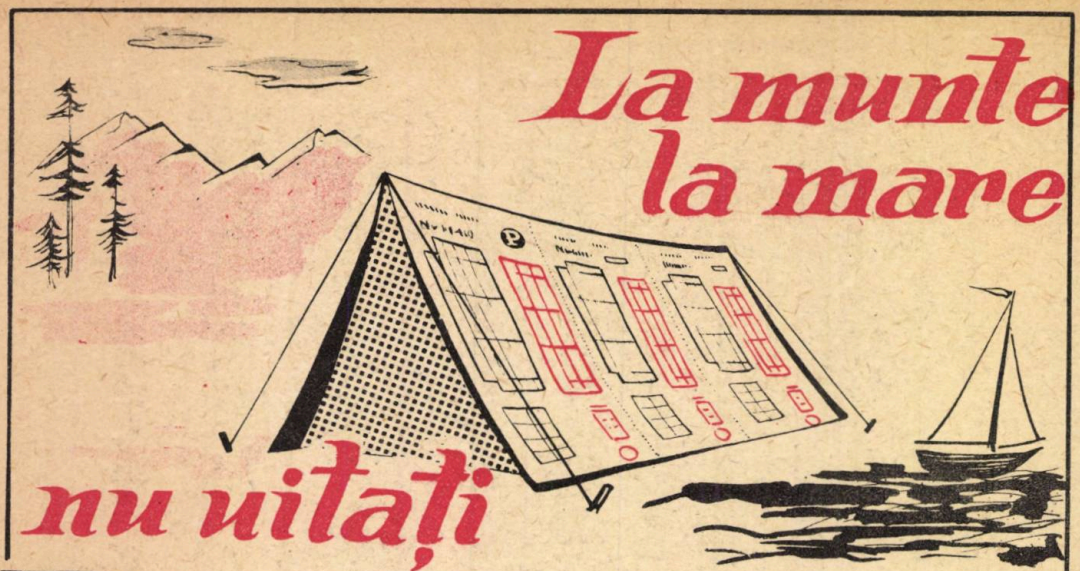

La munte la mare nu uitați

Pronosport

O GUSTARE HRĂNITOARE
ȘI LA MUNTE ȘI LA MARE:

- **biscuiţi cu cacao**
- **biscuiţi cu parmezan**
- **biscuiţi „petit beurre“**

Volum mic, valoare nutritivă maximă.

ICM

TURIȘTI ȘI CABANIERI!

- Nu aruncați cutiile de conserve și ambalajele metalice!
- Strîngeți și predați, contra plată, toate metalele vechi la depozitele Intreprinderii pentru Colectarea Metalelor!

Stofe fine şi de calitate

„PARTIZANUL ROŞU"

ORAŞUL STALIN

Abonați-vă LA ZIARE ȘI REVISTE

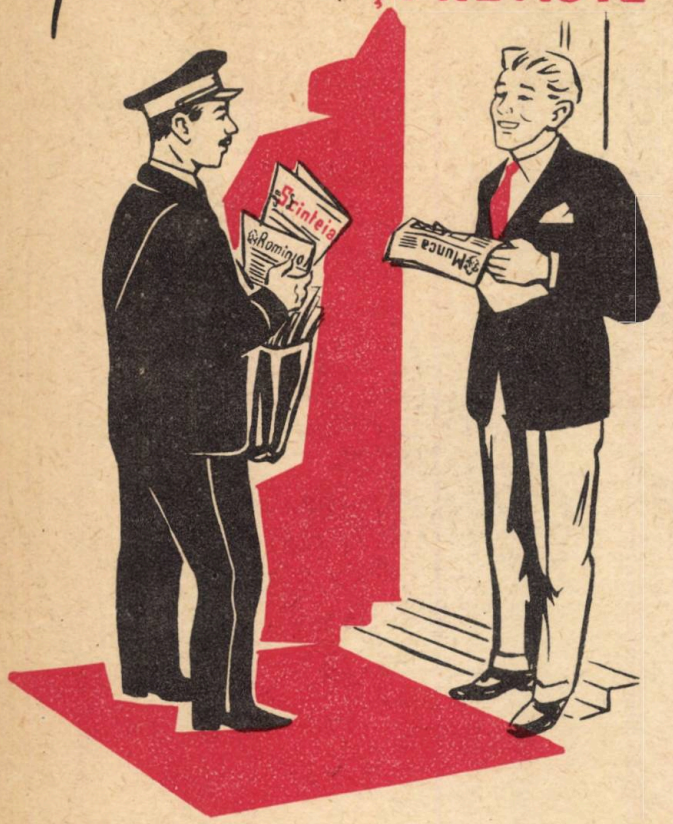

Poşta vă asigură primirea regulată şi neîntreruptă a abonamentelor.

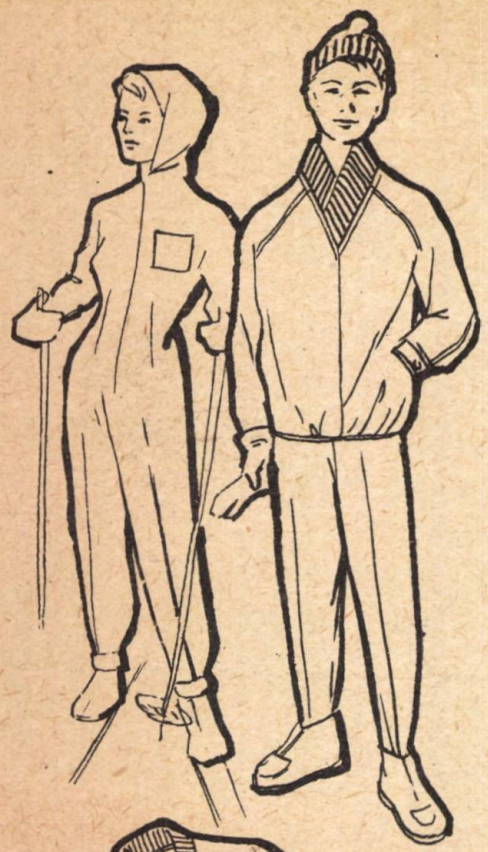

COOPERATIVA „DRUMUL NOU"-Cluj

execută la comandă, prin secția nr. 25 din str. Dr. Petru Groza nr. 35:

- HANORACE
- BLUZE DE VÎNT
- CORTURI
- COSTUME DE SPORT
- ŞEPCI SPORT
- CANADIENE etc.

COOPERATIVA „TRICOTAJUL"-Cluj

execută la comandă, prin centrele din străzile Gh. Doja nr. 14 și Dr. Petru Groza nr. 5:

- ARTICOLE TRICOTATE DIN LÎNĂ PURĂ SAU BUMBAC PENTRU COPII ŞI ADULȚI
- SCAMPOLO
- BLUZE
- PULOVERE
- FULARE
- ORICE TRICOTAJE DUPĂ MODELUL PREZENTAT

Cooperativele meșteșugărești din regiunea Cluj vă stau la dispoziție pentru orice fel de prestațiuni privind:

- *confecții de îmbrăcăminte*
- *confecții și reparații de încălțăminte*

Imprimări de calitate pe discuri

„ELECTRECORD"

CONSUMAŢI LEGUME ŞI FRUCTE CONSERVATE!

Legumele şi fructele proaspete sau conservate sînt alimente gustoase, necesare organismului.

Conservele conţin toate calităţile nutritive ale fructelor şi legumelor proaspete.

Încheind la

ADAS

ASIGURĂRI MIXTE DE PERSOANE

realizați:

- prevedere pentru voi și familiile voastre
- economie
- și participați la tragerile lunare de amortizare

CUMPĂRAȚI

în magazinele comerțului de stat articole de pielărie, obiecte de sticlă și articole casnice

V

E

R

M

Un produs „ZAREA“

U

T

Medalie de argint
Liubliana 1957

TURIŞTI!

Vizitaţi magazinele de artă populară ale cooperaţiei meşteşugăreşti din Oraşul Stalin, Poiana Stalin, Predeal, Sibiu şi Ocna Sibiului, care vă oferă obiecte din ceramică, lemn, mase plastice, precum şi renumitele cusături şi covoare romîneşti, executate artistic de meşteşugarii cooperatori din regiunea Stalin.

In timpul călătoriei dvs. puteţi fi servit prompt în unităţile cooperaţiei meşteşugăreşti de coafură, frizerie, călcat, spălat-fulger, reparaţii de încălţăminte şi îmbrăcăminte etc., la preţuri convenabile.

Amatorilor de sport în sezonul de iarnă, le oferim săniuţe şi schiuri care se găsesc de închiriat la unităţile noastre din Poiana Stalin şi Predeal.

U. R. C. M. CONSTANŢA
Cadouri şi amintiri de la mare
VĂ OFERĂ
unităţile cooperaţiei meşteşugăreşti din:
CONSTANŢA
MAMAIA
EFORIE
MANGALIA
VASILE ROAITĂ
TECHIRGHIOL
COSTINEŞTI
NĂVODARI

Încheind la **ADAS** *asigurări mixte de persoane și plătind lunar o mică primă de asigurare, luați o măsură de prevedere pentru voi și familiile voastre, realizați o economie planificată și participați la tragerile lunare de amortizare.*

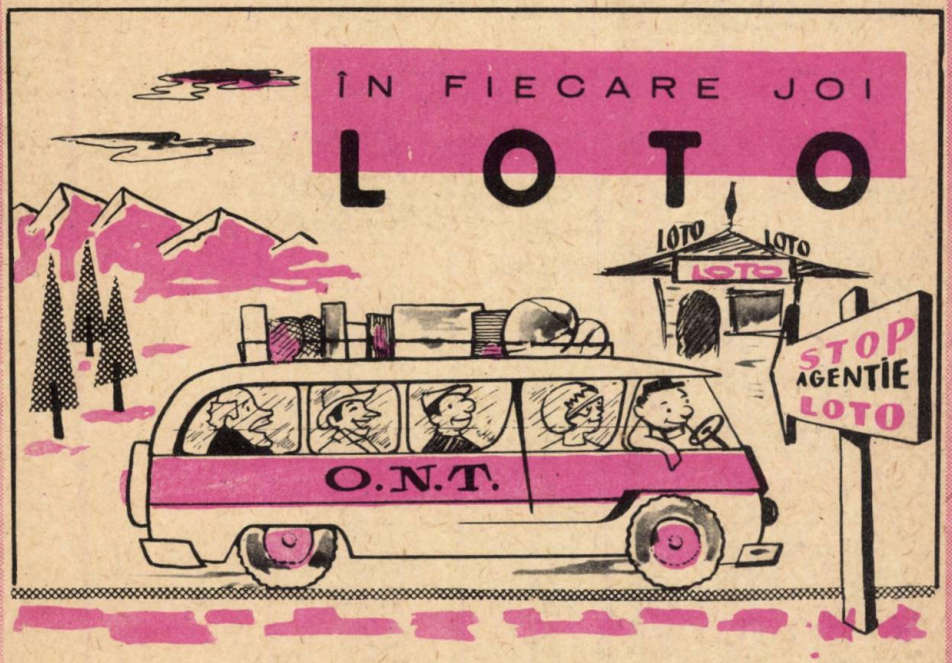

ÎNCHEIAȚI ASIGURĂRI FACULTATIVE PENTRU BUNURILE DIN GOSPODĂRIA VOASTRĂ,

adresîndu-vă în acest scop inspectoratelor ADAS, inspectorilor sau agenților de asigurare.

CENTROCOOP

Datorită principiilor active extrase din fructele de măcieșe (vitamine, licitină etc.), Siropul de măcieșe are însușiri, întăritoare și reconfortante fiind indicat oricui pentru întrebuințare zilnică. De mare folos este bolnavilor de ficat, stomac și rinichi.

Din siropul de măcieșe se prepară limonade răcoritoare și plăcute la gust, cu sifon și apă. Se poate adăuga în lapte, mai ales pentru copii. Cu 2-3 linguriţe la o ceașcă de apă fierbinte se poate prepara un ceai gustos.

Preferați

noile modele

DE ÎMBRĂCĂMINTE

prezentate în magazinele de confecții

EXCURSIONIŞTI!

Dintr-o cutie de conserve de carne, se poate pregăti repede o gustare plăcută.

Procuraţi-vă de la magazinele alimentare:

— pate din ficat de gîscă
— pastă din carne de pasăre
— pastă din şuncă de Praga

Nu plecaţi la munte sau la mare fără să vă procuraţi:

– salam de Sibiu
– salam de vară
– salam „Caraiman"

produse hrănitoare, consistente şi gustoase, indicate în excursii.

Să nu lipsească din rucsacul de excursii:

— pate „Timiş"
— specialităţi de carne de vită
— „Aperitiv"
— pastă de şuncă

conserve hrănitoare, consistente şi gustoase.

M. I. B. C.

La petreceri familiare, sărbătoriri, aniversări, banchete sau agape colegiale,

CONSUMAȚI

ŞAMPANIE „ZAREA"

PROCURÎNDU-VĂ BILETELE DE CĂLATORIE DE LA AGENŢIILE DE VOIAJ C.F.R. EVITAŢI AGLOMERĂRILE LA GHIŞEELE CASELOR DE BILETE ALE STAŢIILOR, VĂ ASIGURAŢI DIN TIMP REZERVAREA LOCURILOR ŞI OBŢINEŢI ORICE RELAŢII ÎN LEGĂTURĂ CU CĂLĂTORIA PRIN ORICE MIJLOC DE TRANSPORT ÎN ŢARĂ ŞI ÎN STRĂINĂTATE.

DE LA AGENŢIILE DE VOIAJ C. F. R. VĂ PUTEŢI PROCURA DIN TIMP ÎNAINTE DE PLECARE:

- BILETE DE CĂLĂTORIE ÎN ŢARĂ ŞI STRĂINĂTATE
- SUPLIMENTE PENTRU VAGONUL DE DORMIT
- TICHETE PENTRU TRENURI CU LOCURI REZERVATE
- BILETE PENTRU CĂLĂTORII ÎN GRUP
- ABONAMENTE PE C.F.R. DE ORICE FEL
- BILETE SPECIALE DE ZONĂ
- BILETE ÎN CIRCUIT

AGENŢIILE DE VOIAJ C. F. R.

Sediul agenţiei	Adresa agenţiei	Telefon PTTR	Telefon CFR
Alba-Iulia	Piaţa 1 Mai nr. 5	744	19
Arad	Republicii nr. 98	2177	187
Bacău	N. Bălcescu nr. 18	2040	21
Baia-Mare	Piaţa Libertăţii nr. 6	68	23
Bîrlad	Republicii nr. 43	358	17
Brăila	Republicii nr. 2	1168	35
Bucureşti I	Calea Victoriei nr. 88	—	3295
	Informaţii interne	14 65 69	3344
	Informaţii internaţionale	14 49 61	3212
Bucureşti II	Calea Griviţei nr. 130	14 13 31	—
	Informaţii	—	3258
		—	4200
Buzău	Cuza Vodă nr. 10	1135	269
Caransebeş	Gh. Gheorghiu-Dej nr. 10	219	74
Cluj I	Piaţa Libertăţii nr. 9	2212	8187
Constanţa	I. V. Stalin nr. 13	2444	77
Craiova	Calea Lenin nr. 33	1634	75
Dej	Piaţa Bobîlna	220	6
Deva	Piaţa Unirii nr. 17	368	10
Focşani	Str. Mare nr. 150	506	—
Galaţi	Str. Sf. Nicolae nr. 24	1121	70
Giurgiu	Str. Gării nr. 6	1854	60
Hunedoara	I. V. Stalin nr. 11	2777	10

Sediul agenţiei	Adresa agenţiei	Telefon PTTR	Telefon CFR
Iaşi	Republicii nr. 22	2303	863
Lugoj	Dimitrov nr. 2	59	7
Mediaş	Piaţa Republicii nr. 5	851	—
Oradea	Republicii nr. 2	1538	62
Or. Stalin	Republicii nr. 2	1218	195
Petroşani	Gh. Gheorghiu-Dej nr. 25	24	23
Piatra N.	Karl Marx nr. 5	514	—
Piteşti	D-na Bălaşa nr. 1	128	39
Ploieşti	I. V. Stalin nr. 22	3080	247
Reşiţa	7 Noiembrie nr. 46	67	20
Rm. Vîlcea	Mihai Bravu nr. 10	465	37
Roman	Ştefan cel Mare nr. 155	273	48
Satu-Mare	Mihai Viteazul nr. 25	1202	—
Sf. Gheorghe	Piaţa Libertăţii nr. 2	480	128
Sibiu	I. V. Stalin nr. 5	2085	60
Suceava	Ştefan cel Mare nr. 21	313	17
Timişoara	Bd. 30 Decembrie nr. 1 A	3401	67
Tîrgovişte	30 Decembrie nr. 30	1088	12
Tg. Jiu	Victoriei nr. 41	294	47
Tg. Mureş	Piaţa Stalin nr. 18	3203	49
Turda	Republicii nr. 34	266	3
T. Severin	Karl Marx nr. 1	1143	17

În timpul sezonului de vară, funcţionează agenţii de voiaj şi în staţiunile balneoclimaterice: Băile Herculane, Borsec, Buziaş, Govora, Olăneşti, Sovata, Slănic-Moldova, Călimăneşti, Eforie, Vasile Roaită, Mangalia şi Techirghiol

BICICLETA „CARPAŢI"

DURABILĂ, REZISTENTĂ, UŞOARĂ

PASTE FĂINOASE

spornice, uşor de pregătit şi nutritive. Consumaţi noile produse de macaroane cu ouă!

FABRICA DE PRODUSE ZAHAROASE
„DEZROBIREA"
Oraşul Stalin str. Cuza Vodă nr. 3

Întreprinderea de produse zaharoase „Dezrobirea" din Oraşul Stalin livrează cele mai fine produse de ciocolată, caramele, cu lapte, drajeuri, fondante şi un mare sortiment de bomboane umplute şi dropsuri.

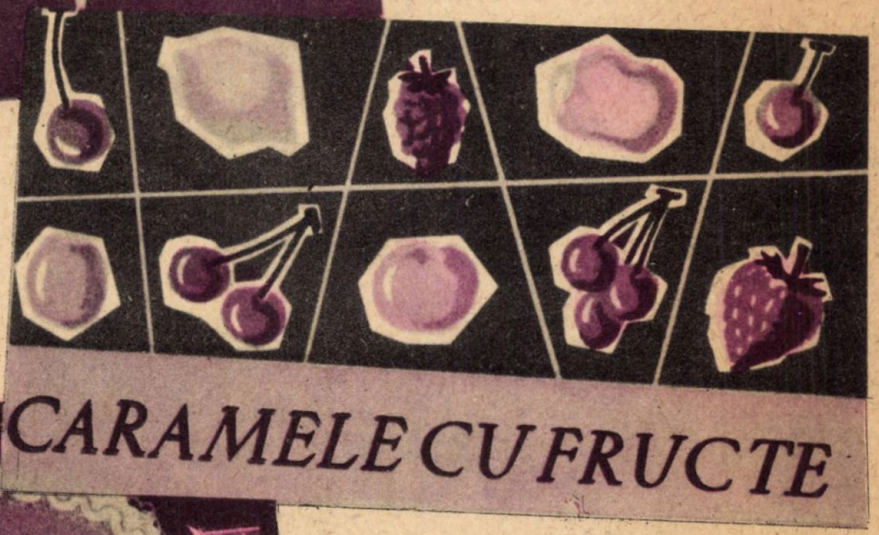

Produsele fabricii sînt foarte căutate, datorită valorii lor nutritive şi calităţii lor excepţionale.

Pentru ca să vă ajungă corespondența sigur și rapid, indicați corespondenților dvs. adresa exactă și în special *Oficiul poștal de care aparține strada unde locuiți.*

Factorul poștal vă poate informa despre acest oficiu.

CITIȚI REVISTA
SĂPTĂMÎNALĂ

magazin

O REVISTĂ PENTRU TOȚI

- Actualitatea în reportaj
- Literatură, teatru, cinema
- Muzică, plastică
- Știință și tehnică
- Modă, sfaturi practice
- Medicina pentru toți
- Cuvinte încrucișate
- Umor, șah, filatelie
- Sport
- Un roman ilustrat
- Concursuri cu premii

Ghete căptușite cu meșină și blăniță

Pantofi de damă „Balerina"

Ghete și pantofi pentru copii

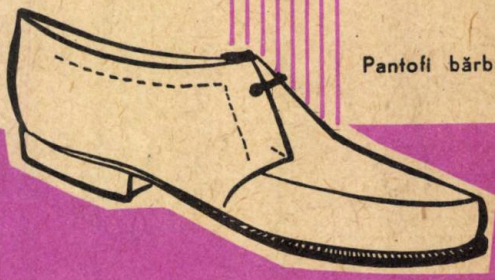

Pantofi bărbătești

Ghete din postav și material textil impermeabil

MODELE NOI DE ÎNCĂLȚĂMINTE!

- Încălțăminte cu talpă de cauciuc vulcanizată (produs al întreprinderii „Nicolae Bălcescu")
- Încălțăminte pentru toate vîrstele și toate anotimpurile: durabilă, flexibilă, ieftină și estetică

– UNDE TE-AI ECHIPAT ATÎT DE BINE PENTRU EXCURSIE?
– LA „FLACĂRA ROŞIE" DIN BUCUREŞTI. DAR TU, PENTRU PLIMBARE?
– TOT LA „FLACĂRA ROŞIE".

Folosirea aparatelor de radio, radioficare și televiziune fără autorizație constituie o contravenție la dispozițiile legale și se amendează cu de 12 ori taxele tarifare lunare plus despăgubirile civile.

Achitarea abonamentului de radio, radioficare și televiziune în prima lună a trimestrului, vă scutește de majorări și amenzi pentru folosirea ilegală a aparatajului

ZIARELE ȘI REVISTELE *dorite*

vi le puteți procura prin

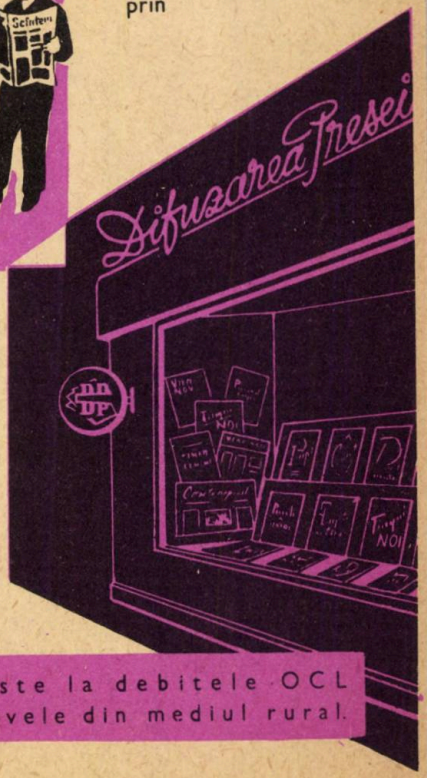

chioșcurile și magazinele

Difuzării presei

Găsiți

ziare și reviste la debitele OCL și la cooperativele din mediul rural.

FRIGIDERUL
CU ABSORBŢIE
„FRAM"

este prevăzut cu termostat pentru reglarea temperaturii şi consumului de energie.

Capacitate: 110 litri.

In interior are două cutii din material plastic, pentru păstrarea legumelor şi fructelor.

Spatele uşii, confecţionat din material plastic, prevăzut cu despărţituri pentru sticle, unt, brînză şi ouă.

Frigiderul are un bec interior.

Dimensiuni exterioare: înălţime 1030 mm; lăţime 620 mm; adîncime 720 mm. Greutate 87 kg.

Termen de garanţie 2 ani (exclusiv rezistenţa electrică).

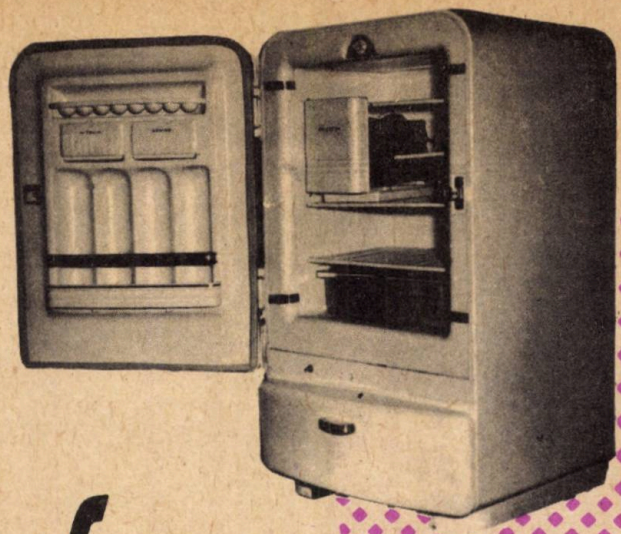

fram

cu 3 LEI
PUTEŢI CÎŞTIGA

2000 LEI
la LOZ ÎN PLIC
plata cîştigurilor pe loc.

INTREPRINDEREA COMERŢULUI CU RIDICATA
TEXTILE ŞI ÎNCĂLŢĂMINTE
(I.C.R.T.I.)
ORAŞUL STALIN

În permanenţă bine aprovizionată cu toate sortimentele necesare comerţului de stat

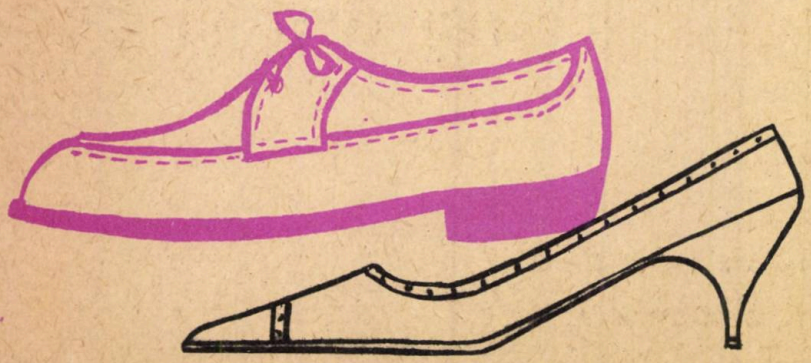

ÎN EXCURSII
ÎN VOIAJ
CONSUMAȚI

Biscuiți în diferite ambalaje și biscuiți „EUGENIA“ cu cremă de unt și cacao

De vînzare la toate magazinele și chioșcurile cu produse alimentare

CREMA DE RAS „RECORD"

prin compoziția sa, produce un efect răcoritor și ușor anestezic, calmînd senzația de usturime după bărbierit

Parfumul „LACRIMA"

— un produs cu miros plăcut —
are o nuanță suavă și înviorătoare

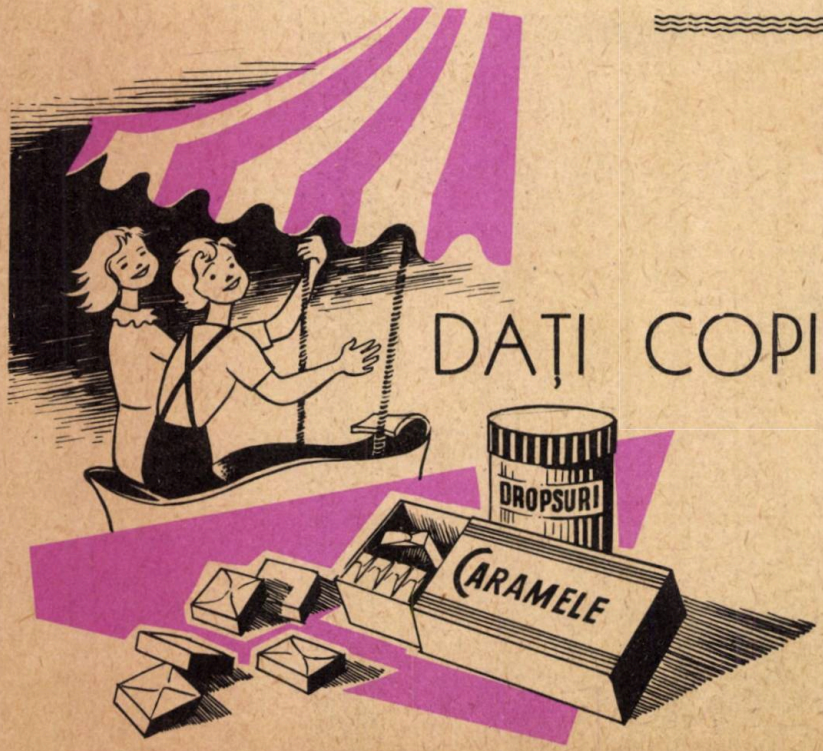

DAȚI COPIILOR DULCIURI!

Dropsuri asortate
Bomboane umplute cu fructe
Bomboane—pralină
Bomboane cu lapte

În excursii sau călătorii

ABONAMENTUL

PRONOEXPRES

VĂ ASIGURĂ PARTICIPAREA LA TRAGERI

OBIECTE DIN PIELE ŞI PÎNZĂ IMPERMEABILĂ:

serviete,
ghiozdane,
saci de sport,
rucsaci,
mingi etc.

Obiecte utile, de bună calitate, la preţuri avantajoase.

Produsele I. I. S.
„FLACĂRA ROŞIE"
Bucureşti

ÎMI DAȚI
VOIE
S-APRIND?
VIRGINIA
20 TIGARETE
AROMA
FILTRU
20
TIGARETE AROMATIZATE
EFORIE
FILTRU
FABRICA DE TIGARETE
BUCUREȘTI
Golf
TIGARETE 20 AROMATIZATE
PRODUSELE
FABRICII
DE ȚIGARETE
BUCUREȘTI
SE FUMEAZĂ
CU
PLĂCERE
favorit
FILTRU
20 TIGARETE
UNIREA

BENEFICIAZĂ DE

40%

REDUCERE DIN TARIFUL TELEFONIC INTERURBAN

— Convorbirile telefonice cerute de abonaţi particulari, case de odihnă, hoteluri, cabane turistice şi convorbirile de la cabine telefonice publice, efectuate zilnic între orele 17—7 la distanţe mai mari de 50 km şi zilnic între orele 20—7 la distanţe sub 50 km. Duminicile şi sărbătorile legale toată ziua la orice distanţe.

— Convorbirile telefonice ale restului abonaţilor efectuate în toate zilele între orele 20—7 la orice distanţă.

BIBLIOT... SIB

filatelişti

Un album sau un clasor filatelic cu mărci postale este o sugestivă enciclopedie ilustrată. Vi le puteţi procura la magazinele filatelice şi la ghişetele filatelice din oficiile PTTR

ALBUMUL MĂRCILOR POŞTALE ROMÎNEŞTI

filatelia
revista filateliştilor din Republica Populară Romînă

BUCUREŞTI IUNIE 1960

CEC
LIBRET
DE
ECONOMII
... în concediu și în călătorii
nu uitați libretul de economii.

ALMANAH TURISTIC 1961

ALMANAH TURISTIC 1961
ALMANAH TURISTIC 1961
ALMANAH TURISTIC

EDITAT DE

ONT CARPATI

Lei 15